

Budget 2021–2023

Kommunfullmäktige
2020-12-14

Stockholms
stad

Budget 2021 för Stockholms stad och inriktning för 2022–2023 samt ägardirektiv 2022–2023 för koncernen Stockholms Stadshus AB

Möjligheternas Stockholm

Moderaterna, Liberalerna, Miljöpartiet de gröna, Centerpartiet och Kristdemokraterna har enats om att tillsammans förelägga kommunfullmäktige detta förslag till budget för Stockholms stad 2021.

Ett Stockholm som håller samman – också under kris

Stockholm drabbades först och hårdast när pandemin kom till Sverige i våras. Ingen stockholmare har lämnats oberörd och en del av oss har till och med mist nära och kära. Äldre och riskgrupper har varit isolerade under lång tid. Arbetsbördan inom flera av stadens verksamheter har varit oerhört hög. Många företag har gått i konkurs och människor har förlorat jobbet eller blivit permitterade. Kultursektorn och besöksnäringen har drabbats mycket hårt. Samtidigt befinner vi oss mitt i pandemin och krisen är långt ifrån över.

Stockholm har dock visat att staden har klarat svåra kriser förr. En ny tid nalkas, med ökad digitalisering, förändrade beteenden och vanor, men också en längtan tillbaka efter det vardagliga, som fysiska möten och upplevelser. I den omstarten ska Stockholm vara väl rustat att kunna resa sig igen, och den resan ska planeras, i samarbete med de som gör Stockholm till en attraktiv plats med hög livskvalitet. I Stockholms stads budget för 2021 lägger vi grunden för en stad som inte enbart återhämtar sig utan som också går stärkt ut ur krisen. Fokus är kärnverksamheter som äldreomsorg, skola och omsorg för personer med funktionsnedsättning men också ökade ambitioner för trygghet, ett aktivt klimatarbete och fler i arbete genom ett bättre företagsklimat.

Likt tidigare kriser har stockholmarna under denna kris gått samman och visat prov på stor hjälpsamhet. Grannar ställer upp för varandra genom att hjälpa personer i riskgrupp med ärenden, stötta sitt lokala näringsliv och visar på fler sätt prov på den medmänsklighet som så tydligt visar sig hos stockholmare i krissituationer.

Medarbetarna i staden har visat prov på stor omställningsförmåga och service. Bland många goda exempel finns Kulturhuset Stadsteaterns medarbetare som under våren sydde upp tiotusentals skyddsförkläden, stadsbyggnadskontoret som tillverkade 3D-printade visirhållare, samt kulturförvaltningen och serviceförvaltningen som ställde om till en central logistikfunktion för distribution av skyddsmaterial. Den kraften tar vi med oss i det fortsatta arbetet.

Trots bristande tillgång till, testning och smittspårning, och en global brist på skyddsmaterial agerade staden snabbt och resolut, både inom den stadsövergripande krisledningsfunktionen och inom verksamheterna. En central inköps- och logistikfunktion inrättades som också som kunde bistå länets kommuner. Likaså tillskapades en central bemanningsfunktion för att säkerställa god bemanning när sjukfrånvaron steg. Krisledningsnämnden aktiverades och fattade bland mycket annat beslut om besöksstopp inom omsorgsboende för anhöriga till äldre och funktionsnedsatta.

När smittspridningen ökade i Järvaområdet stärktes arbetet med att få ut information genom civilsamhället, medborgarkontor och via sociala medier. Tusentals affischer sat-

tes upp med översättning på många språk för att nå fram till människor med andra modersmål än svenska. Stockholm etablerade också särskilda bostäder för de som bodde trångbott och tillhörde riskgrupper.

Liksom i resten av Sverige var äldreomsorgen det verksamhetsområde som pandemin drabbade hårdast. På kort tid fick verksamheten helt ställa om. Det innebar stora påfrestningar för anhöriga, medarbetare och inte minst de äldre. Även om det finns all anledning att noggrant utreda pandemins förlopp går det redan nu att fastslå att medarbetarna utfört en kraftansträngning i arbetet med att skydda Stockholms äldre.

Digitaliseringen har under det senaste året satt avtryck på stadens verksamheter. På ett synnerligen imponerande sätt har grundskolan snabbt växlat upp digitaliseringen för att elever med symtom ska kunna följa den ordinarie undervisningen och gymnasieskolan har på rekordtid ställt om hela utbildningen till distansundervisning. Även kulturskolan digitaliserade sitt utbud med en hög deltagarnivå till och med inom kurser som dans och teater. Detta arbete kommer att fortsätta och utvecklingen kommer inte att stanna av.

Till följd av pandemin har användandet av tekniska plattformar och IT-tjänster för distansarbete och distansundervisning ökat kraftigt. Publika verksamheter som till exempel stadens museer har erbjudit digitala alternativ. Myndighetsutövande verksamheter har kunnat upprätthålla en hög tillgänglighet genom att i väsentligt högre grad erbjuda rådgivning, stöd och möten digitalt eller per telefon. Digitala mötesformer har möjliggjort för fler grupper att delta och synliggjort behovet av tillgängliga digitala lösningar som alla, oavsett funktionsförmåga, kan använda och därmed vara delaktiga. Det tekniksprång Stockholm upplevt under året bidrar till innovation, utveckling och tillgänglighet och det arbetet ska under kommande år förvaltas och utvecklas.

Samarbetet med externa aktörer har stärkts under pandemin, inte minst med hälso- och sjukvården i framtagandet av särskilda vårdplatser och rutinhandling. Samtliga insatser kommer att utvärderas i en lärande process av det utvärderingssekreteriat som kommunstyrelsen fattat beslut om. Utvärderingen, som både utförs internt och med oberoende externa aktörer, pågår och kommer att innehålla såväl processutvärdering av stadens handtering som fördjupade analyser, exempelvis inom äldreomsorgen.

Pandemin har inneburit en svår tid för de som verkar inom besöksnäringen, handeln och kultursektorn. Restriktioner, samt en avsaknad av inhemska och internationella turister, har inneburit ett hårt slag mot många av Stockholms företag och verksamheter. Besöksdestinationer som Skansen och Gröna Lund har drabbats hårt, handeln har sett sin omsättning minska och hotell- och restaurangbranschen har under perioder sett sin beläggning minska med över 90 procent. Kulturen och idrotten har inte kunnat fylla sina scener, salonger och läktare. Stockholm behöver återstarta under det kommande året.

Redan i mars fattades beslut om ett kraftfullt småföretagarpaket, med omedelbara åtgärder riktade till de näringar som drabbats hårdast. Bland lättnaderna fanns reducerad hyra, uppskov av inbetalning för tomträttsavgifter, arrenden och avgifter. Säsongen för uteserveringar förlängdes, så att restauranger och caféer som redan har ett beviljat tillstånd för uteservering kunde välja att öppna sin uteservering tidigare. Åtgärderna har varit nödvändiga för att bistå såväl näringsliv som kultursektorn, men har också gett möjlighet till en högre grad av social distansering. Under hösten slopades avgifter för uteserveringar och säsongen förlängdes över vinterhalvåret. Företagsklimatet är avgörande för Stockholms utveckling, särskilt i tider av kris. Vi har ett gemensamt uppdrag att tillsammans arbeta för att Stockholm ska utvecklas som en hållbart växande och dynamisk storstad.

Under hösten har smittspridningen tagit ny fart och nya restriktioner har genomförts i syfte att dämpa utvecklingen. Pandemin påverkar fortfarande stadens verksamheter såväl direkt som indirekt. Inriktningen i stadens arbete är fortsatt att begränsa smittspridning med särskilt fokus på riskgrupper, upprätthålla prioriterade verksamheter samt verka för ökad trygghet genom att förstärka myndigheternas budskap. Prioriterat är också att ha beredskap för uthållighet och en eskalerande situation. Staden arbetar hårt för att anpassa ordinarie verksamheter och uppdrag till rådande läge.

För att begränsa smittspridningen och skydda riskgrupper har samtliga nämnder vidtagit åtgärder. Verksamhetschefer inom äldreomsorgen och LSS-omsorgen har getts mandat att införa lokala besöksrestriktioner vid ökad smittspridning. Stadsdelsnämnderna har vidtagit åtgärder för att boende och deras anhöriga ska kunna ha kontakt och aktiviteter har anpassats. Stängningen av daglig verksamhet april-maj påverkade såväl brukare som verksamhet. Flera nämnder ställde om och erbjöd viss daglig verksamhet på deltagarnas boende i stället. Många aktiviteter har förlagts utomhus, via telefon eller digitala mötesformer. Äldreomsorgen har gjort stora omställningar och arbetar förebyggande bland annat genom webbutbildning i basala hygienrutiner, riskbedömningar och täta uppföljningar med berörda fackförbund. Pandemin är långt ifrån över, men samtidigt ser vi hur gemensamma ansträngningar och satsningar framåt, gör att Stockholms äldreomsorg kommer att präglas av kvalitet och valfrihet och vara ledande i kompetens inom demenssjukdomar och geriatrisk specialistkompetens.

Stockholm har visat sin förmåga att samla sig under svåra tider. Genom engagemang, professionalism kombinerat med en stor omställningsförmåga har Stockholm visat prov på stora styrkor. Stockholm kommer att gå stärkt ur denna kris.

Möjligheternas Stockholm

Den grönblå majoritetens vision för Stockholm är en ekonomiskt, ekologiskt och socialt hållbar stad där människor trivs och vill bo, känner trygghet, tillit och framtidstro, vill bilda familj, bygga relationer och åldras. Stockholm ska vara en öppen och modern stad där livskvalitet för alla stockholmare och hänsyn till kommande generationer är i fokus. Stockholm ska vara en stad med ren luft och rent vatten, rena gator och torg. Vi bygger en stad där alla invånares frihet och möjligheter ska värnas oberoende av deras bakgrund. Rasism eller hat har inget utrymme i vår öppna stad. Stockholm ska vara en stad för alla där tillgängligheten och delaktigheten ständigt utvecklas och där vi tar hand om dem som behöver det offentliga hjälpen. I Stockholm ska alla känna sig trygga.

Stockholm ska vara en levande och socialt hållbar stad, där alla är delaktiga i samhällsutvecklingen utifrån sina egna förutsättningar. Stockholm ska fortsätta vara en stad som ligger i framkant med arbetet för mänskliga rättigheter. Alla barn som vistas i Stockholm ska få sina rättigheter tillgodosedda i enlighet med barnkonventionen. Kön, etnisk bakgrund, könsöverskridande identitet och uttryck, religion, sexuell läggning, funktionsnedsättning eller ålder ska aldrig vara ett hinder för någon att utvecklas och leva det liv som den önskar. Mänskliga rättigheter omfattar alla. Alla stockholmare, oavsett funktionsförmåga, ska ha samma möjlighet till delaktighet i samhället.

Stockholm ska vara världsledande i det globala arbetet med att förverkliga Parisavtalets målsättningar i klimatarbetet, där staden intar rollen som en internationell förebild i det globala miljö- och klimatarbetet. Arbetet för miljö och klimat ska göra tydliga avtryck inom alla politiska områden och stadens egna verksamheter ska gå före för att visa vägen i arbetet för en klimatsmart och hållbar stad. Genom tydliga och ambitiösa miljömål släpper vi loss den kraft som finns hos företag, offentlig sektor och stockholmarna för att klimatinvestera för framtiden. Staden har som mål att Stockholm ska vara en fossilbränslefri och klimatpositiv stad 2040 och en fossilbränslefri organisation 2030. Klimatmiljarden gör investeringarna möjliga och gör att vi kan öka takten för klimatarbetet

i stadens egna verksamheter. Klimat- och miljöarbetet är grundläggande för en hållbar stadsutveckling i enlighet med stadens miljöprogram 2020–2023. Agenda 2030:s globala mål för hållbar utveckling ligger till grund för en hållbar utveckling och Stockholm ska vara ledande i genomförandet av de 17 globala hållbarhetsmålen.

Vår målsättning är att Stockholm ska vara en stad som det är enkelt att leva i. Vare sig det handlar om att hämta på förskolan, att ta sig till och från arbetet, att leva klimatsmart, att hinna till barnens fritidsaktiviteter, handla eller träffa vänner, så har stockholmarna rätt att förvänta sig att allt fungerar så att vardagen går ihop.

Att människor känner delaktighet i samhället är en grund för att skapa sig ett gott liv och utveckla sin fulla potential. Vi vill bryta segregationen och bygga en stad där människor med olika bakgrund och livssituation möts i gemenskap. Tillit skapar trygghet, vilket ska vara vägledande för det växande Stockholm. Stockholms stadsmiljöer ska vara trygga, säkra och välskötta – i hela staden. Det bidrar till att göra Stockholm till en trygg stad att växa upp, leva och åldras i. Vi accepterar inte att människor i Stockholm får sin frihet begränsad på grund av otrygghet. Vi arbetar därför målmedvetet för ökad trygghet genom kraftfulla insatser mot den brottslighet som idag orsakar svåra problem i delar av staden och som begränsar människors frihet. Arbetet med att nå målet att inte ha något särskilt utsatt eller utsatt område inom Stockholms stad är högt prioriterat. Staden ska ha ett väl utvecklat samarbete med civilsamhället och den idéburna sektorn. I Stockholm ska det vara medborgarnas önskemål och behov som driver utvecklingen av kvalitet och service.

Kunskap och bildning ger varje människa frihet och makt att forma sitt eget liv. Alla barn och unga som går i Stockholms förskolor och skolor ska varje skoldag kunna känna sig stimulerade och trygga. Det ska finnas bra förskolor och skolor i hela staden med fokus på kunskap. Skolans uppdrag är särskilt viktigt i områden med sämre socioekonomiska förutsättningar. Alla barn och unga ska rustas för framtiden, uppleva sin tillvaro som meningsfull och ges möjlighet att anstränga sig och utnyttja sina förmågor och sin kreativitet så mycket som möjligt. De ska bli tagna på allvar, känna att just deras behov räknas och att deras framtid är viktig.

Stockholm ska byggas attraktivt, tätt och funktionsblandat utifrån människors och verksamheters skiftande behov. Stadens infrastruktur ska främja effektiva och hållbara transporter samt god framkomlighet. Vi tar fasta på att stockholmarna värdesätter kombinationen av en tät, levande stad och grönområden av hög kvalitet. Vi vill bygga vidare på den trygga, tillåtande och framtidsinriktade staden, som så många älskar och som allt fler väljer att bo i. Vi gör detta utifrån vår vision om att göra Stockholm till världens bästa stad att bo, leva och arbeta i – idag, när vi år 2022 når en miljon invånare och vidare mot 2030-talet.

Stockholmarna är utgångspunkten för allt arbete som bedrivs i stadens verksamheter. Stadens service till stockholmarna ska vara av hög kvalitet, tillgänglig samt klimat- och miljövänlig. Människor i behov av stöd ska få insatser i tid, grundade i beprövad erfarenhet och rättssäkerhet. Myndighetsutövningen och servicen till stockholmarna och företag ska präglas av gott bemötande, likställighet mellan offentliga och fristående aktörer samt av effektiv hantering. Det är stockholmarnas behov av arbete, utbildning, omsorg, trygghet, en god miljö, bostäder, arbetsplatser och transporter som ska vägleda det växande Stockholm.

Grunden för att säkra stockholmarnas gemensamma välfärd är att säkra stadens finanser. De kommande åren står kommunsektorn inför stora utmaningar. Även om Stockholm i jämförelse står starkt, behövs genomgripande åtgärder för att kunna upprätthålla och utveckla framtidens välfärd. Staden behöver prioritera kärnverksamheterna och se över

arbetssätt och metoder så att de som verkligen har behov av stöd får rätt insatser. Det krävs en tydligare prioritering av och inom investeringar samt försäljningar så att investeringsvolymen kan hållas nere. Ökad kvalitet och likvärdighet krävs för framtidens välfärd och vi behöver säkerställa effektiva organisationer för att möta de krav som morgondagens stockholmare ställer på en ändamålsenlig användning av skattebetalarnas pengar för att klara behovet av bland annat vård, skola och omsorg.

För att vägleda staden utifrån de ovanstående politiska målsättningarna ska staden arbeta utifrån följande inriktningsmål:

1. En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla
2. En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt
3. En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svenskkunskaper är kort

Försörjning genom eget arbete är avgörande för att människor ska få möjlighet att leva självständiga liv och förverkliga sina livsdrömmar. Fler arbetstillfällen skapar även ökade skatteintäkter till vår gemensamma välfärd. Att fler arbetar är främst en vinst för den enskilde. Med ett jobb kommer en inkomst och en gemenskap som skapar självständighet, frihet och trygghet.

Alla stockholmare ska ges förutsättningar att försörja sig själva, kunna förverkliga sina drömmar och inkluderas i samhället. Vårt mål är att halvera antalet unga som varken arbetar eller studerar till 2025. Därför behövs motiverande insatser, individuellt stöd och anpassning, samt ett stärkt samarbete mellan skola, vuxenutbildning, kommun och myndigheter. Det behövs även ett fortsatt arbete med att få in fler unga på arbetsmarknaden genom uppsökande verksamhet och ett särskilt arbete för att alla ska ha möjlighet att fullfölja gymnasieskolan, inklusive gymnasiesärskolan, med godkända betyg. För att möta en arbetsmarknad som växer och efterfrågar kompetens, och för att bryta arbetslöshet, vill vi utöka antalet platser på bristyrkesutbildningar på komvux.

Stockholms arbetsmarknad är stark, men samtidigt tudelad: det går bra för många men inte för alla. Också i Stockholm är arbetslösheten märkbart högre bland utrikes födda – särskilt kvinnor – än bland inrikes födda. Det finns grupper som hamnat utanför samhällsgemenskapen och som riskerar att under långa tider vara i behov av försörjningsstöd från socialtjänsten om inte reformer genomförs som stärker deras chanser till jobb. När arbetslösheten växer i pandemins spår står staden redo att stödja stockholmarna med omställning, utbildning och samarbete med näringslivet för att korta vägen till jobb.

Stockholm ska vara en öppen stad präglad av mångfald, där människor på flykt från krig och oroshärddar ska kunna bygga upp ett nytt liv under trygga förhållanden. Vi vill bättre kunna ge samhällsvägledning och annat stöd till nyanlända stockholmare. I vårt Stockholm ska det gå snabbare att komma in i arbete och studier. Möjligheterna att kombinera språkstudier med yrkeskunskaper ska utökas. SFI ska hålla en hög kvalitet och det ska vara möjligt att kombinera studier och praktik. CIVILSAMHÄLLET spelar en mycket viktig roll i välkommandet av nyanlända stockholmare och ska ges stöd i sitt arbete.

Arbetet med integrationspakten fortsätter, i samverkan med näringslivet och berörda offentliga verksamheter, och utvecklas med fokus på insatser såsom mentorskap, förebilder, integration och fler arbetstillfällen för människor med utländsk bakgrund. En väsentlig del av integrationspakten är ett språk- och yrkesmentorsprogram för nyanlända som underlättar etableringen på den svenska arbetsmarknaden.

Stockholms stad ska som arbetsgivare bidra till att sänka trösklarna till arbete för grupper som står långt från arbetsmarknaden och verka för vägar till arbete för elever från gymnasiesärskolan samt för personer med funktionsnedsättning. Staden ska arbeta för att anställa personer med funktionsnedsättning på alla nivåer, inklusive ledningsnivå, och utveckla arbetsmarknaden för att öka tillgängligheten. Stockholmare ska ha möjlighet till livslångt lärande för att ha kunskaper aktuella på en dynamisk och föränderlig arbetsmarknad.

Ett gott företagsklimat är avgörande för en växande stad och bidrar till fler jobb, ökad skattekraft och ökad välfärd. En positiv spiral skapas när innovativa och företagsamma människor startar nya eller utvecklar befintliga företag som i sin tur leder till fler arbetstillfällen och i förlängningen till skatteintäkter för att finansiera stadens välfärdsåtgärder. Företagande ger individer möjlighet till egenmakt och försörjning samt bidrar till levande och trygga stadsdelar för alla som bor och vistas där. För att fler jobb ska skapas i nya och växande företag, måste staden arbeta för ett bättre företagsklimat och fortsätta sina ansträngningar för att attrahera globala talanger. En aktiv näringspolitik är en väsentlig del av en politik för att fler människor ska komma i arbete. Sociala arbetsintegrerande företag ska växa och utvecklas. Staden ska erbjuda information och stöd till dem som vill eller har startat sociala företag.

Stockholm är en trygg, säker och välskött stad att bo i och vistas i

Stockholm är en bra och attraktiv stad att leva i. Stockholm behöver en långsiktigt förebyggande politik som förmår att motverka utanförskap och som ger människor chansen att av egen kraft leva självständiga liv. Vi vill stärka arbetet för att minska bakgrundsorsakerna till brott och otrygghet, som segregation, bristande integration, ekonomisk och social utsatthet samt otrygga familjeförhållanden. Det förebyggande arbetet för att förhindra att ungdomar dras in i kriminella kretsar har intensifieras och sker i samarbete med den unges familj, skola, socialtjänst och polis. Staden har tagit fram en strategi för hur vi tillsammans kan minska risken för att barn och unga vuxna dras in i kriminalitet.

Vi vill öka andelen arbetsplatser och servicefunktioner i stadsdelar som domineras av bostäder. Vi vill tillämpa inkluderande stadsplanering som utformar offentliga miljöer med trygghet i fokus. Det ska inte finnas tomställda lokaler i stadens fastighetsbestånd, utan dessa ska upplåtas till nya hyresgäster för att motverka ödslighet och öka tryggheten. Upplåtelseformerna för bostäder ska vara blandade. Vi vill också förlägga kommunala förvaltningar till stadsdelar i ytterstaden och skapa förutsättningar för att statliga myndigheter gör detsamma, för att öka underlaget för handel och service och därmed kunna öka tryggheten.

Tryggheten är en viktig jämställdhetsfråga. Vi vill fortsätta stärka skyddet för den som utsätts för våld i nära relationer, stärka friheten från hedersförtryck och rätten för varje person att fritt få välja hur och med vem hon eller han ska leva med. Arbetet för att våldet ska upphöra ska stärkas. Stockholm ska vara en fristad för de som flyr krig, inte för krigsförbrytare. För alla människor oavsett livsstil, åsikter, kultur eller tro, ska Stockholm vara en öppen stad som bejakar människors olikhet och mångfald. Staden ska fortsatt arbeta strukturerat och målmedvetet mot våldsbejakande extremism och för att stärka demokratin och de mänskliga rättigheterna i hela staden. Såväl invånare som anställda i Stockholms stad ska bli bemötta med respekt och kunskap oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. I vårt Stockholm försvaras demokratin och det råder nolltolerans mot diskriminering och sexuella trakasserier.

Vi vill avsevärt öka människors känsla av trygghet i hela staden och till 2025 halvera den upplevda otryggheten i Stockholm. Trygghetsinventeringar ska fortsätta att genomföras av staden tillsammans med polisen och civilsamhället, med fördel inom ramen för det lokala utvecklingsarbetet. Inventeringarna ska identifiera otrygga platser och leda till att planer över vilka insatser som behövs för att tryggheten ska öka upprättas.

Vi ska fortsätta rusta upp otrygga platser, stärka vuxennärvaron på stan och förebygga att problem uppstår genom att prioritera skola, fritidssysselsättning, ungdomsmottagningar och socialtjänst. Samtidigt måste samhället agera kraftfullt mot skjutningar och gängkriminalitet här och nu genom omedelbara insatser från polis och socialtjänst. Genom samarbete mellan stadens olika verksamheter, civilsamhället, Regionen, polis, näringsidkare och invånare arbetar vi tillsammans för att bygga ett samhälle med minskad kriminalitet och ömsesidig tillit.

På platser där statens polisåtaganden inte räcker till ska vi genom fler kommunala ordningsvakter med utökade befogenheter, fler trygghetskameror och satsningar på en bättre stadsmiljö, öka tryggheten för de människor som bor och vistas där. En del i det preventiva arbetet är att stötta initiativ från det civila lokalsamhället som syftar till öka tryggheten och minska kriminaliteten.

En ren och snygg stad skapar trygghet. I Stockholm ska renhållningen vara pålitlig. Vi arbetar för att förebygga klotter, skadegörelse och nedskräpning. Arbetet för en renare stad intensifieras genom bättre uppföljning och efterlevnad av 24-timmarsgarantin för städning och klottersanering. Belysningen utökas i områden där otrygghet på kvällstid minskar människors frihet. Genom investeringar i stadsmiljön, såsom på promenadvägar, belysning, växtlighet, placering av parkbänkar eller gångstråk, ska otryggheten minska.

Vi ska fortsätta och utveckla arbetet med platssamverkan och platsaktivering i syfte att tillskapa trygga och attraktiva utemiljöer. Detta görs i samverkan mellan staden, fastighetsägare, näringsidkare, civilsamhälle och andra aktörer för att utveckla attraktiva och trygga stadsdelar i hela staden. Säkerhet och trygghet är ett av våra viktigaste välfärdsuppgifter och tillsammans med alla goda krafter i staden kan vi göra Stockholm till en säker och trygg stad för alla.

I Stockholm når barn sin fulla potential då Stockholms skolor och förskolor är de bästa i Sverige

Att klara skolan är den enskilt viktigaste faktorn för att våra barn ska kunna bygga sig ett gott liv. Därför är skolan också ett av de viktigaste verktygen för att öka den sociala rörligheten. En likvärdig skola är en förutsättning för att alla elever ska få möjlighet att lyckas. Skolan skapar förutsättningar och möjligheter för Stockholms barn och unga. Alla barn i Stockholms skolor ska få en bra kunskapsutveckling som skapar förutsättningar för en bra framtid.

Skolutvecklingen i Stockholm ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Elevernas kunskapsinhämtning och lärande ska vara huvudfokus för skolorna och vi ska ge dem rätt verktyg att lyckas utan politisk detaljstyrning. Antalet mål som inte direkt driver mot elevernas lärande, trygghet och arbetsro ska reduceras. Färre mål innebär också att politiken detaljstyr mindre, vilket är bra för rektorers och lärares handlingsfrihet och status.

Förskolorna i Stockholm ska hålla en hög pedagogisk kvalitet och ge trygghet och omsorg i en för barnen stimulerande miljö. Det är viktigt med små barngrupper för att barnen, inte minst de yngsta, ska känna trygghet. Därför vill vi förstärka förskolans kvalitet och förbättra förskolläraarnas arbetssituation. I våra förskolor vill vi erbjuda en giftfri

miljö för våra barn. Vi vill därför fortsätta arbetet med att ersätta material som har kända och farliga egenskaper.

Förskolan har också en viktig funktion i ett tidigt förebyggande arbete samt i att uppmärksamma barn som riskerar att fara illa. Vi vill stärka samarbetet mellan förskola och socialtjänst för att vi ska nå fler familjer i ett tidigt skede.

Det är angeläget att alla barn ges det stöd som de behöver för att klara sin skolgång och att barn med särskilda behov får de insatser som de behöver så snabbt som möjligt. Staden behöver därför ta fram nya verktyg för skolorna för att säkerställa detta. För att tidigt upptäcka barn med läs- och skrivsvårigheter och underlätta övergången mellan förskolan och grundskolan ska alla skolor undersöka barnens språkförståelse och eventuella övriga behov.

Alla elever har rätt till en bra skola. En elevs bostadsadress, kön och bakgrund ska aldrig vara avgörande för vilka kunskaper hon eller han får. För att höja kunskapsresultaten måste varje elev mötas av höga förväntningar, en trygg och lugn skolmiljö och få rätt stöd i tid för att nå sin fulla potential. Vårt mål är att Stockholms skolor ska vara de bästa i Sverige, och bland de bästa i OECD. Därför vill vi förbättra kunskapsresultaten i hela staden och särskilt halvera andelen elever utan gymnasiebehörighet i skolor i utsatta stadsdelar till 2025. Skolans uppdrag är särskilt viktigt i områden med sämre socioekonomiska förutsättningar och en prioriterad del i arbetet med att nå målet att inte ha något särskilt utsatt eller utsatt område inom Stockholms stad.

Skolbiblioteken ska vara ett nav för kunskapsinhämtning på stadens skolor och vara lättillgängliga för eleverna. Alla barn har rätt till sitt språk. Forskning visar också att goda kunskaper i modersmålet underlättar kunskapsutvecklingen i flera ämnen i skolan. Det är därför viktigt att staden utvecklar modersmålsundervisningen och underlättar för elever som har rätt till denna undervisning att ta del av den.

De barn och unga som har de svåraste förutsättningarna hemifrån, behöver få det starkaste stödet i skolan. För att alla barn ska få sina behov tillgodosedda behöver samverkan mellan skolan och socialtjänsten stärkas, med barnets bästa i centrum. Vi vill förbättra möjligheterna till samverkan så att inget barn hamnar mellan stolarna eller får sämre möjligheter att klara skolan.

Vi vill förbättra tillgången till särskilt stöd för de elever som behöver det. Genom tidiga insatser ska elever i behov av särskilt stöd upptäckas tidigt och snabbt ges adekvat stöd för att kunna tillgodogöra sig sin skolgång.

Otrygghet och bristande studiero drabbar hårdast de elever som har tuffast förutsättningar. Det ska råda nolltolerans mot våld och kränkningar i stadens skolor och skolorna ska fortsätta att utveckla arbetet med våldsprevention. Att skolmiljön och miljön i klassrummet präglas av trygghet, förutsägbarhet och lugn är viktigt för att främja god hälsa och minska stress bland elever. Alla skolor ska ha en god studiero.

För att Stockholms stad ska kunna rekrytera tillräckligt många lärare, och få tillräckligt många att stanna kvar i yrket och i staden, behöver vi stärka yrkets attraktivitet och Stockholms stad som arbetsgivare genom satsningar på attraktiva anställningsvillkor, på kollegialt lärande, på en bättre arbetsmiljö och på starkare möjligheter till individuell kompetensutveckling. Möjligheterna att utvecklas i yrket måste bli bättre, varför vi vill fortsätta stärka karriärvägarna för lärare och skolledare i hela staden, i förskolan såväl som i grund- och gymnasieskola. Lärare och skolledare bör erbjudas kontinuerlig fort-

bildning i ledarskap, metodik och ämneskunskap. I syfte att frigöra mer tid till det pedagogiska uppdraget, så att lärare har tid att fokusera på det som gör skillnad för eleverna, behöver lärarnas administrativa arbetsbörda minskas.

Alla skolor ska präglas av höga förväntningar. Ett gott stöd till elever och lärare är särskilt angeläget i de skolor som har störst utmaningar. Vi vill därför särskilt arbeta för bättre förutsättningar i form av till exempel fler lärare och attraktiva arbetsvillkor på skolor i utsatta områden.

Varje elev måste få tid med sin lärare och möjlighet att uppnå kunskapsmålen. Därför behöver vi fler med olika yrkesroller för att avlasta lärarna så att de kan fokusera mer på undervisning och det så viktiga mötet mellan lärare och elev. Vår ambition är att under mandatperioden anställa fler lärarassistenter, fritidspedagoger, speciallärare och specialpedagoger i stadens skolor.

Den psykiska ohälsan ökar bland unga i Sverige och därför vill vi växla upp arbetet med att förbättra den psykiska hälsan. Skolan har en viktig roll i att vända denna utveckling. Därför ska skolan fortsatt satsa på elevhälsan, särskilt på kuratorer och psykologer. Det ska alltid vara lätt att få kontakt med en kurator. Elevhälsoarbetet ska vara förebyggande och det är viktigt att de elever som behöver det snabbt får kontakt med personal som har utbildning att möta behovet. Skolorna ska öka sin kompetens inom hbtq-frågor och fortsätta arbetet med att certifiera skolans verksamheter inom hbtq-området.

Fritidshemmen spelar en viktig roll i barns lärande och sociala utveckling, både när det gäller möjligheten till stöd i skolarbetet och för att få tillgång till andra meningsfulla och utvecklande aktiviteter efter skoldagens slut. Det ska vi slå vakt om och utveckla.

En gymnasieskola av hög kvalitet, oavsett om den ger högskolebehörighet eller yrkesutbildning, ger alla elever en chans att utvecklas och öppnar nya vägar i livet. Idag är en fullgjord gymnasieutbildning en nödvändighet i de flesta yrken liksom för ytterligare studier. Gymnasieutbildningarna måste i större utsträckning anpassas efter individuella behov, och ska präglas av kunskap och studiero oavsett inriktning. Möjligheterna att senare i livet byta inriktning och yrkesval ska vara mycket goda.

Alla barn är unika och alla barn och familjer har egna behov och preferenser som har betydelse för skolvalet. Stockholm ska ha en mångfald av skolor och pedagogiska inriktningar för att tillgodose detta. Utbudet att välja skola ska vara gott i hela staden, och därför vill vi öppna filialer till framgångsrika kommunala skolor i ytterstaden. Fristående skolor är en viktig del av Stockholms utbildningssektor och bidrar, tillsammans med de kommunala skolorna, till att stärka Stockholm som kunskapsstad. Fristående skolor och kommunala skolor ska verka på likvärdiga villkor.

Vi lever i en tid där globala och lokala utmaningar hänger alltmer samman. Vi vill att skolan ger våra barn och unga verktygen för att kunna lösa morgondagens utmaningar. Vi vill därför fortsätta stödja och uppmuntra skolornas arbete med att utveckla lärande för hållbar utveckling.

Antalet barn och elever ökar kraftigt de kommande åren. Tillgången till bra förskolor och skolor med en god miljö för barnen och eleverna är viktig för stockholmarna och har betydelse för Stockholms attraktivitet som stad att bo och arbeta i. Utbyggnadstakten av nya förskolor och skolor måste därför vara hög, samtidigt som staden även aktivt söker efter lämpliga lokaler att hyra eller köpa samt underlättar för externa aktörer att medverka i skolutbyggnaden. För oss är det självklart att friskolor kan bidra i arbetet med att öka antalet skolplatser i Stockholm.

I Stockholm får människor i behov av stöd insatser i tid präglade av hög kvalitet, evidens och rättssäkerhet

Socialtjänsten ska stå stark för att möta människor som är i behov av stöd och hjälp. Vi vill utveckla och förstärka socialtjänsten med fokus på att stärka stödet för alla stockholmare över hela staden och förbättrade arbetsvillkor för socialtjänstens medarbetare. Arbetet med handlingsplanen för socialsekreterares arbetssituation ska fortsätta. Människor ska kunna lita på att samhället fångar upp och stödjer när det behövs och alla ska garanteras en rättssäker behandling. Socialtjänsten ska uppmärksamma alla barn och vuxna som kan behöva deras hjälp och staden ska erbjuda en modern, rättssäker och evidensbaserad socialtjänst som kan möta det aktuella behovet av sociala insatser.

Alla barn har rätt till goda uppväxtvillkor och inget barn ska behöva uppleva våld eller förtryck. Barn i familjer med missbruk eller psykisk ohälsa ska få det stöd och den hjälp de behöver. Vi vill tillsammans med Regionen verka för att det etableras fler familjecentraler och fortsätta prioritera det uppsökande arbetet i syfte att förhindra att sociala problem uppstår.

Personer med försörjningsstöd befinner sig ofta långt ifrån arbetsmarknaden. En viktig uppgift för staden är att skapa förutsättningar för att dessa personer ska komma i sysselsättning. Som ett led i att öka socialtjänstens förutsättningar att identifiera behov hos personer och familjer som har ekonomiskt bistånd och ge dem stöd vill vi utveckla det uppsökande arbetet. Arbetet med ekonomiskt bistånd ska grunda sig på tillit och respekt för människors självbestämmande och integritet. Barns behov och situation ska särskilt uppmärksammas. Vi vill minska antalet hushåll som är i behov av försörjningsstöd i hela Stockholm.

Staden måste alltid finnas till hands för de mest utsatta i vårt samhälle. För detta krävs bland annat ett nära samarbete mellan polis, skola, familj och socialtjänst och fler socialsekreterare ute i fält som kan ge unga ett snabbt stöd. Samverkan mellan skola och socialtjänst måste utvecklas och stärkas för att tidigt identifiera barn i riskzon och följa upp orosanmälningar. Vi permanentar och utvecklar arbetet med sociala insatsgrupper, med ett skärpt kvalitetsfokus som förstärker samordningen över staden och systematiskt följer upp resultatet av utförda insatser. Möjligheterna att hoppa av en kriminell livsbana ska stärkas. Det förutsätter en vilja från individen att ta fullt ansvar för att bryta med sitt kriminella beteende och nätverk.

Vi vill att socialtjänst och förskola ska stärka sitt samarbete i syfte att nå fler familjer i ett tidigt skede. Förskolan ska engageras i det tidigt förebyggande arbetet som socialtjänsten bedriver, fler förskollärare ska leda familjestödsgrupper och kunskapsutbyte mellan förskola och socialtjänst ska uppmuntras.

Staden ska agera snabbt och handlingskraftigt när dödligt våld inträffar. Anhöriga såväl som lokalsamhällen drabbade av dödligt våld ska ges förbättrat stöd. För ett fungerande rättssamhälle är det viktigt att stödet till unga brottsoffer och vittnen stärks.

I Stockholm ska vi värna de mest utsatta människorna och ge stöd och värme där det behövs. Mänskliga rättigheter omfattar alla. Vi vill förbättra situationen för barn som har det svårt, inget barn ska frysa eller gå hungrigt i Stockholm. Vi vill också aktivt förbättra livssituationen för utsatta EU-medborgare och stärka samarbetet med deras hemländer. Staden ska, genom bland annat EU-teamets uppsökande arbete, arbeta systematiskt för att förebygga uppkomsten av olagliga boplatser och i samband med avhysning av olagliga boplatser erbjuda lagliga boendalternativ. Barn som kommer ensam på flykt ska få sina rättigheter tillgodosedda och ges goda förutsättningar att komma in i samhället. De barn och unga som kommit hit de senaste åren behöver fortsatt stöd och omsorg.

Arbetet mot hemlöshet ska vara långsiktigt och prioritera förebyggande och stödjande insatser för att undvika att personer hamnar i hemlöshet och att de som blivit hemlösa kan komma vidare till egen bostad. Hemlöshet ska motverkas och inga barnfamiljer ska vräkas eller bo i osäkra boendeförhållanden.

Stockholm ska vara en fristad för människor med olika livsstil, åsikter, kultur eller tro. Dessvärre möts för många människor som anländer till Stockholm av det förtryck som de en gång flydde ifrån. Oavsett om det handlar om hedersrelaterat våld och förtryck, könsstämpning, barnäktenskap, tvångsgifte eller social kontroll är det oacceptabelt och ska bekämpas. Stockholm ska vara en jämställd stad där ingen begränsas på grund av sitt kön och där alla ska ha makten att över sina egna liv. Vi vill att socialtjänsten ska utveckla sociala stödinsatser för att långsiktigt stärka personer som har blivit utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck, gärna i samarbete med civilsamhället. De som har blivit tvungna att bryta med sin familj ska få stöd och hjälp att skaffa sig ett nytt nätverk och ett nytt liv efter en placering på skyddat boende.

Våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck ska motverkas och våldsutsatta ska få det skydd och stöd som de behöver. Det ska finnas snabba och tydliga åtgärder mot sexuella trakasserier. För att skapa ett effektivt våldsförebyggande arbete ska destruktiva mansnormer och hedersnormer ifrågasättas och motverkas. Arbetet mot våld i nära relationer ska stärkas och ska skapa goda förutsättningar för den enskilde att kunna ta sig ur en sådan relation.

I vårt Stockholm ska individens lagstadgade fri- och rättigheter gälla alla, alltid. Arbetet för jämställdhet mellan flickor och pojkar, kvinnor och män ska vara aktivt i alla delar av stadens verksamheter. Kvinnor och män ska ha samma förutsättningar att utbilda sig, arbeta, göra karriär och forma samhället. Stockholm ska vara en stad där alla människors kompetens tas tillvara och ingen blir utsatt för diskriminering. Vi vill stärka arbetet mot rasism, främlingsfientlighet och all diskriminering oavsett diskrimineringsgrund.

Alla stockholmare oavsett funktionsförmåga ska ha samma möjlighet till delaktighet i samhället. Genom att bättre inkludera personer med funktionsnedsättning utvecklas Stockholm och blir en bättre stad. Ledsagning och personlig assistans ska vara flexibla insatser så att alla kan delta i samhällslivet på lika villkor. Så långt som möjligt ska var och en, utifrån sina förutsättningar, kunna leva ett självständigt liv och ha ett arbete att gå till. Staden ska vara tillgänglig för alla både med avseende på delaktighet i samhällslivet och på arbetsmarknaden efter vars och ens förutsättningar, och vad gäller makt över hur det egna livet ska se ut.

Det civila samhället är en viktig aktör i den sociala välfärden, och fungerar många gånger som ett komplement till samhällets socialtjänst. Civilsamhället kan också nå grupper som staden har svårt att nå. Vi vill utveckla och stärka samarbetet med civilsamhället och skapa goda förutsättningar för idéburna organisationer som driver social verksamhet för stockholmare. Civilsamhället har vidare andra möjligheter att ge stöd till personer som faller utanför systemen.

Arbetet med att stärka barns rättigheter i staden och arbetet med att implementera barnkonventionen ska fortsätta.

I Stockholm har äldre en tillvaro som präglas av hög kvalitet, trygghet och självbestämmande

Stockholm ska vara en äldrevänlig stad. För oss är det självklart att man som äldre ska kunna leva sitt liv med självbestämmande, respekt och värdighet, även högre upp i åren.

Stockholms äldreomsorg ska präglas av kvalitet och valfrihet och ska vara ledande i kompetens inom demenssjukdomar och geriatrisk specialistkompetens

När allt fler blir äldre ställer det krav på välfungerande välfärdstjänster, kompetensförsörjning till välfärden och anpassade boenden för äldre. För oss är det självklart att äldre ska ges likvärdig service, vård och omsorg, oavsett var i staden de bor. Därför följer vi upp insatser utifrån den äldres behov och att brukare och anhöriga har en samlad ingång hos staden som ansvarar för den äldres behov, insatser och uppföljning. Ofrivillig ensamhet bland äldre ska motverkas, bland annat genom boendeplatser i seniorboenden, kollektivboenden eller generationsboenden, som möjliggör social gemenskap och mänskliga möten, men också genom förebyggande insatser i stadsdelsnämnderna och i samarbete med civilsamhället.

Valfriheten och mångfalden är centrala för att Stockholm ska tillhandahålla en hög kvalitet inom äldreomsorgen. När Stockholm behöver fler äldreboenden för ett ökat antal äldre i framtiden behöver fler aktörer uppmuntras att bidra med att inte bara driva utan också bygga nya äldreboenden. För oss är kvaliteten inom äldreomsorgen viktigare än driftformen, det vill säga om verksamheten är i kommunal eller fristående regi. Vi vill underlätta mer för idéburen äldreomsorg.

Vi är också övertygade om att den enskilde tillsammans med sina anhöriga är bättre på att välja äldreboende, hemtjänst eller vårdcentral än vad politiker är. Det är viktigt att säkerställa god kvalitet, valfrihet och respekt för den äldres önskemål och behov i hela staden. Det ska därför finnas tillgång till äldreomsorg och hemtjänst i såväl offentlig som fristående regi i hela staden.

Fler seniorboenden ska byggas, med hyror som äldre har råd att efterfråga. Alla äldre ska ha rätt till ett tryggt åldrande med hög livskvalitet, god tillgång till aktiviteter och mötesplatser som motverkar ensamhet. Därför vill vi fortsätta arbetet med aktivitetscenter för äldre där det är möjligt att delta i sociala aktiviteter, ta del av kulturupplevelser samt äta och motionera. Äldres resurser, erfarenhet och vilja att bidra behöver bättre tas till vara. Maten på stadens vård- och omsorgsboende ska lagas så nära som möjligt och vara god, näringsrik och ekologisk.

Stockholm ska vara en trygg stad att åldras i. På ålderns höst ska ingen behöva känna oro över sitt boende eller att inte få den hjälp man behöver oavsett om den äldre väljer att bo kvar hemma eller på ett äldreboende. Insatserna till äldre personer som lever i hemlöshet ska fortsätta utvecklas.

Samhällets utveckling med fler äldre, ökad medellivslängd, förbättrad hälsa långt upp i åldrarna och den positiva utvecklingen inom hälso- och sjukvården har medfört helt förändrade förutsättningar för hemtjänsten. Många äldre personer vill bo kvar i sina egna hem så länge som möjligt och då är en hög kvalitet i hemtjänsten helt avgörande för äldres välbefinnande och livskvalitet. Utgångspunkten i en bra hemtjänstverksamhet ska vara den äldres behov och för den äldres trygghet måste det finnas en bra relation mellan den äldre och medarbetarna. Det ska vara enkelt att välja utförare av hemtjänst genom valfrihet och det ska vara enkelt att förstå vilken typ av insatser man behöver hjälp med, inom den beviljade tidsramen. Det är viktigt att stadens insatser är utformade så att den äldre ges ökad livskvalitet och minskad ensamhet. Det personliga mötet och tiden med de äldre är viktig för en trygg ålderdom. Vi arbetar för att öka personalkontinuiteten och en generösare biståndsbedömning.

Språkkompetens hos äldreomsorgens medarbetare är viktig för förståelsen och kvaliteten i omsorgen. Vi ser positivt på att anställda inom äldreomsorgen är flerspråkiga. Samtidigt är det viktigt att medarbetare inom äldreomsorgen kan göra sig förstådda hos

den äldre och då är det viktigt att medarbetarna har goda kunskaper i svenska språket. Att kunna förstå det språk som talas bidrar till känslan av att känna sig trygg. Därför ska möjligheten att i så stor utsträckning som möjligt få äldreomsorg på sitt modersmål ses över.

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

Stockholm har Sveriges bästa företagsklimat och ett internationellt konkurrenskraftigt näringsliv

Om fler stockholmare ska komma i arbete måste staden ha ett världsledande företagsklimat. Fyra av fem nya jobb skapas i små företag. Stockholms fortsatta välstånd är helt beroende av företag som vågar investera och anställa. Alla jobb behövs, enkla såväl som högkvalificerade. Stockholm ska ha Sveriges bästa företagsklimat och ett internationellt konkurrenskraftigt näringsliv. Under året har Stockholms första näringslivspolicy tagits fram. Stockholms roll som plats för huvudkontor ska stärkas, och staden ska ha ett internationellt konkurrenskraftigt näringsliv.

Förutsättningarna att starta och driva företag ska förbättras och staden ska vara tillmötesgående, opartisk och effektiv i kontakter med såväl små som stora företag. Ett gott företagsklimat är avgörande för en växande stad och bidrar till fler jobb, ökad skattekraft och ökad välfärd. Företagandets villkor och företagens betydelse för att skapa välstånd och arbetstillfällen ska vägleda stadens beslutsfattande. Arbetssätt, bemötande och attityder är faktorer som påverkar företagarnas arbetssituation och i förlängningen viljan att expandera och växa och därför ska staden ha en nära och kontinuerlig dialog med företag i Stockholm. Mycket av det som företagen möter i sin vardag ligger direkt under stadens ansvar. Det handlar om regelverk, avgifter, tillsyn, bemötande, rättssäker och effektiv myndighetsutövning, samt vilket utrymme staden ger till företagande inom exempelvis välfärdssektorn. För att Stockholm ska vara den mest attraktiva staden för inhemska och internationella företag att etablera sig i krävs det att näringslivsperspektivet och insikten om företagens betydelse för staden och dess villkor är en naturlig del av stadens arbete.

Att starta och driva företag ska vara enkelt och staden ska agera rättssäkert, effektivt och proaktivt i kontakterna med näringslivet. Alla stadens instanser ska vara välkomnande till företagande och staden ska ge likvärdigt bemötande och service till alla företag. Företag som söker kontakt med staden ska likväl få anpassad information utifrån dess storlek och förutsättningar.

Stadens medarbetare ska verka med ett näringslivsperspektiv oavsett funktion i staden och ha en tillmötesgående och problemlösande inställning till företagens etablering och utveckling. Näringslivsperspektivet ska genomsyra stadens arbetssätt där medvetenheten om var och ens bidrag och ansvar är tydliga. Stadens medarbetare ska vara möjliggörare och trygga i att kunna vara rådgivande till företagen. Oavsett ett positivt eller negativt myndighetsbeslut ska det förmedlas på ett serviceinriktat och informativt sätt samt så snabbt som möjligt.

Stockholm ska vara en stad som erbjuder goda möjligheter för fler att starta företag och få nytta av sitt entreprenörskap. Vi vill särskilt underlätta kvinnors och utrikesföddas entreprenörskap och möjligheter till att starta eget. Småföretagandet har en självklar plats i vårt Stockholm. Stockholm ska vara en stad som uppmuntrar företag som satsar på innovationer och miljösmart teknik. Vi vill underlätta för dem som vill starta och driva arbetsintegrerande sociala företag.

Det är angeläget att få in fler anbud från små företag i de offentliga upphandlingarna för att utnyttja potentialen med nya lösningar och idéer. För att skapa en sådan utveckling

krävs att små företag upplever att upphandling är möjlig att hantera. Staden ska vid upphandlingar i högre utsträckning ta hänsyn till och möjliggöra för småföretag och en mångfald av aktörer att delta.

Det ska vara lätt för företag baserade i Stockholm att rekrytera utländsk arbetskraft och Stockholm ska upplevas som en attraktiv och lättillgänglig stad att flytta till för att arbeta eller studera. Arbetskraftsbristen inom vissa yrken ska motverkas genom bland annat en ingång för att nyanlända snabbt ska komma i arbete och bättre tillgång till bostäder.

Forskning, innovationer och entreprenörskap är avgörande för Stockholms konkurrenskraft och framtidsvillkor. Stadens samverkan med universitet i och utanför Stockholm ska utvecklas för att tillgängliggöra världsledande utbildning för fler och skapa positiv konkurrens inom den högre utbildningen och forskningen. Vi arbetar också för att få till stånd en etablering av ett av världens ledande universitet i Stockholm i syfte att tillgängliggöra världsledande utbildning för fler och skapa positiv konkurrens inom den högre utbildningen och forskningen.

Stockholm har exceptionellt goda förutsättningar för att vara en av världens mest företagsvänliga städer. För att företag ska satsa på Stockholm, behövs en näringslivsvänlig politik som sätter företagande, entreprenörskap och innovationer främst och som erbjuder mötesplatser för branschdialog. Inom teknikföretagen sker en snabb utveckling som kommer ställa ytterligare krav på ett flexibelt och gynnsamt företagsklimat som bejakar innovationer och digitaliseringens möjligheter.

Vår ambition är att Stockholm ska ha Sveriges bästa företagsklimat år 2025. För att nå dit krävs bland annat att företag inte slussas runt i sina kontakter med staden, utan att det finns "en väg in" för företag, samt bättre dialog mellan näringsliv och politiker liksom trygghetsskapande åtgärder för näringsidkare för att förebygga utsatthet för rån, hot och våld. Stadens näringslivspolicy ska vara vägledande i samtliga nämnder och bologsstyrelser.

Vi vill att unga människor i Stockholm tidigt ska få insikter i företagandets villkor. Staden ska erbjuda koncept som Ung företagsamhet i skolorna och samverka med näringslivet för sommarföretagande, där ungdomar ges möjlighet att sommarjobba som egenföretagare.

Stockholm byggs attraktivt, tätt och funktionsblandat utifrån människors och verksamheters skiftande behov

Stockholm ska byggas attraktivt, hållbart och tätt. Vår vision om Stockholm inkluderar både modern och klassisk arkitektur, även i nyproduktion. Nya byggnader ska byggas med teknik som utvecklas mot att bli klimatneutral genom hela byggprocessen. Vi vill skapa förutsättningar för många fler bostäder genom att öka utbudet av byggklar mark och genom att förenkla de byråkratiska regler som nu sätter käppar i hjulen för många bostadsplaner.

Vi vill att alla stadsdelar ska utvecklas med en blandning av bostäder, arbetsplatser, handel, natur, kultur, skolor och förskolor. Arbetet med att bygga 140 000 klimatsmarta bostäder till 2030 ska fortsätta, bland annat genom att trafikleder omvandlas till stadsgator och genom att vi bygger tätare i kollektivtrafiknära lägen. Vi ställer höga miljökrav på hela byggprocessen och verka för att fler byggnader uppförs med klimatneutrala konstruktionsmaterial. Genom satsningar på underhåll av stadens fastigheter ökar vi deras livslängd och värnar stadens kulturmiljö. Ekologisk kompensation finns med i stadsplaneringen och metoderna för det ska utvecklas och förfinas. Vi ska bygga både hyresrätter och bostadsrätter, och bygga för olika behov. Skolor, förskolor, äldreboenden,

seniorbostäder, LSS-boenden, idrottsytor, student- och forskarbostäder och annat som behövs i en växande stad ska finnas med i planeringen från början och fler aktörer ska ha möjlighet att bidra till detta.

Stockholm behöver utvecklas med god arkitektur, som kombinerar varsamhet och nytänkande. En arkitekturpolicy tas fram. Vi vill se genomtänkta förtätningar av vår stad och fokusera på kvartersstadens och blandstadens kvaliteter med levande bottenvåningar som ytor för aktiviteter och näringsverksamhet, som butiker och caféer. Stadens historia och dess kulturmiljöer är betydelsefulla urbana kvaliteter som ska värnas, användas och utvecklas. Kulturarvet och kulturmiljöaspekterna ska tillmätas betydelse när staden växer och vi bygger om eller bygger nytt. Ytterstadens stadsdelar ska utvecklas i dialog med de boende för ökad attraktivitet och trygghet i hela Stockholm. Vi vill bygga nya bostadskvarter nära kollektivtrafiken och bevara karaktären på våra trädgårdstäder och villaområden.

Staden måste säkerställa att miljö- och klimatperspektivet tas tillvara från start i nya stadsbyggnadsprocesser. Hela husets livslängd bör finnas med i arbetet redan från början och det ska vara attraktivt att bygga med hänsyn till klimat och miljö.

Infrastruktur och samhällsplanering måste utformas för att gynna klimatsmart resande i form av kollektivtrafik, cykelbanor, och transportsnåla resmönster. Stockholmarnas klimatavtryck minskar när vi bygger staden högt och tätt där det passar i stadsmiljön. Genom att bygga yteffektivt ges möjlighet att kunna nyttja marken bättre för till exempel parker och andra gröna rekreationsytor. Nybyggda fastigheter ska byggas med smarta mobilitets- och tillgänglighetslösningar redan från början.

Stockholm ska ha en hållbar bostadsförsörjning med bostäder som alla har råd att efterfråga. Hela Stockholm ska präglas av blandade upplåtelseformer, med balans mellan hyresrätter, bostadsrätter och äganderätter. Vi vill se fler typer av boendeformer, som kooperativ hyresrätt, bygggemenskaper, kompiskontrakt och kollektivhus. Vi vill att allmännyttan ska utvecklas. Målet för nyproduktionen av bostäder är att det ska råda balans, med lika delar hyresrätter och bostadsrätter/äganderätter. Bostadsbeståndet ska vara sådant att det motverkar segregation och främjar attraktiva boendemiljöer i hela staden.

I ett socialt hållbart Stockholm måste staden aktivt främja fler billiga och överkomliga bostäder som är tillgängliga för alla. Åtgärder som krävs är färre detaljkrav vid nybyggen. Genom sitt markinnehav kan staden styra mot ett socialt hållbart bostadsbyggande genom att bland annat främja konkurrensen mellan byggaktörer för att gynna innovationskraft och nya affärsmodeller som kan bidra till fler överkomliga bostäder. Staden kan även ställa krav på tak för sluthyra för en viss andel av bostäderna i nya projekt där det är lämpligt.

En demokratisk stadsplanering kräver att en bred och representativ del av medborgarna får inflytande över processerna. Att många kvinnor och flickor upplever otrygghet i det offentliga rummet gör att friheten begränsas för en stor del av stadens befolkning. Medan män i större utsträckning kör bil är det fler kvinnor som åker kollektivt, cyklar eller går. Därför behövs en inkluderande stadsplanering där parker, kollektivtrafik och cykel- och gångbanor planeras med utgångspunkt i att de ska vara tillgängliga och trygga för alla. Detta sker bland annat genom att gående inte hänvisas till tunnlar, att det finns en god belysning överallt och att parker är trygga.

Vi vill skapa bättre förutsättningar för fler byggaktörer att bygga både kostnadseffektiva bostadsrätter, kollektivboenden och hyresrätter med lägre hyra. För att det ska bli möj-

ligt arbetar vi för att korta ned handläggningstiderna genom byggaktörsdrivna planprocesser, ge byggrätter till flera aktörer och öka utbudet av byggbar mark genom en höjd planberedskap där mark planläggs före markanvisning.

Stockholms infrastruktur främjar effektiva och hållbara transporter samt god framkomlighet

Stockholm är en av Europas snabbast växande huvudstäder. Det är en möjlighet vi ska ta tillvara på. När Stockholm växer måste också kollektivtrafiken, gång- och cykelbana- norna och gatorna byggas ut. Man ska kunna cykla och resa kollektivt redan när den första familjen flyttar in i nya bostadsområden.

Vi måste bygga en infrastruktur som gör att människor snabbt och smidigt kan resa i hela regionen. Stora investeringar i kollektivtrafiken är avgörande. Därutöver krävs in- vesteringar i fler cykelpendelstråk och andra säkra cykelvägar i hela staden. Byggpro- jekt som påverkar trafiken behöver samplaneras för att främja framkomligheten och det måste till skarpa sanktioner mot trafikstörande projekt som sker utan tillstånd. Målet är att minska trängsel och klimatutsläpp samt att säkerställa att det går snabbt och smidigt att resa i Stockholm.

Staden ska vidta målmedvetna och systematiska åtgärder för förbättrad framkomlighet för transporter av betydelse för näringslivet. Framkomligheten för nyttotrafik ska för- bättras, med prioritet för godstransporter och möjlighet till flexibla lösningar för gods- leveranser hela dygnet. Vi ska se över möjligheten till korttidsparkering vid stadens lo- kala centra i ytterstaden.

Vi vill att framkomligheten i hela staden förbättras genom smart trafikplanering, fler parkeringsgarage och reserverad gatumark för bildelningstjänster.

Det ska bli enklare och smidigare att gå i Stockholm. Att planera för dem som helt eller delvis arbetspendlar till fots bidrar också till en mer levande och trygg stadsmiljö samt avlastar kollektivtrafik, vägar och cykelbanor. Vi vill se en systematisk och kraftfull framkomlighetskontroll av de viktigare cykelstråken som ofta blockeras av felparkerade bilar eller andra uppställda fordon och föremål. Vi vill se till att undanröja hinder för dem som tar sig fram i rullstol, med rullator och barnvagn, samt se till att staden är tillgänglig för alla.

Arbetet med ökad framkomlighet för gång, cykel och busstrafik ska fortsätta under man- datperioden. Därför avsätter vi en och en halv miljard för ökad framkomlighet. Det ska vara attraktivt att gå, cykla och åka kollektivt. Vi vill flytta fokus från ägande av bil till tillgång till bil. Utsläppen från biltrafiken måste minska för att Stockholm ska nå kli- matmålen. Det sker genom teknikutveckling, utbyggd kollektivtrafik och minskad bil- trafik. Med minskad trängsel kommer transporter, utryckningsfordon och de som behö- ver bilen fram. Trafikmiljön vid skolor ska prioriteras. När staden planeras ska stor hän- syn tas till barns villkor.

Vi ska se till att förbättra snöröjningen och att det ska gå att ta sig fram gående, med cykel, kollektivtrafik och bil året runt. Snöröjning ska prioriteras och följas upp utifrån framkomlighetsstrategins principer.

Teknikutveckling och nya innovationer är avgörande för att långsiktigt göra transpor- terna mer miljövänliga. När vi blir fler blir också utmaningen med att skapa god fram- komlighet mer angelägen.

Stockholmarna ska kunna njuta av staden. Vi vill skapa gågator, sommargångator, som- martorg gröna ytor och ”pocket-parker” av hög kvalitet i både ytterstad och innerstad

samt levandegöra stadens kajer och vattennära lägen. Dessa beslut ska även fortsatt föregås av konsekvensbedömningar och utvärderas efter genomförandet. Vi skapar mer utrymme för människor, genom fler parker, sittplatser i gatumiljön, fik och restauranger. Så bygger vi en mänskligare och mer levande stad.

Städningen ska vara likvärdig i hela staden, med fokus på de mest otrygga platserna. Staden ska fortsätta satsningen med Stockholmsvärdarna som skapar fler vägar till arbete och håller staden ren och ta fram en handlingsplan för att minska nedskräpning och klotter i staden. Staden ska förstärka arbetet mot klotter och nedskräpning, stärka efterlevnaden av städgarantin samt lyfta vikten av stockholmarnas eget bidrag till en ren, trivsam, miljövänlig och vacker stadsmiljö.

Stockholm ska gå före och visa vägen för en snabbare omställning till miljövänligare transporter och drivmedel genom kraftfulla positiva styrmedel samt underlätta för miljösmarta transportlösningar, bildelning och självkörande fordon. Det ska vara enkelt att dela bil och att köra miljövänligt. Stockholms stad ska gå före och se till att alla tjänstefordon är el- eller gasbilar. För att klara målet med en fossiloberoende fordonsflotta 2030 måste staden underlätta användandet av elbilar. Infrastrukturen för elbilar måste därför förbättras så att det blir smidigt att äga och använda elbil. Det behövs fler publika laddplatser i Stockholm. I enlighet med miljöprogrammet ska staden ta fram en handlingsplan för minskade koldioxidutsläpp för vägtrafiken fram till år 2030.

Vi vill fortsätta arbetet med att skapa en trygg och trafiksäker stad. Därför vill vi fortsätta arbeta med hastighetsplanen och sänka hastigheterna på våra gator samt satsa på trafiksäkerhetsåtgärder i hela staden. Genom dessa satsningar minskar antalet olyckor och vägbuller. I nära samarbete med polismyndigheten ska staden förstärka säkerhetsarbetet genom ökat fokus på systematik och förebyggande arbete, bland annat avseende terrorhinder.

Flyget står för en stor del av stockholmarnas klimatutsläpp. Vi vill minska flygets klimatpåverkan genom att begränsa tjänsteresorna med flyg bland stadens egna anställda.

Stockholm är en modern kultur- och evenemangsstad med en stark besöksnäring

Stockholm ska fortsätta utvecklingen mot en levande, inkluderande, öppen och modern kultur-, idrotts- och evenemangsstad där kulturen har en naturlig plats i det offentliga rummet. Staden ska präglas av ett rikt utbud av museer, konserter, teatrar, konstupställningar, filmvisningar, gallerier, dansuppträdanden och nöjesparker och ska ha ett rikt, brett och varierat idrottsliv. Det ska fortsatt vara fritt inträde på stadens museer. Det fristående kultur- och föreningslivet är viktigt i stockholmarnas vardag och avgörande för Stockholms attraktivitet. Det ideella engagemanget i föreningslivet har stor betydelse för ett levande civilsamhälle. Fristående kultur- och föreningsverksamheter ska uppmuntras och ha gynnsamma och förutsägbara villkor att verka på i Stockholm. Byråkrati och regelverk som utgör hinder ska förenklas för att frigöra kraften i de fristående verksamheterna.

Förutsättningen för det öppna samhällets fortlevnad och utveckling är tankens och ordets frihet. På TV, i radio och i pressen, på teaterscener, konsthallar och museer, på gallerier, operahus och konserthus förs det offentliga samtalet, och det är genom yttrandefriheten det förs framåt. I en tid när allt fler vill ställa upp ramar och villkor för konsten och det fria ordet, inte minst i vår omvärld, måste Stockholms kulturpolitik värna och vårda yttrandefriheten och de demokratiska friheter som människor runt om i världen kämpar och dör för.

Stockholm ska vara en ledande, klimatsmart och attraktiv evenemangs- och upplevelsestad, med en rik tillgång till internationella evenemang och ett kulturutbud där det finns något som passar alla. Kulturen för samman människor av olika ursprung och med olika bakgrund och bidrar till ökad kunskap och delaktighet. I utvecklingen av staden är det viktigt att även kultur och idrott finns med i planeringen i nya eller växande stadsdelar.

Utvecklingen av Stockholms bibliotek ska fortsätta, befintliga bibliotek kan behöva växa och nya kan tillkomma. Biblioteken ska ha generösa öppettider och hålla öppet när stockholmarna vill och kan besöka dem. Biblioteken ska vara trygga, rofyllda och inbjudande miljöer för alla, oavsett var i staden man är.

Fler unga ska få möjlighet att prova på eget skapande. El Sistema och Kulturskolan fortsätter arbetet för att fler barn och unga ska nås. Vi utvecklar kulturskolans digitala metoder, utrustning och kompetens för att fler ska få ta del av Kulturskolans utbud, vilket förenas med insatser för att höja kvaliteten i verksamheterna. Genom att skapa fler träffpunkter, exempelvis kulturhus i förorterna, ges stockholmarna möjligheter att delta i kultur- och föreningslivet i sin närmiljö.

Vi vill även ha generösa öppettider på Kulturhuset Stadsteatern och utveckla verksamheten på stadens museer så att de kan erbjuda fler egna utställningar och en varierad programverksamhet. CIVILSAMHÄLLET ska underlättas och stärkas, bland annat genom att föreningsbidrag ska vara rättvisa och stärka föreningslivets viktiga roll i ett demokratiskt Stockholm. Fler skolor ska kunna hyra ut lokaler till föreningar.

Kulturstödet till det fristående kulturlivet ska ske med armlängds avstånd mellan politiker och kulturskapare. Stödet ska ges efter tydliga och transparenta principer. Stadens kulturpolitik ska präglas av ansatsen att tillgängliggöra kulturen för fler.

Stockholm är en stad med ett fantastiskt kulturutbud, vackra promenadstråk, badplatser, kaféer och museer. I vårt Stockholm utvecklas kultur och besöksnäringen och vi investerar i fler parker, promenadstråk och friskare och renare bad. Med renare vatten i både innerstad och ytterstad kan det skapas fler badplatser. Vi vill att gammal som ung ska kunna hitta till våra natur- och kulturrensat genom arbetet med ökad tillgänglighet. Då kan fler lockas till stadens naturstigar och skidspår.

Vi vill främja livskvalitet och hälsa genom att underlätta för sociala aktiviteter, utomhusvistelse och vardagsmotion där människor lever, arbetar, studerar och umgås. Med fler utegym, badplatser, motionsspår, skidspår, dansbanor och stadsodlingar i olika stadsdelar ges stockholmarna utökade möjligheter till spontan motion och rörelse i sin närmiljö. Många äldre har levt isolerade under pandemin, i denna budget finns viktiga satsningar för att bryta äldres isolering genom bland annat kultur och idrott.

Idrott är en källa till glädje för många och skapar förutsättningar för en bättre hälsa genom att fler får möjlighet att leva ett friskare och längre liv. Vi värnar breddidrotten och möjligheten för alla barn och unga att utöva idrott utifrån sina egna förutsättningar. Vårt mål är att alla barn och ungdomar i Stockholm ska ha samma förutsättningar att utöva sin idrott oavsett var i staden de bor. Flickor och pojkar ska ges likvärdiga förutsättningar att utöva idrott och idrotten ska vara tillgänglig för alla oavsett funktionsförmåga.

Staden ska arbeta aktivt med att få fram såväl fler enkla som multifunktionella idrottsanläggningar. Vi vill också underlätta för fristående aktörer som vill bygga och driva idrottsanläggningar i Stockholms stad samt med hjälp av en sponsringspolicy möjliggöra sponsring av nya och renoverade idrottsanläggningar.

Kulturinstitutioner och idrottsanläggningar ska vara trygga för alla. Vi ser allvarligt på att otryggheten breder ut sig i offentliga miljöer och accepterar inte könsseparering som lösning på otrygghet. Sexuella ofredanden och annan kriminell verksamhet ska motverkas och överträdelser ska följas upp med tydliga konsekvenser.

Ideella föreningar och andra fristående aktörer i civilsamhället som får stöd av staden ska aktivt arbeta för att motverka all form av diskriminering, mobbning, kränkande behandling och kriminell verksamhet. Föreningar med odemokratiska värderingar eller kopplingar till våldbejakande extremism ska få sitt föreningsstöd indraget. Principerna för föreningsstöd ska så långt som möjligt främja långsiktighet och förutsägbarhet för att underlätta för fristående aktörer att planera sin verksamhet, men det ska även följas upp och det ska framgå tydligt vilken instans i staden som ansvarar för vilken slags föreningsstöd.

Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö

Stockholm, Sverige och världen står inför stora miljöutmaningar. Stockholm har unika möjligheter att vara ledare i den globala omställningen som världen står inför. Hoten från klimatförändringar, spridning av giftiga kemikalier, utarmning av naturen och ohållbart resursutnyttjande är hot mot människors hälsa, planetens överlevnad och en hållbar ekonomisk utveckling. Politikens roll ska vara styrande och möjliggörande, att underlätta idéer, innovation och investeringar och att röja hinder för den omställning som redan pågår. Vårt mål är att Stockholm ska vara fossilfritt och klimatpositivt senast år 2040 och där stadens egen organisation visar vägen och är fossilfri år 2030.

Stockholm ska gå före i klimatarbetet. Därför ska vårt konkreta arbete för klimatet vara föredömen för andra städer. Under året har vi antagit ett ambitiöst miljö- och klimatprogram och en klimathandlingsplan. Kol för uppvärmning är numera helt utfasat och eldningsmed fossil olja ska ha upphört till senast 2025. Stockholm har tagit fram, och styr nu med en lokal klimatbudget som visar hur stora utsläpp Stockholm och framförallt vår planet tål. Stockholms stad ska även motverka klimatförändringarna genom koldioxidinlagring samt biokolsanläggningar. Så gör vi Stockholm till en klimatpositiv stad senast 2040.

Med klimatförändringar följer extrema väder. Staden måste planeras på ett sätt som gör oss mer motståndskraftiga mot hetta, torka och översvämningar.

Stockholms stads miljöarbete ska ske i nära samarbete med invånare, näringsliv, akademi, civilsamhälle och myndigheter. Vi vill göra Stockholm till en stad som kombinerar hög tillväxt, goda livsmiljöer och minimerad miljöpåverkan. Stadens krav på social, ekonomisk och ekologisk hållbarhet ska utmana och leda till fler innovationer och nya jobb.

Att minska användningen av plast är viktigt då nästan all plast är gjord av fossil råvara, men även för att minska skräp och mikroplaster i vår omgivning. Användning av plastmaterial i offentliga miljöer ska minimeras. Konstgräsplaner som anläggs ska utformas så att inte mikroplaster sprids vidare. För att vända trenden och göra Stockholm till en föregångare inom cirkulär ekonomi måste det bli mycket enklare att återvinna. De sopor som i slutändan blir kvar och förbränns till att värma upp våra bostäder ska vara fria från fossil råvara.

En fossilfri stad innebär även kraftfulla incitament att bygga klimatsmart och energieffektivisera bostäderna. Ett hållbart växande Stockholm ställer krav på att byggnader, transporter och systemlösningar utformas på ett sätt som minskar klimatbelastningen.

Det är i tätastäder om det finns bäst förutsättningar för hållbara energisystem och transporter. Stockholm har goda förutsättningar för att växla upp elproduktionen genom solceller.

Att minska stadens energianvändning är en viktig del i att minska stadens klimatpåverkan och en viktig del för en långsiktig ekonomisk hållbarhet. Stockholms stad ska gå före och strukturerat energieffektivisera sina egna fastigheter, såväl hus som övriga byggnader.

Vårt mål är att luften ska vara ren var man än bor i Stockholm. Arbetet med att bekämpa hälsofarlig luft i Stockholm ska intensifieras genom teknikutveckling och en bred palett av tekniska och ekonomiska styrmedel, som gör det enkelt för människor och företag att göra kloka miljöval, samt minskad fossil bränsleanvändning. Barn drabbas allra hårdast av dålig luft. Idag släpper framför allt dieselbilarna ut stora mängder hälsofarliga partiklar och kväveoxider. På Hornsgatan har en miljözon 2 införts för att säkerställa att luftkvalitetsnormerna inte överskrids. Arbetet för en bättre luftkvalitet måste ske med hänsyn till människors vardagsbehov och hushållsekonomi där staden löpande följer om ytterligare enskilda gator överskrider miljökvalitetsnormerna. Detta ska göras genom att pröva innovativa åtgärder som realtidsmätning av luftkvalitet och eventuell dynamisk tillämpning av miljözoner. Målet på längre sikt är att de fordon som kör på Stockholms gator ska vara fria från både fossila och hälsofarliga utsläpp. Staden ska fortsätta arbetet med att utreda vad som krävs för att nå en utsläppsfri innerstad 2030.

Gifterna i stockholmarnas vardag ska fasas ut med målet om ett giftfritt Stockholm 2030. Det handlar om åtgärder som fasar ut farliga kemiska ämnen i stadens verksamheter samt påverkan på andra aktörer att arbeta i samma riktning.

Återanvändning är nödvändigt för att hushålla med våra begränsade resurser. Genom möjlighet att låna idrottsutrustning, genom cykel- och bilpooler och genom återbruk går det att bidra till ett bättre resursutnyttjande.

Grönare Stockholm har som fokus att stärka arbetet med grön infrastruktur och planera mångfunktionalitet i stadens parker och grönområden. Ytterstaden är prioriterad och åtgärderna ska knytas till grönstrukturplanering som har påbörjats i översiktsplanen.

Stadsnatur och våtmarker fyller en viktig funktion i att skapa attraktiva stadsrum, bevara biologisk mångfald och bättre rusta staden för ett förändrat klimat med fler översvämningar och värmeböljor. Därför ska Stockholm planera långsiktigt för ekosystemtjänster i stadsmiljö. Staden behöver ta ansvar för att följa upp och bibehålla den biologiska mångfalden. Vi arbetar inom ramen för strategin för att utveckla stadens biologiska mångfald så att staden tillsammans med boende, fastighetsägare och förvaltningar kan bidra till att utveckla den gröna infrastrukturen.

Stockholm ska vara en föregångskommun gällande upphandling av mat som minskar klimatpåverkan. Staden ska därför utreda mått och mätmetoder för att mäta koldioxidutsläppen från livsmedel som serveras inom stadens verksamheter samt intensifiera sitt arbete med matavfallsinsamling. En större andel av maten ska vara ekologisk. Vi behöver både minska onödigt matsvinn och samtidigt samla in det matavfall som ändå uppstår i form av restprodukter. Alltför mycket av det som hamnar i soppsåsen är matavfall som istället kan utgöra en resurs för att öka biogasproduktionen och ersätta fossila bränslen.

Sverige är bland de bästa i världen på att använda lite antibiotika i djurproduktionen och samtidigt ha friska djur, vilket innebär lägre risk för utveckling av antibiotikaresistens

samt mindre utsläpp av antibiotika i miljön. Att byta ut importerad mat med högre påverkan på klimat och miljö mot mat producerad med hög miljö- och klimathänsyn som levererar ekosystemtjänster är ett viktigt sätt för Stockholm att ta globalt ansvar. Stockholm ska, i samarbete med andra aktörer, säkerställa försörjningen av bland annat livsmedel vid kris.

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Stockholm har en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser

Stockholm utgör Sveriges ekonomiska motor och har i grunden en robust ekonomi.

I en tid när Stockholm växer i en historisk omfattning, och med utmaningar kopplade till pågående pandemi, måste staden förena höga ambitioner för välfärden med omfattande investeringar och en stabil och långsiktigt hållbar ekonomi. Därför ska staden alltid sträva efter att bli mer effektiv och att tillhandahålla offentliga tjänster till lägre kostnad och ökad kvalitet.

Politiskt ledarskap handlar om att förena ansvar för en stabil ekonomi med att satsa på de åtgärder som gör mest nytta. En stabil ekonomi är ett medel för att säkerställa att inte vår gemensamma välfärd – förskola, skola, äldreomsorg och socialtjänst – ska utsättas för nedskärningar på grund av budgetunderskott. Det är bara med robusta finanser som grund som välfärden får stabila förutsättningar och kan utvecklas för framtiden.

Stockholm ska vara en ekonomiskt hållbar storstad för framtiden. Staden ska ha en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser, och skattemedlen ska användas effektivt till största nytta för stockholmarna. God ekonomisk hushållning är en förutsättning för att staden i framtiden ska klara av att möta de krav som morgondagens stockholmare ställer på en effektiv användning av skattebetalarnas pengar.

Skatteuttagets nivå ska prövas mot bland annat den allmänna ekonomiska utvecklingen, skatteunderlagets utveckling samt ambitions- och prestationshöjningar inom kärnverksamheterna. Det är eftersträvänsvärt att det – särskilt för personer med låga inkomster – blir mer lönsamt att arbeta, genom att kunna behålla en större del av sin inkomst och få större rådighet över sin hushållsekonomi. Mot bakgrund av rådande förutsättningar med covid-19-pandemin, och med ansvarstagande för stadens finanser, så lämnas dock kommunalskatten oförändrad för 2021.

Stadens stora investeringsvolym medför samtidigt ett ökat ansvar för bolagen med fokus på styrning, effektivitet, kostnadsmedvetenhet och prioriteringar i de stora projekten samt kontinuerligt göra en översyn av befintligt bestånd för att identifiera strategiskt lämpliga objekt att avyttra. Det är angeläget med en balans mellan egenfinansiering och upplåning så att den finansiella stabiliteten inte äventyras. Det är även angeläget att ersättningsinvesteringar inte trängs ut av nyproduktionsprojekt. Omvärldsfaktorer såsom räntekostnadsnivåer och byggkostnadsutveckling innebär finansiella risker som måste bevakas för att planerade projekt ska kunna genomföras med rimliga avkastningskrav och utan att generera nedskrivningsbehov.

Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna

Stadens förvaltning ska vara effektiv och organisationen ska anpassas för att kostnads-effektivt och med hög kvalitet leverera vad stockholmarna har rätt att förvänta sig.

Staden ska vara ett föredöme som offentlig arbetsgivare. Ett målmedvetet arbete för att ta tillvara digitaliseringens möjligheter, kontinuerlig kompetensutveckling av välfärdens medarbetare och effektivare lokalanvändning är också nödvändiga delar i ett politiskt ledarskap som säkerställer att skattebetalarnas pengar används ansvarsfullt och på

bästa sätt. Vår politik syftar på så vis i bred mening till att välfärden stärks, samtidigt som det blir mer lönsamt att arbeta och utbilda sig.

För att säkerställa stadens behov av kompetenta och nöjda medarbetare behöver staden kontinuerligt arbeta för att utvecklas som attraktiv arbetsgivare. Staden ska ha ett gemensamt förhållningssätt i arbetsgivar- och utvecklingsfrågor samt utarbeta och genomföra insatser för att säkra chefs- och kompetensförsörjningen. Viktigast för pålitliga och kvalitativa välfärdstjänster, liksom för rättssäker myndighetsutövning, är de som utför arbetsinsatsen. Som arbetsgivare ska staden vara ansvarstagande, med tydliga program för dem som vill utvecklas.

Medarbetare med ofrivillig deltid som anmäler önskemål om högre sysselsättningsgrad ska erbjudas det när möjlighet uppstår och det ska finnas goda möjligheter till kompetensutveckling. Ohälsotal och sjukskrivningar behöver minska genom riktade förebyggande insatser och rehabilitering. Staden ska utreda metoder för att förebygga och minska ohälsa och sjukskrivningar bland stadens medarbetare genom försäkringslösningar, som genom förebyggande insatser kan upptäcka sjukfrånvarorisker i tidigt skede och därmed förbättra medarbetarnas hälsa.

Chefer har en viktig roll i arbetet för att säkerställa en rättssäker myndighetsutövning och en god arbetsmiljö. Stadens chefer och ledare ska stärkas i sitt ledarskap och chefsförsörjningen säkras långsiktigt. Traineeprogram för akademiker för att locka morgondagens ledare behöver utvecklas och samverkan med lärosätena för den högre utbildningen förstärkas.

Kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområden

I denna budget för 2021 med inriktning för 2022 och 2023 fastslås tre inriktningsmål för stadens verksamheter. Under respektive inriktningsmål fastslås mål för verksamhetsområdena enligt nedan:

1. En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla
 - 1.1. I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svensk-kunskaper är kort
 - 1.2. Stockholm är en trygg, säker och välskött stad att bo och vistas i
 - 1.3. I Stockholm når barn sin fulla potential då Stockholms skolor och förskolor är de bästa i Sverige
 - 1.4. I Stockholm får människor i behov av stöd insatser i tid präglade av hög kvalitet, evidens och rättssäkerhet
 - 1.5. I Stockholm har äldre en tillvaro som präglas av hög kvalitet, trygghet och självbestämmande
2. En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt
 - 2.1. Stockholm har Sveriges bästa företagsklimat och ett internationellt konkurrenskraftigt näringsliv
 - 2.2. Stockholm byggs attraktivt, tätt och funktionsblandat utifrån människors och verksamheters skiftande behov
 - 2.3. Stockholms infrastruktur främjar effektiva och hållbara transporter samt god framkomlighet
 - 2.4. Stockholm är en modern kultur- och evenemangsstad med en stark besöksnäring
 - 2.5. Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö

3. En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden
 - 3.1. Stockholm har en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser
 - 3.2. Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna

Förutsättningar

Samhällsekonomiska förutsättningar

Global lågkonjunktur till följd av pandemin

Den pågående pandemin sätter djupa spår i den globala ekonomin. Preliminär statistik visar att BNP i euroområdet föll med 12,1 procent det andra kvartalet 2020 jämfört med kvartalet före. Nedgången var särskilt djup i Spanien med sin stora turistsektor, där BNP minskade med 18,5 procent. Även Storbritanniens ekonomi har drabbats hårt och BNP minskade med drygt 20 procent andra kvartalet, jämfört med det föregående. I USA föll BNP med 9,5 procent under samma period, medan tillväxten i Kina där nedstängningarna var som störst i början av året, ökade det andra kvartalet. Trots stora globala BNP-fall märks en ökad optimism om den ekonomiska utvecklingen. Detta avspeglas i återhämtningen på de internationella aktiemarknaderna och i olika enkätbaserade indikatorer som till exempel inköpschefsindex. Internationella valutafonden, IMF, bedömer att global BNP minskar med 4,9 procent i år, efter att ha ökat med 2,9 procent år 2019. Den globala tillväxten väntas sedan uppgå till 5,4 procent år 2021.

Sveriges ekonomi drabbas hårt

Sveriges BNP sjönk med 8,3 procent under andra kvartalet 2020, jämfört med första kvartalet 2020. Fallet i BNP är det största för ett enskilt kvartal enligt SCB:s tidsserie som börjar 1980. Enligt den senaste prognosen från Konjunkturinstitutet (KI) finns det nu tydliga tecken på att det blir en stark rekyl uppåt det tredje kvartalet. Ökad efterfrågan från omvärlden och leveranskedjor som åter fungerar bidrar till att exporten tar igen mycket av den tidigare nedgången.¹ På arbetsmarknaden dröjer dock vändningen ännu ett tag. Det andra kvartalet minskade sysselsättningen med 1,9 procent och arbetslösheten steg till 9,2 procent av arbetskraften i juni (att jämföra 7 procent andra kvartalet 2019). Utan de åtgärder som riksdag och regering genomfört för att stödja företagen och hålla uppe sysselsättningen bedömer KI att effekterna på arbetsmarknaden hade varit ännu större. Under det andra kvartalet har nära en halv miljon personer varit korttidspermitterade inom ramen för det statliga stödsystemet. Enligt KI:s senaste prognos väntas arbetslösheten fortsätta stiga och uppgå till nära 10 procent det i slutet av 2020, varefter den vänder nedåt. För helåret 2020 beräknar KI att Sveriges BNP minskar med 3,6 procent för att sedan öka med 3,5 procent 2021. Lågkonjunkturen förblir trots detta synnerligen djup även nästa år.

Tydlig nedgång i Stockholmskonjunkturen

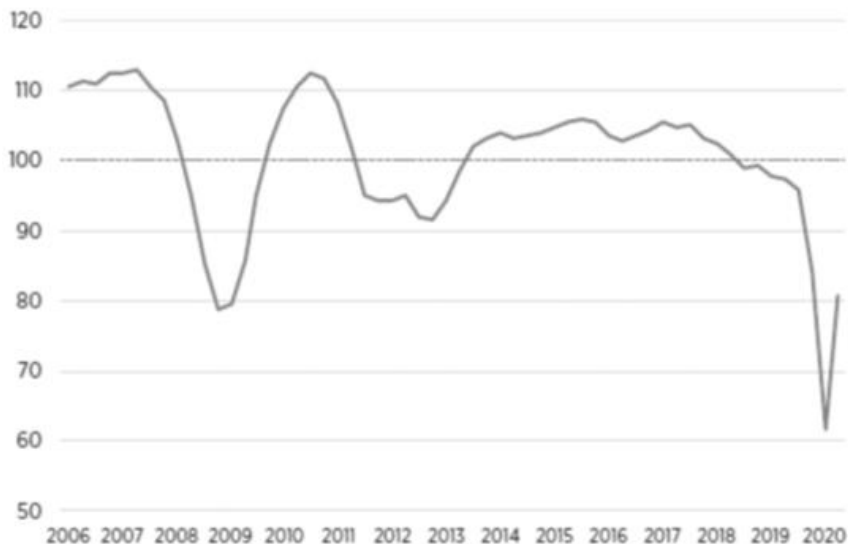
Vid en jämförelse mellan landets olika regioner har Stockholmsregionen drabbats särskilt hårt av pandemin. Under det första kvartalet sjönk Stockholmsbarometern som mäter både hushållens och näringslivets syn på ekonomin med 34 enheter, till ett indexvärde på 60,4. Det är den i särklass största nedgången och den lägsta nivån som någonsin uppmätts för Stockholmsbarometern.

Under andra kvartalet steg indikatorn åter med 19 enheter till 81, vilket fortfarande är långt under genomsnittet på 100 och betyder att konjunkturläget är mycket svagt. Pandemins ekonomiska följdverkningar har varit särskilt tydliga i urbana globala miljöer och Stockholms besöksnäring har drabbats hårt. Införda restriktioner, sociala distanse-

¹ Konjunkturläget september 2020

ring och oro för smittspridning har kraftigt minskat efterfrågan för hotell och restauranger, transportnäringen och olika personliga och kulturella tjänster. I diagrammet nedan syns även det stora konjunkturfallet 2009 till följd av den globala finanskrisen. Nedgången var markant, men återhämtningen år 2010 var också mycket stark.

Stockholmsbarometern, 2006 till och med andra kvartalet 2020

Anm: Barometerindikator baserad på både hushåll och företag i Stockholm.

Index, medelvärde = 100. Säsongsrensade värden.

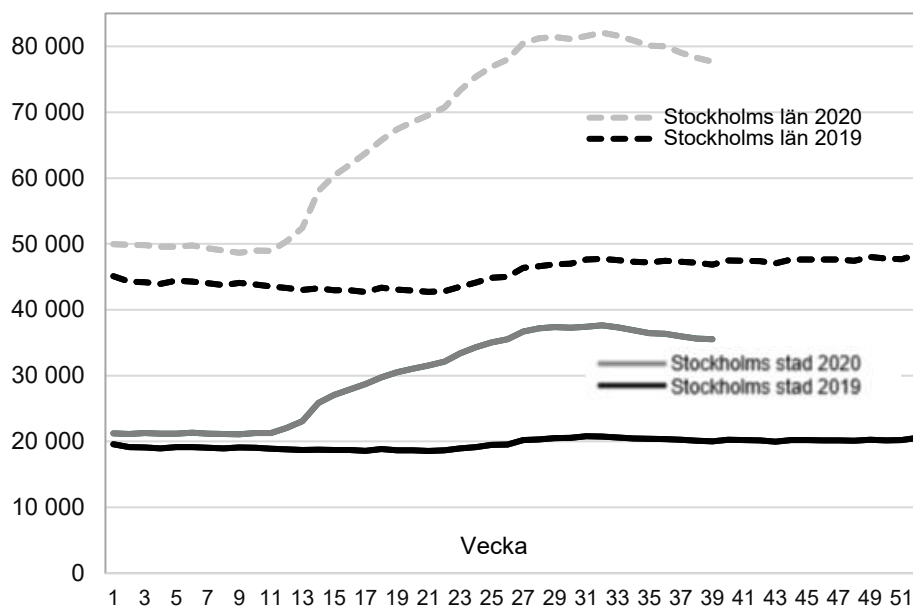
Källa: Stockholms Handelskammare i samarbete med Konjunkturinstitutet.

Arbetslösheten i Stockholms stad stiger

Sedan mars månad 2020 har arbetslösheten i Stockholm liksom i hela Sverige stigit kraftigt med anledning av pandemin. Statistiken i diagrammet visar utvecklingen av antalet öppet arbetslösa till och med vecka 39. Som öppet arbetslösa räknas arbetssökande utan arbete som aktivt söker och omgående kan tillträda ett arbete och som inte deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program. Antalet öppet arbetslösa i Stockholms stad har ökat dramatiskt sedan i mars. Från att ha legat på omkring 20 000 per vecka under flera år, ökade antalet öppet arbetslösa till 36 000-37 000 under juni och juli. Ökningen har dock planat ut och från och med slutet av augusti syns en liten minskning i såväl länet som i staden. Arbetsförmedlingen ser tecken på att ekonomin kommit igång och att fler nu lämnar Arbetsförmedlingen för arbete eller utbildning än som skriver in sig. De som snabbt kommer tillbaka i jobb är de som har en utbildning och som redan är etablerade på arbetsmarknaden.

Arbetslösheten har ökat i alla grupper, men ökningen är särskilt kraftig bland unga. Pandemin har slagit hårt mot branscher som hotell, restaurang och handel där tillfälliga anställningar är vanliga och där det finns många ingångsjobb. Situationen är också svår för utrikes födda som är nya på arbetsmarknaden, men även för dem som redan var arbetslösa innan pandemin. Arbetsförmedlingen bedömer att läget på arbetsmarknaden kommer att vara fortsatt allvarligt under 2020 och 2021. Långtidsarbetslösheten väntas stiga från redan höga nivåer.

Öppet arbetslösa (antal) inskrivna hos Arbetsförmedlingen i Stockholms län och Stockholms stad vecka 1, 2019 till vecka 41, 2020

Källa: Arbetsförmedlingen

Krisen väntas även skynda på strukturomvandlingen på arbetsmarknaden, vilket leder till att vissa jobb inte kommer tillbaka och att tudelningen på arbetsmarknaden riskerar att förvärras. Det är framförallt utbildad arbetskraft som efterfrågas och en slutförd gymnasieutbildning är det viktigaste. Trots att arbetslösheten ökar och många har svårt att ta sig in på arbetsmarknaden är bristen på arbetskraft fortfarande ett stort hinder för tillväxten i Stockholm. I det privata näringslivet är det särskilt stor brist på arbetskraft med efterfrågad kompetens inom IT-sektorn och inom bygg och anläggning. Även inom offentlig sektor är bristen på kvalificerad arbetskraft stor och förväntas öka, främst inom vård- och omsorg och pedagogiska yrken. Fler behöver vägledas till att utbilda sig inom bristyrken.

Budgetens finansiering

Skatteunderlagsutvecklingen

Stadens finansiering bygger till övervägande del på skatteintäkter. Storleken på dessa beror i sin tur på såväl stadens som rikets skatteunderlag och på det kommunala utjämningsystemet. Prognosen för stadens finansiering baseras på Sveriges kommuner och regioners (SKR) skatteunderlagsprognos. I tabellen nedan redovisas SKR:s två senaste skatteunderlagsprognoser och regeringens prognos från budgetpropositionen. Enligt SKR är utsikterna för såväl konjunkturen som det kommunala skatteunderlaget mycket osäkra, med anledning av pandemin.

Redan under 2019 var ökningen av skatteunderlaget nästan en procentenhet lägre än året innan, främst till följd av en minskning av antalet arbetade timmar. För 2020 räknar SKR med en ytterligare inbromsning av skatteunderlaget till följd av sämre arbetsmarknad och färre arbetade timmar. Att skatteunderlagstillväxten inte blir ännu lägre förklaras av en mycket kraftig ökning av inkomster från arbetslöshetsersättning och sjukpenning, delvis till följd av tillfälliga åtgärder som beslutats för att mildra effekterna av pandemin. Under 2021 väntas konjunkturen återhämta sig och lönesumman ökar igen. Skatteunderlaget förväntas dock dämpas av att de beskattningsbara sociala ersättningarna minskar när "covid-19-åtgärderna" fasas ut. Dessutom dämpas skatteunderlaget av förslaget i budgetpropositionen om höjt grundavdrag för personer som fyllt 65 år. Det

resulterar i att skatteunderlagstillväxten år 2021 blir nästan lika låg som under finanskrisens värsta år, 2009.

Utvecklingen 2022–2023 bygger på en kraftig konjunkturåterhämtning med stark sysselsättningstillväxt, tilltagande löneökningar och ett skatteunderlag som närmar sig den historiskt genomsnittliga takten på 4 procent tillväxt per år.

I budgetpropositionen för 2021 föreslås ytterligare 10 mdkr i generella medel till kommuner och regioner för 2021 och 5 mdkr år 2022. För 2023 aviseras ingen ökning. De generella bidragen fördelas utifrån befolkningens mängden och Stockholms stad beräknas erhålla 660 mnkr år 2021. Dessa medel ingår i skatteunderlagsprognosen genom regleringsposten. Vidare aviseras ett permanent tillskott på 4 mdkr per år till äldreomsorgen som fördelas utifrån hur många invånare som är över 70 år i kommunen och staden beräknas erhålla 271 mnkr år 2021.

Olika skatteunderlagsprognoser

Procentuell förändring

	2019	2020	2021	2022	2023	2019–2023
SKR okt 2020	2,8	1,9	1,5	3,5	3,5	14,5
BP sept 2020	2,9	2,0	2,2	3,6	3,9	15,5
SKR, aug 2020	2,8	2,4	1,3	3,9	4,0	15,2

Källa: SKR

Konsekvenser av covid-19 för staden

Krisen till följd av covid-19 har haft en stor påverkan på stadens verksamheter och ekonomi. Fokus har varit på att upprätthålla stadens kritiska verksamheter vilket har medfört att vissa planerade aktiviteter och projekt har skjutits fram eller omprioriterats. Som en följd av covid-19 införde riksdag och regering tillfälliga regler som innebar att alla arbetsgivare fick ersättning för sjuklönekostnaden. Sjukfrånvaron ökade under den inledande fasen av pandemin, framförallt inom äldreomsorgen och förskolan, vilket krävde anpassningar av stadens verksamheter. Läget var särskilt ansträngt inom äldreomsorgen. Ett intensivt arbete bedrevs för att stärka bemanningen inom äldreomsorgen. Gymnasieskolor och vuxenutbildningar bedrev undervisning på distans och i förskolor och skolor var vardagen kraftigt förändrad med hög frånvaro både bland personal och bland barnen. Nämnder och bolagsstyrelser har genom samverkan och innovativa idéer hittat lösningar på helt nya utmaningar.

Inriktningen i stadens arbete under den pågående pandemin är att begränsa smittspridning med särskilt fokus på riskgrupper, upprätthålla prioriterade verksamheter samt verka för ökad trygghet genom att förstärka myndigheternas budskap. Verksamheterna har påverkats på olika sätt.

Åtgärder för att begränsa smittspridning

För att begränsa smittspridningen och skydda riskgrupper vidtog samtliga nämnder åtgärder som till exempel besöksstopp på särskilda boenden inom äldreomsorgen, stängda dagliga verksamheter inom omsorgen om personer med funktionsnedsättning och stadsdelsnämnderna vidtog åtgärder för att boende och deras anhöriga skulle kunna ha kontakt och anpassade aktiviteter.

Nämnderna begränsade tillgängligheten till publika verksamheter som till exempel stadens muséer, ett antal bibliotek och stadsbyggnadsexpeditionen som var stängda för fysiska besök. Avtals- och verksamhetsuppföljningar samt tillsynsbesök som genomfördes av miljö- och hälsoskyddsnämnden vid exempelvis äldreboenden eller

gruppboenden sköts upp. Alla hembesök gällande bostadsanpassning, där en stor andel av kunderna tillhör en riskgrupp, ställdes in.

Alla stadens stora evenemang ställdes in, ställdes om eller sköts fram. I april 2020 genomfördes Kulturnatten för första gången med ett helt digitalt utbud. Årets Kulturfestival och festivalen We Are Sthlm ställdes in och ersattes av över 1 500 coronasäkrade programstarter i alla stadsdelar under parollen Sommar 2020.

Omställning för att upprätthålla stadens verksamhet

Genom samverkan och innovativa idéer har nämnder och bolagsstyrelser hittat lösningar på helt nya utmaningar. Nämnderna ställde om till en digital arbetsmiljö för de grupper av anställda som kan arbeta hemifrån, utökning av det digitala utbudet i publika verksamheter och erbjöd digitala möten och rådgivningar. Gymnasieskolan, komvux och sfi och kulturskolan övergick till distans- och fjärrundervisning. Omställningen gick bra och för att möta elevers olika behov tog gymnasieskolorna emot vissa elever i skolan med beaktande av folkhälsomyndighetens rekommendationer. Feriejobb upphandlades för att möta ett stort bortfall inom särskilt äldreomsorgen

Nämnder, bolagsstyrelser, näringsliv och civilsamhället har genom samverkan tillverkat och levererat skyddsutrustning såsom visir och förkläden till verksamheter i Stockholms stad. På kort tid gjorde äldreomsorgen stora omställningar och arbetade förebyggande bland annat genom webbutbildning i basala hygienrutiner, riskbedömningar och täta uppföljningar med berörda fackförbund.

Stadens nämnder och bolagsstyrelser har även dragit lärdomar kring innovation och utveckling. Flera nämnder och bolagsstyrelser vittnar om att en kultur utvecklades där medarbetare och chefer testade nya arbetssätt, ökade sin digitala förmåga och vågade pröva nya lösningar. Ambitionen är att staden ska vidmakthålla och stärka denna kultur även efter den akuta krisfasen.

Lärdomarna av covid-19 påverkar stadens framtida arbetssätt

Följderna av pandemin har en stor påverkan på stadens verksamheter och ekonomi. Den minskning av skatteintäkterna och det ökade beroendet av statsbidrag som sker på grund av lågkonjunkturen medför att staden får ett betydligt sämre ekonomiskt utgångsläge för de kommande åren. Det ställer höga krav på stadens arbete för en budget i balans och en långsiktigt hållbar ekonomi genom effektivt resursanvändande, förenklade och standardiserade processer, en effektiv lokalförsörjning samt samverkan med både interna och externa aktörer för att hitta nya arbetssätt. Stadens hantering av den pågående pandemin bidrar till många erfarenheter och lärdomar som analyseras och omsätts i utvecklade planer och operativ handling. Krisberedskap och arbetet med att utveckla förmåga för civilt försvar knyts samman i en sammanhållen beredskapsplanering för ökad motståndskraft oavsett önskad händelse.

Under de extraordinära förhållanden som pandemin innebär har samverkan stärkts, både externt och internt inom staden. Samverkan med regionen har utvecklats, framförallt kring materialförsörjning och analys av ekonomi och verksamhet. Stadens nämnder och bolag har genom samverkan och innovativa idéer hittat lösningar på helt nya utmaningar samt dragit lärdomar att ta med i stadens framtida arbete. Inom äldreomsorgen har samarbetet med Region Stockholms hälso- och sjukvård varit god och staden ska fortsätta att stärka kvaliteten i stadens hälso- och sjukvårdsinsatser genom samverkan och kompetensförsörjning. Effekterna av covid-19 på arbetsmarknaden ställer stora krav på att staden mobiliserar sina insatser med utgångspunkt i att antalet personer som söker jobb ökar. Ett särskilt fokus ska läggas på de individer som står långt ifrån den reguljära arbetsmarknaden. En förutsättning för detta är ett välfungerande och tätt samarbete med näringslivet och staten genom Arbetsförmedlingen.

Följderna av covid-19 har fått betydande negativa konsekvenser för flera delar av näringslivet i Stockholms stad. Det ställer stora krav på att staden arbetar i enlighet med stadens näringslivspolicy som ett strategiskt verktyg för att säkerställa näringslivets återhämtning för fortsatt företagsamhet, tillväxt och välfärd.

Kommunkoncernens investeringar

Stockholm har en historiskt hög investeringstakt med många planerade och pågående projekt. En viktig förutsättning för att stockholmarna ska kunna bli fler är att nya bostäder och arbetsplatser byggs och att infrastrukturen utvecklas. Det långsiktiga målet i Stockholms stad är att det ska byggas 140 000 nya bostäder mellan 2010 och 2030 varav 70 000 bostäder mellan 2019 och 2025. Därtill kommer investeringar i gator, parker, idrottshallar, förskolor, skolor, gruppbostäder och äldreboenden. Stockholm har höga ambitioner inom klimat och miljö. Investeringar i energieffektiviseringar och lösningar som minskar stadens klimatpåverkan ska prioriteras och klimatanpassningsåtgärder genomföras. Staden har därutöver stora åtaganden för medfinansiering av ett antal statliga infrastrukturprojekt med syfte att kunna genomföra angelägna satsningar på väg- och spårtrafiken i Stockholm. Stadens långsiktiga planering för samhällsutvecklingen innebär att ett växande Stockholm på många ställen blir tätare och mer sammankopplat.

För att begränsa skuldökningen behöver staden prioritera hårdare bland investeringarna och nå en högre grad av egenfinansiering. Det kan innebära att privata aktörer får ta ett större ansvar för bostadsbyggandet. Med en ökad medverkan från privata aktörer i nyproduktionen av bostäder kan bostadsbolagens skuldökning hållas tillbaka. De högt ställda målen för produktion av nya bostäder ställer krav på demografiskt betingade följdinvesteringar i förskolor, skolor med mera. Investeringsvolymen för dessa kategorier ska minskas genom att egna investeringar i större omfattning ersätts med inhyrning av verksamhetslokaler och anläggningar.

Framtida investeringar och investeringsstrategi

Ökade resurser krävs för att finansiera de omfattande investeringar som behövs för att möta stadens befolkningstillväxt. Det ställer krav på prioriteringar i investeringsverksamheten, och en ökad kostnadsmedvetenhet i projekten i syfte att begränsa investeringsutgifterna. Eftersom de finansiella resurserna är begränsade behöver hårdare prioritering ske mellan stadens framtida investeringsprojekt. Kommunfullmäktige har därför fastställt en investeringsstrategi (bilaga 3). Denna har legat till grund för nämndernas/bolagsstyrelsernas 5-åriga investeringsplaner i budget 2021. Stadens planerade investeringsprojekt har samlats, kategoriserats och prioriterats utifrån beslutskriterier som måluppfyllelse, resultatpåverkan, driftskostnadskonsekvenser, projektrisk, projektberoenden och tidsprioritet.

Det är viktigt att tidigt, redan vid utredningsbeslut, översiktligt bedöma lönsamhetspotentialen i investeringsprojekten. Vilken investeringstakt som är ekonomiskt hållbar beror inte bara på storleken på investeringsutgifterna, utan även på i vilken grad investeringarna finansieras med egna eller lånade medel. Lönsamheten i exploateringarna kommer att vara avgörande för hur många icke lönsamma projekt staden kommer att ha råd med. Staden bör prioritera områden för bostadsexploatering där det finns eller planeras infrastrukturlösningar. Detta innebär också god ekonomisk hushållning, eftersom det blir möjligt att utnyttja redan gjorda investeringar i väg- och ledningsnät, kommunikationer och till viss del även anläggningar för social service.

Finansieringsstrategi

Det investeringsutrymme som finns att tillgå och som investeringsstrategin tar sin utgångspunkt i är vad det långsiktiga ekonomiska utrymmet medger utan att befintlig

verksamhet och andra angelägna behov ska behöva begränsas. Syftet med en finansieringsstrategi är bland annat att ange hur kassaflödet ska styras utifrån en god ekonomisk hushållning.

En viktig förutsättning för att Stockholm ska kunna genomföra investeringsplanen med god finansiell styrka kommer att vara balansen mellan egen finansiering och upplåning. Investeringar och reinvesteringar i till exempel trafikinfrastruktur, idrottsanläggningar och verksamhetsfastigheter genererar inga direkta intäkter för staden, men däremot ökade drift- och kapitalkostnader. Staden ska därför ha en hög grad av egenfinansiering av investeringarna. Stadens ersättningsinvesteringar ska finansieras med egna medel. Det innebär att ersättningsinvesteringarna kan genomföras utan att stadens ekonomi belastas av räntekostnader. Målsättningen är 100 procent egenfinansiering.

Lönsamma lånefinansierade investeringar som genererar intäkter som även täcker kostnaderna för drift, avskrivningar och ränta belastar inte resultaträkningen sett över en längre period. Investeringarna och nyupplåningen kommer dock att ha en negativ påverkan på stadens finansiella ställning och soliditet. I och med att stadens kreditbetyg, upplåningskostnad, och på sikt låneutrymme, är beroende av att staden kan uppvisa starka finansiella nyckeltal är det därför viktigt att prioritera även bland lönsamma investeringar.

Nämndernas investeringar

Merparten av stadens investeringar är i infrastruktur som gör det möjligt att bygga bostäder. Underlag från nämnderna för kommande år visar en fortsatt hög investeringstakt. Nämndernas planerade investeringsprojekt är grunden till den investeringsplan för stadens nämnder som fastställs i denna budget (se bilaga 3). Exploateringsnämnden, fastighetsnämnden och trafiknämnden visar fortsatt höga investeringsnivåer, bland annat för att uppnå kommunfullmäktiges mål om att planera för 140 000 bostäder mellan 2010 och 2030 varav 70 000 bostäder mellan 2019 och 2025. Hårdare prioriteringar, god projektstyrning och ökad kostnadsmedvetenhet i investeringsprojekten är avgörande för ekonomisk stabilitet. Inkomsterna från markförsäljningar i samband med exploatering bedöms kunna uppgå till betydande belopp under planeringsperioden och prognosen visar en något högre inkomst jämfört med 2020. Behovet av ersättningsinvesteringar i stadens byggnader och anläggningar är stort. Flera reinvesteringsprogram med syfte att säkerställa funktionen i stadens infrastruktur pågår. Ersättningsinvesteringarnas andel av stadens totala investeringsvolym bedöms uppgå till cirka 25 procent.

Bolagens investeringar

Bolagskoncernens investeringsverksamhet är koncentrerad till fastigheter och infrastruktur. Under de närmsta åren består investeringarna främst av nyproduktion av bostäder, skolinvesteringar och investeringar hos Stockholm Vatten och Avfall AB. Bolagen planerar för investeringar om totalt cirka 40 mdkr under den närmsta treårsperioden.

De stora investeringsvolymerna kräver noggrann styrning och uppföljning av projekten. God ekonomistyrning är en förutsättning för ekonomisk stabilitet och att planerade projekt genomförs med rimliga avkastningskrav. Nödvändiga ersättningsinvesteringar får inte trängas ut av nyproduktionsprojekt.

Den höga investeringsvolymen förutsätter också rimlig och långsiktig avkastning. Ett starkt resultat tillsammans med optimerat driftnetto bidrar till detta. Detta innebär också att självfinansieringsgraden på sikt ökar, vilket är nödvändigt för en långsiktigt hållbar ekonomi.

Stockholm Vatten och Avfall AB:s projekt SFA, Stockholms Framtida Avloppsrening, är det enskilt största projektet. Den totala budgeten för projektet beräknas till närmare

9,2 mdkr inklusive räntor under byggtiden. Stockholm Vatten och Avfall AB har även ett flertal större investeringar inom andra områden, bland annat i ny sorteringsanläggning, befintligt ledningsnät och i utbyggnad av exploateringsområden.

Medfinansiering

För att kunna genomföra angelägna satsningar på väg- och spårtrafiken i Stockholm är staden medfinansiär i ett antal stora statliga och regionala infrastrukturprojekt. Medfinansiering av nya projekt ska endast ske i yttersta undantagsfall. Ansvarig huvudman ska bära sina egna investeringar. Totalt har beslutade åtaganden för staden om drygt 10 mdkr skuldförts i enlighet med ingångna avtal. Utbetalningarna till dessa minskar det kassaflöde som finns tillgängligt för finansiering av stadens egna investeringar. En finansiell förutsättning för medfinansiering av statlig och regional infrastruktur är att den kan ske med egna medel.

Under perioden 2021–2023 beräknas utbetalningarna till medfinansiering uppgå till cirka 4 mdkr. Utbetalningarna avser medfinansiering av bussterminalen vid Slussen, tvärbanans Kistagren och utbyggnad av tunnelbanan i enlighet med Stockholmsöverenskommelsen. I beloppet ingår även förskottering för kollektivtrafikobjekten i Sverigeförhandlingen; Tunnelbanan Älvsjö-Fridhemsplan, Roslagsbanan till City och Spårväg syd. En delbetalning av stadens bidrag till projekt Stockholms ström för förstärkning och förnyelse av elnätet i Stockholmsregionen förväntas också ske under perioden.

Staden ska aktivt pröva möjligheterna till EU-finansiering för de stora infrastrukturprojekt som syftar till ett klimatneutralt Europa år 2050 och kan definieras inom ramen för bland annat European Green Deal Call.

Krav på god ekonomisk hushållning

God ekonomisk hushållning

Sedan 1992 års kommunallag trädde ikraft har kommuner haft krav på sig att verksamheten ska bedrivas enligt god ekonomisk hushållning. Under år 2000 tillkom balanskravet och under 2013 infördes en möjlighet att använda en resultatutjämningsreserv. Samtliga delar av regelverket ska årligen följas upp i årsredovisningens förvaltningsberättelse. Regeringen tillsatte i september 2020 en kommitté för att titta närmare på bland annat god ekonomisk hushållning och balanskravet. Utredaren kommer att lämna sitt slutbetänkande i september 2021 vilket innebär att eventuella förändringar troligen tidigast kan träda ikraft under 2023.

Finansiella mål av betydelse för god ekonomisk hushållning

Stockholms stad står de kommande åren inför utmaningar som en hög nivå på investeringarna och kraftigt ökade behov till följd av befolkningsförändringar. God ekonomisk hushållning är en förutsättning för att staden i framtiden ska klara av att möta de krav som morgondagens stockholmare ställer på en effektiv användning av skattebetalarnas pengar för att klara behovet av bland annat vård, skola och omsorg. Därför innehåller budgeten mål för verksamhet och ekonomi samt riktlinjer av betydelse för en god ekonomisk hushållning. Målen för verksamhet och ekonomi anges i budgetens inledning. Vidare har staden fastställt sex finansiella mål för 2021 som redogörs nedan.

Årets ekonomiska resultat

Årets ekonomiska resultat är det mål som tydligast sammanfattar det ekonomiska läget. Årets resultat kan mätas exklusive jämförelsestörande poster och/eller enligt det kommunala balanskravet. Målet är att stadens ekonomiska resultat enligt balanskravet för 2021 ska uppgå till 0,1 mnkr.

Stadens nettokostnader i förhållande till skatteintäkter

Detta mål visar hur stor del av stadens löpande nettokostnader som finansieras med skatteintäkter. Om nettokostnaderna i förhållande till skatteintäkter överstiger 100 procent kan staden tvingas använda det egna kapitalet till den löpande driftverksamheten. Det långsiktigt hållbara målet är att andelen av stadens löpande driftkostnader som finansieras med skatteintäkter inte ska överstiga 100 procent. På kort sikt kan finansieringen vid särskilda satsningar även ske med ändliga resurser, det vill säga stadens positiva finansnetto och utdelning från bolagskoncernen. Målet är dock att nettokostnaderna inte ska överstiga skatteintäkterna inklusive finansiellt resultat och utdelning.

Stadens soliditet

Soliditet definieras som det egna kapitalet i relation till tillgångarna. Om soliditeten är hög, har tillgångarna i hög grad finansierats av egna medel och graden av lånefinansiering är låg. Ett mål för soliditeten finns både för staden och för kommunkoncernen. För att få en samlad och komplett bild ska detta mål redovisas inklusive samtliga stadens pensionsåtaganden. Soliditeten ska varken för staden eller för kommunkoncernen understiga 34 procent på lång sikt och 30 procent på kort sikt. Soliditeten kan enskilda år understiga 34 procent. Under planeringsperioden kan dock soliditeten kortsiktigt komma att minska på grund av stora åtaganden för byggnation av bostäder och infrastruktur.

Samband mellan investeringar och ekonomiskt utrymme

Stadens investeringar medför årliga drift- och kapitalkostnader, som i flera fall överstiger beräknade inkomster/intäkter från investeringarna. Sådana projekt motiveras utifrån andra än ekonomiska skäl och belastar stadens löpande ekonomi. Investeringsvolymen måste anpassas efter stadens finansiella resurser, annars kommer utrymmet för befintlig verksamhet och andra nya angelägna behov att behöva begränsas. Det långsiktiga målet för staden är att kapitalkostnadernas andel av stadens nettodriftkostnader (inklusive kapitalkostnader) inte överstiger 7 procent.

Budgetföljsamhet

En god budgetföljsamhet är en förutsättning för en fungerande ekonomistyrning och därmed god ekonomisk hushållning. Budgetföljsamhet mäter hur väl den ekonomiska styrningen fungerar mot givna förutsättningar i budgeten.

Budgetföljsamheten mäts som avvikelse i procent, mellan årets prognoser och utfall, inklusive resultatenheternas resultat och kommunstyrelsens tekniska justeringar. För nämnderna görs uppföljningen totalt för driftbudgeten inklusive kapitalkostnader, disposition/avsättning av resultatenheternas resultat och kommunstyrelsens tekniska justeringar. Målet för budgetföljsamheten är att den före och efter tekniska justeringar inte får överskrida 100 procent.

Prognossäkerhet

Prognossäkerhet beskriver förmågan att bedöma avvikelser under året och att vidta åtgärder för att hålla given budget. Prognossäkerheten mäts som avvikelse mellan årets prognoser och utfall, inklusive kapitalkostnader, disposition/avsättning av resultatenheternas resultat och kommunstyrelsens tekniska justeringar.

Målet är att prognossäkerheten i tertialrapport 2, jämfört med utfallet på helår, ska vara högst +/- 1 procent.

Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser

I detta avsnitt beskrivs gemensamma direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser. Direktiven rör prioriterade områden där det finns ett särskilt stort behov av utvecklade processer och samverkan mellan flera av stadens nämnder och bolagsstyrelser.

Styrning och uppföljning

God ekonomisk hushållning är en förutsättning för att staden i framtiden ska klara av att möta de krav som morgondagens stockholmare ställer på en effektiv användning av skatteintäkterna. Utmaningarna är mycket stora för stadens ekonomi för perioden 2021-2023 med kraftigt nedreviderade skatteunderlagsprognoser. Samtidigt erhåller staden stora statsbidrag för år 2021. Men med vikande skatteintäkter är det en nödvändighet att stadens verksamheter är effektiva och har fokus på kärnuppgiften. Organisationen ska anpassas för att kostnadseffektivt och med hög kvalitet leverera vad stockholmarna har rätt att förvänta sig. Innovation och digitalisering är viktiga verktyg när effektivitet och god kvalitet ska uppnås i stadens verksamheter. Stadens stora investeringsvolym medför ett stort ansvar på ansvariga nämnder och bolagsstyrelser att arbeta med fokus på prioritering, styrning, samordning, effektivitet, lönsamhet och kostnadsmedvetenhet. Samverkan med externa aktörer ska öka. Samplanering ska syfta till att effektiva helhetslösningar planeras och genomförs.

Stockholms stads budget följer stadens integrerade ledningssystem (ILS) som har beslutats inom stadens program för kvalitetsutveckling och som gäller för hela kommunkoncernen. Verksamheterna ska arbeta systematiskt med verksamhets- och kvalitetsutveckling utifrån kunskapsbaserade arbetssätt och metoder. Utgångspunkten är professionell kunskap som ska samlas systematiskt, kunskap från brukare och invånare samt kunskap från forskning. Därutöver behöver fler innovativa miljöer utvecklas, i synnerhet inom välfärdsområdet, där medarbetare ges incitament och verktyg att omsätta goda idéer i konkreta verksamhetsförbättringar och ökad kostnadseffektivitet som kommer stockholmarna till del. Ett viktigt sätt att få in ny kunskap och nya idéer i stadens verksamheter är att delta i projekt med andra parter, vilket kan ge kompletterande finansiering men även möjlighet att utveckla nya lösningar och främja nya innovationer.

Nämnder och bolagsstyrelser ska

- genomföra nödvändiga strukturella förändringar för att möta kostnader för välfärdsuppdraget och de ökade investeringsvolymerna som den växande staden kräver
- hålla budget, vilket är en förutsättning för en fungerande ekonomistyrning och därmed god ekonomisk hushållning. Budgetföljsamhet mäter hur väl den ekonomiska styrningen fungerar mot givna förutsättningar i budgeten
- utveckla beslutsunderlag framför allt gällande kalkylering och riskbedömningar i tidiga skeden för att säkerställa att beslut fattas på rättvisande grunder
- beakta och implementera av kommunfullmäktige beslutade styrdokument och styrmodell i verksamhetsplanering och uppföljning
- ha en god prognossäkerhet genom att bedöma avvikelser under året och vidta åtgärder för att hålla given budget utveckla sin innovationsledningsförmåga och arbeta systematiskt med att sprida och ta till sig goda exempel på effektiva arbetssätt
- integrera ett jämställdhetsperspektiv, vid beslutsfattande, planering och utförande av verksamheten
- utveckla arbetet med synpunkter och klagomål med fokus på stärkt återkoppling och förbättringsåtgärder genom verksamhets- och kvalitetsutveckling
- säkerställa att stockholmarna som kommer i kontakt med stadens verksamheter behandlas och bemöts likvärdigt och respektfullt

- säkerställa att de nationella minoriteternas rättigheter efterlevs i stadens verksamheter
- säkerställa att Stockholm är en äldrevänlig stad i enlighet med WHO:s modell, där äldre kan leva ett tryggt och självständigt liv med hög livskvalitet och god hälsa
- säkerställa att barns rättigheter synliggörs i stadens verksamheter vid beslutsfattande, planering och utförande av verksamhet. Lagen om FN:s konvention om barnets rättigheter ska beaktas i beslutsprocesser som direkt eller indirekt rör barn
- tillämpa funktionshinderperspektivet vid beslutsfattande, planering och utförande av verksamhet för att säkerställa att alla, oavsett funktionsförmåga, får tillgång till stadens samhällsliv och till stadens stöd, skydd och service på lika villkor

Samverkan för en effektiv verksamhet

Stockholms stads befolkningstillväxt fortsätter, vilket skapar tillväxt i ekonomi och näringsliv samtidigt som det ökar stadens attraktivitet. Krisen till följd av covid-19 har en stor påverkan på stadens verksamheter och ekonomi. Prognoserna för skatteunderlaget visar på en kraftig nedrevidering, som på kort sikt kompenseras av ökade statsbidrag. Detta i kombination med den kostnadsdrivande demografiska utvecklingen medför en ökad press på att stadens verksamheter gör rätt saker, att lokalanvändandet är effektivt, att resurserna prioriteras så att de används på rätt sätt och att verksamheterna kontinuerligt arbetar för att frigöra resurser för prioriterad verksamhet. Därför ska stadens verksamheter samverka med varandra för att hitta verksamhetsförbättringar och effektiviseringar, bland annat genom förbättrade styr- och arbetsformer, ett ökat kommunkoncernperspektiv, smartare tekniska lösningar, innovationer, systematiska jämförelser framför allt inom välfärdsområdet och investeringsverksamheten samt utvecklad inköpsorganisation. Nämnder och bolagsstyrelser ska genomföra nödvändiga strukturella förändringar för att möta ökade kostnader för välfärdsuppdraget och de ökade investeringsvolymerna som den växande staden kräver. Konsulter ska användas sparsamt och enbart då det är säkerställt att det är det mest kostnadseffektiva alternativet eller i syfte att undvika permanenta volymökningar av verksamheten som inte är långsiktigt hållbara.

Den höga investeringsvolymen medför att det är av yttersta vikt att stadens nämnder och bolagsstyrelser arbetar med prioritering, styrning och uppföljning av investeringsprojekten. Att hålla budget är ett självklart krav, men det kräver även att kostnader inom projekten ständigt prövas för att med minskade utgifter kunna bidra till stadens behov av minskade investeringsvolymerna. Genom fokus på kärnverksamheten, minskade kostnader för administration, konsulttjänster och en effektivare lokalanvändning används stadens resurser i enlighet med god ekonomisk hushållning. Kommunfullmäktiges budget för 2021 innehåller därför en generell effektivisering för flertalet av stadens nämnder och verksamhetsområden samt fortsatta krav på utgiftskontroll i stadens investeringsprojekt. Stadens bolag ska minska administrativa och indirekta produktionskostnader och utföra sitt uppdrag effektivt utifrån respektive bolags förutsättningar och verksamhet.

Samverkan med forskningen och näringslivet ska öka och näringslivets och akademins innovationskraft ska tas tillvara. Staden ska tydliggöra inom vilka verksamheter innovation och teknikutveckling är prioriterat så att näringsliv och akademi ser att relationerna med Stockholms stad bidrar till en hållbar utveckling.

Under 2021 utvecklas ett nytt stadsgemensamt intranät med driftsättning under 2022. Arbetet leds av stadsledningskontoret och sker i samverkan med stadens kommunikation.

ionsfunktioner och redaktionellt ansvariga. Det nya intranätet utvecklas med användarvänlighet och verksamhetsnytta i fokus och ska medverka till effektivare arbetssätt och stärkt internkommunikation.

Nämnder och bolagsstyrelser ska

- arbeta kostnadseffektivt med fokus på kärnverksamheten
- genom sin organisation säkerställa goda möjligheter till stadsövergripande samverkan inom staden och med externa parter
- arbeta med prioritering och tydliggjorda effektivitetsbeting för stadens lokal-försörjning
- ha en samordnad, kostnadseffektiv och ändamålsenlig lokalanvändning för att frigöra lokaler för annan användning, annan förhyrning eller avveckling
- driva drift- och investeringsprojekt med fokus på prioritering, styrning och effektivitet, såväl gällande ekonomi, som energieffektivitet och kostnadsmedvetenhet
- som del i verksamhets- och kvalitetsutveckling vidareutveckla sin strategiska kommunikation i syfte att stärka samverkan och dialog med stockholmare, näringsliv och akademi
- använda konsulttjänster endast i de fall då det är säkerställt att det är det mest kostnadseffektiva alternativet
- verka för att minska antalet återkommande arbeten på en och samma gata genom att samarbeta med trafiknämnden och andra berörda nämnder och bolag avseende schakt- och anläggningsarbeten för gatuarbete när respektive part upphandlar entreprenadramavtal
- prioritera att etablera sig i stadsdelar i ytterstaden och verka för att statliga myndigheter gör detsamma
- medverka i förberedelsearbetet inför ett nytt, stadsövergripande intranät

Samverkan för ökad självförsörjning

Försörjning genom eget arbete är avgörande för möjligheten att leva ett självständigt liv och förverkliga sina livsdrömmar. Covid-19 har betydande effekter på Stockholms arbetsmarknad och arbetslösheten är märkbart högre i vissa grupper där arbetsmarknadsåtgärderna därför är av särskilt stor vikt. Samtidigt genomgår Arbetsförmedlingen en stor reformering. Dessa faktorer innebär att det är väsentligt att samtliga stadens nämnder och bolagsstyrelser arbetar systematiskt, och i samarbete med näringslivet och andra aktörer, för att förkorta vägen till arbete för stockholmare genom en strategisk samverkan samt att inom stadens egen organisation erbjuda jobb, praktikplatser samt feriejobb. Arbetsmarknadsnämnden är samordnande för detta arbete. Alla nämnder och bolagsstyrelser behöver dessutom bidra i arbetet med att skapa förutsättningar för nyanlända att nå egen försörjning och egen bostad både under och efter etableringsfasen, och ska delta i stadens integrationspakt.

Stadens arbetsmarknadsinsatser ges till personer som uppbär ekonomiskt bistånd och samordnas av Jobbtorg Stockholm. Stadens etableringscentrum rymmer ett tidigt, förebyggande och sammanhållet stöd och insatser som särskilt syftar till att hjälpa nyanlända att etablera sig på arbetsmarknaden. Samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska bidra till kommunfullmäktiges mål på arbetsmarknadsområdet med fokus på prioriterade målgrupper och för att de som står långt ifrån arbetsmarknaden ska, utifrån sina förutsättningar, komma i arbete.

Nämnder och bolagsstyrelser ska

- säkerställa en ändamålsenlig organisation och arbetssätt för nyanländas kommunmottagning och etablering
- stärka och särskilt prioritera samhällsvägledning och information till nyanlända

- öka samarbetet med näringslivet och andra externa aktörer under samordning av arbetsmarknadsnämnden kopplat till bland annat integrationspakten för att skapa fler möjligheter till egen försörjning, praktik samt att vidareutveckla möjligheterna till introduktions-, praktik- och lärlingsverksamhet
- bidra till aktivitetsinsatser, bland annat Stockholmsjobb, som sänker trösklar till jobb och underlättar inträde på arbetsmarknaden
- ta fram arbetsplatser för Stockholmsjobb där anställningarna ska vara möjliga att kombinera med utbildning, vilket är särskilt prioriterat för unga som saknar gymnasiekompetens
- i samverkan med arbetsmarknadsnämnden fortsatt erbjuda feriejobb som är meningsfulla och erbjuder ett första steg in på arbetsmarknaden, för att främja goda och jämlika uppväxtvillkor med särskild uppmärksamhet mot socioekonomiska förhållanden i stadsdelsnämndsområdena
- tillgängliggöra arbetsplatser genom sociala krav i stadens upphandlingar
- vidareutveckla de kommunala etableringsinsatserna med syfte att förbättra arbetssätt och samordning
- förstärka och individanpassa bostadsvägledning till nyanlända så att genomströmningen och vidareflytt till egen bostad från den initiala genomgångsbostaden ökar
- genom tät intern samverkan och externa samarbeten hitta platser för och möjliggöra lämpliga boendelösningar i mottagandet både på kort och lång sikt
- verka för att nyanlända ges förutsättningar att snabbt etablera sig i Stockholm genom studier och arbete
- under samordning av kommunstyrelsen medverka till en stadsövergripande och samordnad kommunikation om nyanländas kommunmottagning och etablering

Samverkan för bättre företagsklimat

Till följd av covid-19 pandemin har flera näringar drabbats hårt i Stockholms stad. Det råder en stor osäkerhet kring vilka långsiktiga effekter pandemin kommer få för stadens näringsliv. Insatser för att underlätta återhämtningen för näringslivet blir därför särskilt viktiga för stadens fortsatta välfärd och tillväxt.

Samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska bidra till kommunfullmäktiges mål att ha Sveriges bästa företagsklimat 2025 och ett internationellt konkurrenskraftigt näringsliv. En styrgrupp för näringslivsfrågor under stadsdirektörens ledning leder kommunkoncernens strategiska arbete. Stadens näringslivspolitik anger riktningen för stadens näringslivsarbete och är ett strategiskt bidrag till att företagsklimatet kan utvecklas i Stockholm. Samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska bidra till att uppfylla näringslivspolicyns målsättningar och aktiviteter. Samverkan inom kommunkoncernen ska förbättras och gemensamma samordningsinsatser ska utvecklas. Förståelsen för näringslivets förutsättningar och behov ska vara hög i stadens verksamheter. Staden ska i möjligaste mån verka för långsiktiga spelregler och stabila förutsättningar om företag ska se Stockholm som en attraktiv plats för etableringar. Staden ska därför vara näringslivsfrämjande genom att agera proaktivt och serviceinriktat i sin relation till näringslivet. Näringslivet ska bemötas med god service, effektivitet och rättssäkerhet. Under året ska detta särskilt ske mot bakgrund av hur covid-19-pandemin slagit mot Stockholms näringsliv och hur staden för att bemöta detta arbetat med att stärka företagsklimatet.

Arbetet med att utveckla stadens myndighetsutövning utgör en viktig och central del och berörda nämnder ska verka för att myndighetsbeslut ska hanteras enkelt, tillgängligt och effektivt.

För att fler arbetstillfällen ska skapas behöver staden erbjuda goda förutsättningar till att nya företag kan starta och etableras samt att befintliga företag kan växa inom staden.

Etablering av företag är avgörande för att skapa tillväxt och nya arbetstillfällen. Ökad samordning och en tydlig organisering inom stadens verksamheter är av stor betydelse för att främja näringslivets etablering och utveckling.

Trygga och attraktiva stadsmiljöer samt att företag kan konkurrera på lika villkor är avgörande för ett fungerande näringsliv i hela staden. Lokalt ska staden upprätthålla en hög standard vad gäller underhåll i stadsmiljön, möjligheten för företag att hantera varuleveranser och kundbesök, samt vara en central aktör i arbetet som rör platssamverkan och att illegal näringsverksamhet inte förekommer i stadens lokalfastighetsbestånd.

Staden ska öka samarbetet med externa aktörer på marknaden som vill investera i infrastruktur, bostäder och samhällsfastigheter, där så är långsiktigt lönsamt för staden eller där det är strategiskt viktigt för verksamheternas förutsättningar. Stadens organisation för arbetet med privata etableringar av verksamhet och/eller tillhandahållande av samhällsfastigheter förtydligas i och med budget 2021. Utifrån stadens behov ska samverkan med externa aktörer inom samhällsfastigheter och privata utförare inom äldreomsorg, pedagogiska området, social omsorg och idrottsanläggningar öka. Vid nationella och internationella företagsetableringar eller omlokaliseringar ska staden samordnas för att gemensamt och tidigt möta aktuella företag. Större företagsetableringar ska i tidiga skeden prioriteras och staden ska hålla en professionell etableringsservice.

En gynnsam miljö för näringslivet är avgörande för Stockholms möjligheter att attrahera internationella talanger och investeringar. En viktig förutsättning för företagets tillväxt och utveckling är tillgången till arbetskraft med relevant kompetens. En fungerande kompetensförsörjning bidrar till ökad välfärd och en socialt hållbar stad. Tillsammans med staden behöver näringslivet involveras i utformningen av utbildningar och arbetsmarknadsinsatser. Samverkan mellan det offentliga, näringsliv och akademi är av vikt för att fler studenter ska stanna i regionen. Arbetet med talangattraktion ska växlas upp för att locka hit internationell kvalificerad arbetskraft, entreprenörer, studenter och forskare. Staden ska delta i arbetet med att säkerställa nödvändig flygkapacitet i regionen.

Nämnder och bolagsstyrelser ska

- arbeta för att säkerställa ökad tillväxt och företagsamhet
- tillsammans utveckla Stockholms stad som en företagsvänlig stad. I detta arbete är NKI-mätningar, fler kontaktytor och dialog mellan staden och näringslivet samt samsyn inom verksamheterna när det gäller stadens ambitioner inom näringslivsmålet viktiga och prioriterade delar
- implementera organisation och processer för en professionell etableringsservice (servicekedjor) som bidrar till fler företagsetableringar och externa utförare samt att fler aktörer bidrar till stadens försörjning av samhällsfastigheter
- utveckla stadens myndighetsutövning, kommunikation och kontaktvägar till att bli tydligare, effektivare och ändamålsenliga för företag och entreprenörer, inte minst genom digitalisering och innovation
- säkerställa trygghet, tillgänglighet och attraktivitet i stadsmiljön för ett fungerande näringsliv i hela staden
- säkerställa att det inte bedrivs illegal näringsverksamhet i stadens lokalfastighetsbestånd och på tillståndbelagda platser i stadens stadsmiljö
- förstärka det strategiska arbetet för att öka antalet arbetsplatser särskilt i stadens södra delar och översiktsplanens fokusområden där Kista-Järva samt renodlade verksamhetsområden ges prioritet
- verka för att befintliga och nya företag i renodlade verksamhetsområden ges långsiktiga och stabila förutsättningar

- öka dialog och samverkan mellan staden och näringslivet gällande kompetensförsörjningsfrågor, nationella etableringsförfrågningar och branschöverskridande prioriteringar

Samverkan för en trygg och säker stad

Att Stockholm är och upplevs som en trygg och säker stad är ett ansvar som sträcker sig över samtliga nämnder och bolagsstyrelser. Stadens Trygghetsprogram och Säkerhetsprogram är sammanlänkade och ska vara vägledande i arbetet. Stadens brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete är tvärssektoriellt och samverkan mellan nämnder och bolagsstyrelser ska ske regelbundet på såväl strategisk som operativ nivå. Brottsförebyggande arbete innebär det som staden gör för att förebygga att brott sker, därtill ska insatser genomföras som ökar tryggheten hos invånarna. Det handlar om att utveckla en ren, attraktiv och trygg stadsmiljö, erbjuda sociala insatser och andra riktade brottsförebyggande och trygghetsskapande åtgärder där behov finns.

Ett förändrat omvärldsläge ställer ökade krav på höjd krisberedskapsförmåga och en kontinuerlig anpassning till planeringen för återtagande av det civila försvaret. Stockholm behöver som landets huvudstad ha särskilt goda förutsättningar för att verka i kris och andra lägen där samhället utsätts för yttre påverkan. Coronaviruset covid-19 har prövat stadens krishanteringsförmåga och uthållighet, och erfarenheter och lärdomar från händelsen ska tas omhand och omsättas i handling och fortsatt beredskapsplanering. Att knyta ihop krisberedskapen och planeringen för civilt försvar i en sammanhållen beredskapsplanering är en viktig del i arbetet.

Utöver intern samverkan är det angeläget att staden initierar och deltar i relevanta samarbeten med viktiga myndigheter och aktörer såsom Polisregion Stockholm, Region Stockholm, näringsliv och civilsamhället. Områden i staden med hög brottslighet och otrygghet kräver prioritering av gemensamma åtgärder som identifieras på central och lokal nivå. Här kraftsamlar staden i samverkan med polis och andra nyckelaktörer för att nå målet om att inte ha något särskilt utsatt eller utsatt område inom Stockholms stad. För att minska det dödliga våldet bedrivs ett intensivt och samordnat arbete tillsammans med Polis och Kriminalvård med riskindivider. Vägledande i samverkansarbetet är samverkansöverenskommelsen mellan staden och polis som ger en struktur för arbetet, en gemensam inriktning och pekar ut ett antal prioriterade samverkansområden. Under ledning av kommunstyrelsen ska nämnder och bolagsstyrelser prioritera och utveckla en strategisk och operativ samverkan för att systematiskt, kunskapsbaserat och effektivt nyttja stadens resurser, sprida kunskap och utbyta goda exempel i det trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet.

Staden ska säkerställa att staden erbjuder trygga, attraktiva och rena stadsmiljöer för företagande. Näringslivet ska ses som möjliggörare i arbetet med att uppfylla stadens mål kring platssamverkan, integration och hållbarhet.

Nämnder och bolagsstyrelser ska

- under ledning av kommunstyrelsen prioritera och utveckla en strategisk och operativ samverkan för att systematiskt, kunskapsbaserat och effektivt nyttja stadens resurser, sprida kunskap och utbyta goda exempel i det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet.
- genom att utveckla och fokuserat fullgöra sina respektive uppdrag bidra till att staden framöver inte har några utsatta eller särskilt utsatta områden
- vidareutveckla platssamverkan och platsaktivering i samarbete med bland annat privata fastighetsägare genom förstärkt samverkan mellan nämnder och bolagsstyrelser samt andra relevanta aktörer

- bidra till en trygg och attraktiv boende- och stadsmiljö genom att säkerställa att trygghetsskapande faktorer tillgodoses i de enskilda projekten och att lokala behov och förutsättningar inhämtas tidigt i processerna
- genom aktiv renhållning och skötsel bidra till en ren, attraktiv och trygg stadsmiljö
- utifrån relevant data, lokala lägesbilder och orsaksanalyser tillsammans med polis, näringsliv, civilsamhället och andra viktiga aktörer genomföra trygghetsskapande åtgärder i den offentliga miljön inom det egna ansvarsområdet. Åtgärderna ska inkludera ett barnperspektiv, jämställdhetsperspektiv och tillgänglighetsperspektiv
- under ledning av kommunstyrelsen och i samarbete med polisen och Region Stockholm i trygghetsskapande och brottsförebyggande syfte möjliggöra för fler trygghetskameror på prioriterade platser i den offentliga miljön
- i nära samverkan med kommunstyrelsens centrala samordnare fortsätta arbetet mot våldsbejakande extremism utifrån erfarenheter, kunskap och forskning inom området. Arbetet mot våldsbejakande extremism ska utgå från handlingsplaner som innehåller lokala lägesbilder och beslutade aktiviteter
- tillsammans med kommunstyrelsens samordnande funktion bidra till att stävja fusk, oegentligheter och organiserad brottslighet inom staden
- under samordning av kommunstyrelsen medverka till en stadsövergripande och samordnad kommunikation i trygghets- och säkerhetsfrågor som sprider kunskap
- i de fall de ger bidrag till föreningar, eller upprättar hyreskontrakt rörande stadens lokaler, måste dels säkerställa att bidrag och tillgång till lokaler ges i enlighet med stadens riktlinjer, dels kontrollera att bidrag och lokaler används i det syfte bidraget är avsett för
- Systematiskt fusk eller medvetet missbruk av bidrag och lokaler ska polisanmälas.
- under ledning av kommunstyrelsen förstärka krisberedskapsförmågan och förmågan i det civila försvaret, bland annat innefattandes ett systematiskt arbete med säkerhetsskydd och informationssäkerhet samt omhänderta och omsätta lärdomar och erfarenheter från pandemin i handling och beredskapsplanering
- under ledning av kommunstyrelsen ta ett samordnat grepp gällande arbetet mot otillåten påverkan för att hindra att stadens medarbetare befinner sig i situationer där individer utövar påtryckningar för att otillbörligen påverka staden och dess medarbetare i beslutsfattande och yrkesutövning
- under samordning av kommunstyrelsen systematiskt samla, kartlägga och tillgängliggöra data med bäring på det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet

Samverkan för en hållbar stadsutveckling

Staden ska planeras ur ett helhetsperspektiv och hållbarhetsaspekter ska genomsyra all planering med fokus på att skapa en fysiskt, klimatsmart och socialt sammanhållen stad. Ett framgångsrikt hållbarhetsarbete ska ske i samklang med att Stockholm är en stark tillväxtregion, en attraktiv stad med ett dynamiskt näringsliv som skapar en hög och hållbar tillväxt och ger förutsättningar för en fortsatt god välfärd och ett bra liv i alla delar av Stockholm. Klimatmålen ska ha hög prioritet i stadsutvecklingsprocessen och i förvaltningen av stadens fastigheter. Stockholm ska fortsätta att växa och den täta staden har många fördelar ur ett hållbarhetsperspektiv.

Staden ska långsiktigt växa med fortsatt god finansiell styrka, trots att ny- och reinvesteringsbehovet ökar samtidigt som högt uppställda hållbarhetsmål ska nås. Översiktsplanens strategi om att satsa på fokusområden och strategiska samband är centralt för att uppnå målen om en socialt sammanhållen stad. Detta ställer krav på förmågan att

prioritera i enlighet med stadens investeringsstrategi, fastighets- och lokalpolicyn och stadens översiktsplan. Frågor om social hållbarhet, trygghetsfrågor, arbetsplatsutveckling och bostadsbyggande är fortsatt högt prioriterat i arbetet med utveckling av den hållbara staden. Staden ska arbeta för att tydliggöra den långsiktiga planeringsinriktningen så att näringslivet ges förutsättningar att etableras och utvecklas. Staden ska också tydliggöra hur näringslivet och civilsamhället kan bidra och vara motor i den omställning som krävs för en hållbar samhällsutveckling.

Stadens höga investeringsnivå har under perioder finansierats genom försäljning av tillgångar som inte bedömts vara nödvändiga för stadens kärnverksamhet. Detta har begränsat upplåningsbehovet, men i takt med att investeringarna har ökat och försäljningar minskat har stadens upplåning stigit kraftigt. Det är därför angeläget att fortsatt sälja fastigheter som inte är strategiska för staden, att minska investeringsvolymen i fastigheter som staden inte själv är hyresgäst i och att samarbeta med externa aktörer inom området samhällsfastigheter.

Genom aktivt och utökat samarbete med externa aktörer på marknaden som vill investera i bostäder och samhällsfastigheter minskar stadens finansieringsbehov och genomförandeförmågan ökar. Vid sådana samarbeten kan viktig kunskap hos andra aktörer om styrning och uppföljning av projektframtagande, genomförande och förvaltning tillgodogöras staden och stärka den egna förmågan inom detta område. Staden kan på detta sätt undvika kostnader för räntor och avskrivningar, men får istället betala hyra för nyttjandet av anläggningen eller fastigheten. Alla kommande projekt ska därför analyseras noggrant ur ett långsiktigt driftkostnadsperspektiv, för att staden ska kunna avgöra vilket alternativ som långsiktigt bäst tillgodoser stadens behov och som uppfyller kommunfullmäktiges mål. Oavsett vem som finansierar och genomför projektet så kommer den löpande kostnaden bäras av staden när staden själv nyttjar anläggningen eller fastigheten. Den stora potentiella nyttan i externa samarbeten ligger därför inom en effektivare styrning och uppföljning av projektframtagande och genomförande. I budgeten har därför målsättningar preciserats för ett ökat samarbete med externa aktörer.

En fortsatt hög takt i bostadsbyggandet samtidigt som staden planeras klimatsmart är ett av kommunkoncernens mest prioriterade uppgifter och alla nämnder och bolagsstyrelser ska skapa förutsättningar för den höga ambitionen utifrån sina respektive uppdrag och stadens riktlinjer för bostadsförsörjning. Exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden har ett utökat ansvar för samordning av stadens bostadsbyggande. Målet är att 140 000 bostäder byggs mellan 2010 och 2030 och 70 000 bostäder till 2025.

Nämnder och bolagsstyrelser ska

- utifrån rådande marknadsläge och konjunktur säkerställa och inom staden samordna effektiva processer för en hög takt i bostadsbyggandet och tillkommande samhällsservice
- arbeta i enlighet med stadens investeringsstrategi och fastighets- och lokalpolicy så att innehavet av fastigheter och lokaler utvecklas på ett sätt som bidrar till att planerade investeringar kan genomföras med fortsatt god finansiell styrka och med låg finansiell risk samtidigt som stadens kapacitet och förmåga att tillhandahålla effektiva lokaler utvecklas
- säkerställa att näringslivet ges goda förutsättningar i stadsutveckling och att näringslivets behov tas med i tidigt skede i planeringsprocessen, i stora stadsutvecklingsprojekt ska näringslivsperspektivet stärkas och specifika mål fastställas
- arbeta för att stadens verksamhetsområden utvecklas med kontor och arbetsplatser

- säkerställa samhällsservice och integrera behovet av förskolor, skolor, omsorgsbostäder, idrottsplatser, kultur och föreningsliv med mera i ett tidigt skede i planeringen. Ändamålsenliga lokaliseringar ska erhållas till rimliga kostnader för mottagande nämnd, som också ska lämna tydliga beställningar
- arbeta i enlighet med gemensam planeringsinriktning för utbyggnaden av skolor som utarbetats inom ramen för SAMS (samordnad skolplanering i Stockholm), i syfte att säkerställa en framsynt och ekonomiskt hållbar utbyggnad av skollokaler, såväl inom grundskola som inom gymnasiet
- arbeta i enlighet med den stadsövergripande lokalresursplaneringen för att säkerställa behovet av samhällsfastigheter och en framsynt och ekonomiskt hållbar utveckling av verksamhetslokaler
- öka samverkan och samarbetet med externa aktörer och privata fastighetsägare i syfte att säkerställa kommunkoncernens långsiktiga finansiella förmåga att utveckla staden samtidigt som stadens övergripande hållbarhetsmål nås, inte minst inom området samhällsfastigheter
- berörda nämnder och bolagsstyrelser ska tillsammans med kommunstyrelsen inrätta organisation och gemensam process som underlättar för de aktörer som vill investera i samhällsfastigheter
- implementera och följa upp arbetet med stadens kulturstrategiska program
- skapa attraktiva och trygga livsmiljöer genom aktiv fastighetsförvaltning i såväl nyproduktion som reinvestering samt aktivt verka i områden där staden har ett stort fastighetsbestånd för att fler långsiktiga och ansvarstagande fastighetsägare aktivt arbetar för en socialt och ekologiskt hållbar stadsutveckling. Metoder för markanvisningar och planprocess ska väljas för att bidra till social, ekonomisk och ekologisk hållbarhet
- tillvarata den arbetsplatspotential som finns i Stockholms södra delar och stadens fokusområden genom en stadsövergripande styrning och uppföljning av större projekt i enlighet med stadens översiktsplan och investeringsstrategi
- stärka samordning avseende logistik och försörjningsinfrastruktur i stadsutvecklings- och infrastrukturprojekt, under exploateringsnämndens ledning, mellan berörda nämnder och bolagsstyrelser
- under strategisk samordning av trafiken stärka samverkan och helhetssyn i planering, utveckling och förvaltning av stadens parker och naturområden
- utgå från stadens riktlinjer för bostadsförsörjningen och öka samverkan och kunskapsutbytet i stadens processer för bostadsförsörjningen
- starta och vidareutveckla större stadsutvecklingsprojekt för att säkerställa ett långsiktigt, stabilt och högt årligt tillskott av bostäder
- intensifiera arbetet för att få fram fler bostäder för grupper som staden har ett särskilt bostadsförsörjningsansvar för och öka insatserna för fler permanenta genomgångsbostäder för flexibel användning
- i planeringen utgå från de stadsövergripande planerna för skolplanering, vård- och omsorgsboende för äldre, seniorbostäder samt för särskilt boende för personer med funktionsnedsättning enligt LSS och SoL
- i bostadsexploateringsprojekt pröva om projekten kan innehålla en andel om minst fem procent lägenheter för särskilt boende för äldre och/eller bostad med särskild service för personer med funktionsnedsättning enligt LSS och SoL, med prioriterad inriktning på boenden inom de sistnämnda boendeformerna. Exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden har ett särskilt ansvar att säkerställa denna prövning i samråd med berörda stadsdelsnämnder, socialnämnden, äldre- och äldreomsorgsnämnden och Micasa Fastigheter i Stockholm AB

Agenda 2030

Stockholms stad ska vara ledande i genomförandet av de 17 globala hållbarhetsmålen på lokal nivå. Agendan ska vara ett stöd för att utveckla stadens arbete för social, ekonomisk och miljömässig hållbarhet. Målen är integrerade och odelbara, vilket innebär att framgång i ett mål ger positiva effekter på andra mål. Staden ska arbeta aktivt för att uppnå alla mål, i linje med stadens kvalitetsarbete. Arbetet ska ske inom ordinarie förvaltande och verksamhetsutvecklande processer. Genomförandet ska bidra till ökad jämställdhet, ökad social inkludering, minskad ojämlikhet och minskad klimatpåverkan och bidra till att utveckla hållbarhetsarbetet brett.

Agenda 2030 ska bidra till att utveckla stadens hållbarhetsarbete, bland annat genom att stimulera till samverkan, stärka synergier och överbrygga stuprör och organisatoriska gränser i stadens verksamheter. För att åstadkomma en utveckling som tydligt styr mot de globala målen behövs beslut och ställningstaganden som drar åt samma håll. Stadens medarbetare behöver också arbeta tillsammans med stockholmarna, näringsliv, myndigheter, civilsamhälle, akademi samt övriga regionala, nationella och internationella aktörer. Kommunstyrelsens råd för Agenda 2030 ska vara ett stöd i arbetet med att uppnå målen.

För varje mål har en eller flera nämnder eller bolagsstyrelser utsetts som målsansvariga vilket framgår av direktiven till respektive nämnd/bolagsstyrelse. Målsansvarig nämnd och/eller bolagsstyrelse ska vara drivande för att staden ska uppnå hållbarhetsmålet och samverka brett med berörda nämnder och verksamheter i staden.

Stadsdelsnämnderna och de nämnder och bolagsstyrelser som inte har ett utpekat målsansvar ska bidra till hållbarhetsarbetet genom att med Agenda 2030 som utgångspunkt identifiera lokala utmaningar och behov, och vara drivande och samverka brett för att nå önskvärda synergier och effekter.

Uppföljningen av hållbarhetsmålen kommer att vara viktig och ska i huvudsak bygga på indikatorer och nyckeltal som särskilt visar på styrkor och utvecklingsmöjligheter i stadens hållbarhetsarbete. I uppföljningen ska hävstångseffekter och synergier tydliggöras. Uppföljningen samordnas av kommunstyrelsen.

Nämnder och bolagsstyrelser ska

- verka för genomförandet av Agenda 2030:s 17 globala hållbarhetsmål
- beakta Agenda 2030 i framtagande av styrdokument
- samverka med akademi, näringsliv och civilsamhälle för att utveckla stadens hållbarhetsarbete
- initiera och driva innovationsansatser som stärker hållbarhetsarbetet
- under samordning av kommunstyrelsen medverka till en stadsövergripande och samordnad kommunikation om stadens arbete med Agenda 2030

Klimat- och miljöarbete

Stockholm ska vara en fossilfri och klimatpositiv stad senast 2040 och stadens organisation ska vara fossilfri 2030. Klimat- och miljöarbetet är grundläggande för en hållbar stadsutveckling i enlighet med stadens *Miljöprogram 2020-2023* och *Klimathandlingsplan 2020-2023 – för ett fossilfritt och klimatpositivt Stockholm 2040*. I handlingsplanen formuleras stadens klimatbudget med åtgärder och beting till 2023 och en ambition för totala klimatutsläpp till 2040. För att nå målen på kort och lång sikt fördelas beting till nämnder och bolagsstyrelser som får i uppdrag att genomföra åtgärder med målet att bidra till klimatomställningen. Av klimathandlingsplanen framgår genomförandeansvar och kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för uppföljning av klimatbudgeten. Ett framgångsrikt klimat- och miljöarbete kombineras med att Stockholm är en attraktiv stad med ett dynamiskt näringsliv som skapar en hög och hållbar tillväxt. Nämnder och

bolagsstyrelser ska utveckla arbetssätt avseende samverkan, innovation, inköp och kommunikation i syfte att nå de högt satta miljö- och klimatmålen. Näringslivets roll i miljöarbetet är central och former för samverkan ska utvecklas. Den särskilda satsningen på klimatinvesteringar ska påskynda kommunkoncernens insatser för klimatanpassning och minskad klimatpåverkan. Fokus är på åtgärder och insatser som styr mot energieffektivisering, solenergi, hållbara transporter samt klimatanpassningsåtgärder.

Nämnder och bolagsstyrelser ska

- bidra till att uppfylla stadens mål om ett klimatsmart och hållbart Stockholm genom att arbeta enligt Stockholms stads Miljöprogram 2020-2023, Klimat-handlingsplan 2020-2023 samt andra handlingsplaner kopplade till miljöprogrammet
- arbeta för fossilfrihet genom teknikutveckling, krav i upphandlingar, digitalisering och ökad samverkan med näringslivet
- arbeta för en fossilfri organisation 2030 genom att fasa ut användningen av fossil energi i egen och upphandlad verksamhet
- säkerställa att all stadsutveckling i Stockholms stad, egna och upphandlade transporter samt taxor och avgifter genomsyras av målen om minskad biltrafik, hållbart resande och miljöeffektiva transporter
- arbeta för minskade konsumtionsbaserade utsläpp av växthusgaser från stadens egna verksamheter främst inom byggmaterial, livsmedel och flygresor
- minimera verksamheternas tjänsteresor med flyg och bil till förmån för tåget samt uppmuntra digitala möten
- arbeta för minskade koldioxidutsläpp från vägtrafiken genom elektrifiering, biodrivmedel och ett transporteffektivt samhälle
- arbeta för avveckling av fossil olja för uppvärmning senast år 2025
- intensifiera arbetet med att genomföra energieffektiviserande åtgärder så att stadens mål om ökad energieffektivisering uppnås
- arbeta för att användningen av plast ska fasas ut så långt som möjligt i stadens verksamheter
- initiera projekt och åtgärder med hög klimatnytta och breda synergieffekter, och utnyttja möjligheter till utökad finansiering via stadens särskilda klimatinvesteringssatsning samt externa medel
- arbeta för ett klimatanpassat Stockholm med fokus på att prioritera och åtgärda skyfallsrelaterade risker och effekter av värmeböljor
- integrera dagvattenfrågor och miljö kvalitetsnormer i stadsutvecklingsprocesser
- minska kommunkoncernens klimat- och miljöpåverkan genom ökad andel ekologiska och klimatsmarta livsmedel i verksamheterna
- arbeta för ett resurssmart Stockholm i enlighet med EU:s avfallshierarki genom att utveckla arbetssätten för kommunikation och ökad samverkan såväl inom stadens egen verksamhet som med andra aktörer
- återbruka i så stor utsträckning som möjligt. Aktuellt utbud på Stocket återbruk bör alltid kontrolleras innan nyanskaffning av möbler och inventarier görs till stadens verksamheter
- arbeta för att öka användningen av biokol i stadens växtbäddar
- förebygga att avfall uppstår och verka för att en större andel produkter och material återanvändas samt sorteras till återvinning
- under samordning av kommunstyrelsen, miljö- och hälsoskyddsnämnden och Stockholm Vatten och Avfall AB utveckla en tydlig kommunikation i klimat- och miljöarbetet
- arbeta med att säkerställa en stärkt biologisk mångfald

Staden som arbetsgivare

Stockholm ska vara ett föredöme som offentlig arbetsgivare. Chefsuppgifterna förutsätter handlingskraft och ett närvarande ledarskap som präglas av kommunikation, tillit och mod att hantera osäkerhet och utmanande situationer samt att aktivt leda förändringsarbete i en öppen och tillåtande kultur. Staden ska vara en organisation som lär av och samarbetar med andra aktörer, både offentliga och privata. I spåren av pandemin har arbetssätt fått omprövas och digitaliseringen har påskyndats i många verksamheter. Nu behöver chefer ta tillvara de positiva erfarenheter som de nya arbetssätten medfört.

Stadens chefer ska stödja medarbetare att aktivt arbeta för att utveckla och omsätta idéer och förslag i konkreta verksamhetsförbättringar som kommer stockholmarna till del. För att Stockholm ska kunna erbjuda alla stockholmare bra service behöver kommunkoncernen behålla och attrahera medarbetare och chefer med de kunskaper och erfarenheter som verksamheten kräver. En sammanhållen lönebildning är central för att undvika löneglidning, uppnå tydlighet och stabilitet och stärka förmågan att behålla, attrahera, rekrytera och utveckla önskvärd kompetens. En god arbetsmiljö är fri från diskriminering, kränkande särbehandling, trakasserier, sexuella trakasserier och repressalier. I en väl fungerande arbetsmiljö är både personalrörlighet och sjukfrånvaron på en sund nivå.

Nämnder och bolagsstyrelser ska

- verka för ett närvarande ledarskap präglat av kommunikation, tillit och mod
- verka för att stärka chefers förmåga att leda i förändring och komplexitet
- ha en långsiktig planering för att behålla, utveckla samt rekrytera verksamhetskritisk kompetens
- arbeta med kompetensbaserad rekrytering och säkerställa att chefer har god kunskap om rekryteringsprocessen
- säkerställa att rutiner för anmälan och utredning av diskriminering, kränkande särbehandling, trakasserier, sexuella trakasserier eller repressalier är väl kända av medarbetare och chefer
- arbeta förebyggande och stödjande när medarbetare utsätts för våld och hot vid myndighetsutövning
- prioritera stöd till chefer i det systematiska arbetsmiljöarbetet
- prioritera stöd till verksamheter med hög sjukfrånvaro och/eller hög personalrörlighet
- i samråd med kommunstyrelsen och arbetsmarknadsnämnden genomföra en arbetsdifferentieringsanalys i syfte att identifiera arbetsuppgifter som kan erbjudas exempelvis Serviceassistenter
- under samordning av kommunstyrelsen medverka till en stadsövergripande och samordnad kommunikation och marknadsföring som stärker stadens arbetsgivarvarumärke
- underlätta för digitala möten

Lokalförsörjning

Stadens strategiska lokalplanering är prioriterad och målsättningen är att begränsa kommunkoncernens investeringsutgifter och samtidigt uppnå en hållbar driftkostnadsutveckling. Det är viktigt att vid varje tillfälle alltid eftersträva sänkta lokalkostnader, med bibehållen kvalitet. En stadsövergripande lokalresursplan är styrande för nämnder och berörda bolagsstyrelser. Staden ska i ökad utsträckning samverka med externa aktörer och styrtal utvecklas för att ge inriktningen för vilka behov som kan omhändertas av externa parter. Stadens ambition ska vara att arbeta för ett ökat utbud och fler inhyrningar från samhällsfastighetsbolag inbegripet att dessa aktörer även kan hyra ut direkt till enskilt drivna verksamheter.

Lokalförsörjningens syfte är att stadens verksamheter ska bedrivas i ändamålsenliga och kostnadseffektiva lokaler. Ett ökat fokus krävs för att möjliggöra detta syfte och samtidigt säkerställa att lokalkostnaderna begränsas så att mesta möjliga resurser kan gå till den prioriterade verksamheten. Detta kräver att samtliga nämnder utvecklar sina processer och ska kunna säkerställa och styrka sina behov i nämndens lokalförsörjningsplan. Processen ska också inkludera en kontinuerlig omprövning av planerade och pågående lokalprojekt för att alltid säkerställa ett lokalbehov och kostnad i balans.

Starkare central samordning inom staden kommer säkerställa dessa prioriteringar. Förändringar i lokalhållningen ska alltid vara ekonomiskt motiverad ur ett kommunkoncernperspektiv.

För att begränsa investeringsutgifterna ska staden i ökad omfattning och inom samtliga verksamhetsområden också hyra lokaler externt, där så är lönsamt för staden eller där det är strategiskt viktigt för verksamheternas förutsättningar. Staden har alltid i viss omfattning hyrt olika verksamhetslokaler till marknadsmässiga villkor av externa fastighetsägare.

Nämnder och bolagsstyrelser ska

- utveckla sina lokalförsörjningsprocesser, i samråd med kommunstyrelsen, i syfte att uppnå högre grad av ekonomisk styrning av lokalprojekt samt säkerställa omvärldsbevakning i relation till externa verksamhetsaktörer. Nämndernas underlag redovisas i lokalförsörjningsplaner. Kommunstyrelsen sammanställer och godkänner en stadsövergripande lokalresursplan som är styrande för samtliga nämnder. Stadens samordnade skolplanering (SAMS) är en integrerad del av lokalresursplanen
- i processen för, och arbetet med, lokalförsörjningsplanering ha ett långsiktigt driftkostnadsperspektiv så att kommunkoncernens samlade lokalkostnader hålls nere på rimliga nivåer
- planera och justera lokalförsörjning och drift utifrån lokalförsörjningsplanen
- vid nybyggnation underlätta och medverka till att fler av nämndernas verksamhetslokaler är samplanerade
- flytta ut från innerstad till ytterstad, under ledning av kommunstyrelsen och Stockholms Stadshus AB
- eftersträva samlokalisering och samverkan med andra nämnder och bolagsstyrelser gällande förvaltningslokaler
- i planeringen utgå från de stadsövergripande planerna för vård- och omsorgsboende för äldre samt för särskilt boende för personer med funktionsnedsättning enligt LSS och SoLi planering och byggande säkerställa behovet av erforderliga samhällsfastigheter, till exempel skolor, förskolor och särskilda boenden, bibliotek, idrottsytor, till rimliga villkor genom förbehåll i markanvisnings- och exploateringsavtal samt detaljplaner. Stadsbyggnadsnämnden och exploateringsnämnden ska i samband med nybyggnadsprojekt inhämta information från ansvariga verksamhetsnämnder om behovet och omfattningen av sådana samhällsfastigheter
- vid lokalkostnadsprojekt styras utifrån effektivitet och långsiktigt hållbar driftkostnadsutveckling. Därför införs en kalkylberäkningsprocent inför ny-, om och tillbyggnadsprojekt för lokaler och bostadslägenheter med kostnadsbaserad hyresberäkning där SISAB, Micasa eller fastighetsnämnden är hyresvärd. I samma syfte görs ett antal justeringar i samverkansavtalet med SISAB, se bilaga 6

- öka samplanering vid utbyggnaden av skolor och nya idrottshallar. Aktuella skolor måste i förekommande fall säkras tillgång för sitt behov till sådana idrottshallar under skoltid. Avsteg kan därmed ske från den närhetsprincip som annars gäller vid upplåtelse av idrottshallar under skoltid
- säkerställa att mark för förskole- och skolplatser tillgängliggörs tidigt i planeringsprocessen av nya projekt om behov finns. Det kan innebära platser för behov av både tillfällig och permanent karaktär. Stadsutvecklingsprocessen ska utvecklas för att möjliggöra en högre grad av flexibilitet
- samplanera med idrotts- och förskolelokaler där det finns vinster i ekonomi, resursutnyttjande och genomförandetid
- särskilt utreda köksfunktionen och pröva samplanera denna med andra verksamheter inom staden i samband med renoveringar och nybyggnation, detta gäller särskilt stadsdelsnämnderna och utbildningsnämnden
- underställas stadens hyresförhandlingsfunktion för bedömning av samtliga lokalhyresavtal som berörs av funktionens omfattning, direkt av nämnderna eller indirekt i form av tredjepartsinhyrning av stadens bolag, samt underställas funktionen för samtliga uppsägningar av lokalhyresavtal för kvalitetssäkring
- stadsdelsnämnderna/regionerna ska årligen ta fram ett gemensamt förslag till plan för att klara behovet av vård- och omsorgsboende. Arbetet samordnas av äldrenämnden som bearbetar förslagen och föreslår beslut om åtgärder utifrån en långsiktig bedömning för staden som helhet. Äldrenämnden ska även beakta behovet av seniorbostäder. Planen ska godkännas av kommunstyrelsen och är vägledande för samtliga nämnder gällande planering och förändringar av äldreboendebeståndet. Kommunfullmäktige ger enligt planeringen nämnderna uppdrag om igångsättning av konkreta utbyggnadsprojekt
- stadsdelsnämnderna/regionerna ska årligen ta fram en plan för att klara behovet av särskilt boende för personer med funktionsnedsättning enligt LSS och SoL. Arbetet samordnas av socialnämnden som bearbetar förslagen utifrån ett stadsövergripande perspektiv. En samlad plan ska därefter godkännas av kommunstyrelsen som är vägledande för samtliga nämnder

Inköp

Stadens inköpsverksamhet ska främja valfrihet, innovation, kvalitet, kostnadseffektivitet, miljö och klimat och social hållbarhet. Samarbete med externa aktörer för att säkerställa tillgång till tjänster av hög kvalité ska vidareutvecklas. Staden köper stora mängder varor, tjänster och entreprenader. Som offentlig aktör är det viktigt att använda offentlig upphandling och inköp som ett medel för att driva samhällsutvecklingen i hållbar riktning i enlighet med *Stockholms stads program för inköp*. Inköpsarbetet ska bedrivas kategoristyrts med en hög grad av samarbete inom staden och samverkan med strategiskt viktiga leverantörsmarknader. Kommunstyrelsen har en samordnande och stödjande roll. Servicenämnden erbjuder operativt inköpsstöd och arbetsmarknadsnämnden har ett särskilt ansvar att erbjuda stöd vid användning av sysselsättningsfrämjande krav i upphandlingar.

Nämnder och bolagsstyrelser ska

- aktivt delta i stadens organisation för kategoristyrning
- säkerställa att gemensamma arbetssätt, processer och systemstöd används
- säkerställa att direktupphandlingar genomförs i enlighet med LOU, Regler för ekonomisk förvaltning och nämndens eller bolagsstyrelsens egna riktlinjer
- säkerställa att stadens inköp används som ett medel att kvalitetsutveckla verksamheterna samt driva utvecklingen i innovativ och ekonomiskt, socialt och ekologiskt hållbar riktning
- säkerställa att stadens inköp är marknadsmässiga, konkurrensneutrala och säkerställer hög kvalitet och kostnadseffektivitet

- bidra till en ökad samverkan och dialog med leverantörer och branschorganisationer
- förbättra metoder för att tillvarata den potential som finns för anbud från små företag i offentlig upphandling, för sund konkurrens och ökad innovation
- bidra till minskad klimatpåverkan genom stadens inköp
- säkerställa att man har tillräcklig kompetens för att kunna kravställa och genomföra upphandlingar samt följa upp ingångna avtal

Innovation och strategiska digitaliseringsfrågor

En hög innovations- och digitaliseringskapacitet är en förutsättning för att stärka, effektivisera och utveckla stadens verksamheter som därigenom kan bidra till att säkerställa vår fortsatta välfärd.

Stadens arbete med innovation och digitalisering utgår från stadens vision. Ett nytt program för kvalitetsutveckling ska tas fram under året där stadens innovations- och digitaliseringsarbete integreras i ett gemensamt styrdokument för staden. Syftet är att för enkla och tydliggöra stadens övergripande inriktning och förhållningssätt inom dessa områden. Detta ställer krav på nya horisontella och innovativa arbetssätt och tekniker som på ett hållbart sätt löser framtidens utmaningar såväl ekonomiskt, socialt som miljömässigt. Kärnverksamheten och verksamhetens behov ska styra utveckling och innovation samtidigt som stockholmarnas och företagens behov ska beaktas vid utveckling av service och tjänster. För att detta ska ske behövs en kulturförändring avseende både fördjupade externa samverkansprocesser kombinerat med interna processer inom staden. Det handlar bland annat om att förstå systemperspektiv, förändra ledarskap och arbetsmetoder, tydliggöra nyttan med ny teknik och information samt i högre grad tillämpa innovationsupphandlingar. Ledarskapet behöver skapa utrymme för en tillåtande kultur, där det ska vara möjligt att testa nya idéer i mindre skala för att kunna vidareutveckla och förbättra verksamheterna.

Det är viktigt att fortsätta främja en innovativ kultur där staden uppmuntrar medarbetarna till att ta fram och sprida idéer och goda exempel i det dagliga arbetet. Idéer och utmaningar som finns i verksamheterna ska också kunna fångas upp i syfte att testa, utveckla och genomföra idéerna. Stödstrukturer för detta ska fortsätta utvecklas. Det handlar om att utveckla stadens processer i samverkan med akademi och näringsliv. Dialogen med olika branscher ska utvecklas och struktureras.

De strategiska samarbetsformerna mellan staden och regionens lärosäten ska utvecklas i syfte att staden på ett bättre sätt ska kunna tillgodogöra sig den högre utbildningens och forskningens resultat i stadens verksamheter och förbättra stadens kompetensförsörjning. Staden ska också samverka med andra externa aktörer, som näringsliv och övrig offentlig sektor. Viktiga steg i detta är bland annat samverkan inom ramen för Senseable Stockholm Lab (KTH och MIT), Digital Demo Stockholm (DDS), Digital Future (KTH), Open Lab samt AI Innovation of Sweden.

I samarbetet med externa parter som Region Stockholm ska gemensamma utmaningar inom följande områden prioriteras:

- Framtidens kommunikations och logistiksystem – *Smarta ekosystem för kommunikation och transporter*
- Vård och omsorg – *Platsoberoende vård och omsorg*
- Klimat och miljö – *Klimatpositiv utveckling*

En relation för samverkan på tjänstemannanivå bör utvecklas mellan staden och Region Stockholm för att prioritera gemensamma projekt.

Staden bör markant öka den externa finansieringen av innovations- och utvecklingsprojekt genom att aktivt söka relevanta bidrag från nationella FoI-finansiärer och finansiering från EU:s fonder och program. Större utlysningar med stadsövergripande karaktär, som Green Deal Call, missions inom Horisont Europa och Climate City Contract, bör prioriteras.

Digitala arbetssätt är ett sätt att öka effektiviteten inom verksamheterna och bidrar till att klara kompetensförsörjningen och välfärdens kvalitet. I stadens verksamheter ska, där så är lämpligt, ny och innovativ teknik prövas. Vid beslut om innovations- och digitaliseringsprojekt ska det alltid finnas en uppenbar nytta för verksamheten med tydligt effektiviseringsfokus och driftkostnadskonsekvenser. Digitalisering ska bidra till att lösa konkreta utmaningar för stockholmarna, för klimat och miljö och inom verksamheterna. I de fall nämnder och bolagsstyrelser tar fram modeller och gemensamma system ska samråd alltid ske med kommunstyrelsen. Kommunstyrelsen har ett samordnande ansvar för att stödja verksamheterna i digitaliseringsarbetet.

Nämnder och bolagsstyrelser ska

- vid innovationer och digitalisering bidra till ökad kvalitet och resurseffektivitet i stadens verksamheter
- förbättra metoder för uppföljning och utvärdering av digitaliseringsprojekt
- samverka med andra nämnder och bolagsstyrelser inom innovation och digital transformation i syfte att identifiera utvecklingsområden som kan skalas upp
- samråda med kommunstyrelsen i samband med genomförande av strategiska innovations- och digitaliseringsprojekt för att säkerställa att utvecklingen inte medför kostnadspåverkan på stadens övriga verksamheter
- använda stadens centrala plattformar vid digitaliseringsprojekt
- analysera och redovisa driftkostnadskonsekvenser av digitaliseringsprojekt
- säkerställa att det finns ett effektivt och ändamålsenligt informationssäkerhetsarbete
- delta i och bidra till nationella och regionala samverkansinitiativ och myndighetssamarbeten i innovations- och digitaliseringsfrågor
- markant öka den externa finansieringen av innovations- och utvecklingsprojekt genom att aktivt söka relevanta bidrag från nationella FoI-finansiärer och finansiering från EU:s fonder och program
- utveckla arbetet med att tillgängliggöra all data som utifrån sin informationsklassning skulle kunna vara öppen data
- säkerställa tillgänglighet av stadens webbplatser

Internationalisering och internationella relationer

Stockholm har under de senaste decennierna utvecklats till en internationell storstad och i takt med detta har staden intensifierat sin internationella verksamhet och samverkan. Kommunkoncernens verksamhetsutveckling förbättras av en internationell utblick där vi lär av de bästa exemplen runt om i världen. Stockholm ska vara världsledande i det globala arbetet med att förverkliga Parisavtalets målsättningar i klimatsamarbetet, där staden intar rollen som en internationell förebild i det globala miljö- och klimatarbetet. Internationellt samarbete och utbyte med andra städer skapar ökade möjligheter för att använda resurserna så effektivt som möjligt och öka graden av extern finansiering. Att staden nära följer EU:s processer för att möjliggöra stadens utveckling och genom ett aktivt påverkansarbete undanröja eventuella hinder för densamma är en förutsättning för att Stockholm ska kunna växa och utvecklas i enighet med stadens vision. Internationell samverkan, EU-frågor och EU-finansiering är verksamheter som om möjligt blir än mer viktigare för staden i spåren av pandemin.

För att underlätta stadens internationella relationer behöver relevant information om stadens verksamhet finnas tillgänglig på engelska eller andra relevanta språk.

Nämnder och bolagsstyrelser ska

- bevaka och tillvarata de möjligheter som erbjuds inom EU:s fonder och program som stärker den sociala såväl som den ekologiska hållbarheten
- aktivt söka relevanta EU-bidrag för att öka graden av extern finansiering
- i enlighet med stadens EU-policy bevaka och proaktivt arbeta med att påverka EU-lagar och beslut för att kunna säkerställa kvalitet och kostnadseffektivitet i stadens verksamhet
- aktivt söka relevanta internationella sammanhang och samverkansytor samt utveckla befintliga för att öka verksamhetsutvecklingen i enlighet med stadens internationella strategi
- under samordning av kommunstyrelsen och i dialog med Stockholm Business Region utveckla stadens internationella perspektiv i sin kommunikation i enlighet med stadens kommunikationsstrategi

Skattesats

För år 2021 föreslås att en kommunal inkomstskatt utdebiteras med kronor 17,74 per skattekrona.

För år 2021 föreslås en utdebitering av begravningsavgiften med 6,5 öre per skattekrona.

Stockholm den 11 november 2020

Anna König Jerlmyr

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Förslaget till budget 2021 och inriktning för 2022 och 2023 för **direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser** godkänns

Resultatbudget

Mnkr	Budget 2020	Budget 2021	Plan 2022	Plan 2023
Verksamhetens intäkter	8 488,5	8 676,5	8 846,8	8 927,1
Verksamhetens kostnader (-)	-52 010,8	-53 634,7	-53 888,7	-53 993,2
Avskrivningar (-)	-1 556,4	-1 724,8	-1 841,2	-1 924,9
Central medelsreserv (-)				
Oförutsedda behov	-631,1	-825,5	-825,5	-825,5
Prestationsreserv	-777,5	-788,9	-1 502,9	-2 032,3
Anslagsfinansierad del av pensioner/arbetsgivaravgifter m.m.	-1 646,0	-1 773,1	-1 812,5	-1 711,0
Verksamhetens nettokostnader	-48 133,3	-50 070,5	-51 024,0	-51 559,8
<i>Relativförändring</i>		4,0%	1,9%	1,1%
Skatter	50 844,9	51 406,7	53 181,2	55 264,2
Begravningsavgift	186,0	189,6	194,9	202,5
Inkomstutjämning	-4 489,3	-4 842,5	-4 976,1	-5 171,7
Kostnadsutjämning	-597,0	-680,8	-686,1	-691,1
Regleringspost	1 007,4	2 924,3	2 485,5	1 738,0
Generellt statsbidrag	156,1	270,0	270,0	270,0
Fastighetsavgift	1 242,2	1 270,3	1 270,3	1 270,3
LSS-utjämning	-1 557,3	-1 613,4	-1 626,0	-1 637,7
Verksamhetens resultat	-1 340,3	-1 146,3	-910,3	-315,3
Finansiellt resultat (exkl. utdelning)	26,7	58,8	38,0	-78,6
Utdelning Stockholms Stadshus AB	1 325,0	1 100,0	1 000,0	800,0
Disposition/avsättning begravningsfond	-11,3	-12,4	-19,2	-26,8
Resultat efter finansiella poster	0,1	0,1	108,5	379,3
Förändring av redovisat eget kapital	0,1	0,1	108,5	379,3

Investeringsplan

Mnkr	Budget 2020	Budget 2021	Plan 2022	Plan 2023
Investeringsutgifter	-7 260,2	-6 866,0	-6 685,1	-6 528,1
Investeringsinkomster	920,0	1 020,0	940,0	900,0
Centralt redovisade investeringsmedel (-)	- 500,0	- 450,0	- 400,0	- 400,0
Nettoinvesteringar (-)	-6 840,2	-6 296,0	-6 145,1	-6 028,1
Finansiering investeringsplan				
Förändring av eget kapital	0,1	0,1	108,5	379,3
Avskrivningar	1 556,4	1 724,8	1 841,2	1 924,9
Försäljningsinkomster	200,0	200,0	200,0	200,0
Upplåningsbehov	5 083,7	4 371,1	3 995,4	3 523,9
Summa finansiering investeringsplan	6 840,2	6 296,0	6 145,1	6 028,1
Netto	0,0	0,0	0,0	0,0

Investeringsvolymen för 2021 har i enlighet med investeringsstrategin tagits fram med utgångspunkt i de finansiella förutsättningarna. Stockholms stad har under en längre period haft en hög investeringsnivå vilket lett till växande skuldsättning. För att begränsa skuldökningen behöver staden välja att prioritera hårdare. Investeringsutrymmet för staden under planperioden utgår från en egenfinansieringsgrad om 100 procent i syfte säkerställa en långsiktigt hållbar investeringsnivå. I egenfinansieringsgraden inkluderas stadens prognostiserade intäkter från exploatering och fastighetsförsäljning.

Kommunstyrelsen m.m.

Stockholm ska vara en stad där fler människor arbetar och växande företag förenas med en hållbar bostadsbyggnadstakt och ledande kvalitetsutveckling i stadens verksamheter med ett fokus på kärnverksamheten. Arbetet för miljö och klimat ska göra tydliga avtryck och stadens egna verksamheter ska gå före för att visa vägen i arbetet för en klimatsmart och hållbar stad. Kommunstyrelsen ska samordna stadens insatser för att säkerställa människors möjlighet till arbete och bostad och leda stadens systematiska kvalitetsarbete. Kommunstyrelsen m.m. har ett strategiskt ansvar att, tillsammans med koncernledningen för Stockholms Stadshus AB, leda och samordna stadens angelägenheter och ge nämnder och bolagsstyrelser goda förutsättningar att fullgöra kommunfullmäktiges mål.

Nämndens uppgifter

Kommunstyrelsen m.m. omfattar kommunfullmäktige, kommunstyrelsen, stadsledningskontoret samt ersättningar till utomstående organisationer och föreningar.

Kommunstyrelsen har ett övergripande ansvar för uppföljning av kommunfullmäktiges budget i sin helhet och arbetar med samtliga av kommunfullmäktiges mål för verksamhetsåret. Kommunstyrelsen leder och samordnar förvaltningen av kommunens angelägenheter och har uppsiktsplikt över nämndernas verksamhet samt kommunens bolagsstyrelser. Inom ramen för uppsiktsplikten ska kommunstyrelsen kontinuerligt följa den ekonomiska förvaltningen i stadens nämnder och skyndsamt uppmana till vidtagande av verk samma åtgärder vid behov. Under kommunstyrelsen finns borgarrådsberedning, ekonomiutskott, integrationsutskott, trygghetsutskott, råd för Agenda 2030, råd för funktionshinderfrågor, pensionärsråd, funktionshinderombudsman, barnombudsman och äldreombudsman.

Stadsledningskontoret är kommunfullmäktiges och kommunstyrelsens förvaltning. Kontoret har ansvaret för att centralt samordna stadens verksamheter för att säkerställa god måloppfyllelse och optimering av stadens resurser. Uppdrag och ansvarsområden framgår av kommunallagen, reglemente för kommunstyrelsen, stadsledningskontorets instruktion samt denna budget.

Stadsledningskontoret har främst ett övergripande ansvar för styrning, utveckling och uppföljning av:

- ekonomistyrning och finansstrategi
- strategiskt innovationsarbete och kvalitetsutvecklingsfrågor
- övergripande och strategiska personal-, ledarskaps- och arbetsgivarfrågor
- strategiska välfärdsfrågor
- strategiska stadsutvecklingsfrågor och näringslivsfrågor
- bostadsbyggande och strategisk infrastrukturplanering
- it-strategier, it-säkerhet och digital utveckling
- stadens miljö- och klimatarbete samt stadens arbete med klimatbudget
- stadens arbete med FN:s Agenda 2030 och dess globala mål för hållbar utveckling
- stadens brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete samt systematiska säkerhetsarbete inklusive informationssäkerhet, däribland samverkan med polisen, berörda nämnder och andra aktörer, arbetet mot det dödliga våldet i kriminella miljöer, arbetet mot våldsbejakande extremism samt totalförsvarsfrågor
- strategisk fastighets- och markutveckling samt hyres- och lokalfrågor inklusive strategisk lokalförsörjning och processer för en övergripande lokalresursplanering med kontroll och styrning av fastighetshanteringen och lokalutnyttjandet

- inköpsverksamheten i kommunkoncernen inklusive kategoristyrning, gemensamma processer och system
- drift, förvaltning och utveckling av det koncerngemensamma systemet för upphandling och avtalshantering
- genomförande av centrala upphandlingar enligt lagen om offentlig upphandling för vård- och omsorgsboenden för äldre samt förvaltning av avtal
- bistå äldre nämnden och stadsdelsnämnderna i uppföljningen av avtal avseende drift av vård- och omsorgsboenden för äldre samt delta i arbetet med att utveckla och samordna avtalsuppföljningen
- stadsövergripande, strategisk kommunikation och information gentemot stadens medarbetare, invånare, företagare och besökare
- strategiskt arbete med evenemang i staden
- stadsövergripande internationella relationer och besök
- kommunkoncernens gemensamma inköpskategori it-konsulter.

Förslag till budget 2021 och plan för 2022 och 2023

Mnkr	Budget 2020	Budget 2021	Plan 2022	Plan 2023
Driftverksamhet				
Kostnader (-)	-1 421,0	-1 442,0	-1 424,1	-1 415,1
Drift och underhåll	-1 421,0	-1 442,0	-1 424,1	-1 415,1
Avskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Internräntor	0,0	0,0	0,0	0,0
Intäkter	47,6	47,6	47,6	47,6
Netto	-1 373,4	-1 394,4	-1 376,5	-1 367,5
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0

Budgeten för 2021 ökar med 21 mnkr jämfört med 2020. Intäktsbudgeten för kommunstyrelsen m.m. baseras på att samhället återgår till ett normalläge under 2021. På grund av den osäkerhet som råder har medel budgeterats i Central Medelsreserv 3: *Till kommunstyrelsens förfogande för prestationsförändringar* för att motverka intäktsbortfall på grund av den pågående pandemin. Därmed finns beredskap totalt sett i stadens samlade budgetförutsättningar att hantera eventuella intäktsbortfall som inte kan mötas med motsvarande minskade kostnader. Stadens verksamheter ska kontinuerligt arbeta för en effektiv verksamhet. Genom att bland annat arbeta för att minska kostnaderna för administration, konsulttjänster och en effektiv lokalanvändning används stadens resurser i enlighet med god ekonomisk hushållning och resurser kan frigöras för prioriterad verksamhet. Kommunfullmäktiges budget för 2021 fokuserar på samverkan och prioriteringar utifrån ett kommunkoncernsperspektiv och innehåller en generell effektivisering. Förändringarna framgår av bilaga 2.

För år 2021 budgeteras följande för rotlar och partikanslier (tkr):

Moderata samlingspartiet	29 837
Socialdemokratiska arbetarpartiet	20 337
Liberalerna	14 531
Miljöpartiet de gröna	14 009
Centerpartiet	12 506
Vänsterpartiet	12 235
Kristdemokraterna	8 014
Sverigedemokraterna	4 943
Feministiskt initiativ	2 069
SUMMA	118 483

Kostnaderna avser främst arvoden till förtroendevalda, omkostnader i den politiska organisationen, och viss representation. Partiernas budgetmedel används fritt inom kommunallagens ram. Över- eller underskott som uppstår ett år, överförs till kommande år. De partier som har överskott i sina budgetar vid utgången av föregående mandatperiod, får överföra detta överskott till den nya mandatperioden.

Partistödet beräknas enligt följande per år (tkr):

Grundstöd per parti	560
Partistöd per mandat	406

Partierna ska senast den 30 juni redovisa hur partistödet har använts under föregående år.

Bidrag till information och utbildning av nämndemän

De nämndemannaföreningar som organiserar nämndemän utsedda av Stockholms stad kan få bidrag för nödvändig utbildning av nämndemän. Bidraget ska beräknas på antalet nämndemän inom föreningen som utsetts av Stockholms stad och per mandatperiod. Det ska vara på samma nivå för alla nämndemannaföreningar. Bidraget är maximalt 1 000 kronor per nämndeman och mandatperiod.

Ersättningar till utomstående organisationer och föreningar

Under kommunstyrelsen m.m. finns anslag för ersättningar till utomstående organisationer och föreningar. Samtliga anslag ska vara knutna till avtal med tydliga och gemensamma mål. Avtalen ska vara ettåriga. Ersättningarna fördelar sig enligt tabellen nedan.

Bidrag till näringslivsfrämjande åtgärder	(tkr)
STING	4 000
Stiftelsen Global Village	500
Bidrag till akademien	(tkr)
Handelshögskolan i Stockholm	2 000
Professur i stadshistoria	280
Stockholms Akademiska Forum, StAF	2 600
Övriga ersättningar	(tkr)
Sveriges Tonsättares Internationella Musikbyrå, STIM	3 300
Svenska Artisters och Musikers Intresseorganisation, SAMI	240
Summa	12 920

Ersättningar till stadsinterna organisationer och föreningar samt organisationer och föreningar inom offentlig sektor

Under kommunstyrelsen m.m. finns anslag för ersättningar till stadsinterna organisationer och föreningar samt organisationer och föreningar inom offentlig sektor. Ingår gör även ersättningar till samarbeten mellan staden, akademi och näringsliv. Ersättningarna fördelar sig enligt tabellen nedan.

Bidrag till näringslivsfrämjande åtgärder	(tkr)
Stockholm Business Region AB inkl. marknadsförings- och Entreprenörstöd	120 000
Stiftelsen Electrum	7 500
Urban ICT Arena	1 400
Medlemsavgifter	(tkr)
ECCAR	15
Förbundsavgift Sveriges Kommuner och Regioner, SKR	23 007
Medlemsavgift Storsthlm	19 120
Medlemsavgift Mälardalsrådet	1 350
Stockholmsregionens Europaförening	2 500
Eurocities	230
Medlemsavgift till Storstockholms brandförsvär, SSBF	406 450
Medlemsavgift ICLEI	35
POLIS Cities and Regions for Transport innovation	100
CNCA Carbon Neutral Cities Alliance	100
Medlemsavgift Samverkan Stockholmsregionen	1 500
Samarbeten med akademien	(tkr)
Vetenskapsstaden	2 600
OpenLab	2 800
Digital Demo	500
Samverkan Kungliga Tekniska Högskolan	5 000
Övriga ersättningar	(tkr)
Partistöd med mera	46 046
Livräntor, S:t Eriksveteranerna, Stadshusets konstförening, SKIMF, Eldkvarns IF, Föreningen Stockholms Förvaltningschefer	1 470
Mälarens vattenvårdsförbund	110
Föreningen Spårvagnsstäder	100
Pris till Katarina Taikons minne	100
Summa	642 033

Medlemsavgifterna till Mälardalsrådet erläggs under 2021 enligt tabell ovan, från och med 2022 och framåt är Stockholms stad inte medlem i Mälardalsrådet.

Stockholm Business Region AB och dess verksamhet finansieras via ersättning från stadens budget med 99 mnkr för 2021. Ett marknadsföringsstöd ska rymmas inom en årlig ram om 6 mnkr. Bolaget beslutar om marknadsföring av evenemang och hanterar utbetalningar för detta. Bolaget handlägger även entreprenörstöd inom en årlig ram om 15,0 mnkr. Bolaget leder och administrerar stadens medverkan i Stockholm Business Alliance enligt avtal för kommande period, se bilaga 17. Medlen är avsatta under kommunstyrelsen m.m. och utbetalas efter styrelsebeslut i Stockholm Business Region AB.

Samarbetet avseende Openlab har förlängts mellan de ingående parterna för en ny treårsperiod.

Kommunförsäkring

Stadens nämnder får genom S:t Erik Försäkrings AB en kommunförsäkring som omfattar försäkringsskydd för lös egendom, utställningar, entreprenad, terrorism, ansvar, tjänsteresor, VD- och styrelseansvar, förmögenhetsbrott samt olycksfall för volontärer. Premien för år 2021 är 18,5 mnkr för stadens samtliga nämnder och finansieras av medel avsatta under kommunstyrelsen m.m.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Följderna av covid-19 har haft en stor påverkan på stadens verksamheter och ekonomi. Fokus har varit på att upprätthålla stadens kritiska verksamheter vilket har medfört att vissa planerade aktiviteter och projekt har skjutits fram eller omprioriterats. Inriktningen i stadens arbete under den pågående pandemin har varit att begränsa smittspridningen med särskilt fokus på riskgrupper, att upprätthålla prioriterade verksamheter samt att verka för ökad trygghet genom att förstärka myndigheternas budskap. Genom samverkan och innovativa idéer har nämnder och bolagsstyrelser hittat lösningar på nya utmaningar. Kommunstyrelsen ska i samverkan med Stockholms Stadshus AB utvärdera de effekter som pandemin har haft för stadens verksamheter. Pågående utvärdering av stadens hantering av Covid-19-pandemin fortgår under 2021. Utvärderingen har fokus på lärande och utveckling och inbegriper såväl interna som externa resurser. Ett antal stödåtgärder i form av lättnader i regelverk, hyresreduktioner och tydligare strukturer för stadens bemötande som underlättat för bland annat företagare och aktörer inom utsatta branscher har förlängts året ut. Beroende på utvecklingen av covid-19-pandemin under 2021 kan ytterligare åtgärder komma att behövas.

Alla stockholmare ska ha en god och trygg boendemiljö i sin stadsdel. Upprustningen av bostäder och fysisk omvandling av stadsmiljön är den drivande kraften i utvecklingen och ska ske samtidigt med satsningar på trygghet, integration, utbildning, jobb och företagsutveckling. Stockholm ska utvecklas till att bli en mer hållbar och modern stad och även en tryggare stad där människor kan röra sig ute och inte begränsas av att de upplever sig otrygga. Kommunstyrelsen har ett samlat grepp med fokuserade, koordinerade och välunderbyggda insatser för att göra Stockholms alla stadsdelar säkra, trygga och hållbara.

Kommunstyrelsen samordnar och följer tillsammans med polisen upp det arbete som sker inom ramen för den gemensamma överenskommelsen.

Till följd av de senaste årens försämring av det säkerhetspolitiska läget i världen och runt Östersjön intensifieras nu arbetet med att höja Sveriges krisberedskaps- och försvarsförmåga. Krisberedskap och arbetet med att utveckla förmåga för civilt försvar ska knytas samman i en sammanhållen beredskapsplanering för ökad motståndskraft oavsett önskad händelse. Stadens erfarenheter av det gångna årets pandemi ska omsättas i utvecklade planer och operativ handling.

Kommunstyrelsen ska säkerställa att stadens trygghets- och säkerhetsinsatser inom ramen för regional samverkan förstärks och att synergier med övriga samverkanspartner utvecklas. Företagarperspektivet i stadens strategiska trygghetsarbete ska stärkas för att säkerställa goda förutsättningar för företagande i hela staden.

Kommunstyrelsen har en viktig roll i att strategiskt driva på arbetet med tillgänglighet och delaktighet för att staden, dess service och verksamheter kommer alla till del. Staden ska fortsätta arbeta i enlighet med handlingsplanen för socialsekreterare och biståndshandläggare.

Kommunstyrelsen ska vara drivande i stadens arbete med Agenda 2030:s mål 5 *Jämställdhet*, mål 8 *Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt* (tillsammans med arbetsmarknadsnämnden), mål 10 *Minskad ojämlikhet* samt mål 16 *Fredliga och inkluderande samhällen* (tillsammans med kulturnämnden: kulturförvaltningen).

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden

- fortsätta att stärka det strategiska samarbetet med regionen för att kunna erbjuda sammanhållen vård och omsorg för äldre, med fokus på trygghet och kontinuitet, som även är samhällsekonomiskt effektivt
- i samverkan med äldre- och stadsdelsnämnderna utveckla och förbättra stadens kommunikationskanaler för målgruppen äldre
- tillsammans med arbetsmarknadsnämnden, integrationsutskottet och övriga berörda nämnder och bolagsstyrelser samordna och utveckla stadens samlade insatser för förstärkt integration
- samordna berörda nämnders och bolagsstyrelser samt SHIS arbete med att till skapa genomgångsbostäder för nyanlända utifrån en långsiktig planering och söka resurs- och kostnadseffektiva lösningar för genomgångsbostäder
- tillsammans med kulturnämnden arbeta för ökad trygghet i stadens bibliotek, museer, och evenemang utifrån ett barnperspektiv, jämställdhetsperspektiv och tillgänglighetsperspektiv
- stödja nämnder och bolagsstyrelser i det fortsatta arbetet utifrån stadens reviderade styrdokument för trygghets- och säkerhetsarbetet
- leda och koordinera stadens trygghetssatsning och brottsförebyggande arbete genom att utveckla metoder, arbetssätt och verktyg för ett ändamålsenligt och verkningsfullt trygghetsskapande arbete, samt sprida dessa i staden
- utveckla fördjupade analyser inom det trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet samt stödja nämndernas arbete med lägesbilder och orsaksanalyser
- fortsatt hålla ihop och utveckla arbetet med trygghetsinvesteringar som bottnar i lokala lägesbilder och orsaksanalyser
- leda, samordna och utveckla stadens arbete med stadsövergripande ordningsvakter och trygghetskameror i nära samarbete med stadens nämnder och bolagsstyrelser samt med Polismyndigheten
- leda och samordna arbetet för att staden inte ska ha särskilt utsatta eller några utsatta områden
- utveckla stadens kommunikation inom trygghetsområdet
- i samarbete med socialnämnden och stadsdelsnämnderna stärka stadens kommunikation inom det sociala området
- leda stadens arbete mot det dödliga våldet i kriminella miljöer i enlighet med stadens strategi i samverkan med socialnämnden
- stödja stadsdelarna i att utreda hur grannsamverkan skulle kunna underlättas
- genom en utsedd funktion under kommunstyrelsen samordna och koordinera stadens arbete för att motverka organiserad brottslighet och fusk inom välfärdssektorn, bland annat i samverkan med rättsvårdande myndigheter och Skatteverket
- samordna och leda arbetsmarknadsnämnden, idrottsnämnden, kulturnämnden, socialnämnden, stadsdelsnämnderna, utbildningsnämnden i arbetet att höja sin

kunskap och utveckla systematiska arbetssätt för att motverka våldsbejakande extremism

- följa och stödja stadens hantering av barn till anhöriga som återvänder till Sverige efter att ha deltagit i strider i krigsdrabbade områden
- i nära samarbete med trafiknämnden, Polismyndigheten och Säkerhetspolisen förstärka säkerhetsarbetet genom ökat fokus på systematik och förebyggande arbete, bland annat avseende terrorhinder. De platser som gemensamt pekats ut som sårbara för terrorattentat ska under året åtgärdas genom temporära eller permanenta trafikhinder
- tillsammans med socialnämnden utreda förutsättningarna att öka informationsutbytet med Polisen och andra relevanta myndigheter
- prioritera, samordna och leda stadens arbete för en sammanhållen och stärkt krisberedskap och förmåga i det civila försvaret, bland annat genom att utreda förutsättningar för ett beredskapslager. Arbetet ska ske i nära samarbete med övriga relevanta myndigheter som Länsstyrelsen, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Region Stockholm med flera samt näringslivet
- fortsätta utveckla stadens arbete med säkerhetsskydd och informationssäkerhet
- fortsatt utveckla stadens processer för risk- och sårbarhetsanalyser
- tillsammans med stadsdelsnämnderna och utbildningsnämnden arbeta för att nå föräldrar till barn i förskoleålder som skulle kunna vara intresserade av förskola på något av de nationella minoritetsspråken
- säkerställa att stadens insatser inom ramen för Samverkan Stockholmsregionen förstärks och att synergier med övriga samverkansparter utvecklas
- fortsatt delta i planeringsprocessen för styrel i samarbete med Stockholms Stadshus AB samt övriga berörda nämnder och bolagsstyrelser
- samordna stadens arbete mot otillåten påverkan för att hindra att stadens medarbetare befinner sig i situationer där individer utövar påtryckningar för att otillbörligen påverka tjänstemän i deras beslutsfattande och yrkesutövning
- tillsammans med arbetsmarknadsnämnden och Stockholms Stadshus AB säkerställa att samtliga nämnder och bolagsstyrelser bidrar i arbetet med att tillhandahålla arbetsplatser i enlighet med stadens mål
- tillsammans med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och Stockholm Business Region AB intensifiera det strategiska arbetet för att öka antalet arbetsplatser, särskilt i stadens södra delar, översiktsplanens fokusområden och verksamhetsområden samt i områden som domineras av bostäder, och i de beslut som fattas om mer omfattande stadsutveckling särskilt analysera och redovisa planerade arbetsplatser i förhållande till bedömd arbetsplatspotential
- i samarbete med exploateringsnämnden, idrottsnämnden och kulturnämnden delta i stadens arbete med platssamverkan/platsutveckling i syfte att skapa en trygg, säker och levande stad genom exempelvis platsaktivering och kulturverksamheter
- säkerställa att funktionshinderperspektivet beaktas i stadens verksamheter samt fortsätta se över organisationsformerna för stadens funktionshindersråd i syfte att stärka deras funktion, med bistånd av kommunstyrelsens råd för funktionshinderfrågor
- stärka möjligheterna för personer med olika funktionsnedsättningar att få arbete inom staden
- tillsammans med socialnämnden utreda införandet av sociala utfallskontrakt mellan staden och näringslivet eller den ideella sektorn
- i samarbete med arbetsmarknadsnämnden arbeta strategiskt med kompetensförsörjning kopplat till näringslivets förutsättningar och långsiktiga behov samt stödja berörda nämnder och bolagsstyrelser i arbetet med att säkerställa en långsiktig kompetensförsörjning i stadens verksamheter

- tillsammans med arbetsmarknadsnämnden, servicenämnden, Stockholm Business Region AB och Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd verka för etableringen av International House och stärka möjligheten till kvalificerad arbetskraftsinvandring
- ta emot och bedöma ansökningar till sociala investeringsfonden för insatser för kostnadseffektiva förebyggande åtgärder med syfte att motverka utanförskap och social utsatthet
- stödja arbetsmarknadsnämnden i arbetet med etableringscentrum och samverkan med nationella myndigheter i syfte att skapa en väg in för nyanlända
- leda stadens arbete med att få till stånd en etablering av ett av världens ledande universitet i Stockholm för att tillgängliggöra världsledande utbildning för fler och skapa positiv konkurrens inom den högre utbildningen och forskningen
- tillsammans med trafikinämnden och stadsdelsnämnderna arbeta med kartläggning av otrygghet och ordningsstörningar, bland annat med befintliga verktyg så som exempelvis Tyck till-appen
- tillsammans med Stockholms Stadshus AB och stadsbyggnadsnämnden utreda trygghetscertifiering vid nyproduktion samt mål om att hela allmännyttan är trygghetscertifierad år 2030
- i samverkan med utbildningsnämnden, äldre- och barnnämnden och stadsdelsnämnderna säkerställa att all personal kan utföra yrket på ett tryggt, säkert och professionellt sätt genom tillräckliga språkkunskaper
- tillsammans med socialnämnden, äldre- och barnnämnden och stadsdelsnämnderna fortsätta arbeta i enlighet med handlingsplanen för förbättrad arbetssituation för socialsekreterare och biståndshandläggare
- i samarbete med berörda nämnder och bolagsstyrelser föreslå åtgärder för att stärka förtroendet för myndigheter och offentlig verksamhet hos medborgare i stadens särskilt utsatta områden

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

Staden fortsätter att växa med fler bostäder, pedagogiska lokaler, omsorgsboenden, kommersiella lokaler, kultur- och idrottslokaler och ny infrastruktur. Kommunstyrelsen har ett samordningsansvar för Stockholms utveckling och samordnar stadens agerande gentemot externa parter avseende strategiska infrastrukturfrågor.

Staden ska verka för ett lokalt beslutsfattande och dynamiskt användande av trängselskatten för att säkerställa en bättre framkomlighet och för att intäkterna från trängselskatten ska stanna i Stockholm. Staden ska vara med och besluta om de eventuella korrigeringar av systemet som kan bli aktuella i och med Trafikverkets genomlysning var fjärde år i enlighet med Sverigeförhandlingens avtal.

Arbetet för miljö- och klimat ska göra tydliga avtryck inom alla politiska områden och stadens egna verksamheter ska gå före för att visa vägen i arbetet för en klimatsmart och hållbar stad.

Kommunstyrelsen ska säkerställa en långsiktigt hållbar energi- och elförsörjning utifrån ett stadsövergripande perspektiv på kraftfrågor, eleffekt, behov och klimat.

Kommunstyrelsen ska leda och samordna insatserna för att Stockholm ska vara världsledande i förverkligandet av Parisavtalets målsättningar. Stadens miljöprogram och klimathandlingsplan utgör basen för stadens miljö- och klimatarbete som ska genomsyra stadens utveckling på kort och lång sikt. Målet är att staden ska vara fossilfri och klimatpositiv senast år 2040. En klimatbudget fördelas utifrån åtgärder och utsläppsbeding

och kommunstyrelsen ansvarar för den löpande uppföljningen. Innovation och samverkan ska stärkas och staden ska vara en internationell förebild i det globala miljö- och klimatarbetet.

Näringslivspolicyn anger riktning och mål för stadens näringslivsarbete, där en central del av kommunstyrelsens ansvar är att utveckla arbets- och synsätt i syfte att främja innovation, utveckling och tillväxt på bästa sätt. Kommunstyrelsen ska säkerställa att stadens organisation, styrning och processer genomsyras av näringslivsfrämjande processer och att förståelsen för näringslivets förutsättningar och behov är hög inom stadens verksamheter.

Kommunstyrelsen har ett helhetsansvar över att stadens näringslivsarbete utvecklas i den riktning som bidrar till att uppfylla näringslivspolicyns målsättningar och aktiviteter i samverkan med nämnder och bolagsstyrelser. Kommunstyrelsen ska leda stadens övergripande arbete för att göra Stockholm till den mest attraktiva staden och regionen för företag att etablera sig i och erbjuda en tydlig och professionell etableringsservice samt verka för att staden ökar samarbetet med externa aktörer på marknaden som vill investera i infrastruktur, bostäder och samhällsfastigheter. År 2025 ska Stockholm ha Sveriges bästa företagsklimat. Utbildning, forskning, digitalisering, innovationer och entreprenörskap är avgörande för Stockholms konkurrenskraft, framtidsvillkor och nya arbetstillfällen.

Vidare ska kommunstyrelsen leda det stadsövergripande arbetet och bevaka att stadens myndighetsutövning utvecklas i syfte att erbjuda goda förutsättningar för näringsverksamhet och minimera regelbördan för företagen. Under året ska detta särskilt ske mot bakgrund av pandemins negativa effekter på Stockholms näringsliv och hur staden, för att bemöta dessa, arbetat med att stärka företagsklimatet.

Tillgången till bra förskolor och skolor med en god miljö för barnen är viktigt för stockholmarna och har betydelse för Stockholms attraktivitet som stad att bo och arbeta i. Behovet av förskolor och skolor ökar under perioden. För att stärka samplaneringen och för att säkerställa en stadsövergripande syn för ny-, om- och tillbyggnader av förskolor och skolor har kommunstyrelsen ett övergripande ansvar. Det är viktigt att staden i dialog med fristående aktörer även verkar för en tillväxt av fristående alternativ i skolplaneringen.

Kommunstyrelsen ska samordna stadens arbete och stödja nämnder och bolagsstyrelser med att verka för att uppnå de 17 globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030. Kommunstyrelsens råd för Agenda 2030 ska vara ett stöd i arbetet med att uppnå målen.

Kommunstyrelsen ska vara drivande i stadens arbete med Agenda 2030:s mål 7 *Hållbar energi för alla* (tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden), mål 9 *Hållbar industri, innovationer och infrastruktur* (tillsammans med trafikinämnden) samt mål 13 *Bekämpa klimatförändringarna*.

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden

- ansvara för övergripande strategiska trafikinfrastrukturfrågor och för att leda och samordna förhandlingar och avtal för trafikinfrastrukturprojekt med externa parter
- ansvara för att hålla ihop stadens genomförande av projekt inom Sverigeförhandlingen – Storstad Stockholm, och 2013 års Stockholmsöverenskommelse

- delta i regionens planering av kollektivtrafikförsörjning och Spårväg City till Norra Djurgårdsstaden i samråd med trafiknämnden och exploateringsnämnden. Regionen som huvudman ansvarar för att presentera en finansieringslösning
- föra dialog med byggaktörer och fastighetsägare för att säkerställa att talangbostäder tillskapas
- bejaka privata initiativ som syftar till att tillskapa talangbostäder som underlättar för näringslivets rekryteringar
- leda stadens strategiska näringslivsarbete och ha ett helhetsansvar över att näringslivsarbetet utvecklas i rätt riktning
- ha ett övergripande ansvar för uppföljningen av implementeringen av stadens näringslivspolicy
- stötta och leda arbetet med att inrätta en professionell etableringsservice (servicekedjor) genom en samlad organisation med lotsfunktioner och samordningsfunktioner som bidrar till fler företagsetableringar och externa utförare samt att fler aktörer bidrar till stadens försörjning av samhällsfastigheter
- fortsätta stärka det strategiska näringslivsarbetet och den stadsövergripande samordningen genom styrgruppen för näringslivsfrågor och på en övergripande nivå bevaka att stadens ambitioner avseende etablering av fler externa aktörer
- stärka förutsättningarna för stadens kulturella och kreativa näringar i samarbete med kulturnämnden och Stockholm Business Region AB
- tillsammans med Stockholm Business Region AB bistå nämnder och bolagsstyrelser i arbetet med att ta fram handlingsplaner där det finns behov av extra samordningsinsatser för att nå stadens målsättningar inom näringslivsuppdraget i enlighet med näringslivspolicyn
- säkerställa att Stockholm Business Region AB och berörda nämnder implementerat "rätt väg in"
- bistå Stockholm Business Region AB och arbetsmarknadsnämnden i att ta fram tillväxt- och arbetsmarknadsanalyser och kartlägga Stockholms kompetensförsörjningsbehov
- bistå fastighetsnämnden i dess arbete med att avyttra fastigheter som inte används för den egna verksamheten eller långsiktigt behövs för det kommunala uppdraget eller är av strategiskt intresse för nämndernas uppdragsområden
- leda arbetet med att implementera Agenda 2030 i stadens hållbarhetsarbete samt uppnå de 17 globala målen
- tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden och Stockholm Vatten och Avfall AB stärka stadens kommunikation inom hållbarhet
- implementera och följa upp Stockholms stads Miljöprogram 2020-2023 och Klimathandlingsplan 2020-2023 inklusive klimatbudget
- samordna arbetet med implementering och uppföljning av stadens åtgärdsplan för trafiken till 2030, i samverkan med trafiknämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden och berörda nämnder
- tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden, servicenämnden, utbildningsnämnden och äldre- och äldreomsorgsnämnden fortsätta arbetet med att ta fram mått och mätmetoder för att mäta miljö- och klimatpåverkan från måltider som serveras inom stadens verksamheter och från matsvinn
- tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden, socialnämnden, stadsdelsnämnderna, utbildningsnämnden och äldre- och äldreomsorgsnämnden stödja servicenämnden att utreda upphandlingskrav för att mäta klimatpåverkan från måltider
- i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och trafiknämnden stärka den regionala samverkan på klimatområdet med fokus på utvecklingen av kollektivtrafik, bebyggelseplanering, infrastruktur för elektrifiering samt arbetet att stärka regionens attraktionskraft genom strategisk forskning och innovation

- i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden och trafiknämnden verka för att EU, regering och riksdag möjliggör för att staden ska kunna nå de högt ställda klimatmålen om en fossilfri organisation 2030 och en klimatpositiv stad senast 2040
- i samverkan med miljö- och hälsoskyddsnämnden och Stockholm Vatten och Avfall AB samordna nämnder och bolagsstyrelser för en tydlig och strategisk kommunikation i miljö- och klimatfrågor
- utveckla kommunkoncernens organisation och strategiska planering och uppföljning för att säkerställa en långsiktigt hållbar energi- och elförsörjning och bistå stadsbyggnadsnämnden i planeringsarbetet i enlighet med Lagen om kommunal energiplanering
- fortsätta utreda hur staden kan bli en klimatpositiv stad 2040
- fortsätta utreda vad som krävs för att nå en utsläppsfri innerstad 2030
- säkerställa/bevaka stadens intressen avseende ekonomi och fysisk planering i genomförande av infrastrukturprojekt som ingår i statliga och regionala förhandlingar, som till exempel Sverigeförhandlingen och 2013 års Stockholmsförhandling
- samordna stadens särskilda satsning på klimatinvesteringar och rikta insatser mot projekt som ger största möjliga klimatnytta för pengarna med fokus på åtgärder som styr mot energieffektiviseringar, solenergi, hållbara transporter samt klimatanpassning
- verka för kranmärkning av stadens verksamheter
- under 2021 anordna ett 100-årsfirande av den svenska demokratin
- ha övergripande samordnings- och kommunikationsansvar för Stadshusets 100-årsjubileum 2023 samt planerings- och genomförandeansvar för aktiviteter inom nämndens ansvarsområde
- i samarbete med fastighetsnämnden och kulturnämnden underlätta för mindre kulturevenemang på Stockholms stadshus borgargård i syfte att levandegöra en unik plats i staden för stockholmare och besökare
- utreda och specificera ansvarsförhållanden samt gränssnitt avseende stadens vattenmiljöer från strand till botten
- öka andelen nyproducerad regional vindkraft i den elmix som staden köper om det kan ske kostnadsneutralt

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Krisen till följd av Covid-19 har en stor påverkan på stadens verksamheter och ekonomi. Den minskning av skatteintäkterna som sker på grund av lågkonjunkturen och det ökade beroendet av statsbidrag medför att staden får ett betydligt sämre utgångsläge för de kommande åren vilket kommer att ställa stora krav på att staden arbetar för att säkra en budget i balans och långsiktigt hållbar ekonomi genom effektivt resursanvändande, förklarade och standardiserade processer, en effektiv lokalförsörjning samt samverkan med både interna och externa aktörer för att hitta nya sätt att arbeta på. Inom ramen för uppsiktsplikten ska kommunstyrelsen kontinuerligt följa den ekonomiska förvaltningen i stadens nämnder och skyndsamt uppmäna till vidtagande av verkliga åtgärder vid eventuella underskott.

Den växande staden innebär stora investeringar, vilket kräver ekonomisk och tidsmässig prioritering, god samordning i både övergripande frågor och i enskilda projekt. För att begränsa investeringsutgifterna kommer staden i ökad omfattning prioritera hårdare och inom samtliga verksamhetsområden, efter grundlig analys, pröva att öka andelen externa inhyrningar.

All hantering av allmänna medel måste ske ansvarsfullt, transparent och med möjlighet till kontroll. Kommunstyrelsen ska leda arbetet för att säkerställa att föreningsbidrag

ges i enlighet med stadens övergripande prioriteringar och till de syften de är ägnade. Kommunstyrelsen ska även leda arbetet för att säkerställa att föreningsbidrag inte ges till föreningar som inte delar grundläggande demokratiska värderingar. Föreningar med odemokratiska värderingar, bidrar eller uppmuntrar till, eller möjliggör för, våldsbejakande extremism i alla dess former ska få sitt föreningsstöd indraget. Inom ramen för gällande lagstiftning upprättas en kommungemensam förteckning över föreningar som mottagit bidrag och som ska tillgängliggöras för berörda nämnder. Ansökningsförfarandet för föreningsbidrag ska vara enkelt och likvärdigt för de föreningar som uppfyller stadens riktlinjer.

Kommunstyrelsen ska samarbeta med regionens universitet och högskolor, bland annat Kungliga Tekniska högskolan, Stockholms universitet, Karolinska Institutet och Handelshögskolan kring forskning, utbildning, utveckling och innovation som bidrar till verksamhetens utveckling samt arbeta strategiskt för att öka den externa FoI-finansieringen.

Kommunstyrelsen ansvarar för central samordning och tydlig målstyrning för att säkerställa god måluppfyllelse och optimering av stadens resurser. Staden ska ha så få, tydliga och mätbara mål som möjligt och organisera sitt arbete därefter för att uppnå bästa möjliga styrning av staden. Kommunstyrelsen ska bidra till ett helhetsgrepp och tydlighet i styrning och kvalitetsarbete inom staden. Styrdokument och styrprocesser ska vara samordnade och främja kostnadseffektivitet och verksamhetsutveckling. Kommunstyrelsen ska vidare främja en innovativ och lärande organisation.

Kommunstyrelsen ska ansvara för att staden har ett gemensamt förhållningssätt i arbetsgivar- och utvecklingsfrågor samt utarbetar och genomför insatser för att säkra chefs- och kompetensförsörjningen.

Kommunstyrelsen ska vara drivande i stadens arbete med mål 17 *Genomförande och globalt partnerskap*.

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- styra och följa upp stadens verksamheter för att säkra en långsiktig balans i ekonomin
- ansvara för förvaltningen av Esset med stöd av arbetsmarknadsnämnden, socialnämnden, äldrenämnden, överförmyndarnämnden, servicenämnden och stadsdelsnämnderna
- utveckla analys- och prognosarbetet samt förbättra systemstöd i samarbete med stadens nämnder, för att öka möjligheten att vidta åtgärder i tid
- ansvara för att det finns forum för styrning av stora fastighets- och stadsutvecklingsprojekt med uppgiften att prioritera utifrån kommunkoncernnyttan
- stödja nämnder och bolagsstyrelser att genomföra nödvändiga strukturella förändringar för att möta ökade kostnader för välfärdsuppdraget och de ökade investeringsvolymerna som den växande staden kräver
- tillsammans med Stockholms Stadshus AB stödja stadens nämnder och bolagsstyrelser i arbetet med att skapa en effektivare verksamhet genom en ökad samverkan med varandra
- främja en kostnadseffektiv utveckling genom att leda, stödja och samordna stadens arbete med digitalisering och nyttjande av ny teknik som robotisering, artificiell intelligens (AI) och sakernas internet (IoT) och säkerställa en kostnadseffektiv utveckling av stadens it-leverans genom en aktiv leverantörsstyrning och tydliga processer för prioritering av nya behov

- tillsammans med trafiknämnden och AB Stokab tillgängliggöra trafikljus och andra installationer för fiberdragning, inklusive datakommunikation, som möjliggör montering av teknisk utrustning som sensorer
- följa upp och kontinuerligt utveckla stadens investeringsstrategi i syfte att hålla nere stadens samlade investeringsnivå och långsiktiga driftskostnader
- kontinuerligt utveckla stadens projektstyrningsmodeller och stötta nämnder och bolagsstyrelser i implementering av dessa
- fortsätta att utarbeta och genomföra insatser för att säkra stadens chefs- och kompetensförsörjning inklusive ledarutveckling
- på kort och lång sikt tydliggöra behov i en stadsövergripande lokalresursplan i samverkan med berörda nämnder och bolagsstyrelser, varvid hänsyn ska tas till vilka behov som kan omhändertas av externa parter. Stadens samordnade skolplanering (SAMS) är en integrerad del av lokalresursplanen och leds och samordnads av kommunstyrelsen
- implementera en utvecklad process för arbetet med stadens lokalresursplan
- tillsammans med utbildningsnämnden verka för att den regionala samverkansmodellen för gymnasieskolan utvecklas för att säkerställa skollokalskapaciteten, och att alla kommuner inom samverkansmodellen tar sitt ansvar att säkerställa skollokalskapacitet i egna kommuner
- i samråd med berörda nämnder utveckla behovsanalyser för att tydliggöra och underlätta för externa aktörer att medverka i utbyggnaden av förskolor, skolor och idrottsanläggningar
- leda och stödja berörda nämnders arbete där externa aktörer medverkar i byggnationen av idrottsanläggningar
- utreda förutsättningarna för en stadsgemensam förskoleprognos till stöd för stadens förskoleplanering
- övergripande styra förvaltningslokalernas utveckling och placering
- tillsammans med minst en annan nämnd pröva att inrätta lokal hubb för administrativa arbetsplatser samtidigt som befintliga lokalareor minskas eller på annat sätt effektiviseras
- samordna stadsövergripande frågor kring datahantering och informationsförvaltning i syfte att uppnå struktur och tydligt informationsägarskap samt främja innovation och utveckling
- i samarbete med arbetsmarknadsnämnden och i dialog med stadens övriga nämnder och styrelser genomföra en arbetsdifferentieringsanalys i syfte att identifiera arbetsuppgifter som kan erbjudas exempelvis serviceassistenter
- tillsätta ett uppdrag om framtidens välfärd i syfte att utforma förslag för en reformagenda för ökad produktivitet, bättre tjänster till stockholmarna och särskilt analysera reformer som stärker digitalisering, organiseringen av stadens nämnder och verksamheter, kompetensutveckling hos medarbetare samt se över lokalutnyttjande
- utveckla innovationsarbetet genom Stockholm lab och Open lab, för att stödja, stimulera och inspirera medarbetare att arbeta med innovationer samt uppmuntra till tvärssektoriella samarbeten och prova nya metoder som kan spridas och skalas för att lösa stadens utmaningar
- tillsammans med Stockholms Stadshus AB leda arbetet med att flytta ut stadens nämnder och bolagsstyrelser, från innerstad till ytterstad
- tillsammans med socialnämnden och äldre- och vårdnämnden föra dialog med Region Stockholm om förebyggande arbete och förutsättningarna för testning som genomförs av staden kopplat till smittskydd inom äldreomsorg och stöd och service
- tillsammans med äldre- och vårdnämnden i dialog med Region Stockholm kontinuerligt följa upp och utvärdera omställningen till Nära vård, för att säkerställa en välfungerande vård- och omsorgskedja

- leda arbetet med att utveckla ett nytt stadsgemensamt intranät, som driftsätts 2022, som ska bidra till effektivare arbetssätt och stärkt intern kommunikation
- ge förutsättningar för utveckling av chefer och medarbetare i förändringsarbete för att skapa goda förutsättningar att möta ett föränderligt arbetsliv
- i samverkan med exploateringsnämnden, idrottsnämnden, socialnämnden, utbildningsnämnden och äldreomsorgen inrätta en organisation och funktioner för att stödja stadens nämnder och bolagsstyrelser gällande privata etableringar av omsorgsbostäder, vård- och omsorgsboenden, pedagogiska lokaler och idrottsanläggningar
- effektivisera lokalutnyttjandet och skapa goda förutsättningar för genomförande av digitala möten och konferenser i stadshuset.

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
1.1. I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svenskkunskaper är kort	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	9 000	9 000	9 000
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
2.5. Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö	Utsläpp från Stockholms stads tjänsteresor med flyg	1 050 ton CO ₂	1 020 ton CO ₂	960 ton CO ₂
Obligatorisk nämndindikator				
	Minskning av CO ₂ e till 2023	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.1. Stockholm har en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser	Kommunkoncernens soliditet inkl. pensionsåtaganden på kort sikt	30 %	30 %	30 %
	Kommunkoncernens soliditet inkl. pensionsåtaganden på lång sikt	34 %	34 %	34 %
	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1 %	+/- 1 %	+/- 1 %
	Stadens ekonomiska resultat (lägst)	0,1 mnkr	0,1 mnkr	0,1 mnkr
	Stadens kapitalkostnader per nettodriftskostnader (max)	7 %	7 %	7 %
	Stadens nettodriftskostnader per skatteintäkter (max)	100 %	100 %	100 %
	Stadens soliditet inkl. pensionsåtaganden på kort sikt	30 %	30 %	30 %
	Stadens soliditet inkl. pensionsåtaganden på lång sikt	34 %	34 %	34 %
3.2. Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna	Andel upphandlade avtal där kontinuerlig uppföljning genomförts	90 %	90 %	90 %
	Aktivt Medskapandindex	82	83	83
	Index Bra arbetsgivare	84	84	84
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/ styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/ styrelse
	Andel upphandlingar där marknadsdialog har genomförts	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/ styrelse

Kommunfullmäktiges aktiviteter

Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska fortsätta utveckla stadens process för risk- och sårbarhetsanalyser i syfte att bedriva ett effektivt och ändamålsenligt krisberedskapsarbete. (1.2)	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med Stockholms Stadshus AB intensifiera arbetet med att öka stadens kunskaper om och samlade förmåga inom säkerhetsskydd. (1.2)	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med Stockholms Stadshus AB samt samtliga nämnder och bolagsstyrelser fortsätta planeringen för civilt försvar med utgångspunkt i den stadsövergripande projektplanen. (1.2)	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska låta utvärdera stadens arbete med coronaviruset covid-19 i syfte att ta vara på lärdomar och erfarenheter. (1.2)	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska se över beräkningsgrunderna i resursfördelningsmodellen för stadsmiljö. (1.2)	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska utreda hur beredskapslager kan utgöra en del av en stärkt försörjningsförmåga av särskilt viktiga varor inom staden. (1.2)	2021-01-01	2021-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska i samarbete med Södermalms stadsdelsnämnd utreda förutsättningar för att om möjligt kunna initiera ett pilotprojekt tillsammans med polisen på Södermalm med mer flexibla föreskrifter för alkoholförbud, enligt modell från Malmö. (1.2)	2021-01-01	2021-06-30
Trafiknämnden ska, med stöd av kommunstyrelsen, utreda möjligheterna att i lämplig stadsdel initiera ett pilotprojekt för att möjliggöra för näringslivet och civilsamhället att bidra till stadsmiljöverksamheten. (1.2)	2021-01-01	2021-12-31
Utbildningsnämnden ska i samråd med kommunstyrelsen ta fram en rutin för rapportering och hantering av rasistiska och antisemitiska händelser. (1.3)	2021-01-01	2021-12-31
Utbildningsnämnden ska tillsammans med kommunstyrelsen vidareutveckla stadens gymnasieprognos. (1.3)	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska tillsammans med arbetsmarknadsnämnden ta fram förslag på mätmetoder som mäter etableringstid av nyanlända. (1.4)	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska tillsammans med socialnämnden och stadsdelsnämnderna utreda ansvaret för beställning av vissa eller alla typer av bostäder med särskild service i syfte att öka likställigheten och tillgången till fler LSS-bostäder. Utredningen ska innehålla en grundlig analys av de ekonomiska konsekvenserna på kort och lång sikt av eventuell flytt av beställarsvaret. (1.4)	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska tillsammans med arbetsmarknadsnämnden och socialnämnden utreda gränsdragningen mellan sysselsättning med arbetsrehabiliterande inriktning och arbetsmarknadsnämndens insatser (1.4)	2021-01-01	2021-12-31
Socialnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen utreda möjligheter och konsekvenser av att myndighets- och kostnadsansvar inte byter stadsdelsnämnd i samband med flytt av brukare. (1.4)	2021-01-01	2021-12-31
Kulturnämnden ska i samråd med kommunstyrelsen, idrottsnämnden och stadsdelsnämnderna, samt vid behov med stöd av arbetsmarknadsnämnden, utreda en utveckling av fritidsgårdarnas fortsatta uppdrag i syfte att nå fler och erbjuda mer kontinuerlig och planerad verksamhet, inklusive hur mer verksamhet kan ske mobilt och digitalt. (1.4)	2021-01-01	2021-12-31
Socialnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen göra en översyn och ta fram tillämpningsanvisningar för samtliga egenavgifter inom individ- och familjeomsorgen i syfte att skapa likställighet i staden. (1.4)	2021-01-01	2021-12-31
Socialnämnden ska tillsammans med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna utreda införandet av möjligheten att anmäla oro för ett barn via nätet. (1.4)	2021-01-01	2021-12-31
Socialnämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna och kommunstyrelsen ta fram förslag på förändrade riktlinjer för att införa en ny form av sysselsättning inom socialpsykiatri samt i samband med detta göra en översyn av ersättningssystemet för sysselsättning. (1.4)	2021-01-01	2021-12-31
Socialnämnden ska i samråd med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna utreda möjligheterna att söka socialtjänst i annan stadsdel än där man bor när det gäller hedersrelaterade problem. (1.4)	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med äldre- och socialnämnden utreda finansieringsmöjligheterna för modernt mellanboende och vilka samhälls- och kommunalekonomiska effekter det skulle ge. (1.5)	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med socialnämnden, äldre- och socialnämnden och stadsdelsnämnderna utreda ansvarsfördelning och kostnadsansvar för personer över 65 år i behov av insatser från individ- och familjeomsorgen eller socialpsykiatri. (1.5)	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med äldre- och socialnämnden och stadsdelsnämnderna se över indikatorerna utifrån såväl ett äldre- som ett verksamhetsperspektiv inom äldreomsorgen i syfte att i samband med Essets införande	2021-01-01	2021-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
komplettera eller ersätta underlagen för desamma, eller ändra indikatorer inom verksamhetsområdet. (1.5)		
Kommunstyrelsen ska i samarbete med äldre nämnden pröva att i mindre skala utforma ersättningen till hemtjänstutförare så att hög kvalitet och kontinuitet främjas, och sedan utvärdera detta. (1.5)	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska i samråd med äldre nämnden och stadsdelsnämnderna bedriva ett strategiskt utvecklingsarbete kring personal- och kompetensförsörjning inom äldreomsorgen samt vid behov i samverkan med arbetsmarknadsnämnden. (1.5)	2021-01-01	2021-06-30
Kommunstyrelsen ska tillsammans med äldre nämnden och i samråd med stadsdelsnämnderna utreda hur avtals- och verksamhetsuppföljningen inom äldreomsorgen ska organiseras (1.5)	2021-01-01	2021-12-31
Socialnämnden ska tillsammans med äldre nämnden, kommunstyrelsen och MICASA utreda stadsgemensamma riktlinjer för trådlöst internet och optimal organisation för fortsatt utveckling av välfärdsteknologi inom stadens äldreomsorg och bostäder med särskild service. (1.5)	2021-01-01	2021-12-31
Äldre nämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna ta fram och införa ett obligatoriskt introduktions- och traineeprogram för enhetschefer inom äldreomsorgen. (1.5)	2021-01-01	2021-12-31
Äldre nämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna undersöka förutsättningarna för att driva viss profilboendeverksamhet i egen regi. (1.5)	2021-01-01	2021-12-31
Äldre nämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen utreda fördelar och nackdelar med en eventuell utfasning av LOU-upphandlade vård- och omsorgsboenden till förmån för egen regi eller LOV-upphandling i enlighet med boendeplanens princip om 50 % privat och 50 % kommunal regi. (1.5)	2021-01-01	2021-12-31
Äldre nämnden ska i samråd med kommunstyrelsen genomföra en förnyad central upphandling av enstaka platser för personer över 65 år och äldre i form av profilboende. (1.5)	2021-01-01	2021-12-31
Äldre nämnden ska i samråd med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna utreda efterfrågan av äldreomsorg för förvaltningsområdet judiska och romska i samråd med de berörda nationella minoriteterna. (1.5)	2021-01-01	2021-12-31
Äldre nämnden ska i samråd med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna utreda hur stadens hälso- sjukvårds organisation kan stärkas i syfte att säkerställa likställighet och tillgång till likvärdig vård och omsorg. (1.5)	2021-01-01	2021-12-31
Äldre nämnden ska tillsammans med kommunstyrelsen och i samarbete med stadsdelsnämnderna göra en översyn av arbetsmiljön inom hemtjänsten. (1.5)	2021-01-01	2021-12-31
Äldre nämnden ska tillsammans med kommunstyrelsen och i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda vilka eventuella områden inom äldreomsorgen som med fördel kan organiseras inom stadens äldreregionområden. (1.5)	2021-01-01	2021-12-31
Utbildningsnämnden ska samverka med kommunstyrelsen i arbetet med att inrätta en etableringslots för att stödja och möjliggöra för fler externa aktörer och erbjuda en väg in för de som vill bygga eller utföra verksamhet inom pedagogiska området. (2.1)	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska tillsammans med socialnämnden, SHIS Bostäder och Stockholms Stadshus AB utreda förutsättningar för att säkerställa behov av genomgångslägenheter i hela staden på medellång sikt genom att blockförhyra ett större antal hyreslägenheter i nyproduktion med krav på rimliga hyror. (2.2)	2021-01-01	2021-06-30
Kommunstyrelsen ska införa möjlighet till förmånscykel för stadens anställda. (2.3)	2021-01-01	2021-06-30
Kommunstyrelsen ska inkludera cykel och/eller elcykel som ett nytt alternativ till hedersbelöning till 2022. (2.3)	2021-01-01	2021-05-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska ta fram en analys i arbetet med att säkerställa en hållbar energi- och elförsörjning på kort och lång sikt. (2.3)	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska ta fram riktlinjer för cykelvänliga arbetsplatser i stadens nämnder och bolagsstyrelser. (2.3)	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbetet med kulturnämnden och Södermalms stadsdelsnämnd se över och vid behov uppdatera stadens riktlinjer och ersättningsnivå för sommarkolloverksamhet. (2.4)	2021-01-01	2021-06-30
Kommunstyrelsen ska i samråd med berörda nämnder och bolagsstyrelser, utreda förslag på platser i staden där befintlig skyltning kan kompletteras med skyltning på olika minoritetsspråk eller genom nya skyltar belysa kulturhistoriska värden utifrån de nationella minoriteternas perspektiv, i samråd med minoritetsgrupperna. (2.4)	2021-01-01	2021-12-31
Kulturnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och exploateringsnämnden utreda hur enprocentregeln för offentlig konst kan anpassas för att möjliggöra större konstnärliga installationer även inom mindre projekt. (2.4)	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, idrottsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, socialnämnden, stadsbyggnadsnämnden, utbildningsnämnden, trafiknämnden, äldre- och barnnämnden, stadsdelsnämnderna, AB Familjebostäder, AB Stockholms hem, AB Svenska Bostäder, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB samt Stockholm Vatten och Avfall AB implementera handlingsplanen för klimatanpassning vid skyfall och värmeböljor. (2.5)	2021-01-01	2021-12-31
Servicenämnden ska tillsammans med kommunstyrelsen och miljö- och hälsoskyddsnämnden, utreda förutsättningar och kostnader för att upprätthålla en miljö- och klimatmärkning för inköpssystem med tillhörande arbetssätt. (2.5)	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska med stöd av miljö- och hälsoskyddsnämnden och andra berörda nämnder och bolagsstyrelser initiera ett projekt med EU-finansiering som ska möta behoven i klimatomställningen. (2.5)	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska slutföra projekt med digitalt beslutsstöd för ett fossilfritt Stockholm samt implementera resultatet i styrningen av klimat- och miljöarbetet. (2.5)	2021-01-01	2021-12-31
Stockholm Vatten och Avfall AB ska i samarbete med trafiknämnden och stadsdelsnämnderna samt i samråd med kommunstyrelsen klargöra ansvarsfrågan i avtal för olika typer av dagvatten- och vattenanläggningar. (2.5)	2021-01-01	2021-12-31
Servicenämnden ska tillsammans med kommunstyrelsen ta fram ett underlag för upphandling av ett stadsövergripande kostdatasystem för att möjliggöra beräkning av klimatbelastning och näringsinnehåll vid tillagning av livsmedel, samt finansiering och kostnader för ett sådant system. (2.5)	2021-01-01	2021-06-30
Servicenämnden ska tillsammans med kommunstyrelsen och miljö- och hälsoskyddsnämnden utreda upphandlingskrav gällande måltidstjänster i syfte att minska miljö- och klimatpåverkan. (2.5)	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden utveckla stadens kalkylmodell med avseende på utgifter för infrastrukturinvesteringar i annan regi. (3.1)	2021-01-01	2021-12-31
Exploateringsnämnden ska, i samråd med kommunstyrelsen, analysera utvecklingen för friköp av tomträtter för småhus, fritidshus och flerbostadshus. Förslag till utveckling av processer och modell i syfte att stärka möjligheten till friköp under en begränsad tid ska analyseras utifrån lagstiftning, god ekonomisk hushållning samt ekonomiska konsekvenser för staden. (3.1)	2021-01-01	2021-12-31
Fastighetsnämnden ska i samråd med kommunstyrelsen utarbeta och implementera nya hyresmodeller som är transparenta och förutsägbara för stadens verksamheter och som även är jämförbara med andra hyresmodeller inom staden. (3.1)	2021-01-01	2021-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kulturnämnden ska med stöd av kommunstyrelsen utreda förutsättningarna för verksamheten Liljevalchs konsthall att drivas i stiftelseform. (3.1)	2021-01-01	2021-12-31
Kyrkogårdsnämnden ska tillsammans med kommunstyrelsen utreda begravningsavgiftens framtida nivå utifrån nämndens kostnader och behov. (3.1)	2021-01-01	2021-08-30
Kommunstyrelsen ska etablera en stödfunktion för verksamheternas digitaliseringsarbete inklusive användning av IoT och AI för att bidra till den smarta staden. (3.2)	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska genom förnyad centralupphandling ersätta befintligt SIKT-avtal till år 2023, vilket avser utvecklings- och förvaltningstjänster, systemdrift, programvarulicenser, datakommunikation och telefoni. (3.2)	2021-01-01	2022-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med utbildningsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden inrätta en kostsamordnade funktion med ansvar för samordning och styrning av livsmedel. (3.2)	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska i samråd med socialnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden förslå organisationsförbättringar i tillstånd- och tillsynsprocesser i syfte att erbjuda en sammanhållen och förenklad myndighetsutövning. I detta ska särskilt beaktas samverkan mellan tillståndsverksamheten och stadens alkohol, narkotika, doping och tobaksförebyggande (ANDT) arbete. (3.2)	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska i samråd med Stockholms Stadshus AB kartlägga hur Stockholms stads arbetsställen är fördelade i stadens stadsdelsområden. (3.2)	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska påbörja implementering av Stockholms stads program för kvalitetsutveckling. (3.2)	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska tekniskt utveckla möjligheterna till samverkan och distansarbete och distansmöten i staden, genom att utvärdera behov av nya och moderna tjänster och beakta säkerhet, juridik samt kostnadseffektivitet. (3.2)	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska tillsammans med arbetsmarknadsnämnden och socialnämnden se över fördelningen av generalschablonen för flyktingmottagande med hänsyn till verksamhetsförändringar i stadens arbete med etableringen av nyanlända (3.2)	2021-01-01	2021-03-31
Kommunstyrelsen ska tillsammans med servicenämnden utreda möjligheterna till en stadsgemensam servicefunktion för hyresgästers behov av löpande drift och underhåll för externt inhyrda lokaler. (3.2)	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska tillsammans med äldre- och idrottsnämnden, socialnämnden och utbildningsnämnden etablera former för att arbeta inom ramen för det strategiska partnerskapet med Karolinska Institutet. (3.2)	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska tillsammans med Östermalm och Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnder och äldre- och idrottsnämnden etablera verksamhetsnära testmiljöer liknande "Verklighetslabb" i syfte att utveckla stadens hela äldreomsorg. (3.2)	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska under 2021 tillsammans med SISAB och Stockholms Stadshus AB utreda en omarbetning av schablonerna i samverkansavtalet och samtidigt pröva en övergång till att basera inhyrningarna på lokalarea i stället för bruksarea. (3.2)	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska utreda hur man kan införa en systematisk bedömning av sårbarhet för korruption vid större upphandlingsprojekt, evenemang och samarbeten. (3.2)	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska utreda hur stadens bolagsstyrelser och nämnder ska uppfylla EU:s visseblåsardirektiv. (3.2)	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska utreda och ta fram förslag på en indikator, gemensam för samtliga relevanta verksamhetsområden, som mäter nöjdheten med serverad mat i stadens verksamheter. (3.2)	2021-01-01	2021-03-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska utreda stadens framtida delaktighet i Vetenskapsstaden med anledning av att utvecklingsarbetet i Hagastaden succesivt tar nya former. (3.2)	2021-01-01	2021-06-30
Kommunstyrelsen ska utveckla informationssäkerhetsarbetet genom att uppdatera styrdokument samt utreda möjligheten att införliva informationssäkerhetsarbetet i andra relevanta processer för att effektivisera arbetet och höja kvaliteten. (3.2)	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska stödja internkontrollen hos stadens nämnder och bologsstyrelser, utifrån sakkunniga och löpande bedömningar av beställningsvolymerna och kontroller av leverans. (3.2)	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska, genom Agenda 2030-rådet, undersöka hur civilsamhället kan bidra till att staden kan uppnå FN:s hållbarhetsmål (3.2)	2021-01-01	2021-12-31
Idrottsnämnden ska tillsammans med kommunstyrelsen, kulturnämnden, utbildningsnämnden och Stadshus AB utreda ansvarsfördelningen inom staden för tillgängliggörandet av skolidrottshallar och skollokaler i syfte att tillgängliggöra fler lokaler för idrotts-, kultur- och föreningsverksamhet. (3.2)	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska ansvara för förvaltningen av Esset med stöd av arbetsmarknadsnämnden, socialnämnden, äldre- och äldreomsorgsnämnden och stadsdelsnämnderna. (3.2)	2021-01-01	2021-12-31
Service- och äldreomsorgsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och i samråd med arbetsmarknadsnämnden, socialnämnden, äldre- och äldreomsorgsnämnden och stadsdelsnämnderna etablera en support- och förvaltningsorganisation för Esset för att från och med 2022 kunna leverera full support. (3.2)	2021-01-01	2021-12-31
SISAB ska tillsammans med kommunstyrelsen och utbildningsnämnden och Stockholms Stadshus AB fortsätta arbetet med att se över processer för att säkerställa kostnadseffektivitet. (3.2)	2021-01-01	2021-12-31
Utbildningsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen förbättra redovisningen av tillkommande elevplatser som underlag för kommande lokalrevisionsplan. (3.2)	2021-01-01	2021-12-31
Utbildningsnämnden ska tillsammans med kommunstyrelsen utreda möjligheten till en förändring av hantering av avgift i förskola och fritidshem i fall där föräldrar är separerade. (3.2)	2021-01-01	2021-06-30

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

2. Förslaget till budget 2021 och inriktning för 2022-2023 för **kommunstyrelsen m.m.** godkänns

Revisorskollegiet

Stadsrevisionens uppgifter

Stadsrevisionen ska granska all kommunal verksamhet som bedrivs av staden inklusive bolag och stiftelser med mera i den omfattning som följer av god kommunal revisions-sed. Stadsrevisionens ansvar följer av kommunallagen, lagen om kommunal redovisning, aktiebolagslagen samt revisionsreglementet för stadsrevisionen i Stockholms stad och andra av kommunfullmäktige utfärdade föreskrifter såsom denna budgets mål och indikatorer.

Kommunfullmäktiges presidiums förslag till budget 2021 och inriktning för 2022 och 2023

Mnkr	Budget 2020	Budget 2021	Plan 2022	Plan 2023
Driftverksamhet				
Kostnader (-)	-32,5	-32,5	-32,5	-32,5
Intäkter	2,6	2,6	2,6	2,6
Netto	-29,9	-29,9	-29,9	-29,9

Förslaget till budgetram för 2021 har beretts av kommunfullmäktiges presidium och medför en oförändrad budget. Förändringarna framgår av bilaga 2.

I stadsrevisionens revisionsplan beskrivs stadsrevisionens mål, uppdrag och arbetssätt samt nämnd- och bolagsgranskningen. I revisionsplanen beskrivs även de större revisionsprojekt som planeras genomföras under revisionsåret.

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
3.1. Stockholm har en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1 %	+/- 1 %	+/- 1 %
3.2. Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna	Aktivt Medskapandeindex	82	83	83
	Index Bra arbetsgivare	84	84	84
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/ styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/ styrelse

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

3. Förslaget till budget 2021 och inriktning för 2022-2023 för **revisorskollegiet** godkänns

Valnämnden

Nämndens uppgifter

Valnämnden ansvarar för organisation och genomförande av val till riksdagen samt val till regionfullmäktige och kommunfullmäktige. Nämnden ansvarar också för val till Europaparlamentet. Nämnden ska dessutom genomföra eventuella extraval och folkomröstningar.

Omfattningen av nämndens uppgifter är reglerad i lag, både ansvarsområdet som sådant och i viss utsträckning den organisation som ska användas för att lösa uppgifterna.

Utgångspunkten för nämndens arbete ska vara att alla röstberättigade ges goda chanser att använda sig av sin demokratiska rättighet att rösta. Nämnden ska därför planera för att valen kan organiseras och genomföras på ett sådant sätt att alla röstberättigade ges goda förutsättningar att rösta. I detta avseende ska nämnden särskilt beakta förutsättningarna att rösta i områden med historiskt lågt valdeltagande samt behovet av tillgängliga och trygga vallokaler. Nämnden ska prioritera åtgärder för att värna valhemligheten och motverka alla former av otillbörligt verkande vid röstning.

Förslag till budget 2021 och inriktning för 2022 och 2023

Mnkr	Budget 2020	Budget 2021	Plan 2022	Plan 2023
Driftverksamhet				
Kostnader (-)	-5,5	-6,6	-65,4	-7,5
Intäkter	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	-5,5	-6,6	-65,4	-7,5

Budgeten för 2021 ökar med 1,1 mnkr jämfört med 2020. Ökningen beror på förberedelser inför allmänna val 2022. Förändringarna framgår av bilaga 2.

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
3.1. Stockholm har en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1 %	+/- 1 %	+/- 1 %
3.2. Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna	Aktivt Medskapandindex	82	83	83
	Index Bra arbetsgivare	84	84	84

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/ styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/ styrelse

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

4. Förslaget till budget 2021 och inriktning för 2022-2023 för **valnämnden** godkänns

Stadsdelsnämnder

Stadsdelsnämnderna har ansvar för merparten av stadens välfärdsverksamhet. Utifrån en bred kompetens ska stadsdelsnämnderna erbjuda en hållbar samhällsservice av hög kvalitet.

Stadsdelsnämnderna ska vara en lokal länk samt ansvara för dialog mellan medborgare, stadens förvaltningsorganisation och förtroendevalda. Stadsdelsnämnderna ska arbeta för att säkerställa likställigheten över staden i den service som erbjuds stockholmarna inom förskola, äldreomsorg, sociala verksamheter samt lokala kultur- och fritidsverksamheter.

Stadsdelsnämnderna har en central roll i stadens trygghetsskapande arbete. Arbetet innefattar såväl sociala förebyggande insatser och fysiska åtgärder i närmiljön. En nära samverkan med lokalpolis, brandförsvaret, lokala näringslivet, fastighetsägare, föräldrar och föreningar är en förutsättning för trygghetsarbetet. Stadsdelsnämnderna ska prioritera arbetet med att nå målet om att inte ha något särskilt utsatt eller utsatt område inom Stockholms stad, samt delta i arbetet för att motverka det dödliga våldet i kriminella miljöer.

Stadsdelsnämnderna ska säkerställa att den gemensamma stadsmiljön är välskött, tillgänglig och trygg i hela Stockholm och ger alla stockholmare möjligheter till möten och rekreation.

Nyanlända stockholmare ska få goda förutsättningar att etablera sig genom studier, på arbetsmarknaden, bostadsmarknaden och i samhället i stort. Det gemensamma ansvaret för ett hållbart mottagande i staden och snabb etablering kräver en nära samverkan mellan stadens verksamheter och förvaltningar.

Stadsdelsnämndernas uppgifter

Stadsdelsnämndernas ansvar omfattar bland annat:

- kommunal förskoleverksamhet
- äldreomsorg
- stöd och service till personer med funktionsnedsättning
- individ- och familjeomsorg
- socialpsykiatri
- barn, kultur och fritid
- ekonomiskt bistånd
- arbetsmarknadsåtgärder och samverkan med jobbtorg
- mottagande och integration av nyanlända
- stadsmiljöarbete
- lokalt näringslivsarbete kopplat till trygghets- och stadsmiljöuppdraget
- lokalt trygghetsarbete och lokal platssamverkan
- lokalt demokrati- och utvecklingsarbete
- medborgarkontor
- konsumentvägledning
- bostadsanpassning för bostäder enligt SoL och LSS
- omhändertagande och stöd till drabbade och allmänhet vid allvarliga händelser och kriser

Ett antal stadsdelsnämnder tillhandahåller kommunövergripande verksamheter som återfinns inom verksamhetsområdena förskola, barn, kultur och fritid, stöd och service till personer med funktionsnedsättning samt äldreomsorg. Syftet är bland annat att kunna erbjuda verksamheter till personer med särskilda behov, vilket gör att flera av verksamheterna är av unik karaktär. Karakteristiskt för stadens kommunövergripande verksamheter är att de är tillgängliga för invånarna i stadens samtliga stadsdelsnämnder. Kommunövergripande verksamheter återfinns inom stadsdelsnämnderna Rinkeby-Kista, Bromma, Kungsholmen, Norrmalm, Södermalm, Skarpnäck, Enskede-Årsta-Vantör och Östermalm.

Förslag till budget 2021 och plan för 2022 och 2023

Mnkr	Budget 2020	Budget 2021	Plan 2022	Plan 2023
Driftverksamhet				
Anslag för nämndens verksamhet				
Kostnader (-)	-22 377,4	-23 082,3	-23 297,6	-23 468,8
Drift och underhåll	-22 218,4	-22 918,4	-23 133,7	-23 304,9
Avskrivningar	-147,7	-158,0	-158,0	-158,0
Internräntor	-11,3	-5,9	-5,9	-5,9
Intäkter	712,0	734,5	734,5	734,5
Summa stadsdelsnämnder - netto	-21 665,4	-22 347,8	-22 563,1	-22 734,3
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-225,0	-230,0	-230,0	-230,0
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	-225,0	-230,0	-230,0	-230,0

Systemet för fördelning av resurser utgår från stadsdelsnämndernas verksamhetsansvar och befolkningsstruktur. Stadsdelsnämnderna får resurser i relation till det förväntade behovet och inte utifrån faktiska kostnader. I fördelningen ingår löpande kostnader för att bedriva en verksamhet inkluderat personal, lokaler, administration och övriga kostnader. Stadsdelsnämnderna får sina medel tilldelade som ett anslag. Inom ramen har stadsdelsnämnderna möjlighet att omdisponera anslaget och prioritera mellan verksamheterna, så länge de följer de mål, direktiv, riktlinjer och övriga styrdokument som kommunfullmäktige fastställt.

Stadsdelsnämnderna beslutar själva om en ändamålsenlig och effektiv organisation utifrån uppdraget och invånarnas behov med fokus på nyttomaximering av skattemedel. Stadsdelsnämnderna ska klara framtida volymförändringar med hög kvalitet i takt med att Stockholm växer. Stadsdelsnämnderna ska där så är lämpligt samverka inom sina verksamhetsområden med varandra i syfte att lära, sprida goda exempel, utveckla effektiviteten och en för medborgarna tillgänglig samhällsservice. Regionvisa verksamheter ska vid behov införas. Stadsdelsnämnderna ska i detta syfte samverka med varandra samt med kommunstyrelsen och för verksamheten berörda nämnder. Nämnderna ska prioritera genomförandet av moderniseringen av sociala system och tillvarata den effektiviseringspotential som skapas.

Kommunfullmäktiges inriktning för stadsdelsnämnderna

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska stadsdelsnämnderna

- utveckla samverkan med högkvalitativa och innovativa externa utförare för att säkerställa valfrihet och ett brett och varierat utbud för stockholmarna samt hög kvalitet i välfärdens kärnverksamheter
- stärka möjligheterna att tillgodose olika gruppers behov av insatser regionalt genom samverkan med andra stadsdelsnämnder
- tillsammans med arbetsmarknadsnämnden, SHIS Bostäder och socialnämnden aktivt arbeta för att barnfamiljer inom SHIS genomgångsbostäder får bostadsvägledning och insatser som leder till en stabil bostadssituation och varaktig försörjning
- i samverkan med kommunstyrelsen, socialnämnden, trafiknämnden, utbildningsnämnden och andra berörda nämnder, bolagsstyrelser och polis ta fram lokala lägesbilder och orsaksanalyser för det trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet. Utifrån dessa genomföra lokala åtgärder som en del i arbetet med de lokala samverkansöverenskommelserna med polisen
- vidareutveckla samverkan med berörda nämnder samt relevanta externa aktörer, exempelvis inom ramen för lokala brottsförebyggande råd (BRÅ), för att stärka det brottsförebyggande arbetet
- implementera *Strategin för att minska risken för att barn, unga och unga vuxna dras in i kriminalitet 2019-2022*, genom att arbeta med de lokala handlingsplanerna, gärna inom ramen för befintliga samverkansstrukturer
- tillsammans med socialnämnden stödja utbildningsnämndens arbete med mentorer i våldsprevention (MVP) för att stärka det våldsförebyggande arbetet och stödja det trygghetsskapande arbetet i stadens skolor
- genomföra platssamverkan och platsaktivering på prioriterade platser eller områden och vara sammankallande part i samverkan med exempelvis exploateringsnämnden, idrottsnämnden, kulturnämnden, trafiknämnden och andra berörda nämnder och bolagsstyrelser samt andra aktörer för att skapa en trygg närmiljö
- stödja nattvandrande föräldrar och andra liknande trygghetsskapande ideella krafter, bland annat genom att vid behov tillgängliggöra lokaler för dessa där så är möjligt
- aktivt samverka med lokalt näringsliv för att gemensamt skapa en attraktiv och trygg närmiljö
- utifrån befintlig erfarenhet och kunskap fortsätta utveckla arbetet mot våldsbejakande extremism i nära samverkan med kommunstyrelsens centrala samordnare, berörda facknämnder samt polisen. Arbetet ska utgå ifrån handlingsplanernas lägesbild och beslutade aktiviteter. Stadsdelsnämnderna ska ha beredskap för att anpassa aktiviteter till hastigt uppkomna behov
- i samverkan med socialnämnden samt rättsvårdande myndigheter och skatteverket fortsätta arbetet mot den svarta ekonomin och organiserad brottslighet
- genom samverkan med socialnämndens EU-teams uppsökande arbete och efter samråd med polisen systematiskt arbeta för att förebygga uppkomsten av olagliga boplatser
- med stöd av arbetsmarknadsnämndens etableringscentrum samverka både inom staden och externt med näringsliv och civilsamhälle för att nyanlända ska etableras snabbt på arbetsmarknaden
- aktivt delta i samhällsvägledningens utvecklingsarbete, med fokus på bostadsvägledningen, som leds av arbetsmarknadsnämnden tillsammans med SHIS Bostäder

- prioritera kvinnors etablering på arbetsmarknaden, till exempel genom uppsökande arbete, information och lotsning till arbetsmarknadsinsatser
- vidareutveckla mottagandet av och arbetssätten kring kvotflyktingar i samarbete med socialnämnden och SHIS Bostäder
- bidra till ökad tillit till myndigheter och fler som nås av samhällets insatser genom samarbete med civilsamhället och uppsökande arbete, bland annat genom stadsdelsmammor
- implementera stadens program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck 2021-2023
- verka för genomförandet av Agenda 2030:s globala hållbarhetsmål
- med stöd av kommunstyrelsen utreda hur grannsamverkan skulle kunna underlättas
- bistå kommunstyrelsen i arbetet med att motverka organiserad brottslighet och fusk inom välfärdssektorn, bland annat i samverkan med rättsvårdande myndigheter och skatteverket
- samverka med kommunstyrelsen om trygghetsinvesteringar i den fysiska miljön

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna*

- bidra till att uppfylla stadens mål om ett klimatsmart och hållbart Stockholm genom att arbeta enligt Stockholm stads Miljöprogram 2020-2023, Klimat-handlingsplan 2020-2023 samt andra handlingsplaner kopplade till miljöprogrammet
- fortsätta arbetet med lokala miljö- och klimatsamordnare
- arbeta för att de verksamheter som köper in livsmedel och måltider ska förhålla sig till Strategi för god, hälsosam och klimatsmart mat
- i samarbete med berörda facknämnder tillgängliggöra natur- och kulturresevat
- bistå kulturnämnden i arbetet med att implementera strategin för gatukonst och muralmålningar
- samråda med kommunstyrelsen kring eventuella större evenemang av stadsövergripande karaktär
- i samverkan med exploateringsnämnden, kulturnämnden, och trafikinämnden underlätta för närvaron av kultur i det offentliga rummet, med fokus på ytterstaden
- bistå i Stockholm Business Region ABs och arbetsmarknadsnämndens arbete för ökad hållbar tillväxt och företagande inom stadsdelens geografiska område
- delta i arbetet med platsutveckling av de i översiktsplanen renodlade verksamhetsområden och ge dessa långsiktiga förutsättningar för utveckling tillsammans med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafikinämnden, Stockholm Business Region AB och övriga berörda nämnder och bolagsstyrelser.

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna*

- i samråd med utbildningsnämnden och kommunstyrelsen utveckla behovsanalyser för att tydliggöra och underlätta för externa aktörer att medverka i förskoleutbyggnaden

- i samråd med stadsbyggnadsnämnden inventera lämpliga fastigheter för att pröva att via justerade användningsbestämmelser i befintlig detaljplan (ej byggrätten) för att möjliggöra grupp- och servicebostäder LSS/SoL och vård- och omsorgsboenden
- verka för ett ledarskap präglad av förändringsledning, kommunikation, tillit och mod som gynnar kvalitetsutveckling inom kärnverksamheterna
- arbeta förbyggande mot hot och våld samt säkerställa långsiktigt stöd till personal som utsatts för hot och våld i sitt arbete
- trygga en god kompetensförsörjning inom förskolan, socialtjänsten och äldreomsorgen
- säkerställa chefers arbetssituation och förutsättningar att utöva ett närvarande ledarskap
- stärka medarbetarnas inflytande och delaktighet på arbetsplatsen genom fortsatt arbete utifrån handlingsplanen för socialsekreterare och biståndshandläggare för att säkerställa en bra arbetssituation
- erbjuda nya medarbetare inom socialtjänsten en gedigen introduktion samt stöd till medarbetare med kort erfarenhet i form av handledning och mentorskap för att säkerställa likställighet och rättssäkerhet för stockholmarna

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
Obligatorisk nämndindikator				
1.1 I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svenskkunskaper är kort	Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
2.5. Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö	Andel inköpta ekologiska måltider och livsmedel i staden i kronor av totala värdet av inköpta måltider och livsmedel	60 %	65 %	70 %
	Andel hämtställen med matavfallsinsamling av hämtställen med möjlighet till matavfallsinsamling	80 %	90 %	90 %
	Klimatpåverkan från upphandlade livsmedel och måltider	1,8 kg CO2 per kg livsmedel	1,7 kg CO2 per kg livsmedel	1,6 kg CO2 per kg livsmedel
	Totalt köpt energi i stadens verksamheter	1945 GWh	1945 GWh	1945 GWh
	Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	100 %	100 %	100 %
3.1. Stockholm har en budget i balans	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
och långsiktigt hållbara finanser	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1 %	+/- 1 %	+/- 1 %
3.2. Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna	Aktivt Medskapandindex	82	82	82
	Index Bra arbetsgivare	84	84	84
	Andel upphandlade avtal där kontinuerlig uppföljning genomförts	90 %	90 %	90 %
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel upphandlingar där marknadsdialog har genomförts	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel av personalkostnader inom socialtjänstens myndighetsutövning som är för externa konsulter	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd

Kommunfullmäktiges aktiviteter

Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kulturnämnden ska samverka med idrottsnämnden och stadsdelsnämnderna inom ramen för fältassistenternas förebyggande arbete utveckla ett arbets sätt för att nå målgrupper som inte deltar i fritidsaktiviteter i lika hög utsträckning, vid behov i samverkan med arbetsmarknadsnämnden. (2.4)	2021-01-01	2021-12-31
Stockholm Vatten och Avfall AB ska i samarbete med trafikinämnden och stadsdelsnämnderna samt i samråd med kommunstyrelsen klargöra ansvarsfrågan i avtal för olika typer av dagvatten- och vattenanläggningar (2.5)	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, idrottsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, socialnämnden, stadsbyggnadsnämnden, utbildningsnämnden, trafikinämnden, äldre nämnden, stadsdelsnämnderna, AB Familjebostäder, AB Stockholms hem, AB Svenska Bostäder, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB samt Stockholm Vatten och Avfall AB implementera handlingsplanen för klimatanpassning vid skyfall och värmeböljor. (2.5)	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska ansvara för förvaltningen av Esset med stöd av arbetsmarknadsnämnden, socialnämnden, äldre nämnden, överförmyndarnämnden och stadsdelsnämnderna. (3.2)	2021-01-01	2021-12-31

Förskoleverksamhet

En kvalitativ förskola är en viktig nyckel för barns utveckling. Genom en trygg miljö, lek och lärande läggs grunden för barnens fortsatta utbildning. För utsatta barn är ofta tillgången till förskola en förutsättning för att kunna klara av grundskolan och gymnasiet.

Stadsdelsnämnderna ska säkerställa att förskoleverksamheten håller hög pedagogisk kvalitet och ger trygghet och omsorg i en för barnen stimulerande miljö. Förskolorna ska vara tillgängliga för alla barn och alla barn ska få det stöd de behöver för att lära och utvecklas och därmed ges möjlighet till en bra start i livet.

Stadsdelsnämnderna ska prioritera det systematiska kvalitetsarbetet inom förskolan utifrån de nationella målen i läroplanen, i syfte att skapa hög kvalitet och likvärdighet i stadens förskolor. Den höga pedagogiska kvaliteten i förskolan är avgörande för att alla barn ska få möjligheten till en bra start i livet. Stadsdelsnämnderna ska därför arbeta för att utveckla undervisningen i förskolan i enlighet med läroplanen. Språkutveckling, naturvetenskap och matematik ska prioriteras för att lägga en god grund för framtida skolgång. Stadsdelsnämnderna och utbildningsnämnden ska samarbeta för att utveckla det språkutvecklande arbetssättet och sprida goda exempel.

Staden har som mål att Stockholms stad inte ska ha några särskilt utsatta eller utsatta områden. Förskolans pedagogiska uppdrag är särskilt viktigt i områden med sämre socioekonomiska förutsättningar. Andelen inskrivna barn ska i öka i områden där inskrivningsgraden är låg, med fokus på områden som är mindre socioekonomiskt gynnsamma.

Satsningar på förskollärarnas pedagogiska ledarskap och förskolerektorernas ledarskap är avgörande för att upprätthålla den pedagogiska kvaliteten. Förskollärarna ska avlastas arbetsuppgifter utanför det pedagogiska uppdraget av medarbetare med andra yrkesroller där så är möjligt och lämpligt. De redan pågående kompetensförsörjnings- och kompetensutvecklingsinsatserna som pågår inom staden ska fortsätta.

Alla barn har rätt till en trygg uppväxt. Förskolan har en viktig funktion i det förebyggande arbetet, bland annat genom att uppmärksamma barn som riskerar att fara illa. Samarbetet mellan förskola och socialtjänst ska fortsätta att stärkas. Förskolan ska förmedla och förankra grundläggande demokratiska värderingar liksom respekt för mänskliga rättigheter, särskilt barns rättigheter utifrån barnkonventionen.

Alla barn ska få den fysiska aktivitet och utevistelse de har rätt till och behöver under dagen. Förskolornas fysiska miljö ska vara pedagogiskt utformad. Förskolegårdarna ska inbjuda till lek och rörelse och pedagogisk verksamhet utomhus. Vid om- och nybyggnation ska målet vara att förskolegårdarna är så pass stora och attraktivt utformade att de erbjuder en inbjudande miljö för pedagogik, vistelse och lek. Genom mer naturmaterial ska en bättre fördelning mellan grönytor och hårdgjorda ytor skapas och förskolans utemiljö förbättras.

Valfriheten mellan olika förskolor och inriktningar är viktig och det ska finnas olika alternativ för föräldrar att välja mellan. Information om de olika barnomsorgsalternativen ska vara lättillgänglig.

Uppgifter

Stadsdelsnämndernas ansvar omfattar bland annat:

- att driva och utveckla kommunala förskolor, pedagogisk omsorg, flerfamiljssystem och allmän förskola
- att alla barn som bor i stadsdelsnämndsområdet har tillgång till förskoleverksamhet
- att stadens platsgaranti uppfylls och att ramöppettiderna hålls
- att tillhandahålla öppen förskola

Utbildningsnämnden ansvarar för:

- att godkänna och utöva tillsyn av fristående förskolor
- att samordna stadens förskoleverksamhet i egen regi
- att tillhandahålla omsorg på kvällar, nätter och helger för barn i förskoleåldern från ett till fem års ålder till familjer med ett sådant omsorgsbehov

Principen om lika villkor ska råda mellan kommunal och fristående förskola.

Förslag till budget 2021 och plan för 2022 och 2023

Mnkr	Budget 2020	Budget 2021	Plan 2022	Plan 2023
Budgeterat till stadsdelsnämnderna	-5 226,0	-5 311,8	-5 311,8	-5 311,8
Kostnader (-)	-5 588,7	-5 687,0	-5 687,0	-5 687,0
Intäkter	362,7	375,2	375,2	375,2

Budgeten för 2021 ökar netto med 85,8 mnkr jämfört med 2020. Antalet barn i förskolan minskar marginellt i jämförelse med föregående år. Stadens verksamheter ska kontinuerligt arbeta för en effektiv verksamhet. Genom att bland annat arbeta för att minska kostnaderna för administration och en effektiv lokalanvändning används stadens resurser i enlighet med god ekonomisk hushållning och resurser kan frigöras för prioriterad verksamhet. Kommunfullmäktiges budget för 2021 innehåller en generell effektivisering om en procent. Förändringarna framgår av bilaga 2.

Slutlig justering av budget 2021 utförs i december samma år utifrån månadsvisa avläsningar av antal inskrivna barn i verksamheten. Grundsablonen framgår enligt bilaga 6. Avgiftsnivåer för förskola framgår av bilaga 7.

Kommunfullmäktiges inriktning för verksamhetsområdet

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska stadsdelsnämnderna

- säkerställa en likvärdig förskola som är trygg, säker och håller hög pedagogisk kvalitet
- utveckla samarbetet med fristående aktörer i syfte att skapa en likvärdig förskola
- utveckla undervisningen i enlighet med läroplanen
- prioritera barnens språkutveckling, särskilt i de stadsdelsnämndsområden där många barn har ett annat modersmål än svenska, samt prioritera naturvetenskap och matematik
- säkerställa förskollärlärd verksamhet på samtliga avdelningar

- främja det pedagogiska ledarskapet
- fortsätta det systematiska arbetet för en jämställd och icke-diskriminerande förskola, samt utifrån skollag och läroplan bedriva ett normkritiskt arbete
- säkerställa att barn med särskilda behov får det stöd de behöver
- informera alla föräldrar om vikten av att aktivt välja skola inför förskoleklass, med fokus på utsatta områden där andel aktiva skolval är lägre
- tillämpa forskning och evidensbaserade metoder i arbetet med barn i behov av särskilt stöd
- uppfylla Stockholms stads mål om max 14 barn i småbarnsgrupperna och 18 barn för de äldre barnen
- säkerställa att alla barn får den fysiska aktivitet och utevistelse de behöver under förskoledagen
- samverka med föräldrar, utbildningsnämnden, socialtjänst, psykiatri och andra aktörer för att tidigt identifiera och ge barn i behov av stöd, samt de som riskerar att fara illa, rätt insatser
- delta i det tidigt förebyggande arbetet som socialtjänsten bedriver, fler förskollärare ska leda familjestödsgrupper och kunskapsutbyte mellan förskola och socialtjänst ska uppmuntras
- säkerställa att alla förskolor har väl fungerande rutiner för orosanmälan till socialtjänsten i enlighet med socialtjänstlagen
- säkerställa att placerade barn och barn som bor i skyddat boende erbjuds plats i förskola eller annan pedagogisk verksamhet
- samarbeta med utbildningsnämnden och socialnämnden i förebyggande arbete mot våld i nära relationer, hedersrelaterat våld, hedersförtryck och våldsbejakande extremism
- i samverkan med utbildningsnämnden utveckla arbetet med barnens övergång mellan förskolans och skolans verksamheter i syfte att skapa goda förutsättningar för trygghet och pedagogisk kontinuitet
- stödja flerspråkighet hos barn med annat modersmål än svenska
- arbeta för att nå föräldrar till barn i förskoleålder som skulle kunna vara intresserade av förskola på nationella minoritetsspråk
- säkerställa att digitaliseringens möjligheter utifrån ett pedagogiskt perspektiv tillgängliggörs för alla barn
- i nära samverkan med kulturnämnden, utbildningsnämnden samt det fria kulturlivet fortsätta verka för att fler barn i förskolor genom kulanpremien kommer i kontakt med kulturverksamheter anpassade efter deltagarnas behov

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna*

- arbeta för ökad extern medverkan i skol- och förskoleutbyggnad i syfte att långsiktigt säkerställa stadens förmåga att tillhandahålla kostnadseffektiva lokaler för samhällsservice
- tillsammans med stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden, utbildningsnämnden och SISAB säkerställa att mark för förskoleplatser tillgängliggörs tillräckligt tidigt i planeringsprocessen av nya projekt så att nya lokaler ska finnas tillgängliga när nya bostäder färdigställs
- vid nybyggnation projektera utifrån krav på att certifiera förskolor och skolor med motsvarande Miljöbyggnad, lägst silver
- intensifiera arbetet med att genomföra energieffektiviserande åtgärder
- förebygga att avfall uppstår i all verksamhet, såsom genom kraftigt minskad användning av engångsprodukter och onödiga plastprodukter, och verka för att en större andel produkter och material återanvänds

- säkerställa att de verksamheter som köper in livsmedel och måltider förhåller till Strategi för god, hälsosam och klimatsmart mat
- fortsätta arbetet med att sortera ut matavfall och förbättra källsorteringen, samt fortsätta arbetet med att minska matsvinnet
- fortsätta arbetet med kemikaliesmarta förskolor och verka för en giftfri miljö i såväl förskolan som dess närområde, genom att ersätta material som har kända och farliga egenskaper och inte använda sådana vid nybyggnation
- verka för att fler förskolor ansöker om att erhålla Skolverkets utmärkelse ”Skola för hållbar utveckling” och att goda exempel på hur förskolor kan arbeta med hållbar utveckling sprids inom staden
- ge möjlighet till en aktiv utevistelse med fysisk rörelse genom välplanerade och gröna förskolegårdar med särskilt fokus på mer naturmaterial och grönytor genom en bättre fördelning mellan grönytor och hårdgjord yta
- ha som målsättning vid om- och nybyggnad av förskolor att förskolegårdarna ska vara så pass stora och attraktivt utformade att de erbjuder en inbjudande miljö för pedagogik, vistelse och lek
- särskilt utreda köksfunktion, och möjlighet att tillföra tillagningskök i samband med renoveringar och nybyggnation

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna*

- delta och samplanera förskolelokaler inom ramen för SAMS-arbetet där det finns vinster i ekonomi, resursutnyttjande och genomförandetid
- planera och justera lokalförsörjning och drift av förskolor utifrån lokalförsörjningsplanen
- alltid samplanera behoven av förskoleplatser med berörda stadsdelsnämnder då nybyggnation geografiskt förläggs över eller i nära anslutning till olika stadsdelsnämnders områden
- stärka uppföljningen av underlag till förskolerapporten i samverkan med utbildningsnämnden för att säkerställa och utveckla det systematiska kvalitetsarbetet
- säkerställa att digitaliseringsarbetet främjar förskolans uppdrag och minskar den administrativa bördan för förskolans personal, samt inte är kostnadsdrivande
- i samverkan med utbildningsnämnden verka för en god tillgång till barnskötare samt legitimerade förskollärare i stadens förskolor
- verka för ett gott ledarskap genom satsningar på rektorer och förskollärarnas pedagogiska ledarskap
- skapa goda förutsättningar för kompetensutveckling för förskolans personal inom till exempel pedagogik och svenska språket, vid behov med stöd av arbetsmarknadsnämnden
- säkerställa att personal har adekvat kunskap för arbetet med barns språkutveckling inom förskolan
- i samverkan med kommunstyrelsen och utbildningsnämnden säkerställa att all personal kan utföra yrket på ett tryggt, säkert och professionellt sätt genom tillräckliga språkkunskaper
- erbjuda barnskötare möjlighet till vidareutbildning till förskollärare
- implementera handlingsplanen för förbättrad arbetssituation för förskollärare och barnskötare i ordinarie arbete

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
1.3 I Stockholm når barn sin fulla potential då Stockholms skolor och förskolor är de bästa i Sverige	Andel nöjda föräldrar till barn i förskolan	88 %	88 %	88 %
	Antal förskolebarn per anställd (årsarbetare)	4,9	4,9	4,9
	Antal barn per grupp	16	16	16
	Andel legitimerade förskollärare av totalt antal anställda (årsarbetare)	33 %	33 %	33 %
	Kvalitetsindikatorn – Självvärdering utifrån läroplansuppdraget	3,6	3,6	3,6

Kommunfullmäktiges aktiviteter

Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stadsdelsnämnderna ska i samverkan med utbildningsnämnden stärka uppföljningen av underlagen till förskolerapporten för att säkerställa och utveckla det systematiska kvalitetsarbetet. (1.3)	2021-01-01	2021-12-31
Stadsdelsnämnderna ska säkerställa att alla förskolor arbetar med sin strategi för att öka barns fysiska aktivitet och rörelse under förskoledagen. (1.3)	2021-01-01	2021-12-31
Utbildningsnämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna och i samverkan med arbetsmarknadsnämnden genomföra en satsning på vidareutbildning i svenska språket för stadens förskolepersonal vid behov. (1.3)	2021-01-01	2021-12-31
Utbildningsnämnden ska i samverkan med stadsdelsnämnderna verka för en ökad likställighet gällande bedömningsgrunderna till barn i behov av särskilt stöd samt till avsteg från vistelsetiden för barn till föräldralediga. (1.3)	2021-01-01	2021-12-31
Utbildningsnämnden ska i samverkan med stadsdelsnämnderna utreda hur språkutvecklingen sker i förskolan, och vilka åtgärder som kan öka förutsättningarna för språkutvecklingen. (1.3)	2021-01-01	2021-12-31
Utbildningsnämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna öka andelen inskrivna barn i förskolor i områden där inskrivningsgraden är låg, med fokus på områden som är mindre socioekonomiskt gynnsamma. (1.3)	2021-01-01	2021-12-31
Utbildningsnämnden ska i samverkan med stadsdelsnämnderna utreda förutsättningarna för att kunna genomföra ett pilotprojekt för screening för läs- och skrivsvårigheter i förskolan. (1.3)	2021-01-01	2021-12-31
Utbildningsnämnden, stadsdelsnämnderna och socialnämnden ska utveckla samverkan kring barn som riskerar att föras utomlands i syfte att ingå barnäktenskap eller könsstympning. (1.4)	2021-01-01	2021-12-31
Stadsdelsnämnderna ska ta fram riktlinjer för mat och måltid i förskolan i enlighet med måltidsstrategin. (2.5)	2021-01-01	2021-12-31

Barn, kultur och fritid

Det fristående kultur- och föreningslivet är viktigt i stockholmarnas vardag och avgörande för Stockholms attraktivitet. Fristående kultur- och föreningsverksamheter ska uppmuntras och ha gynnsamma och förutsägbara villkor att verka på i Stockholm. De kulturhus som finns i stadsdelsnämnderna ska vara öppna och välkomnande mötesplatser för alla medborgare. Alla barn och unga ska ha rätt till en meningsfull fritid och tillgång till trygga och jämställda mötesplatser. Stadens utbud av aktiviteter ska svara mot olika behov hos barn och unga med särskild fokus på grupper som inte nås av dagens verksamheter. Stadens parklekar är en viktig del av många barns fritid. Stockholm ska i stadsplaneringen öppna upp för fler parklekar som ska vara tillgängliga för stadens öppna förskolor, samt erbjuda pedagogiska och lekfulla miljöer.

Stadsdelsnämnderna ska tillgängliggöra öppna mötesplatser och fritidsverksamheter anpassade efter befolkningssammansättningen och dagens ungas behov och levnadsmönster, till exempel för att möta behoven hos nya yngre målgrupper. Det är prioriterat att nå de grupper som idag inte nås av annan fritidsverksamhet och erbjuda meningsfull fritid i både egen regi och i samarbete med civilsamhället. För detta krävs bland annat kontinuerlig och planerad verksamhet, dialog och samverkan med lokala ungdomsorganisationer, till exempel ungdomsråd, samt ett utvecklat jämställdhetsarbete och integrationsarbete. Aktiviteter ska utformas inkluderande för alla och vara fysiskt tillgängliga för barn och unga med funktionsnedsättning. Det ska finnas trygga arenor och verksamheter för flickor och specifika målgrupper så som nyanlända och hbtq-personer.

Det ideella engagemanget i föreningslivet har stor betydelse för ett levande civilsamhälle. Stadsdelsnämnderna ska bidra till förutsättningarna för att ett levande kultur- och föreningsliv bland stockholmarna har en lokal förankring. Ideella föreningar och andra fristående aktörer i civilsamhället som får stöd av staden ska aktivt arbeta för att motverka all form av diskriminering, mobbning, kränkande behandling och kriminell verksamhet. Föreningar med odemokratiska värderingar eller kopplingar till våldsbekämpande extremism ska inte få något föreningsbidrag. Beslut om föreningsbidrag ska fattas av stadsdelsnämnden och inte på delegation. Nämnderna arbetar aktivt för att kontrollera ovan samt följa upp bidragens användning. Principerna för föreningsbidrag ska så långt som möjligt främja långsiktighet och förutsägbarhet för att underlätta för fristående aktörer att planera sin verksamhet och det ska råda tydlighet vilken instans i staden som ansvarar för vilken slags föreningsbidrag. Ansökningsförfarandet för föreningsbidrag ska vara enkelt och likvärdigt för de föreningar som uppfyller stadens riktlinjer.

Föräldrastödsprogram ska utvecklas i syfte att stärka barns och föräldrars samspel för att skapa jämlika förutsättningar för en god uppväxt för alla barn. Kultursekreterarna har fortsatt uppdrag att vara stadsdelsnämndernas samordningsfunktion avseende kultur i nära samverkan med civilsamhällets organisationer och kulturnämnden.

Uppgifter

Stadsdelsnämndernas ansvar omfattar bland annat:

- tillhandahålla fritidsverksamhet för barn och ungdomar
- upplåtelse av allmänna samlingslokaler
- lokal kulturverksamhet
- bidragsgivning till föreningar
- sommarkoloniverksamhet
- konsumentrådgivning
- medborgarkontor

- lokalt demokrati- och utvecklingsarbete

Förslag till budget 2021 och plan för 2022 och 2023

Mnkr	Budget 2020	Budget 2021	Plan 2022	Plan 2023
Budgeterat till stadsdelsnämnderna	-487,9	-412,1	-412,1	-410,1
Kostnader (-)	-487,9	-412,1	-412,1	-410,1
Intäkter	0,0	0,0	0,0	0,0

Budgeten för 2021 minskar med 75,8 mnkr jämfört med 2020 vilket främst beror på flytt av verksamheter till andra verksamhetsområden. I minskningen ingår generell effektivisering om en procent. Stadens verksamheter ska kontinuerligt arbeta för en effektiv verksamhet. Genom att bland annat arbeta för att minska kostnaderna för administration och en effektiv lokalanvändning används stadens resurser i enlighet med god ekonomisk hushållning och resurser kan frigöras för prioriterad verksamhet. Kommunfullmäktiges budget för 2021 fokuserar på samverkan och prioriteringar utifrån ett kommunkoncernsperspektiv och innehåller en generell effektivisering. Förändringarna framgår av bilaga 2.

Kommunfullmäktiges inriktning för verksamhetsområdet

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna*

- anpassa och utveckla stadens öppna mötesplatser och fritidsverksamheter till dagens unga stockholmars behov och levnadsmönster, bland annat genom att dra lärdomar av och vidareutveckla försök med mobil och digital verksamhet
- utveckla samverkan kring det förebyggande arbetet mellan verksamhetsområdet och socialtjänsten, samt samverka med arbetsmarknadsnämnden gällande det kommunala aktivitetsansvaret
- i samverkan med kulturnämnden och idrottsnämnden verka för att fler barn och unga nås av fritidsaktiviteter
- arbeta för att nå grupper som idag inte nås i fritidsgårdsverksamheterna, exempelvis flickor och nyanlända
- stärka samarbetet mellan fritidsgårdar i olika stadsdelar för ökad integration och för att kunna erbjuda fler målgrupper anpassad verksamhet
- vissa kvällar i veckan erbjuda fritidsgårdsverksamhet specifikt riktad till ungdomar med funktionsnedsättning utifrån målgruppens behov
- tillhandahålla fritids- och mötesplatser som är inbjudande och erbjuder delaktighet för barn och unga med funktionsnedsättningar
- underlätta och möjliggöra för det lokala kulturlivet genom att exempelvis upplåta befintliga lokaler och där det främjar ordinarie verksamhet samverka mellan stadsdelens verksamheter och lokala kulturaktörer
- erbjuda föräldrastödsprogram i syfte att stärka stödet till barn och föräldrar för att skapa möjligheter till jämlika förutsättningar för en god uppväxt för alla barn
- stödja och uppmuntra för att fler nattvandrande föräldrar ska arbeta för att skapa trygghet, samt utveckla samverkan med fältassistenter
- i nära samverkan med utbildningsnämnden, stadsdelsnämnderna, fristående skolor och förskolor samt stadens fria kulturaktörer fortsätta verka för att fler barn i förskolor och skolor genom kulanpremien kommer i kontakt med kulturverksamheter anpassade efter deltagarnas behov

- i samverkan med civilsamhällets aktörer erbjuda eller möjliggöra studiehjälp på fritidsgårdarna eller i samband med föreningsaktiviteter
- samarbeta med utbildningsnämnden, SISAB och idrottsnämnden för att upplåta skollokaler till föreningar och andra aktörer i civilsamhället
- utveckla parklekarna genom samarbete med annan barn- och ungdomsverksamhet som vill bedriva kompletterande verksamhet som är öppen för alla barn samt bjuda in externa aktörer, efter gällande upphandlingsregler, som har intresse av att anlägga och driva parklekar i stadens parker
- initiera och stödja aktiviteter, inom ordinarie verksamhet och i samarbete med föreningslivet, för unga nyanlända stockholmare för att möjliggöra kontaktnät och inkludering i samhället
- utveckla stadens sommarkolloverksamhet så att fler barn från grupper som idag är underrepresenterade, exempelvis i ytterstaden, söker till sommarkollo, genom bland annat riktade informationsinsatser
- ge en större andel barn och unga med funktionsnedsättningar möjlighet att delta i ordinarie sommarkoloniverksamhet
- utveckla parklekarnas pedagogiska och kulturella innehåll inom befintlig organisation och bemanning
- i relevanta stadsdelar samverka med civilsamhället för en mer likvärdig tillgång till samhällsinformation på exempelvis medborgarkontor
- tillsammans med SHIS Bostäder utveckla samarbetet mellan medborgarkontor och genomgångsbostäder för nyanlända
- vidareutveckla konsumentvägledning som når fler

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna*

- verka för minskad energianvändning i all fritids- och kulturverksamhet
- förebygga att avfall uppstår i all fritids- och kulturverksamhet och verka för att en större andel produkter och material återanvänds
- sortera ut mer material och avfall för återvinning i all fritids- och kulturverksamhet, kraftigt minska användningen av engångsprodukter och minska användningen av onödiga plastprodukter

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna*

- genom bra uppföljning säkerställa att ekonomiska bidrag, tillgång till lokaler och föreningsbidrag fortsatt inte går till någon aktör med odemokratiska värderingar eller som uppmuntrar eller möjliggör våldsbejakande extremism
- tillsammans med kommunstyrelsen och andra berörda nämnder delta i arbetet att underlätta för föreningslivet att söka bidrag hos staden
- arbeta för att öka samnyttjandet av lokaler med berörda nämnder och bolagsstyrelser, dels för att skapa effektiv lokalanvändning, dels för att skapa förbättrad service för stockholmarna
- samarbeta med arbetsmarknadsnämnden, kulturnämnden och utbildningsnämnden om innovativ ungdomsverksamhet och kultur i ytterstaden

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
2.4. Stockholm är en modern kultur- och evenemangstad med en stark besöksnäring	Andel barn och ungdomar som deltar i idrottsaktiviteter på fritiden	67 %	67 %	67 %
	Andel barn och ungdomar som är nöjda med tillgången till kulturaktiviteter på fritiden	76 %	76 %	77 %
	Andel barn och ungdomar som är nöjda med tillgången till idrottsaktiviteter	75 %	75 %	76 %
	Andel ungdomar som deltar i föreningsliv	65 %	65 %	66 %

Kommunfullmäktiges aktiviteter

Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kulturnämnden ska i samråd med kommunstyrelsen, idrottsnämnden och stadsdelsnämnderna, samt vid behov med stöd av arbetsmarknadsnämnden, utreda en utveckling av fritidsgårdarnas fortsatta uppdrag i syfte att nå fler och erbjuda mer kontinuerlig och planerad verksamhet, inklusive hur mer verksamhet kan ske mobilt och digitalt samt ta fram en modell för fortsatt drift av fritidsgårdar som stängts på grund av hot och kriminalitet. (1.4)	2021-01-01	2021-12-31
Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsnämnd ska leda, samordna och under 2021 påbörja etableringen av en ny kulturplats i Snösätra industriområde i samarbete med exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, kulturnämnden, trafiknämnden och stadsbyggnadsnämnden och i dialog med aktörerna i Snösätra. (2.4)	2021-01-01	2021-06-30
Idrottsnämnden ska tillsammans med fastighetsnämnden och Normalm stadsdelsnämnd utreda förutsättningarna för en möjlig platsutveckling av Vanadisbadet med omnejd. (2.4)	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbetet med kulturnämnden och Södermalms stadsdelsnämnd se över och vid behov uppdatera stadens riktlinjer och ersättningsnivå för sommarkolloverksamhet. (2.4)	2021-01-01	2021-06-30
Södermalm stadsdelsnämnd ska, i egenskap av samordnade nämnd för stadens sommarkollo, se över hur staden fortsatt ska informera om sommarkollo. (2.4)	2021-01-01	2021-12-31

Äldreomsorg

Äldreomsorgen har stått inför stora utmaningar under hanteringen av covid-19. Stockholm ska ha en tillgänglig äldreomsorg med hög kvalitet som präglas av respekt för den enskildes behov och önskemål i såväl lugna som pressade tider. Äldreomsorgen ska vara personcentrerad, utgå från ett salutogent förhållningssätt och möjliggöra en hög livskvalitet för den enskilde, oavsett hälsotillstånd och ålder. Omsorgstagare och dess anhöriga ska känna sig trygga med kvaliteten i de insatser som tillhandahålls. Likväl som stadens insatser ska präglas av kontinuitet och vara av hög kvalitet ska stadens äldreomsorg säkerställa en bra samverkan med regionens sjukvårdsinsatser.

Samarbetet med Region Stockholms hälso- och sjukvård ska vara god för att underlätta den äldres vardag. Samarbetet med läkarorganisationen vid särskilda boenden och med

primärvården ska utvecklas och kontakterna förtätas. Arbetsmodellen "Tryggt mottagande i hemmet" ska finnas i hela staden för att minska utskrivningsklara äldres dagar på slutenvård i enlighet med LUS och för att säkerställa en trygg hemgång för samtliga äldre i Stockholms stad.

Stadens omsorg ska kännetecknas av kvalitet, värdigt bemötande och valfrihet, där det egna inflytandet över insatser och valmöjligheter ska stärkas. Rätten att bestämma över sin egen vardag gäller alla vuxna människor oavsett ålder. Kvalitet, valfrihet och mångfald är en självklarhet. På sikt står Stockholm inför en demografisk utmaning när antalet äldre i staden ökar kraftigt. Äldre har olika behov och intressen och därför ser efterfrågan på insatser, stöd och aktiviteter olika ut. Detta ska avspeglas i biståndsbedömningen, som ska se till den enskildes behov, men samtidigt vara rättssäker och präglas av likställighet över staden. För att klara den demografiska utvecklingen krävs en samverkan och långsiktig samplanering mellan stadens olika delar.

Arbetet med demensteam inom hemtjänsten fortgår. De medarbetare i Stockholms stad som arbetar eller kommer i kontakt med demenssjuka eller dess anhöriga ska genomgå Svenskt Demenscentrums nätbaserade utbildning Demens ABC. Utöver denna grundutbildning ska ytterligare vidareutbildning ges. Silviahemscertifiering och Stjärnmärkt är de två metoder som ska användas. Varje stadsdel ska även kompetensutveckla biståndsenheter inom demensområdet. Medel för vidareutbildning inom områdena språk och demens ska kunna sökas ur stadens kompetensutvecklingsmedel.

För att kunna möta och hjälpa dem som behöver stöd från äldreomsorgen behöver medarbetarna fortsätta utveckla sina kunskaper samt ges en bra arbetsmiljö och goda förutsättningar att utföra sitt arbete. Kompetenshöjande insatser för medarbetare ska prioriteras. Det ska finnas tydliga karriärvägar för anställda.

Arbetet med välfärdsteknik ska utvecklas. Inom detta område finns en stor potential att förbättra omsorgen och öka tryggheten för den enskilde. Smarta lösningar ska införas under ledning av äldrenämnden. Arbetet med att införa digital natttillsyn ska påbörjas under ledning av äldrenämnden, liksom möjligheten att använda sig av digitala inköp. Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med äldrenämnden vara drivande i utvecklingen av digitala hjälpmedel i vården och omsorgen av äldre för att exempelvis underlätta för äldre som önskar att bo kvar hemma genom adekvat stöd. Utvecklingen ska ske med den enskildes omsorgstagarens behov och önskemål i åtanke.

Social isolering och ensamhet bland äldre är ett utbrett problem. Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med det civila samhället aktivt arbeta med hur den sociala isoleringen och ensamheten kan minska, särskilt bland de av stadens äldre som inte omfattas av biståndsbedömd verksamhet. Vidare ska hälsofrämjande, förebyggande och rehabiliterande insatser fortsätta prioriteras och utvecklas. Alla äldre på vård- och omsorgsboenden ska erbjudas dagliga sociala aktiviteter liksom erbjudas dagliga utevistelser. Den enskilde ska ha stora möjligheter till påverkan och inflytande kring sin vardag. Äldreomsorgen ska utgå från ett jämställdhetsperspektiv.

Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med äldrenämnden kontinuerligt se över hur måltider och måltidsmiljö kan förbättras. Maten ska vara god och näringsrik och måltidsupplevelsen lustfylld. Den enskilde ska ha möjlighet att påverka vad som serveras. För att måltiden ska få ett socialt innehåll ska fler äldre kunna få äta i sällskap med andra, exempelvis på en social träffpunkt, i samarbete med föreningslivet eller som biståndsbedömd insats. Det ska fortsatt vara möjligt att få hjälp med matlagning i hemmet istället för matlådor.

Uppgifter

Stadsdelsnämndernas ansvar omfattar bland annat:

- ledning av äldreomsorgen och den kommunala hälso- och sjukvården för personer över 65 år
- biståndsbedömning
- särskilt boende för äldre samt hemtjänst och dagverksamhet
- förebyggande och uppsökande arbete riktat mot äldre

Äldrenämnden ansvarar för kommunövergripande frågor rörande äldreomsorg.

Förslag till budget 2021 och plan för 2022 och 2023

Mnkr	Budget 2020	Budget 2021	Plan 2022	Plan 2023
Budgeterat till stadsdelsnämnderna	-7 891,4	-8 195,1	-8 340,4	-8 518,4
Kostnader (-)	-8 116,9	-8 430,6	-8 575,9	-8 753,9
Intäkter	225,5	235,5	235,5	235,5

Budgeten för år 2021 ökar med 303,7 mnkr jämfört med 2020. Stadens verksamheter ska kontinuerligt arbeta för en effektiv verksamhet. Genom att bland annat arbeta för att minska kostnaderna för administration och en effektiv lokalanvändning används stadens resurser i enlighet med god ekonomisk hushållning och resurser kan frigöras för prioriterad verksamhet. Förändringarna framgår av bilaga 2.

Ersättningsnivåerna för vård- och omsorgsboende indexuppräknas med 3,0 procent. Ersättningsnivåerna för hemtjänst i ordinärt boende höjs med 4,5 procent, biståndsbedömd dagverksamhet med 2,7 procent samt avlösning och ledsagning höjs med 2,7 procent. Förändringar framgår av bilaga 6.

Stadsdelsnämnderna ska årligen ta fram ett per region gemensamt förslag till plan för att klara vård- och omsorgsboendebehovet. Arbetet samordnas av äldrenämnden i samverkan med stadsbyggnadsnämnden och exploateringsnämnden som bearbetar förslagen från nämnderna och föreslår beslut om åtgärder utifrån en sammanvägd bedömning av behov och framtida trender med mera. Äldreboendeplanen ska därefter godkännas av kommunstyrelsen och är vägledande för samtliga nämnders planering och löpande beslut gällande större förändringar av stadens äldreboendebestand. Kommunfullmäktige ger i enlighet med planeringen nämnderna uppdrag om igångsättning av konkreta utbyggnadsprojekt.

Kommunfullmäktiges inriktning för verksamhetsområdet

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna*

- verka för att äldre ska kunna leva sitt liv med självbestämmande, respekt och värdighet, även högre upp i åren. Stockholms äldreomsorg ska präglas av kvalitet och valfrihet
- fortsatt säkerställa en rättssäker och likställig biståndsbedömning inom äldreomsorgen

- fortsatt säkerställa att de äldre kan påverka sin omsorg genom att kunna välja innehåll och utförare
- stärka samarbetet mellan läkarorganisationer och kommunal hälso- och sjukvårdspersonal
- i samarbete med Region Stockholm utveckla och stärka arbetet av avancerad sjukvård i hemmet (ASIH)
- utveckla samverkan med hälso- och sjukvårdens hemsjukvård
- i nära samarbete med äldre nämnden och Region Stockholm utreda behovet av utveckling gällande den palliativa vården och se över behovet av reviderade rutiner för palliativ vård för stadens särskilda boenden
- fortsätta och utveckla samverkan med Region Stockholm och Storsthlm i syfte att tillhandahålla en individcentrerad och sammanhållen vård och omsorg av hög kvalitet.
- fortsätta det pågående utvecklingsarbetet med gemensamma rutiner med Region Stockholm och Storsthlm utifrån *Lagen om samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård* för att skapa trygga och effektiva processer för stadens äldre
- fortsätta utveckla arbetet med *Tryggt mottagande i hemmet* genom regional samverkan mellan stadsdelsnämnder
- i samarbete med äldre nämnden stärka arbetet med de förebyggande och rehabiliterande insatserna genom att i ökad utsträckning samverka med arbetsterapeuter, fysioterapeuter och dietister
- utveckla samarbetet med servicenämnden och äldre nämnden avseende att kontinuerligt se över kommunikationsvägar, resurser och arbetssätt för att förbättra information och kontaktvägar inom staden samt för stockholmare, anhöriga och omsorgstagare i äldre frågor
- i samverkan med kommunstyrelsen och äldre nämnden utveckla och förbättra stadens kommunikationskanaler för målgruppen äldre
- utifrån sina lokala förutsättningar ansvara för att skapa och utveckla aktivitetscenter i nära anslutning till seniorboenden, sociala mötesplatser och träffpunkter för äldre som möjliggör social gemenskap och mänskliga möten
- i samarbete med äldre nämnden fortsätta att implementera och utveckla ramtid inom hemtjänsten
- i samråd med äldre nämnden säkerställa att en tillförlitlig informationsöverlämning sker mellan hemtjänsten, särskilda boenden och Region Stockholm
- i samarbete med äldre nämnden vidareutveckla arbetet med anhörigstöd till närstående och upplysa anhöriga om stadens anhörigstöd och anhöriginformation
- i samarbete med äldre nämnden ta fram en stadsgemensam uppföljning över utfört arbete i syfte att nå en likvärdig fixartjänst
- i övrigt bistå stadsdelsnämnderna i implementeringen av äldre nämndens rekommendationer för utveckling av fixartjänsterna
- fortsätta utvecklingen av arbetet mot våld i nära relationer, både det förebyggande arbetet, arbetet med våldsutsatta samt arbetet med våldsutövare i enlighet med stadens program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck 2021-2025
- säkerställa kompetens kring särskilt sårbara grupper risker för våldsutsatthet
- fortsätta samverka med äldre nämnden och socialnämnden för att nå och utveckla insatser till äldre personer som tillhör sårbara grupper som exempelvis äldre personer som lever i hemlöshet, lider av psykisk ohälsa eller har en missbruksproblematik
- fortsätta att i samarbete med socialnämnden och SHIS Bostäder utveckla arbetet med personer som är 65 år eller äldre, som lever i hemlöshet eller riskerar att bli hemlösa och genom äldre lotsar vägleda dem till kontakt med socialtjänst och äldreomsorg

- fortsätta utveckla samverkan och samhandläggningen kring äldre med komplexa behov
- bidra till utvecklingen av såväl biståndsbedömda som icke biståndsbedömda boendeformer för äldre i samverkan med Micasa Fastigheter AB, privata aktörer och äldre nämnden
- i samverkan med äldre nämnden utveckla möjligheterna inom staden för avlastning av anhöriga genom korttidsplatser
- utveckla geriatrisk specialistkompetens bland HSL-personal
- vid biståndsbedömning ta särskild hänsyn till hög ålder, oro och ensamhet. Med hög ålder avses 85 år eller äldre.
- tillsammans med äldre nämnden fortsätta med matlyftet för Stockholms äldre i syfte att motverka undernäring och ofrivillig ensamhet
- möjliggöra för äldre på särskilda boenden att ha en vardag med hög livskvalitet genom att exempelvis erbjuda daglig utevistelse, sociala aktiviteter, mötesplatser och kulturupplevelser
- arbeta aktivt för att förbättra språkkompetensen i verksamheten
- ta vara på den språkkompetens som finns hos medarbetarna inom stadens äldreomsorg och använda den i verksamheten
- säkerställa att kunskap om basala hygienrutiner finns i verksamheten
- säkerställa att verksamheter bedriver ett strukturerat smittskyddsarbete
- öka kunskapen om och säkerställa ett gott bemötande av äldre hbtq-personer
- koordinera timavlönade regionvis i syfte att erbjuda fler arbetade timmar
- där så är lämpligt samordna funktioner regionalt
- med stöd av äldre nämnden utbilda biståndshandläggare i de nya riktlinjerna
- fortsätta det förebyggande arbetet för att bryta ofrivillig ensamhet och social isolering
- gradvis säkerställa att alla verksamheter och medarbetare inom äldreomsorgen certifieras inom Stjärnmärkt demens eller Silviacertifiering
- säkerställa att all personal kan utföra yrket på ett tryggt, säkert och professionellt sätt genom tillräckliga språkkunskaper
- säkerställa att äldre har kunskap om vikten av tidig planering kring det framtida boendet för ett fortsatt självständigt liv som äldre
- i samarbete med äldre nämnden arbeta mot oegentligheter i ersättningsanspråken i hemtjänsten
- utveckla och i högre grad individanpassa de dagliga aktiviteterna vid vård- och omsorgsboende
- kontinuerligt utbilda chefer i för befattningen relevanta ämnen
- prioritera det närvarande ledarskapet inom hela äldreomsorgen, men i synnerhet inom hemtjänsten
- arbeta med reflektionstid för lärande och utveckling i arbetet med de äldre
- tillsammans med stadsdelsnämnderna sprida goda exempel inom kost och måltider, främst avseende undernäring och social isolering
- i samarbete med servicenämnden och äldre nämnden initiera och genomföra stadsövergripande upphandlingar

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska stadsdelsnämnderna

- i samråd med äldre nämnden och genom sina dietister implementera mat- och måltidspolicyn för äldreomsorgen i Stockholms stad och därmed arbeta för att förbättra måltidsupplevelsen inom äldreomsorgen.

- minska avfallsmängden från äldreomsorgens verksamheter bland annat genom minskad användning av engångsprodukter samt intensifiera arbetet med utsortering av matavfall
- säkerställa att det utifrån sina lokala förutsättningar finns mötesplatser och träffpunkter i stadsdelen som håller öppet även vid storhelger och på sommaren

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna*

- i samarbete med exploateringsnämnden och Micasa Fastigheter AB intensifiera arbetet med att inarbeta strategier samt behovs- och efterfrågebedömningar för icke bostadsbedömda seniorbostäder i den årliga hanteringen av den stadsövergripande boendeplanen. Boendeplanen ska ligga till grund för efterföljande års markanvisningar för seniorbostäder
- ha ett särskilt ansvar i bostadsexploateringsprojekt, att i tidigt skede och i tillräcklig omfattning säkerställa beställningar av särskilda boenden
- i samband med behov av periodiskt underhåll av särskilda boenden noga värdera investeringsutgifterna med tillkommande hyreseffekter i förhållande till behovet av fastigheten och vilka andra alternativ som finns
- värna servicehusen som boendeform så länge efterfrågan och behovet för boendeformen finns. Det ska vara möjligt att anpassa nuvarande servicehusbestånd om efterfrågan och behovet förändras
- årligen per region ta fram ett gemensamt förslag till boendeplan för att klara vård- och omsorgsbehovet. Planen ska utgöra underlag till äldrenämndens stadsövergripande boendeplanering
- bistå övriga berörda nämnder i stadens arbete med boendeplaneringen för att säkerställa en sammanvägd övergripande bedömning och prognos över framtida behov
- arbeta för att äldreomsorgens verksamhet ska bli mer innovativ och utveckla användandet av digitalisering och välfärdsteknik. Detta arbete ska ske med den enskilda omsorgstagarens behov och önskemål i åtanke
- genom kontroll och ett utvecklat kvalitetsarbete bevaka och främja kvalitet och jämlik tillgång till god äldreomsorg
- prioritera införandet av det nya sociala systemet och i samband med det tillvarata den effektiviseringspotential som systemet medför
- där så är möjligt och lämpligt använda digitala lösningar som syftar till att förbättra tillvaron för den äldre, personalen, samt använder stadens resurser mer effektivt
- säkerställa adekvat teknisk kompetens bland medarbetarna
- genom stadens kvalitetsobservatörer få stöd gällande kvalitetsutveckling
- arbeta för att deltagandet i stadens kvalitetsutmärkelse ska öka
- i samarbete med äldrenämnden och arbetsmarknadsnämnden arbeta för att säkerställa den framtida personal- och kompetensförsörjningen inom äldreomsorgen i samarbete med kommunstyrelsen
- förbättra informationen om möjligheten för äldre att söka bostadstillägg

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
1.5. I Stockholm har äldre en tillvaro som präglas av hög kvalitet, trygghet och självbestämmande	Andel omsorgstagare som upplever att de kan påverka hur hjälpen utförs i hemtjänsten	86 %	86 %	87 %
	Andel omsorgstagare som upplever att de kan påverka hur hjälpen utförs på vård- och omsorgsboende	78 %	78 %	79 %
	Antal personal en hemtjänsttagare med minst två besök om dagen möter under en 14-dagarsperiod	Max 10 personer	Max 10 personer	Max 10 personer
	Andel nöjda omsorgstagare i hemtjänsten	86 %	86 %	86 %
	Andel nöjda omsorgstagare på vård- och omsorgsboende	82 %	82 %	82 %
	Andel nöjda omsorgstagare i dagverksamhet	93 %	93 %	93 %
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel boende på vård- och omsorgsboende som upplever att måltiden är en trevlig stund på dagen	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel boende på vård- och omsorgsboende som upplever att möjligheten att komma utomhus är bra	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel trygga omsorgstagare i hemtjänsten	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel trygga omsorgstagare på vård- och omsorgsboende	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel smarta lås i hemtjänsten	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel digital nattillsyn i hemtjänsten	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel digitala inköp i hemtjänsten	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd

Kommunfullmäktiges aktiviteter

Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska i samarbete med socialnämnden, äldre- och äldreomsorgsnämnden och stadsdelsnämnderna utreda ansvarsfördelning och kostnadsansvar för personer över 65 år i behov av insatser från individ- och familjeomsorgen eller socialpsykiatri. (1.5)	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med äldre- och äldreomsorgsnämnden och stadsdelsnämnderna se över indikatorerna utifrån såväl ett äldre- som ett verksamhetsperspektiv inom äldreomsorgen i syfte att i samband med Essets införande komplettera eller ersätta underlagen för desamma, eller ändra indikatorer inom verksamhetsområdet. (1.5)	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska i samråd med äldre- och äldreomsorgsnämnden och stadsdelsnämnderna bedriva ett strategiskt utvecklingsarbete kring personal- och kompetensförsörjning inom äldreomsorgen samt vid behov i samverkan med arbetsmarknadsnämnden. (1.5)	2021-01-01	2021-06-30
Kommunstyrelsen ska tillsammans med äldre- och äldreomsorgsnämnden och i samråd med stadsdelsnämnderna utreda hur avtals- och verksamhetsuppföljningen inom äldreomsorgen ska organiseras. (1.5)	2021-01-01	2021-12-31
Äldre- och äldreomsorgsnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna och Micasa genomföra en utredning av hörselmiljöerna på stadens äldreboenden och att ta fram förslag på förbättringsåtgärder. (1.5)	2021-01-01	2021-12-31
Äldre- och äldreomsorgsnämnden ska i samarbete med en stadsdelsnämnd genomföra ett pilotprojekt med daglig verksamhet för personer med lättare intellektuell funktionsnedsättning integrerad på ett av stadens äldreboenden. (1.5)	2021-01-01	2021-12-31
Äldre- och äldreomsorgsnämnden ska i samarbete med idrottsnämnden och stadsdelsnämnderna vidareutveckla det förebyggande och uppsökande arbetet i syfte att säkerställa en stadsgemensam bottenplatta. (1.5)	2021-01-01	2021-12-31
Äldre- och äldreomsorgsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna ta fram och införa ett obligatoriskt introduktions- och traineeprogram för enhetschefer inom äldreomsorgen. (1.5)	2021-01-01	2021-12-31
Äldre- och äldreomsorgsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna undersöka förutsättningarna för att driva viss profilboendeaktivitet i egen regi. (1.5)	2021-01-01	2021-12-31
Äldre- och äldreomsorgsnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna pilottesta elektroniska inkontinensutredningshjälpmedel i syfte att utreda om ett breddinförande är lämpligt. (1.5)	2021-01-01	2021-12-31
Äldre- och äldreomsorgsnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda och införa utsedd biståndshandläggare inom äldreomsorgen. (1.5)	2021-01-01	2021-12-31
Äldre- och äldreomsorgsnämnden ska i samråd med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna utreda efterfrågan av äldreomsorg för förvaltningsområdet judiska och romska i samråd med de berörda nationella minoriteterna. (1.5)	2021-01-01	2021-12-31
Äldre- och äldreomsorgsnämnden ska i samråd med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna utreda hur stadens hälso- sjukvårds organisation kan stärkas i syfte att säkerställa likställighet och tillgång till likvärdig vård och omsorg. (1.5)	2021-01-01	2021-12-31
Äldre- och äldreomsorgsnämnden ska i samverkan med stadsdelsnämnderna kartlägga, analysera och ge förslag på hur arbetet med geografiska team i hemtjänsten kan utvecklas för att säkerställa målet om kontinuitet om max 10 pers per 14 dagar. (1.5)	2021-01-01	2021-12-31
Äldre- och äldreomsorgsnämnden ska i samverkan med stadsdelsnämnderna se över hörselmiljöerna ur ett verksamhetsperspektiv inom stadens äldreomsorg. (1.5)	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska i samråd med äldre- och äldreomsorgsnämnden och stadsdelsnämnderna bedriva ett strategiskt utvecklingsarbete kring personal- och kompetensförsörjning inom äldreomsorgen, vid behov i samverkan med arbetsmarknadsnämnden. (1.5)	2021-01-01	2021-06-30

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Äldrenämnden ska tillsammans med kommunstyrelsen och i samarbete med stadsdelsnämnderna göra en översyn av arbetsmiljön inom hemtjänsten. (1.5)	2021-01-01	2021-12-31
Äldrenämnden ska tillsammans med kommunstyrelsen och i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda vilka eventuella områden inom äldreomsorgen som med fördel kan organiseras inom stadens äldreregionområden. (1.5)	2021-01-01	2021-12-31
Äldrenämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna ta fram en stads-gemensam bottenplatta för anhängigtöjd inom äldreområdet. (1.5)	2021-01-01	2021-12-31
Äldrenämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna ta fram och införa en obligatorisk introduktionsutbildning för alla medarbetare inom äldreomsorgen. (1.5)	2021-01-01	2021-12-31
Äldrenämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna testa möjligheten att genom tekniska lösningar öka rörelsefriheten för boende med demens vid vård- och omsorgsboende samt identifiera eventuella etiska problem som behöver hanteras kopplat till detta. (1.5)	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska tillsammans med Östermalm och Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnder och Äldrenämnden etablera verksamhetsnära testmiljöer liknande "Verklighetslabb" i syfte att utveckla stadens hela äldreomsorg. (3.2)	2021-01-01	2021-12-31

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Alla stockholmare oavsett funktionsförmåga ska tillförsäkras integritet, självbestämmande och möjlighet att kunna delta på lika villkor i samhällets gemenskap. Så långt som möjligt ska var och en, utifrån sina förutsättningar och önskemål, kunna leva ett självständigt liv och ha en sysselsättning, ett arbete att gå till eller studera.

Stockholm ska vara en levande och socialt hållbar stad, där alla är delaktiga i samhällsutvecklingen utifrån sina egna förutsättningar. Funktionsnedsättning ska aldrig vara ett hinder för att någon ska kunna utvecklas och leva det liv som den önskar. Stadsdelsnämnderna ska identifiera och systematiskt avlägsna det som motverkar delaktighet i samhället och ett självständigt liv.

Inriktningen för stöd och service till personer med funktionsnedsättning är att personer med funktionsnedsättning ska kunna delta fullt ut i samhället på lika villkor som övriga stockholmare. Utgångspunkten ska vara att funktionshinder inte är en egenskap hos individen utan uppstår i relation till den omgivande miljön. Insatserna ska ge stöd vid funktionsnedsättning och kompensera brister i samhällets tillgänglighet och andra hinder för delaktighet, självständighet och självbestämmande.

Samtliga insatser ska anpassas till den enskildes individuella behov och utformas så att de är tillgängliga för de personer som behöver dem och stärker deras förmåga att leva ett självständigt liv. All information och kommunikation under handläggningen och genomförandet av stöd och insatser ska vara tillgänglig och individuellt anpassad. Jämställdhets- och barnrättsperspektivet ska beaktas och anhörigas situation uppmärksammas. Ledsagning och personlig assistans ska vara flexibla insatser så att alla kan delta i samhällslivet på lika villkor. Biståndsbedömningen ska vara rättssäker och likställig och stadsdelsnämnderna ska ge ett individuellt utformat stöd.

Uppgifter

Inom verksamhetsområdet ansvarar stadsdelsnämnderna för att tillhandahålla individuellt behovsprövade stödinsatser till personer med funktionsnedsättning.

Insatser som beslutas enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) är:

- personlig assistans
- ledsagarservice
- kontaktperson
- avlösarservice
- korttidsvistelse utanför det egna hemmet
- korttidstillsyn för skolungdom över 12 år
- boende i familjehem eller bostad med särskild service för barn eller ungdomar
- bostad med särskild service för vuxna eller annan särskilt anpassad bostad för vuxna
- daglig verksamhet

Insatser som beslutas med stöd av socialtjänstlagen (SoL) är bland annat:

- hemtjänst
- bostad med särskild service
- korttidsboende
- boendestöd
- kontaktperson
- avlösning
- ledsagning
- heminstruktörer för synskadade och hörselskadade

Förslag till budget 2021 och plan för 2022 och 2023

Mnkr	Budget 2020	Budget 2021	Plan 2022	Plan 2023
Budgeterat till stadsdelsnämnderna	-4 051,6	-4 229,5	-4 299,5	-4 299,5
Kostnader (-)	-4 079,1	-4 257,0	-4 327,0	-4 327,0
Intäkter	27,5	27,5	27,5	27,5

Budgeten för 2021 ökar med 177,9 mnkr jämfört med 2020. Antalet brukare med beslut om insatser enligt LSS ökar mellan åren. Stadens verksamheter ska kontinuerligt arbeta för en effektiv verksamhet. Genom att bland annat arbeta för att minska kostnaderna för administration och en effektiv lokalanvändning används stadens resurser i enlighet med god ekonomisk hushållning och resurser kan frigöras för prioriterad verksamhet. Kommunfullmäktiges budget för 2021 fokuserar på samverkan och prioriteringar utifrån ett kommunkoncernsperspektiv. Förändringarna framgår av bilaga 2.

Schablon och peng för barn- och vuxenboende, daglig verksamhet, korttidsboende och korttidstillsyn för skolungdomar över 12 år enligt LSS höjs med 2,8 procent netto. Förändringen framgår av bilaga 6. Schablonen för assistansersättning höjs med 3,5 procent.

Kommunfullmäktiges inriktning för verksamhetsområdet

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna*

- stärka samarbetet mellan socialtjänstens olika verksamheter, socialnämnden samt andra berörda nämnder och bolag för att säkerställa att likställighet och samordning fungerar

- arbeta för att brukarperspektivet genomsyrar alla insatser som görs för målgruppen och att den enskildes inflytande ökar
- arbeta i enlighet med stadens program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning
- motverka att det förekommer våld på de verksamheter som riktar sig till målgruppen
- fortsätta arbetet med att säkerställa kompetenser för att förebygga, uppmärksamma och motverka målgruppens utsatthet för våld av närstående och ge anpassat stöd och skydd till de som är i behov av det, med utgångspunkt i stadens program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck
- säkerställa tillgången till syn- och hörselinstruktörer för personer med funktionsnedsättning i alla stadsdelsnämnder och utveckla samverkan mellan stadsdelsnämnderna
- i enlighet med stadens Program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning säkerställa tillgängligheten och delaktigheten i socialtjänstens handläggning, insatser och skyddsåtgärder så att alla, oavsett funktionsförmåga, kan tillgodogöra sig hjälpen
- utveckla samarbetet med organisationer och föreningar som företräder personer med funktionsnedsättning och som arbetar med tillgänglighetsfrågor, inklusive de organisationer som företräder barn och unga med funktionsnedsättning
- intensifiera arbetet med implementeringen av de reviderade riktlinjerna för ledsagning och ledsagarservice och prioritera ökad likvärdighet mellan stadsdelsnämnderna
- verka för tidigare och längre beslut för att öka framförhållningen för brukare och utförare
- tillse att rekryteringen av uppdragstagare sker utifrån individens behov och att den enskilde ges möjlighet att tidigt kunna påverka vem som utses som exempelvis ledsagare, avlösare och kontaktperson eller kontaktfamilj
- fortsätta att utveckla barnrättsperspektivet, både vad gäller barn med olika funktionsnedsättningar och barn till vuxna som ansöker om stöd, och säkerställa att barns rätt till inflytande och delaktighet tillgodoses i enlighet med barnkonventionen
- öka barns möjligheter att vara delaktiga i samordningen av individuell plan (SIP)
- säkerställa att barn med funktionsnedsättning erbjuds anpassat stöd för att kunna uttrycka sina åsikter i frågor som rör dem i enlighet med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning
- tillgodose behovet av ledsagning och ledsagarservice för att barn och unga vuxna med funktionsnedsättningar regelbundet ska kunna delta i fritidsaktiviteter som andra barn
- intensifiera arbetet med att underlätta individers övergång till arbete på den ordinarie arbetsmarknaden, inom till exempel de dagliga verksamheterna, gymnasieskolan, gymnasiesärskolan och jobbtorg
- låta brukarna använda timmar inom avlösarservice flexibelt enligt de principer som gäller för ledsagning
- tillsammans med socialnämnden verka för att i enlighet med den enskildes önskemål möjliggöra för fler personer, vars beslut om bostad med särskild service verkställs utanför kommunen, att flytta till bostad i Stockholm

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna*

- i samband med bostadsexploateringsprojekt utreda om projekten kan innehålla en andel om minst fem procent lägenheter för särskilt boende, med prioriterad

inriktning på boenden inom funktionshinderomsorg och socialpsykiatri. Stadsdelsnämnderna har ett särskilt ansvar att i tidigt skede och i tillräcklig omfattning säkerställa beställningar av dessa boenden

- i ökad omfattning beställa olika typer av boendelösningar för personer med funktionsnedsättning, i synnerhet boendetyper där det idag råder underskott
- tillse att deltagare i daglig verksamhet och sysselsättning i privat regi har likvärdiga möjligheter att få praktikplatser i stadens regi

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Arbetet med välfärdsteknik ska utvecklas. Inom detta område finns en stor potential att förbättra omsorgen och öka tryggheten för den enskilde. Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med socialnämnden vara drivande i utvecklingen av digitala hjälpmedel.

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna*

- årligen per region ta fram ett gemensamt förslag till boendeplan för att klara behovet av omsorgsbostäder. Planen ska utgöra underlag till socialnämndens stadsövergripande boendeplanering för grupp- och servicebostäder
- fortsätta arbeta för att verksamheten för personer med funktionsnedsättningar ska bli mer innovativ och utveckla användandet av digitalisering och välfärdsteknik
- säkerställa att boende i bostäder med särskild service har tillgång till datorutrustning och bredband med tillräcklig bandbredd för att möjliggöra videosamtal
- genom kvalitetsobservatörer få stöd gällande kvalitetsutveckling
- genom kontroll och ett utvecklat kvalitetsarbete bevaka och främja kvalitet och jämlik tillgång till gott stöd och service
- utveckla systematiseringen av kunskapsöverföring inom kvalitetsarbetet
- anställa fler personer med funktionsnedsättningar
- prioritera införandet av det nya Esset systemet och i samband med det tillvarata den effektivitetspotential som systemet medför
- införa anpassning och modell som har tagits fram för särskild redovisning rörande ersättning för LSS-insatserna; boende med särskild service barn/vuxna samt daglig verksamhet. När det gäller ersättningen för dessa insatser bestäms i budget nya nivåer som ersätter tidigare tillämpad *särskild redovisning* inom LOV, se bilaga 6. För individuella avtal utanför LOV ska nämnderna eftersträva att motsvarande modell används

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
1.4. I Stockholm får människor i behov av stöd insatser i tid präglade av hög	Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de kan påverka insatsens utformning (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	79 %	79 %	79 %
	Andel brukare som är nöjd med sin insats – Funktionsnedsättning (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	80 %	80 %	80 %
	Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de blir väl bemötta av stadens	90 %	90 %	90 %

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
	personal (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)			
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel brukare inom omsorgen för personer med funktionsnedsättning som inte upplever diskriminering (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	Öka	Öka	Öka
	Brukarens upplevelse av trygghet - LSS-boende, vuxna och barn (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd

Kommunfullmäktiges aktiviteter

Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna införa en samlad verksamhetsuppföljning för LSS-verksamheter. (1.4)	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska tillsammans med socialnämnden och stadsdelsnämnderna utreda ansvaret för beställning av vissa eller alla typer av bostäder med särskild service i syfte att öka likställigheten och tillgången till fler LSS-bostäder. Utredningen ska innehålla en grundlig analys av de ekonomiska konsekvenserna på kort och lång sikt av eventuell flytt av beställarsvaret. (1.4)	2021-01-01	2021-12-31

Individ- och familjeomsorg inklusive socialpsykiatri

Stadsdelsnämnderna ska möjliggöra för stockholmare att utvecklas utifrån sina förutsättningar och känna sig trygga samt ha en bra livskvalitet. Socialtjänsten ska uppmärksamma alla barn och vuxna som kan behöva stöd och erbjuda en modern, rättssäker och evidensbaserad socialtjänst vid ett så tidigt skede som möjligt. Socialtjänsten ska vara likvärdig och tillgänglig oavsett var i staden man bor.

Alla barn har rätt till goda uppväxtvillkor och inget barn ska behöva uppleva våld eller förtryck. I nära samarbete med barn och föräldrar ska socialtjänsten säkerställa att barn och unga som riskerar att utvecklas ogynnsamt får det skydd och stöd som de behöver. Det förebyggande arbetet sker genom samverkan mellan många olika aktörer. Socialtjänsten ska i nära samverkan med socialnämnden och övriga aktörer minska risken för att barn och unga dras in i kriminalitet samt verka för att fler personer lämnar kriminalitet. Stöd till brottsutsatta ska utvecklas.

Att stödja föräldrar är en av de viktigaste insatserna som samhället kan göra för att undvika att barn utvecklas negativt. Kommunen arbetar aktivt med att stödja föräldrar genom föräldrastödsprogram, föräldrarådgivning, hembesöksprogram och familjecentraler.

Skolan är en av de främsta skyddsfaktorerna för unga människors liv och framtida livschanser. Därför måste samverkan mellan skolan, socialtjänsten och polisen stärkas för att tidigt identifiera barn i riskzon, följa upp orosanmälningar samt stabilisera barns och ungas skolgång. En handlingskraftig och individcentrad samverkan inom ramen för Barn i behov av särskilt stöd (BUS) är prioriterad.

För att öka den vuxna närvaron och tryggheten i de miljöer där ungdomar vistas tillhandahåller stadsdelsnämnderna fältassistenter som arbetar lokalt med uppsökande verksamhet mot stadens unga. Syftet är att med preventiva insatser fånga upp och förhindra att ungdomar söker sig till miljöer präglade av missbruk och kriminalitet. I det uppsökande arbetet ska samarbete ingå mellan ungdomar, skola, föreningsliv, polis, näringsliv och civilsamhället där ungdomarna ges möjlighet till delaktighet och inflytande.

Kommunen har det yttersta ansvaret för att personer med missbruksproblem får den hjälp och vård som de behöver för att komma ifrån missbruket. Socialtjänsten har ett stort ansvar för att motverka hemlöshet. I det förebyggande arbetet ingår vräkningsförebyggande arbete i samverkan med övriga aktörer.

Personer med psykisk funktionsnedsättning ska få stöd med att utifrån sina förutsättningar delta i samhällets gemenskap samt ha ett arbete att gå till. Samverkan med psykiatri är viktig för att på bästa sätt tillgodose den enskildes behov av stöd och insatser. Därför ska det pågående utvecklingsarbetet med Region Stockholm och Storsthlm utifrån Lagen om samverkan vid utskrivning från sluten hälso- och sjukvård fortsätta.

Stockholm ska vara en jämställd stad där ingen begränsas på grund av sitt kön och där alla ska ha makten över sina egna liv. Våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck ska motverkas och våldsutsatta ska få det skydd och stöd som de behöver. De som har blivit tvungna att bryta med sin familj ska få stöd och hjälp att skaffa sig ett nytt nätverk och ett nytt liv efter en placering på skyddat boende. Kommunen har en skyldighet att stötta brottsutsatta, och då särskilt vuxna och barn som är eller har varit utsatta för våld av närstående eller övergrepp i rättssak.

Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med socialnämnden, som har en ledande och samverkande roll, utveckla arbetet med sociala insatsgrupper för målgruppen 12-29 år med skärpt fokus på kvalitet och systematisk uppföljning av resultatet av utförda insatser för att uppnå goda resultat. Samarbete ska ske i nära samverkan med polis och andra aktörer. Det är fortsatt viktigt att särskilt utveckla förutsättningarna att nå den yngre målgruppen 12-18 år. Vad gäller målgruppen 19-29 år är det viktigt att stadsdelsnämndernas arbete sker i samverkan mellan arbetsmarknadsnämnden.

För att kunna möta och hjälpa dem som behöver stöd från socialtjänsten måste medarbetarna ges en bra arbetsmiljö och goda förutsättningar att utföra sitt arbete. Staden ska fortsätta arbeta i enlighet handlingsplanen för socialsekreterare och biståndsbedömare Hot och våld mot socialtjänstens medarbetare ska alltid tas på största allvar.

Uppgifter

Stadsdelsnämndernas ansvar omfattar bland annat:

- Insatser för vuxna med missbruksproblem
- Insatser för barn och unga
- Insatser för personer med psykisk funktionsnedsättning
- Insatser för personer i hemlöshet
- Insatser för personer utsatta för våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck

- Insatser för personer som är på väg att radikaliseras till eller är en del av våldsbejakande miljöer samt personer som drabbats av extremism
- Kris- och katastrofberedskap samt beredskap för psykosocialt omhändertagande vid kris

Förslag till budget 2021 och plan för 2022 och 2023

Mnkr	Budget 2020	Budget 2021	Plan 2022	Plan 2023
Budgeterat till stadsdelsnämnderna	-2 289,0	-2 402,1	-2 402,1	-2 397,3
Kostnader (-)	-2 325,9	-2 439,0	-2 439,0	-2 434,2
Intäkter	36,9	36,9	36,9	36,9

Budgeten för 2021 ökar med 113,1 mnkr jämfört med 2020. Förändringen utgörs bland annat av volymökning, ökade kostnader för barn och unga med 18 mnkr, och att fördelning av medel riktade mot uppsökande verksamheter (fältarbete) inom ramen för verksamhetsområdet barn, kultur och fritid upphör och fördelas inom verksamhetsområde Individ och familj – barn och ungdom, motsvarande 39 mnkr. Kommunfullmäktiges budget för 2021 fokuserar på samverkan och prioriteringar utifrån ett kommunkoncernsperspektiv. Förändringarna framgår av bilaga 2.

Kommunfullmäktiges inriktning för verksamhetsområdet

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna*

- fokusera på det förebyggande arbetet och sätta in tidiga och evidensbaserade insatser i samverkan med övriga aktörer för barn och unga
- stärka uppföljningen av beslutade insatser
- vidareutveckla det förebyggande arbetet samt tidiga och kunskapsbaserade insatser, bland annat genom att identifiera och sprida kunskap om såväl effektiva som ineffektiva metoder och insatser, i syfte att fasa ut ineffektiva metoder och bibehålla användningen av och införa effektiva metoder där sådana finns
- i samarbete med socialnämnden säkerställa att socialtjänsten i hela staden arbetar efter Lex Sarah
- tillsammans med socialnämnden och utbildningsnämnden fortsätta utveckla dialogen med Region Stockholm angående likvärdig och välfungerande BUS-samverkan över hela staden
- för att tydliggöra fältassistenternas uppdrag, syfte och mål samt koppling till socialtjänstens förebyggande arbete ska fältassistenter organiseras under individ- och familjeomsorgen, barn och ungdom.
- tillsammans med socialnämnden och Region Stockholm utveckla samarbetet med öppenvården samt de egna arbetssätten med utgångspunkt i den nya lagen om samverkan vid utskrivning från slutenvården
- med stöd av socialnämnden erbjuda kvalitativ och god öppenvård som utgår från varje individs behov
- utveckla arbetet med att erbjuda intensiva insatser i form av vård och stöd och funktionshöjande insatser vid utskrivning från slutenvården

- tillsammans med socialnämnden arbeta för att få till en märkbar förbättring i samarbetet mellan socialtjänst och sjukvård kring de som både lider av psykisk sjukdom och missbruk, bland annat genom att säkerställa att socialtjänsten alltid tar initiativ till och samverkar till att samordnade individuella planer upprättas
- fortsätta att stärka samverkan mellan skola, förskola, socialtjänst, fritidsverksamheter och polis med fokus på tidiga insatser och det förebyggande och uppsökande sociala arbetet för att nå fler barn och familjer i riskzon
- ha en levande samverkansöverenskommelse med grundskolan, grundsärskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskola som syftar till en gemensam helhetssyn på barns och ungas utveckling och lärande tillsammans med skolan och polisen
- arbeta med lokala operativa samverkansforum för barn i behov av samlade insatser från skola och socialtjänst
- i ökad utsträckning samverka med polisen för att kunna utreda och säkerställa behovet av insatser när ej straffmyndiga barn begår brottsliga handlingar
- erbjuda och säkerställa tillgången till insatser såsom föräldrastödsprogram, föräldrarådgivning, hembesöksprogram, familjecentraler och familjebehandling som möter stockholmarnas olika behov. Alla som vill gå ett familjestödsprogram ska erbjudas det
- erbjuda föräldrastöd som tar sikte på att förebygga hedersrelaterat våld och förtryck
- arbeta förebyggande mot att barn olagligen förs utomlands och tillsammans med socialnämnden utveckla rutiner för anmälan om utreseförbud för barn som riskerar att föras utomlands i syfte att ingå barnäktenskap eller könsstympning
- med stöd av socialnämnden fortsätta att arbeta i enlighet med stadens strategi för romsk inkludering, bland annat genom att i samråd med den romska minoriteten fortsätta öka kunskaperna kring den romska gruppens kultur och status som nationell minoritet samt sprida dessa kunskaper inom socialtjänsten med fokus på kvinnors och barns rätt
- fortsätta att verka för att fler familjecentraler kan öppna
- tillhandahålla rådgivning vid ungdomsmottagningar och genomföra socialt förebyggande insatser bland ungdomar. Ungdomsmottagningarna ska särskilt prioritera att i högre utsträckning nå ut till yngre pojkar.
- tillsammans med socialnämnden och utbildningsnämnden fortsätta att stärka samverkan mellan socialtjänsten och förskolan, med fokus på förebyggande insatser, tidig identifiering av barn i riskzonen och uthållig kontakt med hjälpbehövande familjer
- fortsätta utveckla arbetet med skolsociala team under samordning av socialnämnden och utbildningsnämnden, i enlighet med den modell för hur socialtjänsten i socialt utsatta områden framgångsrikt ska kunna arbeta mer på plats i skolor
- följa upp orosanmälningar från förskola och skola gällande barn som far illa, och i så stor utsträckning som möjligt återkoppla till förskolan eller skolan
- säkerställa att fristående utbildningsaktörer har information och kunskap för att kunna göra orosanmälningar
- tillsammans med socialnämnden genomföra insatser för att stabilisera skolgången för barn och unga som är aktuella inom socialtjänsten och möjliggöra för skolan att lägga kraft vid det lärande uppdraget
- i samarbete med utbildningsnämnden och socialnämnden fortsätta utvecklingen av insatser för att bryta omfattande skolfrånvaro så att eleven återgår till en stabil skolsituation
- bistå utbildningsnämnden genom att prioritera åtgärder för att uppnå ökad trygghet, skolnärvaro och studiero i skolmiljö i särskilt utsatta områden
- involvera förskolan och skolan i det förebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism, våld i nära relationer samt hedersrelaterat våld och förtryck

- säkerställa god samverkan mellan socialtjänsten, skolan och polisen gällande barn och unga genom särskilda samordningsfunktioner
- stärka arbetet med skolan och polisen för barn och ungdomar som blivit utsatta för övergrepp i rättssak
- fortsätta utvecklingen av barnperspektivet, barnrättsperspektivet och barnets perspektiv med särskild utgångspunkt i barnkonventionen
- säkerställa att hänsyn tas till barnrättsperspektivet i ärenden där en förälder eller vårdnadshavare aktualiseras hos socialtjänsten, och samordna insatser mellan vuxen- och barnhandläggning
- öka barns inflytande i utredningar och uppföljning av insatser samt erbjuda stöd-samtal till barn vars föräldrar erhåller insatser från socialtjänsten
- öka förekomsten av och skapa förutsättningar för barns rätt till information och delaktighet vid samordning av samordnade individuella planer (SIP)
- se till att det finns välfungerande rutiner för att skolan ska kunna kalla till SIP-möten
- säkra stadens tillgång till jour- och familjehem samt utveckla uppföljningen av vården
- tillsammans med socialnämnden fortsätta utveckla stadens familjehemsvård och säkerställa att alla barn ges tillgång till stödgrupper
- utveckla stödet till placerade barn och deras föräldrar och arbetet med eftervård i öppna former i samarbete med socialnämnden
- vid oundvikliga uppbrott från förskola och skola erbjuda kompensatoriska åtgärder för att motverka de problem som uppbrottet kan medföra
- fortsätta utvecklingen av arbetet mot våld i nära relationer, både det våldspreventiva arbetet, arbetet med våldsutsatta samt arbetet med våldsutövare genom en regional stadsdelssamverkan
- ge stöd till barn inom ramen för relationsvåldscentrum, i första hand de barn där någon av föräldrarna, våldsutövaren eller den våldsutsatta, får eget stöd hos RVC
- tillsammans med socialnämnden stärka det förebyggande arbetet mot våld i nära relationer bland unga
- tillsammans med SHIS Bostäder och stadsdelsnämnderna utveckla arbetet med att kunna tillgodose behovet av genomgångsbostäder för målgruppen våldsutsatta som tvingas flytta
- tillsammans med socialnämnden utveckla sociala stödinsatser för att långsiktigt stärka personer som har blivit utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck, gärna i samverkan med civilsamhället. De som har blivit tvungna att bryta med sin familj ska få stöd och hjälp att skaffa sig ett nytt nätverk och ett nytt liv efter placering på skyddat boende
- säkerställa kompetens kring särskilt sårbara gruppers risker för våldsutsatthet.
- i samverkan med socialnämnden verka för att fler barn och unga får ta del av insatsen behandlingsfamilj som alternativ till institutionsvård
- i enlighet med strategin för att minska risken för att barn, unga och unga vuxna dras in i kriminalitet 2019-2022 genomföra aktiviteter och åtgärder i enlighet med lokala handlingsplaner
- i samverkan med socialnämnden verka för att fler personer lämnar kriminalitet
- i samarbete med socialnämnden, som har en ledande och samverkande roll utveckla arbetet med sociala insatsgrupper för målgruppen 12-29 år med skärpt fokus på kvalitet och systematisk uppföljning av resultatet av utförda insatser för att uppnå goda resultat. Samarbete ska ske i nära samverkan med polis och andra aktörer. Det är fortsatt viktigt att särskilt utveckla förutsättningarna att nå fler i den yngre målgruppen 12-18 år. Vad gäller målgruppen 19-29 år är det viktigt att stadsdelsnämndernas arbete sker i samverkan med arbetsmarknadsnämnden

- utveckla den uppsökande verksamheten med fältförlagt socialt arbete i enlighet med socialtjänstens förebyggande arbete
- genom fältassistenter arbeta lokalt med preventiv och uppsökande verksamhet mot stadens unga med fokus på de utemiljöer och de tidpunkter då ungdomar vistas där
- stödja och uppmuntra för att fler nattvandrande föräldrar ska arbeta för att skapa trygghet, samt utveckla samverkan med fältassistenter, där så är möjligt
- prioritera åtgärder för att upptäcka och motverka psykisk ohälsa bland barn och unga, särskilt unga tjejer, unga hbtq-personer och ensamkommande barn och unga, samt samverkan med barn- och ungdomspsykiatri och Region Stockholms övriga delar
- utveckla samverkan mellan skola och elevhälsa, fritidsverksamhet, föreningsliv, socialtjänst och polis i det förebyggande och uppsökande arbetet för att minska ungdomars narkotikaanvändning
- i den uppsökande verksamheten delta i polisens arbete mot försäljning av narkotika, med särskilt fokus på platser med öppen drogförsäljning
- utveckla det förebyggande arbetet mot spelmissbruk, i samverkan med Region Stockholm
- i samverkan med socialnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden samt rättsvårdande myndigheter och Skatteverket motverka den svarta ekonomin och organiserad brottslighet vid tillståndsgivning och tillsyn
- tillsammans med socialnämnden särskilt stärka sin kompetens kring och utveckla insatser riktade mot barn och unga som blivit indragna i våldsbejakande extremistiska miljöer
- ge stöd och råd till anhöriga och andra närstående till personer i, eller på väg in i, våldsbejakande extremistiska miljöer
- i samverkan med socialnämnden och berörda myndigheter, med stöd av kommunstyrelsen utveckla det uppsökande arbetet mot individer som är eller är på väg att bli radikaliserade och mot återvändare
- tillsammans med socialnämnden och bostadsbolagen fortsätta att utveckla samverkan kring det vräkningsförebyggande arbetet i syfte att personen ska kunna bo hemma i eget stadigvarande boende utan att riskera vräkning
- tillsammans med socialnämnden utveckla budget- och skuldrådgivning med fokus på att nå nya och särskilt behövande grupper
- stärka arbetet med att prioritera långsiktiga alternativ till placeringar på akutboenden, sänka trösklarna för att få en fast bostad och säkerställa en likvärdig tillämpning av tak över huvudet-garantin, i enlighet med översynen av garantin
- i samverkan med socialnämnden och äldre- och våldsbarnnämnden fortsätta utveckla arbetet med äldre personer, med eller utan missbruk, som lever i hemlöshet eller riskerar att bli hemlösa
- i samarbete med socialnämnden utveckla det boendestöd som tillhandahålls personer som beviljas försöks- och träningslägenheter och Bostad först, med särskilt fokus på insatser med starkt brukarperspektiv
- säkerställa att personer som kvalificeras för insatsen försöks- och träningslägenheter och Bostad först får tillgång till den, inklusive personer med hemmavarande barn
- utveckla stödet till barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden, såväl direkt till barnen som till föräldrarna, genom konkreta och effektiva stödprogram och kompensatoriska åtgärder
- fortsätta att utveckla samverkan med arbetsmarknadsnämnden, civilsamhället, näringslivet och arbetsgivare för att bidra till etablering i samhället och på arbetsmarknaden för gruppen ensamkommande barn och unga, i synnerhet för de som bor i tillfälliga bostäder

- tillsammans med socialnämnden, utbildningsnämnden, arbetsmarknadsnämnden och SHIS arbeta för att ungdomar som beviljats tillfälligt uppehållstillstånd enligt lagen om ny möjlighet till uppehållstillstånd för vissa ensamkommande får goda förutsättningar att etablera sig i samhället genom studier som kan leda till försörjning
- förbättra möjligheterna till arbetslivsinriktade insatser och sysselsättning för personer med psykiska och neuropsykiatriska funktionsnedsättningar
- tillsammans med socialnämnden fortsätta utveckla arbetet med Peer Support inom socialpsykiatri, i dialog med Region Stockholm
- verka för stärkt kompetens inom LSS-diagnoser hos handläggare inom socialpsykiatri, för att underlätta att personer med multipla diagnoser får rätt insatser
- verka för fler mötesplatser, gärna i dialog med civilsamhället, för unga hbtq-personer, inklusive unga hbtq-personer med olika funktionsvariationer, över hela staden, och i synnerhet i ytterstaden
- utbilda socialpsykiatriens personal i effektiva metoder mot samlarsyndrom

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna*

- i samarbete med socialnämnden planera för utbyggnad av boenden för personer med psykisk och neuropsykiatrisk funktionsnedsättning. Planering och genomförande ska utgå från uppdrag psykisk hälsa

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna*

- utveckla arbetssätt avseende metoden kollegial observation inom socialpsykiatri i syfte att ständigt förbättra kvaliteten för brukarna
- fortsätta utveckla samarbetet med brukar- och intresseorganisationer
- fortsätta delta och bidra i stadens arbete med moderniseringen av sociala system
- fortsätta arbeta för att stadens socialtjänst ska bli mer effektiv och utveckla användandet av digitalisering, välfärdsteknik och e-tjänster

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
1.2 Stockholm är en trygg, säker och välskött stad att bo och vistas i	Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte blivit utsatta för hot och våld	-	88,5 %	-
1.4. I Stockholm får människor i behov av stöd insatser i tid präglade av hög	Andel barn och unga som bedömts ha skyddsbehov och som inte fått vänta på placering	100 %	100 %	100 %
	Andel barn och unga som åter blir föremål för anmälan/ansökan efter avslutad utredning	Fastställs 2021	Fastställs 2021	Fastställs 2021
	Andel familjehemsplacerade barn i skolåldern som klarar målen i kärnämnen i grundskolan	75 %	75 %	75 %

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
	Andel unga som fått brottsofferstöd och som upplever en positiv förändring av sin livssituation till följd av stödet	70 %	70 %	70 %
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel utredningar av barn och unga där barnet varit delaktigt och fått återkoppling	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel utredningar av barn och unga i vilka skola/förskola vidtalas	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel barn och ungdomar anmälda för brott som tillsammans med föräldrar eller vårdnadshavare kallats till samtal med socialtjänsten inom 48 timmar	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antal vräkningar som berör barn	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antal barnfamiljer som beviljats en akutboendelösning på hotell/vandrarhem	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel personer som själva upplever att de får en förbättrad situation av insatsen/insatserna de fått från socialtjänsten (socialpsykiatri)	Fastställs 2021	Fastställs 2021	Fastställs 2021
	Andel personer som själv upplever att de får en förbättrad situation av insatsen/insatserna de fått från socialtjänsten (vuxna missbruk)	Fastställs 2021	Fastställs 2021	Fastställs 2021
	Andel avhysningar som kunnat avvärjas efter inkommet meddelande till förvaltningen från kronofogdemyndigheten	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel personer med bostadskontrakt enligt Bostad först som behåller kontraktet efter 12 månader	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel brukare inom socialpsykiatri som inte upplever diskriminering	Öka	Öka	Öka
	Antal personer som utsatts för våld i nära relation som är kända av socialtjänsten	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd

Kommunfullmäktiges aktiviteter

Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Socialnämnden och stadsdelsnämnderna ska tillsammans säkerställa att alla barn som är placerade på HVB- eller familjehem har en skolplanering och inte står utan skolgång mer än en vecka. (1.4)	2021-01-01	2021-12-31
Socialnämnden och stadsdelsnämnderna ska utveckla och systematisera uppföljningen av hur klienterna och brukarna upplever effekten av de insatser de får genom socialtjänsten. (1.4)	2021-01-01	2021-12-31
Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna ansvara för att Es-set är ett verksamhetssystem som möjliggör en evidensbaserad socialtjänst med fokus på att klienten känner att den fått fungerade stöd. (1.4)	2021-01-01	2021-12-31
Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna och i samverkan med Region Stockholm fortsätta projektet STIS, Stärkt tidigt stöd i samverkan och utöka hembesöksprogrammet så det når fler och stöttar familjer i riskzon längre. (1.4)	2021-01-01	2021-12-31
Socialnämnden ska i samverkan med stadsdelsnämnderna samverka särskilt med Polisen kring initiativ gryning och arbeta för att stödet till utsatta för våld i nära relation sker samordnat. (1.4)	2021-01-01	2021-12-31
Socialnämnden ska i samverkan med stadsdelsnämnderna tydliggöra fältassistenternas uppdrag, arbetsmetoder och mål i syfte att skapa en likställighet i staden. (1.4)	2021-01-01	2021-06-30
Socialnämnden ska stötta stadsdelsnämnderna i genomlysning av socialtjänstens barn- och ungdomshandläggning enligt modell "Rätt stöd i rätt tid". (1.4)	2021-01-01	2021-12-31
Socialnämnden ska tillsammans med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna utreda införandet av möjligheten att anmäla oro för ett barn via nätet. (1.4)	2021-01-01	2021-12-31
Socialnämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna och kommunstyrelsen ta fram förslag på förändrade riktlinjer för att införa en ny form av sysselsättning inom socialpsykiatri samt i samband med detta göra en översyn av ersättningssystemet för sysselsättning. (1.4)	2021-01-01	2021-12-31
Socialnämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna utveckla en modell för verksamhetsuppföljning för samtliga verksamheter inom socialtjänsten oavsett regiform (1.4)	2021-01-01	2021-12-31
Stadsdelsnämnderna ska genomföra genomlysningen av socialtjänstens barn- och ungdomshandläggning enligt modell "Rätt stöd i rätt tid" (1.4)	2021-01-01	2021-12-31
Stadsdelsnämnderna ska i samarbetet med socialnämnden och utbildningsnämnden fullt ut implementera SAMS-modellen för att verka för en obruten skolgång för placerade barn (1.4)	2021-01-01	2021-12-31
Stadsdelsnämnderna ska inrätta strategisk funktion för samverkan skola-socialtjänst-polis-civilsamhälle (1.4)	2021-01-01	2021-12-31
Stadsdelsnämnderna ska tillsammans med utbildningsnämnden och socialnämnden implementera modellen för skolsociala team i hela staden och utöka socialtjänstens närvaro i skolan (1.4)	2021-01-01	2021-12-31
Stadsdelsnämnderna ska tillsammans med socialnämnden utreda förutsättningarna för att samlokalisera socialsekreterare och polis i stadens lokalpolisområden (1.4)	2021-01-01	2021-12-31
Utbildningsnämnden, stadsdelsnämnderna och socialnämnden ska utveckla samverkan kring barn som riskerar att föras utomlands i syfte att ingå barnäktenskap eller könsstympning. (1.4)	2021-01-01	2021-12-31
Socialnämnden ska i samråd med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna utreda möjligheterna att söka socialtjänst i annan stadsdel än där man bor när det gäller hedersrelaterade problem. (1.4)	2021-01-01	2021-12-31

Kulturnämnden ska samverka med idrottsnämnden och stadsdelsnämnderna inom ramen för fältassistenternas förebyggande arbete utveckla ett arbetssätt för att nå målgrupper som inte deltar i fritidsaktiviteter i lika hög utsträckning, vid behov i samverkan med arbetsmarknadsnämnden (2.4)	2021-01-01	2021-12-31
Bostadsförmedlingen ska i samarbete med socialnämnden och stadsdelsnämnderna genomföra åtgärder och nödvändiga ändringar samt se över hela processkedjan för att säkerställa att personer som är utsatta för våld i nära relation och har rätt till förtur också får tillgång till det. (1.4)	2021-01-01	2021-06-31

Stadsmiljöverksamhet

Stadsdelsnämnderna ska säkerställa att den gemensamma stadsmiljön är välskött, tillgänglig och trygg i hela Stockholm och ger alla stockholmare möjligheter till möten och rekreation. Att arbeta för parker, natur- och kulturresevat och naturområden med hög kvalitet och förbättrade förutsättningar för vistelse, gående och cyklister är särskilt prioriterat. I takt med att staden växer ökar användning av grönområden och parker, vilket ställer högre krav på stadsdelsnämndernas skötsel och underhåll.

En ren och snygg stad skapar trygghet. Stadsdelsnämnderna ska arbeta för ökad trygghet i det offentliga rummet genom god renhållning i offentliga miljöer och förebyggande arbete mot klotter, skadegörelse och nedskräpning. Kriminalitet och otrygghet ska motverkas tillsammans med kommunstyrelsen och andra berörda nämnder genom åtgärder som fysiskt bygger in trygghet i stadsmiljön och belysning på mörka platser ska utökas på platser där otrygghet på kvällstid minskar stockholmarnas frihet. Stadsdelsnämnderna ska tillsammans med andra berörda nämnder, fastighetsägare, handlare och andra aktörer genomföra platssamverkan för att tillsammans med boende utveckla attraktiva och trygga stadsdelar.

Prioritering och fördelning av stadsdelsnämndernas investeringsbudget inom stadsmiljöområdet sker fortsatt i samarbete mellan trafikinämnden och stadsdelsnämnderna. Samordningsgruppen under ledning av stadsträdgårdsmästaren arbetar med stadens strategiska satsning på grönområden i enlighet med översiktsplanen. Berörda stadsdelsnämnder ska vara delaktiga i trafikinämndens arbete med det utökade investeringsuppdraget i parker och gröna stråk i ytterstaden. Stadsdelsnämnderna ska delta i arbetet utifrån sin kunskap om lokala förhållanden och kontakt med invånarna i respektive stadsdel.

Uppgifter

Stadsdelsnämnderna hanterar investeringar samt drift och underhåll av parker, parkvägar och grönområden, i den mån det inte avser investeringar som utgör en del av en exploatering.

Stadsdelsnämndernas ansvar omfattar bland annat:

- dagvattenhantering
- drift och underhåll av parker, parkvägar och grönområden, inklusive barmarksrenhållning och vinterväghållning
- naturområden
- naturreservat
- strandbad

Förslag till budget 2021 och plan för 2022 och 2023

Mnkr	Budget 2020	Budget 2021	Plan 2022	Plan 2023
Budgeterat till stadsdelsnämnderna				
Kostnader (-)	-366,7	-385,0	-385,0	-385,0
Drift och underhåll	-207,7	-221,1	-221,1	-221,1
Avskrivningar	-147,7	-158,0	-158,0	-158,0
Internräntor	-11,3	-5,9	-5,9	-5,9
Intäkter	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	-366,7	-385,0	-385,0	-385,0
Investeringsplan				
Netto	-195,0	-200,0	-200,0	-200,0

Budgeten 2021 uppgår till 385,0 mnkr. Stadsdelsnämnderna ska kontinuerligt arbeta för en effektiv verksamhet. Genom att bland annat arbeta för att minska kostnaderna för administration och en effektiv lokalanvändning används stadens resurser i enlighet med god ekonomisk hushållning och resurser kan frigöras för prioriterad verksamhet. Kommunfullmäktiges budget för 2021 fokuserar på samverkan och prioriteringar utifrån ett kommunkoncernsperspektiv och innehåller en generell effektivisering. Budget för stadsmiljöinvesteringar uppgår till 200 mnkr. Förändringarna framgår av bilaga 2 respektive bilaga 3.

I central medelsreserv finns resurser avsatta för skötsel av naturreservat. Skötsel, städning, drift och underhåll av parker stärks med 15 mkr. Investeringar i parker stärks med 5 mkr. I stadsdelsnämndernas investeringsbudget ingår medel för stadsmiljöprojekt, tillgänglighetsåtgärder och reinvesteringar.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna*

- fortsätta att utveckla en trygg och attraktiv närmiljö i nära samverkan med trafiknämnden och andra berörda nämnder utifrån dialog med stockholmare samt lokala aktörer
- arbeta med kostnadseffektiva trygghetsskapande och brottsförebyggande åtgärder utifrån lokala lägesbilder med särskilt fokus på stadens otrygga och utsatta områden
- genom aktiv platssamverkan och platsaktivering utveckla den lokala stadsmiljön för att skapa en trygg och attraktiv närmiljö
- medverka i trafiknämndens samordning av kommunikationsinsatser gällande stadens samlade renhållningsarbete, städgarantin samt vikten av stockholmarnas eget bidrag till en ren och vacker stadsmiljö
- utveckla och säkerställa renhållnings- och underhållsarbetet genom åtgärder för en ren och trygg stad
- bibehålla en hög efterlevnad av 24-timmars städgaranti för en renare stad. Städning och tömning av offentliga papperskorgar samt klottersanering ska efter behov ske inom 24 timmar efter anmälan och användning av kostnadseffektiv och kapacitetsstark sophantering utnyttjas där det är möjligt

- delta i det av trafiknämnden ledda förvaltningsövergripande arbetet med att samordna, upprätthålla och innovativt utveckla stadens arbete med skadedjursbekämpning
- främja livskvalitet för stockholmarna genom att underlätta för sociala aktiviteter, utomhusvistelse och vardagsmotion
- i samarbete med idrottsnämnden samt miljö- och hälsoskyddsnämnden arbeta med att tillgängliggöra stadens naturreservat med rekreativa värden, samt tillgängliggöra naturreservaten för personer med funktionsnedsättning
- tillsammans med trafiknämnden fortsatt verka för tydligare vägvisning i närheten av naturreservat i syfte att underlätta för besökare att hitta till naturreservaten
- fortsätta arbetet med att tillgänglighetsanpassa parkvägar och parkbänkar
- fortsätta arbetet med att rusta upp och tillgänglighetsanpassa stadens badplatser
- fortsätta arbetet med att undanröja fysiska hinder i stadsmiljön då den fysiska tillgängligheten är avgörande för delaktighet för många stockholmare med funktionsnedsättningar
- fortsätta arbetet med att utforma lekparker så att barn med funktionsnedsättningar kan använda dem och vid renovering ta hänsyn till tillgänglighetsskapande åtgärder
- vidareutveckla medborgardialogen med utgångspunkt från lokala parkplaner
- Norrmalms stadsdelsnämnd ska tillsammans med trafiknämnden utreda och genomföra lämpliga åtgärder för trygghet och platsaktivering av Järnvägsparken
- tillsammans med trafiknämnden och andra berörda nämnder genomföra trygghetsskapande och brottsförebyggande åtgärder utifrån bland annat lokala lägesbilder och stadsövergripande data, exempelvis ljusförbättrande och underhållsförenklande åtgärder i GC-tunnlar, under broar och andra platser som upplevs otrygga eller har problem med klotter och nedskräpning
- i utökad samverkan med Bostadsförmedlingen i Stockholm AB, bostadsbolagen, SHIS Bostäder och socialnämnden säkerställa att minst 150 genomgångsbostäder tillhandahålls och kommer barnfamiljer som under lång tid levt i osäkra boendeförhållanden tillgodo

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna*

- tillsammans med trafiknämnden och andra berörda nämnder samverka med privata fastighetsägare, handlare, boende, stadens verksamheter och andra aktörer i arbetet med att utveckla trygga och attraktiva stadsdelar
- fortsätta att utveckla stadens parker och anlägga parker som en naturlig del av stadsutvecklingsområden samt fortsätta arbetet med Grönare Stockholm för att stärka grön infrastruktur och mångfunktionalitet i stadens grönområden med prioritet på ytterstaden
- planera och utveckla stadsmiljön på ett sätt som möjliggör för att de minsta barnen, äldre och funktionsnedsatta ska kunna vistas i parker och grönområden på ett säkert, tryggt och tillgängligt sätt
- bistå trafiknämnden i arbetet med att skapa fullvärdiga cykelpendlingsstråk och bidra till att anpassa stadsmiljöerna för att minska konfliktytor mellan gående och cyklister
- delta i genomförandet av stadens Gångplan och planera stadsmiljön utifrån ett jämställdhetsperspektiv med särskild hänsyn till behoven hos barn, äldre och personer med funktionsnedsättningar

- tillsammans med trafiknämnden fortsätta arbetet med Grönare Stockholm där fokus är att stärka arbetet med grön infrastruktur och mångfunktionalitet i stadens parker och grönområden samt stärka gröna svaga samband enligt översiktsplanen
- i samverkan med trafiknämnden bidra till goda möjligheter för stadsodling i parker, på kvartersgårdar, tak, kolonilotter och gågator
- vidareutveckla och stärka ekologiska värden i stadens parker, naturområden och naturreservat med utgångspunkt i handlingsplanen för biologisk mångfald, exempelvis genom att öka andelen perenna rabatter som främjar pollinatörer och verka för fler tätortsnära betesdjur som ekosystemtjänst i syfte att minska kostnaderna för manuell slyröjning, stärka den biologiska mångfalden och förbättra Stockholmnarnas stadsmiljö
- vidareutveckla arbetet med att tillvarata grönytors möjligheter att motverka och mildra effekterna av extrema klimatrelaterade händelser, som intensiva värmeböljor och skyfall
- i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden stärka den biologiska mångfalden i naturreservaten
- stärka stadens klimatberedskap genom stärkt dagvattenhantering och skyfallsarbete i enlighet med stadens dagsvattenstrategi
- tillsammans med stadsbyggnadsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden och trafiknämnden fortsätta arbetet med att kartlägga stadens totala grönyta och ekologiskt särskilt betydelsefulla områden (ESBO) för att kunna följa deras utveckling över tid och bistå miljö- och hälsoskyddsnämnden i att fortsätta utreda lämpliga biotopskyddsområden
- utveckla samverkan med trafiknämnden och exploateringsnämnden kring den ekologiska kompensationen, förankrad i lokala förutsättningar
- i samband med exploateringsnämnden intensifiera arbetet med ekologisk grönytekompensation för att upprätthålla funktioner och samband för biologisk mångfald
- i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden samt stadsbyggnadsnämnden utreda lämpliga biotopskyddsområden i staden
- delta i arbetet med framtagandet av en handlingsplan för inrättandet av fler badplatser i staden som leds av miljö- och hälsoskyddsnämnden, tillsammans med idrottsnämnden, trafiknämnden och exploateringsnämnden berörda stadsdelsnämnder ska planera för att successivt fasa ut det egna beståndet av arbetsfordon och maskiner drivna av fossila bränslen, där så är ekonomiskt försvarbart
- i upphandlingar, utan att hämma konkurrensen, arbeta med en ökad kravställning på eldrivna parkskötselverktyg och entreprenadmaskiner, i syfte att minska miljöpåverkan och buller i stadsmiljön
- med stöd av miljö- och hälsoskyddsnämnden och trafiknämnden, arbeta med innovativa lösningar för bullerskydd, i synnerhet gröna bullerskydd

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna*

- i samarbete med trafiknämndens strategiska förvaltningsövergripande samordnare för en ren stad verka för samverkan, utveckling och effektivisering av städupphandlingar, rutiner, kunskap, uppföljning och kontroller för en mer kostnadseffektiv, miljövänlig och likvärdig städning i hela staden
- genom samverkan och kunskapsutbyte vid driftsupphandlingar öka kostnadseffektiviteten
- tillsammans med trafiknämnden genom förebyggande insatser arbeta med att minska stadens kostnader för renhållning

- tillsammans med trafiknämnden utveckla enhetliga arbetssätt vad gäller systematisk uppföljning av entreprenadavtal för vinterväghållning och barmarksrenhållning i syfte att säkerställa att staden erhåller den kvalitet som beställts
- beakta vikten av reinvesteringar för att förlänga livslängden på befintliga parker
- utreda möjligheterna till utveckling av Stockholms stadsmiljöer genom exempelvis brukaravtal för skötsel av parklekar eller stadsodling
- verka för att stadens medlemskap i WHO:s nätverk för äldrevänliga städer och stadens arbete med implementeringen av konceptet fortsätter och konkretiseras
- utveckla samverkan beträffande kunskap och implementering av satsningar på klimatsmarta lösningar

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
1.2 Stockholm är en trygg, säker och välskött stad att bo och vistas i	Andel stockholmare som upplever trygghet i den stadsdel där de bor	79 %	79 %	79 %
	Stockholmarnas nöjdhet med renhållning och städning	73 %	73 %	73 %
	Stockholmarnas nöjdhet med skötsel och städning av park och grönområden	73 %	73 %	73 %

Kommunfullmäktiges aktiviteter

Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Exploateringsnämnden ska, i samarbete med Södermalms stadsdelsnämnd och trafiknämnden, fortsätta utreda möjligheten till en ny parkmiljö längs det nedlagda spårområdet nedanför Södersjukhuset vid Årstaviken. (1.2)	2021-01-01	2021-12-31
Trafiknämnden ska, med stöd av kommunstyrelsen, utreda möjligheterna att i lämplig stadsdel initiera ett pilotprojekt för att möjliggöra för näringslivet och civilsamhället att bidra till stadsmiljöverksamheten. (1.2)	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med Södermalms stadsdelsnämnd utreda förutsättningar för att om möjligt kunna initiera ett pilotprojekt tillsammans med polisen på Södermalm med mer flexibla föreskrifter för alkoholförbud, enligt modell från Malmö. (1.2)	2021-01-01	2021-06-30
Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna ta fram en kravspecifikation för upphandling av naturskötsel. (2.5)	2021-01-01	2021-12-31

Ekonomiskt bistånd

Alla stockholmare ska ges förutsättningar att försörja sig själva och inkluderas i samhället. Stadsdelsnämnderna ska genom individuellt utformade insatser ge personer med ekonomiskt bistånd stöd att bli självförsörjande. Insatserna ska syfta till att hjälpa personer att snabbt nå egen försörjning för att undvika långvarigt behov av bistånd. All utredning inom ekonomiskt bistånd, liksom bedömning och tillgång till insatser, ska ske med hög rättssäkerhet och utifrån likabehandlingsprincipen. Arbetet ska vara snabbt och effektivt med regelbundna avstämningar, samt grunda sig på tillit och respekt för människors självbestämmande och integritet. Barns behov och situation ska särskilt uppmärksammas. Arbetet ska ske i nära samverkan med stadens arbetsmarknadsverk-

samheter. För att förbättra möjligheterna till att uppnå egen försörjning ska det uppsökande och motiveringsarbetet utvecklas. Samtliga stadsdelsnämnder ska använda evidensbaserade instrument för bedömning både vid nybesök samt vid pågående insatser. Systematiska välfärdsbrott ska motverkas. Stadsdelsnämnderna behöver bedriva ett intensivt arbete, enligt ovan, med särskilt fokus på de ekonomiska effekter som följer av covid-19.

Personer som uppbär ekonomiskt bistånd kan ha olika försörjningshinder. Det vanligaste försörjningshindret är arbetslöshet, och därefter personer som är sjukskrivna och personer med sociala/medicinska skäl (till exempel missbruk eller psykisk sjukdom). Stadsdelsnämnderna ska fortsätta att sänka tröskeln till arbete genom att prioritera arbetet med att utveckla insatser för dessa grupper för att förhindra att personer behöver söka ekonomiskt bistånd under långa perioder. Stadsdelsnämndernas insatser och förebyggande arbete kan spela en avgörande roll för nyanländas möjligheter att nå egen försörjning och etablering i samhället.

Ekonomiskt bistånd är en rättighet och ingen ska avstå från att söka det för att det är för komplicerat eller anses vara stigmatiserande. Felaktiga utbetalningar ska minimeras och förebyggas, bland annat genom att skapa förutsättningar för de sökande att göra rätt.

Uppgifter

Stadsdelsnämndernas ansvar omfattar bland annat:

- myndighetsutövning gentemot enskilda som ansöker om ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen
- insatser för att den enskilde ska bli självförsörjande

Förslag till budget 2021 och plan för 2022 och 2023

Mnkr	Budget 2020	Budget 2021	Plan 2022	Plan 2023
Budgeterat till stadsdelsnämnderna	-1 164,2	-1 220,8	-1 220,8	-1 220,8
Kostnader (-)	-1 196,2	-1 252,8	-1 252,8	-1 252,8
Intäkter	32,0	32,0	32,0	32,0

Budgeten för 2021 ökar med 56,6 mnkr jämfört med 2020 bland annat beroende på att kostnaderna för utbetalt ekonomiskt bistånd bedöms öka enligt stadens prognoser. Förändringarna inom verksamhetsområdet framgår av bilaga 2.

Kommunfullmäktiges inriktning för verksamhetsområdet

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna*

- bedriva ett intensivt arbete med särskilt fokus på den ekonomiska effekten som följer av Covid-19-pandemin.
- ge personer som uppbär ekonomiskt bistånd stöd och individuellt utformade insatser för att nå egen försörjning
- fortsätta att utveckla samverkan inom stadsdelsnämnden samt med arbetsmarknadsnämnden, bland annat genom att synliggöra individens behov av stöd och tydliggöra ansvar kring individens stödbehov, för att förbättra möjligheterna för personer utanför arbetsmarknaden att nå egen försörjning

- i samarbete med arbetsmarknadsnämnden under året säkerställa att handläggningen av ekonomiskt bistånd sker i enlighet med gällande rutiner för att säkerställa relevanta insatser och tidig vägledning till arbete
- tillsammans med stadsdelsnämnderna intensifiera arbetet för att minimera felaktiga samt fortsätta att utveckla arbetet för att utbetalningar av ekonomiskt bistånd ska bli rätt från början
- vid ansökan om ekonomiskt bistånd informera om vilka utrednings- och åtgärdsrutiner som kan bli aktuella vid misstanke om fusk, så som hembesök, återkrav och polisanmälan
- i samarbete med socialnämnden säkerställa att socialtjänsten i hela staden arbetar efter Lex Sarah
- i samverkan med arbetsmarknadsnämnden, SHIS, andra berörda myndigheter och civilsamhället verka för att nyanlända stockholmare utan tillräcklig egen försörjning snabbt får tillgång till kunskaper i svenska och goda förutsättningar att komma ut i arbetslivet
- i samarbete med individ- och familjeomsorgen utveckla och intensifiera arbetet för att motverka hemlöshet med utgångspunkt i stadens program mot hemlöshet
- särskilt prioritera utvecklingen av arbetssätt för sjukskrivna och personer med sociala/medicinska skäl för att sänka trösklarna till arbete
- fortsätta att utveckla och stärka samverkan mellan socialtjänstens olika verksamheter för att hushåll med osäkra boendeförhållanden, särskilt barnfamiljer, ska hitta en varaktig bostad
- utgå från ett tydligt barnperspektiv och särskilt beakta barns behov när vuxna söker ekonomiskt bistånd
- utveckla arbetet med att erbjuda kompensatoriska åtgärder för att lindra utsattheten för barn i familjer med osäkra boendeförhållanden
- utveckla det uppsökande arbetet genom till exempel öppna mottagningar, att träffas i personens hemmiljö eller mobila biståndshandläggare för att underlätta för utsatta människor att få stöd och hjälp
- säkerställa att informationsmaterial och ansökningsblanketter är utformade så att det är lätt att förstå villkoren och lämna korrekta uppgifter
- hålla en hög tillgänglighet och i kontakten med den enskilde ge ett gott och respektfullt bemötande anpassat till individens förutsättningar, exempelvis utifrån funktionsnedsättning eller behov av språk-/teckentolk
- tillsammans med socialnämnden arbeta för att minimera felaktiga utbetalningar, samt fortsätta att utveckla arbetet för att utbetalningar av ekonomiskt bistånd ska bli rätt från början
- ha funktioner för att säkerställa att utbetalat ekonomiskt bistånd har skett på korrekt grund och bättre säkerställa återbetalning av felaktiga utbetalningar, vid behov genom handläggare för felaktig utbetalning
- tillsammans med socialnämnden inom ramen för arbetet med modernisering av de sociala systemen undersöka hur digitala stöd kan förenkla och förbättra handläggningen av ekonomiskt bistånd

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
1.1 I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svenskkunskaper är kort	Andel barn som lever i familjer som har ekonomiskt bistånd	2,7 %	2,7 %	2,7 %
	Andel personer som har ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen	1,5 %	1,5 %	1,5 %

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
	Andel vuxna med långvarigt ekonomiskt bistånd jämfört med samtliga vuxna invånare	1,0 %	1,0 %	1,0 %
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel personer som själv upplever att de får en förbättrad situation av insatsen/insatserna de fått från socialtjänsten (ekonomiskt bistånd)	Fastställs 2021	Fastställs 2021	Fastställs 2021

Kommunfullmäktiges aktiviteter

Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Socialnämnden och stadsdelsnämnderna ska utveckla och systematisera uppföljningen av hur klienterna och brukarna upplever effekten av de insatser de får genom socialtjänsten. (1.4)	2021-01-01	2021-12-31
Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna ansvara för att Es-set är ett verksamhetssystem som möjliggör en evidensbaserad socialtjänst med fokus på att klienten känner att den fått fungerade stöd. (1.4)	2021-01-01	2021-12-31
Stadsdelsnämnderna ska genomföra genomlysningen av socialtjänstens barn- och ungdomshandläggning enligt modell "Rätt stöd i rätt tid". (1.4)	2021-01-01	2021-12-31

Arbetsmarknadsåtgärder

Försörjning genom eget arbete är avgörande för möjligheten att leva ett självständigt liv och förverkliga sina livsdrömmar. Covid-19 har gett betydande effekter på Stockholms arbetsmarknad och arbetslösheten är märkbart högre i vissa grupper där arbetsmarknadsåtgärderna därför är av särskilt stor vikt. Exempel på dessa är unga utan gymnasieexamen, äldre arbetslösa, personer med funktionsnedsättningar och utrikesfödda.

Stadsdelsnämnderna ska tillsammans med Jobbtorg Stockholm erbjuda arbetsmarknadsinsatser till personer med ekonomiskt bistånd som befinner sig utanför arbetsmarknaden. Insatserna ska stärka människors ställning på arbetsmarknaden och ge möjligheter till egen försörjning. Personer med social problematik, fysisk och/eller psykisk ohälsa ska erbjudas individuellt utformat stöd av stadsdelsnämnderna i syfte att höja aktivitetsnivån, stärka hälsan, motivera och förbereda inför en arbetsmarknadsinsats. För många långtidsarbetslösa kan möjligheten till arbetslivserfarenhet vara avgörande för att nå hållbar etablering på arbetsmarknaden. Stadens arbete med Stockholmsjobb och feriejobb ger viktiga meriter, kontakter och motivation, och väcker samtidigt intresse för staden som arbetsgivare och bidrar till stadens framtida kompetensförsörjning. Feriejobben ska vara meningsfulla och erbjuda ett första steg in på arbetsmarknaden.

Uppgifter

Stadsdelsnämndernas ansvar omfattar bland annat:

- att utreda behov av förberedande eller parallellt stöd för personer som tar del av arbetsmarknadsinsats inom Jobbtorg Stockholm

- arbetsförberedande insatser för arbetslösa som inte omfattas av arbetsmarknadsnämndens verksamhet inom Jobbtorg Stockholm
- stödsinsatser i form av lönebidrags- och OSA-anställningar (offentligt skyddat arbete)
- rekrytering och anställning av feriearbetande ungdomar samt Stockholmsjobb

Förslag till budget 2021 och plan för 2022 och 2023

Mnkr	Budget 2020	Budget 2021	Plan 2022	Plan 2023
Budgeterat till stadsdelsnämnderna	-188,6	-191,4	-191,4	-191,4
Kostnader (-)	-216,0	-218,8	-218,8	-218,8
Intäkter	27,4	27,4	27,4	27,4

Budgeten för 2021 ökar med 2,8 mnkr jämfört med 2020. Stadens verksamheter ska kontinuerligt arbeta för en effektiv verksamhet. Förändringarna framgår av bilaga 2. I budgeten för arbetsmarknadsåtgärder ingår 28,8 mnkr för Stockholmsjobb samt 98,0 mnkr för feriearbeten. Vidare finns medel avsatta i central medelsreserv till kyrkogårdsnämnden för fler feriejobb, samt i trafikinämndens budget för samma ändamål.

Kommunfullmäktiges inriktning för verksamhetsområdet

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna*

- erbjuda ungdomar feriejobb under sommar-, höst- och vinterlov
- feriejobben ska ha meningsfulla arbetsuppgifter och förbereda för arbetslivet
- verka för att fler feriejobb inriktas mot städuppdrag i stadens verksamheter samt renhållning och skötsel av stadens parker och offentliga miljöer
- i samverkan med arbetsmarknadsnämnden säkerställa att fler ungdomar ges möjlighet att feriearbeta i ett annat stadsdelsområde än där de bor
- prioritera ungdomar med funktionsnedsättning, med sociala skäl, som avbrutit gymnasiestudier eller bedöms ha behov av språkstödande insats vid fördelning av feriejobb
- i samarbete med arbetsmarknadsnämnden vidareutveckla arbetet med Stockholmsjobb, inklusive stadsdelsmammor
- tillvarata kunskaper och metoder från insatser för personer långt ifrån arbetsmarknaden, och vidareutveckla och sprida effektiva insatser och arbetssätt, i samverkan med arbetsmarknadsnämnden
- stärka möjligheterna att tillgodose olika gruppers behov av insatser regionalt genom samverkan med andra stadsdelsnämnder
- tillsammans med arbetsmarknadsnämnden samverka inom ramen för samordningsförbundet Stockholm stad kring förrehabiliterande insatser som syftar till att överbygga glapp mellan parternas ansvar och kompetensområden
- tillsammans med arbetsmarknadsnämnden samverka externt med näringsliv och civilsamhälle för att nyanlända ska etableras snabbt på arbetsmarknaden
- fortsätta utvecklingen av insatser för kvinnor som står långt ifrån arbetsmarknaden, särskilt utrikes födda kvinnor
- fortsätta arbetet med att öka möjligheterna för personer med funktionsnedsättningar att komma i arbete

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska stadsdelsnämnderna

- tillsammans med idrottsnämnden och arbetsmarknadsnämnden arbeta uppsökande mot nyanlända, gärna i dialog med SHIS, för att få dem aktiva i föreningslivet

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
1.1 I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svenskkunskaper är kort	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	9 000	9 000	9 000
	Antal aspiranter som fått Stockholmsjobb	800	800	800
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antal unga 20-29 år som varken arbetar eller studerar som nåtts av uppsökande verksamhet och tagit del av arbetsmarknadsinsatser	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd

Kommunfullmäktiges aktiviteter

Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Arbetsmarknadsnämnden och utbildningsnämnden ska i samråd med socialnämnden och stadsdelsnämnderna revidera riktlinjerna för det kommunala aktivitetsansvaret. (1.1)	2021-01-01	2021-12-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

- Förslaget till budget 2021 och inriktning för 2022-2023 för stadsdelsnämnderna godkänns

Arbetsmarknadsnämnden

Försörjning genom eget arbete är avgörande för att människor ska få möjlighet att leva självständiga liv och förverkliga sina livsdrömmar. Alla stockholmare ska ges förutsättningar att försörja sig själva och inkluderas i samhället. Effekterna av covid-19 ställer stora krav på att staden mobiliserar sina insatser med utgångspunkt i att antalet personer som söker jobb ökar. Ett särskilt fokus ska läggas på de individer som står långt ifrån den reguljära arbetsmarknaden. Samtidigt skapas såväl nya företag som nya yrken som en följd av krisen och ett välfungerande och tätt samarbete med näringslivet är en förutsättning för att fler ska komma in eller återinträda på arbetsmarknaden. Stockholm är ett internationellt centrum för innovation och entreprenörskap där stadens unga bidrar till Stockholms tillväxt i växande branscher.

Arbetsmarknadsnämnden ska erbjuda effektiva och individuellt anpassade arbetsmarknadsinsatser för att förbättra individens förutsättningar för hållbar egen försörjning. Nämnden har ett nära samarbete med stadens olika verksamheter, andra myndigheter, näringsliv och det civila samhället, bland annat genom Integrationspakten. Stadens Jobbtorg stöttar och matchar den enskilde till arbete eller studier. Stadens arbetsmarknadsinsatser erbjuder individuellt anpassad stöd och insatser för att korta vägen för den enskilde till långsiktig egen försörjning. Unga arbetslösa är en prioriterad grupp, och staden ska särskilt prioritera insatser, anställningar och praktikplatser för unga upp till 29 år. För många långtidsarbetslösa kan möjligheten till arbetslivserfarenhet vara avgörande för att nå hållbar etablering på arbetsmarknaden. Genom ett förstärkt samarbete med privata, offentliga och ideella arbetsgivare i staden kan fler vägar till arbetsmarknaden öppnas.

Målet är att Stockholm ska vara ett nationellt och internationellt föredöme för snabb etablering av nyanlända på arbetsmarknaden. Då måste vägen till arbete och kunskaper i svenska vara kort där människor snabbt kommer in i egen försörjning. För att möta en arbetsmarknad som växer och efterfrågar kompetens och för att bryta arbetslöshet behövs modern och relevant vuxenutbildning och sfi, förbättrad matchning och effektiva arbetsmarknadsåtgärder i samarbete med stadens näringsliv och arbetsgivare. Ungdomar, nyanlända, personer med funktionsnedsättning och personer som står långt från arbetsmarknaden ska särskilt prioriteras för att förebygga långvarigt utanförskap.

Stockholm ska vara en öppen stad där människor på flykt från krig och oroshärdar ska kunna bygga upp ett nytt liv under trygga förhållanden. Staden ska ha ett effektivt och samlat mottagande av nyanlända som möjliggör en snabb etablering på arbetsmarknaden och i samhället. Vägen till arbete och kunskaper i svenska ska vara kort och de nya stockholmarna ska snabbt komma in i egen försörjning. Arbetsmarknadsnämnden ska samverka med SHIS Bostäder, Arbetsförmedlingen, Universitets- och högskolerådet, yrkeshögskolor, branschorganisationer och andra aktörer så att nyanlända har ett arbete eller studerar efter etableringsuppdraget. Sfi-undervisningen ska hålla hög kvalitet och ha tydlig koppling till arbetsmarknaden och möjligheten att kombinera språkstudier med yrkeskunskaper ska vara god. Vuxenutbildningen ska erbjuda lättillgängliga studier och utveckla stödformerna för de grupper som behöver extra stöd.

Nämndens uppgifter

Arbetsmarknadsnämnden ansvarar för kommunövergripande arbetsmarknadsfrågor och för stadens samlade arbetsmarknadsinsatser.

Nämndens ansvar omfattar bland annat:

- verksamheten vid stadens jobbtorg

- samordning och utveckling av feriejobb för ungdomar, samt anskaffning av handledning
- det kommunala aktivitetsansvaret för 16-19-åringar
- samordningsansvar för stadens samverkan med Arbetsförmedlingen
- vuxenutbildning inklusive svenska för invandrare (sfi)
- lagstadgad samhällsorientering för nyanlända
- samordning av stadens arbete med mottagande och etablering av nyanlända

Arbetsmarknadsnämnden ska årligen utarbeta en stadsövergripande rapport för verksamhetsområdet inklusive en analys av utvecklingen med särskilt fokus på personer som står långt ifrån arbetsmarknaden, samt följa upp stadens insatser för att säkerställa att ändamålsenliga och kostnadseffektiva insatser används.

Arbetsmarknadsnämnden ska utveckla och anpassa verksamheten med hänsyn till Arbetsförmedlingens pågående omstrukturering där så är möjligt, till exempel genom det uppsökande arbetet och vuxenutbildningen.

Arbetsmarknadsnämnden ansvarar även för upphandling av förmedlingstjänster avseende ställföreträdare samt upprättande av stadens förvaltarenhet.

Förslag till budget 2021 och plan för 2022 och 2023

Mnkr	Budget 2020	Budget 2021	Plan 2022	Plan 2023
Driftverksamhet				
Kostnader (-)	-1 052,4	-1 082,1	-1 072,2	-1 070,2
Drift och underhåll	-1 052,4	-1 082,1	-1 072,2	-1 070,2
Avskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Internräntor	0,0	0,0	0,0	0,0
Intäkter	247,2	193,6	193,6	193,6
Netto	-805,2	-888,5	-878,6	-876,6
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-4,0	-4,0	-4,0	-4,0
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	-4,0	-4,0	-4,0	-4,0

Budgeten för 2021 ökar med 83,3 mnkr jämfört med 2020, bland annat beroende på förstärkning av Jobbtorg samt att Stockholmsvärdarna har flyttats över från trafiknämnden. Stadens verksamheter ska kontinuerligt arbeta för en effektiv verksamhet. Genom att bland annat arbeta för att minska kostnaderna för administration och en effektiv lokalanvändning används stadens resurser i enlighet med god ekonomisk hushållning och resurser kan frigöras för prioriterad verksamhet. Kommunfullmäktiges budget för 2021 fokuserar på samverkan och prioriteringar utifrån ett kommunkoncernsperspektiv och innehåller en generell effektivisering. Utöver nämndens budget avsätts medel i central medelsreserv för eventuella volymökningar inom vuxenutbildningen. Samtliga förändringar framgår av bilaga 2.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

En modern storstad med valfrihet och möjligheter för alla

Arbetsmarknadsnämnden ska kontinuerligt anpassa sin verksamhet utifrån konjunkturläget och Arbetsförmedlingens prioriteringar för att säkerställa att Stockholmare snabbt når egen försörjning. Utbudet av vuxenutbildning ska snabbt anpassas efter efterfrågan samt i linje med arbetsmarknadens behov. Genom nämndens utbildningar och insatser erbjuder staden flera möjligheter för den enskilde att etablera sig på arbetsmarknaden.

Fler ska ges förutsättningar för jobb genom vuxenutbildning och möjligheterna till valfrihet ska vara goda. Arbetsmarknadsnämnden ska fortsätta att utveckla och anpassa befintliga utbildningar till grupper med kort utbildningsbakgrund och mindre studievana för att fler ska studera och klara sina studier. Det ska finnas goda möjligheter att kombinera språkstudier med arbete, praktik, yrkesutbildning eller teoretiska kurser inom vuxenutbildningen. För att nå fler kvinnor ska sfi fortsätta att erbjudas för föräldralediga. För gruppen ensamkommande unga och andra i särskilt behov av studiestöd och vägledning ska detta erbjudas som ett stöd i övergången till egen försörjning eller vidare studier.

Personer med långvarigt behov av ekonomiskt bistånd ska ges förutsättningar för arbete, egen försörjning och delaktighet i samhället. Många av aspiranterna på jobbtorgen står långt från arbetsmarknaden och har stora behov av stöd och utbildning. Nämnden ska samverka med stadsdelsnämnderna för att fortsätta att utveckla och anpassa stadens arbetsmarknadsinsatser för att möta målgruppens behov. Innovation ska främjas genom eget utvecklingsarbete och tillsammans med fristående aktörer och ideell sektor. Stadens arbetsmarknadsinsatser ska vara meningsfulla och syfta till att öka förutsättningar för hållbar arbetsmarknadsetablering. Stockholmsjobben ska fortsätta att utvecklas för att öppna vägar in på arbetsmarknaden för unga, nyanlända, personer med funktionsnedsättning och långtidsarbetslösa. Arbetsmarknadsnämnden ska också som en del av sitt uppdrag samverka med näringslivet samt aktivt delta i stadens övergripande arbete att skapa ett gott företagsklimat i Stockholm.

Arbetsmarknadsnämnden ska prioritera insatser som skapar förutsättningar för nyanlända att etablera sig på arbetsmarknaden och i samhället. Stadens etableringscentrum ska bidra till en väg in för nyanlända och erbjuda insatser som särskilt syftar till att alla grupper av nyanlända snabbt etablerar sig på arbetsmarknaden och når egen försörjning. Nämnden ska leda och utveckla arbetet med stadens integrationspakt för en bättre integration i samarbete med näringslivet och andra aktörer.

Arbetsmarknadsnämnden ska vara drivande i stadens arbete med Agenda 2030:s mål 1 *Avskaffa fattigdom* (tillsammans med socialnämnden), 4 *God utbildning för alla* (tillsammans med utbildningsnämnden), 8 *Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt* (tillsammans med kommunstyrelsen).

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden

- följa konsekvenserna av Covid-19-pandemin och säkerställa att verksamheten kontinuerligt anpassas för att så många personer som möjligt snabbt ska återetablera sig på arbetsmarknaden
- utveckla digitala arbetssätt för nämndens verksamheter inom särskilt studie- och yrkesvägledningen och jobbtorg
- intensifiera arbetet med att prioritera unga i utvecklingen av insatser och nämndens arbetssätt, bland annat genom integrationspakten

- erbjuda stödinsatser som vägledning och planering till ensamkommande unga i övergången mellan skola och jobb eller vidare studier
- säkerställa att inskrivna på Jobbtorg får en individuell handlingsplan inom 5 dagar
- i samarbete med Stockholm Business Region och relevanta aktörer arbeta för att sprida kunskap om och ge vägledning till att starta företag för nämndens målgrupper.
- samverka med aktörer i privat och ideell sektor som verkar för att skapa mötesplatser mellan innerstad och ytterstad med inriktning på ungas entreprenörskap, växande branscher och fler vägar till jobb
- erbjuda sfi-undervisning med hög kvalitet och tydlig koppling till arbetsmarknaden, där hänsyn tas till stadens och näringslivets framtida rekryteringsbehov och deltagarnas utbildnings- och yrkesbakgrund, och arbeta för att fler ska fullfölja sin sfi-utbildning, bland annat genom att följa upp avbrutna studier
- fortsätta att stärka kopplingen till arbetsmarknaden inom sfi genom aktiviteter som arbetslivsorientering, praktik och matchning, särskilt med hjälp av integrationspaktens partnerskap
- tillsammans med utbildningsnämnden utveckla samverkan med näringslivet för att stärka arbetslivets närvaro i skolan
- tillsammans med kommunstyrelsen, integrationsutskottet och övriga berörda nämnder och bolagsstyrelser samordna och utveckla stadens samlade insatser för förstärkt integration
- genom ett intensifierat arbete i nära samverkan med berörda stadsdelsnämnder och lokal närvaro i Järva arbeta för att staden inte ska ha några särskilt utsatta områden
- utöka antalet kombinationsutbildningar där sfi kombineras med yrkesutbildning
- fortsätta utvecklingen av vuxenutbildningen för att möta behoven hos målgrupper med kort utbildningsbakgrund, bristande svenskkunskaper, sammanfattat problematik eller som på annat sätt behöver extra stöd, med särskilt fokus på nyanländas och kortutbildades etablering på arbetsmarknaden fortsätta utveckla vuxenutbildningens utformning för ökad flexibilitet
- fortsätta utveckla sfi för föräldralediga, med fördel på introduktionsförskolorna, och komplettera med integrations- och arbetsfrämjande insatser
- fortsätta att utveckla studie- och yrkesvägledningen inom sfi, jobbtorgens verksamhet och vuxenutbildningen tillsammans med näringslivet för att möta arbetsmarknadens behov
- utveckla vuxenutbildningen och studie- och yrkesvägledningen för att stärka möjligheterna till omställning, särskilt med anledning av Covid-19-pandemin
- fortsatt att förstärka det uppsökande arbetet med studie- och yrkesvägledning för att nå personer som har rätt att läsa inom vuxenutbildningens rättighetsbaserade utbildningar samt stärka samverkan med Arbetsförmedlingen i syfte att motivera kortutbildade till studier
- fortsätta att utveckla jobbspår i form av kortare utbildningar med hög relevans för arbetsmarknadens behov i kombination med studier i språk, bland annat med stöd av de partnerskap som sluts inom integrationspakten
- i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden ta fram korta utbildningar som möter de behov som en ökad investeringstakt i energieffektiviserande åtgärder innebär
- i samarbete med socialnämnden, stadsdelsnämnderna, SHIS Bostäder, ansvariga myndigheter och civilsamhället samordna stadens mottagande av nyanlända och vara pådrivande i arbetet för att förbättra och påskynda nyanländas etablering och inkludering i samhället

- tillsammans med stadsdelsnämnderna, SHIS Bostäder och socialnämnden aktivt arbeta för att barnfamiljer inom SHIS genomgångsbostäder får bostadsvägledning och insatser som leder till en stabil bostadssituation och varaktig försörjning
- samverka med socialnämnden kring etableringscentrum
- genom stadens etableringscentrum erbjuda ett tidigt, förebyggande och sammanhållet stöd och insatser i syfte att öka nyanländas etablering på arbetsmarknaden och i samhället, samt stärka samverkan med nationella myndigheter för ett bättre mottagande
- tillsammans med Arbetsförmedlingen medverka i skyndsamt upprättande av den nyanländes handlingsplan och vid behov i samverkan med stadsdelsnämnderna bidra med sociala insatser
- i samverkan med Arbetsförmedlingen och SHIS Bostäder verka för att nyanlända på stadens boenden arbetar eller studerar efter etableringsuppdraget
- fortsätta att utveckla integrationspakten och därigenom samverka med näringslivet och offentliga verksamheter i syfte att underlätta nyanländas etablering på arbetsmarknaden
- stärka nyanländas möjligheter att validera tidigare utbildning inom stadens vuxenutbildningar och utveckla möjligheten till validering av informell kompetens med berörda myndigheter och regionala aktörer
- samordna stadens arbete med att erbjuda samhällsvägledning till nyanlända
- tillsammans med SHIS Bostäder och i samverkan med stadsdelsnämnderna och socialnämnden utveckla bostadsvägledningen så att nyanlända finner egen bostad
- utveckla och komplettera samhällsorientering för stadens nyanlända, bland annat med inriktning på mänskliga rättigheter, individens och samhällets rättigheter och skyldigheter genom ökad samverkan med ideella organisationer och företag genom integrationspakten, samt socialtjänst och relevanta statliga myndigheter, och arbeta för att alla nyanlända ska delta i samhällsorientering
- tillsammans med stadsdelsnämnderna utveckla och tillvarata upparbetade arbetssätt med stadsdelsmammor i staden
- i samarbete med idrottsnämnden och arbetsmarknadsnämnden stödja föreningslivet i det uppsökande arbetet riktat mot nyanlända, särskilt kommunplacerade
- tillsammans med idrottsnämnden och stadsdelsnämnderna arbeta uppsökande mot nyanlända, gärna i dialog med SHIS, för att få dem aktiva i föreningslivet
- fortsätta att utveckla brobygggarverksamhet i enlighet med stadens strategi för romsk inkludering
- i samverkan med utbildningsnämnden vidareutveckla arbetet med att etablera kontakt med elever i riskzonen under sista året i grundskolan eller på gymnasiet för att erbjuda stöd att slutföra utbildningen eller i övergången från skola till arbetsliv
- i samarbete med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna arbeta aktivt för att unga utan arbete eller studier återgår till gymnasiestudier eller annan sysselsättning, genom utökat uppsök utanför skolan samt verksamhet anpassad till unga som är i riskzon
- i samverkan med socialnämnden och stadsdelsnämnderna arbeta med insatser för de ungdomar som nås genom sociala insatsgrupperna, både målgrupperna 12-18 år samt 19-29 år
- vidareutveckla möjligheterna att anskaffa handledning och erbjuda feriejobb i extern regi med inriktning på arbetslivet och entreprenörskap
- fortsätta utvecklingen av anpassade insatser för språkstöd i samband med feriejobb för nyanlända ungdomar

- fortsätta att utveckla arbetet med att samordna och erbjuda Stockholmsjobb, inklusive Stockholmsvärdar, till personer som står långt ifrån arbetsmarknaden
- samverka med företag och andra organisationer för att skapa fler praktikplatser, feriearbeten och möjlighet till arbete för personer med funktionsnedsättningar
- utifrån de partnerskap som sluts inom ramen för integrationspakten erbjuda praktik- och arbetstillfällen till de målgrupper som nämnden möter
- vidareutveckla arbetet med att stärka möjligheterna och vara pådrivande i arbetet för att personer med funktionsnedsättningar anställs i stadens verksamheter
- fortsätta och utveckla samverkan med Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Region Stockholm genom Samordningsförbundet Stockholms stad (Fin-sam) i syfte att skapa bättre förutsättningar för rehabilitering och inträde på arbetsmarknaden för personer som står långt från arbetsmarknaden på grund av ohälsa
- i samverkan med stadsdelsnämnderna prioritera lokala åtgärder som behövs för att nå målet om att inte ha något särskilt utsatt eller utsatt område inom Stockholms stad
- utifrån befintlig kunskap, lägesbild och aktiviteter i handlingsplanen utveckla arbetet mot våldsbejakande extremism. Arbetet ska ske i nära samverkan med stadsdelsnämnder samt kommunstyrelsens centrala samordnare mot våldsbejakande extremism
- samordna stadsdelsnämndernas arbetsmarknadsinsatser och erbjuda stöd till kompetens- och verksamhetsutveckling
- arbeta uppsökande mot unga som varken arbetar eller studerar och mot nyanlända kvinnor som står utanför arbetsmarknaden

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

God samverkan och dialog med näringsliv och arbetsgivare är en förutsättning för att studerande och aspiranter i så hög grad som möjligt ska kunna få ett arbete efter avslutade studier/arbetsmarknadsinsatser. Stadens vuxenutbildning fyller en viktig funktion för regionens kompetensförsörjning.

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden

- i samarbete med Stockholm Business Region AB och kommunstyrelsen ta fram tillväxt- och arbetsmarknadsanalyser och kartlägga Stockholms kompetensförsörjningsbehov
- bistå kommunstyrelsen i sitt strategiska arbete med kompetensförsörjning kopplat till näringslivets förutsättningar och långsiktiga behov och en långsiktig kompetensförsörjning i stadens verksamheter
- stärka nämndens kontakter med näringslivet genom fördjupad samverkan med arbetsgivare
- i samarbete med Stockholm Business Region och inom ramen för integrationspakten fortsätta dialogen med näringslivet för att utveckla företagens möjligheter att bidra till social hållbar utveckling och integration
- i samverkan med Stockholm Business Region ABs och i samråd med stadsdelsnämnderna arbeta för ökad hållbar tillväxt och företagande inom stadsdels geografiska område
- öka samverkan med utbildningsnämnden och näringslivet kring utformning av relevanta utbildningar och arbetsmarknadsinsatser för att tillgodose näringslivets behov av rätt kompetens.

- utveckla befintliga forum mellan staden och näringslivet, såsom integrationspakten, för att tillgodose näringslivets behov av kompetens i samverkan med Stockholm Business Region AB genom till exempel talanguppdrag och studiemöjligheter.
- tillsammans med kommunstyrelsen, Stockholm Business Region AB och Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd verka för etableringen av International House och stärka möjligheten till kvalificerad arbetskraftsinvandring

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Nämndens verksamhet syftar till att stödja och rusta personer som står utanför arbetsmarknaden med utbildning och kunskaper för att nå egen försörjning. Vuxenutbildningen spelar en viktig roll för att förbättra förutsättningarna för kompetensförsörjningen i stadens verksamheter.

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- samordna stadens återsökning av statsbidrag för flyktingmottagande
- kontinuerlig analys och uppföljning av insatser till nämndens målgrupper
- fortsätta arbeta för att tillgängliggöra arbetsplatser genom sociala krav i stadens upphandlingar
- följa upp, analysera och sammanställa hur nämnders och bolagsstyrelser upphandlingar bidrar till ökad sysselsättning för personer som står utanför arbetsmarknaden
- i samarbete med kommunstyrelsen bistå stadens nämnder och styrelser i att genomföra en arbetsdifferentieringsanalys i syfte att identifiera arbetsuppgifter som kan erbjudas exempelvis Serviceassistenter
- genom vuxenutbildningen erbjuda möjligheter för fler av stadens medarbetare att bli behöriga inom sina yrken
- i samverkan med kommunstyrelsen utveckla vuxenutbildningen som strategisk aktör inom stadens egen kompetensförsörjning, till exempel genom att rekrytera, matcha och utbilda personer till yrken där staden bedöms ha stora rekryteringsbehov
- tillsammans med äldre- och stadsdelsnämnderna säkerställa att fler anställda inom äldreomsorgen får kompetensutveckling inom svenska språket eller sitt yrke på gymnasial nivå
- stärka verksamhets- och avtalsuppföljningen inom vuxenutbildningen i syfte att säkerställa hög kvalitet
- skapa möjlighet för Stockholms stads verksamheter att lätt kunna återanvända möbler och inventarier genom verksamheten Stocket.
- bistå utbildningsnämnden i arbetet med att utveckla samverkan med externa aktörer så som näringsliv, civilsamhälle, universitet och högskolor för att stärka sambandet mellan praktik och forskning

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
1.1 I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svensk kunskaper är kort	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	9 000	9 000	9 000
	Antal aspiranter som fått Stockholmsjobb	800	800	800

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
	Andel inskrivna på Jobbtorg som har en individuell handlingsplan efter fem dagar	100 %	100 %	100 %
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Andel kursdeltagare inom grundläggande vuxenutbildning med godkänt betyg efter fullföljd kurs	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel kursdeltagare inom gymnasial vuxenutbildning, högskoleförberedande kurser, med godkänt betyg efter fullföljd kurs	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel kursdeltagare inom gymnasial vuxenutbildning, yrkesutbildning, med godkänt betyg efter fullföljd kurs	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel aspiranter som är självförsörjande sex månader efter avslut på Jobbtorg Stockholm	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel kursdeltagare inom sfi med godkänt betyg efter fullföljd kurs	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Genomsnittlig inskrivningstid för unga aspiranter (18-29 år) som avslutas från Jobbtorg Stockholm	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antal unga 20-29 år som varken arbetar eller studerar som nåtts av uppsökande verksamhet och tagit del av arbetsmarknadsinsatser	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel kvinnor och män som har avslutats till arbete eller studier inom 12 månader efter inskrivning på Jobbtorg Stockholm	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
	Genomsnittlig inskrivningstid för kvinnor och män som avslutas från Jobbtorg Stockholm	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
2.1. Stockholm har Sveriges bästa företagsklimat och ett internationellt konkurrenskraftigt näringsliv	Arbetskraftsbrist i Stockholm (andel vakanser av antalet anställda)	1,1	1,0	0,9
3.1. Stockholm har en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1 %	+/- 1 %	+/- 1 %
3.2. Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna	Andel upphandlade avtal där kontinuerlig uppföljning genomförts	90 %	90 %	90 %
	Aktivt Medskapandindex	82	83	83
	Index Bra arbetsgivare	84	84	84
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/ styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/ styrelse
	Andel upphandlingar där marknadsdialog har genomförts	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/ styrelse

Kommunfullmäktiges aktiviteter

Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Arbetsmarknadsnämnden och utbildningsnämnden ska i samråd med socialnämnden och stadsdelsnämnderna revidera riktlinjerna för det kommunala aktivitetsansvaret. (1.1)	2021-01-01	2021-12-31
Arbetsmarknadsnämnden ska i samverkan med Stockholm Business Region AB, Samordningsförbundet Stockholms stad och i dialog med Arbetsförmedlingen och berörda företag ta fram en handlingsplan för hur arbetsintegrerande sociala företag kan främjas av Stockholm stad i samverkan med relevanta aktörer. (1.1)	2021-01-01	2021-09-30
Arbetsmarknadsnämnden ska utreda hur fler i utökad målgrupp kan ta del av samhällsorientering. (1.1)	2021-01-01	2021-12-31
Utbildningsnämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna och i samverkan med arbetsmarknadsnämnden genomföra en satsning på vidareutbildning i svenska språket för stadens förskolepersonal vid behov. (1.3)	2021-01-01	2021-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Arbetsmarknadsnämnden ska ta fram en handlingsplan för att genomföra stadens strategi 2020 - 2022 för att minska risken för att barn, unga och unga vuxna dras in i kriminalitet. (1.4)	2021-01-01	2021-03-31
Kommunstyrelsen ska tillsammans med arbetsmarknadsnämnden och socialnämnden utreda gränsdragningen mellan sysselsättning med arbetsrehabiliterande inriktning och arbetsmarknadsnämndens insatser. (1.4)	2021-01-01	2021-12-31
Idrottsnämnden ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden, socialnämnden och utbildningsnämnden ta fram en handlingsplan för bättre hälsa genom fysisk aktivitet. (2.4)	2021-01-01	2021-03-31
Kulturnämnden ska samverka med idrottsnämnden och stadsdelsnämnderna inom ramen för fältassistenternas förebyggande arbete utveckla ett arbets sätt för att nå målgrupper som inte deltar i fritidsaktiviteter i lika hög utsträckning, vid behov i samverkan med arbetsmarknadsnämnden. (2.4)	2021-01-01	2021-12-31
Arbetsmarknadsnämnden ska i samråd med miljö- och hälsoskyddsnämnden kartlägga utbildningsbehov kopplade till stadens mål om att Stockholm ska vara en fossilbränslefri stad 2040 och en fossilbränslefri organisation 2030. (2.5)	2021-01-01	2021-12-31
Fastighetsnämnden ska bistå arbetsmarknadsnämnden med att inom fastighetsnämndens bestånd hitta en lämplig lokal för etableringscentrum med plats för möten och civilsamhället. (3.2)	2021-01-01	2021-06-30
Serviceämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och i samråd med arbetsmarknadsnämnden, socialnämnden, äldreämnden, överförmyndarnämnden och stadsdelsnämnderna etablera en support- och förvaltningsorganisation för Esset för att från och med 2022 kunna leverera full support. (3.2)	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska tillsammans med arbetsmarknadsnämnden och socialnämnden se över fördelningen av generalschablonen för flyktingmottagande med hänsyn till verksamhetsförändringar i stadens arbete med etableringen av nyanlända. (3.2)	2021-01-01	2021-03-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

6. Förslaget till budget 2021 och inriktning för 2022-2023 för **arbetsmarknadsnämnden** godkänns

Avfallsnämnden

Nämndens uppgifter

Avfallsnämnden har verksamhetsansvaret för de uppgifter som enligt miljöbalken eller andra författningar åligger staden i fråga om avfallshantering.

Nämnden ansvarar för:

- upprättande av förslag till renhållningsordning
- upprättande av förslag till avfallsplan
- upprättande av förslag till taxor för hämtning, transport och behandling av hushållsavfall

Omfattningen av nämndens uppgifter är därmed reglerad i lag och författning. Utförandet av den faktiska avfallsverksamheten åligger Stockholms Stadshus AB:s dotterbolag Stockholm Vatten och Avfall AB. Verksamheten bedrivs inom dess dotterbolag Stockholm Avfall AB.

Nämndens ledamöter utgör genom personunion även styrelse för Stockholm Avfall AB. Budget för nämndens verksamhet upprättas därför inom Stockholm Avfall AB.

Avfallsnämndens verksamhetsplanering upprättas genom nämnda personunion av styrelsen för Stockholm Avfall AB. Styrning av verksamheten sker därmed genom ägardirektiv till bolaget inom Stockholms Stadshus AB.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

7. Förslaget till budget 2021 och inriktning för 2022-2023 för **avfallsnämnden** godkänns

Exploateringsnämnden

Exploateringsnämnden ska säkerställa ett hållbart samhällsbyggande och uppfylla stadens bostadsmål om 140 000 bostäder till 2030 med tillhörande infrastruktur och samhällsservice. Nämnden ska utveckla och förvalta stadens markinnehav så att en hållbar utbyggnad av staden säkerställs.

Stockholm ska byggas attraktivt, hållbart och tätt och vara en levande och socialt hållbar stad. Alla stadsdelar ska utvecklas med en blandning av bostäder, arbetsplatser, handel, natur, kultur, idrottsytor, skolor och förskolor. Stadsutveckling som verktyg för en hållbar utveckling ska tas tillvara. Staden ska utvecklas i dialog med de boende för ökad attraktivitet och trygghet i hela Stockholm.

Nämnden ska bidra till att skapa fysiska strukturer som gör det lätt att leva och resa miljövänligt och som minskar transporter.

Nämndens uppgifter

Exploateringsnämnden ansvarar för:

- markförvaltning och markexploatering inom stadens gräns
- mark som staden äger utanför stadens gräns som ska exploateras eller avyttras
- frågor om förvärv, överlåtelse eller upplåtelse av fastigheter, tomträtter och andra nyttjanderätter
- genomförande av detaljplaner för gator, vägar, torg, parker och andra allmänna platser på stadens mark och på annan mark som nämnden förvaltar
- myndighetsutövning i hamnfrågor

Markförvaltningen genererar betydelsefulla intäkter för staden varav huvuddelen utgörs av tomträttsintäkter.

Förslag till budget 2021 och plan för 2022 och 2023

Mnkr	Budget 2020	Budget 2021	Plan 2022	Plan 2023
Driftverksamhet				
Kostnader (-)	-1 388,5	-1 375,9	-1 407,2	-1 431,0
Drift och underhåll	-116,5	-125,8	-125,8	-125,8
Avskrivningar	-304,0	-333,8	-357,9	-377,6
Internräntor	-968,0	-916,3	-923,5	-927,6
Intäkter	2 707,2	2 849,0	2 980,0	3 068,6
Netto	1 318,7	1 473,1	1 572,8	1 637,6
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-3 750,0	-3 750,0	-3 900,0	-3 900,0
Inkomster	850,0	950,0	900,0	900,0
Netto	-2 900,0	-2 800,0	-3 000,0	-3 000,0
Försäljningsuppdrag	200,0	200,0	200,0	200,0

Det budgeterade överskottet för 2021 ökar med 154,4 mnkr jämfört med 2020. Stadens verksamheter ska kontinuerligt arbeta för en effektiv verksamhet. Genom att bland annat arbeta för att minska kostnaderna för administration, konsulttjänster och en effektiv lokalanvändning används stadens resurser i enlighet med god ekonomisk hushållning och resurser kan frigöras för prioriterad verksamhet. Kommunfullmäktiges budget för 2021 fokuserar på samverkan och prioriteringar utifrån ett kommunkoncernsperspektiv och innehåller en generell effektivisering. Förändringarna framgår av bilaga 2.

Investeringsbudgeten för 2021 minskar med 100 mnkr jämfört med 2020 i syfte att upprätthålla en hög egenfinansieringsgrad för stadens investeringar. Nämnden ska ha ett ökat fokus på styrning, effektivitet, kostnadsmedvetenhet och prioriteringar mellan och inom investeringsprojekt i syfte att begränsa investeringsutgifterna. Investeringsbudgeten framgår av bilaga 3.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

När takten är hög i bostadsbyggandet ska exploateringsnämnden arbeta för att staden tidigt i utvecklingen säkerställer goda möjligheter för offentlig service, olika boendetyper, näringsliv, föreningsliv, kultur och rekreation i hela staden. Stockholmarna ska involveras i arbetet för att nämnden ska kunna ta hänsyn till åsikter, synpunkter och behov, särskilt när det gäller att utveckla den fysiska miljön utifrån ett medborgarperspektiv och ökad trygghet. För att skapa ett levande, attraktivt och tryggt Stockholm i stadens alla områden ska nämnden arbeta för en blandning av arbetsplatser, service och bostäder.

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden

- verka för målet att Stockholms stad inte ska ha några särskilt utsatta eller utsatta områden
- arbeta aktivt för en trygg och attraktiv boende- och stadsmiljö genom att säkerställa att trygghetsskapande faktorer tillgodoses i de enskilda projekten och att kunskap om lokala behov och förutsättningar inhämtas tidigt i processerna i samverkan med stadsdelsnämnderna och i dialog med invånarna
- i stadsplaneringen arbeta för offentliga miljöer som är trygga, inkluderande och säkra, bland annat genom att skapa mer folkliv och levande gatumiljöer
- i samarbete med kommunstyrelsen, kulturnämnden och idrottsnämnden delta i stadens arbete med platssamverkan i syfte att skapa en trygg, säker och levande stad genom exempelvis platsaktivering och kulturverksamheter
- tillsammans med berörda nämnder, i ett tidigt skede, planera för kvalitativa skol- och förskolegårdar med välfungerande friytor
- tillsammans med övriga ansvariga myndigheter öka ansträngningarna för att illegala båtetableringar avlägsnas
- genom samverkan med socialnämndens EU-teams uppsökande arbete och efter samråd med polisen systematiskt arbeta för att förebygga uppkomsten av olagliga boplatser

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

Behovet av fler bostäder har hög prioritet och exploateringsnämnden ska vara drivande för en hög bostadsbyggnadstakt på både kort och lång sikt i en föränderlig konjunktur. Nämnden ska arbeta för att nå stadens mål om att 10 000 klimatsmarta bostäder byggs per år till 2025 med en blandning av upplåtelseformer, boendetyper och bostadsstorlekar i hela staden. Nämnden har ett helhetsansvar vid exploatering och ska samverka med

övriga nämnder, bolagsstyrelser och byggaktörer för att nå stadens mål gällande samhällsfunktioner, ett attraktivt näringsliv, miljö- och klimatarbete och grönområden av hög kvalitet. Näringslivsperspektivet ska stärkas. Nämnden ska inrätta en tydlig organisation och proaktivt arbeta för fler näringslivsetableringar, fler externa utförare och bygare av samhällsfastigheter.

Nämnden ska främja en klimatsmart och resurseffektiv stadsutveckling och ansvara för arbetet med att utveckla stadens områden med hållbarhetsprofil. Exploateringsnämnden ska vara drivande i stadens arbete med Agenda 2030:s mål 11 *Hållbara städer och samhällen* (tillsammans med stadsbyggnadsnämnden) och mål 15 *Ekosystem och biologisk mångfald* (tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden).

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden

- säkerställa en effektiv stadsutveckling och tillvaratagande av stadsbyggnadspotentialen genom en samlad produktionsplanering och effektiva processer tillsammans med kommunstyrelsen, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden och andra berörda nämnder och bolagsstyrelser
- i samarbete med stadsbyggnadsnämnden och övriga berörda nämnder och bolagsstyrelser säkerställa att staden på ett tidigt stadium planerar och driftoptimerar för näringsliv, samhällsservice, boenden för personer med funktionsnedsättning, senior- och äldreboenden, idrott, kultur, föreningsliv och grön infrastruktur i hela staden
- verka för fler bostäder i city
- utveckla nämndens organisation, processer och arbetssätt för att tillhandahålla en tydlig etableringsprocess för att fler företag ska välja Stockholm som etableringsort samt för att möjliggöra för fler externa utförare i stadens verksamheter och att fler aktörer bidrar till försörjningen av samhällsfastigheter utifrån stadens behov
- säkerställa att etableringsprocessen genomsyras av ett proaktivt arbetssätt och inrätta forum för portföljanalys vid etableringsförfrågningar som omfattar flera verksamhetsområden
- bidra i processen med servicekedjorna i rollen som ansvarig funktion och vara lotsfunktioners primära kontaktperson i mark-, bygg- och planfrågor
- säkerställa att organisation och arbetssätt är näringslivsfrämjande och att medarbetare har god kunskap om företagets vardag och behov bland annat genom ökad samverkan med Stockholm Business Region AB och en kontinuerlig och aktiv dialog om behov och prioriteringar av företagsetableringar
- beakta näringslivets behov och förutsättningar vid större infrastruktursatseringar, i tidig stadsutvecklingsprocess och i planering av trafikmiljö
- leda arbetet med platsutveckling av stadens renodlade verksamhetsområden och ge dessa långsiktiga förutsättningar för utveckling och ökning avseenden antalet arbetsplatser tillsammans med berörd stadsdelsnämnd, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, Stockholm Business Region AB och övriga berörda nämnder och bolagsstyrelser
- tillsammans med stadsbyggnadsnämnden prioritera arbetsplatsetableringar i enlighet med den arbetsplatspotential som identifierats och i syfte att optimera genomförbarheten, och under året anvisa mark för arbetsplatsetableringar motsvarande 10 000 arbetsplatser varav hälften ska lokaliseras i stadens södra delar
- utreda förutsättningarna för en högre andel arbetsplatser inom stadsutvecklingsområdena Älvsjö-Örby och Söderstaden och kraftigt stärka förutsättningarna för framförallt arbetsplatser och företagande

- tillsammans med stadsbyggnadsnämnden, Spånga-Tensta stadsdelsnämnd, Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd och Stockholm Business Region AB stärka förutsättningarna för framförallt arbetsplatser och företagande inom Järva
- säkerställa en hållbar bostadsförsörjning genom en hög bostadsbyggnadstakt genom konjunkturcykler, planera bostäder för de grupper som kommunen har ett särskilt ansvar för och genom att tillskapa fler bostäder med rimliga boendekostnader
- främja en blandning av bostadsstorlekar och upplåtelseformer i hela staden där målet för nyproduktion är att det ska råda en balans med lika delar hyresrätter och bostadsrätter/äganderätter och arbeta för alternativa boendeformer så som kooperativ hyresrätt, coliving, byggemenskaper och kollektivhus
- tillsammans med stadsbyggnadsnämnden och övriga berörda nämnder utveckla långsiktiga strategier för bostadsförsörjningen med utgångspunkt i stadens riktlinjer för bostadsförsörjningen och bostadspotential
- stimulera innovation och affärsmodeller för rimliga boendekostnader, i syfte att bland annat nå grupper med svag ställning på bostadsmarknaden
- tillsammans med stadsbyggnadsnämnden och bostadsbolagen utveckla arbetet med Stockholmshus och utreda privata aktörers möjlighet att bygga Stockholmshus eller motsvarande alternativ
- beakta stadens mål för andelen Stockholmshus i nyproduktionen
- genomföra minst en markanvisning till aktör som erbjuder boendeformen hyrköp/köpooption
- säkerställa platser för och möjliggöra lämpliga akuta boendelösningar i mottagandet av nyanlända och i samverkan med kommunstyrelsen driva arbetet med att hitta platser för nya modulbostäder och platser dit modulbostäder kan flyttas för fortsatt användning efter att tidsbegränsade bygglov löpt ut
- öka insatserna för fler genomgångsbostäder med flexibel användning för prioriterade grupper i samarbete med SHIS
- i samarbete med äldreberedningen inarbeta strategier och behovs- och efterfrågebetyrättningar för icke biståndsbedömda äldrebostäder, seniorbostäder, i den stadsövergripande boendeplanen vilka ska ligga till grund för efterföljande års markanvisningar
- i markanvisningsprocessen utgå ifrån behovet i äldreboendeplanen, samt verka för att öka antalet seniorbostäder som byggs av externa aktörer
- stärka samordningen med övriga berörda nämnder och bolagsstyrelser avseende logistik, framkomlighet, infrasystem och försörjningsinfrastruktur i alla skeden av planering och genomförande samt säkerställa att planeringen tar hänsyn till behov av kommunaltekniska ytor tillsammans med berörda nämnder
- bidra till att skapa förutsättningar för hållbara transporter genom utbyggd gång-, cykel- och kollektivtrafikinfrastruktur, infrastruktur för elektrifiering och bilpooler samt tillämpa gröna och flexibla parkeringstal
- pröva friköp vid byggande av garage under mark inom ramen för försäljningspolicyn, och där fastighetens förädlingsvärde har slagit igenom
- tillsammans med kommunstyrelsen, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden och Stockholm Business Region AB, ta fram trygga, smarta och effektiva ställplatser för godstransporter på väg
- med stöd av miljö- och hälsoskyddsnämnden, kvalitetsgranska energiuppföljning av nybyggnation i staden
- arbeta strategiskt och övergripande med genomförandeaspekter, exempelvis masshantering och ledningsplanering
- beakta effekter av ett förändrat klimat såsom skyfall och värmeböljor i planeringen och bistå kommunstyrelsens och övriga nämnders och bolagsstyrelsers arbete med klimatanpassning

- stärka kompetensen kring dagvatten och skyfallshantering och i samarbete med stadsbyggnadsnämnden säkerställa att åtgärder för att hantera översvämningsrisker vidtas i planprocessen
- verka för en fossilfri organisation 2030 och fasa ut fossila bränslen i upphandlingar av transporter och entreprenader/arbetsmaskiner
- i samarbete med berörda nämnder fortsätta arbetet med livscykelanalyser i byggprocessen och utreda kravnivå för byggmaterials klimatpåverkan
- arbeta med att säkerställa en starkt biologisk mångfald och utveckla och tydliggöra den ekologiska kompensationen som verktyg
- i samband med exploatering intensifiera arbetet med ekologisk grönytekomensation för att upprätthålla funktioner och samband för ekologisk mångfald
- som markägare säkerställa genomförande av restaurering av sjöar och vattendrag när så bedöms nödvändigt
- utveckla samverkan med stadsdelsnämnderna och trafiknämnden kring den ekologiska kompensationen, förankrad i lokala förutsättningar
- tillsammans med övriga berörda nämnder och aktörer driva utvecklingen av Stockholm Entertainment District inom ramen för det övergripande arbetet med Söderstaden
- planera för citynära bad- och poolanläggning tillsammans med stadsbyggnadsnämnden och Stockholms Hamn AB som samordnande
- arbeta för att möjliggöra fler uteserveringar på vatten, och delta i arbetet med att levandegöra stadens kajer och vattennära platser tillsammans med andra berörda nämnder
- tillsammans med stadsbyggnadsnämnden och Stockholms Hamn AB utreda utveckling av Stadsgårdskajen från Slussen till Fotografiska i syfte att skapa en levande stadsmiljö
- bistå idrottsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden och berörda stadsdelsnämnder med att upprätta en handlingsplan för fler nya offentliga strandbad i staden och underlätta för fler bastuflottar på stadens vatten
- tillsammans med idrottsnämnden främja småbåtslivet genom att skapa förutsättningar för fler småbåtshamnar, gästhamnar och daghamnar
- tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden och stadsbyggnadsnämnden under året utvidga och inrätta naturreservat i Årstaskogen för att även innefatta 2014-års gräns, inrätta naturreservat i Hagsätraskogen, fortsätta utredningarna och inrättandet av naturreservat i Kyrkhamn samt utreda reservatsbildning i Fagersjöskogen och Storskogen/Ålstensskogen. I arbetet ska beaktas att bostadsbyggnadsmål och planerad viktig infrastruktur kan genomföras
- i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden fortsätta utveckla arbetet kring växtsanering av förorenad mark, bland annat i saneringsarbetet av södra delen av Snösätra industriområde och undersöka möjligheter för växtbaserad sanering i vatten
- ansvara för stadens samlade koordinering för att genomföra uppförandet av nytt kraftvärmeverk i Lövsta
- tillsammans med stadsbyggnadsnämnden och Stockholms Hamn AB utreda möjlig exploatering av Masthamnen med hänsyn till sjöfartens fortsatta behov och verksamhet
- fortsätta arbetet med att göra Kristineberg till ett idrottscenter med två nya idrottshallar, upprustad läktare och löparbana samt utreda placeringen av en 11-spelsplan i direkt anslutning till Kristinebergs BP
- tillsammans med kommunstyrelsen, stadsbyggnadsnämnden och övriga berörda nämnder bistå idrottsnämnden med att utreda och genomföra fler privata nyinvesteringar och reinvesteringar i idrottsanläggningar, där Gubbängen, Västertorps sim- och idrottshall och Brännkyrkahallen är prioriterade

- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser samverka för att uppnå stadens vision om Slakthusområdet för att bland annat skapa ett modernt, levande kultur- och nöjesliv samt att öka antalet arbetsplatser i stadens södra delar
- tillsammans med kommunstyrelsen, stadsbyggnadsnämnden och Stockholm Business Region AB, bejaka privata initiativ som syftar till att tillskapa talangbostäder som underlättar för näringslivets rekryteringar
- bistå kulturnämnden i arbetet med att främja stadens kultur- och nöjesliv, bland annat i arbetet med att tillämpa relevanta delar av stadens strategi för nattklubbar och livescener.

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Nämnden ska säkerställa utrymmet för angelägna investeringar genom ökade krav på lönsamhet, ökade försäljningsinkomster och en utvecklad projektstyrning. Genom utvecklad prioriteringsförmåga och genom att utgå ifrån ett hållbart investerings- och driftsekoniskt perspektiv ska nämnden möjliggöra långsiktigt hållbara investeringar. Åtaganden staden gjort inom ramen för 2013-års Stockholmsförhandling och Sverige-förhandlingens Storstad Stockholm har hög prioritet.

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden

- utveckla projektstyrningen och säkerställa att exploateringsprojekten är lönsamma. Nämndens exploateringsprojekt ska i normalfallet bära investeringsutgifterna för det behov av kommunal service som uppstår som direkt konsekvens av bostadsexploatering
- kontinuerligt genomföra försäljning av icke strategiskt bestånd, för en långsiktigt hållbar ekonomi
- delta i arbetet med att utveckla processer för att i ökad grad tillgodose stadens behov av samhällsservice med hjälp av privata aktörer på såväl kommunal som privat mark
- säkerställa utrymmet för angelägna investeringar i hela staden genom försäljning av mark inom och utanför kommungränsen samt att utgifterna prövas i projekten
- säkerställa den planeringsinriktning som läggs fast i SAMS genom att till exempel vid markanvisning av större områden alltid samråda med berörd stadsdelsnämnd och utbildningsnämnden, och reservera mark för kostnadseffektiv skolbyggnation i både egen och fristående regi
- i planering och byggande säkerställa behovet av erforderliga samhällsfastigheter, till exempel skolor, förskolor och särskilda boenden, till rimliga villkor genom förbehåll i markanvisnings- och exploateringsavtal. Nämnden ska i samband med nybyggnadsprojekt inhämta information från ansvariga verksamhetsnämnder om behovet och omfattningen av samhällsfastigheter
- utveckla beslutsunderlag framför allt gällande kalkylering i tidiga skeden för att säkerställa att beslut fattas på rättvisande grunder
- utveckla prioriteringsförmågan i enlighet med *investeringsstrategin* och tillämpa driftsnyckeltal i planeringsprocessen för att möjliggöra långsiktigt hållbara driftsekonomiska prioriteringar samt öka förutsägbarheten i kostnaderna för framtida drift av nya områden
- verka för att minska antalet återkommande arbeten på en och samma gata genom att samarbeta med trafikenämnden och andra berörda nämnder och bolagsstyrelser avseende schakt- och anläggningsarbeten för gatuarbete när respektive part upphandlar entreprenadramavtal
- vid ianspråktagande av idrottsmark eller -anläggning för exploatering samverka med fastighetsnämnden och idrottsnämnden för att identifiera behov av och

kostnader för kompenserande åtgärder. Den del av kostnaderna som avser ersättning av befintlig funktion ska som regel kunna täckas av exploateringsprojektet

- främja konkurrensen mellan byggaktörer för att gynna innovationskraft och nya affärsmodeller
- i prioriteringen av investeringsprojekt särskilt beakta de åtaganden staden gjort inom ramen för statliga infrastrukturförhandlingar. För att säkerställa stadens åtagande inom 2013-års Stockholmsförhandling ska nämnden tillse att planeringen inom Farsta, Hammarbyhöjden-Björkhagen, Bagarmossen-Skarpnäck, Hagsätra och Sköndal prioriteras och att framtagna planprogram realiseras
- delta i arbetet med Digital Demo Stockholm inom sitt verksamhetsområde i syfte att genom innovationer och digital teknik möta samhällsutmaningar som staden står inför

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
1.1 I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svenskkunskaper är kort	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	9 000	9 000	9 000
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
2.2. Stockholm byggs attraktivt, tätt och funktionsblandat utifrån människors och verksamheters skiftande behov	Antal markanvisade bostäder	10 000	10 000	10 000
	Antal markanvisade hyresrätter	5 000	5 000	5 000
	Antal påbörjade bostäder	10 000	10 000	10 000
	Antal påbörjade hyresrätter	5 000	5 000	5 000
	Antal markanvisade bostäder i enlighet med 2013 års Stockholmsförhandling	4 000	4 000	4 000
	Antal markanvisade genomgångsbostäder för prioriterade grupper	250	250	250
	Antal markanvisade bostäder i syfte att nå minskade boendekostnader	400	400	400

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
	Antal markanvisade seniorbostäder upplåtna med hyresrätt	300	300	300
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal påbörjade studentbostäder	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antal markanvisade bostäder i trähus	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antal markanvisade arbetsplatser i ytterstaden	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
2.5. Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö	Andel enskilda exploateringsprojekt där ekologiska kompensationsåtgärder genomförs vid ianspråktagande av mark i områden med ekologiska värden.	Fastställs 2021	Fastställs 2021	Fastställs 2021
	Andel årliga markanvisningar på stadens mark där grönytefaktor för kvartersmark är ett krav	100 %	100 %	100 %
	Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	100 %	100 %	100 %
Obligatorisk nämndindikator				
	Minskning av CO2e till 2023	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.1. Stockholm har en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1 %	+/- 1 %	+/- 1 %
3.2. Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna	Andel investeringsprojekt som vid beslut om genomförande avviker mer än 15 procent jämfört med senast fattade inriktningsbeslut.	0 %	0 %	0 %
	Andel upphandlade avtal där kontinuerlig uppföljning genomförts	90 %	90 %	90 %
	Aktivt Medskapandeindex	82	83	83
	Index Bra arbetsgivare	84	84	84

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/ styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/ styrelse
	Andel upphandlingar där marknadsdialog har genomförts	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/ styrelse

Kommunfullmäktiges aktiviteter

Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Exploateringsnämnden ska, i samarbete med Södermalms stadsdelsnämnd och trafiknämnden, fortsätta utreda möjligheten till en ny parkmiljö längs det nedlagda spårområdet nedanför Södersjukhuset vid Årstaviken. (1.2)	2021-01-01	2021-12-31
Exploateringsnämnden ska utreda hur fler privata aktörer kan bygga fler ändamålsenliga bostäder för äldre. (2.2)	2021-01-01	2021-12-31
Exploateringsnämnden ska utreda åtgärder i syfte att säkerställa att endast studenter bebor studentbostäder. (2.2)	2021-01-01	2021-12-31
Exploateringsnämnden ska, i samarbete med AB Familjebostäder, AB Stockholmshem och AB Svenska Bostäder, utreda hur fler stora bostäder kan bidra till att minska ofrivillig trångboddhet. (2.2)	2021-01-01	2021-12-31
Socialnämnden ska i samarbete med Bostadsförmedlingen i Stockholm AB och exploateringsnämnden ta fram en plan för hur privata fastighetsägare kan bidra med fler försöks- och träningslägenheter. (2.2)	2021-01-01	2021-12-31
Exploateringsnämnden ska ta fram nya riktlinjer för anläggande av laddinfrastruktur för parkering vid exploatering och nybyggande. (2.3)	2021-01-01	2021-12-31
Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsnämnd ska leda, samordna och under 2021 påbörja etableringen av en ny kulturplats i Snösätra industriområde i samarbete med exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, kultur- nämnden, trafiknämnden och stadsbyggnadsnämnden och i dialog med aktörerna i Snösätra. (2.4)	2021-01-01	2021-06-30
Idrottsnämnden ska tillsammans med exploateringsnämnden inventera möjliga ytor i innerstaden som kan användas för både spontanidrott och föreningsverksamhet. (2.4)	2021-01-01	2021-12-31
Kulturnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och exploateringsnämnden utreda hur enprocentregeln för offentlig konst kan anpassas för att möjliggöra större konstnärliga installationer även inom mindre projekt. (2.4)	2021-01-01	2021-12-31
Exploateringsnämnden ska i samarbete med trafiknämnden utveckla och tillämpa skärpta klimatkrav i upphandling av transporter och entreprenader. (2.5)	2021-01-01	2021-12-31
Exploateringsnämnden ska pröva en upphandlingsmodell för fossilfria byggarbetsplatser i något exploateringsområde. (2.5)	2021-01-01	2021-12-31
Exploateringsnämnden ska, tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden, upprätta en prioriteringslista över förorenade områden som inte är föremål för exploatering, men som är i behov av sanering. (2.5)	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, idrottsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, socialnämnden,	2021-01-01	2021-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
stadsbyggnadsnämnden, utbildningsnämnden, trafikenämnden, äldre- nämnden, stadsdelsnämnderna, AB Familjebostäder, AB Stockholms- hem, AB Svenska Bostäder, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB samt Stock- holm Vatten och Avfall AB implementera handlingsplanen för klimatanpass- ning vid skyfall och värmeböljor. (2.5)		
Exploateringsnämnden ska, i samråd med kommunstyrelsen, analysera ut- vecklingen för friköp av tomträtter för småhus, fritidshus och flerbostadshus. Förslag till utveckling av processer och modell i syfte att stärka möjligheten till friköp under en begränsad tid ska analyseras utifrån lagstiftning, god eko- nomisk hushållning samt ekonomiska konsekvenser för staden. (3.1)	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden utveckla sta- dens kalkylmodell med avseende på utgifter för infrastrukturinvesteringar i annan regi. (3.1)	2021-01-01	2021-12-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

8. Förslaget till budget 2021 och inriktning för 2022-2023 för **exploate-
ringsnämnden** godkänns

Fastighetsnämnden

Fastighetsnämndens uppdrag är i första hand att förvalta lokaler för stadens egna behov och interna hyresgäster. Nämnden ska ha fokus på att stadens lokalkostnader för de egna verksamheterna hålls nere genom effektiv fastighetsförvaltning med låga administrativa kostnader och med driftoptimeringar och energieffektiva lösningar.

Nämnden ska bedriva en aktiv fastighetsförvaltning i enlighet med stadens fastighets- och lokalpolicy. Detta innebär både strategiska försäljningar och förvärv av fastigheter liksom att inför nya investeringar pröva en ökad andel inhyrda lokaler. Nämnden ska äga och utveckla byggnader som långsiktigt behövs för stadens olika verksamheter, eller som är av strategiskt intresse för stadens uppdrag. Andra byggnader ska prövas att avyttras.

Nämndens uppgifter

Fastighetsnämnden ansvarar som stadens fastighetsförvaltande resurs för lokaler som inte naturligt passar in i stadens fastighetsförvaltande bolag samt naturvårdsområden och reservat utanför stadens gräns. Uppdraget omfattar förvaltningsbyggnader, kulturfastigheter, idrottsanläggningar, vissa kommersiella fastigheter, vissa naturvårdsområden och reservat utanför stadens gräns samt inhyrningar och bostadsrätter.

Nämndens ansvar omfattar:

- tillhandahålla och förvalta egna och inhyrda lokaler primärt för stadens egna verksamheter, i vissa fall även med externa hyresgäster
- planera för en långsiktigt effektiv användning av lokalresurser inom nämndens bestånd utifrån verksamheternas behov och med utgångspunkt från invånarnas intressen och behov
- aktiv fastighetsförvaltning och kontinuerlig översyn av lokalbeståndet i enlighet med stadens fastighets- och lokalpolicy
- bistå kommunstyrelsen med underlag för årlig rekommendation till nämnderna om begäran om hyresjustering av sådana bostadslägenheter som staden hyr ut i andra hand för vilka det saknas förhandlingsöverenskommelse om hyra med mera. Fastighetsnämnden ska även bistå kommunstyrelsen vid hyressättning av nya sådana bostadslägenheter

Förslag till budget 2021 och plan för 2022 och 2023

Mnkr	Budget 2020	Budget 2021	Plan 2022	Plan 2023
Driftverksamhet				
Kostnader (-)	-1 114,3	-1 237,0	-1 266,3	-1 283,2
Drift och underhåll	-514,9	-587,2	-575,6	-577,2
Avskrivningar	-461,5	-557,3	-598,5	-612,5
Internräntor	-137,9	-92,5	-92,2	-93,5
Intäkter	1 368,1	1 418,7	1 451,2	1 434,4
Netto	253,8	181,7	184,9	151,2
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-1 801,0	-1 466,5	-1 113,0	-1 295,0
Netto	-1 801,0	-1 466,5	-1 113,0	-1 295,0

Budgeterat överskott i driftverksamheten (netto) för 2021 minskar med 72,1 mnkr jämfört med 2020. Förändringarna framgår av bilaga 2.

Investeringsbudgeten för 2021 minskar med 34,5 mnkr jämfört med 2020, i syfte att upprätthålla en hög egenfinansieringsgrad för stadens investeringar. Nämnden ska ha ett ökat fokus på styrning, effektivitet, kostnadsmedvetenhet och prioriteringar mellan och inom investeringsprojekt i syfte att begränsa investeringsutgifterna. Investeringsbudgeten framgår av bilaga 3. Budgeten fördelas övergripande på idrottsinvesteringar och andra investeringar.

Budgeten för idrottsanläggningar avser såväl nyinvesteringar som reinvesteringar. Idrottsnämnden prioriterar inom budget för nyinvestering och fastighetsnämnden prioriterar utifrån reinvesteringsbehovet. Nämnderna ska i sina underlag för budget och i verksamhetsplaner redovisa kommande års prioriteringar.

För att genomföra nämndens långsiktiga uppdrag tilldelas en investeringsbudget som uppgår till 730,0 mnkr, varav 370,0 mnkr utgör idrottsinvesteringar och 360,0 mnkr utgör övriga investeringar. I nämndens långsiktiga ram ska bland annat nödvändiga upprustningar av brandstationer samt nödvändiga underhållsåtgärder inrymmas. Projekt Bällsta IP ska prioriteras i samråd med idrottsnämnden.

Flera nyinvesteringar och reinvesteringar planeras genomföras med extern aktör där hallarna i Gubbängen, Brännkyrka och Västertorp är prioriterat. Vårbergs IP och Sättra IP är under planering med olika handlingsalternativ som först ska utredas tillsammans med bland annat kommunstyrelsen. Då projekten är tidsmässigt prioriterade reserveras medel i utökad plan för 2021.

För att uppfylla kommunfullmäktiges prioriteringar på kortare sikt tilldelas nämnden en utökad investeringsbudget 2021 om 736,5 mnkr. Här ingår bland annat medel för inköp av bostadsrätter och medel för kompensation för idrottsytor som tagits i anspråk för exploateringsändamål. Medel reserveras även för upprustningen av Stadsbiblioteket, där åtgärderna avseende Asplundbyggnaden ska genomföras på två år. Nämnden ska

påbörja nödvändiga simhallsrenoveringar och ta fram en plan för en finansiering inom den långsiktiga ramen och i samverkan med externa aktörer.

Nämnden ska ha en investeringsplanering som möjliggör omprioriteringar vid behov. Eventuella fördyringar som uppstår ska hanteras inom tilldelad budget.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Fastighetsnämnden ska, inom ramen för sitt fastighetsbestånd, genomföra åtgärder som syftar till att motverka otrygghet och brottslighet över hela staden. Det ska inte finnas outhyrda lokaler i nämndens fastighetsbestånd. Arbetet med att tillgängliggöra alla sina publika lokaler för personer med funktionsnedsättning ska fortsätta. Stadens historia och dess kulturmiljöer ska värnas, användas och utvecklas. Vid ombyggnation och renovering av lokaler inom fastighetsnämndens bestånd ska nämnden ta särskild hänsyn till de kultur- och idrottsverksamheter som finns i dessa.

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden

- förebygga otrygghet och brottslighet bland annat genom att tillse att miljön i och omkring alla nämndens fastigheter är välskött och att det inte finns outhyrda lokaler i fastighetsbeståndet
- i sin löpande dialog med hyresgäster säkerställer att man går igenom vilka trygghetsåtgärder som kan vidtas för att öka tryggheten
- arbeta med att tillgängliggöra publika lokaler för personer med funktionsnedsättning
- värna de kultur- och idrottsverksamheter som finns i dess lokaler vid ombyggnation och renovering samt hitta nya hyresmodeller som medger en adekvat användning av fastigheter
- upprätta samarbete med nämnder och bolagsstyrelser för att minimera förekomsten av tomma lokaler som kostar skattepengar
- på uppdrag av stadsdelsnämnderna säkerställa att behov av boende för personer med funktionsnedsättning och för pedagogiska ändamål tillgodoses i nya bostadsrättsprojekt. Vid köp av bostadsrätter för pedagogiska ändamål är inriktningen att detta ska ske utifrån en i förväg bestämd kostnadsberäkningsmodell
- tillsammans med idrottsnämnden slutföra pilotprojektet med klubbstugor vid idrottsplatser med trygghetsproblem för att öka tryggheten med särskilt fokus på flickor, samt ge förutsättningar för lokala föreningar att utveckla sin verksamhet
- stödja trafikinämnden i det stadsövergripande arbetet med skadedjursbekämpning
- samverka med socialnämnden och andra nämnder i arbetet med att förhindra uthyrning av stadens lokaler till kriminella aktörer

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

Fastighetsnämnden ska bidra till att nya kultur- och idrottsytor finns med i stadsplaneringen med fokus på att stadens lokalkostnader hålls nere. Fastighetsnämnden ska verka för att energieffektivisera sina egna fastigheter samt fortsätta arbetet med klimatanpassning utifrån den genomförda klimat- och sårbarhetsanalysen. Produktionen av förnybar energi ska öka där det är kostnadseffektivt, till exempel genom solceller på de idrottsbodar som finns i nämndens fastighetsbestånd. Fastighetsnämnden ska delta i stadens arbete med att etablera och utveckla servicekedjor som underlättar för nationella och internationella företag när det gäller nyetablering eller omlokalisering i Stockholm.

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden

- ha en proaktiv planering, tillsammans med framför allt exploateringsnämnden och idrottsnämnden, för tillkommande idrottsytor och säkerställa att dessa optimeras ur såväl ett ekonomiskt som ett tidsmässigt perspektiv
- ta fram handlingsplan som syftar till att utveckla kundrelationerna och därigenom bidra till ett positivt företagsklimat i Stockholm
- välja uppvärmningsmetod vid nyproduktion eller ombyggnad utifrån ett stadsövergripande perspektiv på kraftfrågor, eleffekt och klimat
- intensifiera arbetet med att genomföra energieffektiviserande åtgärder och fasa ut användningen av fossil olja i nämndens bestånd samt vid behov samverka med arbetsmarknadsnämnden med att identifiera stadens behov av kompetensförsörjning inom energieffektiviseringar
- öka stadens produktion av förnybar energi, såsom solenergi, exempelvis på idrottshallar
- beakta teknologisk utveckling inom miljö- och klimatområdet, såsom energilagring för överskottsel från den egna elproduktionen, i syfte att nå ett hållbart och energieffektivt bestånd
- aktivt arbeta med ekosystemtjänster, där så är möjligt, och om möjligt kombinera vegetation och solceller på samma takyta
- verka för att alla avtal som nytecknas eller omförhandlas sker enligt mallen för gröna hyresavtal
- förvalta naturreservaten utanför stadens gräns med ambitionen att öka tillgängligheten samt förstärka och utveckla de gröna värdena
- genomföra klimatanpassningsåtgärder utifrån klimat- och sårbarhetsanalysen och identifierade klimatrelaterade sårbarheter i beståndet
- leverera en sund inomhusmiljö som är fri från miljö- och hälsostörande ämnen
- tillsammans med idrottsnämnden sätta in åtgärder för att minska spridningen av mikroplaster på samtliga befintliga konstgräsplaner samt vid anläggning av nya planer
- med stöd av miljö- och hälsoskyddsnämnden och servicenämnden byta ut energiineffektiva armaturer för mer energieffektiv belysning med lika eller förbättrad ljuskvalitet
- med stöd av miljö- och hälsoskyddsnämnden fortsätta arbetet med LCA i byggprocessen och utreda kravnivå för byggmaterials klimatpåverkan
- med stöd av miljö- och hälsoskyddsnämnden fortsätta arbetet med en utfasning av direktverkande el för uppvärmning (inklusive kallhyra och elektrisk varmvattenberedning) i lokaler och bostäder samt föreslå elbesparande alternativ
- tillsammans med exploateringsnämnden och idrottsnämnden säkerställa att det långsiktiga behovet av sim- och idrottshallar på ett tidigt stadium införlivas i stadens planeringsprocesser
- tillsammans med idrottsnämnden fortsätta arbetet med att utveckla Gärdets sportfält och där anlägga två 11-spelsplaner med hybridgräs
- tillsammans med idrottsnämnden utreda förutsättningarna för en enklare danslokal för off-ice träning vid stora Mossen
- fortsätta arbetet med att göra Kristineberg till ett idrottscenter med två nya idrottshallar, upprustad läktare och löparbana samt utreda placeringen av en 11-spelsplan i direkt anslutning till Kristinebergs BP.
- genomföra åtgärder som tillgodoser att Stadshusets publika delar är i bästa möjliga skick till 100-årsjubileet 2023
- bistå kulturnämnden i arbetet med att implementera strategin för gatukonst och muralmålningar

- bistå kulturnämnden i arbetet med att främja stadens kultur- och nöjesliv, bland annat i arbetet med att tillämpa relevanta delar av stadens strategi för nattklubbar och livescener
- i samarbete med kommunstyrelsen och kulturnämnden underlätta för mindre kulturevenemang på Stockholms stadshus borgargård i syfte att levandegöra en unik plats i staden för stockholmare och besökare
- tillsammans med trafiknämnden och berörda bolagsstyrelser se över förutsättningarna för att tillsammans med exempelvis privata aktörer motverka klotter samt minska kostnaden för klotter i staden
- fortsätta den långsiktiga planeringen tillsammans med idrottsnämnden för en ny simhall på Järvaområdet som ersättning för Husbybadet

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Fastighetsnämndens prognossäkerhet och ekonomin i underhålls- och investeringsprojekt ska förbättras. Processerna ska utvecklas och styrningen av större investeringsprojekt ska förbättras genom att säkerställa tillräckliga beslutsunderlag, resurser och kompetens för att på så sätt uppnå bättre projektekonomi, riskhantering och prognossäkerhet. Underhållet av fastighetsnämndens fastigheter ska ske utifrån nämndens långsiktiga underhållsplan och möjliggöra en professionell förvaltning och adekvat hyressättning.

I syfte att effektivisera förvaltningsorganisationen och uppnå intäktskravet ska nämnden genomföra en översyn av fastigheterna i sitt bestånd och identifiera vilka fastigheter som ska behållas inom nämnden, vilka som lämpligen bör överföras till andra nämnder och bolag inom koncernen och vilka som bör avyttras. Nämnden ska pröva att överföra fastigheter och projekt till exploateringsnämnden, Stockholms Stads Parkerings AB och Skolfastigheter i Stockholm AB.

Nämnden ska under 2021 i nära samverkan med exploateringsnämnden genomföra en utredning av modell för förvaltningsuppdrag.

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden

- förbättra nämndens driftnetto genom omförhandling av externa hyror, avyttring och utveckla användningen av nyckeltalsanalyser
- förbättra den interna kontrollen, bland annat genom att utveckla arbetet med underhållsplanering
- bedriva en aktiv och långsiktigt hållbar fastighetsförvaltning bland annat genom kontinuerlig försäljning av fastigheter som inte används för den egna verksamheten eller långsiktigt behövs för det kommunala uppdraget. I samband med förvärv, byte och försäljning av fastigheter ska nämnden vid behov samverka med S:t Erik Markutveckling AB
- initiera försäljningsprocesser för större fastigheter inom beståndet i syfte att renodla nämndens fastighetsbestånd och uppdrag, samt säkerställa långsiktigt hållbar ekonomisk utveckling
- pröva att avyttra mark utanför kommungränsen, exempelvis naturreservat, till den kommun där marken är belägen
- tillsammans med exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden säkerställa en snabb process för de åtgärder som krävs för att genomföra avyttringar av icke strategiskt bestånd och överföringar till andra nämnder och bolag samt externa försäljningar
- samarbeta med andra nämnder och externa aktörer för att säkerställa att fastigheter som bedöms som lämpliga att avyttra inte skall tillåtas förfalla eller stå

tomma en längre tid, i syfte att undvika kapitalförstöring, förfulning och otrygghet

- ta fram en strategi för omvandling/avyttring av fastigheter med stora upprustningsbehov som inte används för den egna verksamheten eller långsiktigt behövs för det kommunala uppdraget eller är av strategiskt intresse för nämndernas uppdragsområden
- utreda om det finns sim- och idrottsanläggningar som kan förvaltas och underhållas genom upphandling av extern aktör
- säkerställa tillräckliga resurser och kompetens för att utveckla processerna för investeringsbeslut och förbättra styrningen av större investeringsprojekt i syfte att uppnå en långsiktigt hållbar ekonomi
- tillsammans med idrottsnämnden göra en översyn av alla planerade idrottsanläggningar med syfte att hitta kostnadseffektiva och mer flexibla lösningar för att minska kostnaderna och identifiera eventuella projekt som kan byggas av privata aktörer
- tillsammans med idrottsnämnden utreda alternativa strategier för upprustning av idrottsanläggningar, såsom renovering, nyproduktion eller omlokalisering, i syfte att garantera en långsiktigt hållbar driftkostnad
- i processen för, och arbetet med, lokalförsörjningsplanering ha ett långsiktigt driftkostnadsperspektiv så att kommunkoncernens samlade lokalkostnader hålls på rimliga nivåer
- medverka aktivt i stadens forum för samverkan och samplanering av lokalresurser
- utöka samarbetet med externa aktörer vid nyproduktion och ombyggnad, exempelvis genom att tillsammans med berörda nämnder pröva möjligheterna fler idrottsanläggningar byggs och drivs av fristående aktörer samt att eventuellt överlåta anläggningar med större reinvesteringsbehov till externa aktörer
- i samverkan med idrottsnämnden, kulturnämnden och externa aktörer verka för att möjliggöra upplåtelse för idrottsrörelsen och kulturliv, i syfte att utöka nyttjandegraden av stadens lokaler
- söka en överenskommelse om förhandlingsordning och samordna hyresbildning för sådana bostadslägenheter som staden hyr ut i andra hand där bakomliggande hyresförhandlingsordning saknas
- inom beslutad budget, i enlighet med tidigare beslut avseende överfört ansvar för lokaler för forskolor och fritidshem som enskilda anordnare hyr i andra hand av staden, rymma samtliga kostnader för sådana hyresförhållanden
- i samråd med kommunstyrelsen utreda andrahandsuthyrningar som bör avvecklas
- i samråd med idrottsnämnden bistå exploateringsnämnden med underlag för framtagande av kalkyl och behovsanalys vid exploatering av befintliga idrottsytor i de fall idrottsytor ska kompenseras
- ta tillvara möjligheterna med digitalisering och teknikutveckling för att åstadkomma en effektiv lokalanvändning, bland annat tillsammans med idrottsnämnden, och en effektiv fastighetsdrift

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
1.1 I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svenskkunskaper är kort	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	9 000	9 000	9 000

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
2.5. Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö	Andel hämtställen med matavfallsinsamling av hämtställen med	80 %	90 %	90 %
	El- och värmeproduktion baserad på solenergi	4 560 MWh	5 320 MWh	6 080 MWh
	Totalt köpt energi i stadens verksamheter	1945 GWh	1945 GWh	1945 GWh
	Relativ energieffektivisering i stadens verksamheter	3 % effektivisering relativt 2018	4 % effektivisering relativt 2018	5 % effektivisering relativt 2018
	Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	100 %	100 %	100 %
Obligatorisk nämndindikator				
	Minskning av CO2e till 2023	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Andel LCA-beräknade nybyggnadsprojekt	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.1. Stockholm har en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1%	+/- 1%	+/- 1%
3.2. Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna	Andel investeringsprojekt som vid beslut om genomförande avviker mer än 15 procent jämfört med senast fattade inriktningsbeslut.	0 %	0 %	0 %
	Andel upphandlade avtal där kontinuerlig uppföljning genomförts	90 %	90 %	90 %

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
	Aktivt Medskapandeindex	82	83	83
	Index Bra arbetsgivare	84	84	84
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/ styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/ styrelse
	Andel upphandlingar där marknadsdialog har genomförts	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/ styrelse

Kommunfullmäktiges aktiviteter

Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Fastighetsnämnden ska utreda samverkansprojekt där externa aktörer ska ta över delar av finansiering, renovering eller drift, eller på annat sätt bidrar till att fastigheten rustas upp och används för avsett ändamål. (2.1)	2021-01-01	2021-12-31
Idrottsnämnden ska tillsammans med fastighetsnämnden och Normalm stadsdelsnämnd utreda förutsättningarna för en möjlig platsutveckling av Vanadisbadet med omnejd. (2.4)	2021-01-01	2021-12-31
Fastighetsnämnden ska intensifiera arbetet med att energieffektivisera ytterligare bland annat genom att installera digitala sensorer för att styra energiförbrukningen förutsatt att detta kan ske under affärsmässiga förutsättningar. (2.5)	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, idrottsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, socialnämnden, stadsbyggnadsnämnden, utbildningsnämnden, trafikenämnden, äldre- och barnnämnden, stadsdelsnämnderna, AB Familjebostäder, AB Stockholmsshem, AB Svenska Bostäder, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB samt Stockholm Vatten och Avfall AB implementera handlingsplanen för klimatanpassning vid skyfall och värmeböljor. (2.5)	2021-01-01	2021-12-31
Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska tillsammans med fastighetsnämnden ta fram en handlingsplan för hur långsiktiga investeringar i solpaneler på stadens fastigheter skulle kunna användas för att såväl minska stadens energikostnader och reducera stadens fossila avtryck. (2.5)	2021-01-01	2021-12-31
Fastighetsnämnden ska gemensamt med idrottsnämnden utreda hur idrottsnämndens arrenden kan överföras till fastighetsnämnden för att renodla båda nämndernas verksamhet. (3.1)	2021-01-01	2021-12-31
Fastighetsnämnden ska i samråd med kommunstyrelsen utarbeta och implementera nya hyresmodeller som är transparenta och förutsägbara för stadens verksamheter och som även är jämförbara med andra hyresmodeller inom staden. (3.1)	2021-01-01	2021-12-31
Fastighetsnämnden ska bistå arbetsmarknadsnämnden med att inom fastighetsnämndens bestånd hitta en lämplig lokal för etableringscentrum med plats för möten och civilsamhället. (3.2)	2021-01-01	2021-06-30

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

- Förslaget till budget 2021 och inriktning för 2022-2023 för **fastighetsnämnden** godkänns

Idrottsnämnden

Stockholm ska fortsätta utvecklingen mot en levande, inkluderande, öppen och modern idrotts- och evenemangstad. Idrott och friluftsliv bidrar till en aktiv fritid och har en positiv inverkan på människors hälsa och välmående. Idrottsnämnden ska arbeta för att alla stockholmare ska ha möjlighet att vara fysiskt aktiva och upptäcka friluftaktiviteter utifrån sina egna förutsättningar. Idrott är en viktig del av civilsamhället och nämnden ska arbeta nära Stockholms idrottsrörelse. Idrotts- och fritidsytor i form av idrottsanläggningar, utomhusgym, motionsspår, badplatser och skidspår ger stockholmare ökade möjligheter till motion och rörelse i sin närmiljö.

Idrottsnämnden tar tryggheten på största allvar och ska fortsatt verka för tryggare idrottsplatser- och anläggningar. I nämndens arbete är den prioriterade gruppen barn och unga där särskild hänsyn ska tas till integrationsfrämjande insatser, jämställdhet, socioekonomiska faktorer samt behoven för personer med funktionsnedsättning. Idrottsnämnden ska även verka för att främja äldres hälsa och välbefinnande samt bryta äldres isolering. Satsningar på simkunnighet ska fortsatt vara en prioriterad uppgift för nämnden.

Nämndens uppgifter

Nämndens ansvar omfattar:

- främja stockholmarnas folkhälsa genom att och skapa förutsättningar för idrott, föreningsliv och friluftsliv
- ansvara för bidragsgivning och stöd till idrottsföreningar och andra samman slutningar
- vara stadens kontaktyta gentemot friluftslivet, båtklubbar och fritidsfiske
- vara den primära samtalspartnern med alla idrottsföreningar och regionala idrottsförbund, i såväl bredd- som elitidrottsfrågor
- ansvara för ärenden som rör taxor och subventioner för upplåtelser av anläggningar för idrottsverksamhet
- anordna fritidsverksamhet för barn och ungdomar med funktionsnedsättning
- ansvara för fiskevård inom stadens vatten samt för båtplatser och friluftsverksamhet
- ansvara för att prioritera och planera för stadens nytillskott av idrottsanläggningar
- genom bokningssystemet ansvara för uthyrning av skolidrottshallar och skolkaler

Förslag till budget 2021 och plan för 2022 och 2023

Mnkr	Budget 2020	Budget 2021	Plan 2022	Plan 2023
Driftverksamhet				
Kostnader (-)	-1 004,4	-1 045,3	-1 066,1	-1 085,8
Drift och underhåll	-995,8	-1 034,6	-1 054,2	-1 073,9
Avskrivningar	-7,4	-9,9	-11,0	-11,0
Internräntor	-1,2	-0,8	-0,9	-0,9
Intäkter	275,2	288,0	297,8	305,3
Netto	-729,2	-757,3	-768,3	-780,5
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-53,4	-48,1	-32,6	-32,6
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	-53,4	-48,1	-32,6	-32,6

Budgeten för 2021 ökar med 28,1 mnkr jämfört med 2020. Intäktsbudgeten för idrottsnämnden baseras på att samhället återgår till ett normalläge under 2021. På grund av den osäkerhet som råder har medel budgeterats i Central Medelsreserv 3: *Till kommunstyrelsens förfogande för prestationsförändringar* för att motverka intäktsbortfall på grund av den pågående pandemin. Därmed finns beredskap totalt sett i stadens samlade budgetförutsättningar att hantera eventuella intäktsbortfall som inte kan mötas med motsvarande minskade kostnader. Stadens verksamheter ska kontinuerligt arbeta för en effektiv verksamhet. Genom att bland annat arbeta för att minska kostnaderna för administration, konsulttjänster och en effektiv lokalanvändning används stadens resurser i enlighet med god ekonomisk hushållning och resurser kan frigöras för prioriterad verksamhet. Kommunfullmäktiges budget för 2021 fokuserar på samverkan och prioriteringar utifrån ett kommunkoncernsperspektiv och innehåller en generell effektivisering. Förändringarna framgår av bilaga 2.

Investeringsbudgeten för 2021 minskar med 5,3 mnkr i syfte att upprätthålla en hög egenfinansieringsgrad för stadens investeringar. Nämnden ska ha ett ökat fokus på styrning, effektivitet, kostnadsmedvetenhet och prioriteringar mellan och inom investeringsprojekt i syfte att begränsa investeringsutgifterna. Investeringsbudgeten framgår av bilaga 3. Kapitalkostnadstäckning utgår inte för investeringar i maskiner och inventarier.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Idrott och friluftsliv har en central betydelse för folkhälsan och idrottsrörelsen är en vital del av civilsamhället. Idrotten främjar folkhälsa, genom gemenskap, rörelse och motion som ökar människors välbefinnande, och demokrati, genom människors engagemang i föreningslivet. Idrotten och friluftslivet ger också människor en meningsfull fritid. Idrottsrörelsen skapar delaktighet och möten mellan människor med olika bakgrund. Idrott kan vara ett steg för att bli en del av samhället och hitta till goda gemenskaper. En självklar och viktig förutsättning för detta är att tryggheten på stadens idrottsanläggningar kan garanteras och att nödvändiga åtgärder genomförs så att alla ska kunna känna sig trygga på anläggningarna och i motionsspåren. Föreningsstöden utgör ett viktigt

verktyg för att främja integrationen i Stockholm. Det är en viktig uppgift för nämnden att se till att Stockholms äldre generationer har förutsättningar att delta i idrottsutbudet och att röra på sig. Satsningar på simkunnighet är prioriterade då simkunnighet är en livsviktig kunskap likväl som en möjlighet till fysisk aktivitet och rekreation. Stadens egen idrottsverksamhet ska inte konkurrera otillbörligt med fristående alternativ.

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden

- främja livskvalitet och hälsa och få fler stockholmare fysiskt aktiva genom att underlätta för utomhusvistelse och vardagsmotion med utomhusgym, motions-spår och skidspår som ger stockholmare utökade möjligheter till spontan motion och rörelse i närmiljön
- arbeta för att alla barn och unga i Stockholm ska ha samma förutsättningar att utöva idrott oavsett var i staden de bor bland annat genom att fördela resurser så att förutsättningarna för att utöva idrott är jämlika oavsett kön eller bakgrund
- kommunicera och anpassa utbudet av idrotts- och fritidsaktiviteter till barn och ungdomar med funktionsnedsättning
- arbeta för att tillgängliggöra naturreservaten för personer med funktionsnedsättning utifrån nämndens ansvar för friluftsområden
- arbeta för att alla barn ska idrotta med glädje, så länge som möjligt och att all idrott ska ske i enlighet med barnkonventionen
- värna breddidrotten och arbeta för en mångfald av föreningar
- arbeta för att nå de prioriterade grupperna i det idrottspolitiska programmet genom att skapa förutsättningar för idrottsrörelsen och genom att samverka med andra fristående aktörer
- genom idrottsbonusen stödja föreningar och det lokala föreningslivet som genom ordinarie verksamhet når de prioriterade grupperna i det idrottspolitiska programmet, nyanlända och personer över 65 år
- för personer över 65 år utöka medlemsaktivitetsstödet samt stadens utbud av nämndspecifika aktiviteter
- i samarbete med äldre nämnden utveckla arbetet med förebyggande hälsoåtgärder för äldre
- tillsammans med stadsdelsnämnderna och arbetsmarknadsnämnden arbeta uppsökande mot nyanlända, gärna i dialog med SHIS, för att få dem aktiva i föreningslivet
- årligen utarbeta en rapport med analys om idrottande och fördelning av tider ur ett jämställdhetsperspektiv
- i samverkan med stadsdelsnämnderna prioritera lokala åtgärder som behövs för att nå målet om att inte ha något särskilt utsatt eller utsatt område inom Stockholms stad
- i samarbete med kulturnämnden, exploateringsnämnden och kommunstyrelsen delta i stadens arbete med platssamverkan i syfte att skapa en trygg, säker och levande stad genom exempelvis platsaktivering och kulturverksamheter
- tillsammans med stadsdelsnämnderna, berörda myndigheter och aktiva föreningar i området identifiera och åtgärda otrygga områden i anslutning till idrottsanläggningar
- verka för trygga sim- och idrottsanläggningar samt genomföra preventiva trygghetsåtgärder i natur- och friluftsområden genom exempelvis bättre belysning och skyltning
- öka bemanningen i anläggningar med trygghetsproblem och tillsammans med fastighetsnämnden slutföra pilotprojektet med klubbstugor vid idrottsplatser med trygghetsproblem för att öka tryggheten med särskilt fokus på flickor, samt ge förutsättningarna för lokala föreningar att utveckla sin verksamhet
- utveckla arbetet med nattfotboll tillsammans med externa aktörer

- bidra till en positiv supporterkultur i staden och motverka idrottsrelaterat våld samt utveckla och utvärdera program supporter
- möjliggöra uppstartsarbete av ett sportotek genom partnerskapsmodell IOP
- motverka alla typer av diskriminering, trakasserier samt kränkande behandling inom stadens idrottsverksamheter
- utifrån befintlig erfarenhet och kunskap fortsätta utveckla arbetet mot våldsbejakande extremism i nära samverkan med kommunstyrelsens centrala samordnare och stadsdelsnämnderna. Arbetet ska utgå ifrån handlingsplanens lägesbild och beslutade aktiviteter
- fortsätta arbetet med att förstärka uppföljningen av föreningsstödet för att säkerställa att ideella aktörer som mottar stöd motverkar diskriminering, trakasserier och kränkande behandling, samt att de inte bedriver verksamheter med odemokratiska eller olagliga inslag
- fortsätta genomföra insatser tillsammans med utbildningsnämnden för ökad simkunnighet i samverkan med skolor och simföreningar, med särskilt fokus på simskolor som riktar sig till elever som inte klarar godkänt i ämnet "idrott och hälsa"
- fortsätta arbetet med att se över vilka delar av stadens idrottsverksamhet som istället kan bedrivas av föreningslivet
- arbeta för ett ökat samarbete mellan föreningsliv och skola för att barn ska kunna idrotta i anslutning till skoldagen
- öka andelen av stadens simskoleundervisning som bedrivs av föreningslivet
- verka för goda förutsättningar för de föreningar och förbund som vill anordna idrottsturneringar och cuper
- investera i utrustning och inventarier så att fler idrottshallar kan användas av fler idrotter

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

Nämnden ska tillgängliggöra idrotts- och friluftsverksamhet i enlighet med *Idrottspolitiskt program för Stockholms stad 2018-2022* och *Stockholms stads strategi för det rörliga friluftslivet 2018-2022*. Nämnden ska ta hand om befintliga idrottsytor och verka för att nya idrottsytor byggs i privat eller kommunal regi. Nämnden ska vara pådrivande i att skapa fler ytor för spontanidrott i form av exempelvis motionsspår och utomhugym.

Nämnden ska vara drivande i stadens arbete med Agenda 2030:s mål 3 *God hälsa och välbefinnande* (tillsammans med socialnämnden).

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden

- öka den externa medverkan vid byggnation av idrottsanläggningar för att långsiktigt säkerställa stadens förmåga att tillhandahålla lokaler för stadens idrottsutbud
- ha en god samverkan med berörda i externa aktörers etableringsprocess och vara ett stöd under hela processen. Arbetet med behovsanalyser ska utvecklas och dialogprocesser med marknadens aktörer ska regelbundet genomföras
- delta i stadsövergripande planeringsprocesser som säkerställer att idrottsytor planeras för i tillräcklig takt samt i tidigt skede
- främja småbåtslivet genom att stödja exploateringsnämndens arbete med att skapa förutsättningar för fler småbåtshamnar, gästhamnar och daghamnar samt arbeta strategiskt med båtlivsfrågor
- i samverkan med berörda nämnder öka och främja möjligheterna för idrotts-, friluftsverksamhet samt båtliv i den växande staden

- delta i arbetet med framtagandet av en handlingsplan för inrättandet av fler badplatser i staden som leds av miljö- och hälsoskyddsnämnden tillsammans med exploateringsnämnden, trafiknämnden och stadsdelsnämnderna
- tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden verka för att en båtbottentvätt inrättas senast 2021
- delta i stadens arbete med att få en bredd av hållbara evenemang till Stockholm där evenemang som inspirerar till ökat idrottande och fysisk aktivitet ska prioriteras
- i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden och stadsdelsnämnderna arbeta med att tillgängliggöra stadens naturreservat med rekreativa värden
- bistå kulturnämnden utifrån deras samordningsansvar för arbetet inom barn, kultur och fritid
- i samarbete med fastighetsnämnden öka stadens produktion av förnybar energi såsom solenergi, exempelvis på idrottshallar
- i samarbete med fastighetsnämnden beakta teknologisk utveckling inom miljö- och klimatområdet såsom energilagring för överskottsel från den egna elproduktionen i syfte att nå ett hållbart och energieffektivt bestånd
- tillsammans med fastighetsnämnden intensifiera arbetet med energieffektiviserande åtgärder och satsningar på förnybar energi såsom solenergi i stadens idrottsanläggningar
- verka för att användning av skadliga kemikalier och plast minskar, bland annat genom att tillsammans med fastighetsnämnden sätta in åtgärder för att minska spridningen av mikroplaster på samtliga befintliga konstgräsplaner samt vid anläggning av nya planer
- samverka med båtklubbarna i syfte att minska miljöfarliga utsläpp i båtverkssamheterna
- tillsammans med kommunstyrelsen, fastighetsnämnden, exploateringsnämnden, trafiknämnden och stadsbyggnadsnämnden fortsätta arbetet med privat finansiering av Västertorp sim- och idrottshall
- tillsammans med St Erik markutveckling fortsätta planeringen för inhyrning av idrott i Ulvsunda
- tillsammans med fastighetsnämnden, exploateringsnämnden och SISAB intensifiera arbetet att reinvesteringar i idrottsfastigheter genomförs i extern aktörs regi där hallarna Brännkyrkahallen och Gubbängshallen är prioriterade
- tillsammans med fastighetsnämnden och exploateringsnämnden fortsätta planeringen med att utveckla Vårbergs IP
- tillsammans med fastighetsnämnden prioritera projektet Bällsta IP inom ramen för långsiktiga idrottsinvesteringar
- tillsammans med fastighetsnämnden påbörja arbetet med att ersätta Sätra ishall
- ta fram en plan och påbörja planeringen för att ersätta Zinkensdamm ishall
- tillsammans med fastighetsnämnden fortsätta arbetet med att utveckla Gärdets sportfält och där anlägga två 11-spelsplaner med hybridgräs
- göra Kristineberg till ett idrottscenter med två nya idrottshallar, upprustad läktare och löparbana samt utreda placeringen av en 11-spelsplan i direkt anslutning till Kristinebergs BP
- fortsätta den långsiktiga planeringen tillsammans med fastighetsnämnden för en ny simhall på Järvaområdet för ersättning av Husbybadet
- tillsammans med berörda nämnder och privata aktörer utreda en idrotts- och evenemangshall med en publikkapacitet om cirka 5000 personer
- utreda förutsättningarna för en enklare danslokal för off ice-träning vid Stora Mossen

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Prioriteringar av reinvesteringar och nyinvesteringar i idrottsytor ska göras utifrån den långsiktiga investeringsplanen och ett driftkostnadsperspektiv. Samplanering och samutnyttjande av idrottsytor ska utökas mellan stadens nämnder och bolagsstyrelser. Genom att tillgängliggöra fler skolidrottshallar kan tillgänglig idrottskapacitet öka och ge fler föreningar, barn och unga möjlighet till idrottande. Nämnden ska planera så att även fristående aktörer bygger och upprustar idrottsanläggningar samt driver verksamhet. I en snabbt växande stad ska förutsättningarna för idrott vara goda.

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden

- ha en proaktiv planering för tillkommande idrottsytor och säkerställa att dessa optimeras ur såväl ett ekonomiskt som ett tidsmässigt perspektiv
- säkerställa att idrottshallar byggs fullstora för att tillgodose idrottens behov samt där det är möjligt bygga anläggningar med utrymme för dubbla basketplaner
- prioritera anläggningar utifrån ett driftkostnadsperspektiv i syfte att säkra en långsiktigt hållbar ekonomi
- tillsammans med utbildningsnämnden verka för att tillgängliggöra samtliga nybyggda skolidrottshallar för idrotts-, kultur- och föreningsverksamhet, samt verka för att fler befintliga skollokaler och skolidrottshallar tillgängliggörs
- tillsammans med fastighetsnämnden göra en översyn av alla planerade idrottsanläggningar med syfte att hitta enklare lösningar för att minska kostnaderna och identifiera vilka projekt som kan byggas av privata aktörer
- tillsammans med fastighetsnämnden utreda alternativa strategier vid upprustning av idrottsanläggningar och simhallar, i syfte att säkra en långsiktigt hållbar driftkostnad och begränsa stadens investeringsutgifter
- samverka genom bland annat SAMS (samordnad skolplanering i Stockholm) med exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, utbildningsnämnden och SISAB för att optimera hallutbyggnaden. Avsteg från närhetsprincipen kan göras på projektnivå genom att idrottsnämnden initierar ett sådant beslut hos kommunstyrelsen, oavsett fastighetsägare
- vid ny- eller ombyggnation av sim- och idrottsanläggningar i första hand planera för och investera i lokaler avsedda för den egna verksamheten och som inte konkurrerar med fristående aktörer
- fortsätta arbetet med att se över alternativa och kreativa nya idrottsytor såsom tak, bergrum, vatten och jord
- proaktivt arbeta för att fler sim- och idrottsanläggningar byggs och drivs av fristående aktörer
- i samråd med fastighetsnämnden bistå exploateringsnämnden med underlag för framtagande av kalkyl och behovsanalys vid exploatering av befintliga idrottsytor i de fall idrottsytor ska kompenseras
- i syfte att tillgängliggöra fler anläggningar för föreningslivet ska fler passerkortslösningar installeras i SISAB:s hallar
- tillsammans med fastighetsnämnden arbeta för att ta tillvara möjligheterna med digitalisering och teknikutveckling för att åstadkomma en effektiv lokalanvändning bland annat genom att utveckla bokningsstöd och uppföljning
- utveckla den regionala samverkan kring specialidrottsanläggningar
- delta i arbetet med Digital Demo inom sitt verksamhetsområde i syfte att genom digital teknik möta samhällsutmaningar som staden står inför

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
1.1 I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svenskkunskaper är kort	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	9 000	9 000	9 000
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
2.4. Stockholm är en modern kultur- och evenemangstad med en stark besöksnäring	Andel barn och ungdomar som deltar i idrottsaktiviteter på fritiden	67 %	67 %	67 %
	Andel barn och ungdomar som är nöjda med tillgången till idrottsaktiviteter	75 %	75 %	76 %
	Antal bokade timmar i skolidrottshallar utanför skoltid	96 000	97 000	97 000
	Andel ungdomar som deltar i föreningsliv	65 %	65 %	66 %
2.5. Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö	El- och värmeproduktion baserad på solenergi	4 560 MWh	5 320 MWh	6 080 MWh
	Totalt köpt energi i stadens verksamheter	1945 GWh	1945 GWh	1945 GWh
	Relativ energieffektivisering i stadens verksamheter	3 % effektivisering relativt 2018	4 % effektivisering relativt 2018	5 % effektivisering relativt 2018
	Andel hämtställen med matavfallsinsamling av hämtställen med möjlighet till matavfallsinsamling	80 %	90 %	90 %
	Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	100 %	100 %	100 %
Obligatorisk nämndindikator				
	Minskning av CO2e till 2023	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
3.1. Stockholm har en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1 %	+/- 1 %	+/- 1 %
3.2. Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna	Andel upphandlade avtal där kontinuerlig uppföljning genomförts	90 %	90 %	90 %
	Aktivt Medskapandeindex	82	83	83
	Index Bra arbetsgivare	84	84	84
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/ styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/ styrelse
	Andel upphandlingar där marknadsdialog har genomförts	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/ styrelse

Kommunfullmäktiges aktiviteter

Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kulturnämnden ska i samråd med kommunstyrelsen, idrottsnämnden och stadsdelsnämnderna, samt vid behov med stöd av arbetsmarknadsnämnden, utreda en utveckling av fritidsgårdarnas fortsatta uppdrag i syfte att nå fler och erbjuda mer kontinuerlig och planerad verksamhet, inklusive hur mer verksamhet kan ske mobilt och digitalt samt ta fram en modell för fortsatt drift av fritidsgårdar som stängts på grund av hot och kriminalitet. (1.4)	2021-01-01	2021-12-31
Idrottsnämnden ska i samråd med äldre- och ungdomsnämnden ta fram en handlingsplan för att främja hälsa hos äldre. (1.5)	2021-01-01	2021-12-31
Äldre- och ungdomsnämnden ska i samarbete med idrottsnämnden och stadsdelsnämnderna vidareutveckla det förebyggande och uppsökande arbetet i syfte att säkerställa en stadsgemensam bottenplatta. (1.5)	2021-01-01	2021-12-31
Idrottsnämnden ska med berörda nämnder inrätta och externt kommunicera en etableringslots för att stödja och möjliggöra för fler externa aktörer och erbjuda en väg in för de som vill bygga eller utföra verksamhet inom idrottsområdet senast 2021. (2.1)	2021-01-01	2021-06-30
Idrottsnämnden ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden, socialnämnden och utbildningsnämnden ta fram en handlingsplan för bättre hälsa genom fysisk aktivitet. (2.4)	2021-01-01	2021-03-31
Idrottsnämnden ska i samråd med berörda nämnder ta fram en strategi för stadens spontanidrottsytor som ökar antalet deltagande från de prioriterade grupperna och skapar en mångfald av ytor för olika idrotter. (2.4)	2021-01-01	2021-12-31
Idrottsnämnden ska tillsammans med exploateringsnämnden inventera möjliga ytor i innerstaden som kan användas för både spontanidrott och föreningsverksamhet. (2.4)	2021-01-01	2021-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Idrottsnämnden ska tillsammans med fastighetsnämnden och Norrmalms stadsdelsnämnd utreda förutsättningarna för en möjlig platsutveckling av Varnadisbadet med omnejd. (2.4)	2021-01-01	2021-12-31
Idrottsnämnden ska utreda effekterna av att införa nolltaxa året om på stadens idrottsanläggningar. (2.4)	2021-01-01	2021-12-31
Idrottsnämnden ska utreda hur elitidrottare kan stödjas i utövandet av sin idrott. (2.4)	2021-01-01	2021-12-31
Kulturnämnden ska samverka med idrottsnämnden och stadsdelsnämnderna inom ramen för fältassistenternas förebyggande arbete utveckla ett arbetssätt för att nå målgrupper som inte deltar i fritidsaktiviteter i lika hög utsträckning, vid behov i samverkan med arbetsmarknadsnämnden. (2.4)	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, idrottsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, socialnämnden, stadsbyggnadsnämnden, utbildningsnämnden, trafiknämnden, äldre- och barnnämnden, stadsdelsnämnderna, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, AB Svenska Bostäder, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB samt Stockholm Vatten och Avfall AB implementera handlingsplanen för klimatanpassning vid skyfall och värmeböljor. (2.5)	2021-01-01	2021-12-31
Fastighetsnämnden ska gemensamt med idrottsnämnden utreda hur idrottsnämndens arrenden kan överföras till fastighetsnämnden för att renodla båda nämndernas verksamhet. (3.1)	2021-01-01	2021-12-31
Idrottsnämnden ska ta fram en handlingsplan som bidrar till förbättrad prognossäkerhet inom både drift- och investeringsverksamheten. (3.1)	2021-01-01	2021-12-31
Idrottsnämnden ska tillsammans med kommunstyrelsen, kulturnämnden, utbildningsnämnden och Stockholms Stadshus AB utreda ansvarsfördelningen inom staden för tillgängliggörandet av skolidrottshallar och skollokaler i syfte att tillgängliggöra fler lokaler för idrotts-, kultur- och föreningsverksamhet. (3.2)	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska tillsammans med äldre- och barnnämnden, idrottsnämnden, socialnämnden och utbildningsnämnden etablera former för att arbeta inom ramen för det strategiska partnerskapet med Karolinska Institutet. (3.2)	2021-01-01	2021-12-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

10. Förslaget till budget 2021 och inriktning för 2022-2023 för **idrottsnämnden** godkänns

Kulturnämnden: kulturförvaltningen

Stockholm ska vara en levande, inkluderande, öppen, kreativ och modern kultur- och evenemangstad. Kulturnämnden har en viktig roll i att skapa goda förutsättningar för ett rikt kulturliv för alla stockholmare där aktiviteter för barn och unga ska prioriteras. Stockholmarens tillgång till kultur och möjlighet till eget skapande ska öka, särskilt genom att kulturlivet når fler i de stadsdelar och bland de grupper där det idag är relativt få som tar del av stadens kulturliv. Den pågående pandemin påverkar nämndens alla verksamheter där nya arbetssätt har behövt utvecklats. I synnerhet gäller detta olika former av digitala lösningar där framstegen som gjorts ska vidareutvecklas och bidra till nämndens utveckling i syfte att tillgängliggöra kulturen för fler.

Kulturskolan är en särskilt viktig verksamhet för barn och ungdomars möjlighet att själva skapa kultur. Genom kulturskolans verksamhet El Sistema nås grupper i stadsdelar där deltagandet i ordinarie kulturskola hittills varit begränsat. Fristående kultur- och föreningsverksamheter ska uppmuntras och ha gynnsamma förutsättningar och villkor att verka på. Stadens kulturstöd ska fördelas med armlängds avstånd mellan politiker och kulturskapare samt utdelas enligt tydliga och transparenta principer som gynnar självständighet och en mångfald av verksamheter. Förenkling av regelverk som utgör hinder för att frigöra kraften inom stadens kulturliv ska fortsätta.

Biblioteken ska utvecklas och fungera som öppna och trygga verksamheter som gynnar demokrati, gemenskap och bidrar till kunskap, forskning och läslust. Biblioteksfrid ska råda på stadens bibliotek och personalen ska känna uppbackning och stöd för en god arbetsmiljö. Biblioteken ska finnas på attraktiva platser där stockholmarna rör sig och nya bibliotek ska öppnas i takt med att staden växer.

I en tid när krafter vill ställa upp ramar och villkor för konsten och det fria ordet ska Stockholms kulturpolitik värna yttrandefriheten och de demokratiska friheter som människor runt om i världen kämpar och dör för. Det är således av största vikt att oegentligheter med stadens föreningsstöd upptäcks och beivras.

Nämndens uppgifter

Nämndens ansvar omfattar:

- ansvar för huvuddelen av stadens kulturverksamhet, vilket inbegriper Stadsmuseet med Medeltidsmuseet samt Stockholmsforskningen, Stockholms stadsbibliotek, Liljevalchs konsthall/Stockholm konst, Kulturskolan Stockholm samt vissa evenemang
- skapa goda förutsättningar för både stadens institutioner och det fria kulturlivet så att kulturupplevelser av hög kvalitet och bredd erbjuds
- följa och främja utvecklingen av kulturlivet i staden och inom sitt verksamhetsområde sköta stadens bidragsgivning till kulturell verksamhet samt stödet till de allmänna samlingslokalerna och hemgårdarna
- bevara, levandegöra och pedagogiskt förmedla stadens kulturhistoriska värden till dagens och framtidens stockholmare och besökare
- utgöra stadens kompetens i arkeologiska och bygghistoriska frågor
- i nära samverkan med stadsdelsnämnder och idrottsnämnden ansvara för samordning av stadens arbete inom verksamhetsområdet barn, kultur och fritid

Förslag till budget 2021 och plan för 2022 och 2023

Mnkr	Budget 2020	Budget 2021	Plan 2022	Plan 2023
Driftverksamhet				
Kostnader (-)	-1 017,0	-1 085,3	-1 081,1	-1 081,1
Drift och underhåll	-1 017,0	-1 085,3	-1 081,1	-1 081,1
Avskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Internräntor	0,0	0,0	0,0	0,0
Intäkter	89,9	96,4	98,4	98,4
Netto	-927,1	-988,9	-982,7	-982,7
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-31,2	-11,3	-6,3	-6,3
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	-31,2	-11,3	-6,3	-6,3

Budgeten för 2021 ökar med 61,8 mnkr jämfört med 2020. Intäktsbudgeten för kultur- nämnden: kulturförvaltningen baseras på att samhället återgår till ett normalläge under 2021. På grund av den osäkerhet som råder har medel budgeterats i Central Medelsreserv 3: *Till kommunstyrelsens förfogande för prestationsförändringar* för att motverka intäktsbortfall på grund av den pågående pandemin. Därmed finns beredskap totalt sett i stadens samlade budgetförutsättningar att hantera eventuella intäktsbortfall som inte kan mötas med motsvarande minskade kostnader. Stadens verksamheter ska kontinuerligt arbeta för en effektiv verksamhet. Genom att bland annat arbeta för att minska kostnaderna för administration, konsulttjänster och en effektiv lokalanvändning används stadens resurser i enlighet med god ekonomisk hushållning och resurser kan frigöras för prioriterad verksamhet. Kommunfullmäktiges budget för 2021 fokuserar på samverkan och prioriteringar utifrån ett kommunkoncernsperspektiv och innehåller en generell effektivisering. Förändringarna framgår av bilaga 2. Inom nämndens driftbudget ska kapitalkostnaderna inrymmas.

Investeringsbudgeten för 2021 minskar med 19,9 mnkr jämfört med 2020 i syfte att upprätthålla en hög egenfinansieringsgrad för stadens investeringar. Nämnden ska ha ett ökat fokus på styrning, effektivitet, kostnadsmedvetenhet och prioriteringar mellan och inom investeringsprojekt i syfte att begränsa investeringsutgifterna. Investeringsbudgeten framgår av bilaga 3.

Till följd av stora om- och tillbyggnadsprojekt står nämnden inför en omfattande kostnadsutveckling för lokaler. Det är därför av vikt att nämnden följer verksamheternas kostnadsutveckling och prioriterar inom nämndens driftbudget så att resurser kommer till störst nytta med särskild hänsyn till lokalkostnadernas utveckling.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Fler unga ska få möjlighet att prova på eget skapande. Genom Kulturskolan och El Sistema når staden fler barn och unga. Nämnden ska verka för att nå bredare socioekonomiska grupper exempelvis genom att säkerställa ett breddat utbud samt utvecklandet av

kulturskolans digitala metoder. Kulturskolans verksamhet ska i högre utsträckning involveras i skolans och fritidshemmens verksamhet, så att det blir enklare att ta del av dess utbud. Stadens kulturpolitik ska präglas av ansatsen att tillgängliggöra kulturen för fler.

Nämnden ska vara drivande i stadens arbete med Agenda 2030:s mål 16 *Fredliga och inkluderande samhällen* (tillsammans med kommunstyrelsen).

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden

- fortsätta utveckla Kulturskolan och El Sistema så att verksamheterna når fler barn och unga på de platser och tider som underrepresenterade målgrupper önskar, bland annat genom att utveckla ett tillgängligt och efterfrågestyrt utbud, säkerställa tillgången på lärare samt säkerställa fler elevplatser och tillgänglighet inom kulturskolans Resurscenter för elever med särskilda behov
- i nära samverkan med utbildningsnämnden, stadsdelsnämnderna, fristående skolor och förskolor samt det fria kulturlivet fortsätta verka för att fler barn i förskolor och skolor genom kulanpremien kommer i kontakt med kulturverksamheter anpassade efter deltagarnas behov
- tillfälligt införa en kulturpremie, i likhet med kulanpremien, riktad till äldre på vård- och omsorgsboenden i syfte att motverka äldres isolering
- utveckla kulturskolans digitala kompetens, metoder och verktyg i syfte att nå fler barn och unga samt skapa fler elevplatser
- fortsätta öka tillgängligheten i museernas såväl fysiska som digitala miljöer
- aktivt arbeta för att utbudet av stadens evenemang, såsom We Are Sthlm och Kulturfestivalen, utvecklas i linje med stockholmarnas och besökarnas önskemål samt öka civilsamhällets delaktighet likt kulturnattsmodellen
- tillsammans med stadsbyggnadsnämnden och trafikenämnden fortsätta arbetet med att utveckla Kungsträdgårdens rekreations- och vistelsevärden som stadspark
- i samverkan med stadsdelsnämnderna prioritera lokala åtgärder som behövs för att nå målet om att inte ha något särskilt utsatt eller utsatt område inom Stockholms stad
- tillsammans med kommunstyrelsen arbeta för ökad trygghet i stadens bibliotek, museer och evenemang utifrån ett barnperspektiv, jämställdhetsperspektiv och tillgänglighetsperspektiv
- säkerställa kvaliteten på och fortsätta att utveckla internationella bibliotekets verksamhet i deras lokaler på Kungsholmen
- i samarbete med andra nämnder och civilsamhället utveckla arbetet med aktiviteter för stadens nyanlända
- utifrån befintlig erfarenhet och kunskap fortsätta utveckla arbetet mot våldsbejakande extremism i nära samverkan med kommunstyrelsens centrala samordnare och stadsdelsnämnderna. Arbetet ska utgå ifrån handlingsplanens lägesbild och beslutade aktiviteter
- stärka och underlätta för civilsamhällets bidrag och delaktighet i stadens kulturliv, bland annat genom att grundligt säkerställa att riktlinjer för föreningsstöd utgår från principer som är tydliga och transparenta och som hindrar att stöd går till verksamhet som är odemokratisk, olaglig eller som uppmuntrar våldsbejakande extremism
- fortsätta arbetet att synliggöra de nationella minoriteterna och främja de nationella minoritetsspråken i nämndens verksamhet
- i samarbete med kommunstyrelsen, exploateringsnämnden och idrottsnämnden delta i stadens arbete med platssamverkan i syfte att skapa en trygg, säker och levande stad genom exempelvis platsaktivering och kulturverksamheter

- tillsammans med utbildningsnämnden uppmuntra och utöka samarbetet mellan skolorna och kulturskolan, i synnerhet vad gäller lokaler, i syfte att nå fler elever
- som en del i arbetet för att reducera pandemins negativa konsekvenser, värna samlingslokaler som till exempel hemgårdar och kulturgårdar, samt kontinuerligt uppdatera lägesbilden över civilsamhällets behov av fler samlingslokaler runtom i staden
- i samverkan med idrottsnämnden och stadsdelsnämnderna verka för att fler barn och unga nås av fritidsaktiviteter
- bistå kommunstyrelsen, stadsdelsnämnderna och utbildningsnämnden i arbetet för att nå föräldrar till barn i förskoleålder som skulle kunna vara intresserade av förskola på nationella minoritetsspråk
- samarbeta med berörda stadsdelsnämnder om innovativ ungdomsverksamhet och kultur i ytterstaden
- arbeta för tillgängliga ateljéer och produktionsplatser för konst inom ramen för nämndens kulturlotsverksamhet och genom regional samverkan, i enlighet med stadens kulturstrategiska program
- tillgängliggöra stadens ägda konst inom äldre- och LSS-verksamheter

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

När Stockholm växer ska kulturen finnas med i den fysiska och innehållsmässiga planeringen. Fler bibliotek behöver etableras i framtiden och befintliga kan behöva expandera och olika former av öppna bibliotek ska utvecklas. Biblioteken ska vara trygga, rofyllda och inbjudande miljöer för alla oavsett var i staden man är. Visionen är att skapa spännande och nytänkande biblioteksverksamheter där organisationsstrukturerna inbjuder medarbetarna till delaktighet och där det går snabbt från idé till handling. Aktiviteter som gynnar bildning, demokrati, mångfald, språkutveckling och fler öppna samtal ska vara en naturlig del av bibliotekens verksamhet. Samverkan mellan stadens kulturverksamheter och andra kulturinstitutioner och aktörer som verkar i staden ska utvecklas i syfte att stärka Stockholm som en levande kulturstad i världsklass. Pandemins negativa effekter på stadens kulturliv och kulturella infrastruktur ska lindras genom olika former av insatser och stöd.

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden

- arbeta för att biblioteken ska ha generösa öppettider hela året, när stockholmarna vill och kan besöka dem
- arbeta för att biblioteken ska vara trygga mötesplatser med en säker arbetsmiljö för personalen som känner sig förberedda för att ta hand om ordningsstörningar
- biblioteken ska utveckla tillgängligheten genom innovativa bibliotekstjänster samt olika former av öppethållande, bland annat genom fler meröppna bibliotek, fler sommaröppna bibliotek och försöksverksamhet med förtroendeöppet genom samverkan med civilsamhället
- utöka pilotverksamheten kring förskolebiblioteken i samarbete med stadsdelsnämnderna i syfte att skapa fler lockande läsmiljöer som inspirerar barnen att läsa samt involverar föräldrar i barnens läsning
- inrätta IOP-avtal med läsfrämjande aktörer för att öka barn och ungas läslust som komplement till bibliotekens verksamhet
- biblioteken ska fortsatt anordna aktiviteter som inkluderar samarbete med aktörer från det lokala kultur- och föreningslivet
- stärka och utveckla stadens kulturlotsfunktion i syfte att etablera och säkerställa lokaler för konstnärlig produktion och live- och kulturscener i samverkan med externa aktörer

- etablera en ny mobil scen på Stadsmuseets innergård i syfte att stärka Slussenområdet som en plats för kultur, möten, mat och dryck i samspel med Stadsmuseets inramning
- i samarbete med kommunstyrelsen och fastighetsnämnden underlätta för mindre kulturevenemang på Stockholms stadshus borgargård i syfte att levandegöra en unik plats i staden för stockholmare och besökare
- stärka förutsättningarna för stadens kulturella och kreativa näringar i samarbete med Stockholm Business Region AB
- tillsammans med berörda nämnder främja stadens kultur- och nöjesliv, bland annat i arbetet med att tillämpa relevanta delar av stadens strategi för nattklubbar och livescener
- lindra pandemins effekter på Stockholm kulturliv genom att stärka stadens stöd till kulturlivet i syfte att stärka stödet till kulturen, till exempel säkra barn- och ungdomskultur, öka äldres tillgång till kultur och motverka äldres isolering, samt hindra att den kulturella infrastrukturen försvinner i form av scener, samlingslokaler och andra publika lokaler viktiga för kulturlivet i Stockholm
- arrangera pandemisäkrade kulturevenemang som en del i arbetet för att reducera pandemins negativa konsekvenser
- söka samarbeten med kulturinstitutioner som är lokaliserade i staden i syfte att underlätta och samfinansiera utbyggnad av den kulturella infrastrukturen i staden
- i samverkan med exploateringsnämnden, trafiknämnden och stadsdelsnämnderna, öka och underlätta för närvaron av kultur i det offentliga rummet, med fokus på ytterstaden
- tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden och Stockholm Business Region AB verka för att stadens evenemang är socialt och miljömässigt hållbara, bland annat genom minskning av plastprodukter och förstärkt avfallshantering och återvinning
- fortsätta arbetet med energieffektiviseringar inom framförallt lokaler och elektrifiera transporter
- främja utvecklingen av film- och tv-produktion som en viktig del inom de kulturella och kreativa näringarna samt fortsätta dialogen med region Stockholm om en formaliserad samverkan för satsning på professionell filmproduktion i stad och region
- upprusta och komplettera stadens litterära skyltar i staden i syfte att tillgängliggöra dem för personer med funktionsnedsättning och lyfta fram hela stadens litterära historia inklusive ytterstaden
- bistå kommunstyrelsen i arbetet med att utreda förslag på platser i staden där befintlig skyltning kan kompletteras med skyltning på olika minoritetsspråk eller genom nya skyltar belysa kulturhistoriska värden utifrån de nationella minoriteternas perspektiv, i samråd med minoritetsgrupperna
- tillsammans med fastighetsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, stadsdelsnämnderna och bostadsbolagen implementera strategin för gatukonst och muralmålningar
- verka för att nämndens evenemang- biblioteks- och museiverksamhet under 2021 lyfter teman kopplade till den svenska demokratins 100-årsfirande 2021 i samarbete med Sveriges riksdag och andra externa aktörer
- verka för att nämndens publika evenemang- och museiverksamhet under 2023 lyfter teman kopplade till Stadshusets 100-årsjubileum. I syfte att få andra aktörer att medverka till jubileumsåret nyttja den samverkan som nämnden har med andra kulturaktörer och kulturinstitutioner. Bidra med kompetens i inventering och översyn av Stadshusets föremål som del i förberedelserna inför jubileumsåret
- genomföra invigning av Liljevalchs+ under 2021

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Inriktningen är att Stockholm ska växa med kultur. Det kulturstrategiska arbetet ska fortsätta med fokus på hur lokaler kan samnyttjas mer effektivt samt hur kulturperspektiven ska vara en integrerad del i Stockholms stadsutveckling där kulturlivet görs mer tillgängligt i det offentliga rummet. Stadens kulturstrategiska program ska bland annat tydliggöra hur externa aktörer kan bidra till kulturens plats i stadsutvecklingen samt arbeta strategiskt för de kulturella och kreativa näringarnas behov i en växande stad.

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden

- fortsätta utveckla den digitala verksamheten bland annat det digitala biblioteket för att tillgängliggöra verksamheten för fler
- skapa strategisk och framsynt planering så att resurser kan frigöras inom den befintliga verksamheten för att möta ökade hyres-, drift- och kapitalkostnader
- fortsätta samverka med stadsarkivet för att uppnå ökad verksamhetnytta och effektivitet genom att samordna resurser
- minska kostnaderna för administration och lokaler för att nå en långsiktigt hållbar utveckling för verksamheten
- arbeta för att öka samnyttjandet av lokaler med berörda nämnder och bolagsstyrelser, dels för att skapa effektiv lokalanvändning, dels för att skapa förbättrad service för stockholmarna
- fortsätta arbetet med att stärka kulturlivets ekonomiska förutsättningar
- se på museiverksamheten och konsthallar som en samlad verksamhet där intäkter bidrar till nämndens samtliga verksamhetsområden
- uppmuntra till samverkan med näringsliv och externa aktörer för att bidra till stadens kulturliv samt vidga intäktskällorna genom fler externa samarbeten där värden exempelvis kan skapas genom den infrastruktur och utrustning som staden förfogar över
- verka för ökad samordning och dialog mellan Region Stockholm och staden gällande kulturverksamheter
- i enlighet med stadens fastighets- och lokalpolicy bistå med kompetens inför stadens eventuella avyttringar av fastigheter med ett kulturhistoriskt värde
- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser samverka för att uppnå stadens vision om Slakthusområdet för att bland annat skapa ett modernt, levande kultur- och nöjesliv samt att öka antalet arbetsplatser i stadens södra delar

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
1.1 I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svenskkunskaper är kort	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	9 000	9 000	9 000
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
	platser för verksamhetsförlagd utbildning			
2.4. Stockholm är en modern kultur- och evenemangstad med en stark besöksnäring	Andel barn och ungdomar som är nöjda med tillgången till kulturaktiviteter på fritiden	76 %	76 %	77 %
	Stockholmarnas nöjdhet med kommunala kulturinstitutioner	85 %	85 %	86 %
	Antal lån totalt i kommunala bibliotek per invånare	4,8	4,8	4,8
	Andel ungdomar som deltar i föreningsliv	65 %	65 %	66 %
2.5. Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö	Andel hämtställen med matavfallsinsamling av hämtställen med möjlighet till matavfallsinsamling	80 %	90 %	90 %
3.1. Stockholm har en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1 %	+/- 1 %	+/- 1 %
3.2. Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna	Andel upphandlade avtal där kontinuerlig uppföljning genomförts	90 %	90 %	90 %
	Aktivt Medskapandindex	82	83	83
	Index Bra arbetsgivare	84	84	84
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/ styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/ styrelse
	Andel upphandlingar där marknadssdialog har genomförts	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/ styrelse

Kommunfullmäktiges aktiviteter

Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kulturnämnden ska i samråd med kommunstyrelsen, idrottsnämnden och stadsdelsnämnderna, samt vid behov med stöd av arbetsmarknadsnämnden, utreda en utveckling av fritidsgårdarnas fortsatta uppdrag i syfte att nå fler och erbjuda mer kontinuerlig och planerad verksamhet, inklusive hur mer verksamhet kan ske mobilt och digitalt samt ta fram en modell för fortsatt drift av fritidsgårdar som stängts på grund av hot och kriminalitet (1.4)	2021-01-01	2021-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kulturnämnden ska i samråd med äldrenämnden utreda möjligheten för en permanent kulturpremie, i likhet med kulanpremien, riktad till äldre (1.5)	2021-01-01	2021-06-30
Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsnämnd ska leda, samordna och under 2021 påbörja etableringen av en ny kulturplats i Snösätra industriområde i samarbete med exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, kulturnämnden, trafiknämnden och stadsbyggnadsnämnden och i dialog med aktörerna i Snösätra (2.4)	2021-01-01	2021-06-30
Kommunstyrelsen ska i samarbetet med kulturnämnden och Södermalms stadsdelsnämnd se över och vid behov uppdatera stadens riktlinjer och ersättningsnivå för sommarkolloversksamhet (2.4)	2021-01-01	2021-06-30
Kulturnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och exploateringsnämnden utreda hur enprocentregeln för offentlig konst kan anpassas för att möjliggöra större konstnärliga installationer även inom mindre projekt (2.4)	2021-01-01	2021-12-31
Kulturnämnden ska påbörja uppstarten av ett "repotell" som erbjuder bokningsbara replokaler (2.4)	2021-01-01	2021-12-31
Kulturnämnden ska samverka med idrottsnämnden och stadsdelsnämnderna inom ramen för fältassistenternas förebyggande arbete utveckla ett arbetssätt för att nå målgrupper som inte deltar i fritidsaktiviteter i lika hög utsträckning, vid behov i samverkan med arbetsmarknadsnämnden (2.4)	2021-01-01	2021-12-31
Kulturnämnden ska utvärdera det justerade avgiftssystemet för Kulturskolan för att säkerställa att insatserna får önskad effekt (2.4)	2021-01-01	2021-12-31
Kulturnämnden ska tillsammans med Stockholm Business Region AB och externa aktörer och akademi genomföra en Creative Footprint Study som underlag för att stärka Stockholm som destination (2.4)	2021-01-01	2021-12-31
Kulturnämnden ska med stöd av kommunstyrelsen utreda förutsättningarna för verksamheten Liljevalchs konsthall att drivas i stiftelseform (3.1)	2021-01-01	2021-12-31
Kulturnämnden ska ta fram en handlingsplan som bidrar till förbättrad prognossäkerhet för nämndens investeringsverksamhet (3.1)	2021-01-01	2021-12-31
Idrottsnämnden ska tillsammans med kommunstyrelsen, kulturnämnden, utbildningsnämnden och Stockholms Stadshus AB utreda ansvarsfördelningen inom staden för tillgängliggörandet av skolidrottshallar och skollokaler i syfte att tillgängliggöra fler lokaler för idrotts-, kultur- och föreningsverksamhet (3.2)	2021-01-01	2021-12-31

Kulturnämnden: stadsarkivet

Kulturnämnden: stadsarkivet är en central resurs i stadens informationsförsörjning och en av förutsättningarna för att offentlighetsprincipen ska fungera. Stadsarkivet har en viktig roll i arbetet med att utveckla stadens informationshantering. Tillgång till arkivinformation ger dagens och framtidens stockholmare insyn i de offentliga beslutsprocesserna och stadsarkivet ska underlätta för forskning kopplat till materialet. Tillgängligheten till stadsarkivets material och kunskap ska på bästa sätt komma alla stockholmarna till del. E-arkiv Stockholm är stadens gemensamma digitala arkiv.

Stockholms stadsarkiv spelar en viktig roll i att belysa stockholmarnas liv genom historien. För att tillgängliggöra stadens historiska källmaterial ska Stadsarkivet fortsätta arbetet med digitalisering av arkiverat material.

Nämndens uppgifter

Nämndens ansvar omfattar:

- arkivmyndighet och ansvarar för Stockholms stadsarkiv
- systemägarskap för stadens gemensamma e-arkiv samt ärendehanteringssystemen eDok och Diabas

Förslag till budget 2020 och plan för 2021 och 2022

Mnkr	Budget 2020	Budget 2021	Plan 2022	Plan 2023
Driftverksamhet				
Kostnader (-)	-104,2	-104,7	-104,7	-104,7
Drift och underhåll	-104,2	-104,7	-104,7	-104,7
Avskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Internräntor	0,0	0,0	0,0	0,0
Intäkter	30,7	33,2	34,2	35,2
Netto	-73,5	-71,5	-70,5	-69,5
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0

Budgeten för 2021 minskar med 2,0 mnkr jämfört med 2020. Genom minskade kostnader för administration, konsulttjänster och en effektivare lokalanvändning används stadens resurser i enlighet med god ekonomisk hushållning. Kommunfullmäktiges budget för 2021 innehåller därför en generell effektivisering. Förändringarna framgår av bilaga 2.

Investeringsbudgeten för 2021 uppgår till 1,0 mnkr. Investeringsbudgeten framgår av bilaga 3.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden

- utveckla stadsarkivets publika verksamheter i nära samarbete med Stadsmuseet, stadens bibliotek samt andra aktörer så att material och kunskap är tillgängliga för stockholmare och forskare
- fortsätta att förstärka stadsarkivets karaktär av öppen publik institution med särskilt fokus på att nå nya grupper som idag sällan använder arkivets resurser
- fortsätta utveckla sitt digitaliserings- och publiceringsarbete för att nå en bredare publik
- utveckla metoder för ökad användbarhet och digitalisering genom exempelvis crowdsourcing där civilsamhälle, medborgare och näringsliv enklare kan bidra till arkiven
- fortsätta arbeta för att nå barn och unga
- arbeta för att synliggöra kvinnor genom historien

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden

- fortsätta arbetet med att effektivisera energiförbrukningen inom framförallt transporter och elkonsumention
- fortsätta nyttja tekniska resurser för att hitta klimatsmarta lösningar
- verka för att nämndens publika arkivarieverksamhet under 2023 lyfter teman kopplade till Stadshusets hundraårsjubileum. I syfte att få andra aktörer att medverka till jubileumsåret nyttja den samverkan som nämnden har med andra kulturaktörer och kulturinstitutioner. Bidra med kompetens i inventering och översyn av Stadshusets föremål som del i förberedelserna inför jubileumsåret

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden

- centralt ansvara för stadens arkivfunktioner och bidra till andra nämnders verksamhet genom tillsyn, expertkunskap och rådgivning
- utveckla digitaliseringen av stadens informationshantering i nära samarbete med stadens övriga nämnder som bidrar till snabbare processer, tillgänglighet och effektivisering
- stödja stadens verksamheter i att hantera sin information på så sätt som underlättar tillgången och upprätthåller offentlighetsprincipen och andra lagkrav inom informationsområdet, exempelvis kravet om digital anslagstavla
- genomföra noggranna driftkostnadsanalyser utifrån nämndens samlade lokalbehov inför beställning av tillkommande lokalresurser och upprustning av befintliga
- samverka med kulturnämnden: kulturförvaltningen för att uppnå ökad verksamhetnytta och effektivitet genom att samordna resurser
- verka för att fler verksamheter levererar sina arkiv, både på papper och digitalt till e-arkivet
- fortsätta breddinförandet av ärendehanteringssystemet eDok och arbeta för att förvaltningsorganisationen för eDok är kostnadseffektiv i syfte att minimera driftskostnadskonsekvenser för användarna i staden
- förbättra arbete och ekonomistyrning gällande eDok för att säkerställa framdrift och ett kostnadseffektivt införande

- öka nyttjandegraden av stadsarkivet lokaler av stadens förvaltningar och bolag samt externa parter

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
1.1 I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svensk-kunskaper är kort	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	9 000	9 000	9 000
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsholmsjobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
3.1. Stockholm har en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1 %	+/- 1 %	+/- 1 %
3.2. Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna	Andel upphandlade avtal där kontinuerlig uppföljning genomförs	90 %	90 %	90 %
	Aktivt Medskapandindex	82	83	83
	Index Bra arbetsgivare	84	84	84
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/ styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/ styrelse
	Andel upphandlingar där marknadsdiallog har genomförts	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/ styrelse

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

11. Förslaget till budget 2021 och inriktning för 2022-2023 för **kulturnämnden** godkänns

Kyrkogårdsnämnden

Kyrkogårdsnämnden har en viktig roll för att erbjuda stockholmarna vackra och rofyllda begravningsplatser. På stadens begravningsplatser och vid ceremonilokaler ska möjlighet och utrymme ges för olika begravningsstraditioner så att alla oavsett livsåskådning kan få den begravningsceremoni som önskas.

Stadens begravningsplatser är en del av kulturarvet, men fyller samtidigt en funktion som park- och naturmiljö. Dessa kvaliteter ska bevaras och utvecklas.

Nämndens uppgifter

Kyrkogårdsnämnden ansvarar för förvaltning av begravningsplatser. Verksamheten är finansierad via begravningsavgiften.

Nämndens ansvar omfattar:

- stadens egna begravningsplatser
- åt staden upplåtna begravningsplatser
- frågor som rör begravningsverksamheten enligt begravningslagen

Förslag till budget 2021 och plan för 2022 och 2023

Mnkr	Budget 2020	Budget 2021	Plan 2022	Plan 2023
Driftverksamhet				
Kostnader (-)	-208,0	-210,5	-209,0	-209,0
Drift och underhåll	-174,7	-177,2	-175,7	-175,7
Avskrivningar	-25,8	-25,8	-25,8	-25,8
Internräntor	-7,5	-7,5	-7,5	-7,5
Intäkter	28,5	28,5	28,5	28,5
Netto	-179,5	-182,0	-180,5	-180,5
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-156,3	-132,0	-113,0	-105,0
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	-156,3	-132,0	-113,0	-105,0

Budgeten för 2021 ökar med 2,5 mnkr jämfört med 2020. Förändringarna framgår av bilaga 2. Utöver nämndens budget finns 2,0 mnkr för feriearbeten avsatta i central medelsreserv till kyrkogårdsnämnden.

Investeringsbudgeten för 2021 minskar med 24,3 mnkr jämfört med 2020 i syfte att upprätthålla en hög egenfinansieringsgrad för stadens investeringar. Investeringsbudgeten framgår av bilaga 3. Nämndens långsiktiga investeringsbudget utökades med 10,0 mnkr perioden 2019-2021 för reinvesteringar i nämndens anläggningar. Den långsiktiga investeringsplanen uppgår därmed till 30,0 mnkr per år. För att uppfylla kommunfullmäktiges prioriteringar på kortare sikt utökas nämndens investeringsbudget med 100 mnkr. Nämndens utökade investeringsbudget syftar till att genomföra projekten ny begravningsplats vid Järva och ombyggnad av arbetslokaler vid Norra begravningsplatsen.

Begravningsverksamheten ska i sin helhet finansieras av begravningsavgiften, som fastställs av kommunfullmäktige. Över- och underskott ska i sin helhet balanseras till nästkommande budgetår i en begravningsfond.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Kyrkogårdsnämnden ska verka för att den konfessionsneutrala inriktningen upprätthålls och att alla, oavsett livsåskådning, kan erbjudas den begravningsceremoni som önskas. Nämnden ansvarar för att erbjuda rofyllda och vackra begravningsplatser, liksom att förvalta det kulturarv och de park- och naturmiljövärden som finns vid stadens begravningsplatser. Nämnden ska även skapa trygga och säkra mötesplatser för anhöriga och besökande på begravningsplatserna och vidta såväl preventiva som reaktiva åtgärder för att uppnå detta. Nämnden ska utreda, och vid behov införa, nya gravplatser i staden.

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden

- ge möjlighet och utrymme för olika begravningstraditioner på stadens begravningsplatser och vid nämndens ceremonilokaler
- utveckla och förvalta park- och naturmiljövärden vid stadens begravningsplatser utifrån handlingsplanen för biologisk mångfald
- förvalta kulturarvet vid stadens begravningsplatser
- verka för att stadens begravningsplatser ska upplevas som tillgängliga, trygga och säkra
- utreda nya gravtyper och vid behov införa dessa på fler av stadens begravningsplatser
- fortsätta arbetet med att tillhandahålla platser för feriearbetare

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

Begravningsplatserna i Stockholms stad ska vara stämningsfullt ljussatta, samtidigt som byggnaderna ska bli allt mer energieffektiva. De krematorier som kyrkogårdsnämnden ansvarar ska fortsätta utvecklas i syfte att vara ledande ur miljöhänsyn.

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden

- fortsätta arbetet med att energieffektivisera byggnader och belysning på begravningsplatserna för att minska energiförbrukning, samtidigt som de stämningsfullt ljussatta inom- och utomhusmiljöerna behålls
- vara ledande i utvecklingsarbetet för miljöhänsyn vid drift av krematorier
- ha en säker kemikaliehantering som bidrar till en minskad påverkan på miljö och hälsa

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Kyrkogårdsnämnden ska säkerställa en kostnadseffektiv verksamhet och en låg begravningsavgift på såväl kort som lång sikt. Driftkostnadsperspektivet ska vara i fokus. Underhållet på stadens begravningsplatser ska hålla en god nivå på lång sikt, och nämnden ska stärka underhållet där det tidigare varit eftersatt.

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden

- säkerställa en låg begravningsavgift på kort och lång sikt genom en kostnadseffektiv verksamhet och en långsiktig investeringsplanering där driftkostnadsperspektivet är i fokus

- långsiktigt hålla en god nivå på underhållet vid stadens begravningsplatser och ta fram en långsiktig underhålls- och investeringsplan samt redovisa driftskostnadskonsekvenser
- planera för att successivt fasa ut det egna beståndet av arbetsfordon och maskiner drivna av fossila bränslen, där så är ekonomiskt försvarbart stärka investeringsstyrningen då nämnden har ett antal större investeringsprojekt planerade och i genomförandeskede

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
1.1 I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svetskunskaper är kort	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	9 000	9 000	9 000
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
2.5. Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö	El- och värmeproduktion baserad på solenergi	4 560 MWh	5 320 MWh	6 080 MWh
	Totalt köpt energi i stadens verksamheter	1945 GWh	1945 GWh	1945 GWh
Obligatorisk nämndindikator				
	Minskning av CO2e till 2023	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.1. Stockholm har en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1 %	+/- 1 %	+/- 1 %
3.2. Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna	Aktivt Medskapandindex	82	83	83
	Andel upphandlade avtal där kontinuerlig uppföljning genomförts	90 %	90 %	90 %
	Index Bra arbetsgivare	84	84	84
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/ styrelse

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/ styrelse
	Andel upphandlingar där marknadsdialog har genomförts	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/ styrelse

Kommunfullmäktiges aktiviteter

Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kyrkogårdsnämnden ska tillsammans med kommunstyrelsen utreda begravningsavgiftens framtida nivå utifrån nämndens kostnader och behov	2021-01-01	2021-08-30

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

12. Förslaget till budget 2021 och inriktning för 2022-2023 för kyrkogårdsnämnden godkänns

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Miljö- och hälsoskyddsnämnden utgör en kommunal myndighet med ansvar för den lokala tillsynen av lagar som rör miljö och hälsa. De viktigaste lagarna är miljöbalken och livsmedelslagstiftningen. Nämndens myndighetsutövning och tillsynsarbete ska prioriteras och utvecklas i syfte att säkerställa stockholmarnas hälsa och säkerhet samt lika och rättvisa regler för företag inom Stockholms stad. En god service och tillgänglighet gentemot stadens invånare och företag ska stå i fokus för verksamhetsutvecklingen.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har en viktig roll i stadens arbete att skapa en miljö- och klimatsmart stad med god livskvalitet för stadens invånare. Stockholm ska vara fossilfritt och klimatpositivt senast 2040 och stadens organisation ska vara fossilfri 2030. Det ska vara lätt för stockholmarna att leva hållbart och invånarnas ekologiska fotavtryck ska minska. Nämnden bidrar med underlag i stadsutvecklingen och har en samordnande roll i stadens arbete för att uppnå en god vattenstatus i stadens alla vattenförekomster. Miljöövervakning är en viktig del av verksamheten. Nämnden bidrar även genom expertkunskap inom klimat- och energifrågor, luft- och kemikaliefrågor. Stockholmarnas hälsa ska gynnas genom ett långsiktigt arbete med att säkerställa en stadsmiljö med frisk luft, rent vatten och en natur av hög kvalitet samt en sund inomhusmiljö.

Nämndens uppgifter

Miljö- och hälsoskyddsnämnden ansvarar för det övergripande miljö- och hälsoskyddet i staden.

Nämndens ansvar omfattar:

- tillsyn enligt miljöbalken, livsmedels-, foder-, strålskydds-, smittskydds- och tobakslagstiftningen samt lagen om sprängämnesprekursorer
- prövning av tillstånd för vissa av de verksamheter som omfattas av nämnda lagstiftningar
- miljö- och luftövervakning samt bullerbekämpning
- planering och samordning av stadens åtgärder inom miljöskydds- och naturvårdsområdet
- stöd till stadens bolagsstyrelser och nämnder i deras miljöarbete
- information om miljö- och hälsofrågor till stadens invånare och företag
- kommunkoncernens gemensamma fordonshantering och för inköpskategorin fordon

Förslag till budget 2021 och plan för 2022 och 2023

Mnkr	Budget 2020	Budget 2021	Plan 2022	Plan 2023
Driftverksamhet				
Kostnader (-)	-215,8	-226,4	-221,9	-221,9
Drift och underhåll	-215,8	-226,4	-221,9	-221,9
Avskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Internräntor	0,0	0,0	0,0	0,0
Intäkter	96,1	96,1	96,1	96,1
Netto	-119,7	-130,3	-125,8	-125,8
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-1,3	-1,3	-1,3	-1,3
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	-1,3	-1,3	-1,3	-1,3

Budgeten för 2021 ökar med 10,6 mnkr jämfört med 2020. Stadens verksamheter ska kontinuerligt arbeta för en effektiv verksamhet. Genom att bland annat arbeta för att minska kostnaderna för administration, konsulttjänster och en effektiv lokalanvändning används stadens resurser i enlighet med god ekonomisk hushållning och resurser kan frigöras för prioriterad verksamhet. Kommunfullmäktiges budget för 2021 fokuserar på samverkan och prioriteringar utifrån ett kommunkoncernsperspektiv och innehåller en generell effektivisering. Förändringarna framgår av bilaga 2.

Investeringsbudgeten för 2021 är oförändrad jämfört med 2020.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Nämnden ska både i förebyggande tillsyn och som samtalspartner med näringslivet öka både stadens och privata aktörers arbete för minskad miljöpåverkan. Nämnden ska bidra med sin fackkunskap om behoven av minskad användning av miljö- och hälsoskadliga kemikalier genom arbetet med kemikalieplanen och bland annat kemikaliesmart förskola och skola. Tillsynsarbetet för en god inomhusmiljö är viktigt för att staden ska uppfylla nationella folkhälsomål.

Bra och tydlig information till invånare och företagare underlättar för stockholmarna och behövs för att staden ska nå sina miljömål och kan även effektivisera nämndens arbete och underlätta kontakten med stadens tjänstemän. Information om stadens arbete med att minska klimatutsläpp, fasa ut skadliga kemikalier och genomföra åtgärder för ökad biologisk mångfald och för renare sjöar och vattendrag ska fortsatt kommuniceras till stockholmarna för att underlätta deras engagemang i utvecklingen av ett hållbart Stockholm.

Utöver det som beskrivs i Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden

- prioritera och utveckla myndighetsutövning och tillsynsarbete i syfte att säkerställa stockholmarnas hälsa och säkerhet samt bidra till stadens övergripande

arbete om att förbättra stadens näringslivsklimat genom bland annat lika och rättvisa regler för företag inom Stockholms stad

- fortsätta att tillgängliggöra miljödata för invånarna
- genomföra strategiska kommunikationsinsatser inom nämndens ansvarsområdet i syfte att skapa engagemang och påverka attityder och beteenden (bland annat genom Klimatsmarta Stockholmare)
- tillsammans med kommunstyrelsen och Stockholm Vatten och Avfall AB genomföra en informationskampanj för att minska nedskräpningen och främja trivselen och tryggheten
- delta aktivt i arbete med Tryggare Stockholm
- i samarbete med stadsdelsnämnderna och idrottsnämnden samt andra berörda nämnder arbeta vidare med att tillgängliggöra stadens naturreservat med rekreativa värden samt tillgängliggöra naturreservaten för personer med funktionsnedsättning
- i samverkan med socialnämnden, stadsdelsnämnderna, bostadsbolagen samt rättsvårdande myndigheter och skatteverket motverka den svarta ekonomin och organiserad brottslighet vid tillståndsgivning och tillsyn

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

Stockholm ska vara en öppen och modern stad där en hög livskvalitet för alla stockholmare och hänsyn till kommande generationer är i fokus. Nämnden ska stödja en stad i tillväxt i sin omställning till en fossilfri stad. Stockholm ska vara en tät och sammanhållen stad där bebyggelse och grönstruktur samspelar och ger förutsättningar att skapa goda livsmiljöer. Den täta staden har många fördelar ur ett hållbarhetsperspektiv men har även ett behov av ekosystemtjänster. Stadsbyggandet är ett kraftfullt redskap som kan bidra till att styra utvecklingen i hållbar riktning. Miljöfrågorna ska beaktas i ett tidigt skede av all planering för att säkerställa en långsiktig hållbarhet, en robust grönstruktur, minskad klimatpåverkan, klimatanpassning, miljökvalitetsnormer för luft och vatten samt bibehållna ekosystemtjänster.

I arbetet med att utveckla stadens näringslivsarbete är stadens myndighetsutövning central. Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska tillsammans med berörda nämnder och bolag utveckla den gemensamma bilden av Stockholms stad. Nämndens verksamhetsutveckling inom tillsynsarbetet ska ta hänsyn till näringslivsperspektivet och arbetssätten ska vara förutsägbara och tydliga för företagarna. I detta arbete är NKI-mätningar viktiga verktyg. I kontakt med näringslivet är målet att staden ska uppfattas som tydlig, samordnad och serviceinriktad.

För att möjliggöra en hög måluppfyllelse inom miljöområdet ska nämndens specialistfunktioner (energicentrum, vattenmiljöenheten, miljöbilar i Stockholm, klimatanalys och kemikaliecentrum) ge information och vägledning till stadens verksamheter samt ta fram underlag för stadsövergripande avvägningar och styrning. Prioriterat är att, tillsammans med kommunstyrelsen, stötta nämnder och bolagsstyrelser i att implementera stadsövergripande handlingsplaner, till exempel miljöprogrammet, klimathandlingsplan och klimatbudget, den nya kemikalieplanen, avfallsplanen och den nya handlingsplanen för biologisk mångfald i hela stadens verksamhet. Arbetet med att uppnå miljökvalitetsnormerna för god vattenstatus behöver ett nära samarbete mellan nämnden och stadens olika delar.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska vara drivande i stadens arbete med Agenda 2030:s mål 7 *Hållbar energi för alla* (tillsammans med kommunstyrelsen), mål 12 *Hållbar konsumtion och produktion*, mål 14 *Hav och marina resurser* och mål 15 *Ekosystem och biologisk mångfald* (tillsammans med exploateringsnämnden).

Utöver det som beskrivs i Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden

- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser arbeta för en stad i tillväxt och ta tillvara på stadsbyggandet som verktyg för att uppnå hållbara och trivsamma livsmiljöer
- arbeta för att uppnå målen för bostadsförsörjningen, där en hållbar och hög genomförandetak är särskilt prioriterat
- genom digitalisering och innovation effektivisera och utveckla myndighetsutövningen till att bli mer tydlig och ändamålsenlig för företag och medborgare, med mål att öka kundnöjdheten.
- säkerställa att organisation och arbetssätt är näringslivsvänliga och medarbetare har god kunskap om företagens vardag och behov
- utveckla tillsynen samt betalningsmodellen utifrån medborgares och företagens behov
- implementera ”rätt väg in” tillsammans med Stockholm Business Region AB, kommunstyrelsen, trafiknämnden, servicenämnden, stadsbyggnadsnämnden och socialnämnden.
- bistå kulturnämnden i arbetet med att främja stadens kultur- och nöjesliv, bland annat i arbetet med att tillämpa relevanta delar av stadens strategi för nattklubbar och livescener
- bistå kommunstyrelsen i arbetet med uppföljning av Miljöprogram 2020-2023 och Klimathandlingsplan 2020-2023 inklusive klimatbudget
- ansvara för och utveckla stadens modell för CO₂-beräkningar kopplade till uppföljning av utsläppsbetingen i klimatbudgeten samt stötta nämnder och bolagsstyrelser i den löpande uppföljningen
- ansvara för och stärka arbetet med klimatpakten och dess internationella nätverk tillsammans med kommunstyrelsen
- i samverkan med kommunstyrelsen och Stockholm Vatten och Avfall AB samordna nämnder och bolagsstyrelser för en tydlig och strategisk stadsövergripande kommunikation i miljö- och klimatfrågor
- stödja berörda nämnder och bolagsstyrelser i det fortsatta arbetet med LCA i byggprocessen och utreda kravnivå för byggmaterials klimatpåverkan
- kommunstyrelsen och miljö- och hälsoskyddsnämnden ska utveckla analysramen för bedömning av kostnads- och klimatnytta ur ett helhetsperspektiv kan genomföras, till exempel genom att se hur större klimatvinster ur ett LCA-perspektiv, där såväl bygg- som driftsfasens utsläpp för byggnader ingår och bidra till större globala klimatvinster, kan uppnås på ett kostnadseffektivt sätt.
- i samverkan med kommunstyrelsen och servicenämnden säkerställa att miljökrav inkluderas i inköpsprocessen för de centrala avtalsområdena samt stödja nämnder och bolag att göra detsamma i de egna avtalen.
- bistå kommunstyrelsen i arbetet med att utveckla kommunkoncernens organisation och strategiska planering och uppföljning för att säkerställa en långsiktigt hållbar energi- och elförsörjning.
- i samarbete med trafiknämnden fortsatt arbeta för att initiera åtgärder för att utsläppen från trafiken minskar genom teknikutveckling såsom elektrifiering av transportsektorn, utbyggd kollektivtrafik samt minskad biltrafik
- fortsatt initiera åtgärder för elektrifiering av och ökad andel förnybara drivmedel inom transportsektorn
- Stockholms Stads Parkerings AB ska leda stadens arbete med införandet av mobilitetshubbar med stöd av, miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafiknämnden samt berörda fastighetsägande nämnder och bolag

- under ledning av kommunstyrelsen och i samverkan med trafiknämnden arbeta med implementering och uppföljning av stadens åtgärdsplan för trafiken till 2030
- stödja trafiknämndens utvecklingsarbete och testverksamhet för att ställa om entreprenadfordon till eldrift
- i samarbete med kommunstyrelsen och stadsbyggnadsnämnden stärka den regionala samverkan på klimatområdet med fokus på utvecklingen av kollektivtrafik, bebyggelseplanering, infrastruktur för elektrifiering samt arbetet att stärka regionens attraktionskraft genom strategisk forskning och innovation.
- stärka stödfunktionen till stadens nämnder och bolagsstyrelser för minskade utsläpp av växthusgaser inom trafikområdet
- bistå kommunstyrelsen i arbetet med att utreda vad som krävs för att nå en utsläppsfri innerstad 2030
- tillsammans med exploateringsnämnden, trafiknämnden, stadsbyggnadsnämnden och Stockholm Vatten och Avfall AB fortsätta arbetet med att ta fram och genomföra lokala åtgärdsprogram för stadens vattenförekomster och i arbetet ta hänsyn till åtgärder som kan underlätta stadsutvecklingen
- bedriva ett förebyggande arbete för god badvattenkvalitet vid stadens strandbad
- leda arbetet med framtagandet av en handlingsplan för inrättandet av fler badplatser i staden, tillsammans med exploateringsnämnden, trafiknämnden idrottsnämnden och stadsdelsnämnderna
- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser följa och analysera utvecklingen av fossilbränsleanvändningen i Stockholm och därmed stötta arbetet med att på ett effektivt sätt nå målet om en fossilfri organisation och ett fossilfritt Stockholm 2040
- genom Kemikaliecentrum, fortsätta arbeta för minskad kemikaliepåverkan.
- säkerställa att kemikalieplanen och rekommendationen för konstgräs, gummi-granulat och platsgjutet gummi uppfylls i bygg- och anläggningsprojekt, i samverkan med trafiknämnden, exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, stadsdelsnämnderna samt byggande och anläggande bolag
- följa, prioritera arbetet med att minska framför allt barn och ungas exponering för skadliga kemikalier genom att ta fram arbetssätt och informationsmaterial samt öka ambitionsnivå i arbetet med för en giftfri förskola och skola
- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser informera om kemikaliesmarta arbetsplatser i stadens egen organisation
- ta fram en vägledning för kemikaliesmarta återbruksverksamheter, i dialog med branschaktörer från civilsamhället såväl som från näringslivet
- säkerställa samordning av mikroplastarbetet och andra plastrelaterade frågor, exempelvis avfall, kemikalier och fossilfri stad
- bedriva ett sammanhållande arbete för genomförande av handlingsplanen mot minskad spridning av mikroplast
- stötta SISAB och stadsdelsnämnder i att stärka arbetet med utomhus- och inomhusmiljön i förskolor och skolor i syfte att nå acceptabla bullernivåer och god luftkvalitet
- fortsätta arbetet med att slutföra och implementera handlingsplanen för minskad plastanvändning
- tillsammans med kulturnämnden och Stockholm Business Region AB verka för att stadens evenemang är socialt och miljömässigt hållbara bland annat genom minskning av plastprodukter och förstärkt avfallshantering och återvinning
- vid behov stödja övriga nämnder och bolagsstyrelser i samband med upprättande, utvärdering samt uppföljning av miljö- och klimatkrav vid upphandling. Även analys av upphandlingens miljöpåverkan (miljö-LCA) under tiden den brukas och hur den kan återbrukas/återvinnas efter användandet (avtalstiden) bör ingå.

- bidra i Nätverket för implementeringen av stadens Matstrategi, bland annat genom att utveckla arbetet med livsmedelsupphandlingar, i synnerhet vad gäller kraven på djurskydd och restriktiv antibiotikaanvändning i livsmedelsproduktionen, motsvarande svensk nivå; samt utveckla arbetssätt för minskat matsvinn i stadens verksamheter
- tillsammans med utbildningsnämnden, servicenämnden, äldre- och barnnämnden och kommunstyrelsen fortsätta arbetet med att ta fram mått och mätmetoder för att mäta miljö- och klimatpåverkan från måltider som serveras inom stadens verksamheter och från matsvinn
- fortsätta utreda och verka mot livsmedelsfusk i samarbete med andra nämnder och myndigheter
- främja den närproducerade maten, bland annat genom att tillsammans med trafikinämnden och kommunstyrelsen fortsätta ge möjlighet till torghandel
- ansvara för stadens arbete med att utvärdera miljözoner för lätta fordon
- genom tillsyn och som samtalspartner med näringslivet öka både stadens och privata aktörers arbete för minskad kemikaliepåverkan
- bistå berörda nämnder med underlag om biologisk mångfald och ekosystemstjänster i stadsbyggnadsprocessen
- i samarbete med exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden under 2021 utvidga och inrätta naturreservat i Årstaskogen för att även innefatta 2014 års gräns, inrätta naturreservat i Hagsåtraskogen, fortsätta utredningarna och inrättandet av naturreservat i Kyrkhamn samt utreda reservatsbildning i Fagersjöskogen och Storskogen/Ålstensskogen. I arbetet ska beaktas att bostadsbyggnadsmål och planerad viktig infrastruktur kan genomföras
- ansvara för samordningen av implementering av Handlingsplanen för Biologisk Mångfald
- tillsammans med stadsdelsnämnderna fortsätta arbetet med stadens stadsdelvisa åtgärdsprogram (SÅP) för biologisk mångfald
- tillsammans med berörda stadsdelsnämnder fortsätta arbetet med Grönare Stockholm där fokus är att stärka arbetet med grön infrastruktur och mångfunktionalitet i stadens parker och grönområden samt stärka gröna svaga samband enligt översiktsplanen.
- tillsammans med stadsbyggnadsnämnden, trafikinämnden och stadsdelsnämnderna fortsätta arbetet med att kartlägga stadens totala grönyta och ekologiskt särskilt betydelsefulla områden (ESBO) för att kunna följa deras utveckling över tid och att fortsätta utreda lämpliga biotopskyddsområden i samarbete med stadsbyggnadsnämnden och stadsdelsnämnderna
- erbjuda utbildning inom naturskötsel till stadens verksamheter samt upphandla entreprenörer som är verksamma inom området
- i samarbete med exploateringsnämnden fortsätta utveckla arbetet kring växtsanering av förorenad mark, bland annat i saneringsarbetet av södra delen av Snösåtra industriområde och undersöka möjligheter för växtbaserad sanering i vattnet.
- fortsätta arbetet med tillsyn av båtklubbarna med inriktning på minskad användning av skadliga båtbottnfärger och vara pådrivande i arbetet med att fasa ut skadliga båtbottnfärger, något som också måste ske på nationell nivå och i samverkan med branschen
- tillsammans med idrottsnämnden verka för att en båtbottentvätt inrättas med en privat aktör senast 2021
- genom Energicentrum arbeta med energieffektiviseringar och en fossilbränslefri organisation 2030. Arbetet gentemot och stödet till stadsdelsnämnderna är prioriterat

- öka energi- och klimatrådgivningens utåtriktade arbete gentemot till exempel fastighetsägare, bostadsrättsföreningar och företag, bland annat genom att arbeta för utfasningen av fossil olja hos såväl stadens nämnder och bolag som i småhus och flerbostadshus och ta fram en utbytesplan, för mer energieffektiv belysning med lika eller förbättrad ljuskvalitet
- tillsammans med fastighetsnämnden, Skolfastigheter i Stockholm AB, Micasa fastigheter AB, bostadsbolagen och Stadsholmen kartlägga förekomsten av lokaler och bostäder med direktverkande el för uppvärmning (inkl. kallhyra, elektrisk varmvattenberedning) och föreslå elbesparande alternativ
- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser utreda möjligheten till energilagring för överskottsel från stadens egen elproduktion
- tillsammans med stadsdelsnämnderna utreda spetsteknik för energieffektiva och klimatsmarta stadsdelar
- intensifiera arbete med att öka insamlingen av matavfall hos restauranger, butiker och storhushåll för att uppnå stadens mål om matavfallinsamling och därmed bidra till ökad biogasproduktion, bland annat genom att i samarbete med SVOA sprida information till restauranger och näringsidkare.
- öka tillsynen på avfallsområdet samt utreda hur verksamheters avfallshantering kan underlättas i staden med syfte att minska nedskräpning och minska andelen avfall som går till energiåtervinning
- i samarbete med Stockholms Hamn AB och stadsdelsnämnderna fortsätta arbetet med att mäta luftpåverkan från de fartyg som är i hamn i Stockholm.
- arbeta med innovativa lösningar för bullerskydd, i synnerhet gröna bullerskydd
- utföra ny bullerkartläggning av Stockholms stad enligt bullerdirektivet.
- fortsätta arbetet med handlingsplan för cirkulärt byggande, i samverkan med exploateringsnämnden
- i samarbete med kommunstyrelsen och trafiknämnden verka för att EU, regering och riksdag möjliggör för staden att nå det högt ställda klimatmålet om en fossilfri organisation 2030 och en klimatpositiv stad senast 2040

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

En viktig roll för nämnden ligger i att kommunicera sin verksamhet till stadens verksamheter invånare och företag. Nämnden ska också söka innovativa metoder för att minska och kompensera stadens klimatpåverkan.

Utöver det som beskrivs i Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden

- öka ambitionsnivån i nämndens digitaliseringsarbete för att effektivisera och utveckla processer
- säkerställa en fortsatt hög nivå på intäktsfinansieringsgraden och särskilt bevaka att införandet av efterhandsdebitering kan ske utan vikande intäktsfinansieringsgrad samt utreda hur en högre finansieringsgrad kan uppnås
- säkerställa resurseffektiv verksamhet för att kunna bistå nämnder och bolag med expertkunskaper och samtidigt kunna genomföra den egna kärnverksamheten
- följa arbetet med metoden BECCS och de försök som sker härvid i syfte att reducera stadens fossila avtryck och nå våra klimatmål
- tillsammans med arbetsmarknadsnämnden och med stöd av kommunstyrelsen bereda goda förutsättningar för stadens interna återbruksverksamhet
- delta i regionala vattensamarbeten och samverka med olika forskningsinstitut som ett led i intensifiering av vattenarbetet
- tillsammans med trafiknämnden fortsätta att använda Hornsgatan som en testbädd för trafikövervakning, och regelefterlevnad, och aktivt följa och utvärdera teknikutvecklingen avseende åtgärder för att minska partikelemissionerna vid

sidan av minskad dubbdäcksanvändning samt fortsätta att visualisera realtids-mätningen av luftkvalitet

- delta i arbetet med Digital Demo Stockholm inom sitt verksamhetsområde i syfte att genom digital teknik möta samhällsutmaningar som staden står inför
- utveckla arbetet med bergvärmeborrhål med värmespridningsberäkningar
- erbjuda vägledning i samband med myndighetsutövande bullerbekämpning och i arbetet ta hänsyn till att hjälpa verksamhetsansvariga för livescener/konsert- och klubbverksamheter att vidta bullerdämpande åtgärder
- öka ambitionsnivån i nämndens digitaliseringsarbete
- senast 2021 tillsammans med trafiknämnden implementera geofencing för hastighetsefterlevnad av stadens tjänstebilar där det är tekniskt möjligt

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
1.1 I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svenskkunskaper är kort	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	9 000	9 000	9 000
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
2.1. Stockholm har Sveriges bästa företagsklimat och ett internationellt konkurrenskraftigt näringsliv	Näringslivets nöjdhet vid kontakter med staden som myndighet	73	73	74
2.3. Stockholms infrastruktur främjar effektiva och hållbara transporter samt god framkomlighet	Växthusgasutsläpp i transportsektorn per invånare (ton CO ₂ e per invånare)	0,96 ton CO ₂ e/inv	0,92 ton CO ₂ e/inv	0,86 ton CO ₂ e/inv
2.5. Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö	Utsläpp per invånare (ton CO ₂ e per invånare)	1,8 ton CO ₂ e/inv	1,7 ton CO ₂ e/inv	1,5 ton CO ₂ e/inv
	Totalt köpt energi i stadens verksamheter	1945 GWh	1945 GWh	1945 GWh
	Andel vattenförekomster som följer miljökvalitetsnormerna för ekologisk status	35 %	40 %	45 %
	Andel vattenförekomster som följer miljökvalitetsnormerna för kemisk status	30 %	40 %	45 %

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
	Andel badplatser med bra badvattenkvalitet	92 %	93 %	94 %
	Antal dygn över normvärdet för kvävedioxid i luft	Max 7 dygn	Max 7 dygn	Max 7 dygn
	Antal dygn över normvärdet för PM10 i luft	Max 35 dygn	Max 35 dygn	Max 35 dygn
	Timmedelvärde för kvävedioxider i luft	Fastställs 2021	Fastställs 2021	Fastställs 2021
	Antalet kemiska produkter i stadens verksamheter som innehåller utfasningsämnen	91	82	77
Obligatorisk nämndindikator				
	Minskning av CO2e till 2023	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.1. Stockholm har en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1 %	+/- 1 %	+/- 1 %
3.2. Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna	Aktivt Medskapandeindex	82	83	83
	Andel upphandlade avtal där kontinuerlig uppföljning genomförts	90 %	90 %	90 %
	Aktivt Medskapandeindex	82	83	83
	Index Bra arbetsgivare	84	84	84
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/ styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/ styrelse
	Andel upphandlingar där marknadssdialog har genomförts	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/ styrelse

Kommunfullmäktiges aktiviteter

Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska, med stöd av trafiknämnden och i samarbete med de nämnder och bolagsstyrelser som äger parkeringsplatser, ta fram riktlinjer för anläggande av el-laddplatser i befintlig bebyggelse med krav på minst 20 % laddplatser.(2.3)	2021-01-01	2021-12-31
Trafiknämnden ska tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden och Stockholms Stads Parkerings AB ta fram nya mål och handlingsplaner för publik laddinfrastruktur efter 2022 (2.3)	2021-01-01	2021-12-31
Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsnämnd ska leda, samordna och under 2021 påbörja etableringen av en ny kulturplats i Snösätra industriområde i samarbete med exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, kulturnämnden, trafiknämnden och stadsbyggnadsnämnden och i dialog med aktörerna i Snösätra. (2.4)	2021-01-01	2021-06-30
Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska genomföra en uppföljning av kranmärkningen av stadens verksamheter. (2.5)	2021-01-01	2021-12-31
Arbetsmarknadsnämnden ska i samråd med miljö- och hälsoskyddsnämnden kartlägga utbildningsbehov kopplade till stadens mål om att Stockholm ska vara en fossilbränslefri stad 2040 och en fossilbränslefri organisation 2030. (2.5)	2021-01-01	2021-12-31
Exploateringsnämnden ska, tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden, upprätta en prioriteringslista över förorenade områden som inte är föremål för exploatering, men som är i behov av sanering. (2.5)	2021-01-01	2021-12-31
Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna ta fram en kravspecifikation för upphandling av naturskötsel. (2.5)	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, idrottsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, socialnämnden, stadsbyggnadsnämnden, utbildningsnämnden, trafiknämnden, äldre- och barnnämnden, stadsdelsnämnderna, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, AB Svenska Bostäder, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB samt Stockholm Vatten och Avfall AB implementera handlingsplanen för klimatanpassning vid skyfall och värmeböljor. (2.5)	2021-01-01	2021-12-31
Service- och miljö- och hälsoskyddsnämnden ska tillsammans med kommunstyrelsen och miljö- och hälsoskyddsnämnden, utreda förutsättningar och kostnader för att upprätthålla en miljö- och klimatomställning för inköpssystem med tillhörande arbetssätt. (2.5)	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska med stöd av miljö- och hälsoskyddsnämnden och andra berörda nämnder och bolagsstyrelser initiera ett projekt med EU-finansiering som ska möta behoven i klimatomställningen (2.5)	2021-01-01	2021-12-31
Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska tillsammans med fastighetsnämnden ta fram en handlingsplan för hur långsiktiga investeringar i solpaneler på stadens fastigheter skulle kunna användas för att såväl minska stadens energikostnader och reducera stadens fossila avtryck. (2.5)	2021-01-01	2021-12-31
Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska implementera handlingsplan för minskad plastanvändning. (2.5)	2021-01-01	2021-12-31
Service- och miljö- och hälsoskyddsnämnden ska tillsammans med kommunstyrelsen och miljö- och hälsoskyddsnämnden utreda upphandlingskrav gällande måltidstjänster i syfte att minska miljö- och klimatpåverkan. (2.5)	2021-01-01	2021-12-31
SISAB ska med stöd av Stockholms Stadshus AB och miljö- och hälsoskyddsnämnden jämföra miljöprogrammet med standarden i Miljöbyggnad Silver och bolagets projekteringsanvisningar, och utifrån stadens miljöprogram tillsammans med krav på god och hälsosam inomhusmiljö identifiera och ta fram en kravnivå för nyproduktion inom staden. (2.5)	2021-01-01	2021-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Utbildningsnämnden ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden genomföra en kampanj om kemikalier med ungdomar som målgrupp. (2.5)	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med utbildningsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden inrätta en kostsamordnade funktion med ansvar för samordning och styrning av livsmedel. (3.2)	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska i samråd med socialnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden förslå organisationsförbättringar i tillstånd- och tillsynsprocesser i syfte att erbjuda en sammanhållen och förenklad myndighetsutövning. I detta ska särskilt beaktas samverkan mellan tillståndsverksamheten och stadens alkohol, narkotika, doping och tobaksförebyggande (ANDT) arbete. (3.2)	2021-01-01	2021-12-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

13. Förslaget till budget 2021 och inriktning för 2022-2023 för **miljö- och hälsoskyddsnämnden** godkänns

Serviceämnden

Stockholm ska vara en modern och innovativ stad som tillhandahåller god service till invånarna med långsiktigt ansvarstagande för gemensamma resurser. Stadens egna verksamheter ska ges goda förutsättningar att driva sina kärnverksamheter och serviceämndens administration ska präglas av effektivitet och hög servicenivå. Utveckling av stadens upphandlingsverksamhet ska prioriteras och upphandlingarna ska användas som ett medel att driva utvecklingen i innovativ och hållbar riktning. Uppföljning av ingångna avtal är en viktig del av detta arbete.

Serviceämnden ska inom ramen för sitt uppdrag arbeta med att effektivisera stadens administrativa funktioner. Detta ska leda till sänkta kostnader för stadens övriga nämnder eller bolag till förmån för kärnverksamheterna. Serviceämnden ska säkerställa en ändamålsenlig balans mellan kostnadseffektivitet, kvalitet och service. Finansiering och prissättning av serviceämndens tjänster ska utvecklas för att möjliggöra fortsatta effektiviseringsvinster. Differentierad prissättning ska, i samråd med kommunstyrelsen, tillämpas och vidareutvecklas.

Kommunstyrelsens strategiska råd för verksamhet inom serviceämnden fattar beslut kring uppdrag och inriktning, som ligger till grund för nämndens arbete inom samtliga verksamhetsområden. Tillämpningsanvisningar gällande omfattning, inriktning och avgränsningar för funktionen utfärdas av stadsdirektören.

Nämndens uppgifter

Serviceämndens kärnverksamhet är administrativa tjänster. På uppdrag av kommunstyrelsen och andra nämnder eller bolag ska serviceämnden svara för genomförandet av gemensamma administrativa processer.

Nämndens ansvar omfattar:

- ekonomiadministration
- löneadministration
- upphandlingsstöd, samt genomförande av centralupphandlingar
- e-handelsstöd
- rekryteringsstöd
- kontaktcenter Stockholm
- gemensam växel
- lokalplanering
- hyresförhandlingsfunktion
- beställningscentral persontransporter
- hantera kommunkoncernens handel av el i enlighet med elhandelspolicyn inklusive kommunkoncernens gemensamma inköpskategori för el
- supportorganisation för förvaltningsobjekt Esset

Förslag till budget 2021 och plan för 2022 och 2023

Mnkr	Budget 2020	Budget 2021	Plan 2022	Plan 2023
Driftverksamhet				
Kostnader (-)	0,0	0,0	0,0	0,0
Drift och underhåll	0,0	0,0	0,0	0,0
Avskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Internräntor	0,0	0,0	0,0	0,0
Intäkter	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	0,0	0,0	0,0	0,0
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Servicekommittén ska säkerställa en hög grad av tillgänglighet och service till stockholmarna samt effektivisera stadens administrativa funktioner och använda de möjligheter som en ökad digitalisering ger. Servicekommittén ska informera stockholmarna om olika alternativ gällande äldreomsorg, förskola och andra verksamheter.

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden

- vidareutveckla Kontaktcenter Stockholms service så att stockholmarna och de företag som vill verka i staden får ett snabbt och professionellt bemötande, en enklare och tydligare kanal för information och lättillgänglig kvalificerad service
- i samarbete med äldrekommittén och stadsdelskommittéerna kontinuerligt se över kommunikationsvägar, resurser och arbetssätt för att förbättra information och kontaktvägar inom staden samt för stockholmarna och brukare i äldrefrågor
- effektivisera och utveckla kontaktvägar till att bli mer tydliga och ändamålsenliga för företag, inte minst genom digitalisering och innovation
- öka samverkan med berörda nämnder i tillstånd- och tillsynsprocesser för att erbjuda en sammanhållen och förenklad myndighetsutövning
- säkerställa att kontaktcenters medarbetare har god kunskap om företagets vardag och behov
- implementera ”rätt väg” in tillsammans med Stockholm Business Region, kommunstyrelsen, miljö- och hälsoskyddskommittén, trafiknämnden, stadsbyggnadskommittén och socialkommittén
- tillsammans med kommunstyrelsen, arbetsmarknadskommittén, Stockholm Business Region AB och Rinkeby-Kista stadsdelskommitté verka för etableringen av International House och stärka möjligheten till kvalificerad arbetskraftsinvandring

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

Servicenämnden ska bidra till en hållbar utveckling, genom att minska utsläpp och verka för innovativa lösningar som främjar miljön. Nämnden ska vidare utforma arbetsprocesser som är långsiktigt hållbara. Servicenämnden ska verka för miljö- och klimatsmarta val och effektivisering i verksamheten. Jämförelser med andra kommuner och med marknaden i övrigt kan med fördel genomföras när det gäller kostnadseffektivitet och hållbara lösningar.

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden och kommunstyrelsen säkerställa att miljö- och klimatkrav inkluderas i inköpsprocessen för de centrala avtalsområdena samt stödja nämnder och bolag att göra detsamma i de egna avtalen
- fasa ut fossila bränslen i upphandlingar med särskilt fokus på transporter, entreprenader och arbetsmaskiner
- genom upphandling minska inköpen av plastprodukter och plastförpackningar i stadens verksamheter
- bistå miljö- och hälsoskyddsnämnden i arbetet med att byta ut energiineffektiva armaturer för mer energieffektiv belysning med lika eller förbättrad ljuskvalitet
- tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafikenämnden, Stockholm Business Region och kommunstyrelsen, främja närproducerad mat, bland annat genom upphandlingskrav samt möjlighet till torghandel
- tillsammans med utbildningsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, äldre- och barnnämnden och kommunstyrelsen fortsätta arbetet med att ta fram mått och mätmetoder för att mäta miljö- och klimatpåverkan från måltider som serveras inom stadens verksamheter och från matsvinn
- i samarbete med äldre- och barnnämnden och berörda stadsdelsnämnder initiera och genomföra stadsövergripande upphandlingar

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Servicenämnden ska säkerställa möjligheter till innovation, digitalisering och nytänkande. Offentlig upphandling kan med fördel användas som ett verktyg för att pröva nya lösningar och utveckla stadens verksamheter. Servicenämnden ska därför verka för fler innovationsupphandlingar när så är lämpligt och för en stärkt upphandlingskompetens. Nämnden ska vidare, i samråd med stadens processägare, ta tillvara på och främja utvecklingen av robotiseringen och digitaliseringen för att öka effektiviteten i arbetet och servicen till stockholmarna.

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- i samråd med kommunstyrelsen prioritera stöd och inriktning i upphandlingsarbete till stadens nämnder och bolag
- stärka arbetet med avtalsuppföljning
- verka för att öka bolagens engagemang i tjänster som beställs från servicenämnden
- i det fortsatta arbetet med robotisering eller andra effektiviseringsverktyg arbeta på uppdrag av stadens processägare och säkerställa att effektiviseringar och kostnader för staden som helhet alltid beaktas
- skapa förutsättningar för att stödja stadens nämnder vid ansökningar om internationella bidrag från andra organisationer
- säkerställa en ändamålsenlig balans mellan kostnadseffektivitet, kvalitet och service

- säkerställa att finansiering och prissättning av servicenämndens tjänster utformas så att kostnadsmedvetenheten ökar och att fortsatta effektiviseringar kan genomföras
- tillhandahålla utbildning, support och stöd inom upphandling och inköp
- i samarbete med kommunstyrelsen utveckla kategoribaserad inköpsstyrning, gemensamma processer samt systemstöd för upphandling, avtalshantering och inköpsanalys
- ansvara för kommunkoncernens inköpskategorier el, måltider och livsmedel samt inredning
- i samarbete med kommunstyrelsen bidra till ökad e-handel med stadens leverantörer
- genom effektivisering erbjuda nuvarande obligatoriska tjänster med en pris-sänkning om motsvarande 1,0 procent
- som tjänst erbjuda nämnderna att registrera inhyrningsavtal avseende lokaler och lägenheter i stadens lokaladministrativa system LOIS
- efter besked från kommunstyrelsen genom stadsledningskontoret justera sådana bostadshyror i andra hand som genom förhandlingsordning förhandlats mellan parterna på bostadsmarknaden

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
1.1 I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svenskkunskaper är kort	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	9 000	9 000	9 000
Obligatoriska nämndindikatorer				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
2.5 Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö	Klimatpåverkan från upphandlade livsmedel och måltider	1,8 kg CO ₂ e per kg livsmedel	1,7 kg CO ₂ e per kg livsmedel	1,6 kg CO ₂ e per kg livsmedel
Obligatoriska nämndindikatorer				
	Minskning av CO ₂ e till 2023	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
3.1 Stockholm har en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1 %	+/- 1 %	+/- 1 %

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
3.2 Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna	Andel upphandlade avtal där kontinuerlig uppföljning genomförts	90 %	90 %	90 %
	Aktivt Medskapandeindex	82	83	83
	Index Bra arbetsgivare	84	84	84
Obligatoriska nämndindikatorer				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel upphandlingar där marknadsdialog har genomförts	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd

Kommunfullmäktiges aktiviteter

Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Serviceämnden ska tillsammans med kommunstyrelsen och miljö- och hälsoskyddsämnden, utreda förutsättningar och kostnader för att upprätthålla en miljö- och klimatomärkning för inköpssystem med tillhörande arbetssätt. (2.5)	2021-01-01	2021-12-31
Serviceämnden ska tillsammans med kommunstyrelsen ta fram ett underlag för upphandling av ett stadsövergripande kostdatasystem för att möjliggöra beräkning av klimatbelastning och näringsinnehåll vid tillagning av livsmedel, samt finansiering och kostnader för ett sådant system. (2.5)	2021-01-01	2021-06-30
Serviceämnden ska tillsammans med kommunstyrelsen och miljö- och hälsoskyddsämnden utreda upphandlingskrav gällande måltidstjänster i syfte att minska miljö- och klimatpåverkan. (2.5)	2021-01-01	2021-12-31
Serviceämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och i samråd med arbetsmarknadsnämnden, socialnämnden, äldreämnden, överförmyndarnämnden och stadsdelsnämnderna etablera en support- och förvaltningsorganisation för Esset för att från och med 2022 kunna leverera full support. (3.2)	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska tillsammans med serviceämnden utreda möjligheterna till en stadsgemensam servicefunktion för hyresgästers behov av löpande drift och underhåll för externt inhyrda lokaler. (3.2)	2021-01-01	2021-12-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

15. Förslaget till budget 2021 och inriktning för 2022-2023 för serviceämnden godkänns

Socialnämnden

I Stockholm ska alla ha tryggheten och friheten att forma sitt eget liv. Oavsett vilka vi är, var vi kommer ifrån, eller vad som har hänt på resan hit, ska vi själva kunna välja vår framtid. Stockholm ska erbjuda alla stadens invånare skydd, stöd och nya livschanser.

Socialnämnden ska genom sin samordnande och övergripande roll bidra till utvecklingen inom stadens socialtjänst och funktionshinderomsorg och medverka till att invånarna får likvärdiga och lika tillgängliga insatser oavsett var de bor i staden. Nämnden ska bidra till att staden erbjuder en modern, rättssäker och evidensbaserad socialtjänst. Nämnden ansvarar för att utarbeta riktlinjer för socialtjänsten i staden samt följa upp stadens samlade socialtjänstverksamhet. Genom att samordna, vägleda, följa upp och utbilda medarbetare skapar socialnämnden förutsättningar för socialtjänsten att möta stockholmare som är i behov av stöd. Nämnden ska verka för att stadens socialtjänst i allt arbete har ett barnperspektiv och ett barnrättsperspektiv, och att barn och unga görs delaktiga i socialtjänstens arbete. Nämnden ska tillhandahålla stadsövergripande verksamhet samt gemensamma upphandlingar enligt lagen om offentlig upphandling inom nämndens ansvarsområde. Moderniseringen av sociala system ska genomföras och nämnden ska ta tillvara den effektiviseringspotential som systemet medför. Systematiska välfärdsbrott ska motverkas.

Socialnämnden ska prioritera arbetet med att nå målet att inte ha något särskilt utsatt eller utsatt område inom Stockholms stad samt ge kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna stöd i arbetet för att motverka det dödliga våldet i kriminella miljöer. Socialnämnden ska i nära samverkan med stadsdelsnämnderna och övriga aktörer minska risken för att barn och unga dras in i kriminalitet samt verka för att fler personer lämnar kriminalitet. Stöd till brottsutsatta ska utvecklas.

Skolan är en av de främsta skyddsfaktorerna för unga människors liv och framtida livschanser. Därför måste samverkan mellan skolan, socialtjänsten och polisen stärkas för att tidigt identifiera barn i riskzon, följa upp orosanmälningar samt stabilisera barns och ungas skolgång. Skolan har även en unik möjlighet i det våldsförebyggande arbetet där det redan finns en rad beprövade metoder så som Mentorerna i våldsprevention. Socialnämnden bidrar till metod- och kvalitetsutveckling vad det gäller det våldsförebyggande arbetet i skolan. Föräldrastödsprogram stärker barns och föräldrars samspel och skapar bättre förutsättningar för en god uppväxt för alla barn. Därför ska kvalitativa strukturerade föräldrastödsprogram erbjudas alla.

Arbetet med sociala insatsgrupper ska permanentas och utvecklas med ett skärpt kvalitetsfokus som leder till att samordningen över staden förstärks och resultatet av utförda insatser systematiskt följs upp.

I Stockholm ska individens lagstadgade fri- och rättigheter gälla alla, alltid. Stockholm ska vara en jämställd stad där ingen begränsas på grund av sitt kön och där alla ska ha makten över sina egna liv. Våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck ska motverkas och våldsutsatta ska få det skydd och stöd som de behöver. De som har blivit tvungna att bryta med sin familj ska få stöd och hjälp att skaffa sig ett nytt nätverk och ett nytt liv efter en placering på skyddat boende. Kommunen har en skyldighet att stötta brottsutsatta, och då särskilt vuxna och barn som är eller har varit utsatta för våld av närstående eller övergrepp i rättssak.

Alla stockholmare oavsett funktionsförmåga ska ha samma möjlighet till delaktighet i samhället. Ledsagning och personlig assistans ska vara flexibla insatser så att alla kan delta i samhällslivet på lika villkor. Så långt som möjligt ska var och en, utifrån sina förutsättningar, kunna leva ett självständigt liv och ha ett arbete att gå till.

Arbetet mot hemlöshet ska vara långsiktigt och prioritera förebyggande och stödjande insatser för att undvika att personer hamnar i hemlöshet och att de som blivit hemlösa kan komma vidare till egen bostad. I detta sammanhang är stadens egna bostadssociala resurs, SHIS Bostäder en viktig aktör. Arbetet med vräkningsförebyggande och Bostad först ska utvecklas.

Arbetet med ekonomiskt bistånd ska grunda sig på tillit och respekt för människors självbestämmande och integritet. Barns behov och situation ska särskilt uppmärksammas. Antalet hushåll som är i behov av försörjningsstöd i hela Stockholm, och i synnerhet i utsatta stadsdelar, ska minska.

Ekonomiskt bistånd är en rättighet och ingen ska avstå från att söka det för att det är för komplicerat eller anses vara stigmatiserande. Felaktiga utbetalningar ska minimeras och förebyggas, bland annat genom att skapa förutsättningar för de sökande att göra rätt.

För att kunna möta och hjälpa dem som behöver stöd från socialtjänsten måste medarbetarna ges en bra arbetsmiljö och goda förutsättningar att utföra sitt arbete. Staden ska fortsätta arbeta i enlighet med handlingsplanen för socialsekreterare och biståndsbedömare. Hot och våld mot socialtjänstens medarbetare ska alltid tas på största allvar.

Nämndens uppgifter

Nämndens ansvar omfattar bland annat:

- kommunövergripande frågor rörande
 - stöd och service till personer med psykiska och fysiska funktionsnedsättningar
 - socialtjänstens barn- och ungdomsfrågor
 - insatser för barn och unga i öppenvård
 - missbruksproblematik
 - ekonomiskt bistånd inklusive samordning av stadens arbete med felaktiga utbetalningar och bidragsbrott
 - hemlöshet
 - våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck inklusive samordning av innehållet i stadens relationsvåldscentrum, avseende målgrupp och insatser
 - samarbete med frivilligorganisationer inom det sociala området
 - drog- och brottsförebyggande arbete
 - tillståndsgivning vid utskänkning av alkohol
 - dödsbouppteckningar
 - forsknings- och utvecklingsverksamhet inom socialtjänstens område
 - tillståndsgivning för försäljning av tobak och alkohol
 - tillsyn av försäljning av alkohol, folköl, tobak, e-cigarettor och påfyllnadsbehållare
- familjerådgivning
- jourverksamhet
- skyddade boenden
- uppsökande verksamhet

- insatser för nyanlända, mottagande, bosättning och initial samhällsvägledning av personer som anvisas enligt bostättningslagen
- boende och insatser för ensamkommande barn
- boende för vuxna (hemlösa och personer med missbruksproblematik)
- tak över huvudet-garanti
- ansvar för hälso- och sjukvård upp till sjuksköterskenivå inom LSS-insatserna daglig verksamhet och bostad med särskild service.
- samordning av planering av bostäder för personer med funktionsnedsättning inom stadsdelsnämndernas samverkansområden
- kris- och katastrofberedskap samt beredskap för psykosocialt omhändertagande vid kris
- stadsövergripande avhopparverksamhet
- insatser till personer med spelmissbruk
- råd- och stödverksamhet och härbärgesplatser till utsatta EU-medborgare och tredjelandsmedborgare
- förvaltning av stadens avtal med SHIS Bostäder
- strategiskt ansvar för att omvärldsbevaka och leda implementeringen av välfärdsteknik och digitaliseringsarbetet inom individ- och familjeomsorgen och omsorgen om personer med funktionsnedsättning
- bidrag till ideella föreningar som bedriver verksamheter inom socialtjänstens område

Socialnämnden ska årligen utarbeta en stadsövergripande rapport för verksamhetsområdet inklusive en analys av utvecklingen inom området.

Förslag till budget 2021 och plan för 2022 och 2023

Mnkr	Budget 2020	Budget 2021	Plan 2022	Plan 2023
Driftverksamhet				
Kostnader (-)	-1 690,4	-1 658,7	-1 657,8	-1 651,3
Drift och underhåll	-1 690,4	-1 658,7	-1 657,8	-1 651,3
Avskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Internräntor	0,0	0,0	0,0	0,0
Intäkter	397,8	399,5	399,5	399,5
Netto	-1 292,6	-1 259,2	-1 258,3	-1 251,8
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-3,0	-4,0	-4,0	-3,0
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	-3,0	-4,0	-4,0	-3,0

Budgeten för 2021 minskar med 33,4 mnkr jämfört med 2020. Förändringen utgörs bland annat av minskade kostnader för nyanlända på grund av volymminskningar om 80 mnkr avseende medel för tillfälliga boenden för nyanlända och 10 mnkr för Intro Stockholm och ökade kostnader för ”Spridning av metoder som fungerar” om 12,7 mnkr och förstärkt avhopparverksamhet om 10 mnkr. Stadens verksamheter ska kontinuerligt arbeta för en effektiv verksamhet. Genom att bland annat arbeta för att minska kostnaderna för administration och en effektiv lokalanvändning används stadens

resurser i enlighet med god ekonomisk hushållning och resurser kan frigöras för prioriterad verksamhet. Kommunfullmäktiges budget för 2021 fokuserar på samverkan och prioriteringar utifrån ett kommunkoncernsperspektiv och innehåller en generell effektivisering. Förändringarna framgår av bilaga 2.

Investeringsbudgeten för 2021 uppgår till 4,0 mnkr. Investeringsbudgeten framgår av bilaga 3.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Socialtjänsten ska stå stark för att möta människor som är i behov av stöd och hjälp. Staden måste alltid finnas till hands för de mest utsatta i vårt samhälle och nämnden ska därför alltid prioritera socialnämndens kärnverksamhet. Barn som växer upp i utsatta familjer, med våld eller missbruk i hemmet, ska få hjälp att skapa sig en bra framtid. Ensamkommande flyktningbarn måste få bra hem med goda uppväxtvillkor. Vuxna med missbruk ska få hjälp att ta sig ur sitt beroende. Den som lever i hemlöshet ska få en väg tillbaka till ett eget fast boende. Kvinnor i hemlöshet är en särskilt utsatt grupp. Den som har en funktionsnedsättning ska kunna leva som andra och utifrån sina förutsättningar utbilda sig, arbeta, ha en bostad och delta i samhällslivet. Nyanlända stockholmare måste ha möjlighet att snabbt komma in i samhället och få ett jobb, en bostad, kunskaper i svenska och framtidsstro. De barn och unga som kommit till Stockholm de senaste åren behöver fortsatt stöd och omsorg. Idéburna organisationer som bedriver social verksamhet som kompletterar socialtjänstens uppdrag ska ha goda förutsättningar och det ekonomiska stödet ska bygga på långsiktighet.

Socialnämnden ska vara drivande i stadens arbete med Agenda 2030:s mål 1 *Avskaffa fattigdom* (tillsammans med arbetsmarknadsnämnden) och mål 3 *God hälsa och välbefinnande* (tillsammans med idrottsnämnden).

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden

- vidareutveckla det förebyggande arbetet samt tidiga och kunskapsbaserade insatser, bland annat genom att identifiera och sprida kunskap om såväl effektiva som ineffektiva metoder och insatser, i syfte att fasa ut ineffektiva metoder och bibehålla användningen av och införa effektiva metoder där sådana finns
- vidareutveckla arbetet med och uppföljningen av likställigheten i stadens socialtjänst
- prioritera samverkan med skolan i arbetet med barn och unga
- bistå stadsdelsnämnderna i att erbjuda en kvalitativ och evidensbaserad god öppenvård som utgår från varje individs behov
- stödja stadsdelsnämnderna i att identifiera samt analysera följderna för särskilt utsatta grupper med anledning av Covid-19-pandemin.
- tillsammans med kommunstyrelsen, stadsdelsnämnderna och äldre- och funktionsnämnden fortsätta arbeta i enlighet med handlingsplanen för förbättrad arbetssituation för socialsekreterare och biståndshandläggare
- följa upp socialtjänsten i staden med fokus på förändring i brukarens situation på grund av socialtjänstens insatser
- i samarbete med äldre- och funktionsnämnden och stadsdelsnämnderna förstärka stadens förmåga att planera för utskrivningsklara patienter utifrån Lagen om samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård

- fortsätta utveckla och stärka barnperspektivet, barnrättsperspektivet och barnets perspektiv med utgångspunkt i barnkonventionen genom samverkan mellan socialtjänsten, förskola och skola, och genom nätverket av barnrättssamordnare
- stötta stadsdelsnämnderna att samordna insatser mellan vuxen- och barnhandläggning
- stödja stadsdelsnämnderna att öka barns inflytande i utredningar och uppföljning av insatser, bland annat genom nya metoder och digitala lösningar, även för barn vars föräldrar erhåller insatser från socialtjänsten
- stärka samverkan mellan skola, förskola, socialtjänst, fritidsverksamheter och polis med fokus på tidiga insatser och det förebyggande och uppsökande sociala arbetet för att nå fler barn och familjer i riskzon
- tillsammans med kommunstyrelsen utreda förutsättningarna att öka sitt informationsutbyte med polisen och andra relevanta myndigheter
- tillsammans med stadsdelarna utreda förutsättningarna för att samlokalisera socialsekreterare och polis i stadens lokalpolisområden
- fortsätta ta en ledande och samverkande roll, tillsammans med arbetsmarknadsnämnden och stadsdelsnämnderna i arbetet med insatser för de ungdomar som nås genom sociala insatsgrupperna, både målgrupperna 12-18 år samt 19-29 år
- i samverkan med stadsdelsnämnderna verka för att fler barn och unga får ta del av insatsen behandlingsfamilj som alternativ till institutionsvård
- samordna och stödja stadsdelsnämndernas och berörda facknämnders arbete med att implementera och följa upp strategin för att minska risken för att barn, unga och unga vuxna dras in i kriminalitet 2019-2022
- permanenta Framtid Stockholm Järva
- i samverkan med stadsdelsnämnderna verka för att fler personer lämnar kriminalitet
- stötta stadsdelsnämnderna att tillsammans med Region Stockholm och utbildningsnämnden öka förekomsten av samordnad individuell plan och utveckla hållbara strukturer för samverkan kring barn med behov av stöd från skola, sjukvård och socialtjänst
- säkerställa att barn som kommer ensamma på flykt till Sverige och Stockholm får sina rättigheter tillgodosedda och ges goda förutsättningar att komma in i samhället. De barn och unga som kommit hit de senaste åren behöver fortsatt stöd
- erbjuda föräldrastödsprogram i förebyggande syfte, inklusive föräldrastöd som tar sikte på att förebygga hedersrelaterat våld och förtryck samt utveckla arbetet med att nå familjer som är i särskilt behov av, eller står särskilt långt från, insatserna
- arbeta förebyggande mot att barn olagligen förs utomlands och tillsammans med stadsdelarna utveckla rutiner för anmälan om utreseförbud för barn som riskerar att föras utomlands i syfte att ingå barnäktenskap eller könsstympning
- fortsätta genomföra kompetenshöjande insatser om könsstympning och om barn- och tvångsäktenskap
- stötta stadsdelarnas ungdomsmottagningar i arbetet med att bättre försöka nå unga pojkar
- i samverkan med utbildningsnämnden bidra till arbetet för att barn och ungdomar i högre utsträckning deltar i fritidsaktiviteter
- stärka samverkan med stadsdelsnämnderna, utbildningsnämnden och polisen för att främja säkerhet, trygghet och studiero och elevernas kunskapsresultat

- tillsammans med stadsdelsnämnderna och utbildningsnämnden fortsätta utveckla dialogen med Region Stockholm angående likvärdig och väl fungerande BUS-samverkan över hela staden
- tillsammans med stadsdelsnämnderna stödja utbildningsnämndens arbete med mentorer i våldsprevention (MVP) för att stärka det våldsförebyggande arbetet och stödja det trygghetsskapande arbetet i stadens skolor
- tillsammans med stadsdelsnämnderna utveckla fler insatser för att stabilisera skolgången för barn och unga som är aktuella inom socialtjänsten
- säkerställa tillsammans med stadsdelsnämnderna och utbildningsnämnden att placerade barn och barn som bor i skyddat boende har en väl fungerande skolgång
- fortsätta arbetet med rekrytering samt uppföljning av familje- och jourhem
- fortsätta utveckla stadens familjehemsvård genom utbildning, kvalitetsuppföljning och information till inspektörer och socialsekreterare
- fortsätta arbetet med Skolfam i samarbete med utbildningsnämnden
- bistå stadsdelsnämnderna i arbetet med att nå målet om att inte ha något särskilt utsatt eller utsatt område inom Stockholms stad
- bistå stadsdelsnämnderna i arbetet med att ta fram lokala lägesbilder och orsaksanalyser
- intensifiera det uppsökande arbetet i stadens riskmiljöer i samarbete med polisen och stadens ordningsvakter, i synnerhet för att kunna ingripa tidigt och hjälpa barn och unga i behov av insatser
- stötta brottsutsatta och vittnen, och då särskilt vuxna och barn som är eller har varit utsatta för våld av närstående eller övergrepp i rättssak
- tillsammans med SHIS Bostäder och stadsdelsnämnderna utveckla arbetet med att kunna tillgodose behovet av genomgångsbostäder för målgruppen våldutsatta som tvingas flytta
- stärka det uppsökande arbetet, stödet, och samverkan med andra aktörer mot människohandel, prostitution, så kallad "sugardejting" och sex som självskadebeteende, i synnerhet mot unga
- i dialog med Region Stockholm och övriga kommuner i länet verka för att KAST:s verksamhet ska ingå i det regionala uppdraget mot sexuellt våld, för att få fler att sluta begå sexköpsbrott
- fortsätta att aktivt delta i Operation Kvinnofrid
- i samverkan med miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsdelsnämnderna, bostadsbolagen samt rättsvårdande myndigheter och skatteverket motverka den svarta ekonomin och organiserad brottslighet vid tillståndsgivning och tillsyn
- vid ansökan om ekonomiskt bistånd informera om vilka utrednings- och åtgärdsrutiner som kan bli aktuella vid misstanke om fusk, så som hembesök, återkrav och polisanmälan
- tillsammans med stadsdelsnämnderna intensifiera arbetet för att minimera felaktiga utbetalningar samt fortsätta att utveckla arbetet för att utbetalningar av ekonomiskt bistånd ska bli rätt från början
- inom socialtjänstens område samordna och stödja stadsdelsnämndernas insatser i arbetet mot våldsbejakande extremism, samla och sprida kunskaper om effektiva och evidensbaserade metoder samt utifrån befintlig erfarenhet och kunskap fortsätta utveckla arbetet mot våldsbejakande extremism i nära samverkan med kommunstyrelsen. Arbetet ska utgå ifrån handlingsplanens lägesbild och beslutade aktiviteter
- i samverkan med stadsdelsnämnderna och polisen fortsätta utveckla det uppsökande arbetet mot individer som är eller är på väg att bli radikaliserade och mot återvändare

- i samarbete med stadsdelsnämnderna och bostadsbolagen fortsätta att arbeta vräkningsförebyggande
- tillsammans med stadsdelsnämnderna utveckla budget- och skuldrådgivning för att möta behoven hos nya och särskilt behövande grupper
- leda och samordna samverkan med SHIS Bostäder för att möta nämndens och stadsdelsnämndernas behov av genomgångsbostäder för personer som är i behov av en tillfällig bostad eller mer varaktigt boende med visst boendestöd
- ska tillsammans med arbetsmarknadsnämnden, SHIS Bostäder och stadsdelsnämnderna aktivt arbeta för att barnfamiljer inom SHIS genomgångsbostäder får bostadsvägledning och insatser som leder till en stabil bostadssituation och varaktig försörjning
- i samarbete med stadsdelsnämnderna utveckla det boendestöd som tillhandahålls personer som beviljas försöks- och träningslägenheter och Bostad först, med särskilt fokus på insatser med starkt brukarperspektiv
- fortsätta att i samarbete med äldregruppen och SHIS Bostäder utveckla arbetet med personer som är 65 år eller äldre, som lever i hemlöshet eller riskerar att bli hemlösa och genom äldrelotsar vägleda dem till kontakt med socialtjänst och äldreomsorg
- tillsammans med stadsdelsnämnderna arbeta för att få till en märkbar förbättring i samarbetet mellan socialtjänst och sjukvård kring de som både lider av psykisk sjukdom och missbruk, bland annat genom att säkerställa att socialtjänsten alltid tar initiativ till och samverkar till att samordnade individuella planer upprättas
- samverka med regionens vårdbussar och verka för närmare samverkan mellan uppsökande verksamhet och psykiatri
- i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna stärka stadens kommunikation inom det sociala området
- tillsammans med stadsdelsnämnderna fortsätta arbetet med Peer Support inom socialpsykiatri
- bidra till att öka kunskapen i staden om hur socialtjänsten kan ge stöd till personer som lider av samlarsyndrom
- utveckla stödinsatser för personer yngre än 65 år med demenssjukdom, deras anhöriga och barn
- i samverkan med äldregruppen utreda förutsättningarna och utveckla formerna för ett stadsövergripande stödcentrum för yngre personer med demenssjukdom
- fortsätta arbeta för att personer inom socialpsykiatri eller som är sjukskrivna av sociala/medicinska skäl kan komma ut i arbetslivet, bland annat genom insatsen IPS - individuell placering och stöd
- bistå arbetsmarknadsnämnden i arbetet med att utveckla insatser, såsom nya utbildningar och sociala företag, för att underlätta för personer med högfungerande autism att delta i arbetslivet
- intensifiera arbetet med implementeringen av de reviderade riktlinjerna för ledsagning och ledsagarservice och prioritera ökad likvärdighet mellan stadsdelsnämnderna
- tillsammans med stadsdelsnämnderna verka för att i enlighet med den enskildes önskemål möjliggöra för fler personer, vars beslut om bostad med särskild service verkställs utanför kommunen, att flytta till bostad i Stockholm
- utreda hur tillgången till servicebostad kan öka för personer i behov av bostad med särskild service
- stödja nämnder och bolagsstyrelser att implementera stadens program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck 2021-2025

- fortsatt stödja berörda nämnder så att arbetet mot våld i nära relation och hedersrelaterat våld och förtryck blir samordnat, evidensbaserat och av hög kvalitet. Metoder för att hitta våldsutsatta ska utvecklas liksom insatser för långsiktigt stöd, bland annat för att stärka personer som har blivit utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck, gärna i samarbete med civilsamhället
- tillsammans med stadsdelsnämnderna utveckla sociala stödinsatser för att långsiktigt stärka personer som har blivit utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck, gärna i samverkan med civilsamhället. De som har blivit tvungna att bryta med sin familj ska få stöd och hjälp att skaffa sig ett nytt nätverk och ett nytt liv efter placering på skyddat boende
- arbeta för att öka förekomsten av samordnad individuell plan för personer som blivit utsatta för hedersvåld eller våld i nära relationer
- tillsammans med kommunstyrelsen utreda förutsättningarna att öka informationsutbytet med Polisen och andra relevanta myndigheter
- systematiskt arbeta för att optimera utfallet av polisens satsning "Initiativ Gryning" genom att se till att Stockholms stad är en tydlig och nära samarbetspartner vad det gäller det stöd socialtjänsten kan ge till personer utsatta för våld i nära relationer
- samordna innehållet i stadens relationsvåldscentrum, avseende målgrupp och insatser i samråd med stadsdelsnämnderna, samt utveckla stöd och insatser till barn inom ramen för relationsvåldscentrum, i första hand de barn där någon av föräldrarna, våldsutövaren eller den våldsutsatta, får eget stöd hos RVC
- tillsammans med stadsdelsnämnderna stärka det förebyggande arbetet mot våld i nära relationer bland unga
- fortsätta utveckla stödinsatser vid placering av hotade/våldsutsatta barn och vuxna på skyddade boenden, liksom stödet till barn, unga och vuxna efter avslutad placering
- stödja stadsdelsnämnderna att vid oundvikliga uppbrott från förskola och skola erbjuda kompensatoriska åtgärder för att motverka problem som uppbrottet kan medföra
- erbjuda stöd och vägledning till ungdomar samt konsultativa samtal och utbildningar till olika yrkesgrupper och frivilliga aktörer genom Origo - läns-gemensamt resurscentrum för hedersrelaterat våld och förtryck
- fortsätta att arbeta i enlighet med stadens strategi för romsk inkludering bland annat genom att i samråd med den romska minoriteten fortsätta öka kunskaperna kring den romska gruppens kultur och status som nationell minoritet samt sprida dessa kunskaper inom socialtjänsten med fokus på kvinnors och barns rätt
- fortsätta brobygggarverksamheten i enlighet med stadens strategi för romsk inkludering
- tillsammans med stadsdelarna delta i arbetet med bostadsvägledning, som leds och genomförs av SHIS, med stöd av arbetsmarknadsnämnden. Arbetet ska leda till att nyanlända finner egen bostad under eller efter att de genomgått etablering
- samarbeta med SHIS Bostäder för att bistå de personer som kommer till Stockholm efter anvisning från Migrationsverket med boende
- samverka med arbetsmarknadsnämnden kring etableringscentrum
- stödja och samverka med, samt följa upp, SHIS Bostäders bostadsvägledning för nyanlända så att etablering på bostadsmarknaden underlättas och hyreskontrakt omsätts
- fortsätta arbetet genom teamet för ensamkommande barn och unga med att möta ensamkommande ungdomar i utsatta situationer
- tillsammans med arbetsmarknadsnämnden, SHIS Bostäder och stadsdelsnämnderna fortsätta arbeta för att ungdomar som beviljats tillfälligt

uppehållstillstånd enligt Lagen om ny möjlighet till uppehållstillstånd för vissa ensamkommande får goda förutsättningar att etablera sig i samhället genom studier som kan leda till försörjning

- bistå arbetsmarknadsnämnden att tillsammans med stadsdelsnämnderna, SHIS Bostäder, ansvariga myndigheter och civilsamhället samordna stadens mottagande av nyanlända och vara pådrivande i arbetet för att förbättra nyanländas etablering och inkludering i samhället
- genom EU-teamet och i förstärkt samverkan med civilsamhället utveckla stödet till utsatta EU- och tredjelandsmedborgare, i synnerhet för kvinnorna i målgruppen, och fortsatt erbjuda verksamheter på dagtid samt tillfälliga boendialternativ genom Vinternatt och Sommarnatt
- genom EU-teamets uppsökande arbete och efter samråd med polisen systematiskt arbeta för att förebygga uppkomsten av olagliga boplatser
- i samband med avhysning av olagliga boplatser erbjuda lagliga boendialternativ
- genom EU-teamet stärka samarbetet med utsatta EU-medborgares hemländer
- utveckla och stärka samarbetet med civilsamhällets organisationer som bedriver kompletterande verksamhet till stadens socialtjänst för att öka utbudet av stödinsatser och för att nå grupper som socialtjänsten har svårt att nå på egen hand, däribland personer utsatta för våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck, personer i hemlöshet samt personer med funktionsnedsättning
- möjliggöra bidragsgivning på fler år än idag till långvariga partnerorganisationer i civilsamhället
- utöka användningen av idéburna-offentliga partnerskap
- tillhandahålla stöd till verksamheter inom civilsamhället som riktar sig till papperslösa barn
- tillsammans med kommunstyrelsen utreda införandet av sociala utfallskontrakt mellan staden och näringslivet eller den ideella sektorn
- i samarbete med partnerorganisationerna fortsätta gällande idéburna offentliga partnerskap för insatser till ungdomar som står eller riskerar att hamna utanför samhällets insatser
- tillsammans med stadsdelsnämnderna verka för att mötesplatser för unga hbtq-personer, inklusive unga hbtq-personer med olika funktionsvariationer, ges goda och tydliga förutsättningar att bedriva sin verksamhet, över hela staden och i synnerhet i ytterstaden
- i samarbete med kommunstyrelsen och äldregruppen och i samverkan med stadsdelsnämnderna följa upp arbetet med äldre hemlösa, med tyngdpunkt på samverkan kring äldre med psykosociala problem
- i samarbete med kommunstyrelsen göra en översyn och ta fram tillämpningsanvisningar för samtliga egenavgifter inom individ- och familjeomsorgen i syfte att skapa likställighet i staden
- för att säkerställa att barns rättigheter tas till vara, utreda hur krav på bland annat barn- och familjekompetens och utdrag ur misstanke- och belastningsregister kan och bör ställas vid upphandling av insatser i hem där det finns barn

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

När Stockholm växer behövs fler bostäder för personer med olika behov. Det ska finnas god tillgång på bostäder för personer med funktionsnedsättning, personer i hemlöshet, våldsutsatta, barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden och andra grupper med en utsatt ställning på bostadsmarknaden. Särskilda bostäder måste komma in tidigt i planeringsprocessen.

I hanteringen av serveringstillstånd ska staden ge snabb, korrekt och rättssäker service till Stockholms företagare. Stadens hantering av serveringstillstånd ska möjliggöra för Stockholm att vara en levande storstad, i kombination med socialt ansvar. Tydliga krav på ordning i ekonomin förhindrar ekonomisk brottslighet.

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden

- öka den externa medverkan vid utbyggnad av lokaler för social omsorg för att långsiktigt säkerställa stadens förmåga att tillhandahålla lokaler för samhällsservice
- ha en god samverkan med berörda i externa aktörers etableringsprocess och vara ett stöd under hela processen. Arbetet med behovsanalyser ska utvecklas och dialogprocesser med marknadens aktörer bör regelbundet genomföras
- öka samverkan med berörda nämnder i tillstånd- och tillsynsprocesser för att erbjuda en sammanhållen och förenklad myndighetsutövning.
- säkerställa att organisation och arbetssätt är näringslivsfrämjande och medarbetare har god kunskap om företagets vardag och behov
- implementera ”rätt väg in” tillsammans med SBR, kommunstyrelsen, miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafiknämnden, servicenämnden och stadsbyggnadsnämnden
- i samråd med miljö- och hälsoskyddsnämnden och kommunstyrelsen föreslå organisationsförbättringar i tillstånds- och tillsynsprocesser i syfte att erbjuda en sammanhållen och förenklad myndighetsutövning. I detta ska särskilt beaktas samverkan mellan tillståndsverksamheten och stadens alkohol, narkotika, doping och tobaksförebyggande (ANDT) arbete
- tillsammans med SHIS Bostäder och stadsdelsnämnderna tillgodose behovet av genomgångsbostäder för målgruppen våldsutsatta som tvingas flytta
- i samarbete med bostadsförmedlingen, bostadsbolagen och SHIS Bostäder tillhandahålla genomgångsbostäder för barnfamiljer som under lång tid levt i osäkra boendeförhållanden. Till det ska 150 lägenheter som bostadsförmedlingen årligen förmedlar vikas till genomgångsbostäder i SHIS Bostäders regi
- i samverkan med AB Stockholmshem genomföra pilotprojekt där syftet är att pröva inrättandet av bostäder med särskild service vid genomgripande renoveringar av allmännyttan
- ansvara för att samordna de årliga behovsbedömningar som SHIS Bostäder och stadsdelsnämnderna gör av lägenheter utifrån behov och utrymme och vidareförmedla dem till exploateringskontoret
- fortsätta utveckla samverkan med branschrepresentanter inom hotell- och restaurangnäringen genom att skapa forum för mindre aktörer, samt samverka med andra tillståndsgivande myndigheter och evenemangsarrangörer inom staden för att förbättra samordningen i tillstånds- och evenemangsfrågor
- tillsammans med kommunstyrelsen, miljö- och hälsoskyddsnämnden, utbildningsnämnden, äldre- och socialnämnden och stadsdelsnämnderna stödja servicenämnden att utreda upphandlingskrav för att mäta klimatpåverkan från måltider
- tillsammans med servicenämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, äldre- och socialnämnden och kommunstyrelsen fortsätta arbetet med att ta fram mått och mätmetoder för att mäta miljö- och klimatpåverkan från måltider som serveras inom stadens verksamheter och från matsvinn

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Socialnämnden ska leda arbetet med att införa ny teknik och nya arbetssätt inom socialtjänsten. Arbetet med välfärdsteknik ska utvecklas. Inom detta område finns en stor potential att förbättra stödet till och friheten för den enskilde. Verksamhetsuppföljning måste i högre utsträckning fokusera på resultatet för brukaren och kvaliteten i det mänskliga mötet. Det fortsatta arbetet med utveckling av nya digitala verksamhetssystem är av största betydelse för socialtjänstens framtida kvalitet och effektivitet. En nära dialog med brukar- och intresseorganisationer är en viktig kvalitetsfråga.

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- säkerställa att socialtjänsten i hela staden arbetar efter Lex Sarah
- i samarbete med äldre- och stadsdelsnämnderna arbeta för att stadens socialtjänst ska bli mer innovativ genom att exempelvis utveckla användandet av digitalisering, e-tjänster och välfärdsteknik med fokus på stöd och service
- effektivisera och utveckla myndighetsutövningen till att bli mer tydlig och ändamålsenlig för företag, inte minst genom digitalisering och innovation.
- inför anpassning och modell som har tagits fram för särskild redovisning rörande ersättning för LSS-insatserna; boende med särskild service barn/vuxna samt daglig verksamhet. När det gäller ersättningen för dessa insatser bestäms i budget nya nivåer som ersätter tidigare tillämpad *särskild redovisning* inom LOV, se bilaga 6. För individuella avtal utanför LOV ska nämnderna eftersträva att motsvarande modell används
- samordna arbetet med stadens årliga boendeplan för bostäder för personer med funktionsnedsättning och bearbeta stadsdelsnämndernas/regionernas förslag samt föreslå beslut om åtgärder utifrån en sammanvägd övergripande bedömning av behov och framtida trender
- tillsammans med äldre- och kommunstyrelsen föra dialog med Region Stockholm om förebyggande arbete och förutsättningarna för testning som genomförs av staden kopplat till smittskydd inom äldreomsorg och stöd och service
- i samarbete med stadsdelsnämnderna ansvara för att ESSET är ett verksamhetssystem som möjliggör en evidensbaserad socialtjänst med fokus på att klienten känner att den fått fungerade stöd.
- samordna utbetalning till privata gruppboenden gällande bidrag för merkostnader för ny gruppboendestatsplats LSS/SoL fortsätta stärka uppföljningen av verksamheterna som tillhandahåller insatser enligt SoL samt LSS inom verksamhetsområdet för att säkerställa kvaliteten på insatserna
- fortsätta utveckla samarbetet med brukar- och intresseorganisationer
- tillsammans med stadsdelsnämnderna inom ramen för arbetet med modernisering av de sociala systemen undersöka hur digitala arbetssätt kan förenkla och förbättra handläggningen av ekonomiskt bistånd
- vara drivande i stadens arbete med införandet av ESSET tillsammans med äldre- och stadsdelsnämnden
- säkerställa användarvänliga och enkla möjligheter till att ha kontakt med socialtjänsten digitalt
- säkerställa att förvaltningen har en god materiell beredskap och är välövad inför eventuella kriser

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
1.1 I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svenskkunskaper är kort	Andel barn som lever i familjer som har ekonomiskt bistånd	2,7 %	2,7 %	2,7 %
	Andel personer som har ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen	1,5 %	1,5 %	1,5 %
	Andel vuxna med långvarigt ekonomiskt bistånd jämfört med samtliga vuxna invånare	1,0 %	1,0 %	1,0 %
	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	9 000	9 000	9 000
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna praktikplatser för högstskolestudenter samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel personer som själv upplever att de får en förbättrad situation av insatsen/insatserna de fått från socialtjänsten (ekonomiskt bistånd)	Fastställs 2021	Fastställs 2021	Fastställs 2021
1.2 Stockholm är en trygg, säker och välskött stad att bo och vistas i	Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte blivit utsatta för hot och våld	-	88,5 %	-
1.4. I Stockholm får människor i behov av stöd insatser i tid präglade av hög	Andel unga som fått brottsofferstöd och som upplever en positiv förändring av sin livssituation till följd av stödet	70 %	70 %	70 %
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal barnfamiljer som beviljats en akutboendelösning på hotell/vandrarhem	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel personer som själv upplever att de får en förbättrad situation av insatsen/insatserna de fått från	Fastställs 2021	Fastställs 2021	Fastställs 2021

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
	socialtjänsten (socialpsykiatri)			
	Andel personer som själv upplever att de får en förbättrad situation av insatsen/insatserna de fått från socialtjänsten (vuxna missbruk)	Fastställs 2021	Fastställs 2021	Fastställs 2021
	Andel personer med bostadskontrakt enligt Bostad först som behåller kontraktet efter 12 månader	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel personer aktualiserade vid Enheten för hemlösa som tagit sig ur hemlöshet inom fyra år	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antal personer som utsatts för våld i nära relation som är kända av socialtjänsten	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
2.1. Stockholm har Sveriges bästa företagsklimat och ett internationellt konkurrenskraftigt näringsliv	Näringslivets nöjdhet vid kontakter med staden som myndighet	73	73	74
2.5. Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö	Andel inköpta ekologiska måltider och livsmedel i staden i kronor av totala värdet av inköpta måltider och livsmedel	60 %	65 %	70 %
	Klimatpåverkan från upphandlade livsmedel och måltider	1,8 kg CO ₂ e per kg livsmedel	1,7 kg CO ₂ e per kg livsmedel	1,6 kg CO ₂ e per kg livsmedel
3.1. Stockholm har en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1 %	+/- 1 %	+/- 1 %
3.2. Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna	Andel upphandlade avtal där kontinuerlig uppföljning genomförts	90 %	90 %	90 %
	Aktivt Medskapandeindex	82	83	83
	Index Bra arbetsgivare	84	84	84

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/ styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/ styrelse
	Andel upphandlingar där marknadsdialog har genomförts	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/ styrelse
	Andel av personalkostnader inom socialtjänstens myndighetsutövning som är för externa konsulter	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd/ styrelse

Kommunfullmäktiges aktiviteter

Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Arbetsmarknadsnämnden och utbildningsnämnden ska i samråd med socialnämnden och stadsdelsnämnderna revidera riktlinjerna för det kommunala aktivitetsansvaret. (1.1)	2021-01-01	2021-12-31
Socialnämnden ska uppdatera stadens stödmaterial kring barnrättsperspektivet med särskilt fokus på barns rätt till utbildning. (1.3)	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska tillsammans med socialnämnden och stadsdelsnämnderna utreda ansvaret för beställning av vissa eller alla typer av bostäder med särskild service i syfte att öka likställigheten och tillgången till fler LSS-bostäder. Utredningen ska innehålla en grundlig analys av de ekonomiska konsekvenserna på kort och lång sikt av eventuell flytt av beställaransvaret. (1.4)	2021-01-01	2021-12-31
Socialnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen utreda möjligheter och konsekvenser av att myndighets- och kostnadsansvar inte byter stadsdelsnämnd i samband med flytt av brukare. (1.4)	2021-01-01	2021-12-31
Socialnämnden och stadsdelsnämnderna ska tillsammans säkerställa att alla barn som är placerade på HVB- eller familjehem har en skolplanering och inte står utan skolgång mer än en vecka. (1.4)	2021-01-01	2021-12-31
Socialnämnden och stadsdelsnämnderna ska utveckla och systematisera uppföljningen av hur klienterna och brukarna upplever effekten av de insatser de får genom socialtjänsten. (1.4)	2021-01-01	2021-12-31
Socialnämnden och utbildningsnämnden ska tillsammans tydliggöra ansvaret och uppföljningsansvaret för samarbetet mellan skola socialtjänst, utveckla kunskap om varandras roller och ansvar, samt säkerställa att riktlinjerna implementeras. (1.4)	2021-01-01	2021-12-31
Socialnämnden ska genomföra en centralupphandling av bostäder med särskild service som förmedlas via individuella avtal utanför LOV. (1.4)	2021-01-01	2021-12-31
Socialnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen göra en översyn och ta fram tillämpningsanvisningar för samtliga egenavgifter inom individ- och familjeomsorgen i syfte att skapa likställighet i staden. (1.4)	2021-01-01	2021-12-31
Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna ansvara för att Esset är ett verksamhetssystem som möjliggör en evidensbaserad socialtjänst med fokus på att klienten känner att den fått fungerade stöd. (1.4)	2021-01-01	2021-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna införa en samlad verksamhetsuppföljning för LSS-verksamheter. (1.4)	2021-01-01	2021-12-31
Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna och i samverkan med Region Stockholm fortsätta projektet STIS, Stärkt tidigt stöd i samverkan och utöka hembesöksprogrammet så det når fler och stöttar familjer i riskzon längre. (1.4)	2021-01-01	2021-12-31
Socialnämnden ska i samverkan med stadsdelsnämnderna samverka särskilt med Polisen kring initiativ gryning och arbeta för att stödet till utsatta för våld i nära relation sker samordnat. (1.4)	2021-01-01	2021-12-31
Socialnämnden ska i samverkan med stadsdelsnämnderna tydliggöra fältassistenternas uppdrag, arbetsmetoder och mål i syfte att skapa en likställighet i staden. (1.4)	2021-01-01	2021-06-30
Socialnämnden ska stötta stadsdelsnämnderna i genomlysning av socialtjänstens barn- och ungdomshandläggning enligt modell "Rätt stöd i rätt tid". (1.4)	2021-01-01	2021-12-31
Socialnämnden ska ta fram en handlingsplan mot människohandel med särskilt fokus på handel med barn och handel för sexuella ändamål. (1.4)	2021-01-01	2021-12-31
Socialnämnden ska ta fram en sekretesshandbok med utgångspunkt i hur samverkan mellan socialtjänst och polis, och om möjligt andra relevanta myndigheter, kan möjliggöras inom nuvarande sekretessregler. (1.4)	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska tillsammans med arbetsmarknadsnämnden och socialnämnden utreda gränsdragningen mellan sysselsättning med arbetsrehabiliterande inriktning och arbetsmarknadsnämndens insatser. (1.4)	2021-01-01	2021-12-31
Socialnämnden ska tillsammans med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna utreda införandet av möjligheten att anmäla oro för ett barn via nätet. (1.4)	2021-01-01	2021-12-31
Socialnämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna och kommunstyrelsen ta fram förslag på förändrade riktlinjer för att införa en ny form av sysselsättning inom socialpsykiatri samt i samband med detta göra en översyn av ersättningssystemet för sysselsättning. (1.4)	2021-01-01	2021-12-31
Socialnämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna utveckla en modell för verksamhetsuppföljning för samtliga verksamheter inom socialtjänsten oavsett regiform. (1.4)	2021-01-01	2021-12-31
Socialnämnden ska tillse att friliggande bostäder med särskild service utanför kommunen, samt ansökningar om bostad med särskild service från personer som bedöms inte kunna bo i kommunen, omfattas av LOV-avtal. (1.4)	2021-01-01	2021-12-31
Socialnämnden ska utreda hur en bra klientcentrerad organisering kan se ut i socialtjänsten. (1.4)	2021-01-01	2021-12-31
Socialnämnden ska utreda hur insatsen LVM tillämpas i staden med särskilt fokus på likställighet och om personer får insatsen i tid (1.4)	2021-01-01	2021-12-31
Socialnämnden ska utreda hur socialtjänsten ska övergå till att bevilja fler insatser utan föregående individuell behovsprövning, i enlighet med bestämmelserna i den föreslagna nya socialtjänstlagen. (1.4)	2021-01-01	2021-12-31
Socialnämnden ska utreda hur staden kan inleda idéburna-offentliga partnerskap inom områdena hemlöshet, unga utsatta för sexuellt våld, våld i nära relationer och hedersrelaterat våld samt inom Peer support. (1.4)	2021-01-01	2021-12-31
Socialnämnden ska utöka målgruppen för Stödcentrum för unga brottsoffer från 12 till 10 år. (1.4)	2021-01-01	2021-12-31
Socialnämnden ska överta ansvaret för tillsyn av försäljning av folköl, e-cigarettor och tobak (1.4)	2021-01-01	2021-12-31

R VIII
SoN:16

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stadsdelsnämnderna ska i samarbetet med socialnämnden och utbildningsnämnden fullt ut implementera SAMS-modellen för att verka för en obruten skolgång för placerade barn (1.4)	2021-01-01	2021-12-31
Stadsdelsnämnderna ska tillsammans med utbildningsnämnden och socialnämnden implementera modellen för skolsociala team i hela staden och utöka socialtjänstens närvaro i skolan (1.4)	2021-01-01	2021-12-31
Stadsdelsnämnderna ska tillsammans med socialnämnden utreda förutsättningarna för att samlokalisera socialsekreterare och polis i stadens lokalpolisområden (1.4)	2021-01-01	2021-12-31
Utbildningsnämnden, stadsdelsnämnderna och socialnämnden ska utveckla samverkan kring barn som riskerar att föras utomlands i syfte att ingå barnäktenskap eller könsstympning. (1.4)	2021-01-01	2021-12-31
Socialnämnden ska i samråd med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna utreda möjligheterna att söka socialtjänst i annan stadsdel än där man bor när det gäller hedersrelaterade problem. (1.4)	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med socialnämnden, äldre- och socialnämnden utreda ansvarsfördelning och kostnadsansvar för personer över 65 år i behov av insatser från individ- och familjeomsorgen eller socialpsykiatri. (1.5)	2021-01-01	2021-12-31
Socialnämnden ska tillsammans med äldre- och socialnämnden, kommunstyrelsen och MICASA utreda stadsgemensamma riktlinjer för trådlöst internet och optimal organisation för fortsatt utveckling av välfärdsteknologi inom stadens äldreomsorg och bostäder med särskild service. (1.5)	2021-01-01	2021-12-31
Socialnämnden ska inrätta en etableringslots för att stödja och möjliggöra för fler externa aktörer och erbjuda en väg in för de som vill bygga eller utföra verksamhet inom social omsorg. (2.1)	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska tillsammans med socialnämnden, SHIS Bostäder och Stockholms Stadshus AB utreda förutsättningar för att säkerställa behov av genomgångslägenheter i hela staden på medellång sikt genom att blockförhyra ett större antal hyreslägenheter i nyproduktion med krav på rimliga hyror (2.2)	2021-01-01	2021-06-30
Socialnämnden ska i samarbete med Bostadsförmedlingen i Stockholm AB och exploateringsnämnden ta fram en plan för hur privata fastighetsägare kan bidra med fler försöks- och träningslägenheter (2.2)	2021-01-01	2021-12-31
Stockholmshem ska i samverkan med socialnämnden se över möjligheten till inrättandet av bostäder med särskild service vid genomgripande renoveringar av allmännyttan.	2021-01-01	2021-12-31
Idrottsnämnden ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden, socialnämnden och utbildningsnämnden ta fram en handlingsplan för bättre hälsa genom fysisk aktivitet. (2.4)	2021-01-01	2021-03-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, idrottsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, socialnämnden, stadsbyggnadsnämnden, utbildningsnämnden, trafiknämnden, äldre- och socialnämnden, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, AB Svenska Bostäder, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB samt Stockholm Vatten och Avfall AB implementera handlingsplanen för klimatanpassning vid skyfall och värmeböljor. (2.5)	2021-01-01	2021-12-31
Service- och socialnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och i samråd med arbetsmarknadsnämnden, socialnämnden, äldre- och socialnämnden, överförmyndarnämnden och stadsdelsnämnderna etablera en support- och förvaltningsorganisation för Esset för att från och med 2022 kunna leverera full support. (3.2)	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska i samråd med socialnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden förslå organisationsförbättringar i tillstånd- och tillsynsprocesser i syfte att erbjuda en sammanhållen och förenklad	2021-01-01	2021-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
myndighetsutövning. I detta ska särskilt beaktas samverkan mellan tillståndsverksamheten och stadens alkohol, narkotika, doping och tobaksförebyggande (ANDT) arbete. (3.2)		
Kommunstyrelsen ska tillsammans med arbetsmarknadsnämnden och socialnämnden se över fördelningen av generalschablonen för flyktingmottagande med hänsyn till verksamhetsförändringar i stadens arbete med etableringen av nyanlända (3.2)	2021-01-01	2021-03-31
Kommunstyrelsen ska tillsammans med äldre- och idrottsnämnden, socialnämnden och utbildningsnämnden etablera former för att arbeta inom ramen för det strategiska partnerskapet med Karolinska Institutet. (3.2)	2021-01-01	2021-12-31
Bostadsförmedlingen ska i samarbete med socialnämnden och stadsdelsnämnderna genomföra åtgärder och nödvändiga ändringar samt se över hela processkedjan för att säkerställa att personer som är utsatta för våld i nära relation och har rätt till förtur också får tillgång till det.	2021-01-01	2021-06-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

15. Förslaget till budget 2021 och inriktning för 2022-2023 för socialnämnden godkänns

Stadsbyggnadsnämnden

Stadsbyggnadsnämnden ska säkerställa ett hållbart samhällsbyggande och uppfylla stadens bostadsmål om 140 000 bostäder till 2030 med tillhörande infrastruktur och samhällsservice. Nämnden ska ha ett långsiktigt helhetsperspektiv då staden planeras.

Stockholm ska byggas attraktivt, hållbart och tätt och vara en levande och socialt hållbar stad. Alla stadsdelar ska utvecklas med en blandning av bostäder, arbetsplatser, handel, natur, kultur, idrottsytor, skolor och förskolor. Stadsutvecklingen ska ske utifrån kunskap och omsorg om befintliga värden samt med respekt för Stockholms särart. Stadsutveckling som verktyg för att nå social sammanhållning ska tas tillvara. Staden ska utvecklas i dialog med de boende för ökad attraktivitet och trygghet i hela Stockholm.

Stockholm ska vara fossilfritt senast 2040 och stadens organisation ska vara fossilfri 2030.

Nämnden ska bidra till att skapa fysiska strukturer som gör det lätt att leva och resa miljövänligt och som minskar transportbehovet.

Nämndens uppgifter

Nämndens ansvar omfattar:

- övergripande fysisk planering för bland annat bostadsförsörjning, arbetsplatser, miljö, infrastruktur och skola
- myndighetsansvar för planprocess, bygglov, bygganmälan och namngivning
- stadens fristående mättnings- och kartläggningsverksamhet
- inrättande och upphävande av naturreservat, kulturresevat och djur- och växtskyddsområden enligt miljöbalken
- beslut om bidrag till bostadsanpassning för personer med funktionsnedsättning enligt lagen om bostadsanpassningsbidrag
- handläggning av ärenden om anmälan från allmänheten om otillgänglig miljö, så kallat enkelt avhjälpna hinder

Förslag till budget 2021 och inriktning för 2022 och 2023

Mnkr	Budget 2020	Budget 2021	Plan 2022	Plan 2023
Driftverksamhet				
Kostnader (-)	-414,7	-422,7	-416,7	-416,7
Drift och underhåll	-414,7	-422,7	-416,7	-416,7
Avskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Internräntor	0,0	0,0	0,0	0,0
Intäkter	260,7	270,0	270,0	270,0
Netto	-154,0	-152,7	-146,7	-146,7
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0

Budgeten för 2021 minskar med 1,3 mnkr jämfört med 2020. Stadens verksamheter ska kontinuerligt arbeta för en effektiv verksamhet. Genom att bland annat arbeta för att minska kostnaderna för administration, konsulttjänster och en effektiv lokalanvändning används stadens resurser i enlighet med god ekonomisk hushållning och resurser kan frigöras för prioriterad verksamhet. Kommunfullmäktiges budget för 2021 fokuserar på samverkan och prioriteringar utifrån ett kommunkoncernsperspektiv och innehåller en generell effektivisering. Förändringarna framgår av bilaga 2.

Investeringsbudgeten för 2021 är oförändrad jämfört med 2020 och uppgår till netto 3,0 mnkr. Investeringsbudgeten framgår av bilaga 3.

Bostadsanpassningsbidraget för år 2021 är 80,0 mnkr.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Nämnden ska aktivt arbeta för en hög takt i bostadsbyggandet och en socialt och från miljösynpunkt hållbar bostadsförsörjning, där stadens klimatavtryck minskar. Nämnden ska säkerställa att stadens utveckling sker med kvalitet i byggande och gestaltning. I arbetet för effektivare planprocesser är även utvecklade medborgardialoger ett verktyg. Nämnden ska arbeta aktivt för att göra det offentliga rummet tryggare och mer levande.

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden

- säkerställa ett hållbart samhällsbyggande och en hållbar bostadsförsörjning
- verka för målet att Stockholms stad inte ska ha några särskilt utsatta eller utsatta områden
- arbeta aktivt för en trygg och attraktiv boende-, stads- och offentlig miljö, som inkluderar alla åldrar, genom att säkerställa att trygghetsskapande faktorer tillgodoses i de enskilda projekten med kultur, folkliv och levande gatumiljöer, såsom exempelvis pocketparker

- särskilt i stora stadsutvecklingsprojekt eller i områden med mycket känslig natur- och kulturmiljö, inom den ordinarie planprocessen, tidigt inhämta kunskap om lokala behov och förutsättningar i samverkan med stadsdelsnämnderna och genom dialog med invånarna
- slutföra arbetet med att ta fram en strategi för stadens småhus-, trädgårdsstads- och villaområden för att säkerställa en varsam utveckling
- inleda arbetet med att ta fram kompletterande vägledningar eller andra preciseringar i enlighet med strategierna för stadens gestaltning, såsom en vägledning för balkonger som syftar till att möjliggöra väl anpassade balkonger som kan bidra till en mer trygg och levande stadsmiljö
- verka för att Stockholm ska utvecklas med både klassisk och nytänkande arkitektur, med respekt för stadens historiska karaktär och särart, och med stöd av byggnadsordningen och den kommande arkitekturpolicyn
- planera utifrån kvartersstadens kvaliteter, med innergårdar och levande bottenvåningar
- med hänsyn till kulturhistoriska och miljömässiga värden ha en restriktiv hållning till rivning av befintlig bebyggelse
- verka för att andelen bostäder i city ska öka där det är förenligt med ett attraktivt nattliv och fortsätta arbetet med att revidera programmet för City med syftet att utveckla City till en mer grönskande, levande och trygg stads- och gatumiljö dygnet runt, exempelvis genom fler bostäder eller mer nattliv i områden som domineras av kontorsytor
- verka för att levandegöra stadens kajer och vattennära platser tillsammans med andra berörda nämnder och bolagsstyrelser
- fortsätta arbeta med att tillvarata och främja stadsgrönska och ekosystemtjänster i den bebyggda miljön
- delta i SAMS-arbetet för grund- och gymnasieskola
- tillsammans med berörda nämnder, i ett tidigt skede, planera för kvalitativa skol- och förskolegårdar med välfungerande friytor
- verka för att stadens medlemskap i WHO:s nätverk för äldrevänliga städer och stadens arbete med implementeringen av konceptet fortsätter och konkretiseras
- möjliggöra och underlätta för etablering av tillfällig arkitektur och tillfälliga verksamheter i stadsutvecklingsområden för att levandegöra dessa samt skapa identitet för området

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

Nämnden ska säkerställa en långsiktig och effektiv stadsplanering genom en samlad produktionsplanering med arbetssätt som tillgodoser stadens generella behov av bostäder, kultur och samhällsservice som skolor samt bostäder för nyanlända och andra prioriterade grupper. Nämnden har ett helhetsansvar vid planering och ska samverka med övriga nämnder, bolagsstyrelser och byggaktörer för att nå stadens mål gällande samhällsfunktioner, en attraktiv och levande stadsmiljö, ett attraktivt näringsliv, miljö- och klimatarbete och grönområden av hög kvalitet. Näringslivsperspektivet ska stärkas. Nämnden ska inrätta en tydlig organisation och proaktivt arbeta för fler näringslivsetableringar, fler externa utförare och byggare av samhällsfastigheter

Nämnderna ska tillsammans med exploateringsnämnden analysera stadsutvecklingsprocesser, samordna och effektivisera gränssnittet mot externa aktörer samt genomföra nödvändiga strukturella förändringar.

I arbetet med att utveckla stadens näringslivsarbete är stadens myndighetsutövning central. Stadsbyggnadsnämnden ska tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser utveckla den gemensamma bilden av Stockholms stad. Utvecklingsarbetet ska utgå från ett näringslivsperspektiv. I detta arbete är NKI-mätningar viktiga verktyg. Samordning

mellan nämnder med kontakter med näringslivet är prioriterat då målet är att staden ska uppfattas som tydlig, samordnad och serviceinriktad.

Samhällsplaneringen ska utformas klimatsmart och resurseffektivt med fysiska strukturer som gör det lätt att leva miljövänligt, minskar transportbehovet och integrerar stadsgrönska och ekosystemtjänster i den bebyggda miljön.

Stadsbyggnadsnämnden ska vara drivande i stadens arbete med Agenda 2030:s mål 11 *Hållbara städer och samhällen* (tillsammans med exploateringsnämnden).

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden

- säkerställa en hållbar bostadsförsörjning genom en hög planberedskap genom konjunkturcykler, planera bostäder för de grupper som kommunen har ett särskilt ansvar för och genom att tillskapa fler bostäder med rimliga boendekostnader
- tillsammans med exploateringsnämnden och övriga berörda nämnder utveckla långsiktiga strategier för bostadsförsörjningen med utgångspunkt i stadens riktlinjer för bostadsförsörjningen, översiktsplanen och bostadspotential
- säkerställa en effektiv stadsutveckling och tillvaratagande av stadsbyggnadspotentialen genom en samlad produktionsplanering och effektiva processer tillsammans med kommunstyrelsen, exploateringsnämnden, trafiknämnden och andra berörda nämnder och bolagsstyrelser
- i samarbete med exploateringsnämnden och övriga berörda nämnder och bolagsstyrelser säkerställa att staden på ett tidigt stadium planerar och driftoptimerar för näringsliv, samhällsservice, boenden för personer med funktionsnedsättning, äldreboenden, social omsorg, idrott, kultur, föreningsliv, rekreation och grön infrastruktur i hela staden
- utveckla nämndens organisation, processer och arbetssätt för att tillhandahålla en tydlig etableringsprocess för att fler företag ska välja Stockholm som etableringsort samt för att möjliggöra för fler externa utförare i stadens verksamheter och att fler aktörer bidrar till försörjningen av samhällsfastigheter utifrån stadens behov
- säkerställa att etableringsprocessen genomsyras av ett proaktivt arbetssätt och samverka med exploateringsnämnden i forum för portföljanalys vid etableringsförfrågningar som omfattar flera verksamhetsområden
- bidra i processen med servicekedjorna i rollen som ansvarig funktion och vara lotsfunktioners primära kontaktperson i mark-, bygg- och planfrågor
- arbeta i enlighet med näringslivspolicyn för att utveckla Stockholms stad som en företagsvänlig stad med fokus på NKI-arbetet, kontaktytor, bemötande och digitalisering
- säkerställa att organisation och arbetssätt är näringslivsfrämjande och att medarbetare har god kunskap om företagets vardag och behov bland annat genom ökad samverkan med Stockholm Business Region AB och ha en kontinuerlig och aktiv dialog om behov och prioriteringar av företagsetableringar
- effektivisera och utveckla myndighetsutövningen till att bli mer tydlig och ändamålsenlig för företag, inte minst genom digitalisering och innovation.
- öka samverkan med berörda nämnder i tillstånd- och tillsynsprocesser för att erbjuda en sammanhållen och förenklad myndighetsutövning.
- implementera ”rätt väg in” tillsammans med Stockholm Business Region AB, kommunstyrelsen, miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafiknämnden, service-nämnden och socialnämnden

- tillsammans med kommunstyrelsen, exploateringsnämnden och Stockholm Business Region AB, bejaka privata initiativ som syftar till att tillskapa talangbostäder som underlättar för näringslivets rekryteringar
- beakta näringslivets behov och förutsättningar vid större infrastruktursatsningar, tidigt i stadsutvecklingsprocessen och i planering av trafikmiljö
- tillsammans med kommunstyrelsen, exploateringsnämnden och trafikinämnden ta fram trygga, smarta och effektiva ställplatser för godstrafik på väg
- vara en aktiv part i stadens samverkan kring att hitta platser för och möjliggöra boendelösningar för mottagandet av nyanlända
- öka insatserna för fler genomgångsbostäder med flexibel användning för prioriterade grupper
- ha en positiv hållning till alternativa boendeformer såsom kollektivhus och byggemenskaper
- tillsammans med exploateringsnämnden och bostadsbolagen fortsätta att utveckla arbetet med Stockholmshus och även utreda privata aktörers möjlighet att bygga Stockholmshus eller motsvarande alternativ
- säkerställa att planeringen tar hänsyn till behov av ytor för teknisk infrastruktur och stärka samordningen med övriga berörda nämnder och bolagsstyrelser avseende logistik, infrastystem och försörjningsinfrastruktur i alla skeden av planering och genomförande
- korta handläggningstiderna exempelvis genom byggaktörsdrivna planprocesser och genom att, där det är möjligt, låta bygglovsprocessen löpa parallellt med detaljplaneprocessen
- arbeta för att nya detaljplaner ska vara hållbara över tid
- ge byggrätter till fler aktörer och utöka utbudet av byggbar mark genom höjd planberedskap där mark planläggs före markanvisning
- säkerställa att analyser ur ett trygghetsperspektiv får ett särskilt fokus i samband med nya stadsutvecklingsprojekt, som en viktig del av en hållbar stadsutveckling
- tillsammans med kommunstyrelsen, exploateringsnämnden och Stockholm Business Region AB intensifiera det strategiska arbetet för att öka antalet arbetsplatser, särskilt i stadens södra delar, översiktsplanens fokusområden och verksamhetsområden samt i områden som domineras av bostäder, och i de beslut som fattas om mer omfattande stadsutveckling särskilt analysera och redovisa planerade arbetsplatser i förhållande till bedömd arbetsplatspotential
- utreda förutsättningarna för en högre andel arbetsplatser inom stadsutvecklingsområdena Älvsjö-Örby och Söderstaden och kraftigt stärka förutsättningarna för framförallt arbetsplatser och företagande
- tillsammans med exploateringsnämnden, Spånga-Tensta stadsdelsnämnd, Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd och Stockholm Business Region AB stärka förutsättningarna för framförallt arbetsplatser och företagande inom Järva
- delta i arbetet med platsutveckling av stadens renodlade verksamhetsområden och ge dessa långsiktiga förutsättningar för utveckling tillsammans med berörd stadsdelsnämnd, exploateringsnämnden, trafikinämnden, Stockholm Business Region AB och övriga berörda nämnder och bolagsstyrelser
- tillsammans med Bostadsförmedlingen i Stockholm AB utreda förutsättningarna till utveckling av forumet Stockholm Bygger, i syfte att stärka samarbetet mellan staden och det privata näringslivet inom stadsutveckling ytterligare. Målet är att kraftfulla lösningar på gemensamma utmaningar ska kunna hittas, exempelvis gällande näringslivets kompetensförsörjning, nationella etableringsförfrågningar och branschöverskridande prioriteringar.

- bidra till att skapa fysiska strukturer som gör det lätt att leva och resa miljövänligt samt arbeta för minskade koldioxidutsläpp från vägtrafiken genom elektrifiering, biodrivmedel och ett transporteffektivt samhälle. I detta ska nämnden främja mobilitetstjänster och tillämpa flexibla och gröna parkeringstal
- stimulera miljövänligt byggande exempelvis i form av en ökad andel flerbostadshus i trä samt lösningar för förnybar energi och ekosystemtjänster
- verka för att bygga högt, tätt och yteffektivt där det passar i stadsmiljön och därmed nyttja marken bättre för till exempel parker och grönytor och minska stadens klimatavtryck
- verka för att möjliggöra utvecklingen av laddinfrastruktur som kräver utrymmesplanering och bygglov
- beakta effekter av ett förändrat klimat såsom skyfall och värmeböljor i planeringen och bistå kommunstyrelsens och övriga nämnders och bolagsstyrelserns arbete med klimatanpassning
- utveckla kompetensen kring dagvatten och skyfallshantering och säkerställa att åtgärder för att hantera översvämningsrisker vidtas i planprocessen
- ha en positiv inställning till solceller, färdigställa stadens vägledning för solceller samt arbeta för att stadens mål för solceller nås
- i samarbete med kommunstyrelsen och miljö- och hälsoskyddsnämnden stärka den regionala samverkan på klimatområdet med fokus på utvecklingen av kollektivtrafik, bebyggelseplanering, infrastruktur för elektrifiering samt arbetet att stärka regionens attraktionskraft genom strategisk forskning och innovation
- tillvarata fristående byggaktörers kompetens inom innovation, inte minst när det gäller att bygga klimatsmarta lägenheter
- i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden och exploateringsnämnden under året utvidga och inrätta naturreservat i Årtaskogen för att även innefatta 2014-års gräns, inrätta naturreservat i Hagsåtraskogen, fortsätta utredningarna och inrättandet av naturreservat i Kyrkhamn samt utreda reservatsbildning i Fagersjöskogen och Storskogen/Ålstensskogen. I arbetet ska beaktas att bostadsbyggnadsmål och planerad viktig infrastruktur kan genomföras
- tillsammans med trafikinämnden och kulturnämnden fortsätta arbetet med utveckla Kungsträdgårdens rekreations- och vistelsevärden som stadspark
- tillsammans med trafikinämnden utarbeta ett gestaltungsprogram för stadens torgverksamheter utifrån lokala förutsättningar och ett småföretagarperspektiv
- tillsammans med exploateringsnämnden och Stockholms Hamn AB utreda möjlig exploatering av Masthamnen med hänsyn till sjöfartens fortsatta behov och verksamhet
- tillsammans med exploateringsnämnden och Stockholms Hamn AB utreda utveckling av Stadsgårdskajen mellan Slussen och Fotografiska i syfte att skapa en levande stadsmiljö
- i samarbete med trafikinämnden och exploateringsnämnden fortsätta att planera för en omvandling av Södertäljevägen närmast Liljeholmen från trafikled till urbant stråk. I enlighet med översiktsplanen ska Örbyleden och andra tilltänkta urbana stråk utredas där bostäder, arbetsplatser och verksamheter kan integreras med kapacitetsstark kollektivtrafik
- planera för citynära bad- och poolanläggning tillsammans med exploateringsnämnden och Stockholms Hamn AB som samordnande
- ha en positiv hållning till initiativ för prickmarksskifte där så är lämpligt
- bistå kulturnämnden i arbetet med att främja stadens kultur- och nöjesliv, bland annat i arbetet med att tillämpa relevanta delar av stadens strategi för nattklubbar och livescener
- bistå kulturnämnden i arbetet med att implementera strategin för gatukonst och muralmålningar

- fortsätta arbetet med att göra Kristineberg till ett idrottscenter med två nya idrottshallar, upprustad läktare och löparbana samt utreda placeringen av en 11-spelsplan i direkt anslutning till Kristinebergs BP
- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser fortsätta samverka för att uppnå stadens vision om Slakthusområdet för att bland annat skapa ett modernt, levande kultur- och nöjesliv samt att öka antalet arbetsplatser i stadens södra delar
- tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafiknämnden och stadsdelsnämnderna fortsätta arbetet med att kartlägga stadens totala grönyta och ekologiskt särskilt betydelsefulla områden (ESBO) för att kunna följa deras utveckling över tid och bistå miljö- och hälsoskyddsnämnden i att fortsätta utreda lämpliga biotopskyddsområden
- utreda möjligheten att, inom ramen för stadskvaliteter och genomförbarhet samt inom programmet för Bagarmossen och Skarpnäck, del av Skarpnäcks gård 1:1 m.fl., inrätta en ekostadsdel i Skarpa by
- stötta kommunstyrelsen i arbetet med att utveckla kommunkoncernens organisation och strategiska planering och uppföljning för att säkerställa en långsiktig hållbar energi- och elförsörjning och fortsätta planeringsarbetet i enlighet med lagen om kommunal energiplanering
- tillsammans med kommunstyrelsen, exploateringsnämnden och övriga berörda nämnder bistå idrottsnämnden med att utreda och genomföra fler privata nyinvesteringar och reinvesteringar i idrottsanläggningar, där Gubbängen, Västerorp sim- och idrottshall och Brännkyrkahallen är prioriterade

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Nämnden ska i sitt arbete utgå ifrån ett hållbart investerings- och driftskostnadsperspektiv och säkerställa kostnadseffektiva lösningar. Nämnden ska säkra utrymmet för investeringar genom att göra prioriteringar i enlighet med investeringsstrategin och göra tidiga ekonomiska överväganden i planeringsprocessen. Nämnden ska utveckla processer där byggaktörers innovationskraft tas till vara och där handläggningstider kortas genom byggaktörsdrivna planprocesser. Åtaganden staden gjort inom ramen för 2013-års Stockholmsförhandling och Sverigeförhandlingens Storstad Stockholm har hög prioritet.

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden

- i planeringen beakta de åtaganden staden gjort inom ramen för statliga infrastrukturförhandlingar. För att säkerställa stadens åtagande inom 2013-års Stockholmsförhandling tillse att planeringen inom Farsta, Hammarbyhöjden-Björkhagen, Bagarmossen-Skarpnäck, Hagsätra och Sköndal prioriteras och framtagna planprogram realiserar
- stärka förmågan att göra tidiga ekonomiska konsekvensbedömningar och avvägningar, samt tydliggöra arbetssätt och samarbete med framför allt exploateringsnämnden, trafiknämnden, fastighetsnämnden och SISAB, med syfte att staden ska utvecklas på ett ekonomiskt hållbart sätt
- i mycket tidiga skeden utgå från ett hållbart investerings- och driftkostnadsperspektiv. Övergripande ekonomiska konsekvensanalyser ska vara en integrerad del av planprocessens alla skeden
- säkerställa att områdesplaneringen sker med medverkan av övriga berörda nämnder för att säkerställa genomförandeperspektivet och att stadsbyggnadspotentialen tas tillvara
- säkra utrymmet för de investeringar som krävs för infrastruktur och samhällsservice genom att genomföra prioriteringar i enlighet med investeringsstrategin,

och i planeringen säkerställa att lösningar väljs ur ett driftekoniskt perspektiv tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser

- i planering och byggande säkerställa behovet av erforderliga samhällsfastigheter, till exempel skolor, förskolor och särskilda boenden, till rimliga villkor. Nämnden ska i samband med nybyggnadsprojekt inhämta information från ansvariga verksamhetsnämnder om behovet och omfattningen av samhällsfastigheter
- samverka tillsammans med exploateringsnämnden och stadsdelsnämnderna i arbetet som leds av äldreomsorgsnämnden att ta fram förslag till en plan för att möta framtidens behov av vård- och omsorgsboenden
- i ett tidigt skede av planeringen behandla byggnation av exempelvis skolor och idrottsplatser, och utveckla rutiner och arbetssätt, i syfte att säkerställa utbyggnad av offentlig service, så att erforderliga verksamhetslokaler kan erhållas till rimliga kostnader för mottagande nämnd
- ytterligare fördjupa samverkan med marknadens aktörer för att långsiktigt säkerställa genomförbarheten i projekten
- digitalisera bygglovsprocessen för att höja verksamhetens verkningsgrad
- öka kundnöjdheten genom ett aktivt utvecklingsarbete inom exempelvis tillgänglighet, bemötande och effektivitet
- delta i arbetet med Digital Demo Stockholm inom sitt verksamhetsområde i syfte att genom innovationer och digital teknik möta samhällsutmaningar som staden står inför

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
1.1 I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svenskkunskaper är kort	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	9 000	9 000	9 000
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
1.2 Stockholm är en trygg, säker och välskött stad att bo och vistas i				
Obligatorisk nämndindikator				
	Stockholmarnas nöjdhet med stadsmiljön	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
2.1. Stockholm har Sveriges bästa företagsklimat och ett internationellt konkurrenskraftigt näringsliv	Näringslivets nöjdhet vid kontakter med staden som myndighet	73	73	74

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
2.2. Stockholm byggs attraktivt, tätt och funktionsblandat utifrån människors och verksamheters skiftande behov	Antal bostäder i godkända/antagna detaljplaner	10 000	10 000	10 000
	Antal påbörjade bostäder	10 000	10 000	10 000
	Antal bostäder i godkända/antagna detaljplaner i enlighet med 2013 års Stockholmsförhandling	5 000	5 000	5 000
2.5. Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö				
Obligatorisk nämndindikator				
	Minskning av CO2e till 2023	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.1. Stockholm har en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100%	100%	100%
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100%	100%	100%
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1%	+/- 1%	+/- 1%
3.2. Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna	Andel upphandlade avtal där kontinuerlig uppföljning genomförts	90%	90%	90%
	Aktivt Medskapandindex	82	83	83
	Index Bra arbetsgivare	84	84	84
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/ styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/ styrelse
	Andel upphandlingar där marknadssdialog har genomförts	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/ styrelse

Kommunfullmäktiges aktiviteter

Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsnämnd ska leda, samordna och under 2021 påbörja etableringen av en ny kulturplats i Snösätra industriområde i samarbete med exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, kulturnämnden, trafiknämnden och stadsbyggnadsnämnden och i dialog med aktörerna i Snösätra (2.4)	2021-01-01	2021-06-30
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, idrottsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, socialnämnden, stadsbyggnadsnämnden, utbildningsnämnden, trafiknämnden, äldre- och funktionsnämnden, stadsdelsnämnderna, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, AB	2021-01-01	2021-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Svenska Bostäder, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB samt Stockholm Vatten och Avfall AB implementera handlingsplanen för klimatanpassning vid skyfall och värmeböljor (2.5)		

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

16. Förslaget till budget 2021 och inriktning för 2022-2023 för **stadsbyggnadsnämnden** godkänns

Trafiknämnden

Trafiknämnden har en viktig roll i att bidra till att Stockholm har ett välfungerande transportsystem med minimal klimatpåverkan. Den växande staden med högt bostadsbyggande ställer höga krav på planering och kontinuerlig utvärdering av åtgärder. Nämnden arbetar i enlighet med Framkomlighetsstrategin för ökad framkomlighet, som innebär att prioritet ska ges till kapacitetsstarka transporter samt att biltrafiken minskar. Nämnden ska planera för förändringar i stadens infrastruktur och samtidigt prioritera att befintlig infrastruktur underhålls löpande. Det är angeläget att bidra till att uppnå det nationella klimatmålet att minska växthusgasutsläppen från inrikes transporter med 70 procent till 2030, jämfört med år 2010.

Stockholm ska vara en trygg, säker, ren och välskött stad och standarden ska vara likvärdig i hela staden. Nedskräpningen ska minska och arbetet mot klotter ska stärkas. Nämnden har ett stadsövergripande ansvar för utveckling av stadens parker och grönområden. Nämnden är även ansvarig för renhållning av gator och torg.

Stockholm ska vara fossilfritt senast 2040 och stadens organisation ska vara fossilfri 2030. Nämnden ska bidra till att skapa fysiska och digitala strukturer som gör det lätt att leva och resa miljövänligt.

Nämndens uppgifter

Nämnden är huvudman för allmänna platser och väghållare enligt plan- och bygglagen. Ansvaret för Stockholmsvärdarna överförs till arbetsmarknadsnämnden från och med 2021.

Nämndens ansvar omfattar:

- skötsel av stads- och gatumiljön samt vissa parker (Kungsträdgården, Berzelii park, Norra Bantorget, Strömparterren och Järva friområde)
- investeringar i gator och vägar samt ovan nämnda parker
- samordning och utveckling av stadsdelsnämndernas stadsmiljöverksamhet
- skötseln av stadens samtliga träd på gatumark
- markupplåtelser
- upplåtelse av torgplatser och tillsyn av torghandeln
- utveckling av stadens torg
- strategisk trafikplanering i staden
- utveckling av trafiksäkerheten
- trafik- och parkeringsövervakning
- kommunkoncernens gemensamma inköpskategori tekniska konsulter – bygg- och projektledning

Förslag till budget 2021 och inriktning för 2022 och 2023

Mnkr	Budget 2020	Budget 2021	Plan 2022	Plan 2023
Driftverksamhet				
Kostnader (-)	-2 304,9	-2 316,9	-2 376,5	-2 421,9
Drift och underhåll	-1 584,0	-1 619,9	-1 626,5	-1 618,9
Avskrivningar	-610,0	-640,0	-690,0	-740,0
Internräntor	-110,9	-57,0	-60,0	-63,0
Intäkter	1 685,0	1 686,3	1 680,3	1 680,3
Netto	-619,9	-630,6	-696,2	-741,6
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-1 090,0	-1 081,0	-1 145,0	-815,0
Inkomster	70,0	70,0	40,0	0,0
Netto	-1 020,0	-1 011,0	-1 105,0	-815,0

Driftbudgeten för 2021 ökar med 10,7 mnkr jämfört med 2020. Intäktsbudgeten för trafiknämnden baseras på att samhället återgår till ett normalläge under 2021. På grund av den osäkerhet som råder har medel budgeterats i Central Medelsreserv 3: *Till kommunstyrelsens förfogande för prestationsförändringar* för att motverka intäktsbortfall på grund av den pågående pandemin. Därmed finns beredskap totalt sett i stadens samlade budgetförutsättningar att hantera eventuella intäktsbortfall som inte kan mötas med motsvarande minskade kostnader. Stadens verksamheter ska kontinuerligt arbeta för en effektiv verksamhet. Genom att bland annat arbeta för att minska kostnaderna för administration, konsulttjänster och en effektiv lokalanvändning används stadens resurser i enlighet med god ekonomisk hushållning och resurser kan frigöras för prioriterad verksamhet. Kommunfullmäktiges budget för 2021 fokuserar på samverkan och prioriteringar utifrån ett kommunkoncernsperspektiv och innehåller en generell effektivisering. Förändringarna framgår av bilaga 2.

Investeringsbudgeten för 2021 minskar med 9,0 mnkr jämfört med 2020 i syfte att upprätthålla en hög egenfinansieringsgrad för stadens investeringar. Nämnden ska ha ett ökat fokus på styrning, effektivitet, kostnadsmedvetenhet och prioriteringar mellan och inom investeringsprojekt i syfte att begränsa investeringsutgifterna. Investeringsbudgeten framgår av bilaga 3.

Inom investeringsbudgeten ska inrymmas nya anläggningar som följd av den växande staden samt reinvesteringar för att bevara befintlig infrastruktur. En satsning på eldrivna fimpsugar ska även inrymmas. Under perioden 2019-2022 ska en satsning på framkomlighetsåtgärder och cykelinfrastruktur om 1 500,0 mnkr inrymmas inom den långsiktiga investeringsbudgeten. För anläggande av en gång- och cykelbro vid Slussen omfördelas 116,0 mnkr till perioden 2023-2024.

För att uppfylla kommunfullmäktiges prioriteringar på kortare sikt uppgår nämndens utökade investeringsbudget under 2021 till 50,0 mnkr. I den utökade budgeten inryms satsning på grönytor och parkanläggningar, företrädesvis i ytterstaden, som också innefattar förstärkning av stadsmiljöerna i eftersatta områden.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Stockholm ska vara en trygg och tillgänglig stad för alla. I de stadsmiljöer som trafiknämnden ansvarar för ska nämnden genomföra åtgärder som skapar trygghet, social inkludering och allmän säkerhet. Nämnden ska förstärka tillsynen av att regelverket för torghandelsverksamheten följs och i övrigt verka för att torgen upplevs som trivsamma, städade och trygga. Stockholm ska vara en ren och välskött stad och städningen ska hålla en hög nivå och vara likvärdig i hela staden. Entreprenörers arbete ska följas upp för att säkerställa att avtalade åtgärder genomförs och att en likvärdig standard erhålls i hela staden. Stadsmiljön ska vara tillgänglig för alla, oavsett funktionsförmåga. Nämnden ska arbeta utifrån ett jämställdhetsperspektiv och särskilt beakta behov hos barn och äldre samt inkludera medborgardialoger i sitt arbete, särskilt när det gäller att utveckla offentliga platser där många vistas och i anslutning till förskolor och skolor.

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden

- fortsatt utveckla samarbetet och gränssnittet med stadsdelsnämnderna i syfte att det offentliga rummet i hela staden upplevs som tryggt, socialt inkluderande och säkert och för att säkerställa förmågan att göra samlade insatser utifrån geografi. Näringslivets behov av en ren och trygg stadsmiljö ska även beaktas
- inrätta en strategisk förvaltningsövergripande samordnare för en ren stad som ska verka för samverkan, utveckling och effektivisering av upphandlingar, rutiner, kunskap, uppföljning och kontroller för en mer kostnadseffektiv, miljövänlig och likvärdig städning i hela staden, samt föra dialog med externa aktörer. I arbetet deltar bland andra stadsdelsnämnderna och bostadsbolagen
- i samverkan med stadsdelsnämnderna prioritera lokala åtgärder som behövs för att nå målet om att inte ha något särskilt utsatt eller utsatta område inom Stockholms stad
- genomföra platssamverkan med berörda nämnder och bolagsstyrelser samt andra relevanta aktörer
- i samverkan med stadsdelsnämnderna prioritera lokala åtgärder som exempelvis förbättrad belysning, parkmöbler, kapacitetsstarka skräpkorgar och siktförbättrande åtgärder, förebyggande av nedskräpning, klotter och annan skadegörelse. Särskilt fokus ska vara på de mest otrygga och utsatta platserna
- tillsammans med stadsdelsnämnderna genomföra trygghetsskapande och brottsförebyggande åtgärder utifrån bland annat lokala lägesbilder och stadsövergripande data, exempelvis ljusförbättrande och underhållsförenklande åtgärder i GC-tunnlar, under broar och andra platser som upplevs otrygga eller har problem med klotter och nedskräpning
- tillsammans med näringsidkarna och berörda stadsdelsnämnder utveckla torghandelsverksamheten så att torgen upplevs som trivsamma, städade och trygga vistelsemiljöer samt tillsammans med stadsbyggnadsnämnden utarbeta ett gestaltungsprogram för stadens torgverksamheter utifrån lokala förutsättningar och ett småföretagarperspektiv
- i samverkan med stadsdelsnämnderna bidra till goda möjligheter för stadsodling i parker, på kvarterstgårdar, tak, kolonilotter och gågator
- säkerställa att städning och tömning av offentliga papperskorgar samt klottersanering sker inom 24 timmar efter anmälan
- utveckla barmarksrenhållningen och förstärka städ- och renhållningsfrekvenser mot bakgrund av de ökade behoven som den växande staden innebär
- i nära samarbete med kommunstyrelsen, Polismyndigheten och Säkerhetspolisen förstärka säkerhetsarbetet genom ökat fokus på systematik och förebyggande arbete, bland annat avseende terrorhinder. De platser som gemensamt

pekats ut som sårbara för terrorattentat ska under året åtgärdas genom temporära eller permanenta trafik hinder

- tillsammans med berörda nämnder och bolag fortsätta det förvaltningsövergripande arbetet med att samordna, upprätthålla och innovativt utveckla stadens arbete med skadedjursbekämpning
- integrera tillgänglighetsperspektivet i verksamheten och i samtliga relevanta beslut redogöra för hur målen i stadens *Program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning* har tagits hänsyn till samt verka för att undanröja hinder för dem som tar sig fram i till exempel rullstol, med rullator och barnvagn
- ge hög prioritet för ökad säkerhet för oskyddade trafikanter, i synnerhet vid skolor, förskolor, olycksdrabbade gång- och cykelstråk samt vid gatuarbeten. Arbetet med hastighetsplanerna och trafiksäkerhetsåtgärderna fortsätter och kontrollen av trafikanordningsplaner ska intensifieras
- tillsammans med Norrmalms stadsdelsnämnd utreda och genomföra lämpliga åtgärder för trygghet och platsaktivering av Järnvägsparken
- i samarbete med kulturnämnden och stadsdelsnämnderna samt relevanta privata och ideella aktörer öka och underlätta för närvaron av kultur i det offentliga rummet, med fokus på ytterstaden.
- fastställa en verksamhetsinriktning för Hästa gård och börja åtgärda gårdens underhållsbehov under 2021 samtidigt som gårdens långsiktiga ägande inom staden ses över

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

Trafiknämnden ska genomföra åtgärder för att en ökad andel persontransporter ska ske med kapacitetsstarka trafikslag som gång, cykel och kollektivtrafik samtidigt som tillgängligheten för dessa trafikslag prioriteras så att den totala biltrafiken kan minska. Rörlig trafik ska prioriteras i enlighet med stadens framkomlighetsstrategi och det offentliga rummet ska stärkas. Det är viktigt att nämnden deltar i arbetet med att utveckla en samlad produktionsplanering med utgångspunkt från kommunfullmäktiges mål för bostadsbyggandet, översiktsplanen samt utbyggnaden av kollektivtrafik. Sammantaget ska arbetet bidra till att uppnå det nationella klimatmålet att minska växthusgasutsläppen från inrikes transporter med 70 procent till 2030 samt ett fossilfritt Stockholm år 2040. Trafiknämnden ska vara drivande i stadens arbete med Agenda 2030:s mål 9 Hållbar industri, innovationer och infrastruktur (tillsammans med kommunstyrelsen).

Pandemin med Covid-19 har påverkat trafikmönster, trafikmängder och sättet att resa och träffas. En del effekter kvarstår sannolikt även efter att pandemin har upphört, vilket över tid kan påverka resande och därmed nämndens verksamhet.

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden

- effektivisera och utveckla myndighetsutövningen till att bli mer tydlig och ändamålsenlig för företag, inte minst genom digitalisering och innovation
- öka samverkan med miljö- och hälsoskyddsnämnden, socialnämnden och andra berörda nämnder i tillstånd- och tillsynsprocesser för att erbjuda en sammanhållen och förenklad myndighetsutövning
- säkerställa att organisation och arbetssätt är näringslivsfrämjande och medarbetare har god kunskap om företagets vardag och behov
- beakta näringslivets behov och förutsättningar vid större infrastruktursatningar, i tidig stadsutvecklingsprocess och i planering av trafikmiljö

- implementera ”rätt väg in” tillsammans med Stockholm Business Region AB, kommunstyrelsen, miljö- och hälsoskyddsnämnden, servicenämnden, stadsbyggnadsnämnden och socialnämnden
- delta i arbetet med platsutveckling av stadens renodlade verksamhetsområden och ge dessa långsiktiga förutsättningar för utveckling och ökning av antalet arbetsplatser tillsammans med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, berörd stadsdelsnämnd och Stockholm Business Region AB
- i samarbete med kommunstyrelsen och miljö- och hälsoskyddsnämnden verka för att EU, regering och riksdag möjliggör för staden att kunna nå de högt ställda klimatmålen om en fossilfri organisation 2030 och en klimatpositiv stad senast 2040
- tillsammans med exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och Stockholm Vatten och Avfall AB fortsätta arbetet med att ta fram och genomföra lokala åtgärdsprogram för stadens vattenförekoster och i arbetet ta hänsyn till åtgärder som kan underlätta stadsutvecklingen
- tillsammans med Region Stockholm prioritera busstrafiken i hela staden genom till exempel fler busskörfält där så är lämpligt, bättre trafikövervakning och ökad prioritering i trafiksignaler samt fortsatt arbeta utifrån utredningen om stombuss 4 i syfte att uppnå minst 20 km/h i genomsnittlig hastighet inklusive hållplatsstopp
- fortsätta revideringen av Framkomlighetstrategin, med utgångspunkt i framväxande mobilitetstjänster och delningsekonomi, och där prioriteringen för gång, cykel, kollektivtrafik samt godsfordon med hög beläggning ligger fast. Strategin behöver även fokusera på att minimera konsekvenser av trafikstörande arbeten
- utreda förutsättningarna för att införa låghastighetszoner (20 km/h) runt torg och andra passande platser i staden
- säkerställa effektiv stadsutveckling genom en samlad produktionsplanering tillsammans med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och kommunstyrelsen
- delta från ett tidigt skede i samtliga stora exploateringsprojekt och i mindre exploateringsprojekt som berör platser med större flöden av gång-, cykel-, kollektiv- eller biltrafik för att säkerställa god framkomlighet
- inventera och utreda enkla cykelåtgärder som uppfyller standard enligt cykelplanen och som kan genomföras i närtid
- inrätta en cykeljourstyrka med uppgift att snabbt avhjälpa enklare problem för att på så sätt öka säkerheten och framkomligheten för cyklisterna
- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser samverka för att uppnå stadens vision om Slakthusområdet för att bland annat skapa ett modernt, levande kultur- och nöjesliv samt att öka antalet arbetsplatser i stadens södra delar
- genomföra mindre trimningsåtgärder vid Brommaplansrondellen med utgångspunkt i den genomförda trafikutredningen och framkomlighetsstrategin, i avvaktan på en större utredning
- i samarbete med exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden fortsätta att planera för en omvandling av Södertäljevägen närmast Liljeholmen från trafikled till urbant stråk. I enlighet med översiktsplanen ska Örbyleden och andra tilltänkta urbana stråk utredas där bostäder, arbetsplatser och verksamheter kan integreras med kapacitetsstark kollektivtrafik
- bistå exploateringsnämnden i samordningen avseende logistik, massahantering och försörjningsinfrastruktur i alla skeden av planering och genomförande av stadsutvecklingsprojekt

- tillsammans med kulturnämnden och stadsbyggnadsnämnden fortsätta arbetet med att utveckla Kungsträdgårdens rekreations- och vistelsevärden som stadspark
- bistå kulturnämnden i arbetet med att implementera strategin för gatukonst och muralmålningar
- bistå kulturnämnden i arbetet med att främja stadens kultur- och nöjesliv, bland annat i arbetet med att tillämpa relevanta delar av stadens strategi för nattklubbar och livescener
- arbeta för att koppla samman ytterstadens stadsdelar med varandra och med omgivande kommuner samt prioritera fokusområdena och de strategiska sambanden som pekas ut i översiktsplanen
- i samarbete med andra nämnder säkerställa tillgången till kommunaltekniska ytor
- utveckla samordningen och samarbetet med ledningsägare för att utveckla verksamheten med inriktning mot en effektivare hantering av tillstånd och minskade störningar i näten
- samordna egna insatser och samverka med andra berörda aktörer för att koordinera och kommunicera trafikstörande bygg- och infrastrukturprojekt så att störningarna minimeras genom att skapa och verka för nya incitament samt i ökad grad utfärda sanktioner mot trafikstörande projekt som sker utan tillstånd
- i samverkan med godstransportbranschen och andra aktörer genomföra åtgärder som förbättrar framkomligheten för nyttotrafik och bidrar till att skapa ett effektivare, säkrare och mer miljöanpassat transportsystem, till exempel utvecklade incitament för off-peak-leveranser och samlastningsprojekt samt digitala lösningar
- ta fram trygga, smarta och effektiva ställplatser för godstransporter på väg tillsammans med kommunstyrelsen, exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och Stockholm Business Region AB
- genom trädvård och slyröjning bidra till ökad trygghet, nyttjandegrad och trafiksäkerhet samt ökad framkomlighet på gångbanor och cykelvägar
- bidra till att utveckla den potential som finns för godsleveranser på stadens inre vattenvägar och logistiklösningar vid större byggprojekt samt delta i arbetet med att effektivisera varudistributionen till stadens verksamheter
- leda stadens arbete i samarbete med Stockholms Hamn AB och andra berörda för att samverka med Region Stockholms planering för kollektivtrafik på stadens vatten
- verka för en fossilfri organisation 2030 och fasa ut fossila bränslen i upphandlingar av transporter, entreprenader och arbetsmaskiner genom att inför varje upphandling undersöka möjligheten att skärpa miljökraven. Entreprenadverktyg ska som utgångspunkt vara eldrivna i nya upphandlingar, inför varje upphandling ska marknadsläget noggrant stämmas av innan krav ställs så att dessa inte leder till hämmad konkurrens eller lösningar som ännu inte finns tillgängliga på marknaden
- under ledning av kommunstyrelsen och i samverkan med miljö- och hälsoskyddsnämnden arbeta med implementering och uppföljning av stadens åtgärdsplan för trafiken till 2030
- med stöd från miljö- och hälsoskyddsnämnden driva ett utvecklingsarbete och testverksamhet för att ställa om entreprenadfordon till eldrift
- i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden fortsatt arbeta för att utsläppen från trafiken minskar genom teknikutveckling, såsom elektrifiering av transportsektorn, samt utbyggd kollektivtrafik och minskad biltrafik.
- fortsätta initiera åtgärder för att nå en utsläppsfri innerstad 2030 tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden och i samråd med kommunstyrelsen

- arbeta för att nå 4 000 publika laddplatser till 2022 i samarbete med Stockholms Stads Parkerings AB och näringslivet
- utreda och föreslå hur en parkeringsreglering och taxestyrning av breda fordon kan ske i syfte att öka framkomligheten på stadens gator
- tillsammans med Stockholms Stads Parkerings AB ta fram och säkerställa långsiktig arrendering av platser för infartsparkering, laddgator och andra parkeringsytor
- fortsätta genomföra energieffektiva reinvesteringar i stadens belysning och andra tekniska anläggningar som minskar elförbrukningen och driftskostnaderna
- arbeta för fler sammanhängande gångstråk som skapar ökade vistelsevärden och gör det enklare att promenera
- vid val av material i samband med beslut om investeringar och reinvesteringar väga in klimat- och miljöpåverkan ur ett livscykelperspektiv
- tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden och stadsdelsnämnderna kartlägga stadens totala grönyta och ekologiskt särskilt betydelsefulla områden (ESBO) för att kunna följa dess utveckling över tid
- utveckla samverkan med exploateringsnämnden och stadsdelsnämnderna kring den ekologiska kompensationen, förankrad i lokala förutsättningar
- tillsammans med berörda stadsdelsnämnder fortsätta arbetet med Grönare Stockholm där fokus är att stärka arbetet med grön infrastruktur och mångfunktionalitet i stadens parker och grönområden samt stärka gröna svaga samband enligt översiktsplanen
- arbeta för att nå miljökvalitetsmålet för frisk luft och miljökvalitetsnormer för partiklar och kvävedioxid ska inte överskridas på stadens gator och tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden aktivt följa och utvärdera teknikutvecklingen avseende åtgärder för att minska partikelemissionerna vid sidan av minskad dubbdäcksanvändning
- följa upp och utvärdera miljözonen på Hornsgatan och i samråd med kommunstyrelsen löpande följa om ytterligare enskilda gator överskrider miljökvalitetsnormerna. Dynamiska miljözoner kan då bli aktuella
- tillsammans med stadsdelsnämnderna utveckla arbetet med att tillvarata grönytors möjligheter att motverka och mildra effekterna av extrema klimatrelaterade händelser, som intensiva värmeböljor och skyfall, och på andra sätt stärka stadens klimatberedskap genom fortsatt arbete med skyfallsarbete och dagvattenhantering
- i samarbete med kommunstyrelsen, Stockholm Vatten och Avfall AB och stadsdelsnämnderna klargöra ansvarsfrågan i avtal för olika typer av dagvatten- och vattenanläggningar
- tillsammans med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och Stockholm Vatten och Avfall AB utgå från riktlinjerna och åtgärds måttet vid planering och projektering av dagvattenhantering vid nybyggnad och större ombyggnationer
- arbeta för att öka användningen av biokol i stadens växtbäddar
- öka andelen perenna rabatter som främjar pollinatörer, inom ramen för handlingsplanen för biologisk mångfald
- tillsammans med marknadens aktörer genomföra åtgärder för att möjliggöra en organiserad parkering av friflytande transporttjänster, i synnerhet elsparkcyklar, utifrån ett tydligt fokus på tillgänglighet, framkomlighet och säkerhet
- säkerställa att arbetet med gångstråk, gågator, sommargånggator och sommartorg utvecklas med hög kvalitet och att stadens kajer och vattennära platser levandegörs inom ramen för stadens kajstrategi. Levande Stockholm ska utvecklas tillsammans med kulturnämnden, näringslivet, stockholmare, stadsdelsnämnderna och bostadsbolagen

- initiera pilotprojekt Levande kajer genom att frigöra delar av Strandvägens kaj från parkerade fordon och utreda hur dessa kan ersättas med snedställd parkering som tillskapas i närområdet
- göra Gustav Adolfs torg till sommartorg 2021 inom ramen för Levande Stockholm
- genomföra breddningar av övergångsställen med höga gångflöden, där det är lämpligt
- möjliggöra för fler korttidsparkeringar i enlighet med parkeringsplanen i hela staden
- vara pådrivande för fler hastighetskameror (ATK) i staden, exempelvis inom ramen för nämndens digitaliseringsarbete
- samverka med polis och andra myndigheter kring hastighetsöverträdelser och vårdslös körning
- förbättra vinterväghållningen genom att bland annat pröva förutsättningarna för markvärme och utöka antalet sopsaltade trottoarer och gångbanor i enlighet med jämställd snöröjning
- tillsammans med stadsdelsnämnderna verka för tydligare vägvisning i närheten av naturreservat som underlättar för besökare att hitta till naturreservat
- utreda hur Djurgården kan utvecklas och tillgängliggöras som besöksdestination. I arbetet ska ingå att utreda olika alternativ för broanslutning, finansieringslösning för en sådan och att tillsammans med Kungliga Djurgårdens Förvaltning ta fram en modell för ett bilsnålt/bilfritt södra Djurgården. Effekter på tillgänglighet och miljöaspekter ska redovisas
- utreda en separat GC-bro över Stadsgårdsleden för att säkerställa en permanent koppling mellan Katarinavägen och Stadsgårdskajen.
- delta i arbetet med framtagandet av en handlingsplan för inrättandet av fler badplatser i staden som leds av miljö- och hälsoskyddsnämnden, tillsammans med idrottsnämnden, exploateringsnämnden och stadsdelsnämnderna
- säkerställa att kemikalieplanen och rekommendationen för konstgräs, gummi-granulat och platsgjutet gummi uppfylls i bygg- och anläggningsprojekt, i samverkan med miljö- och hälsoskyddsnämnden, exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, stadsdelsnämnderna samt byggande och anläggande bolag

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Trafiknämndens verksamhet ska vara ekonomiskt hållbar och skapa största möjliga nytta och mervärde för stockholmarna. Nämnden ska ta tillvara möjligheterna med digitalisering och teknikutveckling för att åstadkomma en effektiv verksamhetsutveckling. I digitaliseringsprojekt ska stadens centrala plattformar användas. Nämnden ska förbättra samordningen med exploateringsnämnden för att öka nämndens möjligheter att planera och påverka de investeringar som är en konsekvens av exploateringsverksamheten.

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden

- tillsammans med stadsdelsnämnderna utveckla enhetliga arbetssätt vad gäller systematisk uppföljning av entreprenadavtal för vinterväghållning och barmarksrenhållning i syfte att säkerställa att staden erhåller den kvalitet som bestämts. Ytterligare medel tillförs för en utökad kontrollfunktion för vinterväghållningen och barmarksrenhållningen
- i samband med beslut om investering och reinvesteringar skapa attraktiva vistelsemiljöer och analysera drift- och underhållskonsekvenserna samt upprätta och följa noggranna drift- och underhållsplaner för anläggningarna för att säkerställa en optimal förväntad livslängd

- genom systematiskt kvalitetsarbete och verksamhetsutveckling realisera potentialen i det kunskapsunderlag som stockholmarnas synpunkter utgör
- fortsätta att utveckla den interna kontrollen genom att förbättra avtalsuppföljning, kostnadskontroll och projektkalkyler
- öka framkomligheten för cyklister i trafiksignaler genom ovanmarksdetektering
- delta i arbetet med Digital Demo Stockholm inom sitt verksamhetsområde i syfte att genom innovationer och digital teknik möta samhällsutmaningar som staden står inför
- tillsammans med kommunstyrelsen och AB Stokab tillgängliggöra trafikljus och andra installationer för fiberdragning, inklusive datakommunikation, som möjliggör montering av teknisk utrustning som sensorer
- i samarbete med AB Stokab fortsatt utreda införande av smarta trafiksignaler och andra installationer, med syfte att uppnå bättre trafikstyrning, minskad resursförbrukning och en effektivare verksamhet
- senast 2021 tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden implementera geofencing för hastighetsefterlevnad av stadens tjänstebilar där det är tekniskt möjligt
- med stöd av miljö- och hälsoskyddsnämnden, arbeta med innovativa lösningar för bullerskydd, i synnerhet gröna bullerskydd, samt för att åtgärda vägbuller vid källan
- se över nivån för fönsterbidrag för att öka intresset hos berörda fastighetsägare att genomföra fasadåtgärder
- fortsätta utveckla Tyck Till-appen för bättre service och återkoppling till medborgarna
- bistå kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna i stadens kartläggning av otrygghet och ordningsstörningar, bland annat med befintliga verktyg som exempelvis Tyck till-appen
- tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden använda Hornsgatan som en testbädd för trafikövervakning, och regelefterlevnad
- stödja det av Stockholms Stads Parkerings AB ledda arbetet med mobilitets-hubbar, tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden samt berörda fastighetsägande nämnder och bolag

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
1.1 I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svenskkunskaper är kort	Antal aspiranter som fått Stockholmsjobb	800	800	800
	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	9 000	9 000	9 000
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
1.2 Stockholm är en trygg, säker och välskött stad att bo och vistas i	Andel stockholmare som upplever trygghet i den stadsdel där de bor	79%	79%	79%
	Stockholmarnas nöjdhet med renhållning och städning	73%	73%	73%
	Stockholmarnas nöjdhet med skötsel och städning av park och grönområden	73%	73%	73%
Obligatorisk nämndindikator				
	Stockholmarnas nöjdhet med stadsmiljön	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Uppfyllnadsgrad 24-timmarsgarantin avseende klotter	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
2.1. Stockholm har Sveriges bästa företagsklimat och ett internationellt konkurrenskraftigt näringsliv	Näringslivets nöjdhet vid kontakter med staden som myndighet	73	73	74
2.3. Stockholms infrastruktur främjar effektiva och hållbara transporter samt god framkomlighet	Andel lediga avgiftsbelagda parkeringsplatser i innerstaden, dagtid	15%	15%	15%
	Antal publika laddplatser	2 800	4 000	Tas fram av nämnd/styrelse
	Växthusgasutsläpp i transportsektorn per invånare (ton CO2e per invånare)	0,96 ton CO2e/inv	0,92 ton CO2e/inv	0,86 ton CO2e/inv
	Genomsnittlig hastighet för stombusstrafiken i innerstaden	18,5 km/h	18,6 km/h	18,7 km/h
	Genomsnittlig hastighet för stombusstrafiken i ytterstaden	28,5 km/h	28,6 km/h	28,7 km/h
Obligatorisk nämndindikator				
	Upplevd trafiksäkerhet för gående och cyklister	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Hastighetsefterlevnad	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel meter nybyggd cykelbana som följer cykelplanen	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel ombyggda passager för gång, cykel och moped (gcm) av de mest prioriterade	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Vägrafikarbete totalt i staden	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
	Andel godkända stickprov snöröjning	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Stockholmarnas nöjdhet med snöröjning/sandning	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
2.5. Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö	Relativ energieffektivisering i stadens verksamheter	3 % effektivisering relativt 2018	4 % effektivisering relativt 2018	5 % effektivisering relativt 2018
	Antal dygn över normvärdet för kvävedioxid i luft	Max 7 dygn	Max 7 dygn	Max 7 dygn
	Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	100%	100%	100%
	Antal dygn över normvärdet för PM10 i luft	Max 35 dygn	Max 35 dygn	Max 35 dygn
	Totalt köpt energi i stadens verksamheter	1945 GWh	1945 GWh	1945 GWh
	Obligatorisk nämndindikator			
	Minskning av CO2e till 2023	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.1. Stockholm har en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100%	100%	100%
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100%	100%	100%
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1%	+/- 1%	+/- 1%
3.2. Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna	Andel investeringsprojekt som vid beslut om genomförande avviker mer än 15 procent jämfört med senast fattade inriktningsbeslut.	0 %	0 %	0 %
	Andel upphandlade avtal där kontinuerlig uppföljning genomförts	90%	90%	90%
	Aktivt Medskapandindex	82	83	83
	Index Bra arbetsgivare	84	84	84
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
	Andel upphandlingar där marknadsdialog har genomförts	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Andel av personalkostnader inom socialtjänstens myndighetsutövning som är för externa konsulter	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd/styrelse

Kommunfullmäktiges aktiviteter

Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Trafiknämnden ska uppdatera de lokala ordningsföreskrifterna för torg-handeln. (1.2)	2021-01-01	2021-12-31
Trafiknämnden ska, med stöd av kommunstyrelsen, utreda möjligheterna att i lämplig stadsdel initiera ett pilotprojekt för att möjliggöra för näringslivet och civilsamhället att bidra till stadsmiljöverksamheten. (1.2)	2021-01-01	2021-12-31
Exploateringsnämnden ska, i samarbete med Södermalms stadsdelsnämnd och trafiknämnden, fortsätta utreda möjligheten till en ny parkmiljö längs det nedlagda spårområdet nedanför Södersjukhuset vid Årstaviken. (1.2)	2021-01-01	2021-12-31
Trafiknämnden ska utreda hur fler parkeringsplatser för rörelsehindrade kan skapas och tillgängliggöras vid trottoarkanten. (1.4)	2021-01-01	2021-12-31
Stockholm Business Region AB ska med stöd av trafiknämnden utreda bättre skyltning i syfte att stärka staden som destination. (2.1)	2021-01-01	2021-12-31
Trafiknämnden ska ta fram en handlingsplan för innovativ gatuladdning i syfte att underlätta för marknaden att skapa möjlighet för att alla gatuparkeringsplatser förutom korttidsplatser har laddmöjlighet senast 2030. (2.3)	2021-01-01	2021-12-31
Trafiknämnden ska ta fram stadsövergripande riktlinjer för hinder på gång- och cykelvägar. (2.3)	2021-01-01	2021-12-31
Trafiknämnden ska tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden och Stockholms Stads Parkerings AB ta fram nya mål och handlingsplaner för publik laddinfrastruktur efter 2022. (2.3)	2021-01-01	2021-12-31
Trafiknämnden ska utreda hur effekter av ändrade resmönster uppkomna under pandemin med Covid-19 utvecklas över tid och analysera hur detta påverkar nämndens verksamhet. (2.3)	2021-01-01	2021-12-31
Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska, med stöd av trafiknämnden och i samarbete med de nämnder och bolagsstyrelser som äger parkeringsplatser, ta fram riktlinjer för anläggande av el-laddplatser i befintlig bebyggelse med krav på minst 20 % laddplatser. (2.3)	2021-01-01	2021-12-31
Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsnämnd ska leda, samordna och under 2021 påbörja etableringen av en ny kulturplats i Snösätra industriområde i samarbete med exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, kulturnämnden, trafiknämnden och stadsbyggnadsnämnden och i dialog med aktörerna i Snösätra. (2.4)	2021-01-01	2021-06-30
Stockholm Vatten och Avfall AB ska i samarbete med trafiknämnden och stadsdelsnämnderna samt i samråd med kommunstyrelsen klargöra ansvarsfrågan i avtal för olika typer av dagvatten- och vattenanläggningar. (2.5)	2021-01-01	2021-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, idrottsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, socialnämnden, stadsbyggnadsnämnden, utbildningsnämnden, trafiknämnden, äldrenämnden, stadsdelsnämnderna, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, AB Svenska Bostäder, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB samt Stockholm Vatten och Avfall AB implementera handlingsplanen för klimatanpassning vid skyfall och värmeböljor. (2.5)	2021-01-01	2021-12-31
Exploateringsnämnden ska i samarbete med trafiknämnden utveckla och tillämpa skärpta klimatkrav i upphandling av transporter och entreprenader. (2.5)	2021-01-01	2021-12-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

17. Förslaget till budget 2021 och inriktning för 2022-2023 för **trafiknämnden** godkänns

Utbildningsnämnden

Genom kunskap öppnar sig världen. Skolans fokus ska vara att lägga grunden för framtiden, först framtida gymnasiestudier, sedan framtida universitetsstudier eller yrkeskunskaper. Det innebär att alla elever ska få samma möjlighet till inläring i skolan. De elever som behöver särskilt stöd och de som behöver större utmaningar ska få det. Kunskapsuppdraget ska stå i fokus i Stockholms stads skolor. Nämnden ska verka för att fler elever går ut grundskolan med behörighet till gymnasiet och att fler elever går ut gymnasiet med examensbevis. Skolutvecklingen i Stockholm ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Alla barn och elever i Stockholms förskolor och skolor ska få möjligheter till en bra kunskapsutveckling.

Alla elever ska känna att de har samma chanser till arbete eller fortsatta studier. Skolans uppdrag är särskilt viktigt i områden med sämre socioekonomiska förutsättningar. Det är idag stora skillnader i kunskapsresultaten mellan skolor i olika stadsdelar. Att uppnå en likvärdig utbildning för alla Stockholms elever är ett centralt uppdrag för att ge varje elev den framtid de har rätt till.

Skolan har också ett viktigt omsorgsuppdrag då skolan kan upptäcka till exempel psykisk ohälsa, utsatthet eller hedersförtryck. För att skolpersonalen ska kunna uppfylla skolans kunskapsuppdrag är det viktigt med ett kraftfullt stöd från andra funktioner, såsom socialtjänsten, barn- och ungdomspsykiatri och andra samhällsinstanser. Fokus ska ligga på skolnärvaro. Skolan är den viktigaste skyddsfaktorn för utsatta barn, inklusive barn som riskerar att hamna i kriminalitet. Utbildningsnämnden ska prioritera arbetet med att nå målet att inte ha något särskilt utsatt eller utsatt område inom Stockholms stad samt ge kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna stöd i arbetet för att motverka det dödliga våldet i kriminella miljöer.

Tillgången till särskilt stöd ska förbättras för de elever som behöver det. Genom tidiga insatser ska elever i behov av särskilt stöd upptäckas tidigt och snabbt ges adekvat stöd. Nämnden ska under året implementera den nya modellen för särskilt stöd. Särskilt ska även stadens insatser och implementering av strategi för elever med särskild begåvning följas.

Skickliga och engagerade lärare är nyckeln till en bra skola. Nämnden ska arbeta för att öka yrkets attraktivitet och stärka Stockholms stad som arbetsgivare. Attraktiva anställningsvillkor, en bättre arbetsmiljö och möjligheter till kompetensutveckling ska finnas. Lärare och skolledare ska få större möjlighet att fokusera på undervisningen och det pedagogiska ledarskapet.

Det ska råda nolltolerans mot våld och kränkningar i stadens skolor och skolorna ska fortsätta att utveckla arbetet med våldsprevention. Att skolmiljön och miljön i klassrummet präglas av trygghet, förutsägbarhet och lugn är viktigt för att främja god hälsa och minska stress bland elever. Alla skolor ska ha en god studiero.

Nämnden ska verka för att den psykiska hälsan bland stadens elever förbättras generellt och arbeta särskilt för att minska den psykiska ohälsan hos flickor. Därför ska skolan fortsatt satsa på elevhälsan, särskilt på kuratorer och psykologer. Det ska fortsatt vara enkelt att komma i kontakt med elevhälsan och alla elever måste få tydlig information om var de ska vända sig. Samverkan med sjukvården ska stärkas så att alla i behov snabbt kan få hjälp. För att alla barn och unga ska få sina behov tillgodosedda behöver samverkan mellan skolan och socialtjänsten stärkas, med barnets bästa i centrum.

Skolbiblioteken ska vara ett nav för kunskapsinhämtning på stadens skolor och vara

lättillgängliga för eleverna. Skolorna ska säkerställa modersmålsundervisningen och underlätta för elever som har rätt till denna undervisning att ta del av den. Skolorna ska verka för att elever har goda möjligheter att vara delaktiga i skolans utveckling och lärandemiljö. Fritidshem och fritidsklubbar spelar en viktig roll i elevers utveckling och sociala gemenskap och ska utveckla verksamheten med att ge eleverna stöd i sina studier.

Skolmåltiden har stor betydelse för hälsa och inlärning. Stadens skolor ska servera god och näringsriktig mat som tillagas så nära verksamheten som möjligt. Andelen ekologiska livsmedel ska öka och matens klimatpåverkan minska. Skolornas arbete med att utveckla lärande för hållbar utveckling i enlighet med läroplanen och Agenda 2030 ska fortsätta. Elevernas fysiska hälsa är avgörande för deras lärande och möjligheten till fysisk aktivitet under skoldagen ska öka.

Antalet elever ökar de kommande åren. För att säkerställa tillgången till bra skolor måste därför utbyggnadstakten av nya skolor vara hög och utbudet att välja skola ska vara gott i hela staden. En stor andel av stockholmseleverna har valt fristående skolor. Dessa skolor är en viktig del av Stockholms utbildningssektor.

En kvalitativ förskola är en viktig nyckel till en god start i skolan. Utbildningsnämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna öka andelen inskrivna barn i förskolor i områden där inskrivningsgraden är låg, med fokus på områden som är mindre socioekonomiskt gynnsamma. Det är viktigt att värna föräldrars möjlighet att välja mellan olika barnomsorgsalternativ liksom att säkerställa att fristående aktörer inom barnomsorgen, har goda villkor. Nämnden ska ha en fortsatt nära samverkan med stadsdelsnämnderna i frågor som är gemensamma för stadens förskolor. Det gäller framför allt samordning av kommunikation, kompetensutvecklings- och kompetensförsörjnings-insatser samt av stadens riktlinjer och policydokument. Det gäller även genomförande av digitalisering samt utveckling och förvaltning av stadsövergripande verksamhetssystem.

Nämndens uppgifter

Nämndens huvudsakliga ansvar omfattar:

- kommunens uppgifter som huvudman inom skolväsendet enligt skollagen eller annan författning för förskoleklass, grundskola, grundsärskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola, fritidshem och fritidsklubb
- att styra och stödja Stockholms stads skolors arbete mot de nationella målen samt Stockholms stads mål om kunskaps- och resultatutveckling
- elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande insatser i stadens kommunala skolor
- stöd och vägledning vid skolval genom skolslussen
- aktivitetsansvaret enligt skollagen, i samverkan med arbetsmarknadsnämnden, för ungdomar som inte fullföljt gymnasiet
- verksamhetsförlagd utbildning i skola och förskola
- insyn i fristående skolor i enlighet med skollagen samt att bevaka och hålla sig uppdaterad om fristående skolors planering och eventuella förändring i verksamheten
- att i nära samverkan med stadsdelsnämnderna samordna frågor som är gemensamma för stadens förskolor och öppna förskolor
- att i dialog med stadsdelsnämnderna och fristående aktörer samordna gemensamma frågor för förskoleverksamheten i staden, bland annat att vara systemförvaltare för kösystemet
- att godkänna och utöva tillsyn av fristående förskolor, fristående fritidshem och pedagogisk omsorg enligt skollagen, vilket bland annat innebär att följa upp och säkerställa att fristående förskolor följer ramöppettiderna
- tillståndsprövning för och insyn i fristående verksamhetsutövare av barnomsorg på obekvämt arbetstid

- att godkänna och administrera ansökningar om barnomsorg på obekväm arbetstid från vårdnadshavare
- att tillhandahålla omsorg på kvällar, nätter och helger för barn fram till vårterminen då de fyller tretton år
- administration av bidrag till utomstående organisationer som bedriver verksamheter inom skolans område
- att i samråd med kommunstyrelsen söka statsbidrag som gäller de pedagogiska verksamheterna
- att årligen utarbeta en stadsövergripande rapport för verksamhetsområdet förskola inklusive en analys av utvecklingen inom området
- att årligen utarbeta en rapport om trygghet och studiero i stadens skolor
- att ansvara för kommunkoncernens inköpskategori städ och lokalvård

Förslag till budget 2021 och plan för 2022 och 2023

Mnkr	Budget 2020	Budget 2021	Plan 2022	Plan 2023
Driftverksamhet				
Kostnader (-)	-20 188,8	-20 824,0	-20 821,0	-20 821,0
Drift och underhåll	-20 188,8	-20 824,0	-20 821,0	-20 821,0
Avskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Internräntor	0,0	0,0	0,0	0,0
Intäkter	534,9	527,5	527,5	527,5
Netto	-19 653,9	-20 296,5	-20 293,5	-20 293,5
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-135,0	-127,0	-125,0	-125,0
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	-135,0	-127,0	-125,0	-125,0

Budgeten för 2021 ökar netto med 642,6 mnkr jämfört med 2020. Stadens verksamheter ska kontinuerligt arbeta för en effektiv verksamhet. Genom att bland annat arbeta för att minska kostnaderna för administration, konsulttjänster och en effektiv lokalanvändning används stadens resurser i enlighet med god ekonomisk hushållning och resurser kan frigöras för prioriterad verksamhet. Kommunfullmäktiges budget för 2021 fokuserar på samverkan och prioriteringar utifrån ett kommunkoncernsperspektiv och innehåller en generell effektivisering om en procent. Förändringar framgår av bilaga 2.

Utbildningsnämndens budget baseras i huvudsak på en kostnadsschablon per elev. Beräknade volymförändringar och schabloner för utbildningsnämndens verksamheter framgår av bilaga 6. Avgiftsnivåer för förskola, fritidshem, fritidsklubb och omsorg på obekväm arbetstid framgår av bilaga 7. Lokalkostnadernas andel av de totala kostnaderna ökar på grund av utbyggnaden av skolplatser för att möta det ökande elevantalet. Skolpengens andel av grundschablonen ska vara minst 72 procent. Lika ekonomiska villkor ska gälla oavsett huvudman.

Schablonerna ändras enligt nedan efter generell effektivisering.

- förskola 1,5 procent
- grundskola 2,5 procent
- grundsärskola 2,5 procent

- fritidshem 1 procent
- fritidsklubb -4,2 procent
- gymnasieskola 1 procent
- gymnasiesärskola 1 procent

Strukturersättningen för grundskolan uppgår till 2 248,8 mnkr. Utbildningsnämnden ansvarar för fördelningen av strukturersättningen vilket innebär att utbildningsnämnden beslutar om fördelningsmodell utifrån de principer som anges i skollagstiftningen. Strukturersättningen fördelas mellan ett socioekonomiskt tilläggsanslag, verksamhetsstöd samt ersättning för modersmål, medel för kommunövergripande verksamheter, elevförsäkringar och verksamhetsförlagd utbildning. Vid förändringar i prestationer påverkas även tilldelningen för dessa verksamheter.

Investeringsbudgeten, som framgår av bilaga 3, uppgår till 127 mnkr för 2021.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Kunskapsuppdraget ska stå i fokus i Stockholms stads skolor. Alla barn och elever i Stockholms förskolor och skolor ska få möjligheter till en bra kunskapsutveckling. Tillgången till särskilt stöd för de barn och elever som behöver det ska tillgodoses genom bland annat en stadsövergripande struktur, med lokala- stadsdels- och centrala resursgrupper. Tidiga insatser som syftar till att stötta kunskapsinläringen ska vara i fokus. Likvärdigheten mellan skolorna ska förbättras och andelen elever som blir behöriga till gymnasieskolan efter grundskolan, liksom får examensbevis från gymnasieskolan, ska öka. Tryggheten och studieron ska öka i stadens skolor. Elevhälsan ska arbeta förebyggande och särskilt verka för att den psykiska hälsan förbättras bland stadens elever. Samarbetet mellan skola och socialtjänst ska stärkas och syfta till elevernas bästa, särskilt deras skolgång och kunskapsinläring.

Utbildningsnämnden ska vara drivande i stadens arbete med Agenda 2030:s mål 2 *Ingen hunger* (tillsammans med äldre- och barnnämnden) och mål 4 *God utbildning för alla* (tillsammans med arbetsmarknadsnämnden).

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden

- främja alla barns och elevers utveckling och lärande och se till att alla barn och elever tidigt får lämpligt stöd för att nå sin fulla potential
- öka andelen elever som går ut grundskolan med behörighet till gymnasiet
- öka andelen gymnasieelever som tar examensbevis inom tre år efter påbörjade studier
- fortsätta arbetet för att öka fokus på kunskapsuppdraget i grundsärskolan och gymnasiesärskolan och säkerställa en kontinuerlig uppföljning av undervisningen och elevernas kunskapsutveckling
- öka likvärdigheten mellan stadens skolor och arbeta för att skolor med lägre resultat förbättras samt att skolor med goda resultat fortsätter sitt framgångsrika arbete
- fokusera på kunskapsresultaten i skolor i särskilt utsatta områden
- säkerställa att elever i årskurs 4-9 som riskerar att inte nå kunskapsmålen erbjuds lovskola, inklusive simundervisning
- säkerställa att alla elever screenas för läs- och skrivsvårigheter samt att alla skolor arbetar systematiskt för att kunna ge tidiga stödinsatser

- säkerställa att yrkesprogrammen är attraktiva, håller hög kvalitet och leder till arbete samt underlätta för elever på yrkesprogram att tillägna sig högskolebehörighet
- utveckla möjligheterna för elever att få stöd i sina studier i stadens fritidshem och fritidsklubbar, med särskilt fokus på särskilt utsatta områden
- i samverkan med socialnämnden bidra till arbetet för att barn och ungdomar i högre utsträckning deltar i fritidsaktiviteter
- förbättra säkerheten i stadens skolor
- stärka det trygghetsskapande arbetet i stadens skolor för att öka elevernas trygghet och studiero i alla skolformer och årskurser
- upprätthålla nolltolerans mot våld och kränkningar, arbeta förebyggande mot kränkningar, genom evidensbaserade metoder, och säkerställa att alla skolor har väl fungerande rutiner mot kränkande behandling
- i samarbete med kommunstyrelsen och SISAB arbeta för att öka tryggheten och motverka skadegörelse, klotter, nedskräpning och kriminalitet
- prioritera åtgärder för att uppnå ökad trygghet, studiero och skolkännsvar i samverkan med stadsdelsnämnderna och polisen, med särskilt fokus på särskilt utsatta områden
- verka för att tillsammans med relevanta myndigheter genomföra blåljussatser som syftar till att bygga förtroende för blåljusmyndigheter som polis, brandkår och ambulans bland barn och unga
- motverka hedersrelaterat våld och förtryck och säkerställa att alla anställda kan identifiera och hantera elever som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck i enlighet med nämndens handlingsplan
- säkerställa att alla skolor har egna särskilda undervisningsgrupper och att varje stadsdelsområde har minst en gemensam grupp, liksom säkerställa tillgången till CSI-grupper för elever med omfattande behov av särskilt stöd
- samverka med föräldrar, socialtjänst, psykiatri och andra aktörer för att tidigt identifiera och ge barn och elever i behov av stöd rätt insatser
- arbeta för att möta särskilt begåvade elevers behov
- säkerställa att alla stadens skolor har en väl fungerande elevhälsa och elevhälso-team med alla funktioner; skolkuratorer, skolpsykologer, skolsköterskor och specialpedagoger
- öka tillgängligheten till elevhälsan och skapa goda förutsättningar för elever att snabbt kunna få kontakt med och stöd av elevhälsan
- i samverkan med Region Stockholm säkerställa att barn och unga med psykisk ohälsa får den hjälp och det stöd de behöver från rätt instans
- utveckla det systematiska arbetet på alla skolor, med stöd av stadsdelsnämnderna, för att främja skolkännsvar och förebygga skolfrånvaro
- stärka det systematiska arbetet för en jämställd skola, samt bedriva ett normkritiskt arbete för jämställdhet och mot diskriminering utifrån skollag och läroplan
- i enlighet med läroplanen utveckla och stärka demokratiarbetet i skolan, med fokus på demokratiska värderingar och allas lika värde
- säkerställa att alla stadens skolor har väl fungerande rutiner för orosanmälan till socialtjänsten i enlighet med socialtjänstlagen
- tillsammans med stadsdelsnämnderna, Region Stockholm och socialnämnden öka användningen av samordnad individuell plan och utveckla hållbara strukturer för samverkan kring barn med behov av stöd från skola, sjukvård och socialtjänst
- stärka samverkan mellan skola, förskola, socialtjänst, fritidsverksamheter och polis med fokus på tidiga insatser och det förebyggande och uppsökande sociala arbetet för att nå fler barn och familjer i riskzon

- i samverkan med arbetsmarknadsnämnden vidareutveckla arbetet med att etablera kontakt med elever i riskzon för att erbjuda stöd att slutföra utbildningen eller i övergången från skola till arbetsliv
- stärka samverkan med socialtjänsten, både med stadens stadsdelsnämnder och socialnämnden, och polisen för att främja säkerhet, trygghet och studiero och elevernas kunskapsresultat
- bidra till lokala operativa samverksforum för barn i behov av samlade insatser från skola och socialtjänst
- stärka arbetet med skolsociala stödteam, i samverkan med socialnämnden och stadsdelsnämnderna, för att motverka skolavbrott och öka möjligheterna för alla elever att nå målpuppfyllelse
- driva och utveckla arbetet med mentorer i våldsprevention (MVP) med stöd av socialnämnden och stadsdelsnämnderna för att stärka det våldsförebyggande arbetet och stödja det trygghetsskapande arbetet i stadens skolor
- fortsätta arbetet med Skolfam i samarbete med socialnämnden
- säkerställa tillsammans med socialnämnden att placerade barn och barn som bor i skyddat boende har en väl fungerande skolgång, bland annat genom en utökning av antalet undervisningstimmar för de barn som inte kan skolplaceras
- tillsammans med stadsdelsnämnderna och socialnämnden fortsätta utveckla dialogen med Region Stockholm angående likvärdig och välfungerande BUS-samverkan över hela staden
- bistå stadsdelsnämnderna i arbetet med att ta fram lokala lägesbilder och orsaksanalyser i syfte att genomföra trygghetsskapande och brottsförebyggande åtgärder
- upprätthålla nolltolerans mot narkotika, vid misstanke om användning skyndsamt agera genom anmälan till socialtjänst och/eller polis och arbeta förebyggande i samverkan med polisen
- fortsatt debitera vårdnadshavare vid skadegörelse samt borttappad egendom som tillhör skolan, genom stadens försäkringsbolag
- samordna utbildningsinsatser för stadens förskolor gällande våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och våldsbejakande extremism med stöd av socialnämnden
- i samverkan med kommunstyrelsen utveckla och stärka arbetet mot våldsbejakande extremism och radikalisering samt olika former av rasism, till exempel antisemitism, samt säkerställa att skolans medarbetare har kunskap om hur frågor gällande våldsbejakande extremism ska hanteras och bemötas
- se till att skolorna ökar sin kompetens om HBTQ-frågor i samverkan med interna och externa aktörer och fortsätta arbetet med att certifiera skolornas verksamheter inom HBTQ-området med centralt fokus på de skolor där behoven bedöms vara störst
- säkerställa elevernas möjlighet att ta del av modersmålsundervisning i stadens skolor, särskilt för elever som tillhör en av Sveriges nationella minoriteter
- tillsammans med kommunstyrelsen, stadsdelsnämnderna och med bistånd från kulturnämnden arbeta för att nå föräldrar till barn i förskoleålder som kan ha intresse av förskola på ett av de nationella minoritetsspråken
- säkerställa att barn och elever får stöd i att använda IT som en resurs i lärandet
- säkerställa att alla elever har tillgång till skolbibliotek med utbildad personal
- säkerställa att elever i grund- och gymnasiesärskolan ges möjlighet, när det är lämpligt för eleven, att delta i undervisning tillsammans med grund- och gymnasieskolans elever
- säkerställa att alla stadens skolor har tillgång till professionell studie- och yrkesvägledning och i samverkan med arbetsmarknadsnämnden utveckla samverkan med näringslivet för att utveckla arbetslivets närvaro i skolan

- utveckla samordningen vid övergång från förskola till grundskola i syfte att skapa goda förutsättningar för trygghet och pedagogisk kontinuitet
- verka för att alla stadens grundskolor tar emot nyanlända elever
- verka för att fördela introduktionsprogrammen jämnt i stadens gymnasieskolor i kommunal regi
- i nära samverkan med kulturnämnden, stadsdelsnämnderna samt det fria kulturlivet fortsätta verka för att fler barn i förskolor och skolor genom kulanpremien kommer i kontakt med kulturverksamheter anpassade efter deltagarnas behov
- tillsammans med kulturnämnden uppmuntra och utöka samarbetet mellan skolorna och kulturskolan, i synnerhet vad gäller lokaler, i syfte att nå fler elever
- bistå idrottsnämnden i arbetet för ett ökat samarbete mellan föreningslivet och skolan för att barn ska kunna idrotta i anslutning till skoldagen
- stärka tillsynen av fristående förskolor med fokus på skollagens skrivningar om demokrati och jämställdhet
- stödja stadsdelsnämnderna i deras arbete med att förbättra arbetssituationen för förskollärare
- i syfte att säkerställa att det socioekonomiska stödet används evidensbaserat, effektivt och bidrar till ökade kunskapsresultat fokusera stödet till de insatser, bland annat systematiskt kvalitetsarbete, tidiga insatser och samverkan mellan skolans intressenter, som utredningen kommit fram till fungerar
- i samverkan med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna säkerställa att all personal kan utföra yrket på ett tryggt, säkert och professionellt sätt genom tillräckliga språkkunskaper

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

Antalet elever ökar de kommande åren. För att säkerställa tillgången till bra skolor måste därför utbyggnadstakten av nya skolor vara hög. Planeringen ska samordnas i staden med syfte att vara kostnadseffektiv liksom att i tid tillgodose behoven av skolplatser. Befintliga lokalresurser i staden ska i första hand nyttjas fullt ut. Verksamhetens påverkan på miljön, exempelvis vad gäller energianvändning och avfall, ska minska.

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- delta i samordnad skolplanering i Stockholm (SAMS) för både grund- och gymnasieskolan
- tillämpa återhållsamhet vid beställningar av skollokalprojekt, även tilläggs- och ändringsbeställningar, för att begränsa ökningar av hyreskostnader
- verka för att utbyggnaden av gymnasieskolor i Stockholmsregionen är mer jämnt fördelad över länets kommuner
- arbeta för ökad extern medverkan vid utbyggnad av förskolor och skolor för att långsiktigt säkerställa stadens förmåga att tillhandahålla lokaler för samhällsservice
- fördjupa samarbete och dialog med fristående skolor i syfte att säkerställa ett bra utbud av skolor för alla elever i staden
- i samarbete med SISAB, säkerställa en effektivisering av hyreskostnaderna under året
- tillsammans med stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden, berörd stadsdelsnämnd och SISAB säkerställa att mark för skol-, och förskoleplatser tillgängliggörs tillräckligt tidigt i planeringsprocessen av nya projekt så att nya lokaler ska finnas tillgängliga när nya bostäder färdigställs
- i processen för, och arbetet med, lokalförsörjningsplanering ha ett långsiktigt driftkostnadsperspektiv så att kommunkoncernens samlade lokalkostnader hålls nere

- vid nybyggnation projektera utifrån krav på att certifiera förskolor och skolor med motsvarande Miljöbyggnad lägst silver
- fortsätta arbetet för att Stockholms skolgårdar bättre rustas för att främja idrott och rörelseinriktad lek, med särskilt fokus på mer naturmaterial och grönytor genom en bättre fördelning mellan grönytor och hårdgjord yta på stadens skolgårdar
- tillsammans med idrottsnämnden verka för att tillgängliggöra samtliga nybyggda skolidrottshallar för idrotts- och föreningsverksamhet, samt verka för att fler befintliga skollokaler och skolidrottshallar tillgängliggörs vid beställningar av skollokaler som inkluderar idrottshall till se att dessa som regel byggs fullstora, undantag kan göras av ekonomiska eller särskilda skäl
- intensifiera arbetet med att genomföra energieffektiviserande åtgärder
- förebygga att avfall uppstår i all verksamhet, genom kraftigt minskad användning av engångsprodukter och onödiga plastprodukter, och verka för att en större andel produkter och material återanvänds
- sortera ut mer material och avfall för återvinning i all verksamhet samt fortsätta arbetet med att minska matsvinnet i nämndens verksamhet
- förhålla sig till Strategi för god, hälsosam och klimatsmart mat
- särskilt utreda köksfunktionen och möjligheten att tillföra tillagningskök i samband med renoveringar och nybyggnation
- tillsammans med servicenämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, äldre- och kommunstyrelsen fortsätta arbetet med att ta fram mått och mätmetoder för att mäta miljö- och klimatpåverkan från måltider som serveras inom stadens verksamheter och från matsvinn

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Med kunskapsuppdraget i fokus ska nämnden fortsätta det systematiska kvalitetsarbetet. Lärarna och skolledarna ska ges tid att fokusera på undervisningen och kunskapsuppdraget genom att den administrativa bördan ska minska och avlastningen från andra yrkesgrupper ska öka. Satsningarna på karriärtjänster och kompetensutveckling för lärare och rektorer ska fortsätta för att säkerställa det pedagogiska ledarskapet i stadens skolor.

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden

- fortsätta att stärka och utveckla det systematiska kvalitetsarbetet på alla nivåer i verksamheten, i syfte att säkerställa att resursanvändning och verksamhet är effektiv och ändamålsenlig
- minska den administrativa bördan för skolledare och lärare, och därigenom öka tiden för förberedelse och genomförande av undervisning
- säkerställa att digitaliseringsarbetet främjar kunskapsuppdraget och att det inte är kostnadsdrivande
- fortsätta stärka läraryrkets attraktivitet, förbättra arbetsmiljön och stärka karriärvägarna för lärare i förskolan och skolan, samt arbeta strategiskt för att säkerställa lärarnas kontinuerliga kompetensutveckling och ge förutsättningar för kollegialt lärande
- säkerställa principen om lika villkor
- verka för en god tillgång till barnskötare, legitimerade förskollärare och legitimerade lärare i stadens förskolor och skolor
- verka för att andelen utbildade fritidspedagoger på stadens fritidshem och fritidsklubbar ökar
- i samverkan med arbetsmarknadsnämnden utveckla samverkan med externa aktörer så som näringsliv, civilsamhälle, universitet och högskolor för att stärka sambandet mellan praktik och forskning

- samverka med miljö- och hälsoskyddsnämnden för att öka kompetensen i arbetet inom områden relevanta för lärande för hållbar utveckling
- genom medieteket samordna resurser för och arbetet med lärande för hållbar utveckling
- öka samverkan med arbetsmarknadsnämnden och näringslivet kring utformning av relevanta utbildningar och arbetsmarknadsinsatser
- bistå kommunstyrelsen och berörda nämnder och bolag i det strategiska arbetet med stadens kompetensförsörjning
- fortsätta utveckla arbetet med naturskolan bland annat genom att öppna en ny naturskola under året

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
1.1 I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svensk-kunskaper är kort	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	9000	9000	9000
Obligatoriska nämndindikatorer				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
1.3 I Stockholm når barn sin fulla potential då Stockholms skolor och förskolor är de bästa i Sverige	Andel elever som nått kravnivån på det nationella provet i svenska/svenska som andraspråk i årskurs 3	94 %	95 %	95 %
	Andel elever som nått kravnivån på det nationella provet i matematik i årskurs 3	94 %	95 %	95 %
	Andel elever i årskurs 6 som uppnått kunskapskraven i alla ämnen	78 %	79 %	80 %
	Andel elever i årskurs 9 som uppnått kunskapskraven i alla ämnen	81 %	82 %	82 %
	Andel elever som är behöriga till nationella program, exklusive nyanlända och elever med okänd bakgrund	94 %	95 %	95 %
	Andel gymnasieelever som slutfört utbildningen inom tre år med examen	79 %	79 %	79 %

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
2.4. Stockholm är en modern kultur- och evenemangstad med en stark besöksnäring	Antal bokade timmar i skolidrottshallar utanför skoltid	96 000	97 000	97 000
2.5. Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö	Andel inköpta ekologiska måltider och livsmedel i staden i kronor av totala värdet av inköpta måltider och livsmedel	60 %	65 %	70 %
	Andel hämtställen med matavfallsinsamling av hämtställen med möjlighet till matavfallsinsamling	80 %	90 %	90 %
	Klimatpåverkan från upphandlade livsmedel och måltider	1,8 kg CO2e per kg livsmedel	1,7 kg CO2e per kg livsmedel	1,6 kg CO2e per kg livsmedel
3.1. Stockholm har en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1 %	+/- 1 %	+/- 1 %
3.2. Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna	Andel upphandlade avtal där kontinuerlig uppföljning genomförts	90 %	90 %	90 %
	Aktivt Medskapandindex	82	83	83
	Index Bra arbetsgivare	84	84	84
Obligatoriska nämndindikatorer				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel upphandlingar där marknadsdialog har genomförts	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd

Kommunfullmäktiges aktiviteter

Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Arbetsmarknadsnämnden och utbildningsnämnden ska i samråd med socialnämnden och stadsdelsnämnderna revidera riktlinjerna för det kommunala aktivitetsansvaret. (1.1)	2021-01-01	2021-12-31
Utbildningsnämnden ska arbeta för att öka lärarnas och skolledarnas tid för det pedagogiska uppdraget och ledarskapet, så som förberedelse och efterbearbetning kopplad till undervisning. (1.3)	2020-01-01	2021-12-31
Utbildningsnämnden ska fokusera på kunskapsresultaten i särskilt utsatta områden. (1.3)	2020-01-01	2021-12-31
Utbildningsnämnden ska förbereda arbetet med Stadshusets hundraårsjubileum 2023 där utbildningsnämnden 2022-2023 särskilt ska fokusera på valet och kommunal demokrati, inklusive att elever i årskurs 9 ska besöka stadshuset. (1.3)	2021-01-01	2021-12-31
Utbildningsnämnden ska genomföra en översyn av sex- och samlevnadsundervisningen i stadens skolor i syfte att säkerställa kvalitet och likvärdighet. (1.3)	2021-01-01	2021-12-31
Utbildningsnämnden ska genomföra ett pilotprojekt med senare start av skoldagen inom gymnasiet. (1.3)	2021-01-01	2021-12-31
Utbildningsnämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna öka andelen inskrivna barn i förskolor i områden där inskrivningsgraden är låg, med fokus på områden som är mindre socioekonomiskt gynnsamma (1.3)	2021-01-01	2021-12-31
Utbildningsnämnden ska i samråd med kommunstyrelsen ta fram en rutin för rapportering och hantering av rasistiska och antisemitiska händelser. (1.3)	2021-01-01	2021-12-31
Utbildningsnämnden ska i samverkan med stadsdelsnämnderna utreda förutsättningarna för att kunna genomföra ett pilotprojekt för screening för läs- och skrivsvårigheter i förskolan. (1.3)	2021-01-01	2021-12-31
Utbildningsnämnden ska i samverkan med stadsdelsnämnderna utreda hur språkutvecklingen sker i förskolan, och vilka åtgärder som kan öka förutsättningarna för språkutvecklingen. (1.3)	2021-01-01	2021-12-31
Utbildningsnämnden ska i samverkan med stadsdelsnämnderna verka för en ökad likställighet gällande bedömningsgrunderna till barn i behov av särskilt stöd i förskolan samt till avsteg från vistelsetiden för barn till föräldralediga. (1.3)	2021-01-01	2021-12-31
Utbildningsnämnden ska implementera den nya modellen för särskilt stöd och särskilda undervisningsgrupper. (1.3)	2021-01-01	2021-12-31
Utbildningsnämnden ska inrätta ett råd för representanter för elevorganisationer. (1.3)	2021-01-01	2021-12-31
Utbildningsnämnden ska säkerställa en väg in till stadens elevhälsa, t.ex. via stadens kontaktcenter, oavsett vilken kommunal skola eleven går på. (1.3)	2021-01-01	2021-12-31
Utbildningsnämnden ska säkerställa implementering av strategi för elever med särbegåvning och följa upp behovet av kunskapshöjning för skolans personal. (1.3)	2021-01-01	2021-12-31
Utbildningsnämnden ska särskilt informera om elevhälsan och hur man får kontakt med den och andra instanser. (1.3)	2021-01-01	2021-12-31
Utbildningsnämnden ska särskilt informera om sex- och samlevnad med fokus på samtycke i stadens skolor. (1.3)	2021-01-01	2021-12-31
Utbildningsnämnden ska tillsammans med kommunstyrelsen vidareutveckla stadens gymnasieprognos. (1.3)	2021-01-01	2021-12-31
Utbildningsnämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna och i samverkan med arbetsmarknadsnämnden genomföra en satsning på vidareutbildning i svenska språket för stadens förskolepersonal vid behov. (1.3)	2021-01-01	2021-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Utbildningsnämnden ska under året genomföra en utbildning i ledarskap och konflikthantering för lärare. (1.3)	2021-01-01	2021-12-31
Utbildningsnämnden ska utreda ett system för att centralt samordna modersmålsundervisning för att säkerställa kvalitativ undervisning och frigöra tid för rektorerna. (1.3)	2021-01-01	2021-12-31
Utbildningsnämnden ska utreda förutsättningarna för samt konsekvenserna av att höja åldern för syskonförtur. (1.3)	2021-01-01	2021-12-31
Utbildningsnämnden ska utreda införandet av ett utvecklingsprogram för skolor som har låg måluppfyllelse. (1.3)	2021-01-01	2021-12-31
Utbildningsnämnden ska utreda möjligheten för lärare att utbilda sig till modersmålslärare på betald arbetstid i de språk där det råder brist på modersmålslärare. (1.3)	2021-01-01	2021-12-31
Utbildningsnämnden ska utreda möjligheten att utöka undervisningstiden, inom ramen för gällande läsår och läraravtal. (1.3)	2021-01-01	2021-12-31
Utbildningsnämnden ska utveckla samverkan med Region Stockholm i syfte att säkerställa snabba insatser för barn med psykisk ohälsa. (1.3)	2021-01-01	2021-12-31
Utbildningsnämnden ska öka stödet till skolledare för att frigöra tid för det pedagogiska ledarskapet. (1.3)	2020-01-01	2021-12-31
Utbildningsnämnden ska i samverkan med stadsdelsnämnderna stärka uppföljningen av underlagen till förskolerapporten för att säkerställa och utveckla det systematiska kvalitetsarbetet. (1.3)	2021-01-01	2021-12-31
Socialnämnden och utbildningsnämnden ska tillsammans tydliggöra ansvaret och uppföljningsansvaret för samarbetet mellan skola socialtjänst, utveckla kunskap om varandras roller och ansvar, samt säkerställa att riktlinjerna implementeras. (1.4)	2021-01-01	2021-12-31
Stadsdelsnämnderna ska i samarbetet med socialnämnden och utbildningsnämnden fullt ut implementera SAMS-modellen för att verka för en obruten skolgång för placerade barn. (1.4)	2021-01-01	2021-12-31
Stadsdelsnämnderna ska tillsammans med utbildningsnämnden och socialnämnden implementera modellen för skolsociala team i hela staden och utöka socialtjänstens närvaro i skolan. (1.4)	2021-01-01	2021-12-31
Utbildningsnämnden, stadsdelsnämnderna och socialnämnden ska utveckla samverkan kring barn som riskerar att föras utomlands i syfte att ingå barnäktenskap eller könsstympning. (1.4)	2021-01-01	2021-12-31
Utbildningsnämnden ska samverka med kommunstyrelsen i arbetet med att inrätta en etableringslots för att stödja och möjliggöra för fler externa aktörer och erbjuda en väg in för de som vill bygga eller utföra verksamhet inom pedagogiska området. (2.1)	2021-01-01	2021-12-31
Idrottsnämnden ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden, socialnämnden och utbildningsnämnden ta fram en handlingsplan för bättre hälsa genom fysisk aktivitet. (2.4)	2021-01-01	2021-03-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, idrottsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, socialnämnden, stadsbyggnadsnämnden, utbildningsnämnden, trafiknämnden, äldre- och funktionshjälpnämnden, AB Familjebostäder, AB Stockholms hem, AB Svenska Bostäder, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB samt Stockholm Vatten och Avfall AB implementera handlingsplanen för klimatanpassning vid skyfall och värmeböljor. (2.5)	2021-01-01	2021-12-31
Utbildningsnämnden ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden genomföra en kampanj om kemikalier med ungdomar som målgrupp. (2.5)	2021-01-01	2021-12-31
Idrottsnämnden ska tillsammans med kommunstyrelsen, kulturnämnden, utbildningsnämnden och Stockholms Stadshus AB utreda ansvarsfördelningen inom staden för tillgängliggörandet av skolidrottshallar och skollokaler i	2021-01-01	2021-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
syfte att tillgängliggöra fler lokaler för idrotts-, kultur- och föreningsverksamhet. (3.2)		
Kommunstyrelsen ska i samarbete med utbildningsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden inrätta en kostsamordnande funktion med ansvar för samordning och styrning av livsmedel. (3.2)	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska tillsammans med äldre- och barnnämnden, idrottsnämnden, socialnämnden och utbildningsnämnden etablera former för att arbeta inom ramen för det strategiska partnerskapet med Karolinska Institutet. (3.2)	2021-01-01	2021-12-31
Utbildningsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen förbättra redovisningen av tillkommande elevplatser som underlag för kommande lokalre-sursplan. (3.2)	2021-01-01	2021-12-31
Utbildningsnämnden ska tillsammans med kommunstyrelsen utreda möjlig-heten till en förändring av hantering av avgift i förskola och fritidshem i fall där föräldrar är separerade. (3.2)	2021-01-01	2021-06-30
SISAB ska tillsammans med kommunstyrelsen och utbildningsnämnden och Stockholms Stadshus AB fortsätta arbetet med att se över processer för att säkerställa kostnadseffektivitet. (3.2)	2021-01-01	2021-06-30

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

18. Förslaget till budget 2021 och inriktning för 2022-2023 för **utbildningsnämnden** godkänns

Äldrenämnden

Äldreomsorgen har stått inför stora utmaningar under hanteringen av covid-19. Stockholm ska ha en tillgänglig äldreomsorg med hög kvalitet som präglas av respekt för den enskildes behov och önskemål i såväl lugna som pressade tider. Äldreomsorgen ska vara personcentrerad samt präglas av kontinuitet och hög kvalitet i alla insatser. Äldreomsorgen ska främja en hög livskvalitet för den enskilde, oavsett hälsotillstånd och ålder.

Äldrenämnden ansvarar för kommunövergripande frågor rörande äldreomsorg samt för samordning, utveckling och uppföljning av äldreomsorgen i Stockholms stad. Äldrenämnden ska särskilt styra utvecklingen och leda och samordna stadsdelsnämndernas arbete inom utbildning, digitalisering och karriärvägar. Dessa områden är centrala för äldreomsorgens utveckling. Utbildningar – såväl grundutbildning som interna introduktionsutbildningar och fortbildning – måste i högre grad ha likvärdigt innehåll. Det måste också finnas karriärvägar för anställda med tydliga kravprofiler för olika tjänster. Digitaliseringen av äldreomsorgen ska fortsätta med oförtruten kraft.

På sikt står Stockholm inför en demografisk utmaning när antalet äldre i staden ökar kraftigt. Gruppen äldre har olika behov och intressen och därför ser efterfrågan på insatser, stöd och aktiviteter olika ut. För att klara den demografiska utvecklingen krävs en samverkan och långsiktig samplanering mellan stadens olika delar. Äldrenämnden har en central roll i detta arbete och ska verka för att utveckla stadens äldreomsorg samt stärka medarbetarnas yrkesroll.

Genom Stockholms Trygghetsjour hanteras stadens trygghetslarm, biståndsbedömning under jourtid och kön för vård- och omsorgsboende, servicehus och korttidsboende. Trygghetsjouren ska fortsätta utvecklas för att möta morgondagens behov, med fokus på digital kompetens. Nämnden ansvarar för stadens inspektörer och kvalitetsobservatörer och genom dem ska kvaliteten säkerställas samt goda exempel inom äldreomsorgen spridas.

För att kunna möta och hjälpa dem som behöver stöd från stadens äldreomsorg måste medarbetarna fortsätta utveckla sina kunskaper samt ges en bra arbetsmiljö och goda förutsättningar att utföra sitt arbete. Kompetenshöjande insatser för medarbetarna ska prioriteras.

Äldrenämnden ska ha en ledande roll i att driva och samordna digitaliserings- och utvecklingsarbetet inom äldreomsorgen. Inom detta område finns en stor potential att förbättra omsorgen och öka tryggheten för den enskilde. Införandet av smarta lås, digitala inköp och digital nattillsyn ska prioriteras, liksom införandet av det moderna sociala systemet.

Nämndens uppgifter

Äldrenämndens ansvar omfattar bland annat:

- samordning av planeringen av vård- och omsorgsboenden, servicehus och korttidsboenden inom stadsdelsnämndernas samverkansområden
- central samordning och hanteringen av korttidsplatser
- uppföljning, utvärdering och utveckling av äldreomsorgen i syfte att säkerställa hög kvalitet
- uppföljning av myndighetsutövningen inom äldreomsorgen i syfte att säkerställa likställigheten i hela staden
- inspektion av stadens äldreomsorg oavsett utförare

- kvalitetsobservation av stadens äldreomsorg oavsett utförare
- bidragsgivning till ideella organisationer inom äldreomsorgen
- samarbete med Region Stockholm i gemensamma frågor samt inom Stiftelsen Stockholms läns äldrecentrum
- övergripande utbildning, fortbildning och kompetensutveckling av medarbetarna i äldreomsorgen
- stadens jourverksamhet inom äldreomsorg och omsorg om personer med funktionsnedsättning
- hantering av ansökningar om trygghetslarm samt installation och larmmottagning
- köhanteringssystemet för vård- och omsorgsboenden samt servicehus
- genomförande av centrala upphandlingar enligt lagen om valfrihet (LOV)
- förvaltning av stadsövergripande avtal avseende hemtjänst, dagverksamhet samt vård och omsorgsboende enligt LOV
- genomförande av centrala upphandlingar enligt lagen om offentlig upphandling för korttidsplatser för äldre samt förvaltning av avtal
- där stadsdelsnämnder så önskar i samarbete med servicenämnden och berörda stadsdelsnämnder genomföra stadsövergripande upphandlingar å stadsdelarnas vägnar
- leda och samordna utvecklingen av äldreomsorgen i samarbete med stadsdelsnämnderna inom områdena digitalisering, karriärvägar och utbildning
- årligen till nämnden redovisa en sammanställning av arbetsmiljöarbetet inom äldreomsorgen

Äldrenämnden ska årligen utarbeta en stadsövergripande rapport för verksamhetsområdet inklusive en analys av utvecklingen.

Förslag till budget 2021 och plan för 2022 och 2023

Mnkr	Budget 2020	Budget 2021	Plan 2022	Plan 2023
Driftverksamhet				
Kostnader (-)	-200,0	-223,2	-236,4	-231,4
Drift och underhåll	-200,0	-223,2	-236,4	-231,4
Avskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Internräntor	0,0	0,0	0,0	0,0
Intäkter	5,0	5,0	5,0	5,0
Netto	-195,0	-218,2	-231,4	-226,4
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-2,9	-3,7	-3,8	-3,8
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	-2,9	-3,7	-3,8	-3,8

Medel för äldreomsorg budgeteras i första hand under stadsdelsnämnderna. Äldrenämndens budget för 2021 ökar med 23,2 mnkr jämfört med 2020. Stadens verksamheter ska kontinuerligt arbeta för en effektiv verksamhet. Genom att bland annat arbeta för att minska kostnaderna för administration och en effektiv lokalanvändning används stadens

resurser i enlighet med god ekonomisk hushållning och resurser kan frigöras för prioriterad verksamhet. Kommunfullmäktiges budget för 2021 fokuserar på samverkan och prioriteringar utifrån ett kommunkoncernsperspektiv och innehåller en generell effektivisering. Förändringarna framgår av bilaga 2. Äldrenämndens investeringsbudget ökar 0,8 mnkr jämfört med 2020.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Rätten att bestämma över sin egen vardag gäller alla vuxna människor oavsett ålder. Valfrihet och mångfald är en självklarhet. Äldrenämnden ska fortsatt arbeta med att förbättra och tillgängliggöra information kring stadens äldreomsorg.

Att aktivt arbeta med värdegrunden är centralt för att uppnå ökad kvalitet. Varje person ska behandlas med ett okränkbart värde oavsett ålder och hälsotillstånd. Ett gott bemötande kräver ett systematiskt värdegrundsarbete.

Äldrenämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna kontinuerligt se över hur måltider och måltidsmiljö kan förbättras. Maten ska vara god och näringsrik och måltidsupplevelsen lustfylld. Den enskilde ska ha möjlighet att påverka vad som serveras. Det ska fortsatt vara möjligt att få hjälp med matlagning i hemmet istället för matlådor. För att måltiden ska få ett socialt innehåll ska fler äldre kunna få äta i sällskap med andra, exempelvis på en social träffpunkt, i samarbete med föreningslivet eller som en biståndsbedömd insats. I detta arbete är matlyftet en viktig insats.

Arbetet med att skapa lämpliga boendeformer för hemlösa äldre ska fortgå. Äldrenämnden och socialnämnden ska fortsatt arbeta för att nå personer utan missbruksproblematik eller psykisk ohälsa och erbjuda drogfria akutboendeplatser.

Äldrenämnden ska tillsammans med de lokala brottsförebyggande råden, Polisen och stadsdelsnämnderna samordna arbetet för att stoppa brott mot äldre. Bedrägerier är ett alltför vanligt brott, ett särskilt fokus ska därför läggas på detta. Nämndens arbete för äldre som utsätts för våld i nära relation ska fortgå.

Äldrenämnden ska samordna information och utbildning till anhöriga som vårdar närstående. De insatser som idag utförs för att stötta anhöriga ska utvecklas och den uppsökande verksamheten ska fortgå. En anhörigportal ska av äldrenämnden upphandlas för stadens räkning och implementeras i alla stadsdelsnämnder, för att till exempel förbättra information och möjlighet till dialog. Anhöriginformationen och möjligheten till dialog ska förbättras och tillgängliggöras digitalt.

Äldrenämnden ska tillsammans med utbildningsnämnden vara drivande i stadens arbete med Agenda 2030:s mål 2 *Ingen hunger*.

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden

- fortsätta och utveckla samverkan med Region Stockholm och Storsthlm i syfte att säkerställa en individcentrerad och sammanhållen vård och omsorg av god kvalitet samt dra lärdomar av det gemensamma arbetet med att hantera covid-19
- stärka stadens hälso- sjukvårdsarbete inom äldreomsorgen och ge stöd till stadsdelsnämnderna samt intensifiera dialogen med regionen om gränssnittet

- stärka samarbetet mellan läkarorganisationer och kommunal hälso- och sjukvårdspersonal i syfte att säkra bästa möjliga vård och omsorg för de äldre på stadens särskilda boenden
- i samarbete med Region Stockholm utveckla och stärka arbetet av *avancerad sjukvård i hemmet* (ASIH) för att de som vill ska kunna bo kvar hemma med bästa möjliga vård
- i nära samarbete med stadsdelsnämnderna och Region Stockholm utreda behovet av utveckling gällande den palliativa vården i särskilda boenden utifrån lärdomar från hanteringen av covid-19-pandemin och se över behovet av reviderade rutiner för palliativ vård för stadens särskilda boenden tillsammans med socialnämnden och stadsdelsnämnderna
- fortsätta det pågående utvecklingsarbetet med Region Stockholm och Storsthlm utifrån *Lagen om samverkan vid utskrivning från slutet hälso- och sjukvård* i syfte att skapa trygga processer för stadens äldre och säkra en god vård och omsorg
- i samarbete med stadsdelsnämnderna fortsätta utveckla och implementera ramtid inom hemtjänsten i syfte att stärka den enskildes valfrihet och förbättra medarbetarnas arbetsmiljö
- i samråd med stadsdelsnämnderna säkerställa en tillförlitlig informationsöverlämning mellan hemtjänsten, särskilda boenden och Region Stockholm
- bistå stadsdelsnämnderna i implementeringen av mat- och måltidspolicyn för äldreomsorgen i Stockholms stad och därmed arbeta för att förbättra måltidsupplevelsen inom äldreomsorgen
- tillsammans med stadsdelsnämnderna fortsätta med matlyftet för Stockholms äldre i syfte att motverka undernäring och ofrivillig ensamhet
- i samverkan med stadsdelsnämnderna vidareutveckla arbetet med anhörigstöd till närstående i syfte att stödja och vägleda i kontakten med kommunen, regionen eller andra myndigheter
- i samverkan med stadsdelsnämnderna utveckla möjligheterna inom staden för avlastning av anhöriga genom korttidsplatser
- i samverkan med stadsdelsnämnderna ta fram en stadsgemensam uppföljning över utfört arbete i syfte att nå en likvärdig fixartjänst
- i övrigt bistå stadsdelsnämnderna i implementeringen av äldrenämndens rekommendationer för utveckling av fixartjänsterna
- bistå stadsdelsnämnderna i implementering av en anhörigportal i deras demens- och anhörigarbete
- i samverkan med socialnämnden starta upp ett stadsövergripande stödcentrum för yngre personer med demenssjukdom
- samverka med socialnämnden och stadsdelsnämnderna i arbetet mot våld i nära relationer, både det förebyggande arbetet, arbetet med våldsutsatta äldre samt arbetet med våldsutövare i enlighet med stadens program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck 2021-2025
- fortsätta samverkan med socialnämnden och stadsdelsnämnderna för att utveckla insatser till äldre personer som tillhör sårbara grupper, exempelvis äldre som lever i hemlöshet, lider av psykisk ohälsa eller har en missbruksproblematik, och säkerställa att dessa grupper nås av adekvata insatser
- fortsätta att i samarbete med socialnämnden och SHIS Bostäder utveckla arbetet med personer som är 65 år eller äldre, som lever i hemlöshet eller riskerar att bli hemlösa och genom äldrelotsar vägleda dem till kontakt med socialtjänst och äldreomsorg
- utveckla och förbättra informationen om äldreomsorgen samt göra den mer lättillgänglig utifrån ett omsorgstagar- och anhörigperspektiv
- i samverkan med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna utveckla och förbättra stadens kommunikationskanaler för målgruppen äldre

- tillsammans med socialnämnden och stadsdelsnämnderna stärka tillgången till personliga ombud för äldre personer med psykiska funktionsnedsättningar
- tillsammans med stadsdelsnämnderna sprida goda exempel inom kost och måltider, främst avseende undernäring och social isolering
- utreda möjligheterna för verksamhet med ungdomsbesök på stadens aktivitetscenter
- i samråd med stadsdelsnämnderna, där behov finns, ta fram en plan för att säkerställa äldreomsorg för förvaltningsområdet finska, meänkieli och samiska

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

Social isolering och ensamhet bland äldre är ett utbrett problem. Nämnden ska därför aktivt arbeta med frågan om hur detta kan minska, gärna i samarbete med det civila samhället. Alla äldre på vård- och omsorgsboenden ska erbjudas dagliga sociala aktiviteter liksom erbjudas dagliga utevistelser. För att främja sociala upplevelser ska äldre- och omsorgsnämnden i samarbete med stadsdelsnämnderna utveckla arbetet med ungdomsbesök i äldreomsorgen. Nämnden ska också i samarbete med stadsdelsnämnderna utveckla och utvärdera aktiviteterna som sker inom ramen för matlyftet, i syfte att stärka måltidens sociala dimension för äldre.

I sin boendeplanering ska staden inte bara utöka antalet vård- och omsorgsboenden utan också utöka antalet och andelen seniorbostäder bland befolkningen över 65 år. I planeringen ska beaktas ett stigande antal äldre med psykiska och/eller fysiska funktionsnedsättningar.

Samarbetet med Region Stockholms hälso- och sjukvård ska vara god för att underlätta den äldres vardag. Arbetsmodellen *Tryggt mottagande i hemmet* ska finnas i alla stadens regioner för att säkerställa en trygg hemgång för samtliga äldre i Stockholms stad.

Äldrenämnden ska ha beredskap för att tillgodose olika målgruppers särskilda behov inom äldreomsorgen. Kunskapen kring hbtq-personers livsvillkor behöver fördjupas till exempel vad gäller bemötande. Personer som varit öppna med sin sexuella läggning ska kunna var det även den dagen då vederbörande behöver äldreomsorg.

Äldre är överrepresenterade i brandolyckor som skulle kunna undvikas med enkla åtgärder, utbildningar och informationssatsningar. Samverkan med Storstockholms brandförsvär fortsätter.

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden

- i enlighet med boendeplanen öka den externa medverkan vid utbyggnad av äldreomsorgen för att långsiktigt säkerställa stadens förmåga att tillhandahålla lokaler för samhällsservice
- ha en god samverkan med berörda i externa aktörers etableringsprocess och vara ett stöd under hela processen. Arbetet med behovsanalyser ska utvecklas och dialogprocesser med marknadens aktörer bör regelbundet genomföras
- bidra till utvecklingen av såväl biståndsbedömda som icke biståndsbedömda boendeformer för äldre i samverkan med Micasa Fastigheter AB, privata aktörer och stadsdelsnämnderna
- fortsätta stödja stadsdelsnämnderna i deras arbete med att skapa och utveckla aktivitetscenter i anslutning till seniorboenden, sociala mötesplatser och träffpunkter för äldre som möjliggör social gemenskap och mänskliga möten
- i samarbete med stadsdelsnämnderna fortsätta utveckla arbetet med *Tryggt mottagande i hemmet*

- i samarbete med stadsdelsnämnderna utveckla ungdomsbesöken i äldreomsorgen
- arbeta aktivt med frågan om hur ensamhet och social isolering bland äldre kan minska
- ge bidrag till civilsamhällets organisationer för att tillhandahålla fler aktiviteter för äldre på sommaren och vid storhelger
- öka kunskapen om och säkerställa ett gott bemötande av äldre hbtq-personer
- i samarbete med stadsdelsnämnderna stärka arbetet med de förebyggande och rehabiliterande insatserna genom att i ökad utsträckning samverka med arbetsterapeuter, fysioterapeuter och dietister
- i samarbete med idrottsnämnden utveckla arbetet med förebyggande hälsoåtgärder för äldre
- värna servicehusen som boendeform så länge efterfrågan och behovet för boendeformen finns. Det ska vara möjligt att anpassa nuvarande servicehusbestånd om efterfrågan och behovet förändras
- i processen för, och arbetet med, lokalförsörjningsplanering ha ett långsiktigt driftskostnadsperspektiv så att kommunkoncernens samlade lokalkostnader hålls på rimliga nivåer
- identifiera hinder för genomförandet av ramtid samt undersöka sätt att komma till rätta med dessa
- identifiera hinder för uppfyllande av kontinuitetsindikatorn samt undersöka sätt att komma till rätta med dessa
- tillsammans med servicenämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, utbildningsnämnden och kommunstyrelsen fortsätta arbetet med att ta fram mått och mätmetoder för att mäta miljö- och klimatpåverkan från måltider som serveras inom stadens verksamheter och från matsvinn
- i samarbete med servicenämnden och berörda stadsdelsnämnder initiera och genomföra stadsövergripande upphandlingar

En ekonomiskt hållbart och innovativ storstad för framtiden

Målet är att personal ska ha grundutbildning och tillräckliga kunskaper i svenska språket. Därför ska nämnden fortsätta arbetet med språklyftet. Arbetet med demensteam inom hemtjänsten fortgår. De medarbetare i Stockholms stad som arbetar eller kommer i kontakt med demenssjuka eller dess anhöriga ska genomgå Svenskt Demenscentrums nätbaserade utbildning Demens ABC.

Arbetet med välfärdsteknik ska intensifieras och utvecklas. Vård och omsorg i hemmet med hjälp av digitala tjänster är en av tre prioriterade gemensamma utmaningar för staden och Region Stockholm inom ramen för Digital Demo Stockholm. Inom detta område finns en stor potential att förbättra omsorgen och öka tryggheten för äldre. Äldrenämnden ska även fortsätta att arbeta med att införa smarta lös. Äldrenämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna vara drivande i utvecklingen av digitala hjälpmedel i vården av äldre. Smarta lös, digitala inköp och digital nattillsyn ska tillsammans med införandet av det moderna sociala systemet vara prioriterat. Äldrenämnden ska i samverkan med stadsdelsnämnderna och berörda bolag leda implementeringsarbetet av smarta lös. Äldrenämnden ska fortsätta pilotprojektet med digital nattillsyn i syfte att inleda ett breddinförande. Detta arbete ska ske med den enskilde omsorgstagarens behov och önskemål i åtanke. Vidare ska vid behov en stadsgemensam upphandling av digitala inköp genomföras.

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden

- i samarbete med socialnämnden och stadsdelsnämnderna arbeta för att stadens socialtjänst ska bli mer innovativ genom att exempelvis utveckla användandet av digitalisering, e-tjänster och välfärdsteknik med fokus på stöd och service
- leda och samordna ett verksamhetsnära stöd i införandet av välfärdsteknik inom äldreomsorgen
- stödja utförarna med teknisk support för system som äldreområdet ansvarar över
- i samarbete med stadsdelsnämnderna arbeta för att säkerställa den framtida personal- och kompetensförsörjningen inom äldreomsorgen med särskilt fokus på språkkompetens hos medarbetarna
- fortsatt stödja stadsdelsnämnderna i deras arbete med att förbättra arbetsmiljön inom hemtjänsten
- tillsammans med kommunstyrelsen och socialnämnden föra dialog med Region Stockholm om förebyggande arbete och förutsättningarna för testning som genomförs av staden kopplat till smittskydd inom äldreomsorg och stöd och service
- tillsammans med kommunstyrelsen i dialog med Region Stockholm kontinuerligt följa upp och utvärdera omställningen till Nära vård, för att säkerställa en välfungerande vård- och omsorgskedja
- samordna arbetet med boendeplanen samt föreslå beslut om åtgärder utifrån en sammanvägd övergripande bedömning och prognos över framtida behov
- i samarbete med exploateringsnämnden, kommunstyrelsen och Micasa Fastigheter AB inarbeta strategier samt behovs- och efterfrågebedömningar för icke bostadsbedömda seniorbostäder i den årliga hanteringen av den stadsövergripande boendeplanen. Boendeplanen ska ligga till grund för efterföljande års markanvisningar för seniorbostäder
- följa upp konsekvenser av nya utskrivningsregler för personer som kommer från slutenvård
- fortsätta att utveckla ett multiprofessionellt arbetssätt inom stadens specialiserade hemtjänstgrupper med inriktning mot personer med demenssjukdom eller kognitiv svikt
- fortsätta att stärka kompetensen inom demenssjukdomar och geriatrisk specialistkompetens
- i samarbete med socialnämnden vara drivande vid införandet av nya sociala system
- delta i arbetet med Digital Demo Stockholm inom sitt verksamhetsområde i syfte att genom innovationer och digital teknik möta samhällsutmaningar som staden står inför
- samordna de akademiska noderna för att dessa, i samverkan med universitet och högskolorna, ska främja utvecklingen av äldreomsorgen
- utveckla arbetet med reflektionstid för personal inom hemtjänsten
- vidareutveckla samarbetet med civilsamhället och idéburna sektorn genom bland annat IOP-avtal
- möjliggöra för medarbetare att vidareutbilda sig till specialistundersköterska
- i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna säkerställa att all personal kan utföra yrket på ett tryggt, säkert och professionellt sätt genom tillräckliga språkkunskaper
- i samarbete med stadsdelsnämnderna arbeta mot oegentligheter i ersättningsanspråken i hemtjänsten
- i samarbete med kommunstyrelsen införa IBIC inom bostadsbedömning för äldre

- i samarbete med kommunstyrelsen undersöka möjligheten för väntjänst för de minoriteter där staden inte erhåller riktade statsbidrag
- genom effektiv köhantering verka för en hög beläggningsgrad vid korttidsboenden
- tillsammans med arbetsmarknadsnämnden säkerställa att fler anställda inom äldreomsorgen kan få kompetensutveckling inom svenska språket eller vid behov gymnasial yrkesutbildning

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
1.1 I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svenskkunskaper är kort	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	9 000	9 000	9 000
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
3.1. Stockholm har en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1 %	+/- 1 %	+/- 1 %
3.2. Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna	Andel upphandlade avtal där kontinuerlig uppföljning genomförts	90 %	90 %	90 %
	Aktivt Medskapandeindex	82	83	83
	Index Bra arbetsgivare	84	84	84
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Andel upphandlingar där marknadsdialog har genomförts	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse

Kommunfullmäktiges aktiviteter

Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska i samarbete med äldrenämnden utreda finansieringsmöjligheterna för modernt mellanboende och vilka samhälls- och kommunalekonomiska effekter det skulle ge. (1.5)	2021-01-01	2021-12-31
Idrottsnämnden ska i samråd med äldrenämnden ta fram en handlingsplan för att främja hälsa hos äldre. (1.5)	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med socialnämnden, äldrenämnden och stadsdelsnämnderna utreda ansvarsfördelning och kostnadsansvar för personer över 65 år i behov av insatser från individ- och familjeomsorgen eller socialpsykiatri. (1.5)	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med äldrenämnden och stadsdelsnämnderna se över indikatorerna utifrån såväl ett äldre- som ett verksamhetsperspektiv inom äldreomsorgen i syfte att i samband med Essets införande komplettera eller ersätta underlagen för desamma, eller ändra indikatorer inom verksamhetsområdet. (1.5)	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med äldrenämnden pröva att i mindre skala utforma ersättningen till hemtjänstutförare så att hög kvalitet och kontinuitet främjas, och sedan utvärdera detta. (1.5)	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska i samråd med äldrenämnden och stadsdelsnämnderna bedriva ett strategiskt utvecklingsarbete kring personal- och kompetensförsörjning inom äldreomsorgen samt vid behov i samverkan med arbetsmarknadsnämnden. (1.5)	2021-01-01	2021-06-30
Kommunstyrelsen ska tillsammans med äldrenämnden och i samråd med stadsdelsnämnderna utreda hur avtals- och verksamhetsuppföljningen inom äldreomsorgen ska organiseras. (1.5)	2021-01-01	2021-12-31
Kulturnämnden ska i samråd med äldrenämnden utreda möjligheten för en permanent kulturpremie, i likhet med kulanpremien, riktad till äldre. (1.5)	2021-01-01	2021-06-30
Micasa Fastigheter AB ska tillsammans med äldrenämnden utreda om det finns ett behov och en efterfrågan av kollektivboenden, och hur en sådan efterfrågan i så fall ser ut. (1.5)	2021-01-01	2021-12-31
Socialnämnden ska tillsammans med äldrenämnden, kommunstyrelsen och MICASA utreda stadsgemensamma riktlinjer för trådlöst internet och optimal organisation för fortsatt utveckling av välfärdsteknologi inom stadens äldreomsorg och bostäder med särskild service. (1.5)	2021-01-01	2021-12-31
Äldrenämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna och Micasa genomföra en utredning av hörselmiljöerna på stadens äldreboenden och att ta fram förslag på förbättringsåtgärder. (1.5)	2021-01-01	2021-12-31
Äldrenämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna genomföra ett pilotprojekt med daglig verksamhet för personer med lättare intellektuell funktionsnedsättning integrerad på ett av stadens äldreboenden. (1.5)	2021-01-01	2021-12-31
Äldrenämnden ska i samarbete med idrottsnämnden och stadsdelsnämnderna vidareutveckla det förebyggande och uppsökande arbetet i syfte att säkerställa en stadsgemensam bottenplatta. (1.5)	2021-01-01	2021-12-31
Äldrenämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna ta fram och införa ett obligatoriskt introduktions- och traineeprogram för enhetschefer inom äldreomsorgen. (1.5)	2021-01-01	2021-12-31
Äldrenämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna undersöka förutsättningarna för att driva viss profilboendeverksamhet i egen regi. (1.5)	2021-01-01	2021-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Äldrenämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen utreda fördelar och nackdelar med en eventuell utfasning av LOU-upphandlade vård- och omsorgsboenden till förmån för egen regi eller LOV-upphandling i enlighet med boendeplanens princip om 50 % privat och 50 % kommunal regi. (1.5)	2021-01-01	2021-12-31
Äldrenämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna pilottesta elektroniska inkontinensutredningshjälpmedel i syfte att utreda om ett breddinförande är lämpligt. (1.5)	2021-01-01	2021-12-31
Äldrenämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda och införa utsedd biståndshandläggare inom äldreomsorgen. (1.5)	2021-01-01	2021-12-31
Äldrenämnden ska i samråd med kommunstyrelsen genomföra en förnyad central upphandling av enstaka platser för personer över 65 år och äldre i form av profilboende. (1.5)	2021-01-01	2021-12-31
Äldrenämnden ska i samråd med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna utreda efterfrågan av äldreomsorg för förvaltningsområdet judiska och romska i samråd med de berörda nationella minoriteterna. (1.5)	2021-01-01	2021-12-31
Äldrenämnden ska i samråd med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna utreda hur stadens hälso- sjukvårds organisation kan stärkas i syfte att säkerställa likställighet och tillgång till likvärdig vård och omsorg. (1.5)	2021-01-01	2021-12-31
Äldrenämnden ska i samverkan med stadsdelsnämnderna kartlägga, analysera och ge förslag på hur arbetet med geografiska team i hemtjänsten kan utvecklas för att säkerställa målet om kontinuitet om max 10 pers per 14 dagar. (1.5)	2021-01-01	2021-12-31
Äldrenämnden ska i samverkan med stadsdelsnämnderna se över hörselmiljöerna ur ett verksamhetsperspektiv inom stadens äldreomsorg. (1.5)	2021-01-01	2021-12-31
Äldrenämnden ska inom ramen för äldreomsorgens uppdrag ta fram utbildningar för förebyggande och rehabiliterande arbetssätt för personal inom hemtjänst och särskilt boende för äldre. (1.5)	2021-01-01	2021-12-31
Äldrenämnden ska med utgångspunkt i lärdomarna från pandemin om nödvändigt förtydliga skrivningar i uppdragsbeskrivningar, förfrågningsunderlag och riktlinjer inom äldreområdet. (1.5)	2021-01-01	2021-12-31
Äldrenämnden ska ta fram rutiner för arbetet med att erbjuda dagliga sociala aktiviteter vid särskilda boenden för äldre. (1.5)	2021-01-01	2021-12-31
Äldrenämnden ska tillsammans med kommunstyrelsen och i samarbete med stadsdelsnämnderna göra en översyn av arbetsmiljön inom hemtjänsten. (1.5)	2021-01-01	2021-12-31
Äldrenämnden ska tillsammans med kommunstyrelsen och i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda vilka eventuella områden inom äldreomsorgen som med fördel kan organiseras inom stadens äldreregionområden. (1.5)	2021-01-01	2021-12-31
Äldrenämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna ta fram en stadsgemensam bottenplatta för anhängigtöd inom äldreområdet. (1.5)	2021-01-01	2021-12-31
Äldrenämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna ta fram och införa en obligatorisk introduktionsutbildning för alla medarbetare inom äldreomsorgen. (1.5)	2021-01-01	2021-12-31
Äldrenämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna testa möjligheten att genom tekniska lösningar öka rörelsefriheten för boende med demens vid vård- och omsorgsboende samt identifiera eventuella etiska problem som behöver hanteras kopplat till detta (1.5)	2021-01-01	2021-12-31
Äldrenämnden ska utreda förutsättningarna för att underlätta digital kommunikation inom äldreomsorgen genom digitala hemguider. (1.5)	2021-01-01	2021-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Äldrenämnden ska utvärdera arbetet med arbetsplatsförlagd språkutbildning. (1.5)	2021-01-01	2021-12-31
Äldrenämnden ska inrätta en etableringslots för att stödja och möjliggöra för fler externa aktörer och erbjuda en väg in för de som vill bygga eller utföra verksamhet inom äldreomsorgen. (2.1)	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, idrottsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, socialnämnden, stadsbyggnadsnämnden, utbildningsnämnden, trafiknämnden, äldrenämnden, stadsdelsnämnderna, AB Familjebostäder, AB Stockholms hem, AB Svenska Bostäder, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB samt Stockholm Vatten och Avfall AB implementera handlingsplanen för klimatanpassning vid skyfall och värmeböljor. (2.5)	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska ansvara för förvaltningen av Esset med stöd av arbetsmarknadsnämnden, socialnämnden, äldrenämnden, överförmyndarnämnden och stadsdelsnämnderna. (3.2)	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska tillsammans med äldrenämnden, idrottsnämnden, socialnämnden och utbildningsnämnden etablera former för att arbeta inom ramen för det strategiska partnerskapet med Karolinska Institutet. (3.2)	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska tillsammans med Östermalm och Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnder och Äldrenämnden etablera verksamhetsnära testmiljöer liknande "Verklighetslabb" i syfte att utveckla stadens hela äldreomsorg. (3.2)	2021-01-01	2021-12-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

19. Förslaget till budget 2021 och inriktning för 2022-2023 för äldrenämnden godkänns

Överförmyndarnämnden

I Stockholm får alla som inte själva kan sköta sin ekonomi eller bevaka sina rättigheter ett bra stöd av en god man eller en förvaltare. Överförmyndarnämndens huvuduppgift är att utöva tillsyn över godmanskap och förvalterskap. Det innebär att nämnden kontrollerar hur gode män och förvaltare förvaltar sina huvudmäns tillgångar och bevakar huvudmännens rättigheter.

Insatserna ska vara av hög kvalitet och trygga för den enskilde. För att uppnå detta är en väl fungerande tillsyn av ställföreträdarna grundläggande. Eventuella oegentligheter ska polisanmälas. Handläggningen ska vara rättssäker och effektiv. Nämnden ska vara lättillgänglig både digitalt, fysiskt och per telefon.

Nämnden har även tillsyn över förmyndarskap, det vill säga hur föräldrar förvaltar sina barns tillgångar. Syftet med tillsynen är att förhindra att barn, eller myndiga personer som inte själva kan ta tillvara sin rätt, missgynnas ekonomiskt eller rättsligt. Nämnden ska särskilt se till att barnets tillgångar används för barnets nytta och att tillgångarna i övrigt är placerade på ett tryggt sätt som ger en rimlig avkastning.

Moderniseringen av sociala system ska prioriteras och nämnden ska ta tillvara den effektiviseringspotential som systemet medför.

Nämndens uppgifter

Överförmyndarnämndens uppdrag är reglerat i föräldrabalken. Överförmyndarnämndens ansvar omfattar bland annat:

- rekrytering och byte av gode män och förvaltare
- tillsyn och arvodering av gode män och förvaltare
- information och utbildning av gode män och förvaltare
- särskilt stöd för rekrytering och arvodering av särskilt förordnade vårdnadshavare till ensamkommande flyktingbarn.

Förslag till budget 2021 och plan för 2022 och 2023

Mnkr	Budget 2020	Budget 2021	Plan 2022	Plan 2023
Driftverksamhet				
Kostnader (-)	-64,2	-63,4	-63,4	-63,4
Drift och underhåll	-64,2	-63,4	-63,4	-63,4
Avskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Internräntor	0,0	0,0	0,0	0,0
Intäkter	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	-64,2	-63,4	-63,4	-63,4
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1

Budgeten för 2021 minskar med 0,8 mnkr jämfört med budget 2020. För finansiering av arvodeskostnader avsätts 15 mnkr i CM3, enligt tidigare principer för finansieringsmodell. Förändringar framgår av bilaga 2.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- prioritera arbetet med att korta handläggningstider
- följa och vid behov bistå regeringens utredning om en översyn av reglerna för ställföreträdare
- tillsammans med kommunstyrelsen undersöka möjligheterna att få statlig ersättning för nämndens nationella ansvar för ärenden rörande utvandrade personer
- tillsammans med kommunstyrelsen verka för att nämndens nationella ansvar, när så är möjligt, överförs till lämplig statlig myndighet
- samverka med civilsamhället i arbetet med rekrytering av ställföreträdare
- fortsätta med en långsiktig plan för rekrytering och kontroll av gode män, förvaltare och särskilda vårdnadshavare, samt se över hur rekrytering och kontroll kan utvecklas
- fortsätta arbetet med att se över hur utbildningen av gode män kan förbättras med fokus på effektiva utbildningsinsatser
- samarbeta med relevanta aktörer så att även ideella krafter tas tillvara samt fortsätta den dialog som inletts med funktionshinderrådet
- bistå arbetsmarknadsnämnden med att under året påbörja upphandling av förmedlingstjänster avseende ställföreträdare samt upprättande av stadens förvaltarenhet

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- verka för minskad energianvändning
- förebygga att avfall uppstår och verka för att en större andel produkter och material återanvänds

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- prioritera införandet av Esset och genomförandet av verksamhetens digitalisering samt ta till vara de positiva effekterna
- arrangera arbetet med nämndens nationella uppdrag så att det är urskiljbart i kostnadsredovisningen
- fortsätta arbetet med att ta fram metoder och nyckeltal för att mäta kvalitet, tillgänglighet, rättssäkerhet, effektivitet samt huvudmännens och ställföreträdarnas uppfattning om verksamheten, på ett sätt som gör det möjligt att jämföra bakåt i tiden och med andra överförmyndarnämnder
- fortsätta att utveckla samverkan med övriga aktörer, exempelvis Migrationsverket, SKR, Storsthlm, Länsstyrelsen, domstolar samt övriga överförmyndarnämnder för att säkerställa informationsöverföring, jämförelser av kvalitet, en likformig bedömning vid arvodering och ärendehandläggning samt stöd vid budget- och prognosarbete

- utveckla den interna kontrollen i syfte att säkerställa att verksamheten bedrivs i enlighet med gällande lagstiftning och kommunstyrelsens anvisningar och säkerställa att den är aktiv och integrerad i organisationen. I detta arbete ska särskilt beaktas eventuell kritik från granskningsmyndigheter såsom länsstyrelsen och Justitieombudsmannen.
- fortsätta arbetet med att systematiskt förbättra arbetssituationen och arbetsmiljön för de anställda, med målet att nämnden ska vara en dynamisk, professionell och uppskattad arbetsplats

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
1.1 I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svetskunskaper är kort	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	9 000	9 000	9 000
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
3.1. Stockholm har en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100%	100%	100%
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100%	100%	100%
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1%	+/- 1%	+/- 1%
3.2. Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna	Andel upphandlade avtal där kontinuerlig uppföljning genomförts	90%	90%	90%
	Aktivt Medskapandeindex	82	83	83
	Index Bra arbetsgivare	84	84	84
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/ styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/ styrelse

Kommunfullmäktiges aktiviteter

Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Serviceämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och i samråd med arbetsmarknadsnämnden, socialnämnden, äldreämnden, överförmyndarnämnden och stadsdelsnämnderna etablera en support- och förvaltningsorganisation för Esset för att från och med 2022 kunna leverera full support. (3.2)	2021-01-01	2021-12-31
Överförmyndarnämnden ska ta fram en rutin för att dödsbon som övertar den avlidnes ställföreträdarskap snabbt får information och tillräckligt stöd. (3.2)	2021-01-01	2021-12-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

20. Förslaget till budget 2021 och inriktning för 2022-2023 för **överförmyndarnämnden** godkänns

Central medelsreserv

I Central medelsreserv: 1. *Till kommunfullmäktiges förfogande för oförutsedda behov* reserveras 5,0 mnkr.

I Central medelsreserv: 2. *Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda behov* reserveras 820,5 mnkr främst för följande ändamål.

- Beredskapslager
- Särskilda insatser i stadsmiljö
- Ordningsvakter
- Introduktionsförskolor
- Platssamverkan
- Aktivitetscentra i äldreomsorgen
- Vattenförbättrande åtgärder
- Förstärkta placeringskostnader av unga i utsatta områden
- Förvaltarenhet
- Giftfri förskola
- Klimatsamordnare
- Arbete med ställföreträdare
- Sparade medel av kommunfullmäktiges partier
- Sommarkoloniverksamhet inkl. LSS-kollo
- Skötsel av naturreservat
- Förskola – bidrag för hög hyra
- Särskilda boenden för äldre
- Särskilda boenden för personer med funktionsnedsättning
- Biologisk mångfald
- Förstärkta insatser ytterstaden
- Tryggt mottagande
- Tech tensta
- Kulturplats Snösätra
- City i samverkan
- Resultatenheter
- Oförutsedda behov

Vidare reserveras 788,9 mnkr i Central medelsreserv: 3. *Till kommunstyrelsens förfogande för prestationsförändringar* inom förskola, skolbarnsomsorg, grundskola, gymnasieskola, komvux, grund- och gymnasiesärskola, svenskundervisning för invandrare (sfi), flyktingmottagande, stöd och service till personer med funktionsnedsättning, in-täktsbortfall som en följd av den pågående pandemin, kommunalt bostadstillägg för funktionsnedsatta, arbetsmarknadsnämnden samt arvoden med mera inom överför-myndarnämnden.

I Central medelsreserv: 4. Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda investeringsutgifter har utgifter om 450,0 mnkr reserverats för planerings- och genomförandeprojekt avseende investeringar för exempelvis följande ändamål:

- Förändringar mellan åren i redan beslutade investeringsprojekt som inte kan finansieras genom omprioriteringar inom nämndens investeringsplan
- Nya prioriterade investeringsprojekt som inte kräver genomförandebeslut av kommunfullmäktige, genom att de inte är av strategisk vikt eller principiell karaktär
- Klimatinvesteringar
- Vattenförbättrande åtgärder
- Hästa Gård
- Trygghetsfond
- Naturresevat
- Biologisk mångfald
- Stockholm vid vatten

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

21. Förslaget till budget 2021 och inriktning för 2022-2023 för **central medelsreserv** godkänns

Finansförvaltning

Mnkr	Budget 2020	Budget 2021	Plan 2022	Plan 2023
Pensioner, arbetsgivaravgifter	-8 664,1	-9 073,1	-9 287,5	-9 381,0
Pensionsersättning, personalförsäkrings- pålägg från nämnderna mm	7 018,1	7 300,0	7 475,0	7 670,0
Anslagsfinansierad del av pensioner/arbetsgivaravgifter mm	-1 646,0	-1 773,1	-1 812,5	-1 711,0
Skatteintäkter och begravningsavgifter	51 030,9	51 596,3	53 376,1	55 466,7
Utgjämning och fastighetsavgift	-4 237,9	-2 672,1	-3 262,5	-4 222,3
Utdelning	1 325,0	1 100,0	1 000,0	800,0
Finansiellt resultat exklusive utdelningar	26,7	58,8	38,0	- 78,6
Disposition begravningsavsättning	- 11,3	- 12,4	- 19,2	- 26,8
Summa finansiering verksamhetens nettokostnader	48 133,4	50 070,6	51 132,5	51 939,1
Interna ränteersättningar	1 236,8	1 080,0	1 090,0	1 098,4
Finansiering investeringsplan				
Förändring av eget kapital	0,1	0,1	108,5	379,3
Avskrivningar	1 556,4	1 724,8	1 841,2	1 924,9
Försäljningsinkomster	200,0	200,0	200,0	200,0
Upplåningsbehov	5 083,7	4 371,1	3 995,4	3 523,9
Summa finansiering investeringsplan	6 840,2	6 296,0	6 145,1	6 028,1
Plan Kapitalkostnadernas andel av stadens net- tokostnader (%)	6	6	6	6

Förslag till budget 2021 och inriktning för 2022 och 2023

Under Finansförvaltningen redovisas de samlade kostnaderna för pensioner och arbetsgivaravgifter, stadens skatteintäkter, intäkter för fastighetsavgifter med mera. Finansförvaltningen tillgodogörs interna ersättningar för pensioner och personalförsäkringspålägg från nämnderna. Här upptas finansiellt resultat, aktieutdelning samt interna ränteersättningar från nämnder för investeringar.

Exploateringsinkomster vid markförsäljning, motsvarande det bokförda värdet, tas upp under exploateringsnämnden. De samlade budgeterade investeringsinkomsterna framgår av investeringsplanen.

Pensioner, arbetsgivaravgifter m.m.

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Pensioner		
Utbetalningar pensioner	-1 080,0	-
Pensionsavgifter	- 890,0	-
Särskild löneskatt (24,26 %)	- 477,9	-
Förändring av pensionsskuld (inkl särsk löneskatt)	- 900,2	-
Summa	-3 348,1	0,0
Övriga personalkostnader	- 50,0	
Arbetsgivaravgifter (inkl avtalsförsäkring)	-5 675,0	0,0
Ersättningar från nämnderna för pensioner och personalförsäkring	-	7 300,0
Summa	-9 073,1	7 300,0
Anslagsfinansierad del av pensioner/ arbetsgivaravgifter mm	-1 773,1	

Pensioner

Här redovisas stadens samlade kostnader för pensioner för så väl aktiv som pensionerad personal. Staden redovisar pensionskostnader enligt blandmodellen. Pensionsavtal för födda 1985 och tidigare är delvis förmånsbestämt. För personer födda 1986 och senare gäller ett helt avgiftsbestämt avtal, AKAP-KL. Detta avtal omfattar cirka en fjärdedel av de anställda. Pensionsskulden avser förmånsbestämd ålderspension och avtalspension. Skulden beräknas enligt beräkningsmodellen, RIPS 19. Den del av skuldförändringen som avser ränta budgeteras under finansiella kostnader. År 2021 beräknas en förändring göras av de livslängdsantaganden, som ligger till grund för skuldberäkningen. Engångseffekten av förändringen är medtagen 2021.

Arbetsgivaravgifter

Stadens nämnder betalar lagstadgade arbetsgivaravgifter, avtalsförsäkring och pensioner genom ett personalförsäkringspålägg, som läggs på lönesumman. För arbetstagare födda 1956 och senare har detta beräknats till 41,45 procent för 2021. Pålägget består av följande poster: Lagstadgade arbetsgivaravgifter om 31,42 procent, avtalsförsäkringar om 0,03 procent och kalkylerade kostnader för avtalspension om 10,0 procent. Pålägget för personer födda 1955 och tidigare uppgår till 16,0 procent. Riktlinjen är att förändrade arbetsgivaravgifter eller avtalsförsäkringar, som beslutas om året innan budgetåret, ska påverka personalförsäkringspålägget, som tas ut budgetåret.

Skatteintäkter och begravningsavgifter

Mnkr	Skatteunderlag/ skattesats/avgift	Intäkter
Förskott efter uppräknat skatteunderlag 2019:	291 733,7	51 753,6
Utdebitering	17,74	
Begravningsavgift	0,065	189,6
Preliminär slutavräkning		- 346,8
Summa skatteintäkter och begravningsavgifter		51 596,3

Skatteunderlag och skatteberäkningar

Prognosen över skatteunderlaget för 2021, det vill säga kommuninvånarnas förvärvsin-
komster under 2019, är uppräknad med en bedömning av utvecklingen under inkomst-
åren 2020 och 2021. Gällande prognos utgår från Sveriges Kommuner och Landstings
bedömning den 1 oktober 2020. Skatteunderlaget beräknas öka med 1,9 procent år 2020
och 1,5 procent år 2021. Stadens skatteinkomster är beräknade på en oförändrad skatte-
sats om 17,74 kr.

Begravningsavgift

Begravningsverksamheten finansieras genom en särskild avgift som tillgodogörs staden
på samma sätt som skattemedel. Begravningsavgiften uppgår till 6,5 öre av uppräknat
skatteunderlag (6,5 öre 2020).

Utjämning och fastighetsavgift

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Inkomstutjämning	-4 842,5	
Kostnadsutjämning	-680,8	
Regleringspost		2 924,3
LSS-utjämning	-1613,4	
Generellt statsbidrag		270,0
Fastighetsavgift		1 270,3
Summa	-7 136,7	4 464,6
Netto utjämning och fastighetsavgift	-2 672,1	

Utjämningsystemet

Kommuner och regioner garanteras genom inkomstutjämnningen 115 procent av medel-
skattekraften i riket. Stockholms stad och andra kommuner som har en skattekraft över
den s.k. *garantinivån* betalar en inkomstutjämningsavgift till staten. Det slutliga utfallet
av inkomstutjämnningen kommer att fastställas under december månad 2020.

År 2019 fattade regeringen beslut om en förändrad kostnadsutjämning. Förändringarna
har genomförts från år 2020, med införandebidrag för de kommuner som drabbats av
ökade avgifter. Förändringarna innebär generellt att mer fokus ges åt socioekonomi

och glesbygdens villkor. Utjämningen mellan olika delar av landet förstärks. Sammantaget har förändringen inneburit att Stockholms stads avgift till kostnadsutjämningen minskat något.

LSS-utjämning

LSS-utjämningen utjämnar för kostnadsskillnader i kommunernas LSS-verksamhet. Kostnadsutjämningsystem för verksamhet enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) infördes 2004. Gällande prognos för LSS-utjämningen utgår från SCB:s prognos i oktober 2020.

Fastighetsavgift

Från och med år 2008 har den statliga fastighetsskatten ersatts av en kommunal avgift. Fastighetsavgiften baseras på ett taxeringsvärde med ett högsta tak som justeras årsvis. Detaljerade regler utfärdas av Skatteverket.

Utdelning

Flertalet av stadens bolag ingår i koncernen Stockholms Stadshus AB. Ägarens krav på utdelning tas huvudsakligen ut i form av obeskattade koncernbidrag. Vissa bolag i koncernen erlägger koncernbidrag till moderbolaget Stockholms Stadshus AB, som i sin tur tillskjuter bidrag till mottagande bolag.

Budgeterad utdelning från koncernen Stockholms Stadshus AB uppgår till 1 100 mnkr. I tertialrapport 2 kan beslut fattas om justering av mellanhavanden mellan Stockholm stad och Stockholms Stadshus AB.

Mnkr	Budget 2020	Budget 2021	Plan 2022	Plan 2023
Räntenetto	274,4	241,6	244,3	249,1
Övriga finansiella intäkter	0,7	0,7	0,7	0,7
Övriga finansiella kostnader	-24,8	-26,9	-28,3	-28,5
Finansiella kostn pensionsskuld inkl löneskatt	-223,6	-156,6	-178,7	-299,9
Finansiellt resultat exklusive utdelningar	26,7	58,8	38,0	-78,6

Kommunstyrelsen agerar genom stadsledningskontoret som kommunkoncernens samlade finansfunktion. Samtliga upplånings- och placeringsbehov sker genom stadsledningskontorets internbank. Finanspolicyn för kommunkoncernen Stockholms stad anger ramar för finansverksamheten i kommunkoncernen, det vill säga Stockholms stad, Stockholms Stadshus AB och dess majoritetsägda bolag samt stadens övriga helägda bolag. Finanspolicyn ska fastställas av kommunfullmäktige årligen och revideras vid behov. En riskkontrollfunktion övervakar att de finansiella riskerna håller sig inom de ramar och regler som finns angivna i finanspolicyn.

Enligt finanspolicyn för kommunkoncernen Stockholms stad ska staden och samtliga bolag erhålla upplåning och placering med villkor motsvarande kommunkoncernens externa finansieringskostnad med utrymme för en marknadsmässig kreditmarginal och eventuell omkostnadsersättning.

Övriga finansiella intäkter utgörs i första hand av ersättning som tas ut i samband med att staden går i borgen. Enligt gällande regler för stadens borgenshantering ska staden

vara restriktiv avseende nya borgensåtaganden. Övriga finansiella kostnader utgörs i huvudsak av kostnader för rating, syndikerat låneavtal (betalningsberedskap) och marknadsprogram samt bankavgifter. Den del av pensionsskulden som är att betrakta som en finansiell kostnad inklusive löneskatt redovisas under finansiella kostnader.

Begravningsfond

Begravningsverksamheten finansieras genom en begravningsavgift. Överskott/underskott inom verksamheten avsätts centralt för balansering av resultat, som återförs till avgiftskollektivet.

Internränta

Kommunfullmäktige fastställer stadens internränta i samband med budget. Staden eftersträvar en internränta som är relativt stabil och som reflekterar kommunkoncernens genomsnittliga finansieringskostnad de kommande åren. Kommunfullmäktige fastställer stadens internränta för 2021 till 0,5 procent, (0,5 procent 2020). Räntan för bostadsrättsinnehav motsvarar internräntan.

Kommunfullmäktige fastställer därutöver kalkylräntan för enskilda projekt till 5,0 procent.

Räntan för markinnehav motsvarar avgäldsräntan för tomträtter, som uppgår till 3,00 procent (3,00 procent 2020).

Kapitalkostnadsberäkning

Vid beslut om ny-, om- och tillbyggnadsprojekt gällande lokaler och bostadslägenheter med kostnadsbaserad hyresberäkning, och med SISAB, Micasa och fastighetsnämnden som hyresvärd, baseras dessa på en mer långsiktig kapitalkostnadsberäkning. Den del som avser kostnaden för en kapitalskuld beräknas med en bestämd procentsats, en kalkylberäkningsprocent. Kalkylberäkningsprocenten ska gälla vid bedömning av ett projekt i samband med beslut och därefter vara fast för detta specifika projekt i samband med uppföljning under hela genomförandetiden. Hyresoffertter från berörda bolag och fastighetsnämnden ska avseende kapitalskulden kompletteras med denna kalkylberäkningsprocent.

BALANSBUDGET

Tillgångar	Budget 2020*	Budget 2021	Plan 2022	Plan 2023
Materiella anläggningstillgångar	88 523,0	92 969,2	97 173,1	101 201,3
Finansiella anläggningstillgångar	4 404,9	4 404,9	4 404,9	4 404,9
Summa anläggningstillgångar	92 927,9	97 374,1	101 578,0	105 606,2
Omsättningstillgångar	83 017,9	83 042,7	83 081,1	83 133,7
Summa tillgångar	175 945,8	180 416,8	184 659,1	188 739,9
Eget kapital och skulder				
Eget kapital	75 664,2	75 789,3	75 914,4	76 147,9
Förändring enl resultaträkningen	0,1	0,1	108,5	379,3
Förändring eget kapital övrigt	125,0	125,0	125,0	125,0
Summa eget kapital	75 789,3	75 914,4	76 147,9	76 652,2
Avsättningar pensioner m fl förpliktelser	8 075,1	8 975,3	9 843,0	10 602,4
Infrastrukturella avsättningar mm	10 670,8	9 883,2	7 702,4	6 529,2
Summa avsättningar	18 745,9	18 858,5	17 545,4	17 131,6
Skulder	81 410,6	85 643,9	90 965,8	94 956,1
Summa eget kapital och skulder	175 945,8	180 416,8	184 659,1	188 739,9
Ansvarsförbindelse pensioner	15 922,0	15 487,8	14 789,0	14 286,0
Soliditet (%) inklusive ansvarsförbindelse	34,0	33,5	33,2	33,0

*Ingående värde korrigerat enligt bokslut 2019

Balansbudgeten visar vilka effekter budgeten för 2021 med inriktning för 2022 och 2023 har på stadens tillgångar och skulder. Den är upprättad utifrån förutsättningarna i bokslut 2019, budget 2020 och 2021 samt enligt det finansiella målet att soliditeten inklusive ansvarsförbindelsen inte ska vara lägre än 34,0 procent på längre sikt. På kort sikt ska soliditeten inte understiga 30,0 procent. Omsättningstillgångarna är beräknade enligt förutsättningen att stadens likviditet inte ska förändras under planperioden.

KASSAFLÖDESANALYS

Den löpande verksamheten	Budget 2020	Budget 2021	Plan 2022	Plan 2023
Årets resultat	0,1	0,1	108,5	379,3
Förändring eget kapital övrigt	125,0	125,0	125,0	125,0
Justering ej likvidpåverkande poster	2 103,2	2 487,6	2 564,7	2 532,5
Utbetalning avsättningar	-717,0	-800,0	-2 200,0	-1 200,0
Förändring kortfr fordr, lån o lager	0,0	0,0	0,0	1,0
Kassaflöde från löpande verksamhet	1 511,3	1 812,7	598,2	1 837,8
Investeringsverksamhet				
Investering i materiella anläggningstillgångar	-7 760,2	-7 266,0	-7 060,1	-6 928,1
Försäljning materiella anläggningstillgångar	1 120,0	1 220,0	1 140,0	1 100,0
Investering finansiella anläggningstillgångar	0,0	0,0	0,0	0,0
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-6 640,2	-6 046,0	-5 920,1	-5 828,1
Finansieringsverksamheten				
Förändring låneskuld	5 128,9	4 233,3	5 321,9	3 990,3
Årets kassaflöde	0,0	0,0	0,0	0,0

*Ingående värde korrigerat enligt bokslut 2019

Kassaflödesanalysen visar vilka effekter budgeten för 2021 med inriktning för 2022 och 2023 har på stadens betalflöden. Analysen visar vilket bidrag den löpande verksamheten lämnar, hur mycket investeringsverksamheten förbrukar samt vilket tillflöde i form av lån som krävs för att hålla en oförändrad likviditet.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

22. Förslaget till budget 2021 och inriktning för 2022-2023 för **finansförvaltning** godkänns

Förslag till budget och ägardirektiv 2021 och inriktning 2022-2023 för koncernen Stockholms Stadshus AB

Bolagskoncernen Stockholms Stadshus AB

Bolagskoncernen ska under perioden prioritera affärsmässiga investeringar som är nödvändiga för en snabbt växande stad.

Kommunkoncernens stora investeringsvolym medför ett ökat ansvar för bolagen med fokus på styrning, effektivitet, kostnadsmedvetenhet och prioriteringar i de stora projekten samt översyn av befintligt bestånd för att identifiera strategiskt lämpliga objekt att avyttra. Det är angeläget med en balans mellan egen finansiering och upplåning så att den finansiella stabiliteten inte äventyras. Det är även angeläget att ersättningsinvesteringar inte trängs ut av nyproduktionsprojekt. Omvärldsfaktorer såsom räntekostnadsnivåer och byggkostnadsutveckling innebär finansiella risker som måste bevakas för att planerade projekt ska kunna genomföras med rimliga avkastningskrav och utan att generera nedskrivningsbehov.

Bolagskoncernen ska ha en aktiv fastighetsförvaltning och utveckla fastighetsbestånden långsiktigt för att nå en bättre struktur när det gäller standard, geografiskt läge och åldersfördelning.

Bolagen har ett särskilt uppdrag att minska administrativa och indirekta produktionskostnader och att utföra sitt uppdrag effektivt utifrån respektive bolags förutsättningar och verksamhet.

Bolagskoncernen Stockholms Stadshus AB:s uppgifter

Koncernen Stockholms Stadshus AB omfattar merparten av Stockholms stads aktiebolag. Stockholms Stadshus AB är moderbolaget i koncernen som består av 16 aktiva dotterbolag eller underkoncerner, samt två intressebolag.

Styrelsen för Stockholms Stadshus AB, koncernstyrelsen, ska fatta de principiella beslut som krävs för att kommunfullmäktiges mål ska nås. Dotterbolagens styrelser och verkställande ledningar har det operativa ansvaret för att kommunfullmäktiges beslut verkställs.

Koncernen Stockholms Stadshus	2020	2021	2022	2023
Resultat efter finansnetto, mnkr	1 555	1 462	1 557	1 638
Investeringar, mnkr	13 417	12 976	13 568	13 918

Moderbolaget Stockholms Stadshus AB

Stockholms Stadshus AB ska bidra till stadens långsiktiga strategi att renodla fastighetsägandet i samband med översyn av stadens fastighetsbestånd. Möjligheterna att tillsammans med fastighetsbolagen överföra fastigheter mellan bolag som ur ett nyttjandeperspektiv bör utvecklas för annat ändamål, ska prövas kontinuerligt.

Moderbolaget Stockholms Stadshus AB:s uppgifter

Stockholms Stadshus AB har en sammanhållande funktion för huvuddelen av Stockholms stads aktiebolag och ska leda bolagskoncernen. I kommunfullmäktiges direktiv ingår att svara för övergripande utveckling, strategisk planering, löpande översyn och omprövning, utöva ekonomisk kontroll och uppföljning, samt att utveckla styrformer och samspelet mellan ägare, koncernledning och dotterbolag. Moderbolaget följer upp av kommunfullmäktige beslutade indikatorer och av kommunfullmäktige gemensamma direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser, i samverkan med stadsledningskontoret. Moderbolaget ska inom ramen för kommunstyrelsens uppsiktsplikt återföra väsentlig och strategisk information till kommunstyrelsen.

Ägardirektiv för 2021-2023

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

- säkerställa implementeringen och följa upp arbetet med stadens trygghets- och säkerhetsprogram i bolagens verksamheter
- tillsammans med kommunstyrelsen och stadsbyggnadsnämnden fortsätta utreda trygghetscertifiering eller motsvarande åtgärder vid nyproduktion samt mål om att hela allmännyttan är trygghetscertifierad år 2030
- tillsammans med kommunstyrelsen leda arbetet med att flytta ut stadens förvaltningar och bolag, från innerstad till yttre stad

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

- utveckla kommunkoncernens strategiska planering och uppföljning för en långsiktig hållbar energi- och elförsörjning
- säkerställa implementeringen och följa upp arbetet med stadens näringslivspolicy i bolagens verksamheter
- säkerställa implementeringen och följa upp arbetet med stadens miljöprogram i bolagens verksamheter
- säkerställa att dotterbolagen löpande prövar möjligheten till lokal elproduktion genom solceller
- säkerställa effektiva processer i bostadsbyggandet samt att samhällsservice planeras i tidiga skeden

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

- kontinuerligt genomföra försäljning av icke strategiskt bestånd, för att stadens skuldsättning inte ska öka
- leda och följa upp arbetet med strukturförändringar i fastighetsägandet för att renodla och effektivisera stadens fastighetsbestånd

Stockholms Stadshus AB	2020	2021	2022	2023
Resultat efter finansnetto, mnkr	36	28	13	13
Investeringar, mnkr	0	0	0	0

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
1.1 I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svenskkunskaper är kort	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	9 000	9 000	9 000
Obligatorisk bolagsindikator				
2.5 Stockholm är en hållbar stad med god livsmiljö	Minskning av CO2e till 2023	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.2. Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Aktivt Medskapandeindex	82	83	83
	Index Bra arbetsgivare	84	84	84
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Andel upphandlingar där marknadssdialog har genomförts	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse

Kommunfullmäktiges aktiviteter

Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska i samarbete med Stockholms Stadshus AB intensifiera arbetet med att öka stadens kunskaper om och samlade förmåga inom säkerhetsskydd. (1.2)	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med Stockholms Stadshus AB samt samtliga nämnder och bolagsstyrelser fortsätta planeringen för civilt försvar med utgångspunkt i den stadsövergripande projektplanen. (1.2)	2021-01-01	2021-12-31
SISAB ska med stöd av Stockholms Stadshus AB och miljö- och hälsoskyddsnämnden jämföra miljöprogrammet med standarden i Miljöbyggnad Silver och bolagets projekteringsanvisningar, och utifrån stadens miljöprogram tillsammans med krav på god och hälsosam inomhusmiljö identifiera och ta fram en kravnivå för nyproduktion inom staden. (2.5)	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska under 2021 tillsammans med SISAB och Stockholms Stadshus AB utreda en omarbetning av schablonerna i samverkansavtalet och samtidigt pröva en övergång till att basera inhyrningarna på lokalarea i stället för bruttoarea. (3.2)	2021-01-01	2021-12-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

23. Förslaget till mål och ägardirektiv för 2021-2023 för **Stockholms Stadshus AB** godkänns

Bostadsbolagen

Gemensamt för de tre bolagen

De kommunala bostadsbolagens huvudsakliga uppgift är att bygga och förvalta bostäder och därmed bidra till stadens bostadsförsörjning.

Bolagen utgör en stor del av stadens och stockholmarnas samlade förmögenhet och måste därför skötas på ett allmännyttigt och affärsmässigt sätt. Bolagen ska vara ekonomiskt starka och medverka till att Stockholm får en väl fungerande bostadsmarknad som kännetecknas av trygghet, god rörlighet, tillgänglighet och rimliga hyror. Bolagen ska bygga hyresbostäder med hyror som även unga, studenter och andra grupper med svag ställning på bostadsmarknaden har råd att efterfråga. Nyproduktion av bostäder ska ske kostnadseffektiv och bolagens lönsamhet ska öka genom effektiviseringar på drift och administration. Bolagens förbättrade resultat under perioden ska inte innebära någon ambitionssänkning för fastighetsunderhållet. Bolagen ska öka sin egenfinansieringsgrad.

Syftet med de justerade produktionsmålen är att stimulera, möjliggöra och svara upp mot en önskan från andra aktörer att bygga hyresrätter. Utifrån upprätthållandet av takten i bostadsbyggandet med hjälp av privata aktörer, kan ett stort antal byggarbetaryrken, arkitektkontor, byggtreprenörer med flera sysselsättas. Vid händelse av förändrat konjunkturläge inom fastighetsmarknaden och en byggnadstakt som inte långsiktigt kan svara upp mot målen, kan målen för de allmännyttiga bolagen komma att justeras.

Ökad tillgänglighet för äldre och personer med funktionsnedsättning ska tas i beaktande vid nyproduktion och renoveringar. Byte till bostäder med god tillgänglighet ska underlättas för dessa grupper, exempelvis genom bostäder på entréplan eller i hyreshus med hiss.

Bostadsbolagen ska verka för social hållbarhet genom att aktivt främja fler överkomliga bostäder för de mest behövande och aktivt verka för att minska våld i hemmet. Bolagen ska, tillsammans med berörda nämnder och styrelser, medverka till åtgärder för ökad trygghet och attraktivitet i stadsmiljön.

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolagen

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

- genom ett samlat grepp och fokuserade insatser göra Stockholm till en tryggare stad för de boende i samverkan med kommunstyrelsen, berörda nämnder, bolag och andra relevanta aktörer. Med hjälp av lärdomar från tidigare dialogdrivna områdesprojekt i ytterstaden bidrar bolagsstyrelserna till målet om att inte ha några utsatta eller särskilt utsatta områden. Hyresgäster ges en tydlig väg in till respektive bostadsbolag för att föreslå trygghetsskapande åtgärder.
- stärka hyresgästernas möjlighet att påverka grad av standardhöjning i samband med upprustning
- fortsätta arbetet med att ta fram plan för underhåll och upprustning där tekniskt underhåll prioriteras
- följa teknikutvecklingen kring moderna lösningar för inomhustemperatur
- verka för att hyresgästlokaler utvecklas.
- samverka med socialnämnden kring vräkningsförebyggande åtgärder och arbeta för att minimera antalet avhysningar
- arbeta med trygghetskameror som en insats där så är relevant

R III

Bo-bolagen:2

- initiera dialog med hyresgäster om otrygga platser
- delta i stadens arbete mot våldsbejakande extremism
- bidra till stadens gemensamma arbete om att förmedla försöks- och träningslägenheter, Bostad Först, förturslägenheter och skyddade boenden för våldsutsatta
- skapa förutsättningar för flexibel lokalanvändning
- i syfte att öka nyttjandegraden av stadens lokaler bör bostadsbolagen samverka med idrottsnämnden, kulturnämnden och externa aktörer för att förenkla och möjliggöra upplåtelse för civilsamhälle och kulturlivet
- aktivt arbeta med att levandegöra bottenvåningar för att öka trygghet och trivsel i beståndet och närmiljön.
- i samarbete med socialnämnden, stadsdelsnämnderna och Bostadsförmedlingen i Stockholm AB motverka oriktiga hyresförhållanden på bostadsmarknaden samt tillhandahålla stöd och hjälp för att motverka utsattheten för de som berörs
- intensifiera arbetet mot oriktiga hyresförhållanden, olovlig andrahandsuthyrning och bostadsrelaterade bedrägerier enligt best practice bland bolagen
- i samverkan med miljö- och hälsoskyddsnämnden, socialnämnden, stadsdelsnämnderna samt rättsvårdande myndigheter och skatteverket motverka den svarta ekonomin och organiserad brottslighet
- i samarbete med socialnämnden och äldre- och funktionsnäringsnämnden ta fram en enhetlig definition av vad en tillgänglig bostad är, tillsammans med Micasa inventera bostadsbostadsbeståndet utifrån denna definition, och i samarbete med Bostadsförmedlingen i Stockholm AB och Micasa göra resultatet sökbart för bostadssökande
- delta i arbetsmarknadsnämndens integrationspakt, exempelvis genom att erbjuda arbetstillfällen och använda sysselsättningsfrämjande krav i upphandlingar när så är lämpligt verka för god rörlighet inom det egna beståndet
- utveckla formerna för så kallade kompiskontrakt
- i samarbete med stadsdelsnämnderna, arbetsmarknadsnämnden, idrottsnämnden och socialnämnden ta ett ökat socialt ansvar kring sina fastigheteter genom att exempelvis samverka med relevanta aktörer i civilsamhället och näringslivet samt de boende
- tillsammans med Micasa utreda för- och nackdelar av gemensamma förmedlingsregler för stadens seniorbostadsbestånd

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

- uppnå en nybyggnationstakt på 600 allmännyttiga bostäder där över 50 procent ska vara Stockholmshus
- verka för att studentbostäder byggs där det är lämpligt, både temporära och stadigvarande
- analysera behovet av och möjligheter att tillskapa en större andel stora bostäder i nyproduktion och ombyggnation
- beakta befintligt bestånd lokalt där man bygger nytt i syfte att, där det är tillämpligt, bidra till att en mångfald av storlekar på bostäder byggs
- stimulera delningsekonomi exempelvis genom att arbeta för bilpool och cykelpool i all nybyggnation
- leda arbetet med projekt Stockholmshuset, och tillsammans med exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden säkerställa planering och genomförande av projektet. Detta sker bland annat genom deltagande i styrgrupp, arbetsgrupp samt andra erforderliga samarbetsgrupper. Projektet ska vidareutvecklas i syftet att förenkla planeringsprocessen, sänka byggkostnaderna och få ned hyresnivåerna. Stockholmshuset ska även vidareutvecklas gestaltningsmässigt för att passa in i flera olika bebyggelse typer. Denna utveckling ska bidra till en ökad trygghet i staden.

- tillsammans med stadsbyggnadsnämnden och exploateringsnämnden utveckla arbetet med Stockholmshus och utreda privata aktörers möjlighet att bygga Stockholmshus eller motsvarande alternativ
- verka för byggandet av fler kollektivhus, och andra alternativa boendeformer
- bedöma möjligheten att omvandla befintliga byggnader till grupp- och servicebostäder, samt underlätta byggandet av bostäder för personer med funktionsnedsättning i samråd med berörda nämnder
- bidra till stadens mål för att öka antalet laddplatser, exempelvis genom att i samarbete med externa aktörer bygga fler laddplatser i anknötning till befintliga fastigheter samt vid nyproduktionsprojekt, eller större renoveringsprojekt där parkeringsplatser ingår
- välja fjärrvärme som uppvärmningsmetod vid nyproduktion eller ombyggnad utifrån lönsamhetskrav och ett stadsövergripande perspektiv på kraftfrågor, eleffekt och klimat
- delta i trafiknämndens framtagande av en nämndövergripande handlingsplan för att upprätthålla och innovativt utveckla stadens arbete med skadedjursbekämpning
- bidra till att uppnå stadens mål för matavfallsinsamling, samt planera för krav om fastighetsnära eller kvartersnära insamling
- bidra till en stärkt samverkan för effektiv snöröjning inom och i anslutning till bolagens fastigheter
- prioritera och åtgärda klimatrelaterade risker såsom effekter av skyfall och värmeböljor befintlig och planerad bebyggelse
- intensifiera arbetet med att genomföra energieffektiviserande åtgärder
- vid nybyggnation och renovering utgå från att tak ska nyttjas, antingen med solceller eller med gröna tak
- arbeta för att öka andelen plusenergi- eller passivhus inom sina bestånd i syfte att på sikt uppnå en neutral eller negativ nettoanvändning av uppvärmningsenergi
- bidra till en effektiv stadsutveckling genom att delta i en samlad produktionsplanering tillsammans med kommunstyrelsen, exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden och andra berörda nämnder och bolagsstyrelser
- verka för en ökad nybyggnation av flerbostadshus i trä med målet att 20 procent uppförs i massivträstomme
- delta i arbetet med att främja stadens kultur- och nöjesliv för att stärka stadens attraktions- och konkurrenskraft
- i högre utsträckning utreda vilka fastigheter i bestånden som har förutsättningar för påbyggnationer på taken, exempelvis genom extra våningstal eller radhus

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

- effektivisera förvaltningsorganisationen och skapa gemensamma funktioner i förvaltning och byggande
- avyttra fastigheter som saknar strategisk betydelse
- samordna förvaltnings- och utvecklingsinsatser avseende teknisk infrastruktur för fiberinstallationer
- bistå äldre- och stadsdelsnämnderna med införandet av smarta lås
- fortsätta förbättringsarbetet med bolagens upphandlingskompetens
- beakta teknologisk utveckling inom miljö- och klimatområdet såsom energilagring för överskottsel från bolagets elproduktion i syfte att nå ett hållbart och energieffektivt bestånd

R III Bo-bolagen:4

- överväga strategiska övertaganden av enskilda bostadsrättsprojekt om de ekonomiska förutsättningarna är tillräckligt gynnsamma och det krävs för att få framdrift i stadsutvecklingsprojekt
- utreda om och hur innovativa spetsprojekt inom miljöområdet kan genomföras med lägre kalkylränta, samt vilka kostnader det skulle innebära

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
1.1 I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svenskkunskaper är kort	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	9 000	9 000	9 000
Obligatorisk nämndindikator				
1.2 Stockholm är en trygg, säker och välskött stad att bo och vistas i	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Bostadsbolagens hyresgästers nöjdhet med bostad, allmänna utrymmen och utemiljö	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse
2.2. Stockholm byggs attraktivt, tätt och funktionsblandat utifrån människors och verksamheters skiftande behov	Antal påbörjade hyresrätter av stadens bostadsbolag	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse
2.5. Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö	El- och värmeproduktion baserad på solenergi	4 560 MWh	5 320 MWh	6 080 MWh
	Totalt köpt energi i stadens verksamheter	1945 GWh	1945 GWh	1945 GWh
	Relativ energieffektivisering i stadens verksamheter	3 % effektivisering relativt 2018	4 % effektivisering relativt 2018	5 % effektivisering relativt 2018
	Andel hämtställen med matavfallsinsamling av hämtställen med möjlighet till matavfallsinsamling	80 %	90 %	90 %
	Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	100 %	100 %	100 %

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
Obligatorisk nämndindikator				
	Minskning av CO2e till 2023	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Andel LCA-beräknade nybyggnadsprojekt	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.2. Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna	Andel investeringsprojekt som vid beslut om genomförande avviker mer än 15 procent jämfört med senast fattade inriktningsbeslut.	0 %	0 %	0 %
	Andel upphandlade avtal där kontinuerlig uppföljning genomförs	90 %	90 %	90 %
	Aktivt Medskapande-index	82	83	83
	Index Bra arbetsgivare	84	84	84
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/ styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/ styrelse
	Andel upphandlingar där marknadssdialog har genomförts	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/ styrelse

Kommunfullmäktiges aktiviteter

Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, idrottsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, socialnämnden, stadsbyggnadsnämnden, utbildningsnämnden, trafiknämnden, äldreomsorgen, stadsdelsnämnderna, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, AB Svenska Bostäder, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB samt Stockholm Vatten och Avfall AB implementera handlingsplanen för klimatanpassning vid skyfall och värmeböljor (2.5)	2021-01-01	2021-12-31
AB Familjebostäder, AB Stockholmshem och AB Svenska Bostäder ska utifrån erfarenheterna från Stockholmshuset projekten kartlägga vad som driver produktionskostnaderna, i syfte att se vilka effektiviseringsmöjligheter eller justeringar av krav som kan göras för att minska kostnaderna (2.2)	2021-01-01	2021-12-31
Exploateringsnämnden ska, i samarbete med AB Familjebostäder, AB Stockholmshem och AB Svenska Bostäder, utreda hur fler stora bostäder kan bidra till att minska ofrivillig trångboddhet (2.2)	2021-01-01	2021-12-31

AB Svenska Bostäder

Bolaget ska skapa bästa möjliga förhållanden för sina hyresgäster så att goda hyresgästrelationer bevaras samtidigt som boendet ska kunna anpassas efter de behov som uppkommer i livets olika faser. Bolaget ska eftersträva en hög kvalitet i underhåll och service.

Bolagets uppgift

Bolagets huvudsakliga uppgift är att bygga och förvalta bostäder och därmed bidra till stadens bostadsförsörjning.

Dotterbolaget AB Stadsholmen äger och förvaltar fastigheter av stort kulturhistoriskt värde. Bolaget ska förena kulturarvet med en långsiktig affärsmässighet.

Ägardirektiv för 2021-2023

Utöver det som beskrivs i Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska bolaget

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

- upprätthålla boendekvaliteten och de kulturhistoriska värdena i AB Stadsholmens bestånd

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

- slutföra arbetet med att genomföra avyttring av Vällingby Centrum
- ansvara för kommunkoncernens gemensamma inköpskategori vitvaror
- utreda hur den tidigare panncentralen på Halmstadsvägen i Björkhagen kan bevaras och utvecklas

AB Svenska Bostäder	2020	2021	2022	2023
Resultat efter finansnetto, mnkr	224	236	229	220
Investeringar, mnkr	2 270	2 150	2 150	2 150

Kommunfullmäktiges aktiviteter

Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
AB Svenska Bostäder ska intensifiera arbetet med att energieffektivera ytterligare bland annat genom att installera digitala sensorer för att styra energiförbrukningen förutsatt att detta kan ske under affärsmässiga förutsättningar. (2.5)	2021-01-01	2021-12-31

AB Familjebostäder

Bolaget ska skapa bästa möjliga förhållanden för sina hyresgäster så att goda hyresgästrelationer bevaras samtidigt som boendet ska kunna anpassas efter de behov som uppkommer i livets olika faser. Bolaget ska eftersträva en hög kvalitet i underhåll och service.

Bolagets uppgift

Bolagets huvudsakliga uppgift är att bygga och förvalta bostäder och därmed bidra till stadens bostadsförsörjning.

Ägardirektiv för 2021-2023

Utöver det som beskrivs i Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska bolaget

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

- bistå SHIS i dess verksamhet och i byggandet av bostäder inom ramen för stadens bostadsförsörjningsansvar
- skapa permanenta genomgångsbostäder i SHIS regi för prioriterade grupper

Ägardirektiv för kommunfullmäktiges inriktningsmål finns också under de gemensamma ägardirektiven för de tre bostadsbolagen.

AB Familjebostäder	2020	2021	2022	2023
Resultat efter finansnetto, mnkr	300	340	329	331
Investeringar, mnkr	1 740	1 700	1 700	1 700

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
2.2. Stockholm byggs attraktivt, tätt och funktionsblandat utifrån människors och verksamheters skiftande behov	Antal tillkomna permanenta genomgångsbostäder i SHIS regi	150	150	150

Kommunfullmäktiges aktiviteter

Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
AB Familjebostäder ska intensifiera arbetet med att energieffektivisera ytterligare bland annat genom att installera digitala sensorer för att styra energiförbrukningen förutsatt att detta kan ske under affärsmässiga förutsättningar. (2.5)	2021-01-01	2021-12-31

AB Stockholmshem

Bolaget ska skapa bästa möjliga förhållanden för sina hyresgäster så att goda hyresgästrelationer bevaras samtidigt som boendet ska kunna anpassas efter de behov som uppkommer i livets olika faser. Bolaget ska eftersträva en hög kvalitet i underhåll och service.

Bolagets uppgift

Bolagets huvudsakliga uppgift är att bygga och förvalta bostäder och därmed bidra till stadens bostadsförsörjning.

Ägardirektiv för 2021-2023

Utöver det som beskrivs i Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska bolaget

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

- bistå SHIS i dess verksamhet och i byggandet av bostäder inom ramen för stadens bostadsförsörjningsansvar, vilket bland annat innebär byggande av modulbostäder
- skapa permanenta genomgångsbostäder i SHIS regi för prioriterade grupper
- i samarbete med Kulturhuset Stadsteatern utveckla kulturhusverksamheten i Skärholmen

Ägardirektiv för kommunfullmäktiges inriktningsmål finns också under de gemensamma ägardirektiven för de tre bostadsbolagen.

AB Stockholmshem	2020	2021	2022	2023
Resultat efter finansnetto, mnkr	400	480	475	495
Investeringar, mnkr	2 283	1 389	1 693	1 652

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
2.2. Stockholm byggs attraktivt, tätt och funktionsblandat utifrån människors och verksamheters skiftande behov	Antal tillkomna permanenta genomgångsbostäder i SHIS regi	150	150	150

Kommunfullmäktiges aktiviteter

Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stockholmshem ska i samverkan med socialnämnden se över möjligheten till inrättandet av bostäder med särskild service vid genomgripande renoveringar av allmännyttan. (2.2)	2021-01-01	2021-12-31
AB Stockholmshem ska intensifiera arbetet med att energieffektivisera ytterligare bland annat genom att installera digitala sensorer för att styra energiförbrukningen förutsatt att detta kan ske under affärsmässiga förutsättningar. (2.5)	2021-01-01	2021-12-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

24. Förslaget till mål och ägardirektiv för 2021-2023 för bostadsbolagen, **AB Svenska Bostäder**, **AB Familjebostäder** och **AB Stockholmshem** godkänns

Micasa Fastigheter i Stockholm AB

Micasa Fastigheter i Stockholm AB ansvarar för att tillhandahålla och skapa fler välskötta, trygga och tillgängliga bostäder till stadens äldre och personer med funktionsnedsättning samt till stadens prioriterade grupper. Bolaget ska prioritera underhållsåtgärder i fastigheter med stora underhållsbehov. Bolaget ska öka sin egenfinansieringsgrad.

Det är angeläget att bolaget har en ledande roll i stadens äldreboendeplanering och försörjning. Bolaget ska bidra till att uppfylla stadens bostadsmål för personer över 85 år. Bolaget ska också med berörda nämnder och andra parter delta i planeringen för boenden inom bolagets målgrupp. Plan för nybyggnad av seniorboenden anger inriktningen för det fortsatta arbetet med boendeformen. All nyproduktion ska ske kostnadseffektivt. Bolaget ska bidra till att stadens kostnader för lokaler hålls så låga som möjligt.

Bolagets uppgifter

Micasa Fastigheter i Stockholm AB äger, bygger och förvaltar, vård- och omsorgsboenden, servicehus seniorbostäder, LSS-boenden och bostäder för grupper med svag ställning på bostadsmarknaden. Bolaget ska skötas på ett allmännyttigt och affärsmässigt sätt.

Ägardirektiv för 2021-2023

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

- utifrån stadens tillgänglighetsdefinition tillsammans med bostadsbolagen inventera bostadsbeståndet
- i samarbete med Bostadsförmedlingen i Stockholm AB fortsätta att medverka till att göra resultatet av tillgänglighetsinventeringen sökbart för bostadssökande
- fortsätta att arbeta för att uppnå en hög servicegrad
- arbeta för att utöka antalet gemensamhetsytor och aktivitetscenter vid befintliga och tillkommande seniorboenden i staden

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

- tillsammans med Stadshus AB, kommunstyrelsen och äldrenämnden fortsätta att se över bolagets strategi för utbyggnad av seniorbostäder utifrån stadens definition och behov, i enlighet med Boendeplanen
- skapa bostäder med fokus på trygghet och tillgänglighet för äldre, det vill säga så kallade seniorbostäder
- bidra till att uppnå stadens mål för matavfallsinsamling
- prioritera och åtgärda klimatrelaterade risker såsom effekter av skyfall och värmeböljor
- intensifiera arbetet med att genomföra energieffektiviserande åtgärder och vid nybyggnation och renovering alltid beakta möjlig installation av solceller, vid behov av kompetensförsörjning inom energieffektivisering
- med stöd av miljö- och hälsoskyddsnämnden och servicenämnden byta ut energineffektiva ljuskällor för mer energieffektiv belysning med lika eller förbättrad ljuskvalitet
- med stöd av miljö- och hälsoskyddsnämnden, fortsätta arbetet med en utfasning

av direktverkande el för uppvärmning (inkl. kallhyra, elektrisk varmvattenberedning) och föreslå elbesparande alternativ

- delta i stadens fortsatta arbetet med LCA i byggprocessen och miljö- och hälsoskyddsnämndens utredning av kravnivå för byggmaterials klimatpåverkan
- verka för att fler byggnader uppförs i trämaterial
- fortsätta arbeta för att skapa tillgängliga gröna, trygga och trevliga utemiljöer för såväl boende som personal i och omkring fastigheterna

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

- bidra till en aktiv fastighetsförvaltning för att skapa utrymme för investeringar samt genomföra försäljningar av fastigheter som staden inte har behov av
- fortsätta arbetet med att utveckla samverkan med stadsdelsnämnderna för bättre rutiner i underhållsplanering
- fortsätta att medverka i arbetet för ökad andel externt ägande av vård- och omsorgsboenden i samråd med berörda stadsdelsnämnder och efter noggrann analys ur ett långsiktigt driftkostnadsperspektiv, om ekonomiskt fördelaktigt, överlåta ett pågående vård- och omsorgsboendeprojekt, i planeringsskede, till extern byggaktör, för tredjepartsuthyrning till staden
- i samband med behov av periodiskt underhåll av särskilda boenden noga värdera investeringsutgifterna med tillkommande hyreseffekter i förhållande till behovet av fastigheten och vilka andra alternativ som finns.
- minska administrativa och driftkostnader med 2% och öka satsningen på underhåll med motsvarande belopp
- tillsammans med bostadsbolagen bistå äldrenämnden och stadsdelsnämnderna med införandet av smarta lås i bolagets seniorbostäder och i bostadsbolagens bestånd

Micasa Fastigheter i Stockholm	2020	2021	2022	2023
Resultat efter finansnetto, mnkr	128	124	61	59
Investeringar, mnkr	510	824	1 137	1 333

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
1.1 I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svenskkunskaper är kort	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	9 000	9 000	9 000
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
2.5. Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö	El- och värmeproduktion baserad på solenergi	4 560 MWh	5 320 MWh	6 080 MWh
	Relativ energieffektivisering i stadens verksamheter	3 %	4 %	5 %
	Totalt köpt energi i stadens verksamheter	1945 GWh	1945 GWh	1945 GWh

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
	Andel hämtställen med matavfallsinsamling av hämtställen med möjlighet till matavfallsinsamling	80 %	90 %	90 %
	Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	100 %	100 %	100 %
Obligatorisk nämndindikator				
	Minskning av CO2e till 2023	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Andel LCA-beräknade nybyggnadsprojekt	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.2. Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna	Andel investeringsprojekt som vid beslut om genomförande avviker mer än 15 procent jämfört med senast fattade inriktningsbeslut.	0 %	0 %	0 %
	Andel upphandlade avtal där kontinuerlig uppföljning genomförts	90 %	90 %	90 %
	Aktivt Medskapandeindex	82	83	83
	Index Bra arbetsgivare	84	84	84
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Andel upphandlingar där marknadsdialog har genomförts	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse

Kommunfullmäktiges aktiviteter

Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Micasa Fastigheter AB ska tillsammans med äldregruppen utreda om det finns ett behov och en efterfrågan av kollektivboenden, och hur en sådan efterfrågan i så fall ser ut. (1.5)	2021-01-01	2021-12-31
Socialnämnden ska tillsammans med äldregruppen, kommunstyrelsen och MICASA utreda stadsgemensamma riktlinjer för trådlöst internet och optimal organisation för fortsatt utveckling av välfärdsteknologi inom stadens äldreomsorg och bostäder med särskild service. (1.5)	2021-01-01	2021-12-31

R II

Micasa:4

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Äldrenämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna och Micasa genomföra en utredning av hörselmiljöerna på stadens äldreboenden och att ta fram förslag på förbättringsåtgärder. (1.5)	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, idrottsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, socialnämnden, stadsbyggnadsnämnden, utbildningsnämnden, trafiknämnden, äldrenämnden, stadsdelsnämnderna, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, AB Svenska Bostäder, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB samt Stockholm Vatten och Avfall AB implementera handlingsplanen för klimatanpassning vid skyfall och värmeböljor. (2.5)	2021-01-01	2021-12-31
Micasa ska intensifiera arbetet med att energieffektivisera ytterligare bland annat genom att installera digitala sensorer för att styra energiförbrukningen förutsatt att detta kan ske under affärsmässiga förutsättningar. (2.5)	2021-01-01	2021-12-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

25. Förslaget till mål och ägardirektiv för 2021-2023 för **Micasa Fastigheter i Stockholm AB** godkänns

Bostadsförmedlingen i Stockholm AB

Bostadsförmedlingen i Stockholm AB ska medverka till en effektiv bostadsförmedling och förmedla lägenheter i ett öppet och transparent system efter kötid.

Bostadsförmedlingen i Stockholm AB ska vara öppen för alla. I de fall det finns intresse från fastighetsägare i kringliggande kommuner ska bostadsförmedlingen därför kunna förmedla bostäder även i Stockholms arbetsmarknadsregion. Bolaget ska med sin verksamhet trygga en väl fungerande regional marknadsplats för hyresrätter. För att få tillgång till flera försöks- och träningslägenheter behöver privata fastighetsägare lämna fler lägenheter till bolaget för förmedling.

Bolagets uppgifter

Bolagets uppgift är att svara för reguljär bostadsförmedling, evakuering och förmedling av förturslägenheter inklusive försöks- och träningslägenheter, förmedling av lägenheter till stadens bostadsbolags internköer samt förmedling av kategoribostäder såsom student- och seniorboenden. Bolaget ska vara ett aktivt verktyg i den sociala bostadspolitiken.

Ägardirektiv för 2021-2023

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

- att stärka kontrollen av intyg i syfte att säkerställa rättssäkerheten inom förmedlingsprocessen
- bidra i arbetet med att underlätta för ungdomar att komma in på bostadsmarknaden
- öka antalet inlämnade lägenheter från privata fastighetsägare/förvaltare
- fortsätta arbetet med att utreda och fördjupa sig i frågan om hur bostadskön kan utvecklas, för att göra fler bostäder överkomliga i synnerhet för resurssvaga hushåll
- bidra till stadens mål om att förmedla försöks- och träningslägenheter inklusive Bostad Först
- i utökad samverkan med bostadsbolagen, SHIS Bostäder, stadsdelsnämnderna och socialnämnden säkerställa att minst 150 genomgångsbostäder tillhandahålls och kommer barnfamiljer som under lång tid levt i osäkra boendeförhållanden tillgodo
- i samarbete med socialnämnden, stadsdelsnämnderna och stadens bostadsbolag samverka kring oriktiga hyresförhållanden på bostadsmarknaden
- fortsätta med branschsamarbetet Stockholm Bygger och Stockholmsrummet i Kulturhuset
- säkerställa att de skyddade boenden som idag har lägenheter i stadens bostadsbolag kan byta dessa mot jämförbara lägenheter när verksamheten av skyddsskäl så kräver
- i samarbete med bostadsbolagen säkerställa tillgången till skyddade boenden för våldsutsatta
- säkerställa att personer med stora behov av anpassningsåtgärder i hemmet erbjuds förtur till anpassade lägenheter
- i samarbete med bostadsbolagen och Micasa AB göra resultatet av tillgänglighetsinventeringen sökbart för bostadssökande
- i dialog med privata fastighetsägare informera om goda erfarenheter från stadens allmännyttiga bolag och deras sänkta inkomstkrav, i syfte att fler ska göra motsvarande justeringar av sina krav

Bostadsförmedlingen i Stockholm AB	2020	2021	2022	2023
Resultat efter finansnetto, mnkr	0	0	0	0
Investeringar, mnkr	1	1	1	1

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
1.1 I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svenskkunskaper är kort	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	9 000	9 000	9 000
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
1.4 I Stockholm får människor i behov av stöd insatser i tid präglade av hög kvalitet, evidens och rättssäkerhet	Antal förmedlade bostad först och försöks- och träningslägenheter via Bostadsförmedlingen	600	600	600
3.2. Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna	Andel upphandlade avtal där kontinuerlig uppföljning genomförs	90 %	90 %	90 %
	Aktivt Medskapande-index	82	83	83
	Index Bra arbetsgivare	84	84	84
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Andel upphandlingar där marknadsdialog har genomförts	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse

Kommunfullmäktiges aktiviteter

Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Socialnämnden ska i samarbete med Bostadsförmedlingen i Stockholm AB och exploateringsnämnden ta fram en plan för hur privata fastighetsägare kan bidra med fler försöks- och träningslägenheter. (2.2)	2021-01-01	2021-12-31
Socialnämnden ska i samarbete med Bostadsförmedlingen i Stockholm AB och stadsdelsnämnderna genomföra åtgärder och nödvändiga ändringar samt se över hela processkedjan för att säkerställa att personer	2021-01-01	2021-06-30

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
som är utsatta för våld i nära relation och har rätt till förtur också får tillgång till det. (1.4)		

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

26. Förslaget till mål och ägardirektiv för 2021-2023 för **Bostadsförmedlingen i Stockholm AB** godkänns

Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB)

SISAB ska ha en ledande roll i planeringsarbetet för fortsatt utbyggnad av trygga skolor och förskolor i Stockholm. I detta arbete är deltagandet i SAMS (samordnad skolplanering i Stockholm) en viktig del.

Planeringsprocessen av bostäder, förskolor och skolor behöver samordnas och vara prognossäker. SISAB ska tillsammans med utbildningsnämnden, exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden och övriga berörda nämnder säkerställa att planering av nya områden sker med ett skoltal samt att skol- och förskolebyggnationen förenar ändamålsenlighet och kostnadseffektivitet.

Bolaget ska öka sin egenfinansieringsgrad.

Bolagets uppgift

Bolaget ska tillhandahålla ändamålsenliga, kvalitativa, trygga, miljömässigt hållbara, flexibla och kostnadseffektiva lokaler för stadens förskole- och skolverksamhet.

Ägardirektiv för 2021-2023

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

- verka för en giftfri skolmiljö
- i samarbete med kommunstyrelsen arbeta förebyggande mot skadegörelse, klotter, nedskräpning och annan kriminalitet
- fortsätta att arbeta aktivt med att öka tryggheten på skolgårdar och ytor i anslutning till bolagets fastigheter
- fortsätta att delta i utbildningsnämndens arbete för att Stockholms skolgårdar bättre kan rustas för att främja idrott och rörelseinriktad lek i syfte att tillvarata utemiljöer på bästa sätt
- fortsätta arbeta för att tillgodose en god inomhus- och utomhusmiljö avseende ljud, ljus, temperatur och luftkvalitet i stadens skolor och förskolor
- tillsammans med idrottsnämnden och utbildningsnämnden verka för att tillgängliggöra samtliga nybyggda skolidrottshallar för idrotts- och föreningsverksamhet, samt under året verka för att fler befintliga skollokaler och skolidrottshallar tillgängliggörs
- tillsammans med idrottsnämnden, fastighetsnämnden och exploateringsnämnden verka för att reinvesteringar i idrottsfastigheter såsom Brännkyrkahallen och Gubbängens idrottshall genomförs i extern aktörs regi

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

- intensifiera arbetet med att genomföra energieffektiviserande åtgärder, samt vid behov samverka med arbetsmarknadsnämnden för att identifiera stadens behov av kompetensförsörjning inom energieffektivisering
- prioritera och åtgärda klimatrelaterade risker såsom effekter av skyfall och värmeböljor
- vid nybyggnation och renovering alltid beakta möjlig installation av solceller
- fortsätta att verka för att fler skolor och förskolor byggs i trä, till exempel genom att ta fram en ny typ av modellförskola som är byggd i trä som ett komplement till framtidens förskola

- fortsätta utreda att tillföra tillagningskök i samband med renoveringar och nybyggnation
- med stöd av miljö- och hälsoskyddsnämnden, fortsätta arbetet med en utfasning av direktverkande el för uppvärmning (inkl. kallhyra, elektrisk varmvattenberedning) och föreslå elbesparande alternativ
- med stöd av miljö- och hälsoskyddsnämnden och servicenämnden byta ut energineffektiva armaturer för mer energieffektiv belysning med lika eller förbättrad ljuskvalitet
- vid nybyggnation projektera utifrån krav på att certifiera förskolor och skolor med motsvarande Miljöbyggnad, lägst silver

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

- säkerställa att all nyproduktion, ombyggnationer och renoveringar sker kostnadseffektivt, ur ett kommunkoncernperspektiv
- arbeta för ökad extern medverkan i skol- och förskoleutbyggnad, i förekommande fall tillsammans med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnder
- genomföra försäljningar av fastigheter där staden inte har ett långsiktigt strategiskt behov
- i samråd med berörda stadsdelsnämnder och efter noggrann analys ur ett långsiktigt driftkostnadsperspektiv överlåta ett eller flera pågående förskoleprojekt, i planeringsskede, till extern byggaktör
- efter beställning ansvara för inhyrningar gentemot externa aktörer av pedagogiska lokaler och i förekommande fall tillhörande idrottsfunktion. Ansvaret omfattar endast lokalanskaffning med LOU-moment
- tillsammans med utbildningsnämnden och i samråd med kommunstyrelsen och styrelsen för Stockholms Stadshus AB utveckla och implementera beslutsmodellen för vilka objekt som ska byggas av extern aktör och hyras in av staden via bolaget
- återbetala debiterad kostnad för skatt för ej avdragsgilla räntor under år 2019-2020
- finansiera minskning av återbetalad tidigare debiterad skatt genom minskning av den administrativa delen i samverkansavtalet med 9 kr/kvm
- göra justeringar i samverkansavtalet med Stockholms stad i syfte att öka incitament för alla parter att minska kostnaderna
- även år 2021 justera samverkansavtalets energischablon genom en minskning med 9 kr/kvm på samma sätt som för år 2020

SISAB	2020	2021	2022	2023
Resultat efter finansnetto, mnkr	20	-19	0	0
Investeringar, mnkr	2 000	1 800	2 002	2 200

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
1.1 I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svenskkunskaper är kort	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	9 000	9 000	9 000
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
2.5. Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö	El- och värmeproduktion baserad på solenergi	4 560 MWh	5 320 MWh	6 080 MWh
	Relativ energieffektivisering i stadens verksamheter	3 %	4 %	5 %
	Andel hämtställen med matavfallsinsamling av hämtställen med möjlighet till matavfallsinsamling	80%	90%	90%
	Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	100%	100%	100%
	Totalt köpt energi i stadens verksamheter	1945 GWh	1945 GWh	1945 GWh
Obligatorisk nämndindikator				
	Minskning av CO2e till 2023	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Andel LCA-beräknade nybyggnadsprojekt	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.2. Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna	Andel investeringsprojekt som vid beslut om genomförande avviker mer än 15 procent jämfört med senast fattade inriktningsbeslut.	0 %	0 %	0 %
	Andel upphandlade avtal där kontinuerlig uppföljning genomförts	90%	90%	90%
	Aktivt Medskapandeindex	82	83	83
	Index Bra arbetsgivare	84	84	84
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/ styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/ styrelse
	Andel upphandlingar där marknadsdialog har genomförts	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/ styrelse

Kommunfullmäktiges aktiviteter

Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, idrottsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, socialnämnden, stadsbyggnadsnämnden, utbildningsnämnden, trafiknämnden, äldre- och barnnämnden, stadsdelsnämnderna, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, AB Svenska Bostäder, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB samt Stockholm Vatten och Avfall AB implementera handlingsplanen för klimatanpassning vid skyfall och värmeböljor (2.5)	2021-01-01	2021-12-31
SISAB ska intensifiera arbetet med att energieffektivisera ytterligare bland annat genom att installera digitala sensorer för att styra energiförbrukningen förutsatt att detta kan ske under affärsmässiga förutsättningar (2.5)	2021-01-01	2021-12-31
SISAB ska med stöd av Stockholms Stadshus AB och miljö- och hälsoskyddsnämnden jämföra miljöprogrammet med standarden i Miljöbyggnad Silver och bolagets projekteringsanvisningar, och utifrån stadens miljöprogram tillsammans med krav på god och hälsosam inomhusmiljö identifiera och ta fram en kravnivå för nyproduktion inom staden (2.5)	2021-01-01	2021-12-31
SISAB ska tillsammans med kommunstyrelsen och utbildningsnämnden och Stockholms Stadshus AB fortsätta arbetet med att se över processer för att säkerställa kostnadseffektivitet (3.2)	2021-01-01	2021-12-31
I syfte att tillgängliggöra fler lokaler för idrotts-, kultur- och föreningsverksamhet, ska SISAB tillsammans med kommunstyrelsen, idrottsnämnden, utbildningsnämnden och Stadshus AB, utreda ansvarsfördelningen inom staden för tillgängliggörandet av skolidrottshallar och skollokaler. (3.2)	2021-01-01	2021-12-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

27. Förslaget till mål och ägardirektiv för 2021-2023 för **Skolfastigheter i Stockholm AB** godkänns

Stockholm Vatten och Avfall AB

Stockholm Vatten och Avfall AB ska med fortsatt tydlig miljöprofil säkerställa leverans av hälsosamt och gott vatten till hushåll och verksamheter i Stockholm och ombesörja avloppshantering av god kvalitet med så liten miljöpåverkan som möjligt. Bolaget ska arbeta för att kunna öka återvinningen av näringsämnen från avloppshanteringen utan att miljöbelastningen ökar samt säkerställa teknik och metodval för läkemedelsrening av avloppsvatten.

Bolaget ska verka för att förebygga uppkomsten av avfall, samt verkar för en effektiv och hållbar avfallshantering och återvinning i staden för att uppnå målet om ett resurs-smart Stockholm.

Avgifterna för allmänna vattentjänster ska sättas på en nivå som motsvarar och säkerställer en långsiktigt hållbar finansiering av verksamheten, det vill säga för säker dricksvatten- och avloppshantering och ökat underhåll av VA-nätet.

Stockholm Vatten och Avfall AB förväntas, sett över tid, inte redovisa någon ekonomisk vinst.

Bolagets uppgifter

Bolaget levererar dricksvatten och renar avloppsvatten i Stockholms stad och Huddinge kommun, samt ansvarar för avfallshanteringen i Stockholms stad. Bolagets ansvar omfattar också att äga och sköta ledningsnäten för vatten och avlopp, samt pumpstationer och vattenreservoarer i Stockholm och Huddinge. Bolaget ska även driva stadens miljöstationer och ansvara för Stockholms återvinningscentraler.

Ägardirektiv 2021-2023

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

- stärka resiliensen i Stockholms ordinarie dricksvattenförsörjning, samt för vattenförsörjning vid nödsituationer
- delta i arbetet med att ta fram lokala åtgärdsprogram för rent vatten för att uppnå god ekologisk och kemisk status
- bidra till expertis inom sjörestaurering, speciellt övergödning, vid genomförandet av lokala åtgärdsprogram för god vattenstatus
- tillsammans med andra myndigheter utveckla och intensifiera arbetet så att stadens mål om lokalt omhändertagande av dagvatten uppnås enligt dagvattenstrategin
- i samarbete med trafiknämnden och stadsdelsnämnderna klargöra ansvarsfrågan i avtal, för olika typer av dagvatten- och vattenanläggningar arbeta med att stärka den biologiska mångfalden i enlighet med lokala åtgärdsplanerna för en god vattenstatus och Handlingsplanen för biologisk mångfald
- främja stadens olika verksamheters möjligheter till att erbjuda dricksvatten i anslutning till stadens lokaler – till exempel vid stadens idrottsanläggningar.
- vara drivande i stadens arbete med Agenda 2030:s mål 6 Rent vatten och sanitet
- planera för ökad fastighetsnära insamling
- samla och tillgängliggöra information om stadens avfallshantering för att underlätta för medborgarna att hitta rätt avfallslösningar
- med stöd av miljö- och hälsoskyddsnämnden bedriva informationsprojekt riktad mot

allmänheten i syfte att ge kunskap och verktyg för att minska mängden avfall som slängs i syfte att nå stadens mål om ett resurssmart Stockholm, starta ett samarbete med stadsdelsnämnderna för att öka återvinning och avfallssortering

- ta fram informationsunderlag till restauranger och verksamheter om insamling av matavfall och det obligatorium som införs för restauranger 2021
- genomföra kommunikations- och informationsinsatser om arbetssätt för minskat matsvinn och insamling av matavfall till stadens samtliga verksamheter som tillagar eller serverar mat och måltider, med stöd av miljö- och hälsoskyddsnämnden
- fortsätta arbetet med uppförandet av en sorteringsanläggning för avfall i Högdalen
- verka för ökad produktion av biogas och biokol
- arbeta för ett resurssmart Stockholm i enlighet med stadens avfallsplan och EU:s avfallshierarki
- förbereda inför ett eventuellt övertagande av ansvar för insamling av returpapper samt sondera samarbetsmöjligheter med andra kommuner
- bidra till att skapa förutsättningar för ökat återbruk genom en ökad frekvens av pop-up återbruk och genom att undersöka förutsättningar för olika typer av mobila återvinningscentraler, däribland flytande ÅVC, för att komplettera stadens befintliga återvinningscentraler
- planera för ett nytt återbruk i Järva baserat på utvärdering av det nya återbruket i Skärholmen
- arbeta för en fossilfri organisation 2030 genom att fasa ut användningen av fossil energi och öka produktionen av förnybar energi och därmed arbeta för bolagsmålet att bli en resurspositiv verksamhet 2030
- fortsätta arbetet med energieffektivisering med fokus på effekttoppar, och återrapportera till styrelsen mot plan för energieffektiviserande åtgärder.
- delta i planeringen för ett växande Stockholm i nya stadsdelar utifrån behov av teknisk infrastruktur
- utveckla tydlig kommunikation i klimat- och miljöarbetet som skapar ett engagemang och därmed stärker måluppfyllelse och stadens varumärke
- i samverkan med kommunstyrelsen och miljö- och hälsoskyddsnämnden samordna nämnder och bolagsstyrelser för en tydlig och strategisk kommunikation i miljö- och klimatfrågor
- stödja trafiknämnden i det stadsövergripande arbetet med skadedjursbekämpning
- arbeta för ett klimatanpassat Stockholm med fokus på att prioritera åtgärder som förebygger skyfalls- och värmerelaterade risker
- utreda fler platser för mottagning av trädgårdsavfall
- fortsätta utveckla övervakningen av slam och avloppsvatten
- prova nya metoder för att tillvarata fosfor och kväve ur slam
- tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden ta fram ett program för undersökningar av särskilt utvalda ämnen i dricksvatten
- gå vidare med försöken i Norra Djurgårdsstaden och prova sorterande avloppssystem.
- utreda och implementera åtgärder som kan minska utsläpp av lustgas och metangas vid bolagets egna anläggningar
- stötta miljö- och hälsoskyddsnämnden i arbetet med att ta fram en plan för minskat byggavfall och utökat återbruk
- tillsammans med de byggande bolagen, miljö- och hälsoskyddsnämnden stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden och arbetsmarknadsnämnden utreda möjligheten för staden att inrätta en återbrukscentral för byggmaterial
- underlätta möjligheten för ökad textilinsamling
- fortsätta att utreda förutsättningarna för att införa ett jämförelsedistrikt för sophämtning

- tillsammans med Stockholm Exergi och miljö- och hälsoskyddsnämnden utreda potential för energiåtervinning från spillvärme i avloppsrör
- ta fram en plan för etablering av solcellsanläggningar i den egna verksamheten för att nå stadens mål om fördubblad solel till 2023

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

- fortsätta att utreda olika möjligheter för att med VA-taxan styra vattenförbrukningen mot en mer resurssnål användning
- delta i arbetet med Digital Demo Stockholm inom sitt verksamhetsområde i syfte att genom digital teknik möta samhällsutmaningar som staden står inför
- delta i stadens digitaliseringsarbete och i samverkansavtalet med KTH samt samverka med andra forskningsinstitutioner
- stärka bolagets ekonomiska hållbarhet genom ökad precision i kostnadsbedömningar och kostnadskontroll i bolagets projekt
- långsiktigt verka för att minska driftkostnader i syfte att minska behovet av taxehöjning
- utveckla och ansvara för sopsugsanläggningar på stadens mark i nyproduktionsområden

Stockholm Vatten och Avfall AB	2020	2021	2022	2023
Resultat efter finansnetto, mnkr	44	-50	52	99
Investeringar, mnkr	3 606	4 066	3 961	3 803

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
1.1 I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svenskkunskaper är kort	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	9 000	9 000	9 000
Obligatorisk nämndindikator				
2.5. Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Andel vattenförekomster som följer miljökvalitetsnormerna för ekologisk status	35 %	40 %	45 %
	Andel vattenförekomster som följer miljökvalitetsnormerna för kemisk status	30 %	40 %	45 %
	Andel matavfall till biologisk behandling	60 %	65 %	70 %
	Plast till energiåtervinning	23 kg/inv och år	17 kg/inv och år	11 kg/inv och år
	El- och värmeproduktion baserad på solenergi	4 560 MWh	5 320 MWh	6 080 MWh

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
	Totalt köpt energi i stadens verksamheter	1945 GWh	1945 GWh	1945 GWh
	Relativ energieffektivisering i stadens verksamheter	3 % effektivisering relativt 2018	4 % effektivisering relativt 2018	5 % effektivisering relativt 2018
	Andel farligt avfall i soppsäsen	0,10 %	0,10 %	0,10 %
	Antal av 14 utvalda ämnen som uppvisar sjunkande eller oförändrade halter i slam	14 st	14 st	14 st
	Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	100 %	100 %	100 %
Obligatorisk nämndindikator				
	Minskning av CO2e till 2023	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.2. Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna	Andel investeringsprojekt som vid beslut om genomförande avviker mer än 15 procent jämfört med senast fattade inriktningsbeslut.	0 %	0 %	0 %
	Andel upphandlade avtal där kontinuerlig uppföljning genomförts	90 %	90 %	90 %
	Aktivt Medskapandeindex	82	83	83
	Index Bra arbetsgivare	84	84	84
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/ styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/ styrelse
	Andel upphandlingar där marknadsdialog har genomförts	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/ styrelse

Kommunfullmäktiges aktiviteter

Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stockholm Vatten och Avfall AB ska i samarbete med trafikenämnden och stadsdelsnämnderna samt i samråd med kommunstyrelsen klargöra ansvarsfrågan i avtal för olika typer av dagvatten- och vattenanläggningar. (2.5)	2021-01-01	2021-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stockholm Vatten och Avfall AB ska i samarbete med Stockholm Exergi utreda affärsmodeller och arbeta för att skala upp produktionen av biokol. (2.5)	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, idrottsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, socialnämnden, stadsbyggnadsnämnden, utbildningsnämnden, trafiknämnden, äldrenämnden, stadsdelsnämnderna, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, AB Svenska Bostäder, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB samt Stockholm Vatten och Avfall AB implementera handlingsplanen för klimatanpassning vid skyfall och värmeböljor. (2.5)	2021-01-01	2021-12-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

28. Förslaget till mål och ägardirektiv för 2021-2023 för **Stockholm Vatten och Avfall AB** godkänns

Stockholms Hamn AB

Stockholms hamnar utgör ett viktigt gods- och logistiknav för Mälardalen. Stockholms Hamn AB har också en viktig roll när det gäller passagerar- och kryssningstrafiken i Östersjön. Verksamheten har påverkats väsentligt av pågående covid-19-pandemi och det är av stor vikt att återhämtning kan ske för fortsatt tillväxt. Verksamheten ska stimulera och vara ett föredöme för ett miljövänligt transportarbete. Särskild vikt ska läggas vid klimatsmarta transporter vid den nya hamnen i Norvik.

Stockholms Hamn AB ska medverka till att målen i färdplanen för en fossilbränslefri stad 2040 uppnås. Att minska utsläppen från fartyg som ligger i hamn i staden är därför angeläget.

Bolagets anläggningar utgör porten till Stockholm för besökarna och det är viktigt att dessa är trygga, tillgängliga och välkomnande.

Bolagets uppgifter

Bolaget ska medverka till att säkerställa och utveckla goda förutsättningar för sjöfarten, besöksnäringen och regionens varuförsörjning för att därigenom främja regionens utveckling och hållbara tillväxt samt där tillhörande landinfrastruktur för att nå största nytta i investeringarna.

Ägardirektiv 2021-2023

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

- bistå trafiknämnden i samverkan med Region Stockholms planering för utökat kollektivt resande på stadens vatten
- fortsatt stimulera och underlätta elanslutning av färjor och kryssningsfartyg i hamn
- medverka till att stadens innerstadskajer utvecklas till en viktig del av den levande stadsmiljön
- skapa goda förutsättningar för att kryssningstrafiken fortsatt ska kunna utvecklas och vara en del av tillväxten för regionen tillsammans med Stockholm Business Region AB
- medverka för att stadens mål om bostadsbyggande uppfylls samtidigt som den rörliga sjötrafiken värnas
- arbeta för en ökad återvinning av avfall och för att användningen av plast ska minska
- arbeta för en fossilbränslefri organisation 2030 genom att fasa ut användningen av fossil energi
- fortsätta arbetet med energieffektivisering och utveckling av den egna produktionen av energi genom förnyelsebara källor såsom exempelvis sol
- genomföra åtgärder för att bidra till fossilbränslefri sjöfart
- fortsätta arbetet med att ligga i framkant med miljödifferentering av hamnavgifter
- ansvara för planering av citynära bad- och poolanläggning tillsammans med exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden
- tillsammans med exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden utreda utveckling av Stadsgårdskajen mellan Slussen och Fotografiska i syfte att skapa en levande stadsmiljö
- tillsammans med exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden utreda möjlig

exploatering av Masthamnen med hänsyn till sjöfartens fortsatta behov och verksamhet

- fortsätta verka för att genom stärkt sjöfart avlasta vägnätet från transporter på land, till exempel genom arbetet med insjöfart till Mälarhamnar AB
- i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden, exploateringsnämnden och stadsdelsnämnderna fortsätta arbetet med att mäta luftpåverkan från de färjor som är i hamn i Stockholm
- beakta effekter av förändrat klimat och identifiera klimatrelaterade sårbarheter
- delta i arbetet med internationella miljööverenskommelser och standardiseringar
- tillsammans med kommunstyrelsen delta i planering och förberedelser inför Mari-nens 500-års jubileum 2022

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

- säkerställa bolagets förmåga att långsiktigt nå en god resultatnivå genom hög affärs-mässighet och kundfokus
- fortsätta arbetet med att utveckla och förädla bolagets fastigheter samt effektivisera driften av byggnader och anläggningar
- avyttra fastigheter som inte är strategiskt viktiga för staden
- säkerställa att utpekade intäkter och nyttor av genomförd investering i Norvik tas tillvara
- vårda bolagets byggnader som har kulturhistoriska värden

Stockholms Hamn AB	2020	2021	2022	2023
Resultat efter finansnetto, mnkr	43	-67	0	15
Investeringar, mnkr	511	185	185	185

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verk-samhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
1.1. I Stockholm är människor självför-sörjande och vägen till arbete och svensk-kunskaper är kort	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	9 000	9 000	9 000
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stock-holmsjobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
2.5. Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö	El- och värmeprodukt-ion baserad på solenergi	4 560 MWh	5 320 MWh	6 080 MWh
	Totalt köpt energi i sta-dens verksamheter	1945 GWh	1945 GWh	1945 GWh
	Relativ energieffektivis-ering i stadens verk-samheter	3 % effektivise-ring relativt 2018	4 % effektivise-ring relativt 2018	5 % effektivise-ring relativt 2018
Obligatorisk nämndindikator				
	Minskning av CO2e till 2023	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
	Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	100 %	100 %	100 %
3.2. Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna	Andel investeringsprojekt som vid beslut om genomförande avviker mer än 15 procent jämfört med senast fattade inriktningsbeslut.	0%	0%	0%
	Andel upphandlade avtal där kontinuerlig uppföljning genomförs	90%	90%	90%
	Aktivt Medskapandeindex	82	83	83
	Index Bra arbetsgivare	84	84	84
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/ styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/ styrelse

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

29. Förslaget till mål och ägardirektiv för 2021-2023 för **Stockholms Hamn AB** godkänns

AB Stokab

Stokab ska fortsätta utveckla stamnätsinfrastrukturen, inklusive noder och knutpunkter, för att klara den framtida ökade generella efterfrågan och garantera tillgången på konkurrensneutral svartfiber. Den fortsatta utbyggnaden av fibernätet skapar förutsättningar för klimatsmarta lösningar och att digital delaktighet kan ske i hela staden, vilket sker i takt med efterfrågan och utifrån bedömningar av marknadens utveckling och krav. Framväxten av en allt mer uppkopplad värld kombinerat med 5G, förväntas också leda till ett behov av en mer utbyggd digital infrastruktur.

Bolaget ska ha fortsatt hög egenfinansieringsgrad.

Bolagets uppgifter

Bolagets uppgift är att bygga, hyra ut samt underhålla ett passivt och säkert fibernät i Stockholm. Syftet med infrastrukturen och verksamheten är att stimulera en positiv utveckling för Stockholm genom att bidra till goda förutsättningar för IT-utvecklingen i regionen.

Ägardirektiv 2021-2023

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

- vara behjälpligt i trafiknämndens uppdrag att samordna gatuarbeten med övriga ledningsdragande bolag i staden samt Trafikverket, SL, Fortum och andra aktörer för att främja framkomligheten
- fortsätta att i samarbete med kommunstyrelsen stödja arbetet med att utveckla Stockholm som en innovativ och smart stad
- tillsammans med kommunstyrelsen och trafiknämnden planera för och tillgängliggöra trafikljus och andra installationer för fiberdragning
- samverka med trafiknämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden för att använda Hornsgatan till testbädd för smarta digitala lösningar

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

- ansvara för att fibernätet byggs ut och förtätas för att möta framtida efterfrågan inom 5G och IoT (Internet of Things).

AB Stokab	2020	2021	2022	2023
Resultat efter finansnetto, mnkr	230	235	230	230
Investeringar, mnkr	200	200	200	200

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
2.5. Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö	Totalt köpt energi i stadens verksamheter	1945 GWh	1945 GWh	1945 GWh
	Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som upp-	100 %	100 %	100 %

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
	fyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system			
3.2. Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna	Andel investeringsprojekt som vid beslut om genomförande avviker mer än 15 procent jämfört med senast fattade inriktningsbeslut.	0%	0%	0%
	Andel upphandlade avtal där kontinuerlig uppföljning genomförts	90%	90%	90%
	Aktivt Medskapandeindex	82	83	83
	Index Bra arbetsgivare	84	84	84
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/ styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/ styrelse

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

30. Förslaget till mål och ägardirektiv för 2021-2023 för **AB Stokab** godkänns

Stockholms Stads Parkerings AB

Stockholm Parkeringsanläggningar ska leda till minskad gatuparkering, öka framkomligheten i staden samt verka för att parkeringskapacitet utnyttjas optimalt. Bolaget ska initiera förslag och finansiera nya garage för detta syfte. Garagen ska också möta behoven i nya stadsutvecklingsområden. Bolaget ska även arbeta med hållbar mobilitet och främja delningsekonomier. I syfte att stimulera användningen av elbilar ska laddningsmöjligheter installeras i bolagets anläggningar. Bolaget ska öka sin egenfinansieringsgrad.

Bolagets uppgift

Bolaget bygger och driver parkeringsanläggningar som verkar på den kommersiella marknaden samt anläggningar som har som enda syfte att avlasta gatunätet.

Ägardirektiv för 2021-2023

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

- fortsätta att arbeta med att öka trygghet och trivsel för kunderna

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

- tillgodose behovet av ett ökat antal parkeringsplatser vid in- och utfartsparkeringar, bland annat genom samverkan med exploateringsnämnden, AB Storstockholms Lokaltrafik och berörda grannkommuner
- arbeta med hållbar mobilitet där cykel, nya mikromobilitetslösningar och parkeringsplatser för bilpool i attraktiva lägen är en integrerad del
- fortsätta utbyggnaden av laddningsmöjligheter i bolagets anläggningar samt se över möjligheterna att inrätta laddgator på nya ytor som arrenderas från trafiknämnden för att uppnå målet om 4 000 publika laddplatser till 2022
- vid nyproduktion av parkeringsplatser ska minst 50 procent av platserna förse med laddmöjlighet och förberedande arbeten göras för att samtliga platser ska kunna förse med laddmöjlighet. Utöver det ska en successiv ökning av laddplatser påbörjas till minst 50 procent i det befintliga beståndet bolaget äger
- skapa fler cykelparkeringar som en integrerad del i en mobilitetslösning samt anlägga cykelboxar på nya ytor
- leda stadens arbete med mobilitetshubbar, med stöd av miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafiknämnden samt berörda fastighetsägande nämnder och bolag
- delta i stadens planarbete för att möjliggöra en minskning av antalet gatuparkeringar och öka andelen parkeringar på tomtmark
- tillsammans med trafiknämnden ta fram och säkerställa långsiktig arrendering av platser för infartsparkering, laddgator och andra parkeringsytor

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

- genomföra prisjusteringar när marknaden så medger

Stockholms Stads Parkerings AB	2020	2021	2022	2023
Resultat efter finansnetto, mnkr	121	90	85	85
Investeringar, mnkr	270	237	361	408

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
1.1 I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svenskutskaper är kort	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	9 000	9 000	9 000
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
2.3. Stockholms infrastruktur främjar effektiva och hållbara transporter samt god framkomlighet	Antal publika laddplatser	2 800	4 000	4 100
2.5. Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö	El- och värmeproduktion baserad på solenergi	4 560 MWh	5 320 MWh	6 080 MWh
	Relativ energieffektivisering i stadens verksamheter	3 % energieffektivisering relativt 2018	4 % energieffektivisering relativt 2018	5 % energieffektivisering relativt 2018
	Totalt köpt energi i stadens verksamheter	1945 GWh	1945 GWh	1945 GWh
	Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	100 %	100 %	100 %
3.2. Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna	Andel investeringsprojekt som vid beslut om genomförande avviker mer än 15 procent jämfört med senast fattade inriktningsbeslut.	0 %	0 %	0 %
	Andel upphandlade avtal där kontinuerlig uppföljning genomförts	90%	90%	90%
	Aktivt Medskapandindex	82	83	83
	Index Bra arbetsgivare	84	84	84
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/ styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/ styrelse
	Andel upphandlingar där marknadsdialog har genomförts	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/ styrelse

Kommunfullmäktiges aktiviteter

Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Trafiknämnden ska tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden och Stockholms Stads Parkerings AB ta fram nya mål och handlingsplaner för publik laddinfrastruktur efter 2022 (2.3)	2021-01-01	2020-12-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

31. Förslaget till mål och ägardirektiv för 2021-2023 för **Stockholms Stads Parkerings AB** godkänns

Kulturhuset Stadsteatern AB

Kulturhuset Stadsteatern finns för alla stockholmare där yttrandefriheten och den konstnärliga friheten utgör grunden. Kulturhuset Stadsteaterns verksamhet ska bli angelägen för fler, med särskilt fokus på människor i de grupper som idag sällan tar del av verksamheten. Genom att samspela med nya och externa aktörer ska verksamheten nå ut till fler stockholmare, förstärka sin betydelse för alla stockholmare samt utveckla attraktiva koncept som kan bidra till att bredda bolagets finansiering. Bolaget ska värna och utveckla sin roll som ett öppet och inbjudande hus, i synnerhet efter färdigt renoveringsarbete. Kulturhuset ska präglas av ett sammanhållet värdskap med bra service, ett välkomnande bemötande, inkluderande på flera språk och god tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning. För att möjliggöra detta krävs en enhetlig och effektiv förvaltningsmodell av kulturhuset där öppettider, marknadsföring och ansvar för bemötande samordnas med husets samtliga hyresgäster. Bolaget ska också värna och utveckla sin verksamhet i Skärholmen, Vällingby, Husby samt den breda Parkteaterverksamheten.

Bolagets uppgifter

Kulturhuset Stadsteatern ska erbjuda verksamhet i form av teater, litteratur, dans, konst, design, film, musik, debatt, bibliotek annan kulturell verksamhet samt ansvara för stadens två platser inom stadens fristadsprogram.

Ägardirektiv för 2021-2023

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

- utveckla det nyrenoverade kulturhuset som ett hus med gemensam identitet genom en konkurrenskraftig, hållbar och enhetlig förvaltningsmodell där utökade öppettider, marknadsföring och ansvar för bemötande kan samordnas med husets samtliga hyresgäster
- utöka verksamheten riktad mot målgruppen barn och unga genom att tillsammans med externa aktörer skapa förutsättningar för en utvecklad verksamhet med attraktiva koncept som kan underlätta för en breddad finansiering av verksamheterna genom exempelvis ett eget plan för målgruppen i det nyrenoverade kulturhuset
- utveckla Kulturhusverksamheten i Skärholmen, Vällingby och Husby
- fortsatt vidta åtgärder för att nå nya grupper
- utveckla samarbetet med fria dans- och teatergrupper
- fortsätta arbetet med scenen "Kilen" för fria grupper som en ordinarie del i kulturhusets utbud verka för att frågeställningar kopplat till Stadshusets hundraårsjubileum avspeglas i Kulturhuset Stadsteaterns seminarie- och scenkonstverksamhet 2023
- utveckla digitalt skapande i samverkan med externa aktörer riktat till en ung målgrupp i ytter- och innerstaden

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

- på sikt förbättra det ekonomiska resultatet genom ökade intäkter och breddad finansiering, samt verka för att koncernbidraget går till att skapa så mycket konstnärlig och publik verksamhet som möjligt

Kulturhuset Stadsteatern AB	2020	2021	2022	2023
Resultat efter finansnetto, mnkr	-390	-395	-380	-380
Investeringar, mnkr	50	24	24	14

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
1.1 I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svenskkunskaper är kort	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	9 000	9 000	9 000
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
2.4. Stockholm är en modern kultur- och evenemangsstad med en stark besöksnäring	Stockholmarnas nöjdhet med kommunala kulturinstitutioner	85%	85%	86%
3.2. Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna	Andel upphandlade avtal där kontinuerlig uppföljning genomförts	90%	90%	90%
	Aktivt Medskapande-index	82	83	83
	Index Bra arbetsgivare	84	84	84
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/ styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/ styrelse
	Andel upphandlingar där marknadsdialog har genomförts	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/ styrelse

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

32. Förslaget till mål och ägardirektiv för 2021-2023 för **Kulturhuset Stadsteatern AB** godkänns

Stockholm Globe Arena Fastigheter AB

Målet för verksamheten är att stärka Stockholms internationella konkurrenskraft och aktivt bidra till utvecklingen av Stockholm som en ledande, klimativänlig och inkluderande evenemangs- och upplevelsestad. Utveckling och modernisering av bolagets äldre arenor som Ericsson Globe och Annexet är under utredning.

Bolagets uppgifter

Stockholm Globe Arena Fastigheter AB ska tillhandahålla och utveckla ändamålsenliga lokaler och anläggningar för evenemangsverksamhet av god kvalitet.

Ägardirektiv för 2021-2023

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

- arbeta för ökad trygghet och säkerhet i arenaområdet och arenorna

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

- fortsätta att följa utvecklingen av den nationella och internationella evenemangsverksamheten och arbeta med utveckling av arenorna och arenaområdet för att stärka attraktionskraften och möta de krav som ställs på verksamheten
- delta i utvecklingen av Globenområdet inom ramen för det övergripande arbetet med Söderstaden i samarbete med staden och med andra intressenter i området
- arbeta för att arenaområdet och arenorna har en hög tillgänglighet för olika grupper av besökare
- fortsätta arbeta med energieffektivisering och förnyelsebar energi

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

- arbeta tillsammans med Stockholms Stadshus AB, kommunstyrelsen, exploateringsnämnden med att utreda och utveckla bolagets befintliga markinnehav, så att avyttring kan genomföras
- utveckla arenorna affärsmässigt med målet om en självfinansierad verksamhet

Stockholm Globe Arena Fastigheter AB	2020	2021	2022	2023
Resultat efter finansnetto, mnkr	-121	-106	-103	-103
Investeringar, mnkr	44	28	28	25

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
1.1 I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svenskkunskaper är kort	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	9 000	9 000	9 000
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse

R II

Globe-Arena:2

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
2.5. Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö	El- och värmeproduktion baserad på solenergi	4 560 MWh	5 320 MWh	6 080 MWh
	Relativ energieffektivisering i stadens verksamheter	3 % energieffektivisering relativt 2018	4 % energieffektivisering relativt 2018	5 % energieffektivisering relativt 2018
	Totalt köpt energi i stadens verksamheter	1945 GWh	1945 GWh	1945 GWh
	Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	100 %	100 %	100 %
3.2. Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna	Andel investeringsprojekt som vid beslut om genomförande avviker mer än 15 procent jämfört med senast fattade inriktningsbeslut.	0 %	0 %	0 %
	Aktivt Medskapandindex	82	83	83
	Index Bra arbetsgivare	84	84	84
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/ styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/ styrelse
	Andel upphandlingar där marknadsdialog har genomförts	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/ styrelse

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

33. Förslaget till mål och ägardirektiv för 2021-2023 för **Stockholm Globe Arena Fastigheter AB** godkänns

Stockholm Business Region AB (SBR)

Kommunstyrelsen leder och samordnar stadens strategiska näringslivsarbete. Stockholm Business Region leder tillväxt- och utvecklingsarbetet av lokal näringslivsutveckling. Bolaget har huvudansvaret att samordna och utveckla näringslivsarbetet med berörda nämnder och bolagsstyrelser. I detta ingår ansvar för kommunikationen till det lokala näringslivet. Stockholm Business Region leder arbetet med nyföretagande och entreprenörskap i samverkan med berörda nämnder och bolagsstyrelser. Även arbetet med att stimulera småföretag drivs från Stockholm Business Region i samverkan med berörda parter inom staden.

Vid större etableringar eller omlokaliseringar av företag ska staden samordnas för att gemensamt och tidigt möta aktuella företag. För att utveckla en tydlig och sammanhängande servicekedja krävs ett samarbetsforum som består av berörda nämnder. Stockholm Business Region ansvarar för stadens arbete med etableringsförfrågningar och ska tillhandahålla en funktion som etableringsansvarig. Arbetet sker i nära samverkan med kommunstyrelsen samt med berörda nämnder och bolag. Former för samverkan och tydliga gränssnitt mellan Stockholm Business Region och berörda nämnder och bolagsstyrelser ska upprättas. Samarbetsformer och gränssnitt ska vara situationsanpassade.

Bolaget samordnar och utvecklar stadens arbete för att ge förutsättningar för befintliga företag att växa och för nya företag att starta och etablera sig i Stockholm. Stockholms roll som plats för huvudkontor ska stärkas. Bolaget ska främja och utveckla Stockholm som en av Europas tio största besöksdestinationer, med god tillgänglighet. Stockholm ska vara en ledande, klimat- och miljömässigt hållbar och inkluderande evenemangs- och upplevelsestad.

Det lokala näringslivet ska stärkas. Under året ska detta särskilt ske mot bakgrund av hur coronapandemin slagit mot Stockholms näringsliv och hur staden för att bemöta detta arbetat med att stärka företagsklimatet. Det ska vara lätt för företag baserade i Stockholm att rekrytera inhemsk som utländsk arbetskraft och Stockholm ska upplevas som en attraktiv och lättillgänglig stad att flytta till för att arbeta eller studera.

Det regionala samarbetet inom näringslivsfrågor fortsätter 2021-2025 inom Stockholm Business Alliance. Syftet med partnerskapet är att arbeta tillsammans över kommungränserna i regionen för att stärka Stockholmsregionens konkurrenskraft.

Staden marknadsförs internationellt tillsammans med övriga aktörer inom Stockholm Business Alliance genom budskapet Stockholm – the Capital of Scandinavia. I marknadsföring ska det kreativa, öppna, hållbara och jämställda Stockholm lyftas fram.

Bolagets uppgifter

Stockholm Business Region AB stödjer stadens nämnder i arbetet med att utveckla stadens myndighetsutövning samt andra kontakter med näringslivet. Bolaget har även till uppgift att samordna och utveckla regionen gentemot näringslivet och investerare.

Ägardirektiv för 2021-2023

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

- leda arbetet med den lokal näringslivsutvecklingen i Stockholms stad, i samverkan med stadsdelsnämnderna
- främja nyföretagande och entreprenörskap, bland annat genom kundvalsmodellen Starta eget Stockholm, och med fokus på utsatta områden
- stötta nyföretagande och entreprenörskap för att bidra till ökad tillväxt, särskilt för kvinnliga entreprenörer, personer med funktionsnedsättning, ungdomar, entreprenörer i ytterstaden med särskilt fokus på utsatta områden samt utrikes födda
- tillsammans med kommunstyrelsen, arbetsmarknadsnämnden, servicenämnden och Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd verka för etableringen av International House och stärka möjligheten till kvalificerad arbetskraftsinvandring.

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

- i samverkan med branschen stärka och marknadsföra Stockholms roll för företag som arbetar med innovationer och miljöteknik
- tillsammans med kommunstyrelsen bistå nämnder och bolag i att uppfylla näringslivspolicyns mål och aktiviteter, samt framtagande av handlingsplaner
- leda och ansvara för stadens strategi för tydliggörande av behov och prioriteringar för att attrahera och behålla företag och arbetsplatser i staden i samverkan med de nämnder och bolagsstyrelser som svarar för behovsbedömningar samt stadens stadsutvecklingsprocesser
- samordna stadens etableringsprocess samt vara aktiva och drivande i samverkansforumen i utvecklandet av servicekedjor i staden
- delta i arbetet med platsutveckling av stadens renodlade verksamhetsområden tillsammans med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafikenämnden samt övriga berörda nämnder
- ansvara för att upprätthålla en god dialog och service med externa parter som vill investera i staden samt ansvara för en strategi för kommunikationen av stadens erbjudande och behov
- bidra till Stockholms internationella tillgänglighet
- arbeta för att öka den internationella tillgängligheten med såväl, dag- som nattåg och att marknadsföra Stockholm som en besöksdestination som kan nås med tåg. Inom ramen för arbetet i den större Stockholmsregionen verka för ökad tillgänglighet via järnväg samt söka andra möjliga samarbeten inom området med regioner och kommuner i Europa
- följa statistik över besökare som reser med tåg till och från Stockholm
- marknadsföra Stockholm lokalt, nationellt och internationellt, som en attraktiv, hållbart växande och innovativ storstad för entreprenörer, investerare, besökare och talanger
- stärka förutsättningarna för stadens kulturella och kreativa näringar i samarbete med kommunstyrelsen och kulturnämnden
- tillsammans med kulturnämnden och kulturaktörer främja nattklubbar och livescener för att stärka stadens kulturliv, attraktions- och konkurrenskraft
- tillsammans med kulturnämnden och Region Stockholm främja utvecklingen av film- och tv-produktion som en viktig del inom de kulturella och kreativa näringarna
- främja utländska investeringar och etableringar i Stockholmsregionen samt bistå befintliga utlandsägda företag att bibehålla och utveckla sin konkurrenskraft

- tillsammans med kommunstyrelsen och exploateringsnämnden bejaka privata initiativ som syftar till att tillskapa talangbostäder som underlättar för näringslivets rekryteringar
- bidra till att utveckla Stockholm som turist- och besöksdestination
- stärka samarbetet med regionen och kommuner i länet kring besöksnäringens utveckling
- medverka till kommunikations- och marknadsföringsinsatser av Stadshusets 100-årsjubileum 2023 mot såväl nationella som internationella målgrupper
- tillsammans med kommunstyrelsen, exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och trafiknämnden, ta fram trygga, smarta och effektiva ställplatser för godstransporter på väg.

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

- leda arbetet med att implementera ”rätt väg in” tillsammans med kommunstyrelsen, miljö- och hälsoskyddsnämnden, servicenämnden, socialnämnden, stadsbyggnadsnämnden och trafiknämnden.

Stockholm Business Region AB	2020	2021	2022	2023
Resultat efter finansnetto, mnkr	0	0	0	0
Investeringar, mnkr	0	0	2	0

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
1.1 I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svenskkunskaper är kort	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	9 000	9 000	9 000
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
2.1. Stockholm har Sveriges bästa företagsklimat och ett internationellt konkurrenskraftigt näringsliv	Antal företag i Stockholm	190 000	192 000	194 000
	Näringslivets nöjdhet vid kontakter med staden som myndighet	73	73	74
	Arbetskraftsbrist i Stockholm (andel vakanser av antalet anställda)	1,1	1,0	0,9
Obligatorisk nämndindikator				
	Tillväxt i den privata sektorn i Stockholms stad (lönesumma)	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse
	Ökning av antalet arbetsplatser i ytterstaden	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
3.2. Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna	Andel upphandlade avtal där kontinuerlig uppföljning genomförts	90%	90%	90%
	Aktivt Medskapandeindex	82	83	83
	Index Bra arbetsgivare	84	84	84
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel upphandlingar där marknadsdialog har genomförts	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/ styrelse
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/ styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/ styrelse

Kommunfullmäktiges aktiviteter

Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Arbetsmarknadsnämnden ska i samverkan med Stockholm Business Region AB, Samordningsförbundet Stockholms stad och i dialog med Arbetsförmedlingen och berörda företag ta fram en handlingsplan för hur arbetsintegrerande sociala företag kan främjas av Stockholm stad i samverkan med relevanta aktörer. (1.1)	2021-01-01	2020-12-31
Stockholm Business Region AB ska med stöd av trafiknämnden utreda bättre skyltning i syfte att stärka staden som destination. (2.1)	2021-01-01	2020-12-31
Kulturnämnden ska tillsammans med Stockholm Business Region AB och externa aktörer och akademi genomföra en Creative Footprint Study som underlag för att stärka Stockholm som destination. (2.4)	2021-01-01	2020-12-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

34. Förslaget till mål och ägardirektiv för 2021-2023 för **Stockholm Business Region AB** godkänns

S:t Erik Försäkrings AB

Bolaget ska svara för att det finns en effektiv riskfinansiering av anläggningar och verksamheter ägda av staden och närstående bolag genom ökad konkurrensutsättning. Bolaget ska förbättra riskhanteringen för samtliga berörda enheter inom kommunkoncernen. S:t Erik Försäkrings AB ska vara det bästa och mest kostnadseffektiva alternativet för stadens nämnder och bolagsstyrelser.

Bolagets uppgift

Bolaget ska förmedla försäkringslösningar och minimera kommunkoncernens försäkringskostnader.

Ägardirektiv för 2021-2023

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

- stödja det olycks- och skadeförebyggande arbetet i kommunkoncernen med fokus på försäkringsbara risker samt risker som omfattas av lagen om skydd mot olyckor

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

- medverka och teckna samtliga sakförsäkringar som stadens nämnder och bolagsstyrelser har behov av
- optimera den försäkringsrisk som bolaget själv tar i förhållande till fastslagen risknivå
- genom premiesättning säkerställa att skademinimerande och riskförebyggande arbete premieras
- ta fram en strategi för en långsiktig fortsatt ändamålsenlig och mycket effektiv försäkringsverksamhet i enlighet med bolagets uppgift

S:t Erik Försäkrings AB	2020	2021	2022	2023
Resultat efter finansnetto, mnkr	1	1	1	1
Investeringar, mnkr	0	0	0	0

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
1.1 I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svenskutskaper är kort	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	9 000	9 000	9 000
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
3.2. Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna	Andel upphandlade avtal där kontinuerlig uppföljning genomförs	90 %	90 %	90 %
	Aktivt Medskapandindex	82	83	83
	Index Bra arbetsgivare	84	84	84
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/ styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/ styrelse
	Andel upphandlingar där marknadsdialog har genomförts	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/ styrelse

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

35. Förslaget till mål och ägardirektiv för 2021-2023 för **Stockholm S:t Erik Försäkrings AB** godkänns

S:t Erik Livförsäkring AB

Bolaget har som mål att tillhandahålla kostnadseffektiva pensionslösningar och stödja stadens nämnder och bolagsstyrelser i pensionsfrågor.

Bolagets uppgift

Bolaget har till uppgift att samordna och strukturera hanteringen av pensioner i koncernen Stockholms Stadshus AB samt att minimera riskerna koncernens pensionsåtaganden.

Ägardirektiv för 2021-2023

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

- fortsätta försäkra nya åtaganden i dotterbolagen och förvalta pensionsmedel inom ramen för de försäkringsavtal som ingåtts med övriga dotterbolag
- sträva efter att långsiktigt trygga de framtida pensionsåtagandena reellt
- utreda bolagets förutsättningar för att långsiktigt verka inom sitt uppdrag

S:t Erik Livförsäkring AB	2020	2021	2022	2023
Resultat efter finansnetto, mnkr	17	24	25	26
Investeringar, mnkr	0	0	0	0

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
1.1 I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svenskunkaper är kort	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	9 000	9 000	9 000
Obligatorisk nämndindikator				
3.2. Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Andel upphandlade avtal där kontinuerlig uppföljning genomförts	90 %	90 %	90 %
	Aktivt Medskapandeindex	82	83	83
	Index Bra arbetsgivare	84	84	84
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/ styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/ styrelse

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
	Andel upphandlingar där marknadsdialog har genomförts	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/ styrelse

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

36. Förslaget till mål och ägardirektiv för 2021-2023 för **Stockholm S:t Erik Livförsäkring AB** godkänns

S:t Erik Markutveckling AB

Bolaget ska fortsätta att löpande pröva förslag till förvärv av fastigheter i syfte att främja stadens långsiktiga bostadsförsörjning. Under perioden inriktas verksamheten på förvaltning, uthyrning och utveckling till så god avkastning som möjligt med hänsyn tagen till stadens utveckling. Bolaget ska i samarbete med kommunstyrelsen, exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden fortsätta att söka strategiska utvecklingsprojekt och förvärv för stadens framtida behov.

Bolaget ska öka sin egenfinansieringsgrad.

Bolagets uppgifter

Bolagets uppgift är att äga, förvalta och utveckla fastigheter/aktier i fastighetsbolag i avvaktan på omvandling av fastigheterna till bostäder och arbetsplatser.

Ägardirektiv för 2021-2023

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

- i större utsträckning pröva förslag till fastighetsförvärv och försäljning i syfte att främja Stockholms utveckling

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

- vid behov stödja fastighetsnämnden och stadens övriga nämnder och bolagsstyrelser i samband med försäljning och utveckling av fastigheter
- vid behov utföra fastighetsförvaltningsuppdrag åt andra aktörer inom staden
- i samverkan med fastighetsnämnden, idrottsnämnden, SISAB och stadsbyggnadsnämnden, arbeta för möjligheten för externa aktörer att uppföra, drifva och utveckla idrottsanläggningar

S:t Erik Markutveckling AB	2020	2021	2022	2023
Resultat efter finansnetto, mnkr	62	70	70	77
Investeringar, mnkr	41	370	30	17

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
1.1 I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svensk-kunskaper är kort	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	9 000	9 000	9 000
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
2.5. Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö	El- och värmeproduktion baserad på solenergi	4 560 MWh	5 320 MWh	6 080 MWh
	Relativ energieffektivisering i stadens verksamheter	3 % energieffektivisering relativt 2018	4 % energieffektivisering relativt 2018	5 % energieffektivisering relativt 2018
	Totalt köpt energi i stadens verksamheter	1945 GWh	1945 GWh	1945 GWh
3.2. Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna	Aktivt Medskapandindex	82	83	83
	Index Bra arbetsgivare	84	84	84
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/ styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/ styrelse
	Andel upphandlingar där marknadsdialog har genomförts	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/ styrelse

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

37. Förslaget till mål och ägardirektiv för 2021-2023 för S:t Erik Markutveckling AB godkänns

Intressebolag i Stockholms Stadshus AB

Mässfastigheter i Stockholm AB

Bolagets uppdrag är att marknadsföra Stockholm som en av norra Europas främsta mötesplatser och maximera de ekonomiska bidragen till regionen. Stockholmsmässan ska upplevas som en naturlig mötesplats för näringslivet och politiken. Stockholmsmässan AB ska med egna vinstmedel utveckla och underhålla anläggningen och företagets produkter samt lämna rimlig utdelning till ägarna.

Verksamheten ska vidare ge förutsättningar att stärka Stockholm som en ledande mötesplats i norra Europa utifrån varumärket "The Capital of Scandinavia".

Bolagets uppgift

Bolagets uppgift är att utveckla, arrangera och genomföra mässor, kongresser, konferenser och evenemang för hela regionens bästa. Stockholmsmässan är uppdelad i två skilda bolag, Mässfastigheter i Stockholm AB som förvaltar och utvecklar fastigheter, och Stockholmsmässan AB som är ett genomförandebolag av mässor, kongresser, konferenser och evenemang. Stockholmsmässan AB är ett helägt dotterbolag till Mässfastigheter i Stockholm AB. Stockholms Stadshus AB äger 50,4 procent av aktierna i Mässfastigheter i Stockholm AB och Stockholms Handelskammare äger 49,6 procent av aktierna.

Inriktning för stadens ägande

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

- verka för att bolagets verksamheter är socialt och miljömässigt hållbara, i vilket ingår att motverka arrangemang från företag som inte följer de internationella konventioner och avtal som Sverige har undertecknat, avseende mänskliga rättigheter, miljö/klimat, arbetsrätt, anti-korruption och inhumana vapen
- strategiskt bidra till att utveckla Stockholm som turist- och besöksdestination i samarbete med Stockholm Business Region
- marknadsföra Stockholm som norra Europas främsta mötesplats
- arbeta för att med en strategisk plan för verksamheten så att den är väl anpassad för genomförandet av marknadsledande mässor, internationella kongresser, konferenser, evenemang samt kringtjänster

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

- effektivisera verksamheten och därigenom öka bolagets lönsamhet

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

38. Förslaget till mål och ägardirektiv för 2021-2023 för **Mässfastigheter i Stockholm AB** godkänns

Intressebolag i Stockholms Stadshus AB

Stockholm Exergi Holding AB

Verksamheten i Stockholm Exergi AB ska bedrivas affärsmässigt på ett rationellt och effektivt sätt i enlighet med finansiella och andra mål. Därutöver har staden som ägare ett intresse av att säkerställa en transparent prissättning och en prisnivå som är konkurrenskraftig i jämförelse med andra produkter på värmemarknaden. Verksamheten ska vara inriktad på att uppnå en stark miljöprofil. Stockholm Exergi Holding AB ska möta kundernas och samhällets krav på en fortsatt omställning till hållbar och prisvärd värme. Bolaget ska ha en tydlig målsättning att de fossila bränslena i kraftvärmeverket i Hjorthagen ska minska successivt med ambitionen att vara avvecklade helt senast år 2022. Stockholm Exergis värme, kyl- och elproduktion ska, i linje med stadens strategi för ett fossilbränslefritt Stockholm, fullt ut vara baserad på återvunna och förnybara insatsvaror till senast 2040.

Bolaget ska vara behjälpligt i trafikinämndens uppdrag att samordna gatuarbeten med övriga ledningsdragande bolag för att främja framkomligheten.

Bolagets uppgift

Bolaget har i uppdrag att bedriva verksamhet inom fjärrvärme och fjärrkyla i Sverige, samt annan därmed förenlig verksamhet. Stockholm Exergi Holding AB är holdingbolag till Stockholm Exergi AB. Verksamheten bedrivs i det senare bolaget.

Inriktning för stadens ägande

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

- fortsätta att utveckla fjärrvärmenätet i Stockholmsområdet för att kunna erbjuda fler invånare fjärrvärme
- arbeta för en fortsatt utbyggnad av fjärrkyla i Stockholm
- kraftigt minska användandet av fossila bränslen till förmån för andra, förnybara bränslen
- ansvara för och tillsammans med staden koordinera arbetet med att uppföra ett nytt kraftvärmeverk i Lövsta
- fortsätta driva projektet Öppen fjärrvärme och etablera världens första öppna fjärrvärmenät, i syfte att återvinna energi i stor skala
- tillsammans med Stockholm Vatten och Avfall skala upp produktionen av biokol om detta kan ske under affärsmässiga förutsättningar
- fördjupa den egna utredningen om biogen koldioxidavskiljning och lagring med sikte på en pilotanläggning i drift senast år 2025
- utreda potentialen för energiåtervinning från bland annat VA-nätet tillsammans med Stockholm Vatten och Avfall AB

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

- säkerställa en transparent prissättning och en prisnivå som är konkurrenskraftig i jämförelse med andra produkter på värmemarknaden
- arbeta för att sammanlänka produktions- och distributionskapaciteten tillsammans med andra fjärrvärmeaktörer, i syfte att optimera miljö-, energi- och ekonomisk nytta

R I
SEHAB:2

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

39. Förslaget till mål och ägardirektiv för 2021-2023 för **Stockholm Exergi Holding AB** godkänns

Stockholms stads organisering i kommunalförbund

Storstockholms brandförsvaret (SSBF)

Enligt lagen om skydd mot olyckor är det kommunens ansvar att svara för räddningstjänsten inom kommungränsen. Stockholms stads brand- och räddningsverksamhet är sedan den 1 januari 2009 organiserad tillsammans med nio andra kommuner i kommunalförbundet Storstockholms brandförsvaret, SSBF. Kommunalförbundet omfattar Danderyd, Lidingö, Solna, Stockholm, Sundbyberg, Täby, Vallentuna, Vaxholm, Värmdö och Österåker. Förbundet ska fullfölja medlemskommunernas uppgifter inom lagstiftningarna:

- lag (2003:778) om skydd mot olyckor
- lag (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor
- lag (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor.

Konkret innebär det att förbundet svarar för tillsyn, information, rådgivning och söttningsverksamhet samt att bedriva räddningstjänst utifrån kommunernas ansvar enligt lagen om skydd mot olyckor. Det som ligger kvar på medlemskommunerna är samordningen för det totala arbetet enligt lagstiftningen.

Medlemskommunerna kan därutöver teckna särskild överenskommelse om att förbundet kan biträda kommunen i den omfattning som önskas inom lagstiftningsområdena:

- lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap
- plan- och bygglagen (1987:10)
- övrig lagstiftning eller tjänsteområde där kommunalförbundet besitter särskild kompetens.

SSBF är juridiskt sett ett eget kommunalförbund med egen organisation och uppföljning som leds av en förbundsledning. Ledningen består av elva ledamöter och elva ersättare från medlemskommunerna, varav Stockholms stad har två ordinarie ledamöter och två ersättare. Som stöd till förbundsledningen finns ett beredningsorgan samt samrådsgrupper med representation från medlemskommunerna. Beredningsorganet utgörs av kommundirektörer från respektive medlemskommun och ska ha särskilt fokus på styrning av ekonomi och verksamhet. Förbundets budget ska endast kunna beslutas av ledningen efter beredning av kommundirektörerna. Samrådsgrupperna är ekonomichefsforum och säkerhetschefsforum. För att stärka Stockholms stads uppsikt av SSBF kommer kommunstyrelsen m.m. att stärka uppföljningen och dialogen med kommunalförbundet.

Syftet med inrättandet av SSBF var att ge medlemskommunerna högre kvalitet på brand- och räddningstjänsten till en lägre kostnad. Detta kan ske genom att förbundet ger förutsättningar för flera samordningsfördelar såsom ledningsfunktion, mindre sårbar organisation med större bredd vad gäller specialfunktioner samt bättre planering av personalresurser. En målsättning för förbundet är att skapa förutsättningar för samverkan med angränsande förbund för att på sikt kunna ingå i ett regionalt brandförsvaret. SSBF ska arbeta nära Samverkan Stockholmsregionen.

Medel för avgiften till SSBF finns inom Kommunstyrelsen m.m. anslag för "Ersättningar till utomstående organisationer och föreningar". Medlemsavgiften för år 2021 beräknas till 406 mnkr. Långsiktigt ska kostnaderna i förbundet sänkas. För att uppnå detta ska SSBF arbeta med kostnadskontroll och marginaler.

RI
SSBF:2

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

40. Förslaget till inriktning för **Storstockholms brandförsvär** godkänns

SHIS Bostäder – Stiftelsen hotellhem i Stockholm

SHIS grundades 1963 och verksamheten utgår ifrån den stadga som kommunfullmäktige fastställde år 1970 (Kfs. 1970:43). Efter en genomgripande utredning om SHIS verksamhet gav kommunfullmäktige 1996 SHIS sitt nuvarande uppdrag som lyder:

"Stiftelsen har till ändamål att i samarbete med Stockholms nämnder med socialtjänstansvar dels tillhandahålla genomgångsbostäder för personer som av sociala och/eller ekonomiska skäl är i behov av tillfällig bostad, dels erbjuda en mer varaktig bostad med visst boendestöd för personer med sociala problem samt bedriva annan därmed sammanhängande och förenlig verksamhet. För fullgörande av detta bostadssociala uppdrag förhyr och äger stiftelsen för verksamheten lämpliga fastigheter. Vid urval av hyresgästerna till ungdomsbostäder förutsättes att bostadssökande ungdom under 25 år prioriteras."

SHIS Bostäder är Stockholms stads bostadssociala resurs. SHIS Bostäder har kommunfullmäktiges uppdrag att tillhandahålla bostäder åt personer som, av olika skäl, inte har tillträde till den ordinarie bostadsmarknaden. Lägenheterna förmedlas som genomgångsbostad med korttidskontrakt, dels via stadens socialtjänst, dels via Bostadsförmedlingen i Stockholm. Samtliga kontrakt hos SHIS är utan besittningsskydd.

SHIS Bostäder har även stadens uppdrag att tillhandahålla tillfälliga bostäder åt anvisade nyanlända stockholmare. Dessa kontrakt tidsbegränsas initialt till två år men kan förnyas och maximalt gälla fem år. Boendetiden planeras efter individens möjlighet att få tillträde till den reguljära bostadsmarknaden med målet att individen, utifrån sina förutsättningar, så snabbt som möjligt ska ta sig vidare till egen bostad. SHIS bostäder ska vara tillgängliga för dem som bäst behöver dem. Som medel för hög genomströmning genomför SHIS boskola och fördjupad bostadsvägledning.

Staden ska ha ett effektivt och samlat mottagande av nyanlända som möjliggör en snabb etablering på arbetsmarknaden och i samhället. SHIS Bostäder ska samverka med arbetsmarknadsnämnden och stadsdelsnämnderna för att öka andelen nyanlända som har arbete eller studerar efter etableringsuppdraget.

SHIS verksamheter ska vara effektiva med fokus på kärnuppgifterna och organisationen ska anpassas för att vara kostnadseffektiv och leverera hög kvalitet. SHIS ska genom en kontinuerlig dialog med socialnämnden och stadsdelsnämnderna anpassa verksamheten utifrån aktuellt behov samt erbjuda en likvärdig standard på sitt arbete i hela staden.

SHIS angelägenheter handhas av en styrelse bestående av fem ledamöter och tre suppleanter. Styrelsen utses av kommunfullmäktige och har det yttersta ansvaret för SHIS verksamhet.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

41. Förslaget till inriktning för **Stiftelsen Hotellhem i Stockholm** godkänns

Nettokostnader (exkl. kapitalkostnader)

Mnkr	Budget 2020	Budget 2021	Plan 2022	Plan 2023	Förändring 2020/2021
Kommunstyrelsen	-1 373,4	-1 394,4	-1 376,5	-1 367,5	-21,0
Revisorskollegiet	-29,9	-29,9	-29,9	-29,9	0,0
Servicenämnden	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Valnämnden	-5,5	-6,6	-65,4	-7,5	-1,1
Stadsdelsnämnderna	-21 506,4	-22 183,9	-22 399,2	-22 570,4	-677,5
Arbetsmarknadsnämnden	-805,2	-888,5	-878,6	-876,6	-83,3
Exploateringsnämnden	2 590,7	2 723,2	2 854,2	2 942,8	132,5
Fastighetsnämnden	853,2	831,5	875,6	857,2	-21,7
Idrottsnämnden	-720,6	-746,6	-756,4	-768,6	-26,0
Kulturnämnden					
kulturförvaltningen	-927,1	-988,9	-982,7	-982,7	-61,8
stadsarkivet	-73,5	-71,5	-70,5	-69,5	2,0
Kyrkogårdsnämnden	-146,2	-148,7	-147,2	-147,2	-2,5
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	-119,7	-130,3	-125,8	-125,8	-10,6
Socialnämnden	-1 292,6	-1 259,2	-1 258,3	-1 251,8	33,4
Stadsbyggnadsnämnden	-154,0	-152,7	-146,7	-146,7	1,3
Trafiknämnden	101,0	66,4	53,8	61,4	-34,6
Utbildningsnämnden	-19 653,9	-20 296,5	-20 293,5	-20 293,5	-642,6
Äldrenämnden	-195,0	-218,2	-231,4	-226,4	-23,2
Överförmyndarnämnden	-64,2	-63,4	-63,4	-63,4	0,8
SUMMA	-43 522,3	-44 958,2	-45 041,9	-45 066,1	-1 435,9
Avskrivningar (-)	-1 556,4	-1 724,8	-1 841,2	-1 924,9	-168,4
Central medelsreserv (-)					
Oförutsedda behov	-631,1	-825,5	-825,5	-825,5	-194,4
Prestationsreserv	-777,5	-788,9	-1 502,9	-2 032,3	-11,4
Pensionsavgifter (-)	-1 646,0	-1 773,1	-1 812,5	-1 711,0	-127,1
TOTALT	-48 133,3	-50 070,5	-51 024,0	-51 559,8	-1 937,2

CESAM-BILAGA

Förändringar mellan kommunfullmäktiges budget 2020 och 2021

Kommunstyrelsen m.m.	2
Revisorskollegiet	3
Valnämnden	3
Stadsdelsnämnderna	4
Pedagogisk verksamhet: förskoleverksamhet	4
Barn, kultur och fritid	4
Äldreomsorg	5
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	6
Individ- och familjeomsorg inklusive socialpsykiatri	7
Stadsmiljöverksamhet	8
Ekonomiskt bistånd	8
Arbetsmarknadsåtgärder	9
Arbetsmarknadsnämnden	10
Exploateringsnämnden	11
Fastighetsnämnden	12
Idrottsnämnden	13
Kulturnämnden: kulturförvaltningen	14
Kulturnämnden: stadsarkivet	15
Kyrkogårdsnämnden	15
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	16
Servicenämnden	17
Socialnämnden	18
Stadsbyggnadsnämnden	19
Trafiknämnden	20
Utbildningsnämnden	22
Äldrenämnden	23
Överförmyndarnämnden	24

Kommunstyrelsen m.m.

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2020	-1 421,0	47,6
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell effektivisering	6,2	
Implementera framtaget Trygghetsprogram samt följa upp implementeringen, enligt plan	1,0	
Upphandling av system för upphandling- och avtalshantering, enligt plan	6,5	
LOIS- utveckling	0,7	
Genomförande av Goda exempelmässan	1,5	
Evenemangsstöd VM i konstakning	1,0	
Stadens hederspriser, flytt till kulturnämnden	0,7	
Utveckla verktyget Trygghet på karta och fördjupa analysarbetet av insamlad data	1,5	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Utvärderingsarbete covid-19	-10,0	
Upphandling restauratör stadshuset	-3,0	
Genomförande av Goda exempelmässan	-1,5	
Ersättning till organisationer och föreningar	-3,3	
Samordning mot fusk i välfärdssektorn	-1,0	
Rotlar och partikanslier (prognos)	-1,3	
Minnesmärke 7 april	-1,5	
Samordning mot det dödliga våldet	-1,0	
Utöka operativa trygghetsinsatser (ordningsvakter, Lokalresursplanering med mera	-1,5	
Säkerhet och tillgänglighet i stadens betaltjänster	-4,0	
Funktion för beredskapslager	-2,0	
Trygghetspilot	-2,0	
Kostsamordnande funktion	-1,0	
Utredningsmedel civilsamhället Agenda 2030-rådet	-1,0	
Återstart Stockholm: Entreprenörsstöd och marknadsföring		
SBR	-3,0	
Regional samling mot gängkriminalitet osv	-2,0	
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-1 442,0	47,6
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Utvärderingsarbete covid-19	5,0	
Upphandling restauratör Stadshuset	3,0	
Genomförande av Goda exempelmässan	1,5	
Stockholm Horse Week	1,0	
Evenemangsstöd VM i konstakning	1,0	
Ersättning till organisationer och föreningar	1,4	
Testverksamhet multisensorer	2,0	
Minnesmärke 7 april	2,0	
Säkerhet och tillgänglighet i stadens betaltjänster	2,0	
Utredningsmedel civilsamhället Agenda 2030-rådet	1,0	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Stockholm Horse Week	-1,0	
Förberedelser stadshuset 100-årsjubileum	-1,0	
Plan 2022	-1 424,1	47,6
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Utvärderingsarbete covid-19	5,0	
Stockholm Horse Week	1,0	
Funktion för beredskapslager	2,0	
Trygghetspilot	1,0	
Plan 2023	-1 415,1	47,6

Revisorskollegiet

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget	-32,5	2,6
Kf:s presidiums förslag till budget	-32,5	2,6
Plan 2022	-32,5	2,6
Plan 2023	-32,5	2,6

Valnämnden

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2020	-5,5	0,0
<i>Ökade kostnader för:</i> Genomförande av val	-1,1	
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-6,6	0,0
<i>Ökade kostnader för:</i> Genomförande av val	-58,8	
Plan 2022	-65,4	0,0
<i>Minskade kostnader för:</i> Genomförande av val	57,9	
Plan 2023	-7,5	0,0

Stadsdelsnämnderna

Pedagogisk verksamhet: förskoleverksamhet

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2020	-5 588,7	362,7
<i>Volymförändringar:</i>		
Minskade volymer	22,8	-1,1
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell effektivisering	55,9	
Sammanläggning Hägersten-Liljeholmen-Älvsjö	3,2	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Öppen förskola, flytt från barn, kultur och fritid	-39,6	
Höjd schablon	-138,6	
KÖV Södermalm	-2,0	
<i>Ökade intäkter för:</i>		
Avgifter förskola		13,6
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-5 687,0	375,2
Plan 2022	-5 687,0	375,2
Plan 2023	-5 687,0	375,2

Barn, kultur och fritid

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2020	-487,9	0,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell effektivisering	4,9	
Fältassistenter, flytt till individ- och familjeomsorg	39,0	
Sammanläggning Hägersten-Liljeholmen-Älvsjö	0,3	
Köv Ungdomens hus i Rinkeby-Kista	2,0	
Öppen förskola, flytt till förskola	39,6	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Utveckling fritidsverksamhet	-8,0	
Förstärkning lokala kulturhus	-2,0	
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-412,1	0,0
Plan 2022	-412,1	0,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Förstärkning lokala kulturhus	2,0	
Plan 2023	-410,1	0,0

Äldreomsorg

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2020	-8 116,9	225,5
<i>Volymförändringar:</i>		
Ökade volymförändringar	-32,8	
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Sammanläggning Hägersten-Liljeholmen-Älvsjö	4,0	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Indexuppräknig av ersättning för vård- och omsorgsboende	-116,1	
Höjd hemtjänstpeng	-124,2	
Höjd peng för avlösning och ledsagning	-0,8	
Höjd peng för dagverksamhet	-3,8	
Boendesatsning 85-plus	-40,0	
<i>Ökade intäkter för:</i>		
Ökat intäktskrav		10,0
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-8 430,6	235,5
<i>Volymförändringar:</i>		
Ökade kostnader	-145,3	
Plan 2022	-8 575,9	235,5
<i>Volymförändringar:</i>		
Ökade kostnader	-178,0	
Plan 2023	-8 753,9	235,5

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2020	-4 079,1	27,5
<i>Volymförändringar:</i>		
Volymökning	-67,2	
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Sammanläggning av Hägersten-Liljeholmen-Älvsjö	2,7	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Kompensation för höjning av peng för vård- och omsorgsboenden	-1,7	
Höjd assistansersättning	-12,6	
Höjd schablon	-83,9	
Höjt fast anslag	-5,7	
Kompensation för höjning av hemtjänstpeng	-9,5	
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-4 257,0	27,5
<i>Volymförändringar:</i>		
Ökade kostnader	-70,0	
Plan 2022	-4 327,0	27,5
Plan 2023	-4 327,0	27,5

Individ- och familjeomsorg inklusive socialpsykiatri

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2020	-2 325,9	36,9
<i>Volymförändringar:</i>		
Volymförändring	-30,2	
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Sammanläggning Hägersten-Liljeholmen-Älvsjö	1,1	
Fortsatt arbete handlingsplaner för socialsekreterare	3,5	
Bolotsar för barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden	1,3	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Fältassistenter, flytt från barn, kultur och fritid	-39,0	
Ungdomsmottagning (SKUM), kommunövergripande verksamhet	-2,8	
Fortsatt arbete handlingsplaner för socialsekreterare	-3,5	
Bolotsar för barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden	-1,3	
Höjd ersättning socialpsykiatri	-14,2	
Strategisk funktion samverkan BoU, skola, socialtjänst, polis, civilsamhälle	-3,0	
Förstärkning BoU, nya riktlinjer skola, samhandling, parallella	-18,0	
Stabilisera boendsituationer, äldre, våldsutsatta i nära relation, pers. med samsjuklighet	-4,0	
Genomlysning "Rätt stöd i rätt tid"	-3,0	
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-2 439,0	36,9
Plan 2022	-2 439,0	36,9
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Fortsatt arbete handlingsplaner för socialsekreterare	3,5	
Bolotsar för barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden	1,3	
Plan 2023	-2 434,2	36,9

Stadsmiljöverksamhet

Mnkr	Kostnader	Intäkter	Avskrivn	Internränta
Budget 2020	-207,7	0,0	-147,7	-11,3
<i>Minskade kostnader</i>				
Generell effektivisering	2,1			
Sammanläggning Hägersten-Liljeholmen-Älvsjö	0,2			
<i>Ökade kostnader</i>				
Drift Årstafältet, Enskede-Årsta-Vantör	-0,7			
Förstärkt renhållning och parkskötsel	-15,0			
<i>Kapitalkostnader</i>				
Förändringar kapitalkostnader			-10,3	5,4
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-221,1	0,0	-158,0	-5,9
Plan 2022	-221,1	0,0	-158,0	-5,9
Plan 2023	-221,1	0,0	-158,0	-5,9

Ekonomiskt bistånd

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2020	-1 196,2	32,0
<i>Volymförändringar:</i>		
Volymförändring	-50,0	
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Sammanläggning Hägersten-Liljeholmen-Älvsjö	0,4	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Förstärkt arbete korrekta utbetalningar	-7,0	
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-1 252,8	32,0
Plan 2022	-1 252,8	32,0
Plan 2023	-1 252,8	32,0

Arbetsmarknadsåtgärder

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2020	-216,0	27,4
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell effektivisering	2,2	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Förstärkt arbete för kvinnor långt ifrån arbetsmarknaden, ex stadsdelsmammor	-5,0	
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-218,8	27,4
Plan 2022	-218,8	27,4
Plan 2023	-218,8	27,4

Arbetsmarknadsnämnden

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2020	-1 052,4	247,2
<i>Volymförändringar:</i>		
Volymminskning SFI	28,9	
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell effektivisering	10,5	
Utveckling av insatser för kvinnor långt från arbetsmarknaden	1,0	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Omställning - studie- och yrkesvägledning	-1,5	
Utveckling modell för kompetensutveckling och jobbtorg (Spången)	-2,0	
Korta utbildningar i gröna investeringar	-10,0	
Kartläggning av utbildningsbehov kopplade till stadens klimatmål	-1,0	
Feriejobb i näringslivet	-3,0	
Förstärkning jobbtorg	-15,0	
Etableringscentrum, halvårseffekt	-6,3	
Uppsök av fler unga vuxna utan arbete eller studier	-1,0	
Uppsök och insatser 16-19 som inte studerar (KAA)	-1,0	
Lokal närvaro ytterstaden och extern regi	-10,0	
Utvecklad samhällsorientering	-0,5	
Digitalt lyft av jobbtorg och studie- och yrkesvägledning	-1,0	
Stadsdelsmammor i ordinarie verksamhet	-1,0	
Stockholmsvärdar, flytt från TN och fler som städar	-14,8	
Integrationspakten - förstärkt arbete med fokus på unga	-2,0	
<i>Minskade intäkter för:</i>		
Statsbidrag		-53,6
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-1 082,1	193,6
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Omställning - studie- och yrkesvägledning	1,5	
Korta utbildningar i gröna investeringar	10,0	
Kartläggning av utbildningsbehov kopplade till stadens klimatmål	1,0	
Utvecklad samhällsorientering	1,0	
Digitalt lyft av jobbtorg och studie- och yrkesvägledning	1,0	
Integrationspakten - förstärkt arbete med fokus på unga	2,0	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Etableringscentrum	-5,0	
Finansiering Samordningsförbundet Stockholms stad	-1,6	
Plan 2022	-1 072,2	193,6
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Utveckling modell för kompetensutveckling och jobbtorg (Spången)	2,0	
Plan 2023	-1 070,2	193,6

Exploateringsnämnden

Mnkr	Kostnader	Intäkter	Avskrivn	Internränta
Budget 2020	-116,5	2 707,2	-304,0	-968,0
<i>Minskade kostnader för:</i>				
Generell effektivisering	1,2			
<i>Ökade kostnader för:</i>				
Fastighetsskatt	-4,0			
Utökade kostnader för befintlig tillfällig färjetrafik	-6,5			
<i>Ökade intäkter för:</i>				
Markförvaltning		141,8		
<i>Kapitalkostnader:</i>				
Förändrade kapitalkostnader			-29,8	51,7
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-125,8	2 849,0	-333,8	-916,3
<i>Minskade intäkter för:</i>				
Markförvaltning, enligt plan		-19,0		
<i>Ökade intäkter för:</i>				
Markförvaltning - Tomträtter, arrenden, domar mm		150,0		
<i>Kapitalkostnader:</i>				
Förändrade kapitalkostnader			-24,1	-7,2
Plan 2022	-125,8	2 980,0	-357,9	-923,5
<i>Ökade intäkter för:</i>				
Markförvaltning		88,6		
<i>Kapitalkostnader:</i>				
Förändrade kapitalkostnader			-19,7	-4,1
Plan 2023	-125,8	3 068,6	-377,6	-927,6

Bilaga 2:12

Fastighetsnämnden

Mnkr	Kostnader	Intäkter	Avskrivn	Internränta
Budget 2020	-514,9	1 368,1	-461,5	-137,9
<i>Ökade kostnader för:</i>				
Förvärv av bostadsrätter	-3,0			
Planerat underhåll	-5,0			
Effektbelysning vintertid, pilot	-0,5			
Justerat överskottsmål	-52,0			
Underhåll akuta åtgärder	-10,0			
<i>Minskade intäkter för:</i>				
Justerat överskottsmål		-10,0		
<i>Ökade kostnader och intäkter för:</i>				
Effekten av investeringsprojekt	-24,4	54,2	-74,8	6,4
<i>Övrigt:</i>				
Förändringar idrottsnämnden	-0,1	3,4	-11,9	14,7
Förvaltningsuppdrag	6,1	6,9	-11,0	30,0
Övriga förändringar	16,6	-3,9	1,9	-5,7
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-587,2	1 418,7	-557,3	-92,5
<i>Minskade kostnader för:</i>				
Effektbelysning vintertid, pilot	0,5			
Underhåll akuta åtgärder	10,0			
<i>Ökade kostnader och intäkter för:</i>				
Effekten av investeringsprojekt	1,3	25,6	-35,9	0,9
<i>Övrigt:</i>				
Förändringar idrottsnämnden	-0,2	8,0	-5,3	-0,6
Förändring i beståndet		-1,1		
Plan 2022	-575,6	1 451,2	-598,5	-92,2
<i>Övrigt:</i>				
Förändringar idrottsnämnden	-1,6	-16,8	-14,0	-1,3
Plan 2023	-577,2	1 434,4	-612,5	-93,5

Idrottsnämnden

Mnkr	Kostnader	Intäkter	Avskrivn	Internränta
Budget 2020	-995,8	275,2	-7,4	-1,2
<i>Minskade kostnader för:</i>				
Generell effektivisering	10,0			
Förstärkt trygghetsarbete	2,0			
Stöd till evenemang, projektet "Hand the ball"	0,5			
<i>Ökade kostnader för:</i>				
Hyreskostnad idrottshallen Ungdomens Hus Rinkeby	-2,0			
Utökat medlemsaktivitetsstöd personer över 65	-1,0			
Ökad bemanning ökad trygghet	-8,5			
Ökat samarbete skola och idrott	-2,0			
Båtbottentvätt	-0,2			
Uppstartsarbete Sportotek genom partnerskapsmodell IOP	-0,5			
Bryta äldres isolering	-4,0			
Strategi Båtliv	-1,0			
<i>Ökade kostnader och intäkter för:</i>				
Hyror fastighetsnämnden m.fl. (även SISAB och Akademiska hus ingår)	-20,0	1,4		
Driftkostnadsförändring (av nya anläggningar samt stängda simhallar)	-12,1	11,4		
<i>Kapitalkostnader:</i>				
Förändring kapitalkostnader långsiktig investeringsplan			-2,5	0,4
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-1 034,6	288,0	-9,9	-0,8
<i>Minskade kostnader för:</i>				
Idrottsbonus	1,0			
Uppstartsarbete Sportotek genom partnerskapsmodell IOP	0,5			
Bryta äldres isolering	4,0			
Strategi Båtliv	1,0			
<i>Ökade kostnader och intäkter för:</i>				
Hyror fastighetsnämnden m.fl. (även SISAB och Akademiska hus ingår)	-16,5	1,4		
Driftkostnadsförändring (av nya anläggningar samt stängda simhallar)	-9,6	8,4		
<i>Kapitalkostnader:</i>				
Förändring kapitalkostnader långsiktig investeringsplan			-1,1	-0,1
Plan 2022	-1 054,2	297,8	-11,0	-0,9
<i>Ökade kostnader och intäkter för:</i>				
Hyror fastighetsnämnden m.fl. (även SISAB och Akademiska hus ingår)	-16,9			
Driftkostnadsförändring (av nya anläggningar samt stängda simhallar)	-2,8	7,5		
Plan 2023	-1 073,9	305,3	-11,0	-0,9

Kulturnämnden: kulturförvaltningen

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2020	-1 017,0	89,9
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell effektivisering	10,2	
Ny digital plattform för stadens bibliotek	5,0	
Driftskostnadsökning Liljevalchs förskjuten tidplan till 2022	2,1	
Hyreskostnadsökning Liljevalchs förskjuten tidplan till 2022	4,7	
Förstärkt stöd till hemgårdar i staden	0,5	
Flytta Stadsmuseets samlingar för kostnadseffektiv magasinering	3,0	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Hyra Medborgarhuset förskjuten tidplan helår	-5,4	
Driftskostnadsökning Liljevalchs förskjuten tidplan till 2021	-6,1	
Hyreskostnadsökning Liljevalchs förskjuten tidplan till 2021	-14,1	
Samarbete med Regionstyrelsen i deras kommande filmbolag	-9,8	
Stadens hederspriser, flytt från kommunstyrelsen	-0,7	
Samordning barn, kultur, fritid	-2,4	
Digital kulturskola/digitala verktyg för undervisning	-5,0	
Etablering av scen på Stadsmuseets innergård 2021	-0,5	
Stärkt kulanpremie samt breddad målgrupp om äldre	-6,0	
Innovativa, tillgängliga och trygga bibliotek	-21,0	
Stärkt kulturstöd för att lindra pandemins effekter på Stockholms kulturliv under 2021	-10,0	
Tillgängliggöra stadens ägda konst inom äldre- och LSS-verksamheter	-1,0	
Invigning Liljevalchs 2021	-0,5	
Litterära skyltar, inkl. ytterstaden	-0,3	
Pandemisäkra evenemang	-1,5	
Verkställ strategin för gatukonst och muralmålning	-1,0	
Bemanning museiverksamhet	-2,0	
<i>Ökade kostnader och intäkter för:</i>		
Kursintäkter Kulturskolan	-6,5	6,5
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-1 085,3	96,4
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Stärkt kulturstöd för att lindra pandemins effekter på Stockholms kulturliv under 2021	10,0	
Tillgängliggöra stadens ägda konst inom äldre- och LSS-verksamheter	1,0	
Invigning Liljevalchs 2021	0,5	
Verkställ strategin för gatukonst och muralmålning	1,0	
Uppstartsarbete Repotell genom partnerskapsmodell IOP	0,5	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Driftskostnadsökning Liljevalchs förskjuten tidplan till 2022	-2,1	
Hyreskostnadsökning Liljevalchs förskjuten tidplan till 2022	-4,7	
<i>Ökade kostnader och intäkter för:</i>		
Kursintäkter Kulturskolan	-2,0	2,0
Plan 2022	-1 081,1	98,4
Plan 2023	-1 081,1	98,4

Kulturnämnden: stadsarkivet

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2020	-104,2	30,7
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell effektivisering	1,0	
<i>Ökade intäkter för:</i>		
Arkivleveranser Liljeholmskajen		1,0
<i>Ökade kostnader och intäkter för:</i>		
Omslutningsförändring uppdragsverksamhet	-1,0	1,0
Omslutningsförändring landsarkivsfunktion	-0,5	0,5
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-104,7	33,2
<i>Ökade intäkter för:</i>		
Arkivleveranser Liljeholmskajen		1,0
Plan 2022	-104,7	34,2
<i>Ökade intäkter för:</i>		
Arkivleveranser		1,0
Plan 2023	-104,7	35,2

Kyrkogårdsnämnden

Mnkr	Kostnader	Intäkter	Avskrivn	Internränta
Budget 2020	-174,7	28,5	-25,8	-7,5
<i>Ökade kostnader för:</i>				
Rekrytering av specialistfunktioner som idag köps från andra nämnder	-1,0			
Genomförande handlingsplan biologisk mångfald	-1,5			
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-177,2	28,5	-25,8	-7,5
<i>Ökade kostnader för:</i>				
Genomförande handlingsplan biologisk mångfald	1,5			
Plan 2022	-175,7	28,5	-25,8	-7,5
Plan 2023	-175,7	28,5	-25,8	-7,5

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2020	-215,8	96,1
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell effektivisering	2,2	
Klimatomställning	2,0	
Mätning av luftkvalitet och utsläpp från färjor	2,0	
Giftfria skolor	1,2	
Stärkt arbete naturskötsel och biologisk mångfald	2,0	
Vägledning, buller från kulturscener	0,3	
Verksamhets- och kvalitetsutveckling	1,5	
Utredning fossilfria byggarbetsplatser och minskat byggavfall	1,0	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Giftfria förskolor och skolor	-2,0	
Samordning handlingsplan biologisk mångfald, stärkt naturskötsel	-4,5	
Transportcentrum, ökad elektrifiering av fordonsflottan och övergång från fossila drivmedel	-4,0	
Digitalisering, kommunikation, information och klimatpakten	-2,0	
Målpunkter i naturreservat och handlingsplan för bad	-1,0	
Handlingsplaner mot mikroplast och för minskad plastanvändning	-1,0	
EU-projekt och innovation	-1,3	
Utredningsgrupp för riktad tillsyn av fastighetsägare	-1,0	
Samordningsansvar för att motverka nedskräpning av sjöbottnar	-1,0	
Miljö- och klimatmärkning för inköpssystem och uppföljning av kravmärkning	-1,0	
Klimatomställning, ökat stöd till förvaltningar och bolag - fossilfria byggarbetsplatser och minskat byggavfall	-4,0	
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-226,4	96,1
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Samordning handlingsplan biologisk mångfald, stärkt naturskötsel	1,0	
Målpunkter i naturreservat och handlingsplan för bad	1,0	
Samordningsansvar för att motverka nedskräpning av sjöbottnar	0,5	
Miljö- och klimatmärkning för inköpssystem och uppföljning av kravmärkning	1,0	
Klimatomställning, ökat stöd till förvaltningar och bolag - fossilfria byggarbetsplatser och minskat byggavfall	1,0	
Plan 2022	-221,9	96,1
Plan 2023	-221,9	96,1

Servicenämnden

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2020	0,0	0,0
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	0,0	0,0
Plan 2022	0,0	0,0
Plan 2023	0,0	0,0

Socialnämnden

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2020	-1 690,4	397,8
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell effektivisering	16,8	
Nyanlända, tillfälliga boenden (50+30 mnkr)	80,0	
Intro Stockholm	10,0	
Skolfam, flytt till UtbN	0,5	
Kompensation fryshuset	0,7	
Motverka hemlöshet	3,0	
Stärkt uppsökande och trygghetsskapande arbete	1,6	
Strategiskt kvalitetsarbete	3,0	
Unga lagöverträdare	1,0	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
SHIS kärnverksamhet	-6,9	
Framtid Stockholm Järva	-6,0	
Förstärkning sociala insatsgrupper samt Trefas – förstärkt samverkan	-5,0	
Förstärkt avhopparverksamhet	-10,0	
Intensifierad polissamverkan Järva	-3,0	
Uppsökande arbete	-1,6	
Strategiskt kvalitetsarbete	-3,0	
Samarbete polisen Skärholmen	-1,0	
Utredning tillgång till Servicebostäder	-0,9	
Förstärkning arbete Peer support	-0,5	
Förstärkning arbete mot VINR, hedersrelaterat våld, prostitution inkl RVC stöd till barn	-8,0	
FOU evidensarbete inkl Esset och verksamhetsuppföljning	-6,7	
Spridning metoder som fungerar: genomlysning "rätt stöd i rätt tid" och "STIS"	-12,7	
Stadsövergripande verksamhet barn och Barnahus	-4,5	
Skola direkt för placerade barn	-0,4	
Stärk vittnen och brottsutsatta	-3,0	
Utredningar hemmiljö Söderort	-2,8	
Implementering program, Motverka unga kriminella	-1,0	
Motverka strategiska välfärdsbrott inom sociala området	-1,5	
Förstärkning mot hemlöshet och utökning Bostad först	-6,4	
<i>Ökade intäkter för:</i>		
Tillsyn		1,7
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-1 658,7	399,5
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Utredning tillgång till Servicebostäder	0,9	
Plan 2022	-1 657,8	399,5
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Intensifierad polissamverkan Järva	3,0	
Samarbete polisen Skärholmen	1,0	
Implementering program, Motverka unga kriminella	1,0	
Motverka strategiska välfärdsbrott inom sociala området	1,5	
Plan 2023	-1 651,3	399,5

Stadsbyggnadsnämnden

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2020	-414,7	260,7
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell effektivisering	3,3	
Bostadsanpassningsbidrag	8,0	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Strategisk initiativplanering	-4,0	
Stadens gestaltning	-1,0	
Förstärkt tillsynsverksamhet bygglov	-1,0	
Service och digitalisering	-4,0	
<i>Ökade kostnader och intäkter för:</i>		
Ökade kostnader och intäkter (plan, bygglov, stadsmätning)	-9,3	9,3
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-422,7	270,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Stadens gestaltning	1,0	
Förstärkt tillsynsverksamhet bygglov	1,0	
Service och digitalisering	4,0	
Plan 2022	-416,7	270,0
Plan 2023	-416,7	270,0

Trafiknämnden

Mnkr	Kostnader	Intäkter	Avskrivn	Internränta
Budget 2020	-1 584,0	1 685,0	-610,0	-110,9
<i>Minskade kostnader för:</i>				
Generell effektivisering	18,8			
Årstafältet överförs till Enskede-Årsta-Vantör	0,7			
Testbädd Hornsgatan	0,5			
Trygghet och ökad framkomlighet, gång och cykel	1,0			
Kommunikationskampanj mot nedskräpning	0,5			
Geofencing	1,0			
Framkomlighet buss	2,0			
Flytt av stockholmsvårdar till arbetsmarknadsnämnden	10,0			
<i>Ökade kostnader för:</i>				
Drift och underhåll nya områden	-16,3			
Samverkan med stadsdelar	-3,0			
Samordning av tunnelbaneutbyggnaden	-6,0			
Vinterljus	-3,0			
Ökad städning torg	-3,0			
Förebyggande klotter	-3,0			
Samordnat stöd och intensifierat arbete i Järva	-2,0			
Permanent trafik hinder mot terror	-0,8			
Trygghet i Tyck Till-appen	-0,1			
Cykeljour	-10,0			
Ovanmarksdetektering cykel	-1,0			
Pilot eldriftsfordon	-2,0			
Beskärning för sikt och trygghet gång och cykel	-2,5			
Höjning fönsterbidrag	-1,0			
Trygghet Järnvägsparken	-0,5			
Trygghet Kista busstorg	-1,0			
Blomsterprogram	-1,0			
Trädvård	-5,0			
Genomförande handlingsplan biologisk mångfald	-2,0			
Stripeade skräpkorgar	-0,2			
Kontroll av barmarks- och vinterväghållning	-2,0			
Levande Stockholm	-4,0			
Samordnare för ren stad	-1,0			
<i>Minskade intäkter för:</i>				
Parkeringsverksamhet		-46,0		
<i>Ökade intäkter för:</i>				
Bidrag för flytt av fordon		6,0		
Markupplåtelse		31,0		
Övriga avgifter och ersättningar		10,3		
<i>Kapitalkostnader:</i>				
Förändring kapitalkostnader			-30,0	53,9
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-1 619,9	1 686,3	-640,0	-57,0

Trafiknämnden fortsättning

Mnkr	Kostnader	Intäkter	Avskrivn	Internränta
<i>Minskade kostnader för:</i>				
Permanenta trafik hinder mot terror	0,8			
Trygghet i Tyck Till-appen	0,1			
Ovanmarksdetektering cykel	1,0			
Pilot eldriftsfordon	2,0			
Trygghet Järnvägsparken	0,5			
Stripeade skräpkorgar	0,2			
<i>Ökade kostnader för:</i>				
Drift och underhåll av nya områden	-11,2			
<i>Minskade intäkter för:</i>				
Bidrag för flytt av fordon		-6,0		
<i>Kapitalkostnader:</i>				
Förändring kapitalkostnader			-50,0	-3,0
Plan 2022	-1 626,5	1 680,3	-690,0	-60,0
<i>Minskade kostnader för:</i>				
Vinterljus	3,0			
Ökad städning torg	3,0			
Förebyggande klotter	3,0			
Samordnat stöd och intensifierat arbete i Järva	2,0			
<i>Ökade kostnader för:</i>				
Drift och underhåll nya områden	-3,4			
<i>Kapitalkostnader:</i>				
Förändring kapitalkostnader			-50,0	-3,0
Plan 2023	-1 618,9	1 680,3	-740,0	-63,0

Utbildningsnämnden

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2020	-20 188,8	534,9
<i>Volymförändringar:</i>		
Förskola	6,8	
Fritidshem	-11,6	2,2
Grundsärskola	-18,7	
Grundskola	-238,0	
Fritidsklubb	-2,0	
Gymnasieskola	13,7	
Gymnasiesärskola	-12,4	
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell effektivisering	201,9	
Minskad schablon fritidsklubb	5,3	
Avgifter förskola	26,7	
Avgifter fritidshem	7,5	
Naturskola	2,0	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Skolfam, flytt från SoN	-0,5	
Höjd schablon, fritidshem	-41,2	
Höjd schablon, fritidsklubb	-2,0	
Höjd schablon, grundskola	-387,5	
Höjd schablon, grundsärskola	-20,0	
Höjd schablon, gymnasieskola	-62,4	
Höjd schablon, gymnasiesärskola	-3,2	
Höjd schablon, förskola	-80,6	
Samtyckesprojekt	-1,0	
Elevhälsa	-2,0	
Myndighetsuppdraget	-14,0	
Naturskola	-2,0	
<i>Minskade intäkter för:</i>		
Minskat statsbidrag maxtaxa		-19,2
<i>Ökade intäkter för:</i>		
Avgifter fritidshem		9,6
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-20 824,0	527,5
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Samtyckesprojekt	1,0	
Elevhälsa	2,0	
Plan 2022	-20 821,0	527,5
Plan 2023	-20 821,0	527,5

Äldrenämnden

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2020	-200,0	5,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell effektivisering	2,0	
IOP Volontärbyrån	0,8	
Digitaliseringspaket	2,0	
Digitala trygghetslarm	1,0	
Tryggt mottagande	1,5	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Nationella kvalitetsregister (SKR)	-1,7	
Smarta lås	-10,0	
Digitala trygghetslarm	-4,3	
Förstärkning av HSL-samordning	-1,0	
Språksatsning	-4,0	
Värdig omsorg, digitala hjälpmedel	-1,0	
IOP Volontärbyrån	-0,8	
Matlyftet	-3,0	
Demens-kompetens	-3,0	
Pilotprojekt daglig verksamhet äldreomsorg	-1,0	
Samordning kompetensutveckling specialistundersköterska	-0,7	
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-223,2	5,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
IOP Volontärbyrån	0,8	
Pilotprojekt daglig verksamhet äldreomsorg	1,0	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Smarta lås	-15,0	
Plan 2022	-236,4	5,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Språksatsning	4,0	
Värdig omsorg, digitala hjälpmedel	1,0	
Plan 2023	-231,4	5,0

Överförmyndarnämnden

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2020	-64,2	0,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell effektivisering	0,8	
Förstärkt förvaltning och digitalisering	1,0	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Förstärkt förvaltning och digitalisering	-1,0	
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-63,4	0,0
Plan 2022	-63,4	0,0
Plan 2023	-63,4	0,0

Investeringsstrategi

Inledning

Stockholms stads investeringsplaner för fem år framåt uppgår till historiskt höga nivåer. Hur investeringarna finansieras får effekt på stadens ekonomi direkt i form av skuldnivåer och räntekostnader. Investeringsvolymen medför även ökade avskrivningar och driftskostnader.

Staden har ett ambitiöst bostadsmål om 140 000 nya bostäder mellan 2010 och 2030 varav 70 000 bostäder mellan 2019 och 2025. Bostadsmålet är delvis kopplat till åtagande i de avtal som staden tecknat inom ramen för Sverigeförhandlingen och Stockholmsöverenskommelsen. Därutöver satsar staden på att öka investeringar i miljö, kunskap, säkerhet och trygghet för ett mer hållbart Stockholm.

De höga investeringsvolymerna medför att hela kommunkoncernen behöver samverka och ha ett ökat fokus på styrning, effektivitet, kostnadsmedvetenhet och prioriteringar mellan och inom investeringsprojekt i syfte att begränsa investeringsutgifterna. En aktiv fastighetsförvaltning av kommunkoncernens innehav av fastigheter och lokaler är också en förutsättning för att de planerade investeringarna kan genomföras med fortsatt god finansiell styrka och inom ramen för en långsiktig god ekonomisk hushållning. Nämnder och bolagsstyrelser ska i ökad utsträckning söka samverkan där det är kostnadseffektivt med privata aktörer vad gäller investeringar både i bostäder och i samhällsfastigheter.

Investeringsstrategin kompletteras av stadens Fastighets- och lokalpolicy (Dnr KS 2018/1653) vilken bland annat syftar till att ge övergripande mål och grundläggande principer för fastighetsinnehav, förtydliga roller och ansvar samt att identifiera viktiga planeringsprocesser och forum för samverkan.

Syfte och omfattning

Investeringsstrategins syfte är att med utgångspunkt i stadens långsiktiga planering, stadens inriktningsmål och med hänsyn tagen till de finansiella förutsättningarna:

- Ge vägledning för investeringsprioriteringar i syfte att förverkliga en ekonomiskt, ekologiskt och socialt hållbar stad.
- Säkerställa att investeringsverksamheten bedrivs i enlighet med principen om god ekonomisk hushållning genom att öka förmågan att prioritera investeringar utifrån ett kommunkoncernperspektiv samt öka samordning och styrning av stadens investeringsverksamheter.

Investeringsstrategin ska utgöra en länk mellan den långsiktiga planeringen och nämnder och bolagsstyrelserns investeringsplaner. Dessa utgör i sin tur underlag för kommunkoncernens samlade investeringsplan, som fastställs med hänsyn tagen till tillgängligt ekonomiskt utrymme och inom ramen för de av staden fastställda finansiella nyckeltalen.

Investeringsstrategin omfattar hela kommunkoncernen, där inte annat anges, medan arbetet med samordnade prioriteringar inom de olika beslutade investeringskategorierna främst berör exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, idrottsnämnden, kulturnämnden, trafiknämnden, utbildningsnämnden samt de kommunala bolagen Micasa Fastigheter i Stockholm AB (Micasa) samt Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB).

Förutsättningar

Stadens växande befolkning är en grundläggande utmaning för framtiden. Takten i bostadsbyggandet måste hållas hög och staden kommer att bli tätare.

Den höga tillväxttakten ställer stora krav på prioriteringar såväl inom stadens investeringsverksamhet men också inom den löpande driften då investeringstakten avspeglas i ökade drifts- och kapitalkostnader. Detta kan medföra att ekonomiskt utrymme tas från övrig verksamhet. Genom att hålla nere stadens samlade investeringsnivå och driftskostnader kan staden ges förutsättningar att växa långsiktigt ekonomiskt hållbart. För att möjliggöra långsiktigt hållbara driftsekonomiska prioriteringar ska ökat fokus läggas på att analysera och prognosticera investeringars drifts- och underhållskonsekvenser både projektvis och samlat för respektive verksamhet och för staden som helhet.

Staden måste begränsa mängden projekt där utgifter för markförvärv, evakuering, marksanering, överdäckningar och särskilda infrastrukturåtgärder blir alltför omfattande. För projekt med hög nettoexploateringsutgift per producerad lägenhet ska alternativa kalkyler med mindre omfattande investeringsåtgärder tas fram, oavsett lönsamhetsgrad. Lönsamheten i exploateringarna är avgörande för hur många icke lönsamma projekt staden kommer att ha råd med då stadens finansiella resurser är begränsade. Det är viktigt att staden strävar efter att säkerställa goda intäkter från de markvärden som skapas genom planläggningen för vissa av de områden där omvandlingspotentialen (från oattraktiv till attraktiv boendemiljö) är stor. Ett socialt värdeskapande perspektiv ska genomsyra planering och genomförande av stadens stadsutvecklingsprojekt.

Genom en hållbar investeringsnivå kan staden frigöra utrymme att tillhandahålla effektiva lokaler som är ändamålsenliga utifrån verksamheternas behov, samtidigt som de planerade investeringarna kan genomföras med god finansiell styrka och med driftsekonomi. Stadens behov av lokaler kan antingen tillgodoses med eget ägande eller med externa inhyrningar. För att möjliggöra en effektiv lokalprocess och optimera lokalutnyttjandet ska samverkan ske mellan stadens nämnder och bolagsstyrelser, och projekt ska där så är möjligt samordnas.

Stadens investeringar ska bidra till uppfyllelse av kommunfullmäktiges mål. Bostads-målet prioriteras högt och projekt kopplade till detta bedöms utgöra störst andel av stadens totala nettoutgifter framöver. Hela Stockholm ska präglas av blandade upplåtelseformer. Utbyggnaden av övriga funktioner ska ske i takt med bostadsbyggandet och beaktas tidigt i planeringsprocessen för att möjliggöra till exempel ett varierat utbud av arbetsplatser i hela Stockholm. Det är viktigt att den långsiktiga planeringen för investeringar i samhällsservice såsom utbildning och idrott följer den demografiska utvecklingen och att inkomster från exploatering av nya områden som huvudregel kan bära dessa.

Offentliga miljöer ska planeras med fokus på trygghet och staden ska vara ledande i genomförandet av de globala hållbarhetsmålen i enlighet med FN:s Agenda 2030.

Nämnder och bolagsstyrelser ska samordna sin investeringsplanering utifrån ett kommunkoncernperspektiv. Samplanering ska syfta till att effektiva helhetslösningar planeras och genomförs. Systematisk samordning sker idag inom ramen för stadsövergripande styrgrupper som exempelvis SAMS¹. Utökade eller förändrade lokalbehov ska alltid i första hand prövas inom kommunkoncernens befintliga bestånd.

¹ Samordnad grundskoleplanering i Stockholm. Samplanerar även med idrottsprojekt, förskola och gymnasieskola

En långsiktigt sund ekonomi är en förutsättning för att Stockholm ska växa hållbart. Stadens investeringar ska så långt som möjligt finansieras med egna medel. Utöver det finansiella utrymme som resultat och avskrivningar skapar bidrar kassaflöde från aktiv fastighetsförvaltning till stadens investeringar. Med en ökad medverkan från privata aktörer i nyproduktion av både bostäder, lokaler och anläggningar kan investeringsutgifterna hållas tillbaka.

Uppföljning

Ansvar för uppföljningen ligger hos den nämnd eller bolagsstyrelse som genomför investeringsprojektet. Stadsledningskontoret har ett övergripande samordningsansvar för berörda nämnders och bolagsstyrelser investeringar och ansvarar för en aggregerad sammanställning samt för en övergripande analys av stadens investeringsportfölj. Stadsledningskontoret ansvarar för uppföljning av investeringsstrategin, koncernprojekt² samt för de finansiella nyckeltalen.

Investeringstyper och finansiering av stadens investeringar

Vilken investeringstakt som är ekonomiskt hållbar beror inte bara på storleken på investeringsutgifterna, utan även på i vilken grad investeringarna finansieras med egna eller lånade medel (egenfinansieringsgrad). Investeringsstrategin definierar därför för staden även en målsättning för hur de olika investeringstyperna ska finansieras.

Investeringstyper

Stadens investeringar kan delas upp i två huvudtyper;

- *Ersättningsinvesteringar* (reinvesteringar) är sådana investeringar som ger en uppgradering av anläggningar till minst den tidigare fastställda tekniska nivån eller nya miljöbetingelser. För att säkerställa funktionen och bevara värdet på stadens anläggningar och byggnader ska underhållsplaner och reinvesteringssprogram finnas som en del av stadens långsiktiga investeringsplanering. Omfattningen av reinvesteringsbehov ska vara en viktig beslutsparameter när investeringsplaner fastställs.
- *Strategiska investeringar* (nyinvesteringar) är framtidsinriktade investeringar som skapar en större nytta än vad staden har idag. En stor del av stadens strategiska investeringar genomförs inom ramen för exploateringsprojekt i syfte att bygga bostäder. Till detta följer investeringar i infrastruktur såsom gator, vägar, ledningar, vatten och avlopp.

Finansieringsstrategi för investeringstyper

Ersättningsinvesteringar ska finansieras med det kassaflöde som genereras av den löpande verksamheten (avskrivningar och resultat exklusive reavinster) för att inte belasta stadens ekonomi i form av lån och räntekostnader.

Exploateringsprojekten ska vara lönsamma. Det innebär att kalkylen för ett exploateringsprojekt i normalfallet ska bära investeringsutgifterna för det behov av kommunal service i form av till exempel förskolor, skolor och idrottsanläggningar som uppstår som en direkt konsekvens av bostadsprojektet. Det gäller även den del av utgifterna som avser kompensation för ianspråktagen idrottsmark eller idrottsanläggning.

² Koncernprojekt ska omfatta samtliga investeringar som ingår i ett investeringsbeslut, t.ex. infrastruktur, idrottshall och skola oavsett vilken nämnd/bolagsstyrelse som kommer att genomföra investeringsprojektet. Stadsledningskontoret anger vilka koncernprojekt som ska följas upp centralt.

De långsiktiga finansiella nyckeltalen³ påverkas starkt av den investeringstakt som prognostiseras. Resultatmässigt lönsamma lånefinansierade projekt som inte belastar resultaträkningen sett över en längre period kommer ändå att ha en negativ påverkan på stadens finansiella ställning och soliditet. Fastighetsförvaltande nämnder och bolagsstyrelser ska därför genom aktiv fastighetsförvaltning pröva möjligheten att avyttra fastigheter som saknar strategisk betydelse eller inte behövs långsiktigt för den egna verksamheten eller det kommunala uppdraget. Med en ökad medverkan från privata aktörer i nyproduktion av både bostäder, lokaler och anläggningar kan investeringsutgifterna hållas tillbaka.

Medfinansiering

I syfte att uppnå stadens inriktningsmål har staden prioriterat att medfinansiera ett antal statliga och regionala infrastrukturprojekt. Utbetalningarna till medfinansiering minskar det kassaflöde som finns att tillgå för finansiering av stadens egna investeringar.

En finansiell förutsättning för medfinansiering av statlig och regional infrastruktur är att den kan ske med egna medel. Mot bakgrund av stadens stora investeringsvolym måste staden istället prioritera att låta överskott stärka det egna kapitalet och soliditeten, och finansiera stadens egna investeringar. Medfinansiering sker i huvudsak när det finns synnerliga skäl till detta.

Investeringsprocess

Staden tillämpar en gemensam styrmodell för stora investeringsprojekt, Stöd för Stora Investerings Projekt (SSIP). Modellen ska användas i investeringsprojekt där investeringsutgifterna bedöms överstiga 50 mnkr. Styrmodellen är uppdelad i fem faser och sju områden. Stadens nämnder använder modellen med dess mallar och bolagsstyrelserna använder den i vissa delar enligt direktiv från Stockholms Stadshus AB. SSIP finns tillgängligt på stadens intranät.

³ Soliditet, kapitalkostnader i relation till nettodriftkostnader samt avskrivningar och räntenetto i relation till omsättning. Även egenfinansieringsgraden är ett finansiellt nyckeltal kopplat till investeringar.

Inför varje investeringsbeslut ska en kalkyl upprättas som följs under hela projektet. Inom varje projekt ska grundläggande behov och syfte vara styrande. Kostnadsdrivande tillval ska inte projekteras. Eventuella fördyrningar i projekt ska mötas av effektiviseringar som inte påverkar framtida driftkostnader negativt.

Prioriteringar

De olika perspektiven av hållbar utveckling ska, tillsammans med kommunfullmäktiges mål, tillämpas vid både prioritering, planering och genomförande av stadens investeringar. Det är även viktigt att tidigt, redan vid utredningsbeslut, översiktligt bedöma lönsamheten i varje investeringsprojekt. Att prioritera inom varje projekt är därför av stor betydelse liksom att i tidigt skede analysera och prognosticera investeringars långsiktiga drifts- och underhållskonsekvenser. Planerad funktion och vald kvalitet ska alltid vara nog övervägd och stå i relation till de grundläggande behoven.

Vid framtagande av kommunkoncernens samlade investeringsplan fastställs det totala investeringsutrymmet, med utgångspunkt i de finansiella förutsättningarna och kommunfullmäktiges mål. Utrymme för ersättningsinvesteringar reserveras i planen för att möta befintliga behov i verksamheterna samt säkerställa det ekonomiska värdet på anläggningstillgångar såsom fastigheter.

Staden ska i första hand prioritera områden för bostadsexploatering där det finns eller planeras infrastrukturlösningar. Mängden projekt där utgifter för markförvärv, evakuering, marksanering, överäckningar och särskilda infrastrukturåtgärder blir omfattande och behöver begränsas. Detta tillsammans med tät och area-effektiv utbyggnad ger goda förutsättningar för lönsamma projekt, eftersom det blir möjligt att utnyttja redan gjorda investeringar i väg- och ledningsnät, kommunikationer och till viss del även anläggningar för samhällsservice. Lönsamheten i exploateringarna kommer att vara avgörande för hur många icke-lönsamma projekt staden kommer att ha råd med. Det är viktigt att sträva efter att säkerställa goda intäkter från de markvärden som skapas genom planläggning av sådana områden där omvandlingspotentialen är stor.

Staden ska aktivt arbeta för en ökad medverkan från privata aktörer i nyproduktion av bostäder, då det håller tillbaka bostadsbolagens skuldökning. Ökad medvetenhet måste finnas om att bostadsmålet inte bara driver investeringar i bostäder utan också infrastruktur såsom gator mm och i demografiskt betingade följdinvesteringar såsom i förskolor, skolor, idrott och kultur.

Stadens investeringar i grundläggande samhällsservice som skolor, idrott och kultur bör i ökad utsträckning ersättas med inhyrning från externa aktörer. En övervägande del av stadens barn går i pedagogiska lokaler som ägs av kommunkoncernen. Staden bedriver även till största del sin vård- och omsorgsverksamhet samt kultur och idrott i egna lokaler. Med hänsyn till behovet att begränsa kommunkoncernens investeringsutgifter är ambitionen att stadens andel externa inhyrningar ska öka. När staden söker ökad extern medverkan i utbyggnadsprocessen kommer det att vara av vikt att staden har beställarorganisation med erforderlig kompetens och att planeringen särskilt beaktar ett långsiktigt driftkostnadsperspektiv.

I valet mellan eget ägande och extern inhyrning ska det alternativ väljas som bäst tillgodoser stadens behov och som uppfyller kommunfullmäktiges mål. Valet ska ske utifrån ett helhetsperspektiv avseende stadens finansiella och organisatoriska förmåga att tillhandahålla effektiva lokaler för verksamheten.

Eftersom inhyrningar av lokaler från externa fastighetsägare ofta innebär att staden binds i hyreskontrakt till marknadsmässiga villkor under en längre tid ska hänsyn tas till detta i de nuvärdeskalkyler som upprättas i samband med beslut.

Staden ska planera för men endast i undantagsfall investera i lokaler som inte är avsedda för den egna verksamheten eller det kommunala uppdraget. I större stadsutvecklingsprojekt ska näringslivets möjligheter till samverkan med staden särskilt analyseras.

Särskilda principer för olika investeringskategorier

Fastighets- och lokalpolicyn (Dnr KS 2018/1653) kompletterar och fördjupar investeringsstrategin med avseende på de investeringskategorier som omfattar lokal- och bostadsbehov för stadens verksamheter. Hyreskostnaderna inom alla kategorier ska aktivt hållas nere. Detta sker genom återhållsamhet med standardhöjningar, effektiva lokal-lösningar och kostnadseffektiv fastighetsförvaltning. Nedan beskrivs specifika principer som komplement till ovan, för respektive investeringskategori.

Bostäder

Investeringar för att skapa byggbar mark för nya bostäder är den investeringskategori som staden fortsatt kommer att avsätta stora resurser för. I varje projekt ska fördelningen mellan olika upplåtelseformer prövas. För att möta stadens tillväxttakt och behovet av nya bostäder ska därför kommunkoncernen söka ökad extern medverkan i bostadsbyggandet.

Infrastruktur

Investeringar i gång-, cykel- och kollektivtrafik ska prioriteras. Det ger förutsättningar för ökad framkomlighet, en bättre miljö och mindre klimatpåverkan. I samband med beslut om investeringar och reinvesteringar i infrastruktur ska ökat fokus läggas på att analysera drifts- och underhållskonsekvenser för att möjliggöra långsiktigt hållbara driftsekonomiska prioriteringar.

Förskola och skola

Staden ska ha god beredskap eftersom att den demografiska utvecklingen växlar över tid, till följd av stadsutveckling och att ny samhällsservice utvecklas. Ökat antal barn och unga innebär ett ökat behov av förskolor och skolor. Kommunkoncernen kommer därför att behöva söka ökad extern medverkan i skol- och förskoleutbyggnaden. Denna medverkan bör även kopplas till samverkansavtalet för gymnasieregionens behov, där utbyggnad är möjlig i angränsande kommuner.

Skolfastigheter i Stockholm AB, SISAB, äger och förvaltar merparten av stadens förskolor, grundskolor och gymnasieskolor. Bolagsstyrelserns investeringar påverkar stadens nämnder genom förändrade lokalkostnader. Därför ska en gemensam lägesbild tas fram med beställande nämnder, som utgör underlag för prioriteringar i investeringsplaneringen.

Idrott

Ambitionen ska vara att sprida investeringar i idrottsanläggningar geografiskt samt följa översiktsplanens intentioner att stärka fokusområden, strategiska samband, stadsdelsutvecklingsområden och att skapa mötesplatser. Volymen avseende dessa investeringar kommer behöva öka de kommande åren. Kommunkoncernen kommer därför att behöva söka ökad extern medverkan vid utbyggnad av idrottsanläggningar. Planering av nya idrottsanläggningar ska ske i samverkan med stadens bostadsplanering och skolplanering i syfte att uppnå en effektivare användning av stadens gymnastiksalar och idrotts-hallar. Staden ska som utgångspunkt inte investera i sådan verksamhet som kommersiella aktörer normalt bedriver, såsom exempelvis gym och bowlinghallar.

Kultur

Kulturanläggningar bör ses som en samlad resurs för stadens invånare. Investeringar i kulturanläggningarna ska spridas geografiskt, bidra till att stärka kulturlivet också i ytterstaden samt följa intentionerna i översiktsplanen att stärka stadsdelsutvecklingsområden och att skapa mötesplatser. Det finns samordnings- och effektiviseringsvinster i att samlokalisera till exempel kulturskolans lokaler och skollokaler. Staden ska aktivt arbeta i stadsutvecklingen för att kulturlokaler tillkommer genom extern medverkan.

Arbetsplatser/Kommersiella lokaler

I den växande regionen bedöms behovet av mark för nya verksamheter och arbetsplatser i staden öka markant till år 2030. Stadens planering måste ske på ett sådant sätt att det möjliggör ett varierat utbud av arbetsplatser i hela Stockholm. Det är viktigt att antalet arbetsplatser planeras ur ett helhetsperspektiv.

Planeringen för arbetsplatser är särskilt viktig för utveckling av ytterstaden, framförallt i söderort för att skapa balans i transportsystemet. Staden ska arbeta strategiskt för att öka antalet arbetsplatser i stadens södra delar, där inte antalet arbetsplatser ökat i takt med antalet bostäder.

Staden ska planera för, men endast i undantagsfall investera i kommersiella lokaler. Marknaden för kommersiella lokaler är väletablerad och kan erbjuda effektiva lokaler till marknadsmässiga hyror. Staden kan dock investera i kategorin inom ramen för fastighetsnämndens uppdrag att tillhandahålla ändamålsenliga lokaler för stadens hyresgäster samt att bibehålla och utveckla fastighetsvärdena för att eftersträva en kostnadseffektiv fastighetsförvaltning.

Omsorg

Efterfrågan på vård- och omsorgsboenden i staden kommer att öka på 2020-talet. De skiftande behoven ställer fortsatt krav på samplanering mellan stadsdelsnämnderna, inte minst när det gäller boendeplanering. Micasa Fastigheter i Stockholm AB som äger och förvaltar stadens egna vård- och omsorgsboenden, trygghetsboende samt seniorbostäder, och vars investeringar därmed påverkar stadens nämnder, ska eftersträva area- och kostnadseffektiva lösningar i ny-, om- och tillbyggnation. En ökad medverkan från externa aktörer ska prövas.

Park- och grönområden

Inriktningen i stadens översiktsplan är att kvaliteter i parker och grönområden ska förstärkas i samband med att staden förtätas. Funktionerna i den ekologiska infrastrukturen ska behållas och förstärkningar av svaga avsnitt ska prövas. Möjligheter till mångfunktionella ytor ska tas tillvara.

Investeringsplan för stadens nämnder

Mnkr	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Arbetsmarknadsnämnden						
Inventarier och maskiner	-4,0	-4,0	-4,0	-4,0	-4,0	-4,0
Investeringsplan, netto	-4,0	-4,0	-4,0	-4,0	-4,0	-4,0
Exploateringsnämnden						
Långsiktig investeringsplan, netto	-2 900,0	-2 800,0	-3 000,0	-3 000,0	-3 000,0	-3 000,0
varav <i>Cykelplan</i>						
Investeringsplan totalt, netto	-2 900,0	-2 800,0	-3 000,0	-3 000,0	-3 000,0	-3 000,0
Utgift	-3 750,0	-3 750,0	-3 900,0	-3 900,0	-3 900,0	-3 900,0
Inkomster	850,0	950,0	900,0	900,0	900,0	900,0
varav <i>exploateringsinkomster</i>	400,0	400,0	400,0	400,0	400,0	400,0
varav <i>övriga inkomster</i>	450,0	550,0	500,0	500,0	500,0	500,0
Fastighetsnämnden						
Långsiktig investeringsplan, netto	-455,0	-360,0	-300,0	-300,0	-300,0	-300,0
Utökad investeringsplan, netto	-888,0	-546,0	-386,0	-520,0	-310,0	-250,0
varav <i>Bostadsrätter, förvärv (LSS, förskolor)</i>	-150,0	-100,0	-150,0	-200,0	-250,0	-250,0
varav <i>af chapman</i>		-30,0				
varav <i>Stadsbiblioteket</i>	-28,0	-66,0	-46,0	-60,0	-60,0	
varav <i>Kulturhuset</i>	-390,0	-20,0				
varav <i>Tekniska nämndhuset (inkl fasad)</i>	-320,0	-330,0	-190,0	-260,0		
Långsiktig investeringsplan, idrottsinvesteringar	-340,0	-370,0	-340,0	-340,0	-340,0	-340,0
Utökad investeringsplan, idrottsinvesteringar	-118,0	-190,5	-87,0	-135,0	-160,0	-210,0
varav <i>Kristinebergshallarna</i>	-10,0	-1,0	-15,0	-25,0	-70,0	-160,0
varav <i>Värbergs IP/Sätra IP</i>		-25,0				
varav <i>Grimsta IP</i>		-30,0				
varav <i>upprustning simhallar</i>		-36,0				
varav <i>Zinkensdamms ishall</i>	-20,0	0,0				
varav <i>utveckling Gärdets sportfält</i>	-20,0	-19,0				
varav <i>klubblokaler</i>	-4,0					
varav <i>trygghet idrott</i>		-2,5				
varav <i>ersättningsinvesteringar</i>	-64,0	-77,0	-72,0	-110,0	-90,0	-50,0
Investeringsplan, netto	-1 801,0	-1 466,5	-1 113,0	-1 295,0	-1 110,0	-1 100,0
varav <i>idrottsinvesteringar totalt</i>	-458,0	-560,5	-427,0	-475,0	-500,0	-550,0
varav <i>övriga investeringar totalt</i>	-1 343,0	-906,0	-686,0	-820,0	-610,0	-550,0
Idrottsnämnden						
Långsiktig investeringsplan	-15,6	-15,6	-15,6	-15,6	-15,6	
varav <i>friluft (båtsport)</i>	-10,8	-10,8	-10,8	-10,8	-10,8	
Inventarier och maskiner	-31,5	-28,0	-17,0	-17,0	-17,0	
Utökad investeringsplan inventarier och maskiner		-4,5				
varav <i>båtbottentvätt</i>		-2,0				
varav <i>trygghet idrott</i>		-2,5				
varav <i>miljösäkra konstgräsplaner</i>	-2,0					
varav <i>Ågesta</i>	-4,3					
Investeringsplan, netto	-53,4	-48,1	-32,6	-32,6	-32,6	0,0
Kommunstyrelsen m.m.						
Inventarier och maskiner	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0
Investeringsplan, netto	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0
Kulturnämnden: kulturförvaltningen						
Inventarier och maskiner	-9,3	-9,3	-6,3	-6,3	-6,3	-6,3
Utökad investeringsplan inventarier och maskin	-21,9	-2,0	0,0	0,0	0,0	0,0
varav <i>etablering av scen på Stadsmuseets innergård</i>		-1,0				
varav <i>Medborgarhuset</i>	-17,5					
varav <i>Liljevalchs</i>	-4,0	-1,0				
varav <i>El Sistema</i>	-0,4					
Investeringsplan, netto	-31,2	-11,3	-6,3	-6,3	-6,3	-6,3
Kulturnämnden: stadsarkivet						
Inventarier och maskiner	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0
Utökad investeringsplan inventarier bergum Liljeholmskajen						
Investeringsplan, netto	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0
Kyrkogårdsnämnden						
Långsiktig investeringsplan	-30,0	-30,0	-20,0	-20,0	-20,0	-20,0
Utökad investeringsplan	-126,3	-102,0	-93,0	-85,0	-120,0	-150,0
varav <i>begravningsplats Järva</i>	-96,3	-80,0	-70,0	-30,0	-50,0	-60,0
varav <i>reinvesteringar</i>	-30,0	-20,0				
varav <i>totalrenovering Skogskrematoriet</i>	0,0	0,0	0,0	-40,0	-70,0	-90,0
varav <i>nytt kapell Strandkyrkogården</i>		-2,0	-23,0	-15,0		
Investeringsplan, netto	-156,3	-132,0	-113,0	-105,0	-140,0	-170,0

Mnkr	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Miljö- och hälsoskyddsnämnden						
Inventarier och maskiner	-1,3	-1,3	-1,3	-1,3	-1,3	-1,3
Investeringsplan, netto	-1,3	-1,3	-1,3	-1,3	-1,3	-1,3
Servicesnämnden						
Inventarier och maskiner	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0
Investeringsplan, netto	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0
Socialnämnden						
Inventarier och maskiner	-3,0	-4,0	-4,0	-3,0	-3,0	-3,0
Investeringsplan, netto	-3,0	-4,0	-4,0	-3,0	-3,0	-3,0
Stadsbyggnadsnämnden						
Inventarier och maskiner	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0
Investeringsplan, netto	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0
Trafiknämnden						
Långsiktig investeringsplan, netto	-935,0	-940,0	-1 030,0	-740,0	-730,0	-730,0
varav cykel	-230,0	-260,0	-260,0	-39,0	-39,0	
varav framkomlighet	-100,0	-140,0	-190,0	-19,0	-19,0	
Utökad investeringsplan, netto	-85,0	-71,0	-75,0	-75,0	-75,0	-75,0
varav trygga GC-tunnlar i hela staden		-13,0				
varav permanenta trafik hinder mot terror		-8,0				
varav investering i grönstruktur	-85,0	-50,0	-75,0	-75,0	-75,0	-75,0
Investeringsplan totalt, netto	-1 020,0	-1 011,0	-1 105,0	-815,0	-805,0	-805,0
Utgift	-1 090,0	-1 081,0	-1 145,0	-815,0	-805,0	-805,0
Inkomster	70,0	70,0	40,0			
Utbildningsnämnden						
Inventarier och maskiner	-135,0	-127,0	-125,0	-125,0	-125,0	-125,0
Investeringsplan, netto	-135,0	-127,0	-125,0	-125,0	-125,0	-125,0
Äldrenämnden						
Inventarier och maskiner	-2,9	-3,7	-3,8	-3,8	-3,8	-3,8
Investeringsplan, netto	-2,9	-3,7	-3,8	-3,8	-3,8	-3,8
Överförmyndarnämnden						
Inventarier och maskiner	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Investeringsplan, netto	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Stadsdelsnämnderna						
Inventarier och maskiner	-30,0	-30,0	-30,0	-30,0	-30,0	-30,0
Stadsmiljö, park- och grönområden, tillgängligh	-195,0	-200,0	-200,0	-200,0	-200,0	-200,0
Investeringsplan, netto	-225,0	-230,0	-230,0	-230,0	-230,0	-230,0
Central medelsreserv 4						
Centralt redovisade investeringsmedel (-)	-500,0	-450,0	-400,0	-400,0	-400,0	-400,0
varav klimatinvesteringar	-200,0	-200,0	-200,0			
varav Trygghetsmedel	-100,0	-100,0				
varav Vattenprogrammet	-20,0	-20,0				
varav Hästagård		-5,0	-25,0			
Investeringsplan, netto	-500,0	-450,0	-400,0	-400,0	-400,0	-400,0
Totalt						
Inventarier och maskiner	-224,1	-214,4	-198,5	-197,5	-197,5	-180,5
Långsiktig investeringsplan, netto	-4 870,6	-4 715,6	-4 905,6	-4 615,6	-4 605,6	-4 590,0
Utökad investeringsplan, netto	-1 245,5	-916,0	-641,0	-815,0	-665,0	-685,0
Central medelsreserv 4	-500,0	-450,0	-400,0	-400,0	-400,0	-400,0
Investeringsplan totalt, netto	-6 840,2	-6 296,0	-6 145,1	-6 028,1	-5 868,1	-5 855,5
Utgifter, brutto	-7 760,2	-7 316,0	-7 085,1	-6 928,1	-6 768,1	-6 755,5
Inkomster, brutto	920,0	1 020,0	940,0	900,0	900,0	900,0
Medfinansiering	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Planerade utbetalningar för medfinansiering totalt	400,0	800,0	2 200,0	1 200,0	700,0	400,0

Specifikation av investeringsplan för stadsdelsnämnderna

Mnkr	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Stadsdelsnämnd Rinkeby-Kista						
Stadsmiljö, investeringar i park- och grönområden	-12,0	-12,1	-12,9	-12,9	-6,0	-6,0
Inventarier och maskiner	-1,8	-1,8	-1,8	-1,8	-1,8	-1,8
Investeringsplan, netto	-13,8	-13,9	-14,7	-14,7	-7,8	-7,8
Stadsdelsnämnd Spånga-Tensta						
Stadsmiljö, investeringar i park- och grönområden	-10,3	-9,1	-10,1	-9,7	-4,5	-4,5
Inventarier och maskiner	-1,4	-1,4	-1,4	-1,4	-1,4	-1,4
Investeringsplan, netto	-11,7	-10,5	-11,5	-11,1	-5,9	-5,9
Stadsdelsnämnd Hässelby-Vällingby						
Stadsmiljö, investeringar i park- och grönområden	-16,7	-19,0	-19,0	-19,0	-9,5	-9,5
Inventarier och maskiner	-2,9	-2,9	-2,9	-2,9	-2,9	-2,9
Investeringsplan, netto	-19,6	-21,9	-21,9	-21,9	-12,4	-12,4
Stadsdelsnämnd Bromma						
Stadsmiljö, investeringar i park- och grönområden	-17,7	-19,9	-19,1	-19,1	-9,6	-9,6
Inventarier och maskiner	-2,9	-2,9	-2,9	-2,9	-2,9	-2,9
Investeringsplan, netto	-20,6	-22,8	-22,0	-22,0	-12,5	-12,5
Stadsdelsnämnd Kungsholmen						
Stadsmiljö, investeringar i park- och grönområden	-14,2	-12,9	-14,4	-12,4	-6,4	-6,4
Inventarier och maskiner	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0
Investeringsplan, netto	-16,2	-14,9	-16,4	-14,4	-8,4	-8,4
Stadsdelsnämnd Norrmalm						
Stadsmiljö, investeringar i park- och grönområden	-15,7	-15,2	-15,2	-15,2	-9,2	-9,2
Inventarier och maskiner	-2,7	-2,7	-2,7	-2,7	-2,7	-2,7
Investeringsplan, netto	-18,4	-17,9	-17,9	-17,9	-11,9	-11,9
Stadsdelsnämnd Östermalm						
Stadsmiljö, investeringar i park- och grönområden	-12,5	-15,4	-12,9	-14,9	-7,4	-7,4
Inventarier och maskiner	-2,2	-2,2	-2,2	-2,2	-2,2	-2,2
Investeringsplan, netto	-14,7	-17,6	-15,1	-17,1	-9,6	-9,6
Stadsdelsnämnd Södermalm						
Stadsmiljö, investeringar i park- och grönområden	-19,0	-20,2	-20,7	-20,2	-10,2	-10,2
Inventarier och maskiner	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0
Investeringsplan, netto	-22,0	-23,2	-23,7	-23,2	-13,2	-13,2
Stadsdelsnämnd Enskede-Årsta-Vantör						
Stadsmiljö, investeringar i park- och grönområden	-18,7	-21,1	-21,1	-21,2	-10,7	-10,7
Inventarier och maskiner	-3,0	-3,1	-3,1	-3,1	-3,1	-3,1
Investeringsplan, netto	-21,7	-24,2	-24,2	-24,3	-13,8	-13,8
Stadsdelsnämnd Skarpnäck						
Stadsmiljö, investeringar i park- och grönområden	-12,2	-11,0	-10,5	-11,5	-5,5	-5,5
Inventarier och maskiner	-1,7	-1,6	-1,6	-1,6	-1,6	-1,6
Investeringsplan, netto	-13,9	-12,6	-12,1	-13,1	-7,1	-7,1
Stadsdelsnämnd Farsta						
Stadsmiljö, investeringar i park- och grönområden	-12,4	-12,4	-12,4	-12,4	-6,2	-6,2
Inventarier och maskiner	-1,9	-1,9	-1,9	-1,9	-1,9	-1,9
Investeringsplan, netto	-14,3	-14,3	-14,3	-14,3	-8,1	-8,1
Stadsdelsnämnd Hägersten-Älvsjö						
Stadsmiljö, investeringar i park- och grönområden	-23,3	-21,7	-22,2	-21,2	-10,2	-10,2
Inventarier och maskiner	-3,1	-3,1	-3,1	-3,1	-3,1	-3,1
Investeringsplan, netto	-26,4	-24,8	-25,3	-24,3	-13,3	-13,3
Stadsdelsnämnd Skärholmen						
Stadsmiljö, investeringar i park- och grönområden	-10,3	-10,0	-9,5	-10,3	-4,6	-4,6
Inventarier och maskiner	-1,4	-1,4	-1,4	-1,4	-1,4	-1,4
Investeringsplan, netto	-11,7	-11,4	-10,9	-11,7	-6,0	-6,0
Investeringar i stadsmiljö, ofördelat stadsdelsnämnd	0,0	0,0	0,0	0,0	-100,0	-100,0

Investeringsplan för bolag inom Stockholm Stadshus AB

Mnkr	2020	2021	2022	2023
AB Svenska bostäder				
Investeringsplan, netto	-2 270,0	-2 150,0	-2 150,0	-2 150,0
AB Familjebostäder				
Investeringsplan, netto	-1 740,0	-1 700,0	-1 700,0	-1 700,0
AB Stockholmshem				
Investeringsplan, netto	-2 283,0	-1 389,0	-1 693,0	-1 652,0
Bostadsförmedlingen Stockholm AB				
Investeringsplan, netto	0,0	-1,0	-1,0	-1,0
Micasa Fastigheter i Stockholm AB				
Investeringsplan, bruttoutgifter	-402,0	-824,0	-1 036,0	-1 333,0
Skolfastigheter i Stockholm AB				
Investeringsplan, bruttoutgifter	-2 000,0	-1 800,0	-2 002,0	-2 230,0
Stockholm Vatten och Avfall AB				
Investeringsplan, bruttoutgifter	-3 606,0	-4 066,0	-3 961,0	-3 803,0
Stockholms Hamn AB				
Investeringsplan, bruttoutgifter	-511,0	-185,0	-185,0	-185,0
AB Stokab				
Investeringsplan, bruttoutgifter	-200,0	-200,0	-200,0	-200,0
Stockholm stads Parkering				
Investeringsplan, bruttoutgifter	-270,0	-237,0	-360,0	-408,0
Kulturhuset Stadsteatern AB				
Investeringsplan, bruttoutgifter	-50,0	-24,0	-24,0	-14,0
Stockholm Globe Arena Fastigheter AB				
Investeringsplan, bruttoutgifter	-44,0	-28,0	-28,0	-25,0
Stockholm Business Region AB				
Investeringsplan, bruttoutgifter	0,0	-2,0	0,0	0,0
S:t Erik Markutveckling AB				
Investeringsplan, bruttoutgifter	-41,0	-370,0	-28,0	-17,0
S:t Erik Försäkring AB				
Investeringsplan, bruttoutgifter	0,0	0,0	0,0	0,0
S:t Erik Livförsäkring AB				
Investeringsplan, bruttoutgifter	0,0	0,0	0,0	0,0
TOTAL INVESTERINGSPLAN, bruttoutgifter för bolag i koncernen Stockholms Stadshus AB	-13 417,0	-12 976,0	-13 368,0	-13 718,0
INVESTERINGSPLAN, bruttoutgifter för stadens nämnder	-7760,2	-7316,0	-7085,1	-6928,1
TOTAL INVESTERINGSPLAN, bruttoutgifter för bolag i koncernen Stockholms Stadshus AB samt stadens nämnder.	-21 177,2	-20 292,0	-20 453,1	-20 646,1

Pågående genomförandeprojekt som kommunfullmäktige beslutat om

	Dnr	Utgift Mnkr	Inkomst Mnkr
Exploateringsnämnden			
<i>Hammarby Sjöstad</i>			
Kvarteret Lugnet 3, bostäder	302-1477/2014	-127,9	226,4
Kvarteren Påsen och Godsvagnen	123-2060/2015	-57,7	18,4
<i>Nordvästra Kungsholmen</i>			
Kristineberg, Krillans krog, bostäder	311-1873/2012	-69,0	
<i>Norra Djurgårdsstaden</i>			
Genomförandebeslut 3, detaljplan Västra samt sopsuganläggning	302-0806/2010	-763,0	149,0
Genomförandebeslut 5, bostäder inom Norra 2, Hjorthagen	302-0526/2012	-281,0	
Genomförandebeslut 13, Kolkajen-Ropsten	123-1339/2017	-345,0	
Reviderat genomförandebeslut Bobergsgatan	123-1339/2017	-500,0	19,0
Gasverket, reviderat genomförandebeslut 11	123-1339/2017	-1 071,0	110,0
Ångsbotten, bostäder	302-1935/2013	-313,0	180,0
Bygglogistikcenter i Hjorthagen	302-1936/2013	-144,0	133,0
Gasklocka 3 och 4	302-0284/2014	-99,0	400,0
Genomförandebeslut 8, Brofästet, bostäder	123-0399/2015	-270,0	1 050,0
Kvarteret Jackproppen	123-0744/2016	-88,0	112,0
Hagastaden	311-0196/2010	-10 400,0	8 250,0
Slussen - reviderat genomförandebeslut	123-1103/2015	-12 100,0	2 200,0
Albano, studentbostäder	311-1852/2012	-168,0	
Archimedes	KS 2018/746	-116,0	64,0
Brandstegen	123-1529/2016	-112,3	
Bromma Blocks - reviderat genomförandebeslut	KS 2018/1037	-268,0	28,2
Bromma Center	302-1401/2009	-172,0	
Bromma, Västerled	123-0556/2016	-71,0	
Bromstens industriområde etapp 1, reviderat genomförandebeslut	KS 2018/487	-910,0	65,3
Bromstens industriområde etapp 2	KS 2018/487	-144,0	266,2
Diabilden	KS 2018/1859	-95,8	0,3
Kista Gård 2, bostäder	123-0265/2015	-31,0	140,0
Mariehäll - utbyggnad av Annedal	302-0793/2007	-420,0	
Näskubben	123-1532/2016	-58,0	
Ordenskapitlet	KS 2018/1850	-61,8	
Persikan	123-2113/2016	-800,7	
Perstorp	123-2111/2016	-105,0	
Primus 1, bostäder	123-1633/2017	-531,0	178,0
Rinkeby Allé, bostäder	123-2065/2015	-124,0	
Rosenlundsparken, bostäder, reviderat genomförandebeslut	KS 2018/445	-193,2	
Rågsveds naturreservat	KS 2018/652	-54,9	
Stadshagen	KS 2018/489	-693,0	48,0
Söderholmen	KS 2018/1656	-126,0	
Södermalm, Mariagårdstjärnan, reviderat genomförandebeslut	2017/002040	-199,0	
Värbergstoppen, Fokus Skärholmen	123-1634/2017	-91,4	
Årsta, Packrummet, bostäder	123-1640/2015	-214,0	6,6
Årstafältet, etapp 1, bostäder	123-1519/2015	-999,0	104,0
Årstråket, etapp 1, bostäder	302-0481/2012	-170,0	
Årstråket, etapp 2, reviderat genomförandebeslut	123-1502/2017	-180,0	
Fastighetsnämnden			
Högdalens sim- och idrottshall, reviderat genomförandebeslut	KS 2018/594	-160,0	
Östermalmshallen, reviderat genomförandebeslut	122-2027/2017	-980,0	
Liljevalchs konsthall, reviderat genomförandebeslut	122-290/2017	-395,0	
Medborgarhuset, reviderat genomförandebeslut	122-1641/2017	-1 000,0	
Upprustning av tekniska installationer Kultur- och teaterhuset	122-1828/2017	-990,0	
Ombyggnad av Tekniska nämndhuset	122-1830/2017	-1 094,0	
Gubbängens IP, skridsko- och bandyhall	122-2117/2016	-150,0	
Gubbängens sportfält	KS 2019/916	-87,0	
Stadsbiblioteket, underhåll	KS 2019/1120	-260	
Trafiknämnden			
Reinvesteringsprogram, offentlig belysning och trafiksignaler	314-0476/2011	-740,0	
Reinvestering gatulytor 2020-2023	KS 2019/1935	-480,0	
Södermalarstrand, förstärkning och cykelåtgärder	124-1097/2017	-130,0	
Torsgatan cykelåtgärder och återställning efter Citybanan	124-1375/2017	-75,0	
Hastighetsplaner, delområde 1, etapp 1	124-0894/2017	-79,0	
Cykelåtgärder Vasagatan, reviderat genomförandebeslut	KS 2019/1013	-290,0	109,0
Värbetgstoppen - nystadsdelspark	KS 2019/480	-60,0	
Reinvesteringsprogram trafiksignaler 2017-2021	124-1358/2016	-180,0	
Hastighetsplaner, delområde 2, etapp 1	KS 2018/1250	-137,0	
Ny bergbana i Skärholmen	KS 2019/1812	-70,0	
Kyrkogårdsnämnden			
Järva begravningsplats	KS 2018/1495	-357,0	

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige
Bilaga 3 **Investeringsstrategi** godkänns

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd

Kommunstyrelsens förslag till budget 2021 och inriktning för 2022 och 2023

Mnkr	Budget 2020	Budget 2021	Plan 2022	Plan 2023
Driftverksamhet				
Anslag för nämndens verksamhet				
Kostnader (-)	-1 645,1	-1 701,1	-1 712,2	-1 718,7
Drift och underhåll	-1 636,1	-1 691,2	-1 702,3	-1 708,8
Avskrivningar	-8,4	-9,6	-9,6	-9,6
Internräntor	-0,6	-0,3	-0,3	-0,3
Intäkter	37,8	38,5	38,5	38,5
Summa stadsdelsnämnd - netto	-1 607,3	-1 662,6	-1 673,7	-1 680,2
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-13,8	-13,9	-14,7	-14,7
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Inventarier och maskiner	-13,8	-13,9	-14,7	-14,7

Varav kommunövergripande verksamheter, som anslagsfinansieras				
Dagverksamhet för äldre invandrare, kostnader	-1,4	-1,4	-1,4	-1,4

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Kommunstyrelsens förslag till budget 2021 och inriktning för 2022 och 2023

Mnkr	Budget 2020	Budget 2021	Plan 2022	Plan 2023
Driftverksamhet				
Anslag för nämndens verksamhet				
Kostnader (-)	-1 188,8	-1 207,4	-1 215,9	-1 221,4
Drift och underhåll	-1 182,3	-1 200,9	-1 209,4	-1 214,9
Avskrivningar	-6,1	-6,3	-6,3	-6,3
Internräntor	-0,4	-0,2	-0,2	-0,2
Intäkter	33,3	33,5	33,5	33,5
Summa stadsdelsnämnd - netto	-1 155,5	-1 173,9	-1 182,4	-1 187,9
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-11,7	-10,5	-11,5	-11,1
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Maskiner och inventarier	-11,7	-10,5	-11,5	-11,1

Varav kommunövergripande verksamheter, som anslagsfinansieras				

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Kommunstyrelsens förslag till budget 2021 och inriktning för 2022 och 2023

Mnkr	Budget 2020	Budget 2021	Plan 2022	Plan 2023
Driftverksamhet				
Anslag för nämndens verksamhet				
Kostnader (-)	-2 023,6	-2 074,2	-2 092,3	-2 105,8
Drift och underhåll	-2 009,4	-2 060,6	-2 078,7	-2 092,2
Avskrivningar	-13,2	-13,1	-13,1	-13,1
Internräntor	-1,0	-0,5	-0,5	-0,5
Intäkter	59,0	60,8	60,8	60,8
Summa stadsdelsnämnd - netto	-1 964,6	-2 013,4	-2 031,5	-2 045,0
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-19,6	-21,9	-21,9	-21,9
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Inventarier och maskiner	-19,6	-21,9	-21,9	-21,9

Varav kommunövergripande verksamheter, som anslagsfinansieras				

Bromma stadsdelsnämnd

Kommunstyrelsens förslag till budget 2021 och inriktning för 2022 och 2023

Mnkr	Budget 2020	Budget 2021	Plan 2022	Plan 2023
Driftverksamhet				
Anslag för nämndens verksamhet				
Kostnader (-)	-1 641,7	-1 654,5	-1 670,7	-1 684,2
Drift och underhåll	-1 631,1	-1 643,4	-1 659,6	-1 673,1
Avskrivningar	-9,8	-10,6	-10,6	-10,6
Internräntor	-0,8	-0,5	-0,5	-0,5
Intäkter	58,7	60,0	60,0	60,0
Summa stadsdelsnämnd - netto	-1 583,0	-1 594,5	-1 610,7	-1 624,2
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-20,6	-22,8	-22,0	-22,0
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Inventarier och maskiner	-20,6	-22,8	-22,0	-22,0

Varav kommunövergripande verksamheter, som anslagsfinansieras				
Språkförskola, kostnader	-2,8	-2,8	-2,8	-2,8
Språkförskola, intäkter	0,1	0,1	0,1	0,1
Korttidsboendet Kinesen, demens, kostnader	-4,6	-4,6	-4,6	-4,6

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Kommunstyrelsens förslag till budget 2021 och inriktning för 2022 och 2023

Mnkr	Budget 2020	Budget 2021	Plan 2022	Plan 2023
Driftverksamhet				
Anslag för nämndens verksamhet				
Kostnader (-)	-1 251,6	-1 291,5	-1 305,1	-1 317,7
Drift och underhåll	-1 237,9	-1 277,5	-1 291,1	-1 303,7
Avskrivningar	-12,8	-13,6	-13,6	-13,6
Internräntor	-0,9	-0,4	-0,4	-0,4
Intäkter	44,2	45,5	45,5	45,5
Summa stadsdelsnämnd - netto	-1 207,4	-1 246,0	-1 259,6	-1 272,2
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-16,2	-14,9	-16,4	-14,4
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Inventarier och maskiner	-16,2	-14,9	-16,4	-14,4

Varav kommunövergripande verksamheter, som anslagsfinansieras				
Habiliteringsenheten i Stadshagen, kostnader	-4,5	-4,5	-4,5	-4,5
Habiliteringsenheten, kostnader	-5,0	-5,0	-5,0	-5,0
Habiliteringsenhet för barn, kostnader	-0,7	-0,7	-0,7	-0,7
Förskola för döva och hörselskadade barn, kostnader	-6,2	-6,2	-6,2	-6,2

Norrmalms stadsdelsnämnd

Kommunstyrelsens förslag till budget 2021 och inriktning för 2022 och 2023

Mnkr	Budget 2020	Budget 2021	Plan 2022	Plan 2023
Driftverksamhet				
Anslag för nämndens verksamhet				
Kostnader (-)	-1 235,0	-1 306,8	-1 320,0	-1 332,1
Drift och underhåll	-1 222,9	-1 295,2	-1 308,4	-1 320,5
Avskrivningar	-11,2	-11,2	-11,2	-11,2
Internräntor	-0,9	-0,4	-0,4	-0,4
Intäkter	41,7	44,8	44,8	44,8
Summa stadsdelsnämnd - netto	-1 193,3	-1 262,0	-1 275,2	-1 287,3
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-18,4	-17,9	-17,9	-17,9
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Stadsmiljö	-18,4	-17,9	-17,9	-17,9

Varav kommunövergripande verksamheter, som anslagsfinansieras				
Vasaträffen, kostnader	-2,6	-2,6	-2,6	-2,6

Östermalms stadsdelsnämnd

Kommunstyrelsens förslag till budget 2021 och inriktning för 2022 och 2023

Mnkr	Budget 2020	Budget 2021	Plan 2022	Plan 2023
Driftverksamhet				
Anslag för nämndens verksamhet				
Kostnader (-)	-1 521,0	-1 577,6	-1 595,9	-1 611,5
Drift och underhåll	-1 512,7	-1 568,8	-1 587,1	-1 602,7
Avskrivningar	-7,7	-8,4	-8,4	-8,4
Internräntor	-0,6	-0,4	-0,4	-0,4
Intäkter	49,4	52,0	52,0	52,0
Summa stadsdelsnämnd - netto	-1 471,6	-1 525,6	-1 543,9	-1 559,5
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-14,7	-17,6	-15,1	-17,1
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Inventarier och maskiner	-14,7	-17,6	-15,1	-17,1

Varav kommunövergripande verksamheter, som anslagsfinansieras				
Ungdomsmottagning (SKUM), kostnader	-2,8	-2,8	-2,8	-2,8

Södermalms stadsdelsnämnd

Kommunstyrelsens förslag till budget 2021 och inriktning för 2022 och 2023

Mnkr	Budget 2020	Budget 2021	Plan 2022	Plan 2023
Driftverksamhet				
Anslag för nämndens verksamhet				
Kostnader (-)	-2 509,7	-2 593,4	-2 622,6	-2 651,0
Drift och underhåll	-2 489,3	-2 573,1	-2 602,3	-2 630,7
Avskrivningar	-19,0	-19,6	-19,6	-19,6
Internräntor	-1,4	-0,7	-0,7	-0,7
Intäkter	77,2	78,8	78,8	78,8
Summa stadsdelsnämnd - netto	-2 432,5	-2 514,6	-2 543,8	-2 572,2
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-22,0	-23,2	-23,7	-23,2
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Stadsmiljö	-22,0	-23,2	-23,7	-23,2

Varav kommunövergripande verksamheter, som anslagsfinansieras				
Träffpunkt för synskadade, kostnader	-1,4	-1,4	-1,4	-1,4
Club Reimers, kostnader	-1,8	-1,8	-1,8	-1,8
Club Reimers, intäkter	1,8	1,8	1,8	1,8
Tellus fritidscenter, kostnader	-4,7	-4,7	-4,7	-4,7
Hornskroken, kostnader	-6,0	-6,0	-6,0	-6,0
Mariahissen/Tanto Servicehus, kostnader	-0,9	-0,9	-0,9	-0,9
Språkförskola Bamse, kostnader	-8,9	-8,9	-8,9	-8,9
Språkförskola Bamse, intäkter	0,6	0,6	0,6	0,6
Turbundna resor Bamse	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0
Reimers förskola, kostnader	-10,5	-10,5	-10,5	-10,5
Reimers förskola, intäkter	0,2	0,2	0,2	0,2

Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsnämnd

Kommunstyrelsens förslag till budget 2021 och inriktning för 2022 och 2023

Mnkr	Budget 2020	Budget 2021	Plan 2022	Plan 2023
Driftverksamhet				
Anslag för nämndens verksamhet				
Kostnader (-)	-2 423,7	-2 498,2	-2 518,6	-2 534,9
Drift och underhåll	-2 408,4	-2 482,5	-2 502,9	-2 519,2
Avskrivningar	-14,1	-15,1	-15,1	-15,1
Internräntor	-1,2	-0,6	-0,6	-0,6
Intäkter	80,1	82,5	82,5	82,5
Summa stadsdelsnämnd - netto	-2 343,6	-2 415,7	-2 436,1	-2 452,4
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-21,7	-24,2	-24,2	-24,3
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Stadsmiljö	-21,7	-24,2	-24,2	-24,3
Varav kommunövergripande verksamheter, som anslagsfinansieras				
Svedmyrabadet, kostnader	-2,9	-2,9	-2,9	-2,9
Svedmyrabadet, intäkter	0,2	0,2	0,2	0,2

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Kommunstyrelsens förslag till budget 2021 och inriktning för 2022 och 2023

Mnkr	Budget 2020	Budget 2021	Plan 2022	Plan 2023
Driftverksamhet				
Anslag för nämndens verksamhet				
Kostnader (-)	-1 173,3	-1 210,4	-1 221,6	-1 229,4
Drift och underhåll	-1 162,9	-1 201,3	-1 212,5	-1 220,3
Avskrivningar	-9,5	-8,7	-8,7	-8,7
Internräntor	-0,9	-0,4	-0,4	-0,4
Intäkter	37,0	37,8	37,8	37,8
Summa stadsdelsnämnd - netto	-1 136,3	-1 172,6	-1 183,8	-1 191,6
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-13,9	-12,6	-12,1	-13,1
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Maskiner och inventarier	-13,9	-12,6	-12,1	-13,1

Varav kommunövergripande verksamheter, som anslagsfinansieras				
Judiska hemmet, kostnader	-3,5	-3,5	-3,5	-3,5

Farsta stadsdelsnämnd

Kommunstyrelsens förslag till budget 2021 och inriktning för 2022 och 2023

Mnkr	Budget 2020	Budget 2021	Plan 2022	Plan 2023
Driftverksamhet				
Anslag för nämndens verksamhet				
Kostnader (-)	-1 721,1	-1 797,1	-1 813,6	-1 827,3
Drift och underhåll	-1 711,3	-1 787,7	-1 804,2	-1 817,9
Avskrivningar	-9,2	-9,1	-9,1	-9,1
Internräntor	-0,6	-0,3	-0,3	-0,3
Intäkter	56,4	57,8	57,8	57,8
Summa stadsdelsnämnd - netto	-1 664,7	-1 739,3	-1 755,8	-1 769,5
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-14,3	-14,3	-14,3	-14,3
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Inventarier och maskiner	-14,3	-14,3	-14,3	-14,3

Varav kommunövergripande verksamheter, som anslagsfinansieras				

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd

Kommunstyrelsens förslag till budget 2021 och inriktning för 2022 och 2023

Mnkr	Budget 2020	Budget 2021	Plan 2022	Plan 2023
Driftverksamhet				
Anslag för nämndens verksamhet				
Kostnader (-)	-2 781,9	-2 886,4	-2 914,8	-2 933,3
Drift och underhåll	-2 765,9	-2 865,7	-2 894,1	-2 912,6
Avskrivningar	-14,8	-19,7	-19,7	-19,7
Internräntor	-1,2	-1,0	-1,0	-1,0
Intäkter	108,2	113,0	113,0	113,0
Summa stadsdelsnämnd - netto	-2 673,7	-2 773,4	-2 801,8	-2 820,3
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-26,4	-24,8	-25,3	-24,3
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Inventarier och maskiner	-26,4	-24,8	-25,3	-24,3
Varav kommunövergripande verksamheter, som anslagsfinansieras				

Skärholmens stadsdelsnämnd

Kommunstyrelsens förslag till budget 2021 och inriktning för 2022 och 2023

Mnkr	Budget 2020	Budget 2021	Plan 2022	Plan 2023
Driftverksamhet				
Anslag för nämndens verksamhet				
Kostnader (-)	-1 261,0	-1 283,8	-1 294,4	-1 301,6
Drift och underhåll	-1 248,2	-1 270,5	-1 281,1	-1 288,3
Avskrivningar	-12,0	-13,0	-13,0	-13,0
Internräntor	-0,8	-0,3	-0,3	-0,3
Intäkter	29,1	29,5	29,5	29,5
Summa stadsdelsnämnd - netto	-1 231,9	-1 254,3	-1 264,9	-1 272,1
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-11,7	-11,4	-10,9	-11,7
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Stadsmiljö	-11,7	-11,4	-10,9	-11,7
Varav kommunövergripande verksamheter, som anslagsfinansieras				

Förslag till kommunfullmäktiges indikatorer budget 2021

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
1.1 I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svenskkunskaper är kort	Andel barn som lever i familjer som har ekonomiskt bistånd	2,7 %	2,7 %	2,7 %
	Andel personer som har ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen	1,5 %	1,5 %	1,5 %
	Andel vuxna med långvarigt ekonomiskt bistånd jämfört med samtliga vuxna invånare	1,0 %	1,0 %	1,0 %
	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	9 000	9 000	9 000
	Antal aspiranter som fått Stockholmsjobb	800	800	800
	Andel inskrivna på Jobbtorg som har en individuell handlingsplan efter fem dagar	100 %	100 %	100 %
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Andel kursdeltagare inom grundläggande vuxenutbildning med godkänt betyg efter fullföljd kurs	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel kursdeltagare inom gymnasial vuxenutbildning, högskoleförberedande kurser, med godkänt betyg efter fullföljd kurs	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel kursdeltagare inom gymnasial vuxenutbildning, yrkesutbildning, med godkänt betyg efter fullföljd kurs	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel aspiranter som är självförsörjande sex månader efter avslut på Jobbtorg Stockholm	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel kursdeltagare inom sfi med godkänt betyg efter fullföljd kurs	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd

Bilaga 5:2

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
	Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Genomsnittlig inskrivningstid för unga aspiranter (18-29 år) som avslutas från Jobbtorg Stockholm	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antal unga 20-29 år som varken arbetar eller studerar som nåtts av uppsökande verksamhet och tagit del av arbetsmarknadsinsatser	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel kvinnor och män som har avslutats till arbete eller studier 12 månader efter inskrivning på jobbtorg Stockholm	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Genomsnittlig inskrivningstid för kvinnor och män som avslutas från Jobbtorg Stockholm	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel personer som själv upplever att de får en förbättrad situation av insatsen/insatserna de fått från socialtjänsten (ekonomiskt bistånd)	Fastställs 2021	Fastställs 2021	Fastställs 2021
1.2 Stockholm är en trygg, säker och välskött stad att bo och vistas i	Andel stockholmare som upplever trygghet i den stadsdel där de bor	79 %	79 %	79 %
	Stockholmarnas nöjdhet med renhållning och städning	73 %	73 %	73 %
	Stockholmarnas nöjdhet med skötsel och städning av park och grönområden	73 %	73 %	73 %
	Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte blivit utsatta för hot och våld	-	88,5 %	-
Obligatorisk nämndindikator				
	Stockholmarnas nöjdhet med stadsmiljön	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Uppfyllnadsgrad 24-timmarsgarantin avseende klotter	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
	Bostadsbolagens hyresgästers nöjdhet med bostad, allmänna utrymmen och utemiljö	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse
1.3 I Stockholm når barn sin fulla potential då Stockholms skolor och förskolor är de bästa i Sverige	Andel elever som nått kravnivån på det nationella provet i svenska/svenska som andraspråk i årskurs 3	94 %	95 %	95 %
	Andel elever som nått kravnivån på det nationella provet i matematik i årskurs 3	94 %	95 %	95 %
	Andel elever i årskurs 6 som uppnått kunskapskraven i alla ämnen	78 %	79 %	80 %
	Andel elever i årskurs 9 som uppnått kunskapskraven i alla ämnen	81 %	82 %	82 %
	Andel elever som är behöriga till nationella program, exklusive nyanlända och elever med okänd bakgrund	94 %	95 %	95 %
	Andel gymnasieelever som slutfört utbildningen inom tre år med examen	79 %	79 %	79 %
	Andel nöjda föräldrar till barn i förskolan	88 %	88 %	88 %
	Antal förskolebarn per anställd (årsarbetare)	4,9	4,9	4,9
	Antal barn per grupp	16	16	16
	Andel legitimerade förskollärare av totalt antal anställda (årsarbetare)	33 %	33 %	33 %
	Kvalitetsindikatorn – Självvärdering utifrån läroplansuppdraget	3,6	3,6	3,6
1.4. I Stockholm får människor i behov av stöd insatser i tid präglade av hög	Andel barn och unga som åter blir föremål för anmälan/ansökan efter avslutad utredning	Fastställs 2021	Fastställs 2021	Fastställs 2021
	Andel barn och unga som bedömts ha skyddsbehov och som inte fått vänta på placering	100 %	100 %	100 %
	Andel familjehemsplacerade barn i skolåldern som	75 %	75 %	75 %

Bilaga 5:4

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
	klaras målen i kärnämnen i grundskolan			
	Andel unga som fått brottsofferstöd och som upplever en positiv förändring av sin livssituation till följd av stödet	70 %	70 %	70 %
	Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de kan påverka insatsens utformning (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	79 %	79 %	79 %
	Andel brukare som är nöjd med sin insats – Funktionsnedsättning (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	80 %	80 %	80 %
	Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de blir väl bemötta av stadens personal (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	90 %	90 %	90 %
	Antal förmedlade bostad först och försöks- och träningslägenheter via Bostadsförmedlingen (IoF)	600	600	600
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel utredningar av barn och unga där barnet varit delaktigt och fått återkoppling	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel utredningar av barn och unga i vilka skola/förskola vidtalas	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel barn och ungdomar anmälda för brott som tillsammans med föräldrar eller vårdnadshavare kallats till samtal med socialtjänsten inom 48 timmar	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antal vräkningar som berör barn	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antal barnfamiljer som beviljats en	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
	akutboendelösning på hotell/vandrarhem			
	Andel personer som själva upplever att de får en förbättrad situation av insatsen/insatserna de fått från socialtjänsten (socialpsykiatri)	Fastställs 2021	Fastställs 2021	Fastställs 2021
	Andel personer som själv upplever att de får en förbättrad situation av insatsen/insatserna de fått från socialtjänsten (vuxna missbruk)	Fastställs 2021	Fastställs 2021	Fastställs 2021
	Andel avhysningar som kunnat avväjas efter inkommet meddelande till förvaltningen från kronofogdemyndigheten	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel personer med bostadskontrakt enligt Bostad först som behåller kontraktet efter 12 månader	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel personer aktualiserade vid Enheten för hemlösa som tagit sig ur hemlöshet inom fyra år	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel brukare inom socialpsykiatri som inte upplever diskriminering	Öka	Öka	Öka
	Andel brukare inom omsorgen för personer med funktionsnedsättning som inte upplever diskriminering (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	Öka	Öka	Öka
	Brukarens upplevelse av trygghet - LSS-boende, vuxna och barn (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antal personer som utsatts för våld i nära relation som är kända av socialtjänsten	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd

Bilaga 5:6

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
1.5. I Stockholm har äldre en tillvaro som präglas av hög kvalitet, trygghet och självbestämmande	Andel omsorgstagare som upplever att de kan påverka hur hjälpen utförs i hemtjänsten	86 %	86 %	87 %
	Andel omsorgstagare som upplever att de kan påverka hur hjälpen utförs på vård- och omsorgsboende	78 %	78 %	79 %
	Antal personal en hemtjänsttagare med minst två besök om dagen möter under en 14-dagarsperiod	Max 10 personer	Max 10 personer	Max 10 personer
	Andel nöjda omsorgstagare i hemtjänsten	86 %	86 %	86 %
	Andel nöjda omsorgstagare på vård- och omsorgsboende	82 %	82 %	82 %
	Andel nöjda omsorgstagare i dagverksamhet	93 %	93 %	93 %
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel boende på vård- och omsorgsboende som upplever att måltiden är en trevlig stund på dagen	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel boende på vård- och omsorgsboende som upplever att möjligheten att komma utomhus är bra	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel trygga omsorgstagare i hemtjänsten	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel trygga omsorgstagare på vård- och omsorgsboende	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel smarta lås i hemtjänsten	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel digital nattillsyn i hemtjänsten	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel digitala inköp i hemtjänsten	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
2.1. Stockholm har Sveriges bästa företagsklimat och ett internationellt konkurrenskraftigt näringsliv	Antal företag i Stockholm	190 000	192 000	194 000
	Näringslivets nöjdhet vid kontakter med staden som myndighet	73	73	74

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
	Arbetskraftsbrist i Stockholm (andel vakanser av antalet anställda)	1,1	1,0	0,9
Obligatorisk nämndindikator				
	Tillväxt i den privata sektorn i Stockholms stad (lönesumma)	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse
	Ökning av antalet arbetsplatser i ytterstaden	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse
2.2. Stockholm byggs attraktivt, tätt och funktionsblandat utifrån människors och verksamheters skiftande behov	Antal markanvisade bostäder	10 000	10 000	10 000
	Antal markanvisade hyresrätter	5 000	5 000	5 000
	Antal bostäder i godkända/antagna detaljplaner	10 000	10 000	10 000
	Antal påbörjade bostäder	10 000	10 000	10 000
	Antal påbörjade hyresrätter	5 000	5 000	5 000
	Antal markanvisade bostäder i enlighet med 2013 års Stockholmsförhandling	4 000	4 000	4 000
	Antal bostäder i godkända/antagna detaljplaner i enlighet med 2013 års Stockholmsförhandling	5 000	5 000	5 000
	Antal markanvisade genomgångsbostäder för prioriterade grupper	250	250	250
	Antal tillkomna permanenta genomgångsbostäder i SHIS regi	150	150	150
	Antal markanvisade bostäder i syfte att nå minskade boendekostnader	400	400	400
	Antal markanvisade seniorbostäder upplåtna med hyresrätt	300	300	300
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal påbörjade hyresrätter av stadens bostadsbolag	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse
	Antal påbörjade studentbostäder	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antal färdigställda bostäder med särskild	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd

Bilaga 5:8

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
	service (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)			
	Antal markanvisade bostäder i trähus	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antal markanvisade arbetsplatser i ytterstaden	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
2.3. Stockholms infrastruktur främjar effektiva och hållbara transporter samt god framkomlighet	Andel lediga avgiftsbelagda parkeringsplatser i innerstaden, dagtid	15 %	15 %	15 %
	Antal publika laddplatser	2 800	4 000	Tas fram av nämnd/styrelse
	Växthusgasutsläpp i transportsektorn per invånare (ton CO ₂ e per invånare)	0,96 ton CO ₂ e/inv	0,92 ton CO ₂ e/inv	0,86 ton CO ₂ e/inv
	Genomsnittlig hastighet för stombusstrafiken i innerstaden	18,5 km/h	18,6 km/h	18,7 km/h
	Genomsnittlig hastighet för stombusstrafiken i ytterstaden	28,5 km/h	28,6 km/h	28,7 km/h
Obligatorisk nämndindikator				
	Upplevd trafiksäkerhet för gående och cyklister	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Hastighetsefterlevnad	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel meter nybyggd cykelbana som följer cykelplanen	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel ombyggda passager för gång, cykel och moped (gcm) av de mest prioriterade	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Vägrafikarbete totalt i staden	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel godkända stickprov snöröjning	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Stockholmarnas nöjdhet med snöröjning/sandning	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
2.4. Stockholm är en modern kultur- och evenemangsstad med en stark besöksnäring	Andel barn och ungdomar som är nöjda med tillgången till kulturaktiviteter på fritiden	76 %	76 %	77 %
	Stockholmarnas nöjdhet med kommunala kulturinstitutioner	85 %	85 %	86 %

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
	Antal lån totalt i kommunala bibliotek per invånare	4,8	4,8	4,8
	Andel barn och ungdomar som deltar i idrottsaktiviteter på fritiden	67 %	67 %	67 %
	Andel barn och ungdomar som är nöjda med tillgången till idrottsaktiviteter	75 %	75 %	76 %
	Antal bokade timmar i skolidrottshallar utanför skoltid	96 000	97 000	97 000
	Andel ungdomar som deltar i föreningsliv	65 %	65 %	66 %
2.5. Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö	Andel inköpta ekologiska måltider och livsmedel i staden i kronor av totala värdet av inköpta måltider och livsmedel	60 %	65 %	70 %
	Andel matavfall till biologisk behandling	60 %	65 %	70 %
	Andel farligt avfall i soppsåsen	0,10 %	0,10 %	0,10 %
	Andel hämtställen med matavfallsinsamling av hämtställen med möjlighet till matavfallsinsamling	80 %	90 %	90 %
	Andel vattenförekomster som följer miljö kvalitetsnormerna för ekologisk status	35%	40%	45 %
	Andel vattenförekomster som följer miljö kvalitetsnormerna för kemisk status	30 %	40 %	45 %
	Antalet kemiska produkter i stadens verksamheter som innehåller utfäsningsämnen	91	82	77
	Andel badplatser med bra badvattenkvalitet	92 %	93 %	94 %
	Antal av 14 utvalda ämnen som uppvisar sjunkande eller oförändrade halter i slam	14 st	14 st	14 st

Bilaga 5:10

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
	Plast till energiåtervinning	23 kg/inv och år	17 kg/inv och år	11 kg/inv och år
	Utsläpp per invånare (ton CO ₂ e per invånare)	1,8 ton CO ₂ e/inv	1,7 ton CO ₂ e/inv	1,5 ton CO ₂ e/inv
	Utsläpp från Stockholms stads tjänsteresor med flyg	1 050 ton CO ₂	1 020 ton CO ₂	960 ton CO ₂
	Klimatpåverkan från upphandlade livsmedel och måltider	1,8 kg CO ₂ e per kg livsmedel	1,7 kg CO ₂ e per kg livsmedel	1,6 kg CO ₂ e per kg livsmedel
	El- och värmeproduktion baserad på solenergi	4 560 MWh	5 320 MWh	6 080 MWh
	Totalt köpt energi i stadens verksamheter	1945 GWh	1945 GWh	1945 GWh
	Relativ energieffektivisering i stadens verksamheter	3 % effektivisering relativt 2018	4 % effektivisering relativt 2018	5 % effektivisering relativt 2018
	Andel enskilda exploateringsprojekt där ekologiska kompensationsåtgärder genomförs vid ianspråktagande av mark i områden med ekologiska värden.	Fastställs 2021	Fastställs 2021	Fastställs 2021
	Andel årliga markanvisningar på stadens mark där grönytefaktor för kvartersmark är ett krav	100 %	100 %	100 %
	Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggsvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	100 %	100 %	100 %
	Antal dygn över normvärdet för kvävedioxid i luft	Max 7 dygn	Max 7 dygn	Max 7 dygn
	Antal dygn över normvärdet för PM10 i luft	Max 35 dygn	Max 35 dygn	Max 35 dygn
	Timmedelvärde för kvävedioxider i luft	Fastställs 2021	Fastställs 2021	Fastställs 2021
Obligatorisk nämndindikator				
	Minskning av CO ₂ e till 2023	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Andel LCA-beräknade nybyggnadsprojekt	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.1. Stockholm har en budget i balans och	Kommunkoncernens soliditet inkl.	30 %	30 %	30 %

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
långsiktigt hållbara finanser	pensionsåtaganden på kort sikt			
	Kommunkoncernens soliditet inkl. pensionsåtaganden på lång sikt	34 %	34 %	34 %
	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1 %	+/- 1 %	+/- 1 %
	Stadens ekonomiska resultat (lägst)	0,1 mnkr	0,1 mnkr	0,1 mnkr
	Stadens kapitalkostnader per nettodriftskostnader (max)	7 %	7 %	7 %
	Stadens nettodriftskostnader per skatteintäkter (max)	100 %	100 %	100 %
	Stadens soliditet inkl. pensionsåtaganden på kort sikt	30 %	30 %	30 %
	Stadens soliditet inkl. pensionsåtaganden på lång sikt	34 %	34 %	34 %
3.2. Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna	Andel investeringsprojekt som vid beslut om genomförande avviker mer än 15 procent jämfört med senast fattade inriktningsbeslut.	0 %	0 %	0 %
	Andel upphandlade avtal där kontinuerlig uppföljning genomförts	90 %	90 %	90 %
	Aktivt Medskapandeindex	82	83	83
	Index Bra arbetsgivare	84	84	84
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/ styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/ styrelse
	Andel upphandlingar där marknadsdialog har genomförts	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/ styrelse

Bilaga 5:12

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
	Andel av personalkostnader inom socialtjänstens myndighetsutövning som är för externa konsulter	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd/ styrelse

Peng, schabloner och ersättningsnivåer samt volymer

Förskoleverksamhet

Tabellen nedan visar prognos för perioden 2020-2023 för det totala antalet barn i förskoleverksamhet.

Verksamhet	2020	2021	2022	2023
Förskoleverksamhet 1-5 år	52 700	52 200	51 900	52 000
varav fristående förskoleverksamhet	19 200	19 700	19 600	19 600

Grundschablon förskola

Prestation, kr	2020	2021
Grundschablon 1-3 år*	158 528	160 906
Grundschablon 4-5 år*	133 079	135 075
Allmän förskoleschablon	63 249	64 198

* Avgår pedagogisk omsorg, 15 800 kr för lokalkostnader

Tillägg pedagogisk omsorg, 4 800 kr för slitage

Stadsdelsnämnderna och utbildningsnämnden får grundschablon för förskolan utifrån inskrivna barn i förskoleverksamhet den 31 mars 2020. Slutlig justering av budget 2021 görs utifrån månadsvisa prestationsavläsningar och regleras i december. I grundschablonen för förskola ingår statsbidragsmedel för kvalitetssäkrande åtgärder med anledning av maxtaxereformen. Samtliga förskolor, oavsett regiform, som är anslutna till den stadsgemensamma förskolekön bidrar till att minska kostnaderna för stadens platsgaranti och får därför en ökad grundschablon med 1 000 kr per inskrivet barn.

Utifrån grundschablonen ska förskolepengen i egen regi vara minst 80 procent av grundschablonen för barn i förskola och minst 94 procent för barn i pedagogisk omsorg.

Enligt maxtaxeförordningen (2001:160) indexreglerar Skolverket inkomsttaket i maxtaxan årligen på hösten, vilket ligger till grund för nästkommande års budget och avgifter inom förskola och pedagogisk omsorg. Nedan redovisas peng till fristående utförare med hänsyn tagen till genomsnittliga avgifter.

Bilaga 6:2

Peng till fristående anordnare av förskoleverksamhet Hel och deltid 1-3 år

Stadsdelsnämnd	Schablon*	Moms-komp. förskola	Moms-komp. pedagogisk omsorg	Genomsnittlig avgift	Peng förskola	Peng pedagogisk omsorg
Rinkeby-Kista	160 906	9 654	8 994	-7 736	162 824	151 164
Spånga-Tensta	160 906	9 654	8 994	-8 950	161 610	149 950
Hässelby-Vällingby	160 906	9 654	8 994	-10 041	160 519	148 859
Bromma	160 906	9 654	8 994	-11 777	158 783	147 123
Kungsholmen	160 906	9 654	8 994	-12 427	158 133	146 473
Norrmalm	160 906	9 654	8 994	-12 516	158 044	146 384
Östermalm	160 906	9 654	8 994	-12 259	158 301	146 641
Södermalm	160 906	9 654	8 994	-11 786	158 774	147 114
Enskede-Årsta-Vantör	160 906	9 654	8 994	-10 594	159 966	148 306
Skarpnäck	160 906	9 654	8 994	-11 462	159 098	147 438
Farsta	160 906	9 654	8 994	-10 558	160 002	148 342
Hägersten-Älvsjö	160 906	9 654	8 994	-11 778	158 782	147 122
Skärholmen	160 906	9 654	8 994	-8 123	162 437	150 777

* Avgår pedagogisk omsorg, 15 800 kr för lokalkostnader

Tillägg pedagogisk omsorg, 4 800 kr för slitage

Peng till fristående anordnare av förskoleverksamhet Hel och deltid 4-5 år

Stadsdelsnämnd	Schablon*	Moms-komp. förskola	Moms-komp. pedagogisk omsorg	Genomsnittlig avgift	Peng förskola	Peng pedagogisk omsorg
Rinkeby-Kista	135 075	8 105	7 445	-7 736	135 444	123 784
Spånga-Tensta	135 075	8 105	7 445	-8 950	134 230	122 570
Hässelby-Vällingby	135 075	8 105	7 445	-10 041	133 138	121 478
Bromma	135 075	8 105	7 445	-11 777	131 403	119 743
Kungsholmen	135 075	8 105	7 445	-12 427	130 752	119 092
Norrmalm	135 075	8 105	7 445	-12 516	130 663	119 003
Östermalm	135 075	8 105	7 445	-12 259	130 920	119 260
Södermalm	135 075	8 105	7 445	-11 786	131 393	119 733
Enskede-Årsta-Vantör	135 075	8 105	7 445	-10 594	132 586	120 926
Skarpnäck	135 075	8 105	7 445	-11 462	131 717	120 057
Farsta	135 075	8 105	7 445	-10 558	132 621	120 961
Hägersten-Älvsjö	135 075	8 105	7 445	-11 778	131 402	119 742
Skärholmen	135 075	8 105	7 445	-8 123	135 056	123 396

* Avgår pedagogisk omsorg, 15 800 kr för lokalkostnader

Tillägg pedagogisk omsorg, 4 800 kr för slitage

Peng till fristående anordnare av allmän förskola

2021	Schablon	Moms-komp.	Peng
Allmän förskola	64 198	3 852	68 050

Barnomsorg på obekväm arbetstid

Ersättning till utförarna av barnomsorg på obekväm arbetstid framgår i tabellen nedan. Ersättning till av staden godkända utförare betalas ut mot fakturerad uppgift om antal utförda omsorgstimmar. Timersättningen är 295 kr/timmen. För fristående utförare tillkommer momskompensation om sex procent. I ersättningen ingår en beräknad ersättning för en barnskötares lön, tackning för Ob-tillägg oavsett tidpunkt på dygnet, helg och storhelg samt ersättning för driftskostnader för en barngrupp på 1-5 barn. Ersättningen täcker inte lokalkostnader då verksamheten förutsätts bedrivas i en pedagogisk lokal som redan är finansierad genom vanlig schablon/peng.

Ersättning	2 personal 1-10 barn (per timme)	3 personal 11-15 barn (per timme)	4 personal 16-20 barn (per timme) osv
	590 kr	885 kr	1180 kr

Fritidshem

Tabellen nedan visar prognos för antalet schablongrundande elever i fritidshem utifrån prognos i utbildningsnämndens planeringsunderlag för budget 2021 med inriktning 2022 och 2023.

Verksamhet, antal elever	2020	2021	2022	2023
Fritidshem 6-12 år (inklusive elever i fritidshem i grundsärskola), totalt oavsett regi	41 500	41 260	41 420	41 420
varav fristående fritidshem	7 790	7 560	7 560	7 580

Schablon fritidshem

Prestation, kr	2020	2021
Grundschablon*	50 976	51 486

* 8 400 kr avgår för lokalkostnader för barn inskrivna i pedagogisk omsorg och i skolor 4-6.
4 800 kr lämnas i tillägg för slitage för barn inskrivna i pedagogisk omsorg.

I schablonen för fritidshem ingår statsbidragsmedel för kvalitetssäkrande åtgärder med anledning av maxtaxereformen samt medel för omsorg på obekväm arbetstid. Utbildningsnämnden tilldelas grundschablon för fritidshem utifrån inskrivning vårterminen 2020. Slutlig justering av budget år 2021 görs utifrån månadsvisa prestationsavläsningar och regleras i december 2021.

Enligt maxtaxeförordningen (2001:160) indexreglerar Skolverket inkomsttaket i maxtaxan årligen på hösten, vilket ligger till grund för nästkommande års budget och avgifter inom fritidshem och pedagogisk omsorg. Nedan redovisas peng som tilldelas fristående utförare. Pengen är framtagen utifrån en schabloniserad genomsnittlig avgift per stadsdelsområde.

Peng till fristående anordnare av fritidshem

Stadsdelsnämnd	Fritidshem 6-9 år				Fritidshem 10-12 år		Fritidshem pedagogisk omsorg	
	Schablon*	Moms-komp.	Genom-snittlig av-gift	Peng	Moms-komp.	Peng	Moms-komp.	Peng
Rinkeby-Kista	51 486	3 089	-5 155	49 420	2 585	40 516	2 873	45 604
Spånga-Tensta	51 486	3 089	-6 722	47 853	2 585	38 949	2 873	44 037
Hässelby-Vällingby	51 486	3 089	-7 470	47 105	2 585	38 201	2 873	43 289
Bromma	51 486	3 089	-8 372	46 203	2 585	37 299	2 873	42 387
Kungsholmen	51 486	3 089	-8 742	45 833	2 585	36 929	2 873	42 017
Norrmalm	51 486	3 089	-8 588	45 987	2 585	37 083	2 873	42 171
Östermalm	51 486	3 089	-8 392	46 183	2 585	37 279	2 873	42 367
Södermalm	51 486	3 089	-8 510	46 065	2 585	37 161	2 873	42 249
Enskede-Årsta-Vantör	51 486	3 089	-7 557	47 018	2 585	38 114	2 873	43 202
Skarpnäck	51 486	3 089	-7 965	46 610	2 585	37 706	2 873	42 794
Farsta	51 486	3 089	-7 488	47 087	2 585	38 183	2 873	43 271
Hägersten-Älvsjö	51 486	3 089	-8 322	46 253	2 585	37 349	2 873	42 437
Skärholmen	51 486	3 089	-6 001	48 574	2 585	39 670	2 873	44 758

* 8 400 kr avgår för lokalkostnader för barn i pedagogisk omsorg och fritidshem 10-12 år.

4 800 kr lämnas i tillägg för slitage för barn i pedagogisk omsorg.

Fritidsklubb

Utbildningsnämnden tilldelas schablon för fritidsklubb utifrån inskrivning vårterminen 2020. Slutlig justering av budget år 2021 görs utifrån terminsvisa prestationsavläsningar och regleras i december 2021.

Schablon fritidsklubb

Prestation, kr	2020	2021
Schablon	7 284	6 978

Peng till fristående anordnare av fritidsklubb

Fr.o.m. 1 jan	Schablon	Moms-komp.	Peng
Fritidsklubb	6 978	419	7 396

Grundskola

Tabellen nedan visar prognos för antalet schablongrundande elever i grundskola utifrån prognos i utbildningsnämndens planeringsunderlag för budget 2021 med inriktning 2022 och 2023.

Verksamhet, antal elever	2020	2021	2022	2023
Grundskola, totalt oavsett regi	102 870	103 090	104 430	105 200
varav fristående grundskola	23 910	23 360	23 550	23 670

Grundschabloner grundskola

Prestation, kr	2020	2021
Grundschablon skolår 0-3	83 014	85 111

Grundschablon skolår 4-6	86 116	88 292
Grundschablon skolår 7-9	100 157	102 688

Utbildningsnämnden tilldelas grundschabloner för grundskola utifrån inskrivning vårterminen 2020. Slutlig justering av budget år 2021 görs utifrån månadsvisa prestationsavläsningar och regleras i december 2021.

Peng till fristående grundskola och internationella skolor

Prestation, kr	Schablon	Moms komp.	Peng
Peng skolår 0-3	85 111	5 107	90 218
Peng skolår 4-6	88 292	5 298	93 589
Peng skolår 7-9	102 688	6 161	108 849

Grundsärskola

Tabellen nedan visar prognos för antalet schablongrundande elever i särskola utifrån prognos i utbildningsnämndens planeringsunderlag för budget 2021 med inriktning 2022 och 2023. Av eleverna i grundsärskolan prognostiseras ungefär 61 procent att gå i fritidshem.

Verksamhet, antal elever	2020	2021	2022	2023
Grundsärskola, totalt oavsett regi	1 070	1 070	1 070	1 070
varav fristående grundsärskola	240	230	230	230
Fritidshem i grundsärskola	650	650	650	650

Grund- och tilläggsschablon grundsärskola

Prestation, kr	2020	2021
Behovsgrupp 1 skolår 0-3	205 491	210 651
Behovsgrupp 2 skolår 0-3	273 076	279 925
Behovsgrupp 3 skolår 0-3	389 529	399 289
Behovsgrupp 4 och 5 skolår 0-3	546 518	560 203
Behovsgrupp 1 skolår 4-6	208 092	213 317
Behovsgrupp 2 skolår 4-6	275 675	282 590
Behovsgrupp 3 skolår 4-6	392 129	401 955
Behovsgrupp 4 och 5 skolår 4-6	549 119	562 870
Behovsgrupp 1 skolår 7-9	222 198	227 779
Behovsgrupp 2 skolår 7-9	289 783	297 054
Behovsgrupp 3 skolår 7-9	406 235	416 418
Behovsgrupp 4 och 5 skolår 7-9	563 226	577 333

Skolskjutsschablon grundsärskola

Prestation, kr	2020	2021
Behovsgrupp 1 skolår 0-9	10 644	10 910
Behovsgrupp 2 skolår 0-9	24 002	24 602
Behovsgrupp 3 skolår 0-9	66 359	68 018
Behovsgrupp 4 och 5 skolår 0-9	131 958	135 257

Tillägsschablon grundsärskoleelever i fritidshem

Prestation, kr	2020	2021
Behovsgrupp 1 skolår 0-6	129 575	132 814
Behovsgrupp 2 skolår 0-6	146 441	150 102
Behovsgrupp 3 skolår 0-6	183 694	188 287
Behovsgrupp 4 och 5 skolår 0-6	242 207	248 262

Utöver ovanstående schabloner utgår även grundschablon för fritidshem för de elever som går i fritidshem i grundsärskola. För elever i behovsgrupp 5 utgår schablon preliminärt enligt samma nivå som behovsgrupp 4. Inför slutlig budgetjustering i december 2021 ska utbildningsnämnden redovisa de faktiska kostnaderna för dessa elever. Efter prövning kompenseras utbildningsnämnden i den mån schablonen inte räckt till.

Utbildningsnämnden tilldelas grund-, tilläggs och skolskjutsschabloner utifrån inskrivning i mars 2020. Slutlig justering av budget år 2021 görs utifrån månadsvisa prestationsavläsningar och regleras i december 2021.

Gymnasieskola

Tabellen nedan visar prognos för antalet schablongrundande elever i gymnasieskola utifrån Swecos prognos våren 2020 som tagits fram på uppdrag av stadsledningskontoret.

Verksamhet, antal elever	2020	2021	2022	2023
Gymnasieskola, totalt oavsett regi	28 110	28 720	29 550	30 340
<i>varav fristående gymnasieskola</i>	12 830	13 320	13 690	14 130

Schablon gymnasieskola

Prestation, kr	2020	2021
Grundschablon	103 049	104 080

Utbildningsnämnden tilldelas grundschablon för gymnasieskola baserat på Swecos elevantalsprognos, våren 2020. Slutlig justering av budget år 2021 görs utifrån månadsvisa prestationsavläsningar och regleras i december 2021.

Gymnasiesärskola

Tabellen nedan visar prognos för antalet schablongrundande elever i gymnasiesärskola utifrån prognos i utbildningsnämndens planeringsunderlag för budget 2021 med inriktning 2022 och 2023.

Verksamhet, antal elever	2020	2021	2022	2023
Gymnasiesärskola, totalt oavsett regi	420	440	450	470
<i>varav fristående gymnasiesärskola</i>	150	150	160	160

Grund- och tillägsschablon gymnasiesärskola

Prestation, kr	2020	2021
Behovsgrupp 1	215 514	217 663
Behovsgrupp 2	278 102	280 872
Behovsgrupp 3	384 839	388 670
Behovsgrupp 4 och 5	529 796	535 069

Skolskjutsschablon gymnasiesärskola

Prestation, kr	2020	2021
Behovsgrupp 1	10 822	10 932
Behovsgrupp 2	24 406	24 652
Behovsgrupp 3	67 475	68 157
Behovsgrupp 4 och 5	134 176	135 533

För elever i behovsgrupp 5 utgår schablon preliminärt enligt samma nivå som behovsgrupp 4. Inför slutlig budgetjustering i tertialrapport 2 ska utbildningsnämnden redovisa de faktiska kostnaderna för dessa elever. Efter prövning kompenseras utbildningsnämnden i den mån schablonen inte räckt till.

Utbildningsnämnden tilldelas grund-, tilläggs och skolskjutsschabloner utifrån inskrivning i mars 2020. Slutlig justering av budget år 2021 görs utifrån månadsvisa prestationsavläsningar och regleras i december 2021.

Svenska för invandrare (sfi)

Tabellen nedan visar prognos för perioden 2021–2023 för det totala antalet studerande inom sfi.

Verksamhet	2020	2021	2022	2023
Antal heltidsstuderande	11 400	10 400	10 600	10 800

Schabloner sfi

Kr/helårsstudent	2020	2021
Reguljär sfi	28 788	28 788
Anpassad sfi	66 840	66 840

Vuxenutbildning

Tabellen nedan visar prognos för perioden 2021–2023 för det totala antalet heltidsstuderande i vuxenutbildningen.

Verksamhet	2020	2021	2022	2023
Grundläggande vuxenutbildning	2 300	2 800	2 800	2 800
Gymnasial vuxenutbildning	6 950	8 400	8 500	8 600
Särvux	220	220	220	220

Schabloner vuxenutbildning

Kr/ helårsstudent	2020	2021
Grundläggande vuxenutbildning	44 170	44 170
Gymnasial vuxenutbildning	44 466	44 466

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning**Schabloner**

Samtliga ersättningar är uttryckta i kronor per år. Nivåerna för vuxen- och barnboende, daglig verksamhet, korttidsvistelse samt korttidstillsyn för skolorngdom över 12 år enligt LSS är höjda med 2,8 procent netto jämfört med 2020.

Bilaga 6:8

Eget boende med boendestöd	79 249
Servicebostad:	
Grundpeng (0-10 poäng)	219 074
Nivå 1 (11-20 poäng)	342 589
Nivå 2 (21-30 poäng)	464 876
Nivå 3 (31-40 poäng)	653 003
Nivå 4 (41-50 poäng)	907 208
Nivå 5 (51-60 poäng)	1 143 493
Nivå 6 (61-70 poäng)	1 314 427
Nivå 7 (71-80 poäng)	1 474 510
Nivå 8 (81-100 poäng)	1 754 076
Gruppboend:	
Grundpeng (0-20 poäng)	337 038
Nivå 1 (21-30 poäng)	583 500
Nivå 2 (31-40 poäng)	771 625
Nivå 3 (41-50 poäng)	1 025 833
Nivå 4 (51-60 poäng)	1 262 116
Nivå 5 (61-70 poäng)	1 433 051
Nivå 6 (71-80 poäng)	1 593 135
Nivå 7 (81-100 poäng)	1 872 701
Nattschabloner - egen regi (per enhet)	501 098
Nattschabloner - köpt plats (per person)	125 213

Barnboende över 12 år:	
Grundpeng (0-20 poäng)	353 891
Nivå 1 (21-30 poäng)	612 674
Nivå 2 (31-40 poäng)	810 206
Nivå 3 (41-50 poäng)	1 077 125
Nivå 4 (51-60 poäng)	1 325 222
Nivå 5 (61-70 poäng)	1 504 704
Nivå 6 (71-80 poäng)	1 672 792
Nivå 7 (81-100 poäng)	1 966 336
Nattschabloner - köpt plats (per person)	125 213
Nattschabloner - egen regi (per enhet)	501 098
Familjehem för barn	288 934
Barnboende under 12 år	1 966 336
Daglig verksamhet - heltid:	
Nivå 1 (0-15 poäng)	112 113
Nivå 2 (16-25 poäng)	225 900

Nivå 3 (26-40 poäng)	288 291
Nivå 4 (41-55 poäng)	368 372
Nivå 5 (56-70 poäng)	448 452
Nivå 6 (71-85 poäng)	498 057
Nivå 7 (86-100 poäng)	568 812
Daglig verksamhet - deltid:	
Nivå 1 (0-15 poäng)	89 622
Nivå 2 (16-25 poäng)	180 720
Nivå 3 (26-40 poäng)	230 680
Nivå 4 (41-55 poäng)	294 746
Nivå 5 (56-70 poäng)	358 811
Nivå 6 (71-85 poäng)	398 493
Nivå 7 (86-100 poäng)	455 025
Daglig verksamhet – med personlig assistans, heltid:	
Nivå 1 (0-15 poäng)	69 889
Nivå 2 (16-25 poäng)	140 735
Nivå 3 (26-40 poäng)	179 563
Nivå 4 (41-55 poäng)	229 561
Nivå 5 (56-70 poäng)	279 343
Nivå 6 (71-85 poäng)	310 299
Nivå 7 (86-100 poäng)	354 339
Daglig verksamhet – med personlig assistans, deltid:	
Nivå 1 (0-15 poäng)	55 846
Nivå 2 (16-25 poäng)	112 546
Nivå 3 (26-40 poäng)	143 713
Nivå 4 (41-55 poäng)	183 606
Nivå 5 (56-70 poäng)	223 495
Nivå 6 (71-85 poäng)	248 282
Nivå 7 (86-100 poäng)	283 492
Korttidsvistelse:	
Nivå 1a (0-30 poäng) 1-3 dagar	67 021
Nivå 1b (0-30 poäng) 4-6 dagar	167 418
Nivå 1c (0-30 poäng) 7-9 dagar	267 951
Nivå 1d (0-30 poäng) 10- dagar	368 486
Nivå 2a (31-70 poäng) 1-3 dagar	102 776
Nivå 2b (31-70 poäng) 4-6 dagar	256 874
Nivå 2c (31-70 poäng) 7-9 dagar	410 969
Nivå 2d (31-70 poäng) 10- dagar	565 201
Nivå 3a (71-100 poäng) 1-3 dagar	143 448
Nivå 3b (71-100 poäng) 4-6 dagar	358 555
Nivå 3c (71-100 poäng) 7-9 dagar	573 661

Bilaga 6:10

Nivå 3d (71-100 poäng) 10- dagar	788 899
Korttidstillsyn för skolungdom över 12 år:	
Nivå 1	98 992
Nivå 2	158 387
Nivå 3	237 579
Nivå 4	356 372
Särskild redovisning	
<i>Boende med särskild service barn/vuxna (antal timmar/år)</i>	
1 700-7 999	1 400 000
8 000-9 999	1 600 000
10 000-11 999	1 800 000
>12 000	2 000 000
<i>Daglig verksamhet (antal timmar/år)</i>	
1 700-2 299	600 000
2 300-3 599	800 000
>3 600	1 000 000

Peng

Ersättningarna för vuxen- och barnboende, daglig verksamhet samt korttidsvistelse är uttryckta i kr per dygn eller dag, medan korttidstillsyn för skolungdom över 12 år enligt LSS är uttryckt per månad. Samtliga nivåer är höjda med 2,8 procent netto jämfört med 2020. I de fall en privat utförare av särskilt boende enligt LSS själv vill utföra det ansvar för hälso- och sjukvårdsinsatser som överfördes från Stockholms läns landsting till länets kommuner den 1 oktober 2015 utgår en ersättning på 50 kronor per dygn. Detta är förutom de ersättningar som framgår nedan. Vad gäller daglig verksamhet enligt LSS är denna ersättning 9 kronor per dag för de utförare som vill utföra detta själva.

Ersättningen till utförare i enskild regi av vuxen- och barnboende, daglig verksamhet samt korttidsvistelse är 5,4 procent högre för att kompensera att kommunala utförare har rätt att lyfta moms på köpta varor och tjänst, vilket inte enskilda utförare har. Ersättningen till utförare i enskild regi av korttidstillsyn för skolungdom över 12 år är 2,2 procent högre för att kompensera att kommunala utförare har rätt att lyfta moms på köpta varor och tjänst, vilket inte enskilda utförare har.

	Kommunal regi	Entreprenad	Övrig privat regi
Servicebostad:			
Grundpeng	570	601	601
Nivå 1	892	940	940
Nivå 2	1 210	1 275	1 275
Nivå 3	1 700	1 791	1 791
Nivå 4	2 361	2 489	2 489
Nivå 5	2 976	3 137	3 137
Nivå 6	3 421	3 606	3 606
Nivå 7	3 838	4 045	4 045
Nivå 8	4 565	4 812	4 812

	Kommunal regi	Entreprenad	Övrig privat regi
Gruppbostad:			
Grundpeng	740	780	917
Nivå 1	1 382	1 457	1 593
Nivå 2	1 872	1 973	2 109
Nivå 3	2 533	2 670	2 807
Nivå 4	3 148	3 318	3 455
Nivå 5	3 593	3 787	3 924
Nivå 6	4 010	4 226	4 363
Nivå 7	4 737	4 993	5 130
Barnboende över 12 år:			
Grundpeng	784	827	963
Nivå 1	1 458	1 537	1 673
Nivå 2	1 972	2 078	2 215
Nivå 3	2 667	2 811	2 947
Nivå 4	3 312	3 491	3 628
Nivå 5	3 780	3 984	4 120
Nivå 6	4 217	4 445	4 582
Nivå 7	4 981	5 250	5 387
Barnboende under 12 år	4 981	5 250	5 387
Nattschablon (max 4 schabloner per boende)	326	343	343
Korttidsvistelse:			
Nivå 1	2 311	2 434	2 743
Nivå 2	3 699	3 898	4 208
Nivå 3	5 277	5 564	5 870
Daglig verksamhet - heltid:			
Nivå 1	229	241	403
Nivå 2	645	680	841
Nivå 3	873	920	1 081
Nivå 4	1 165	1 228	1 390
Nivå 5	1 458	1 537	1 698
Nivå 6	1 639	1 728	1 889
Nivå 7	1 898	2 000	2 162
Daglig verksamhet - deltid:			
Nivå 1	183	193	322
Nivå 2	516	544	673
Nivå 3	698	736	865

Bilaga 6:12

	Kommunal regi	Entreprenad	Övrig privat regi
Nivå 4	932	983	1 112
Nivå 5	1 166	1 229	1 358
Nivå 6	1 311	1 382	1 511
Nivå 7	1 518	1 600	1 729
Daglig verksamhet – med personlig assistans, heltid:			
Nivå 1	90	95	257
Nivå 2	351	369	531
Nivå 3	491	518	679
Nivå 4	674	711	872
Nivå 5	855	901	1 063
Nivå 6	969	1 022	1 183
Nivå 7	1 129	1 190	1 351
Daglig verksamhet – med personlig assistans, deltid:			
Nivå 1	73	77	205
Nivå 2	280	296	425
Nivå 3	393	414	543
Nivå 4	539	569	698
Nivå 5	684	721	850
Nivå 6	776	817	946
Nivå 7	903	952	1 081

Korttidsstillsyn för skoleldom över 12 år enligt LSS:	Kommunal regi	Privat regi
Nivå 1	7 856	8 031
Nivå 2	12 570	12 848
Nivå 3	18 857	19 271
Nivå 4	28 284	28 905

Äldreomsorg

Ersättningsnivåer för hemtjänst i ordinärt boende

Ersättningen är höjd med 4,5 procent jämfört med 2020. Ersättningen till utförare i enskild regi är 2,5 procent högre för att kompensera att kommunala utförare har rätt att lyfta moms på köpta varor och tjänster, vilket inte utförare i enskild regi har.

Insatstyp	Ersättningsbelopp - kommunal regi	Ersättningsbelopp - enskild regi
Insats i ordinärt boende dag, kväll och helg (07.00-22.00)	462 kr/timme	474 kr/timme
Insats i ordinärt boende natt (22.00-07.00)	233 kr/insats	239 kr/insats

Fast månadsersättning per larmkund i ordi-närt boende	176 kr/månad	180 kr/månad

Hemtjänst som utförs på servicehus respektive av anhörigvårdare

För hemtjänst som utförs på servicehus gäller 392 kronor för kommunala utförare och 401 kronor för utförare i enskild regi per timme/dygnet runt. Ersättningen utgår för *beställd* tid. För hemtjänstinsatser som utförs av anhörigvårdare gäller 323 kronor per timme.

Ersättningsnivåer för avlösning och ledsagning

Ersättningen är uppräknad 2,7 procent jämfört med 2020. Ersättningen till utförare i enskild regi är 2,5 procent högre för att kompensera att kommunala utförare har rätt att lyfta moms på köpta varor och tjänster, vilket inte utförare i enskild regi har.

Insatstyp	Ersättningsbelopp - kommunal regi	Ersättningsbelopp - enskild regi
Insats dagtid (07.00-19.00)	392 kr/timme	402 kr/timme
Insats kväll (19.00-22.00)	418 kr/timme	428 kr/timme
Insats natt (22.00-07.00)	453 kr/timme	464 kr/timme
Insatser fredag 19.00 - måndag 07.00	453 kr/timme	464 kr/timme
Storhelger	515 kr/timme	528 kr/timme

Ersättningsnivåer för vård- och omsorgsboende

Ersättningsnivåerna för vård- och omsorgsboende räknas upp i enlighet med omsorgsprisindex (OPI). För 2021 innebär detta en uppräkning av ersättningsnivåerna med 3,0 procent. Ersättningen till utförare i enskild regi är 4,2 procent högre för att kompensera att kommunala utförare har rätt att lyfta moms på köpta varor och tjänster, vilket inte utförare i enskild regi har. Lokalschablonen räknas upp med differensen i konsumentprisindex (KPI) mellan juni 2019 och juni 2020. Detta innebär för 2021 att lokalschablonen ökar med 0,7 procent. Kompensation för avsaknaden av rätt att återsöka moms för lokaler kompenseras också genom en högre lokalschablon till privata utförare som har kostnader för lokaler.

	Kommunal regi, per dygn	Enskild regi, per dygn
Somatisk inriktning	2 042	2 128
Demensinriktning	2 170	2 261
Tom plats dag 1-7	1 410	1 469
Lokalschablon	113	141

Parboende på vård- och omsorgsboende samt hemtjänstinsatser till medboende

Ersättningsnivåerna för parboende räknas upp i enlighet med omsorgsprisindex (OPI). Ersättningen till utförare i enskild regi är 4,2 procent högre för att kompensera att kommunala utförare har rätt att lyfta moms på köpta varor och tjänster, vilket inte utförare i enskild regi har. Ersättningen avser den basservice som den medboende kan ta del av, såsom kost, tillgång till personal dygnet runt, trygghetslarm och gemensamma aktiviteter.

	Kommunal regi, per dygn	Enskild regi, per dygn
Medboende vid parbo- ende	562	586

Om den medboende beviljats hemtjänst utgår följande timersättning:

Insats	Kommunal regi	Enskild regi
Beställd hemtjänst till medboende	392 kr/timme	401 kr/timme

Timersättningen utgår från beställd tid och gäller lika oavsett tid på dygnet, vardag och helg.

Ersättningsnivåer för dagverksamhet för äldre

Ersättningen för biståndsbedömd dagverksamhet är uppräknad 2,7 procent jämfört med 2020. Ersättningen till utförare i enskild regi är 2,5 procent högre för att kompensera att kommunala utförare har rätt att lyfta moms på köpta varor och tjänst, vilket inte enskilda utförare har. Utöver nedanstående ersättning utgår en schablon till utförare i enskild regi med 82 kr per närvarodag, för verksamhets- och lokalytor. För egen regi och entreprenader hanteras hyran centralt hos beställaren och ingen lokalpeng utgår till utföraren.

Regiform	Demensdag- vård kr/dag	Social dagvård kr/dag
Kommunal regi	567	519
Enskild regi	581	532

Hemvårdsbidrag

I Stockholms stad finns möjlighet till ekonomisk ersättning, i form av hemvårdsbidrag, till de personer som utför väsentligt merarbete som annars skulle utföras inom ramen för hemtjänst. Merarbetet ska främst bestå av personlig omvårdnad och tillsyn samt vara av sådan art som man normalt inte hjälper varandra med inom familjen. Hemvårdsbidrag beviljas som bistånd enligt 4 kap 2 § socialtjänstlagen och betalas ut till den som är föremål för hjälpinsatserna.

Grupp	1/12 av andel av prisbas- beloppet	Bidrag /mån	Insatser
1	0,3	1 190	Hjälp dagligen, 1-2 tillfällen, med omvårdnad och tillsyn
2	0,6	2 380	Hjälp flera gånger om dagen, minst tre tillfällen, med omvårdnad och tillsyn
3	0,9	3 570	Hjälp flera gånger om dagen med omvårdnad och tillsyn, även nattetid
4	1,2	4 760	Hjälp med omvårdnad och tillsyn kontinuerligt alla tider på dygnet

Individ- och familjeomsorgen

Peng familjerådgivning

Familjerådgivning vänder sig till par, föräldrar och familjer som behöver hjälp i olika samlevnadsfrågor. Den som vill ha familjerådgivning och bor i Stockholms stad kan

välja mellan ett antal godkända utförare, både stadens egen familjerådgivning och privata utförare. Familjerådgivning kostar 450 kronor per samtal och samtalstiden är 90 minuter, oavsett regi.

Ersättning till utförarna per insatstyp budget 2021

Insatstyp	Ersättningsbelopp kommunal/ enskild regi
Rådgivningssamtal, enkel bemanning	960 kr
Rådgivningssamtal, dubbelbemanning	1 920 kr
Samarbetssamtal, enkel bemanning	1 410 kr
Samarbetssamtal, dubbelbemanning	2 370 kr
Kund med avgiftsbefrielse	450 kr
Kund som uteblir eller lämnar sent återbud	450 kr

Socialpsykiatri

Ersättningssystemet för insatserna boende med särskild service och stödboende baseras på intervaller, för insatsen boendestöd innebär att ersättningen till utförarna baseras på beslutade timmar och för insatsen sysselsättning utgår en månadsersättning.

Ersättningen till privata utförare är 2,5 procent högre för att kompensera för att utförare i egen regi har rätt att lyfta moms på köpta varor och tjänster, vilket inte privata utförare har.

Ersättning för insatserna boende med särskild service och stödboende

Ersättning till utförare i egen regi

Ersättning per insats- form	Boende med sär- skild service 365 dgr (per dygn)		Stödboende 365 dgr (per dag)	
	<i>poäng</i>	<i>ersättning</i>	<i>poäng</i>	<i>ersättning</i>
Nivå 1	0-14	1 122	0-12	329
Nivå 2	16-38	1 364	14-36	433
Nivå 3	40-72	1 479	38-72	543

Ersättning till privata utförare

Ersättning per insats- form	Boende med sär- skild service 365 dgr (per dygn)		Stödboende 365 dgr (per dag)	
	<i>poäng</i>	<i>ersättning</i>	<i>poäng</i>	<i>ersättning</i>
Nivå 1	0-14	1 150	0-12	336
Nivå 2	16-38	1 398	14-36	442
Nivå 3	40-72	1 514	38-72	555

Ersättning per in- satsform	Stödboende
Kväll/natt	360

Ersättning för insatsen boendestöd

Timersättning för boendestöd	Ersättningsbelopp utförare egen regi	Ersättningsbelopp privata utförare
1-7 timmar	471 kr	480 kr
8-18 timmar	420 kr	431 kr

Bilaga 6:16

19 timmar -	395 kr	407 kr

Ersättningen inkluderar kvällar och helger.

Ersättning för insatsen sysselsättning

Ersättning Sysselsättning	Ersättning utförare egen regi (per brukare)	Ersättningsbelopp utförare privata (per brukare)
Månadsersättning	4 465	4 576

Schablonersättning för lokal- och verksamhetsyta

Ersättning per insatsform	Boende med särskild service 365 dgr (per dygn)	Stödboende 365 dgr (per dag)	Boendestöd 260 dgr (per månad)	Sysselsättning 365 dgr (per månad)*
Kommunal regi/entreprenad			132	286
Privat regi	56	42	132	358

*om insatsen börjar i mitten av månaden eller avslutas innan månaden tagit slut, sker beräkning på antal dagar brukaren deltar i sysselsättning.

Lokaler

Bidrag till förskolor med hög hyra

Bidrag utgår med 80 procent av den del av hyreskostnaden som ligger i intervallet 1 797–2 500 kr/kvm och år och med 40 procent av hyreskostnaden över 2 500 kr/kvm och år. För att ge rätt incitament och styrning mot merkostnadseffektiva lokallösningar justeras ersättningen 2021. För hyresnivåer över 3 000 kr/kvm och år utgår bidrag motsvarande 1/3 av 40 procent av hyreskostnaden. Inriktningen för 2022 är att bidraget för hyresnivåer över 3 000 kr/kvm och år ska upphöra. Bidrag utgår för högst 10 kvm per inskrivet Stockholmsbarn och bidraget gäller både egen regi och fristående förskolor. Den lägre kostnaden i intervallet om 1 797 kr/kvm och år justeras från 2021 med den årliga förändringen av konsumentprisindex med oktober 2019 som basmånad. Medel för ändamålet reserveras i Central medelsreserv: 2. Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda behov

Bidrag för utbyggnad av gruppboendestäder LSS och SoL

Stimulansbidrag till nämnderna för utbyggnad av bostäder för personer med funktionsnedsättning finns kvar 2021. Det tidigare hyresbidraget för merkostnader för nya gruppboendestäder utvecklas och omformas 2021 till att gälla bidrag för merkostnader för ny gruppboendestadsplats LSS/SoL. Det sistnämnda bidraget utgår med 250 kronor per dygn till nämnderna och med 340 kronor per dygn till enskilt drivna verksamheter inom LOV, i bägge fallen under högst tre år per ny plats i nybyggd gruppboendestad. Medel för ändamålen reserveras i Central medelsreserv: 2. Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda behov.

Bidrag för ny- om och tillbyggnad av vård- och omsorgsboende för äldre

Stimulansbidraget för ny-, om- och tillbyggnad av vård- och omsorgsboenden för äldre liksom hyresbidraget för merkostnader för nya vård- och omsorgsboenden för äldre kvarstår även 2021. Medel för ändamålen reserveras i Central medelsreserv: 2. Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda behov.

SISAB

Som kompensation för erlagda kostnader för reducerad avdragsrätt för koncerninterna räntor under tidigare år sänks nämndernas hyreskostnader med motsvarande belopp under år 2021.

Det administrativa tillägget för nybyggnadsprojekt i samverkansavtalet med SISAB justeras. Kvoten mellan riktvärdet för nytt objekt delat med faktisk kostnad per ny plats i kvadrat multiplicerat med 2,4 procent. Resultatet multipliceras med det faktiska utfallet av projektkostnaden per ny plats och ger det administrativa tillägget. Beräkningen gäller både för projekt som offereras till fast och till rörligt pris.

Därutöver införs ett administrativt tillägg i samverksavtalet med SISAB för om- och tillbyggnadsprojekt (inkluderar även nybyggnationsmoment) enligt samma uppbyggnad och principer som nybyggnadsprojekt. Alla delar ses som en helhet i förhållande till riktvärdet. Riktvärdet år 2021 är 600 000 kronor per ny plats.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Bilaga 6 Peng, schabloner m.m. godkänns

Avgifter m.m.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Avgifter för förskola, fritidsverksamhet och omsorg på obekvämt arbetstid

Maxtaxeförordningen (2001:160) ändrades 2015 så att inkomsttaket i maxtaxan indexregleras årligen. I enlighet med *Förordning (2001:160) om statsbidrag till kommuner som tillämpar maxtaxa inom förskola och fritidshem* ska Skolverket senast den 1 oktober året före bidragsåret lämna uppgift till varje kommun om högsta avgiftsgrundande inkomst per månad enligt 5 § och det högsta avgiftsbeloppet per månad för det första, andra respektive tredje barnet i förskolan respektive fritidshemmet enligt 3 och 5 §. Förordning (2015:153). Taxan är indelad i hel- och deltidstaxa.

De nya avgiftsnivåerna för år 2021 har inte publicerats av Skolverket. I budget 2021 redovisas därför 2020 års avgiftsnivåer för förskola, fritidshem och omsorg på obekvämt arbetstid. Kommunfullmäktige beslutar om de nya avgifterna i ett särskilt ärende.

Heltidstaxa

Heltidstaxa tillämpas för förskolebarn 1-3 år med en vistelsetid som överstiger 30 timmar per vecka i stadens förskoleverksamhet. I och med riksdagens beslut om allmän förskola för 3-åringar fr.o.m. den 1 juli 2010 tillämpas deltidstaxa även för 3-åringar motsvarande förskolebarn 4-5 år.

Barn 1	3 % av hushållets inkomster	dock högst 1 478 kr/mån
Barn 2	2 % av hushållets inkomster	dock högst 986 kr/mån
Barn 3	1 % av hushållets inkomster	dock högst 493 kr/mån
Barn 4 och följande	Ingen avgift	

Deltidstaxa

Deltidstaxa tillämpas för förskolebarn 1-3 år med deltidsvistelse om högst 30 timmar per vecka och förskolebarn 3-5 år fr.o.m. augusti det år barnet fyller tre år med en vistelsetid som överstiger 15 timmar per vecka och skolbarn i stadens fritidshem.

Barn 1	2 % av hushållets inkomster	dock högst 986 kr/mån
Barn 2	1 % av hushållets inkomster	dock högst 493 kr/mån
Barn 3	1 % av hushållets inkomster	dock högst 493 kr/mån
Barn 4 och följande	Ingen avgift	

Den högsta avgiften i den för barnet aktuella avgiftsbelagda verksamhetsformen betalas för det yngsta barnet i hushållet och den närmast lägre avgiften i den för barnet aktuella avgiftsbelagda verksamhetsformen betalas för det närmast äldre barnet. Fr.o.m. det fjärde barnet i hushållet betalas ingen avgift.

I den avgiftsgrundande inkomsten ingår lön före skatt, inkomst av näringsverksamhet och skattepliktiga transfereringar. Skattefria transfereringar som bostadsbidrag och barnbidrag ingår däremot inte.

Avgift debiteras 12 månader per år för förskoleverksamhet och 12 månader per år för fritidshem, innevarande månad.

Barn som behöver särskilt stöd i sin utveckling har, enligt kap 2 a, § 9 och 10 skollagen, rätt till avgiftsfri förskola med max. 15 timmar i veckan eller 525 timmar per år.

Bilaga 7:2

För barn över 12 år som, efter beslut av stadsdelsnämnden, har korttidstillsyn enligt 9 § 7p LSS, utgår ingen avgift tidigast fr.o.m. månadsskiftet efter det att barnet fyllt 12 år.

Öppen fritidsverksamhet (fritidsklubb)

Medlemsavgiften för barn 10-12 år, som deltar i öppen fritidsverksamhet (fritidsklubb) i kommunal regi är 1 200 kronor per termin. Avgiften ska inkludera måltider.

Avgift för omsorg på obekväm arbetstid

Avgiften för barn i omsorg på obekväm arbetstid oavsett ålder på barnet utgår från samma avgiftsnivåer som maxtaxa för heltid i förskoleverksamheten. Avgiften för endast ett barn i omsorg på obekväm arbetstid är alltid högsta avgiften, oavsett hur många timmar barnet går i den verksamheten. Har samma vårdnadshavare fler barn i omsorgen på obekväm arbetstid är avgiften den högsta för ett barn och från andra barnet per barn i enlighet med tabell nedan.

Går ett barn deltid i förskole- eller fritidshems-/fritidsklubbsverksamhet och börjar i omsorg på obekväm arbetstid höjs avgiften per automatik till högsta nivån.

Skrivs ett barn endast in i verksamhet för omsorg på obekväm arbetstid jämföras den föräldraavgiften per automatik med heltidsavgift i förskole- eller fritidshems-/fritidsklubbsverksamhet. Finns ett barn redan i verksamheten är utgångspunkten att vårdnadshavaren inte betalar mer än en avgift för barnet. Det vill säga betalar man redan högsta avgiften fortsätter man göra så och inte en högsta avgift till.

Barn 1	3 % av hushållets inkomster	dock högst 1 478 kr/mån
Barn 2 osv	2 % av hushållets inkomster	dock högst 986 kr/mån

Avgifter för sommarkoloniverksamhet (kollo)

Kollotaxa 2021

	Hushållens sammanlagda månadsinkomst (innan skatt)	Dygnavgift per barn i kolloverksamhet, kronor			
		1	2	3	4
Nivå 1	> 20 000	Avgiftsfritt			
Nivå 2	20 001-30 000 kr	120 kr	96 kr	72 kr	48 kr
Nivå 3	30 001-42 000 kr	250 kr	200 kr	150 kr	100 kr
Nivå 4	42 001-52 000 kr	350 kr	270 kr	200 kr	140 kr
Nivå 5	52 001 <	370 kr	285 kr	210 kr	150 kr

Avgifter m.m. för äldreomsorg

Avgifter för insatser inom ramen för hemtjänst, särskilt boende, dagverksamhet och kommunal hälso- och sjukvård regleras i socialtjänstlagen. Avgifterna baseras på prisbasbeloppet och maxavgiften beräknas som en tolfedel av 0,5392 gånger prisbasbeloppet (47 600 kronor för år 2021), vilket motsvarar 2 139 kronor.

Förbehållsbelopp avser det belopp den enskilde ska förbehållas innan avgift får tas ut. Förbehållsbeloppet uppgår till summan av den enskildes minimibelopp och dennes boendekostnad. I enlighet med socialtjänstlagen ska minimibeloppet per månad lägst utgöra en tolfedel av 1,3546 gånger prisbasbeloppet för ensamstående (5 373 kronor per månad) och en tolfedel av 1,1446 gånger prisbasbeloppet för var och en av sammanlevande makar och sambor (4 540 kronor vardera per månad).

Ett individuellt tillägg till minimibeloppet avseende fördyrande kostnader för kost ges till alla som bor permanent i vård- och omsorgsboende med heldygnsomsorg samt till de som äter alla måltider i så kallade våningsmatsalar på servicehus. Det individuella tillägget uppgår till mellanskillnaden av Konsumentverkets beräkningar av skäliga kostnader för råvaror för kvinnor 75 år och äldre och vad maten kostar för den enskilde. Ett individuellt avdrag för förbrukningsartiklar görs för alla som bor permanent i vård- och omsorgsboende med heldygnsomsorg. Det individuella avdraget uppgår till 8 procent av en tolfedel av prisbasbeloppet (317 kronor per månad).

Avgift för trygghetslarm, hemtjänst, dagverksamhet, korttidsvård och den omsorg som ges i vård- och omsorgsboende är indelad i sju avgiftsgrupper:

Avgiftsgrupp	1/12 av andel av prisbasbeloppet	Kr/mån	Tidsbaserade intervaller
1	0,0358	142	Enbart trygghetslarm eller grundavgift i servicehus
2	0,124	492	1,0 – 4,5 timmar hemtjänst och/eller avlösning 17,0-20,5 timmar per månad
3	0,226	896	5,0–10,5 timmar hemtjänst och/eller avlösning 21,0-26,5 timmar per månad och/eller dagverksamhet 1-2 dagar per vecka
4	0,301	1 194	11,0-25,5 timmar hemtjänst och/eller avlösning 27,0-41,5 timmar per månad och/eller dagverksamhet 3-4 dagar per vecka
5	0,416	1 650	26,0-40,5 timmar hemtjänst och/eller avlösning 42,0-56,5 timmar per månad och/eller dagverksamhet 5 dagar per vecka
6	0,472	1 872	41,0-55,5 timmar hemtjänst och/eller avlösning 57 timmar och uppåt per månad och/eller dagverksamhet 6-7 dagar per vecka
7	0,5392	2 139	Mer än 56 timmar hemtjänst per månad. Korttidsvård samt vård- och omsorgsboende med heldygnsomsorg

Timavgift uppgår till 219 kronor/timme (0,46 procent av basbeloppet) och debiteras för hemtjänstinsatser upp till maximalt två timmar per månad om det blir förmånligare för den enskilde.

Avgift för kost i vård- och omsorgsboende med heldygnsomsorg, korttidsvård, våningsmatsalar på servicehus samt hel nutrition (näringspreparat) är 2 908 kronor/månad (en tolfedel av 73,3 procent av basbeloppet). Halv nutrition på servicehus uppgår till 25 procent och kosttillägg till 10 procent av kostnaden för kost och hel nutrition (727 kronor respektive 291 kronor per månad).

Avgift för kost i dagverksamhet är 52 kronor/dag (0,11 procent av basbeloppet).

Personer som beviljats matlåda och/eller dagverksamhet har rätt till ett individuellt tillägg till minimibeloppet vid beräkning av avgiftsutrymme. Det individuella tillägget för matlådor och mat på dagverksamhet baseras på att varje matlåda samt all kost som ges per dag vid dagverksamhet kostar 0,11 procent av prisbasbeloppet (52 kronor).

Avgiftsunderlaget beräknas på den inkomst den enskilde kan antas komma att få under de närmaste tolv månaderna. Med inkomst avses alla former av inkomstgrundande pensioner, privata pensionsförsäkringar med flera. Vidare beaktas aktuella inkomster av tjänst, näringsverksamhet och livränta samt inkomst av kapital. Den enskildes avgiftsutrymme räknas därefter fram genom att den enskildes förbehållsbelopp (minimibelopp samt boendekostnad) dras från nettoinkomsten.

Avgifter m.m. för stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (19 § LSS) får skäliga avgifter för bostad, fritidsverksamhet och kulturella aktiviteter tas ut av dem som har hel allmän ålderspension, hel sjukersättning eller hel aktivitetsersättning eller annan inkomst av motsvarande storlek, enligt de grunder som kommunen bestämmer. Avgifterna får inte överstiga kommunens självkostnader och kommunen ska se till att den enskilde får behålla tillräckliga medel för sina personliga behov.

Avgifter för insatser inom ramen för hemtjänst, dagverksamhet och bostad med särskild service samt kommunal hälso- och sjukvård regleras i 8 kap. socialtjänstlagen (SoL). Avgifterna bestäms utifrån prisbasbeloppet som uppgår till 47 600 kronor år 2021. Den enskildes avgifter får per månad uppgå till högst en tolftedel av 0,5392 gånger prisbasbeloppet (2 139 kronor), för bostad med särskild service till högst en tolftedel av 0,50 gånger prisbasbeloppet (1 983 kronor).

Med förbehållsbelopp avses det belopp som den enskilde har rätt att behålla av sina egna medel innan avgift får tas ut. Förbehållsbeloppet utgörs av den enskildes minimibelopp och dennes boendekostnad. Merkostnader för yngre personer med funktionsnedsättning ska beaktas i skälig omfattning. Yngre personer ska därför förbehållas ett minimibelopp som överstiger minimibeloppet för äldre med upp till 10 procent.

I minimibeloppet ingår bland annat livsmedel som en kostnadspost som den enskilde har rätt att behålla utrymme för innan avgift får tas ut. Livsmedelskostnaden är beräknad för kvinnor 61 år. Ett individuellt tillägg för högre normala livsmedelskostnader enligt Konsumentverkets beräkningar för olika åldersgrupper, ges till personer under 61 år som själva står för sina livsmedelsinköp.

Ett individuellt tillägg till minimibeloppet ges till alla som bor i bostad med särskild service enligt SoL där måltider ingår och som betalar kostavgift för dessa. Det individuella tillägget uppgår till mellanskillnaden av Konsumentverkets beräknade skäliga livsmedelskostnader för kvinnor 61 år och kostavgiften för den enskilde. Ett individuellt avdrag motsvarande 8 procent av en tolftedel av prisbasbeloppet (317 kronor per månad) görs för förbrukningsartiklar för personer i bostad med särskild service enligt SoL.

Ovanstående belopp är uträknade efter fastställt prisbasbelopp för 2021.

Avgift för trygghetslarm, hemtjänst m.m.

Avgift för trygghetslarm, hemtjänst, dagverksamhet, korttidsvård och för de insatser som ges i bostad med särskild service enligt SoL är indelad i sju avgiftsgrupper

Avgiftsgrupp	1/12 av andel av prisbasbeloppet	Kr/mån	Tidsbaserade intervaller
1	0,0358	142	Enbart trygghetslarm eller grundavgift i servicehus
2	0,124	492	1,0–4,5 timmar hemtjänst
3	0,226	896	5,0–10,5 timmar hemtjänst per månad och/eller dagverksamhet 1-2 dagar per vecka
4	0,301	1 194	11,0–25,5 timmar hemtjänst och/eller avlösning 3-4 dagar per vecka
5	0,416	1 650	26,0–40,5 timmar hemtjänst per månad och/eller dagverksamhet 5 dagar per vecka

Avgifts grupp	1/12 av andel av prisbasbeloppet	Kr/mån	Tidsbaserade intervaller
6	0,472	1 872	41,0–55,5 timmar hemtjänst och/eller dagverksamhet 6-7 dagar per vecka
7	0,5392	2 139	Mer än 56 timmar per månad. Särskilt boende med heldygnssomsorg, korttidsboende/korttidsvård

Timavgift uppgår till 219 kronor/timme (0,46 procent av basbeloppet) och debiteras för hemtjänstinsatser upp till maximalt två timmar per månad om det blir förmånligare för den enskilde.

Avgift för kost

Från och med 2014 upphörde staden med att debitera den enskilde avgiften för kost i daglig verksamhet enligt LSS. I stället betalar numera den enskilde för sina måltider direkt till utföraren. Priset för kost i daglig verksamhet är 29 kronor per dag, vilket motsvarar 0,06 procent av prisbasbeloppet.

Avgiften för kost i dagverksamhet enligt SoL är 52 kronor per dag, motsvarande 0,11 procent av prisbasbeloppet.

- Avgiften för kost i korttidsvistelse enligt SoL och LSS för barn och vuxna är 57 kronor per heldag, motsvarande 0,12 procent av prisbasbeloppet och 29 kronor för halv dag, motsvarande 0,06 procent av prisbasbeloppet.
- Avgiften för kost i korttidsboende enligt SoL för vuxna är 95 kronor per dygn, motsvarande 0,20 procent av prisbasbeloppet.
- Avgiften för kost i boende med heldygnssomsorg, våningsmatsal samt hel nutrition på servicehus är 2 908 kronor per månad, motsvarande en tolfedel av 73,3 procent av prisbasbeloppet. Avgiften för halv nutrition är 25 procent av avgiften för hel nutrition. Halv nutrition (727 kronor per månad) och avgiften för kosttillskott är 10 procent av avgiften för kost i boende med heldygnssomsorg och för hel nutrition (291 kronor per månad).
- Avgiften för kost i bostad med särskild service enligt LSS för barn och ungdomar är 1 904 kronor per månad, motsvarande 4 procent av prisbasbeloppet.

Minimibelopp

- Minimibeloppet för ensamstående under 65 år ska per månad utgöra lägst en tolfedel av 149 procent av prisbasbeloppet (5 910 kronor) och för sammanboende makar och sambor under 65 år en tolfedel av 125,92 procent av prisbasbeloppet (4 995 kronor vardera).
- Minimibeloppet för personer i bostad med särskild service enligt LSS ska per månad utgöra lägst en tolfedel av 149 procent av prisbasbeloppet (5 910 kronor).

Övrigt

- Högkostnadsskyddet med maxavgift beräknas till 1 904 kronor vilket motsvarar en tolfedel av 48 procent av prisbasbeloppet.
- Avgift för boende i bostad med särskild service enligt LSS för barn och ungdomar från 19 år som har aktivitetsersättning beräknas till 1 983 kronor, vilket motsvarar en tolfedel av 50 procent av prisbeloppet.

Avgifter för vuxna i hem för vård eller boende (HVB), familjehem m.m.

Egenavgiften för vård och behandling av missbrukare i HVB och familjehem är 80 kronor/dygn av sjukpenningen (3 kap 15 § AFL). För personer som saknar eller har låg sjukpenning kan avgiften sänkas helt eller delvis. Om personen genom att betala kostnaden blir beroende av försörjningsstöd ska kostnaden efterges. Egenavgiften fastställs av regeringen.

För andra stöd- och hjälpåtgärder (stöd- och omvårdnadsboende) är egenavgiften 156 kronor/dygn, varav 70 kronor är avgift för boende och 86 kronor är avgift för mat.

Vid placering för stöd- och omvårdnadsboende i familjehem är egenavgiften 119 kronor/dygn, varav 33 kronor är avgift för boendet och 86 kronor är avgift för mat.

Egenavgiften för mat i HVB och familjehem är 89 kronor/dag för frukost, lunch och middag, motsvarande 0,2 procent av prisbasbeloppet. Avgiftsnedsättning ska tillämpas när vissa måltider inte intas på institutionen/i familjehemmet. Avgiften reduceras med 20 procent för frukost, 40 procent för lunch respektive middag. En förutsättning är att detta anmälts i förväg till institutionen/familjehemmet.

Egenavgiften för vård och behandling avser endast vuxna missbrukare. Egenavgiften för andra stöd- och hjälpåtgärder (stöd-/omvårdnadsboende) avser samtliga placerade.

Kategori	Vård/boende	Avgift/lagrum	Kostnad för den enskilde
Behandlingshem, LVM-hem (HVB)	Vård och behandling för missbruk	80 kr/dag enligt 8 kap. 1 § SoL	Bör efterges helt eller delvis enligt 9 kap. 4 § SoL
Familjehem	Vård för missbruk	80 kr/dag enligt 8 kap. 1 § SoL	Bör efterges helt eller delvis enligt 9 kap. 4 § SoL om personen saknar behandlingsförmåga
Stöd-/omvårdnadsboende (HVB)	Stödboende/omvårdnad för missbruk och psykiska problem	156 kr/dag (boende 70 kr samt matkostnad 86 kr)	Beviljas som försörjningsstöd enligt 4 kap. 1 § SoL om personen saknar betalningsförmåga
Arbetskooperativ	Stödboende för missbruk	156 kr/dag (boende 70 kr samt matkostnad 86 kr)	Beviljas som försörjningsstöd enligt 4 kap. 1 § SoL om personen saknar betalningsförmåga
Familjehem	Stödboende/omvårdnad för missbruk och psykiska problem	119 kr/dag (boende 33 kr samt matkostnad 86 kr)	Beviljas som försörjningsstöd enligt 4 kap. 1 § SoL om personen saknar betalningsförmåga
Korttidsboende	Stödboende för missbruk och psykiska problem	156 kr/dag (boende 70 kr samt matkostnad 86 kr)	Beviljas som försörjningsstöd enligt 4 kap. 1 § SoL om personen saknar betalningsförmåga
Nattlogi	Boende	50 kr per natt (måltider debiteras inte)	Beviljas som försörjningsstöd enligt 4 kap. 1 § SoL om personen saknar betalningsförmåga

Egenavgift - familjerådgivning

Stockholms stad har kundval för familjerådgivning. Det innebär att den som vill ha familjerådgivning och bor i Stockholm kan välja mellan godkända utförare, både stadens egen familjerådgivning och privata utförare, till samma avgift. Avgiften är 450 kronor/par för 90 minuters samtalstid.

Tillståndsavgift alkohol

Varje år betalar näringsidkare en tillståndsavgift för sitt serveringstillstånd till Stockholms stad. Avgiften bekostar stadens arbete med tillsyn och inspektion. Avgiftens storlek är baserad på omsättningen som redovisas i restaurangrapporten.

Typ av tillstånd	Avgift 2020 per ansökan	Avgift 2021 per ansökan
Nyansökan/ägarskifte	12 000kr	12 000kr
Ändring av befintliga tillstånd	3 000 kr	3 000 kr
Tillfälligt utökad serveringstid	600 kr	600 kr
Tillfälligt tillstånd allmänhet	3 000-5 000 kr	3 000-5 000 kr
Tillfälligt tillstånd slutna sällskap	1 100 kr	1 100 kr
Ändrade ägarförhållande	4 000 kr/12 000 kr	4 000 kr/12 000 kr

Avgifter för tillsyn vid försäljning av folköl, tobak, receptfria läkemedel och e-cigarett

Staden tar ut avgifter för tillsyn vid försäljning av folköl, tobak, receptfria läkemedel och e-cigarett.

Kategori kontrollavgift	Avgift 2020	Avgift 2021
Försäljning av folköl	1 980 kr	2 950 kr
Försäljning av tobak	6 000 kr	6 000 kr
Försäljning av e-cigarett	1 980 kr	2 950 kr
Försäljning av receptfria läkemedel	1 650 kr	3 540 kr

Avgifter för ansökan om godkännande att starta fristående förskola eller fritidshem eller ansökan om godkännande som huvudman i befintlig verksamhet

Staden tar ut avgifter för ansökan om godkännande att starta fristående förskola eller fritidshem och ansökan om godkännande som huvudman för befintlig verksamhet.

Den som ansöker om godkännande som huvudman för en ny fristående förskola eller fritidshem alternativt ansöker om godkännande som huvudman för en befintlig fristående förskola eller fritidshem ska erlägga en startavgift om 5 000 kronor för att ansökan ska tas upp till prövning. Avgiften ska vara betald innan prövning påbörjas.

En prövningsavgift på 20 000 kronor tillkommer om ansökan efter grundläggande prövning är aktuell för fortsatt prövning. Avgiften ska vara betald innan fortsatt prövning påbörjas.

Avgifter för parkering på gatumark

Avgifter för parkering på gatumark fastställs av kommunfullmäktige. Avgifter för besöksparkering och andra parkeringsavgifter (boendeparkering, nytoparkeringstillstånd m.m.) fastställdes senast av kommunfullmäktige i juni 2016 (*Plan för gatuparkering*, utl. 2016:112, dnr 171-672/2016). Den 6 maj 2019 beslutade kommunfullmäktige om vissa justeringar (*Ändring av parkeringsavgifter för MC och moped klass 1 samt ändring av reducerad avgift för parkering med tillstånd för rörelsehindrad*, dnr KS 2019/342).

Avgifter för felparkering

Avgifterna för felparkering fastställdes senast av kommunfullmäktige den 18 mars 2019 (*Ändring av felparkeringsavgifter*, dnr KS 2018/1770).

Avgifter för upplåtelse av offentlig plats exkl. torgplats

Avgifter för upplåtelse av offentlig plats, exklusive torgplats, fastställdes senast av kommunfullmäktige i januari 2020. Avgifterna framgår av kommunal författningssamling (Kfs 2020:01).

Avgifter för färd- och parkeringsdispenser

Avgifter för dispenser för breda, långa och tunga fordon samt för färd- och parkeringsdispenser fastställdes senast av kommunfullmäktige i juni 2016 (utl. 2017:149, dnr 124-720/2017).

Avgifter för upplåtelse av torgplats

Avgifter för upplåtelse av torgplats räknas upp årligen med förändringen i konsumentprisindex (KPI) och fastställs i kommunfullmäktiges budget.

Allmänna bestämmelser för upplåtelse av torgplats framgår av *Lokala ordningsföreskrifter för torghandel i Stockholms kommun*, senast fastställda av kommunfullmäktige den 8 april 2019 (dnr KS 2018/706) och publicerade i kommunal författningssamling (Kfs 2019:21).

Avgifter i nedanstående tabeller

Avgifterna ska räknas upp vid varje kommande årsskifte med förändringen i konsumentprisindex, KPI, från föregående år. Maj månad används som bas för indexuppräkningsen. Avgiften avrundas enligt gängse avrundningsregler till närmast jämna tiotal kronor. Avgiftsändringen sker från och med den 1 januari efter det att index föranlett omräkning.

Grunder för avgiftsnivå

Torgplatserna indelas i åtta olika avgiftsnivåer. Grund för vilken nivå en torgplats placeras i utgörs av följande faktorer.

Faktorer som ger en högre avgift:

- Goda kommunikationer
- Bra läge: Cityläge, innerstadsläge eller stora centrum med många marknadsaktörer
- Hög besöksintensitet
- Om platsen utrustas med elektricitet
- Om salutorget byggs om till det bättre eller platsen flyttas närmare flödesstråk

Faktorer som ger en lägre avgift:

- Dåliga kommunikationer
- Ytterstadsläge med avsaknad av andra marknadsaktörer
- Låg besöksintensitet
- Avsaknad av elektricitet
- Om salutorgen byggs om till det sämre eller platsen flyttas från befintliga flödesstråk

Faktorer som generellt ska beaktas för avgiftsnivån:

- Kommunens kostnader för upplåtelsen (administrativ, kontrollfunktionen, drift)
- Den på objektiva grunder beräknade vinsten av rörelsen
- Nyttjarens fördel av upplåtelsen
- Övriga omständigheter

Avgifter för upplåtelse av torgplats för Stockholms stad

Lägesbeskrivning	Salutorg	Avgift 2020	Avgift 2021
Cityläge Ytterplatser	Hötorget	4 510 kr/kvm	4 510 kr/kvm
Cityläge Inre saluplatser	Hötorget	4 080 kr/kvm	4 080 kr/kvm
Tillfällig försäljning på söndagar (Söndagsmarknad)	Innerstad Ytterstad	560 kr/dag 280 kr/dag	560 kr/dag 280 kr/dag
Mycket frekventa handelstorg belägna vid större köpcentrum	Brommaplan Farsta torg Skärholmstorget Vällingby torg Östermalmstorg	3 660 kr/kvm	3 660 kr/kvm
Mycket frekventa handelstorg belägna vid omstigningsplatser eller köpcentrum	Gösta Bohmans plats (f.d. Karlaplan) Liljeholmen Mälartorget Norrmalmstorg Odenplan Ryssgården	3 120 kr/kvm	3 120 kr/kvm
Mer frekventa handelstorg med bra placering av salustånden på stadscentrala salutorg	Gullmarsplan Hornsplan Högdalsgården Kungsholmstorg Medborgarplatsen Rinkeby torg Spånga torg Tensta torg	2 690 kr/kvm	2 690 kr/kvm
Mer frekventa torg med stadscentrala lägen *saknar elektricitet	Fridhemsplan Fruängen Husby södra Husby norra Hässelby torg Mariatorget Rörstrandsgatan Sjövikstorg Spelbomskans torg S:t Eriksplan Vintertullstorget	2 150 kr/kvm	2 150 kr/kvm
Mindre eller något större stadscentrala torg/platser med frekvent potentiellt kundunderlag *saknar elektricitet	Akalla Blackebergsplan Bredängstorget Dalens allé David Helldéns torg (f.d. Hökarängsplan) Jungfrugatan* Kista torg Kärrtorp Lagaplan Nytorget Telefonplan Tjärhovsplan	1 500 kr/kvm	1 500 kr/kvm
Mindre stadsdelscentrala torg eller medelstora torg med en något sämre placering *saknar elektricitet	Högdalsplan Lumatorget Skarpnäcks allé Stieg Trenters torg* Västertorps torg Årsta torg Ålvsjö torg	1 170 kr/kvm	1 170 kr/kvm

Avgifter för vigslar

Länsstyrelsen Stockholm utser vigselförrättare på förslag av länets kommuner. I Stockholms stad fattar kommunfullmäktige beslut om ledamöter som ska föreslås till Länsstyrelsen att utses. Stadens vigselförrättare genomför två typer av vigslar: på plats

Bilaga 7:10

i Stadshuset och i förekommande fall så kallade privata vigslar på annan plats efter överenskommelse med paren.

Vigsselförrättningen innefattar kostnader för administration och personal. Sedan 2015 har en avgift tagits ut för par där ingen av parterna är folkbokförda Stockholms stad (dnr 049-1641/2013).

Mot bakgrund av den stora efterfrågan på vigslar i den växande staden finns behov av fler vigseltider och av verksamhetsutveckling för att effektivisera verksamheten. I syfte att möta detta behov avgiftsbeläggs samtliga par.

Kategori	2020-2022
Vigsel för par där någon av parterna är folkbokförda i Stockholms stad.	800 kr
Vigsel för par där båda parter är folkbokförda i annan kommun.	800 kr

Avgift för boutredning

Boutredningsenheten hjälper till med dödsboutredningar och tar hand om dödsbon som saknar kända delägare, samt lämnar in dödsboanmälan till Skatteverket. Stockholms stad tar ut en timavgift för handläggning motsvarande 1 % av prisbasbelopp.

Boutredning	Avgift 2020	Avgift 2021
Timavgift	473 kr/tim	476 kr/tim*

Avgifterna bestäms utifrån prisbasbeloppet som 2021 uppgick till 47 600 kronor.

Taxor

Idrottstaxor

Kriterier för subventionerad taxa och nolltaxa

Kriterier för subventionerad taxa

En förening som erhåller subventionerad- eller noll-taxa ska vara uppbyggd och fungera enligt demokratiska principer och värderingar. Föreningen ska arbeta efter FN:s barnkonvention som bland annat innebär att barn har rätt till inflytande, inget barn får diskrimineras och att varje barn har rätt till utveckling. Föreningen ska aktivt motverka all form av diskriminering, kränkande behandling och kriminell verksamhet. I stadgarna (godkända och antagna på föreningens årsmöte) ska framgå att alla som instämmer i föreningens målsättningar äger rätt till medlemskap. Det får inte bedrivas verksamhet som främjar våld eller rasism. Inte heller får det stimuleras till bruk av alkohol eller andra droger. Idrottsnämnden ska genom uppföljning och kontroll tillse att stadens stöd till föreningslivet inte missbrukas.

Därutöver ska följande kriterier uppfyllas:

- Föreningen/organisationen ska ha ett eget plus- eller bankgirokonto.
- Föreningen har ett organisationsnummer i föreningens namn.
- Föreningen/organisationen ska ha sitt säte i Stockholms stad och minst 50 procent av medlemmarna ska vara mantalsskrivna i Stockholms stad.
- Verksamheten får inte ha kommersiell karaktär.
- Subventionerad taxa ges inte till verksamheter med alkoholförtäring eller vid festverksamhet.
- Medlemsantalet ska uppgå till minst 10 personer.
- Föreningen ska ha lämnat in gällande stadgar och protokoll från senaste årsmötet samt i förekommande fall konstituerande styrelsemöte (firmatecknare ska framgå med namn och personnummer på protokollet), förteckning med kontaktuppgifter till på årsmötet vald styrelse, verksamhets-/ekonomisk berättelse, revisionsrapport samt medlemsförteckning innehållande födelseår, namn och adress. Stadgar behöver endast skickas in första gången och vid förändring. Övriga handlingar ska skickas in årligen senast 6 veckor efter årsmötet.
- Föreningen ska tillhöra godkänd riksorganisation eller specialdistriktsförbund om verksamheten avser kampsport-, skytte- eller bassängverksamhet. Intyg på medlemskap ska skickas till idrottsförvaltningen av nya föreningar samt vid begäran.

Subventionerad taxa beviljas inte ekonomisk eller facklig förening, inte heller sådan förening som är hänvisad till annan kommunal förvaltning. Subventionerad taxa beviljas inte heller för verksamhet under schemalagd skoltid, studiecirkel eller annan verksamhet som anordnas av studieförbund. Studier om trosuppfattning eller politiska ideologier medger inte heller subventionerad taxa.

Kriterier för nolltaxa

- Samtliga kriterier för subventionerad taxa ska vara uppfyllda (gäller inte anonyma missbruksgrupper som använder tolvstegsmetoden).
- För ungdomsverksamhet om föreningen har minst 20 medlemmar (7-20 år). Minst 50 procent av medlemmarna (7-20 år) ska vara mantalsskrivna i Stockholms stad.
- Beviljas inte för seniorlags tävlingsverksamhet oavsett ålder på de som deltar. Vid träning görs en avvägning mellan nolltaxa och subventionerad taxa under förutsättning att en majoritet av de som deltar i aktiviteten är 7-20 år, så att

Bilaga 7:12

subventionerad taxa erläggs i rätt omfattning i relation till andelen vuxna som deltar.

- För verksamhet för personer med funktionsnedsättning om föreningen har minst 10 medlemmar med funktionsnedsättning.
- Att föreningen är med i "Funktionsrätt Stockholms stad" eller i ett parasportförbund.
- För verksamhet för personer med funktionsnedsättning gäller att minst 50 procent av medlemmarna ska vara mantalsskrivna i Stockholms stad. I de fall regionala samarbetsavtal finns mellan idrottsnämnden och andra kommuner kan avsteg från detta förekomma.
- Att det är en missbruksgrupp som använder tolvstegsmetoden och bokar möten i stadens lokaler.

Övrigt

Vid följande bokningstillfällen kan subventionerad taxa eller nolltaxa erbjudas.

- Nationella och regionala idrottsförbund som arrangerar tillfälliga ungdoms-evenemang (7-20 år).
- Stadsdelsförvaltningar när de bokar anläggningar för att anordna så kallad öppenverksamhet, vilket utgörs av kostnadsfria aktiviteter för alla barn och ungdomar (7-20 år) boende i Stockholm. Syftet med aktiviteterna är främst att nå inaktiva ungdomar och uppnå målen i det idrottspolitiska programmet.
- Ungdomar (7-20 år) när de deltar i öppen verksamhet enligt ovan, som anordnas av idrottsförvaltningen på utebad, utegym, idrottsplatser och idrottshallar, vilket är anläggningar där förvaltningen inte anordnar avgiftsbelagda aktiviteter.

Simhallstaxor

Taxorna avser de simhallar och utomhusbad som idrottsnämnden har driftansvar för. Gäller simhallar och utomhusbad med entréavgift (Nälsta, Kampement och Eriksdal). Priserna på kurser gäller på nya bokningar fr.o.m. januari 2020.

I de fall reducerat pris anges gäller detta för studerande, pensionärer, arbetslösa och FaR (Fysisk aktivitet på recept).

Nedanstående taxor gäller inte förvaltningens kostnadsfria prova på-träningspass med varierande aktiviteter, riktat till 12–19-åringar boende i Stockholm. Dessa aktiviteter anordnas i begränsad omfattning i vissa simhallar under höstlov, sportlov och sommarlov.

Kampanjpris gäller för kunder som köper årskort i samband med kampanjer, normalt vid terminsstart.

Förnyelsepriset gäller för kunder som köper nytt kort senast 1 månad efter att giltighetstiden på föregående kort gått ut.

Badtaxor

	Fr.o.m. jan-20	Fr.o.m. jan-21
Engångs entréavgifter		
Vuxna, Eriksdalsbadet och Husbybadet	100	100
Vuxna, övriga bad (inklusive Eriksdalsbadets utomhusbad)	80	80
Vuxna reducerat pris, Eriksdals- och Husbybadet	70	70
Vuxna reducerat pris, övriga bad (inklusive Eriksdalsbadets utomhusbad)	60	60

	Fr.o.m. jan-20	Fr.o.m. jan-21
Ungdomar 4-19 år, Eriksdalsbadet och Husbybadet	40	40
Ungdomar 4-19 år, övriga bad (inklusive Eriksdalsbadets utomhusbad)	20	20
Badtillägg vid inomhusbad sommartid, Eriksdalsbadet	30	30
Familj		
2 vuxna + 2 barn, Eriksdals- och Husbybadet	240	240
1 vuxen + 2 barn, Eriksdals- och Husbybadet	140	140
2 vuxna + 2 barn, övriga simhallar inklusive Eriksdalsbadets utomhusbad	180	180
1 vuxen + 2 barn, övriga simhallar inklusive Eriksdalsbadets utomhusbad	100	100
2 vuxna + 3 barn, Eriksdals- och Husbybadet	240	240
2 vuxna + 3 barn, övriga simhallar inklusive Eriksdalsbadets utomhusbad	180	180
SKIMF och till SKIMF anslutna föreningar		
Engångsavgift bad, Eriksdalsbadet och Husbybadet	60	60
Engångsavgift bad, övriga simhallar	50	50
Rabattkort (entréavgift 10 ggr och 100 ggr)		
Rabattkort 10 ggr, 2 års giltighetstid från inköpsdagen		
Vuxna, Eriksdals- och Husbybadet	900	900
Vuxna, övriga bad (inklusive Eriksdalsbadets utomhusbad)	700	700
Vuxna reducerat pris, Eriksdals- och Husbybadet	540	540
Vuxna reducerat pris, övriga bad (inklusive Eriksdalsbadets utomhusbad)	370	370
Ungdomar 4-19 år, Eriksdals- och Husbybadet	320	320
Ungdomar 4-19 år, övriga bad (inklusive Eriksdalsbadets utomhusbad)	160	160
Rabattkort Företag 100 ggr, två års giltighetstid från inköpsdagen		
Eriksdalsbadet	8 300	8 300
Övriga simhallar	6 400	6 400
Skolans bad, inkl. förskola och fritidshem - barn upp till 19 år		
Rabattkort 100 bad, Eriksdals- och Husbybadet	3 000	3 000
Rabattkort 100 bad, övriga bad (inklusive Eriksdalsbadets utomhusbad)	1 500	1 500
Rabattkort 10 bad, Eriksdals- och Husbybadet	320	320
Rabattkort 10 bad, övriga bad (inklusive Eriksdalsbadets utomhusbad)	160	160
Pris per barn, Eriksdals- och Husbybadet	40	40
Pris per barn, övriga bad (inklusive Eriksdalsbadets utomhusbad)	20	20
<i>Ovanstående priser för förskola gäller även för barn 0-4 år när det kommer barngrupper med ledare. En till två ledare per grupp om fem barn har fri entré.</i>		

Bilaga 7:14

	Fr.o.m. jan-20	Fr.o.m. jan-21
Sommarkort på utomhusbad med entréavgift		
Vuxna	800	800
Vuxna reducerat pris	500	500
Barn och ungdomar 4-19 år	160	160
Årskort, 1 års giltighetstid från inköpsdagen		
Vuxna, bad samtliga simhallar och utomhusbad	2 600	2 600
Vuxna, bad samtliga simhallar och utomhusbad, kampanj-/förnyelsepris	2 500	2 500
Vuxna reducerat pris	1 600	1 600
Vuxna reducerat pris, kampanj-/förnyelsepris	1 500	1 500
Ungdomar 4-19 år, samtliga simhallar och utomhusbad	900	900

Taxor, friskvård/träning

	Fr.o.m. jan-20	Fr.o.m. jan-21
Engångsavgifter, gäller även bad vid träningstillfället		
Gym/gruppträning, Eriksdalsbadet, pris per pass	160	160
Gym/gruppträning, exkl. Eriksdalsbadet, pris per pass	120	120
Gruppträning, ungdom 12-19 år (ej förbokning)	75	75
Gym, ungdom 12-19	75	75
Gym/gruppträning, Eriksdalsbadet (1 barn + 1 vuxen)	190	190
Gym/gruppträning, exkl. Eriksdalsbadet (1 barn + 1 vuxen)	160	160
Gyminstruktion ungdom 12-19 år, återbetalning vid kortköp	110	110
Gyminstruktion vuxna, återbetalning vid kortköp	400	400
<i>En instruktion är inkluderat i priset för halvårs- respektive årskort</i>		
Rabattkort 10 ggr, gym- och gruppträning, gäller även bad vid träningstillfället, giltigt 2 år		
Samtliga simhallar, gym och gruppträning	1 000	1 000
Övriga simhallar, exkl. Eriksdalsbadet	900	900
Reducerat pris vuxna, samtliga simhallar	750	750
Ungdom 12-19 år, gym- och gruppträning, samtliga simhallar	530	530
Ungdom 12-19 år, gym- och gruppträning, samtliga simhallar, Fysisk aktivitet på recept (FaR)	430	430
Beckomberga simhall, gym- och gruppträning (för personer med funktionsnedsättning)	420	420
Rabattkort 100 ggr, gym- och gruppträning, gäller även bad vid träningstillfället, giltigt 2 år		
Eriksdalsbadet	9 500	9 500
Övriga	8 400	8 400
Skolor och föreningar, ungdom 12-19 år	4 200	4 200
TRÄNINGSKORT - inkl. bad, gym, gruppträning och bassängbad utomhus		
Årskort samtliga simhallar		
Vuxna	4 600	4 600

	Fr.o.m. jan-20	Fr.o.m. jan-21
Vuxna, kampanj-/förnyelsepris	4 400	4 400
Reducerat pris	3 200	3 200
Reducerat pris, kampanj-/förnyelsepris	3 000	3 000
Ungdom 12-19 år	2 800	2 800
Ungdom 12-19 år, kampanj-/förnyelsepris	2 700	2 700
Ungdom 12-19 år, Fysisk aktivitet på recept (FaR)	2 400	2 400
Årskort, exkl. Eriksdalsbadet		
Vuxna	3 700	3 700
Vuxna, kampanj-/förnyelsepris	3 500	3 500
Reducerat pris	2 600	2 600
Reducerat pris, kampanj-/förnyelsepris	2 400	2 400
Ungdom 12-19 år	2 200	2 200
Ungdom 12-19 år, kampanj-/förnyelsepris	2 100	2 100
Ungdom 12-19 år, Fysisk aktivitet på recept (FaR)	2 000	2 000
Årskort gym- och gruppträning, Beckomberga sim- och idrottshall		
Personer med funktionsnedsättning	2 000	2 000
Halvårskort, samtliga simhallar		
Vuxna	2 900	2 900
Reducerat pris, vuxna	2 100	2 100
Ungdom 12-19 år	1 600	1 600
Ungdom 12-19 år, Fysisk aktivitet på recept (FaR)	1 500	1 500
Halvårskort, exkl. Eriksdalsbadet, vuxna		
Vuxna	2 300	2 300
Reducerat pris, vuxna	1 700	1 700
Ungdom 12-19 år	1 400	1 400
Ungdom 12-19 år, Fysisk aktivitet på recept (FaR)	1 300	1 300
Halvårskort gym, Beckomberga sim- och idrottshall		
Personer med funktionsnedsättning	1 300	1 300
Sommarkort (vecka 21-34), gäller på bassängbad och de simhallar som har sommaröppet		
Vuxna	950	950
Reducerat pris, vuxna	650	650
Ungdom 12-19 år	550	550
Ungdom 12-19 år, Fysisk aktivitet på recept (FaR)	500	500
TRÄNINGSKORT GYM ELLER TRÄNINGSKORT GRUPPTRÄNING - inkl. bad och bassängbad utomhus		
Årskort, samtliga simhallar		
Vuxna	3 900	3 900
Vuxna, kampanj-/förnyelsepris	3 700	3 700
Årskort exkl. Eriksdalsbadet		
Vuxna	2 900	2 900

Bilaga 7:16

	Fr.o.m. jan-20	Fr.o.m. jan-21
Vuxna, kampanj-/förnyelsepris	2 700	2 700
SIMHALLS-/TRÄNINGSKORT- Årskort för stadens anställda. Gäller för bad, gym, gruppträning, samtliga simhallar och bassängbad utomhus	1 900	1 900

Taxor kursverksamhet

Nedanstående barn- och ungdomspriser gäller för personer till och med 19 år.

Simundervisning	Fr.o.m. jan-20	Fr.o.m. jan-21
Vuxna/45 min lektion	181	181
Vuxna/40 min lektion	161	161
Barn och ungdomar/40 min lektion	117	117
Barn och ungdomar/30 min lektion	88	88
<i>Personer med fysisk aktivitet på recept har rätt till reducerat pris på ovanstående kurser (simundervisning). På simundervisning anpassad för personer med funktionsnedsättning gäller reducerat pris för samtliga deltagare. Reducerade priser gäller endast personer folkbokförda i Stockholm.</i>		
Tilläggsavgift för personer folkbokförda i annan kommun, per kurs	250	250
Privat simundervisning, 45 min per tillfälle, alla simhallar	600	600
Privat simundervisning, 45 min per tillfälle, alla simhallar (barn och ungdomar)	500	500
Simprov cirka 15 minuter, en lärare (exklusive entréavgift)	100	100
<i>Reducerad avgift för hushåll med en sammanlagd hushållsinkomst som understiger 6 prisbasbelopp*</i>		
Barn och ungdomar/40 min lektion (samtliga anläggningar)	33	33
Barn och ungdomar/30 min lektion (samtliga anläggningar)	25	25
<i>* I den avgiftsgrundande hushållsinkomsten ingår lön före skatt, inkomst av näringsverksamhet och skattepliktiga inkomster enligt inkomstskattelagen (SFS 1999:1229). Skattefria inkomster som bostadsbidrag, barnbidrag och försörjningsstöd ingår däremot inte. Det som ska anges är inkomst enligt senast erhållna slutskattebesked från skatteverket. Om det finns två vuxna i hushållet ska bådas inkomst inkluderas. Reduktionen ges endast på simskolor för barn och ungdomar 5-14 år, inga ytterligare rabatter ges på det reducerade priset.</i>		

Skolsim	Fr.o.m. jan-20	Fr.o.m. jan-21
Skolsim 15 ggr, stadens skolor	8 600	8 600
Skolsim 15 ggr, skolor från andra kommuner	12 700	12 700
Övriga kurser, gäller även bad vid träningstillfället		
MåBra-kom i form, vuxna, pris per lektion (1,5 timmar)	200	200
MåBra-kom i form, barn och ungdomar, pris per lektion (1,5 timmar)	88	88
Övriga kurser, vuxna, pris per lektion (55 minuter)	100	100
Övriga kurser bassäng, vuxna, pris per lektion (45 minuter)	100	100
Övriga kurser, barn (till och med 12 år), pris per lektion (45 minuter)	58	58
Övriga kurser bassäng, barn och ungdomar, pris per lektion (45 minuter)	58	58
Övriga kurser, ungdomar (12-19 år), pris per lektion (55 minuter)	58	58
<i>Pensionärer, arbetslösa, studenter och personer med fysisk aktivitet på recept folkbokförda i Stockholm har rätt till reducerat pris på övriga kurser. Personligt intyg krävs. På kurser för personer med funktionsnedsättning gäller reducerat pris för samtliga deltagare folkbokförda i Stockholm. Reducerade priser uppgår till cirka 80 procent av ordinarie pris.</i>		
Tilläggsavgift för boende i annan kommun per kurs	250	250

Taxor för planhyror

Taxor (där inget annat anges avser taxorna kostnad per timme i kr)

De nya taxorna gäller successivt fr.o.m. januari 2020 på nya bokningar/avtal, under förutsättning att beslut fattats i kommunfullmäktige.

Taxorna gäller i de anläggningar där idrottsnämnden ansvarar för driften.

Taxorna avser hyra av anläggningarna i befintligt skick med ordinarie bemanning. För eventuella tilläggstjänster kommer extra debitering att ske motsvarande förvaltningens självkostnad alternativt marknadspris i de fall tjänsterna säljs på en konkurrensutsatt marknad. Tillägg kan exempelvis debiteras för extra bemanning, anlitande av hantverkare och extravakter, biljett- och kassakurer, transport av utrustning, plantäckning samt hyra eller inköp av material. Eventuell lagstadgad moms tillkommer.

Subventionerad taxa och nolntaxa gäller för de föreningar som uppfyller av kommunfullmäktige fastställda kriterier.

Nationella idrottsförbund som arrangerar tillfälliga ungdomsevenemang (7-20 år) beviljas motsvarande taxa som en förening eller förbund som uppfyller kraven för subventionerad taxa respektive nolntaxa.

Idrottsförvaltningen arrangerar kostnadsfria aktiviteter, så kallad öppenverksamhet, för alla barn och ungdomar (7-20 år) boende i Stockholm. Aktiviteterna anordnas exempelvis på utebad, utegym, idrottsplatser och idrottshallar, vilket är anläggningar där förvaltningen inte anordnar avgiftsbelagda aktiviteter. Syftet med aktiviteterna är främst att nå inaktiva ungdomar och uppnå målen i idrottspolitiska programmet. Stadsdelsförvaltningar som bokar anläggningar för liknande verksamhet beviljas

Bilaga 7:18

motsvarande taxa som en förening eller förbund som uppfyller kraven för subventionerad taxa respektive nolltaxa.

När idrotter utövas under en period som inte har säsong gäller samma taxor som ickesäsong för respektive anläggningskategori. Exempelvis när fotboll utövas i idrottshall under säsong för idrottshallar gäller taxorna för inomhusanläggningar under ickesäsong.

När lag deltar i seriespel i de två högsta nivåerna i fotboll, den högsta nivån i övriga idrotter samt övriga nationella och internationella evenemang på motsvarande nivå gäller fastställda taxor för evenemang istället för nedanstående taxor. I de fall enbart en riksserie finns, likställs detta inte med spel på högsta nivå utan ordinarie taxor gäller för dessa serier.

Privattaxa tillämpas vid uthyrning av lokaler till privatpersoner, företag med flera som inte uppfyller kraven för nolltaxa eller subventionerad taxa. Privattaxan gäller dels när inhyrningen avser motionsverksamhet, exempelvis för ett företags anställda eller en grupp privatpersoner. Privattaxan tillämpas även vid uthyrning för andra ändamål såsom festivaler och kulturverksamhet utan ekonomiskt vinstintresse.

När huvudsyftet med inhyrningen är kommersiell, avser en verksamhet som har för avsikt att ge intäkter och ekonomisk vinst, gäller taxorna för kommersiell uthyrning. Dessa gäller exempelvis när syftet är filminspelning, reklaminspelning, företagsevent och näringsverksamhet.

Vid bokning av simbassäng tillkommer entré vid privat och kommersiell uthyrning, om inte bokningen avser evenemang, fotografering eller filminspelning.

Vid bokning av tillträde till gymlokal för bedrivande av kommersiell verksamhet som personlig tränare tillkommer entréavgift för kunden/kunderna om de inte innehar ett träningskort. Ingen entréavgift tillkommer för den personliga tränaren.

Inomhusanläggningar säsong (vattensport och gym: året runt, övriga v. 34-v. 21)

Objekt	2020					2021				
	Privat	Kommer-siellt	Före-ning	Före-ning, 7-20 år	Skolor	Privat	Kommer-siellt	Före-ning	Före-ning, 7-20 år	Skolor
Eriksdalshallen	800	2 500	380		800	800	2 500	380		800
Idrottshall > 700 kvm	800	2 000	380		800	800	2 000	380		800
Idrottshall > 700 kvm, del av	400	1 000	190		400	400	1 000	190		400
Idrottshall < 700 kvm	680	2 000	290		700	680	2 000	290		700
Idrottshall < 700 kvm, del av	340	1 000	150		350	340	1 000	150		350
Motionsrum/gymnastiksal > 150 kvm	400	1 000	190		490	400	1 000	190		490
Motionsrum/gymnastiksal < 150 kvm	200	1 000	100		220	200	1 000	100		220
Skyttehall	550	1 000	280		550	550	1 000	280		550
Skyttehall, halv	280	600	140		280	280	600	140		280
Åkeshovs- o Mälarhöjdens gymnastikhall	2 000	4 000	1 000		2 000	2 000	4 000	1 000		2 000
Åkeshovs- o Mälarhöjdens gymnastikhall, del av	500	1 000	250		500	500	1 000	250		500
Specialutrustad sal, med cyklar	-	-	-	-	-	830	1 390	570	570	830
Övriga specialutrustade salar	440	1 000	180		440	440	1 000	180		440
Övriga specialutrustade salar, del av	220	500	90		220	220	500	90		220
Omklädningsrum/tillfälle	-	-	-		-	-	-	-		-
Omklädningsrum/timme	200	200	100		100	200	200	100		100
Objekt	2020					2021				
	Privat	Kommer-siellt	Före-ning	Före-ning, 7-20 år	Skolor	Privat	Kommer-siellt	Före-ning	Före-ning, 7-20 år	Skolor
Simhall, 25 meters bana (pris per bana)	600	1 200	120		260	600	1 200	120		260
Skolbad, 25 meters bana (pris per bana)	350	750	90		200	350	750	90		200
Simhall och utebad, 50 meters bana (pris per bana)	800	2 400	200		500	800	2 400	200		500
Simhall, undervisningsbassäng	1 400	3 000	370		790	1 400	3 000	370		790
Eriksdalsbadet, hoppbassäng,	2 400	2 400	500		1 500	2 400	2 400	500		1 500
Eriksdalsbadet, hoppbassäng, natt	-	5 000	-		-	-	5 000	-		-
Simhall, stor bassäng	-	-	-		1 560	-	-	-		1 560
Bassäng, skolbad	1 400	3 000	370		790	1 400	3 000	370		790
Tillträde till gymlokal för bedrivande av kommersiell verksamhet som personlig tränare, 1 timme, samtliga simhallar	-	200	-	-	-	-	200	-	-	-
Tillträde till gymlokal för bedrivande av kommersiell verksamhet som personlig tränare, per månad, samtliga simhallar	-	4 000	-	-	-	-	4 000	-	-	-
Tillträde till gymlokal för bedrivande av kommersiell verksamhet som personlig tränare, per månad, endast en simhall.	-	3 000	-	-	-	-	3 000	-	-	-

Övrigt

Objekt	2020					2021				
	Privat	Kommer-siellt	Före-ning	Före-ning, 7-20 år	Skolor	Privat	Kommer-siellt	Före-ning	Före-ning, 7-20 år	Skolor
- bordtennis per bord	110	110	70			110	110	70		
- boule	90	90	70			90	90	70		
Eriksdalsbadet, stort konferensrum, per påbörjat 4-timmarspass	1 200	1 200	300	300	1 200	1 200	1 200	300	300	1 200
Eriksdalsbadet, litet konferensrum, per påbörjat 4-timmarspass	700	700	250	250	700	700	700	250	250	700
Konferensrum (Hyllan), Eriksdalshallen	500	500	250	250	500	500	500	250	250	500
Press- och VIP-rum, Eriksdalshallen	200	200	140		200	200	200	140		200
Konferensrum, övriga anläggningar	200	200	140		200	200	200	140		200

Inomhusanläggningar ickesäsong (v. 22-v.33)

Objekt	2020					2021				
	Privat	Kommer-siellt	Före-ning	Före-ning, 7-20 år	Skolor	Privat	Kommer-siellt	Före-ning	Före-ning, 7-20 år	Skolor
Eriksdalshallen	800	2 500	450	290	800	800	2 500	450	290	800
Ildrottshall > 700 kvm	800	2 000	450	290	800	800	2 000	450	290	800
- " - halv eller del av hall	400	1 000	230	150	400	400	1 000	230	150	400
Ildrottshall < 700 kvm	680	2 000	340	220	700	680	2 000	340	220	700
- " - halv eller del av hall	340	1 000	170	110	350	340	1 000	170	110	350
Motionsrum/gymnastiksal > 150 kvm	400	1 000	230	150	490	400	1 000	230	150	490
Motionsrum/gymnastiksal < 150 kvm	200	1 000	120	100	220	200	1 000	120	100	220
Skyttehall	550	1 000	310	270	550	550	1 000	310	270	550
Skyttehall, halv	280	600	160	140	280	280	600	160	140	280
Åkeshovs gymnastikhall	2 000	4 000	1 200	770	2 000	2 000	4 000	1 200	770	2 000
Åkeshovs gymnastikhall, del av	500	1 000	300	190	500	500	1 000	300	190	500
Specialutrustad sal, med cyklar	-	-	-	-	-	830	1 390	570	570	830
Övriga specialutrustade salar	440	1 000	220	140	440	440	1 000	220	140	440
Övriga specialutrustade salar, del av	220	500	110	120	220	220	500	110	120	220
Omklädningsrum/timme	200	200	100		100	200	200	100		100

Övrigt

- bordtennis per bord	110		80	60		110		80	60	
- boule	90		80	60		90		80	60	
Eriksdalsbadet, stort konferensrum, per timme	1 200	1 200	300	300	1 200	1 200	1 200	300	300	1 200
Eriksdalsbadet, litet konferensrum, per timme	700	700	250	250	700	700	700	250	250	700
Konferensrum Eriksdalshallen	500		250	250	500	500		250	250	500
Konferensrum Stadion	200		140		200	500		250	250	500
	200		140		200	200		140		200
Konferensrum, övriga inomhusanläggningar										

Utomhusanläggningar vinteridrotter, säsong (ishallar v. 39-v.11, utomhusbanor v.44-v.9)

Konstfrusna banor	2020					2021				
	Privat	Kommer-siellt	Före-ning	Före-ning, 7-20 år	Skolor	Privat	Kommer-siellt	Före-ning	Före-ning, 7-20 år	Skolor
Isrink	610	2 000	330		610	610	2 000	330		610
Ishall	1 440	3 000	780		1 440	1 440	3 000	780		1 440
Bandybana	1 500	6 000	780		1 500	1 500	6 000	780		1 500
Rundbana	1 500	6 000	780		1 500	1 500	6 000	780		1 500
Skridsko- och bandyhall, halv plan	1 400	3 000	750		1 400	1 400	3 000	750		1 400
Skridsko- och bandyhall, hel plan	2 800	6 000	1 500		2 800	2 800	6 000	1 500		2 800

Naturisbanor

Bandybana	Ej bokningsbar

Utomhusanläggningar vinteridrotter, ickesäsong (ishallar v. 12-v.38, utomhusbanor v.10-v.43)

Konstfrusna banor	2020					2021				
	Privat	Kommer-siellt	Före-ning	Före-ning, 7-20 år	Skolor	Privat	Kommer-siellt	Före-ning	Före-ning, 7-20 år	Skolor
Isrink	610	2 000	610	610	610	610	2 000	610	610	610
Ishall	1 460	3 000	1 440	1 440	1 460	1 460	3 000	1 440	1 000	1 460
Ishall, utan is	800	2 000	450	290	800	800	2 000	450	290	800
Bandybana, utan is	1 000	1 500	200	140	1 000	1 000	1 500	200	140	1 000
Skridsko- och bandyhall, halv plan	1 500	3 000	1 400	950	1 500	1 500	3 000	1 400	950	1 500
Skridsko- och bandyhall, hel plan	3 000	6 000	2 800	1 900	3 000	3 000	6 000	2 800	1 900	3 000

Utomhusanläggningar sommaridrotter, säsong (övriga: v.14-v.43*)

Nedanstående taxor gäller inte för Stockholms stadion. Deras taxor anges i bilagan taxor för evenemang.

Idrottsplatser 1/4 - 31/10	2020					2021				
	Privat	Kommer-siellt	Före-ning	Före-ning, 7-20 år	Skolor	Privat	Kommer-siellt	Före-ning	Före-ning, 7-20 år	Skolor
Gräsplan	850	2 000	500			850	2 000	500		
Konstgräs 11-manna	700	2 000	380			700	2 000	380		
Konstgräs 1/2 11-manna	350	1 000	190			350	1 000	190		
Konstgräs 7-manna	350	1 000	190			350	1 000	190		
Konstgräs 1/2 7-manna	180	500	100			180	500	100		
Konstgräs 5-manna	180	500	100			180	500	100		
Grusplan 11-manna	350	800	200			350	800	200		
Grusplan 1/2 11-manna	180	400	100			180	400	100		
Grusplan 7-manna	180	400	100			180	400	100		
Grusplan 1/2 7-manna	90	200	50			90	200	50		
Grusplan 5-manna	90	200	50			90	200	50		
Friidrott	680	1 500	390			680	1 500	390		
Sportfält, sandlådan för beachvolleyboll och beachfotboll	1 500	2 000	1 000			1 500	2 000	1 000		
Gärdets sportfält, badområdet (under period när badet är stängt), per dygn	15 000	15 000	15 000			15 000	15 000	15 000		
Utebadsområdet Gärdets sportfält, längre bokningar, exklusive bassänger, under period när badet är stängt, per dygn	5 000	5 000	5 000			5 000	5 000	5 000		
Sportfält, cricketplan	200	200	200			200	200	200		
Sportfält, fotbollsplan	850	2 000	500			850	2 000	500		
Sportfält, tältområde, per dygn	-	5 000	-			-	5 000	-		
Sportfält, övriga ytor	1 000	1 500	200			1 000	1 500	200		

Övrigt

Omklädningsrum/timme	200	200	100			200	200	100		
Konferensrum	200	200	140		200	200	200	140		200

* Friidrott har säsong året runt

Utomhusanläggningar sommaridrotter, ickesäsong (v.44-v.13)

Nedanstående taxor gäller inte för Stockholms stadion. Deras taxor anges i bilagan taxor för evenemang.

Vinterplaner 1/11 - 31/3	2020					2021				
	Privat	Kommer-siellt	Före-ning	Före-ning, 7-20 år	Skolor	Privat	Kommer-siellt	Före-ning	Före-ning, 7-20 år	Skolor
Vinterfotbollsplan grus	380	800	250	210	320	380	800	250	210	320
Konstgräs 11-manna	720	2 000	460	320	600	720	2 000	460	320	600
Konstgräs 1/2 11-manna	360	1 000	230	160	300	360	1 000	230	160	300
Konstgräs 7-manna	360	500	230	160	300	360	500	230	160	300
Konstgräs 5-manna	180	300	120	80	150	180	300	120	80	150
Konstgräs uppvärmd	1 460	6 000	1 260	1 110	1 460	1 460	6 000	1 260	1 110	1 460

Övrigt

Omklädningsrum/timme	200	200	100			200	200	100		
Konferensrum	200	200	140		200	200	200	140		200

Fotbollshallen

Fotbollshallen	2020					2021				
	Privat	Kommer-siellt	Före-ning	Före-ning, 7-20 år	Skolor	Privat	Kommer-siellt	Före-ning	Före-ning, 7-20 år	Skolor
Ordinarie säsong (v.14-v. 43)	800	2 000	190		230	800	2 000	190		230
Ej säsong (v.44-v.13)	800	2 000	800	230	230	800	2 000	800	230	230

Regionala anläggningar

	2020					2021				
	Privat	Kommer-siellt	Före-ning	Före-ning, 7-20 år	Skolor	Privat	Kommer-siellt	Före-ning	Före-ning, 7-20 år	Skolor
Sollentuna friidrottshall (träningskort)*										
Kategori 1, ungdom 16-17 år och vuxna	-	-	2 000	2 000	-	-	-	2 000	2 000	-
Kategori 2, ungdom 16-17 år och vuxna	-	-	1 500	1 500	-	-	-	1 500	1 500	-
Kategori 3, ungdom 13-15 år	-	-	-	800	-	-	-	-	800	-
Kategori 4, senior från 35 år	-	-	1 500	-	-	-	-	1 500	-	-

* Opersonliga träningskort som föreningarna kan köpa för sina aktiva. Kortet gäller olika dagar och tider. Kategori 1 gäller samtliga dagar och inkluderar dagtid medan kategori 2 endast gäller 6 dagar och mindre tid per dag.

Tilläggsavgifter i förvaltningens anläggningar

	2020	2021
Tillägg för extra personalkostnad per person och timme vid bokning efter stängning eller utanför säsong, samt för extra städning när kunden inte städad efter genomförd aktivitet enligt avtal/bokningsregler.	500	500

	2020	2021
Passerkort per styck	100	100
Bandy/innebandysarg, ej borttagen	1 500	1 500
Öppen ytterdörr	500	500
Öppet fönster	500	500
Gymnastikbänk/övrigt material ej återställda	500	500
Tänd belysning i idrottshall och motionsrum	500	500
Larmutryckning, larmad dörr öppnas alt. ytterdörr öppen för länge	Självkostnad	Självkostnad
Utryckning av ambulerande tillsyn (gäller ej vid driftstörning)	500	500
Verksamhet på ej bokad tid eller annan verksamhet på bokad tid än det bokningen avser (exempel vuxenverksamhet på tid bokad för nolltaxa, idrott som inte har säsong på bokad tid för idrott som har säsong)	Privattaxa	Privattaxa
Tillägg ej nyttjad tid eller ej använt kort för inpassering, per timme. Tas ej ut av fullt betalande kunder om återbud meddelats innan tidens början.	500	500
Ej nyttjad tid, samt även för ej använt kort vid inpassering för 0-taxa och subventionerade föreningar	se ovan	se ovan
Ej nyttjad tid, samt även för ej använt kort vid inpassering för skolor		
Ej nyttjad tid, samt även för ej använt kort vid inpassering för ej subventionerade kunder		
Bokad noll-taxetid där avbokning inte inkommit till förvaltningen tidigare än tre kalender dagar före nyttjandedagen. För arrangemang gäller tidigare än 30 kalenderdagar.	Subventionerad föreningstaxa	Subventionerad föreningstaxa

Taxor för evenemang

Där inget annat anges avser taxorna kostnad per timme.

De nya taxorna gäller successivt vid avtalstecknande fr.o.m. januari 2020 i samband med nya bokningar under förutsättning att beslut fattats i kommunfullmäktige.

Taxorna gäller i de anläggningar idrottsnämnden ansvarar för driften.

Taxorna gäller samtlig verksamhet på Stockholms stadion samt på övriga anläggningar när lag deltar i serierespel i de två högsta nivåerna i fotboll, den högsta nivån i övriga idrotter samt övriga nationella och internationella evenemang på motsvarande nivå. I de fall enbart en riksserie finns, likställs detta inte med spel på högsta nivå utan ordinarie taxor gäller för dessa serier.

När hela dagar bokas, debiteras timmar motsvarande anläggningens ordinarie öppettider respektive dag. För Stockholms stadion utgörs en dag av 14 timmar.

Taxorna avser hyra av anläggningarna i befintligt skick med ordinarie bemanning. För eventuella tilläggstjänster debiteras extra motsvarande förvaltningens självkostnad alternativt marknadspris i de fall tjänsterna säljs på en konkurren utsatt marknad. Tillägg kan exempelvis debiteras för extra bemanning, anlitande av hantverkare och extravakter, biljett- och kassakurer, transport av utrustning, plantäckning samt hyra eller inköp av material. Eventuell lagstadgad moms tillkommer.

Vid kvalificeringsspel gäller taxan för den division kvalificeringsspelet gäller.

Vid cupmatcher och liknande gäller den nivå som arrangörsklubben tillhör.

Inomhusanläggningar

Eriksdalshallen

Objekt	2021	
	Förening och förbund	Föreningar från andra kommuner
Stora hallen, nationella och internationella matcher/eventemang nivå 1	1 000	2 500
Stora hallen, nationella och internationella evenemang nivå 1, vid bokningar tre dagar och mer sammanhängande.	800	2 500
<i>Tillägg till ovanstående priser</i>		
Videotavla per arrangemang (exkl. bemanning)	500	500

Bokas ytterligare lokaler i samband med evenemanget, till exempel konferensrum, pressrum med mera, tillkommer ordinarie timtaxa för dessa objekt.

Övriga idrottshallar

Objekt	2021	
	Förening och förbund	Föreningar från andra kommuner
Stora hallen, herrar och damer nivå 1 och internationella matcher	800	2 000
Stora hallen, nationella och internationella evenemang nivå 1, vid bokningar tre dagar och mer sammanhängande	600	2 000

Bokas ytterligare lokaler i samband med evenemanget, till exempel konferensrum, pressrum med mera, tillkommer ordinarie timtaxa för dessa objekt.

Simhallar och bassängbad

Objekt	2021	
	Företag och privat personer	Förening och förbund
Eriksdalsbadet, 50 m bassäng, nationell och internationell nivå	-	2 000
Eriksdalsbadet, 25 m bassäng, nationell och internationell nivå	-	2 000
Eriksdalsbadet, hoppbassäng nationell och internationell nivå	-	650
Eriksdalsbadet, sommarbassäng ute nationell och internationell nivå	-	1 000
Utebadområdet, längre bokningar, exklusive bassänger, under period när badet är stängt (per dygn)	5 000	5 000
Utebadområdet exklusive bassänger, under period när badet är stängt (per dag)	10 kr per betalande åskådare, minst 20 000 kr/dag	20 000/dag plus 10 kr per betalande åskådare

Bokas ytterligare lokaler i samband med evenemanget, till exempel konferensrum, pressrum med mera, tillkommer ordinarie timtaxa för dessa objekt.

Utomhusanläggningar (inklusive ishallar)

Stadion

Tid för att iordningställa före evenemanget och återställa efter evenemanget ingår i bokade timmar. Städning, elektriker, vakter, läktare, tält, arenapersonal m.m. bokas av idrottförvaltningen till självkostnadspris.

Objekt	2021			
	Företag och privat-personer	Förening och förbund	Förening från andra kommuner	Skolor
Fotboll herrar nivå 1 (inklusive träningsmatcher nationell och internationell nivå)*	-	12 000	15 000	-
Fotboll herrar nivå 2 (inklusive träningsmatcher)		6 000	8 000	
Fotboll, nivå 1 damer*	-	1 250	3 000	-
Fotboll, nivå 2 damer*	-	850	2 000	-
Landslagsträning fotboll*	-	2 500	-	-
Fotboll, övrigt*	5 000	3 400	5 000	-
Friidrott, internationell och nationell nivå *	-	1 800	5 000	-
Friidrott övriga, inklusive gräsplan*	5 000	1 200	5 000	-
Friidrott övriga, exklusive gräsplan*	2 000	1 000	2 000	-
Övriga idrotter, inklusive gräsplan*	5 000	3 350	5 000	-
Konserter per konsert (inklusive iordningställande, plantäckning, städning m.m.), hela anläggningen	1 200 000**	-	-	-
Mindre konserter per konsert (inklusive iordningställande, plantäckning, städning m.m.), halva anläggningen	600 000	-	-	-
Mindre filminspelning, reklamfotografering och liknande (exklusive fotbollsplan)/dag	20 000	-	-	-
Större filminspelning, reklamfotografering och liknande (inklusive fotbollsplan)/dag	40 000	-	-	-
Skolidrott	-	-	-	600

Objekt	2021			
	Företag och privatpersoner	Förening och förbund	Förening från andra kommuner	Skolor
<i>Tillägg till ovanstående priser</i>				
Hyra av fiberduk, inkl. utläggning och uppläggning, per evenemang	100 000	-	-	-
Hyra av golv, inkl. utläggning och uppläggning, per evenemang	400 000	-	-	-
Tillägg ljustavla inklusive personal	2 500	2 500	2 500	2 500

* Beroende på för- och efterarbete är timpriset baserat på att anläggningen bokas minst nedanstående antal timmar:

Fotboll herrar nivå 1:	10 timmar
Fotboll damer nivå 1:	6 timmar
Fotboll damer nivå 2:	6 timmar
Landslagsträning fotboll:	5 timmar
Fotboll, övrigt:	6 timmar
Friidrott, internationell och nationell nivå:	14 timmar
Friidrott, övriga arrangemang:	8 timmar
Arrangemang, övriga idrotter:	6 timmar

** Om fler än en konsert av samma artist/artister arrangeras vid samma tillfälle erhålls 100 tkr rabatt/konsert från och med konsert nummer två.

Zinkensdamms IP och Östermalms IP

Objekt	2021
	Företag och privatpersoner
Konserter per konsert (inklusive iordningställande, plantäckning, städning m.m.), hela anläggningen*	600 000
Zinkensdamms IP, per timme	3 500
Östermalms IP, per timme	5 000
Hyra av fiberduk, inkl. utläggning och uppläggning, per evenemang	100 000
Hyra av golv, inkl. utläggning och uppläggning, per evenemang	400 000
Östermalms IP, per timme	5 000

* Om fler än en konsert av samma artist/artister arrangeras vid samma tillfälle erhålls 100 tkr rabatt/konsert från och med konsert nummer två.

Grimsta idrottsplats

Objekt	2021	
	Förening och förbund	Förening från andra kommuner
Konstgräs 11-manna, fotboll herrar nivå 1, per match	120 000	150 000
Konstgräs 11-manna, fotboll herrar nivå 2, per match	60 000	80 000
Konstgräs 11-manna, fotboll herrar nivå 3	1 250	2 000
Konstgräs 11-manna, fotboll träningsmatch med entré herrar nivå 1 och 2	6 000	8 000
Konstgräs 11-manna, fotboll damer nivå 1	1 250	3 000

Bilaga 7:26

Konstgräs 11-manna, fotboll damer nivå 2	850	2 000

Kanalplans idrottsplats

Objekt	2021	
	Förening och förbund	Förening från andra kommuner
Konstgräs 11-manna, fotboll damer nivå 1	1 250	3 000
Konstgräs 11-manna, fotboll damer nivå 2	850	2 000
Konstgräs 11-manna, herrar nivå 3	1 250	2 000

Gärdets sportfält

Objekt	2021	
	Företag	Förening
Sportfältet, evenemang	10 kr/betalande åskådare, minimihyra 20 000 kr/dag	10 kr/betalande åskådare, minimihyra 20 000 kr/dag

Övriga anläggningar

Objekt	2021	
	Förening och förbund	Förening från andra kommuner
Konstgräs 11-manna, fotboll, herrar nivå 3	1 250	2 000
Speedway	850	-
Ishall, ishockey damer nivå 1	1 460	3 000
Bandybana, bandy herrar nivå 1	1 800	5 000
Amerikansk fotboll herrar nivå 1	1 250	2 500

Bokas ytterligare lokaler i samband med evenemanget, till exempel konferensrum, pressrum med mera, tillkommer ordinarie timtaxa för dessa objekt.

Övriga taxor

Taxor för övernattni ng i stadens skolor m.fl. lokaler

Lagstadgad moms (12 procent) tillkommer på nedanstående taxor.

(Kr)	2020		2021	
	Bokningsavgift per uthyrnings-tillfälle och skola*	Avgift per dygn	Bokningsavgift per uthyrnings-tillfälle och skola*	Avgift per dygn
1 klassrum	6 500	1 550	6 500	1 550
2 klassrum, samma skola	6 700	1 550	6 700	1 550
3 klassrum, samma skola	7 000	1 550	7 000	1 550
4 klassrum, samma skola	7 200	1 550	7 200	1 550
5 klassrum eller fler, samma skola	7 400	1 550	7 400	1 550
Idrottshall/motionsrum	5 200	1 550	5 200	1 550

* 1 300 kr av bokningsavgiften, exklusive moms, avseende uthyrning av klassrum tillfaller utbildningsförvaltningen, resterande avgifter tillfaller idrottsförvaltningen

Ovanstående taxor gäller på bokningar upp till sju nätter. Vid bokningar av fler än sju nätter lämnas en prisoffert.

Övriga avgifter

Ambulerande tillsyn	Ingår i avgiften
Matsal med befintlig utrustning respektive skola	Ingår inte i hyran, avtalas separat med
Skadegörelse	Full kostnadstäckning
Städning:	Förhyrare förutsätts i egen regi städa uthyrda lokal. I annat fall debiteras förhyraren full kostnadstäckning för sådan uppdag
Falsklarm	5 000 kr
Depositionsavgift	Tas ut av förhyrare enligt av idrottsnämnden utfärdade allmänna villkor.

Taxor för övriga skollokaler

Samma kriterier gäller för subventionerad taxa och nolltaxa som för idrottstaxor ovan. För andra gäller *privat taxa*. Privat taxa avser övriga ideella föreningar samt under vissa förutsättningar även privatpersoner, andra icke vinstdrivande organisationer samt företag. Taxorna gäller successivt från och med år 2019 för nya bokningar i bokningssystemet Interbook. Skollokalerna upplåts till ändamål som t.ex. föreningsaktiviteter, studiecirkel, kursverksamhet, informationsmöten, medlemsmöten, styrelsemöten och liknande. I tillämpliga delar gäller samma villkor och regler som för övriga upplåtelser via Interbook. I de fall lokalerna hyrs för Kulturskolans verksamhet gäller särskild överenskommen taxa.

Lokaltyp	Subventionerad taxa per timme	Privat taxa per timme
Klassrum	100 kr	250 kr
Specialsal*	200 kr	600 kr
Aula/matsal, liten (max 200 pers.)	250 kr	750 kr
Aula/matsal, mellan (201-500 pers.)	500 kr	1 500 kr
Aula/matsal, stor (fler än 500 pers.)	750 kr	2 250 kr

* Med specialsal avses t.ex. musiksal, slöjdsal, bildsal, danssal, hemkunskapssal, bibliotek m.m.

Skolkostnadsersättning för övriga skollokaler

Idrottsnämnden ersätter utbildningsnämnden med så kallad skolkostnadsersättning per upplåtelsetillfälle för nolltaxeföreningar enligt tabellen nedan. Vid uthyrning av övriga skollokaler till nolltaxeföreningar är skolkostnadsersättningen begränsad till ersättning för max sju salar per uthyrningsdag.

Lokaltyp	Skolkostnadsersättning, lokal <u>med</u> kodlås per upplåtelsetillfälle	Skolkostnadsersättning, lokal <u>utan</u> kodlås per upplåtelsetillfälle
Klassrum och specialsal*	75 kr	150 kr
Aula/matsal (oavsett storlek)	150 kr	300 kr
Gymnastiksal (i enlighet med beslut i tertialrapport 2 2017)	100 kr	200 kr

* Med specialsal avses t.ex. musiksal, slöjdsal, bildsal, danssal, hemkunskapssal, bibliotek m.m.

Övrigt

	2020	2021
Träffstugans verksamhet för ungdomar med funktionsnedsättning (1 vecka)		
Ungdomar från Stockholm	2 000	-
Ungdomar från andra kommuner	3 500	-
Registreringsavgift för föreningar		
Avgift för att få nolltaxa/subventionerad taxa noll- och/eller subventionerade taxa.	1 500	-
Avgift för allmän båtplats		
Avgift för allmän båtplats per säsong (inkl. moms)	3 900	3 900
Köavgift per år för att få allmän båtplats	200	200
Dygnshyra ishallsföreningar (v.12-v.38)		
Dygnshyra, under ickesäsong (Brinken)	2 500	2 500
Dygnshyra under ickesäsong (övriga)*	5 000	5 000
* Undantag Mälarhöjden-Bredäng betalar dygnshyra under v.11 - v.40		
Kortlås (skolors gymnastiksalar)		
Drift och administration per år	8 000	8 000
Hyra friluftsutrustning för nolltaxe-berättigade föreningar/förbund	0	0
(Verksamheter som inte är anläggningsbunden, till exempel orientering)		

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Bilaga 7 Förslag till följande avgifter m.m.

Avgifter för **upplåtelse av torgplats** enligt bilaga 7 godkänns
 Taxor för övriga **skollokaler** enligt bilaga 7 godkänns
 Skolkostnadsersättning för **övriga skollokaler** enligt bilaga 7 godkänns
 Avgifter för **förskola och fritidsverksamhet** enligt bilaga 7 godkänns
 Avgifter för **sommarkoloniverksamhet** enligt bilaga 7 godkänns
 Avgifter m.m. för **äldreomsorg** enligt bilaga 7 godkänns
 Avgifter m.m. för **stöd o service till personer med funktionsnedsättning** enligt bilaga 7 godkänns
 Avgifter för **vuxna i hem för vård eller boende (HVB), familjehem** m.m. enligt bilaga 7 godkänns
 Egenavgift för **familjerådgivning** enligt bilaga 7 godkänns
 Avgifter för **tillsyn vid försäljning av folköl, tobak och receptfria läkemedel** enligt bilaga 7 godkänns

Resterande taxor och avgifter som redovisas i bilaga 7 är med som information och är redan beslutade.

Regler för ekonomisk förvaltning

§ 7b, kap. 1 har reviderats i beslut i kommunfullmäktige 2 mars 2020 i samband med ärendet Avstämning av mål och budget för 2020.

Inledning

Kommunernas ekonomiska förvaltning regleras i 11 kapitlet i Kommunallag (2017:725). Där stadgas bland annat att kommunfullmäktige ska meddela närmare föreskrifter om medelsförvaltningen. Kommunstyrelsen och övriga nämnder ska även tillämpa Lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning. Olika regler gäller för verksamheter med beställaransvar och utföraransvar.

För stadens bolagsstyrelser och stiftelser gäller även Bokföringslag (1999:1078), för bolagsstyrelserna gäller Aktiebolagslag (2005:551), Årsredovisningslag (1995:1554) och Bokföringsnämndens allmänna råd BFNAR 2012:1 Årsredovisning och koncernredovisning (K3), och för stiftelser gäller Stiftelselag (1994:1220). Såvida inte dessa lagar stadgar annat, gäller vad som nedan stadgas om nämnd även för stadens stiftelser och bolagsstyrelse. Vad som stadgas om förvaltningschef ska även gälla för verkställande direktör (bolagschef/stiftelsechef). Varje bolagsstyrelse har att besluta härom.

Kommunstyrelsen får medge undantag från vad som stadgas nedan om det föreligger särskilda skäl.

1 kap BUDGET och UPPFÖLJNING

Kommunfullmäktiges budget

1 §

Kommunstyrelsen meddelar riktlinjer för nämnders budgetarbete.

Kompletterande anvisningar utfärdas av stadsledningskontoret och koncernledningen för Stockholms Stadshus AB.

2 §

Nämnd inger i samband med sin verksamhetsberättelse sitt budgetförslag och sina treårsberäkningar till kommunstyrelsen som underlag för kommunstyrelsens förslag till budget och treårsberäkningar. Förslaget omfattar driftbudget och investeringsbudget. Investeringsbudgeten ska utgå från kommunfullmäktiges inriktnings- och verksamhetsmål. Stadens investeringsstrategi utgör underlag för att ta fram berörda nämnders och bolags investeringsplaner, uppdelade på planerade och beslutade projekt. Budgeten ska omfatta fem år och vara uppdelad på planerade och beslutade projekt. Driftkostnader, inklusive kapital- och lokalkostnader, till följd av investering ska rymmas inom nämndens driftbudget, om inte annat beslutats.

Nämnd ska ta fram underlag till förslag för budget och treårsberäkningar i enlighet med kommunstyrelsens riktlinjer och utfärdade anvisningar.

3 §

Budgeten fastställs av kommunfullmäktige. Den ska upprättas i enlighet med kommunallagens balanskrav. Budgeten omfattar nämnder och bolagsstyrelser.

a) Nämnder

1. Plan över verksamheten

- Planen ska omfatta mål, riktlinjer och anslagsvillkor med en översikt för treårsperioden.

Bilaga 8:2

2. Driftverksamhet
 - Verksamhet med utföraransvar får resultatbudget med avkastningskrav.
 - Övrig verksamhet, inklusive sådan med beställaransvar, får ett eller flera anslag. Anslag kan, beroende på ändamål, meddelas brutto eller netto.
3. Investeringar
 - Plan och anslag för investeringsverksamheten med beräknade drift- och kapitalkostnadseffekter samt intäktsmöjligheter.
4. Stora projekt
 - Projektplan med redovisning av projektets syfte och innehåll samt ekonomiska konsekvenser.

b) Stadens finansiering och ställning

- En plan för finansiering av stadens totala utgifter inklusive försäljningsbeting samt uppgift om stadens budgeterade ställning vid budgetårets slut.

c) Bolagsstyrelser

1. Plan över verksamheten
 - Planen ska omfatta mål och riktlinjer med resultatkrav samt en översikt för treårsperioden.
2. Plan över omsättning och resultat
3. Investeringar
 - Plan för investeringar avseende all anläggningsverksamhet.

Nämndens budget

4 §

Nämnd ska, med utgångspunkt från kommunfullmäktiges fastställda budget, upprätta en genomförandeplan för det kommande årets verksamhet (nämndens budget/verksamhetsplan). I budgeten ska redovisas uppställda mål för verksamheten och hur tilldelade resurser ska användas.

Nämnderna får sina medel för drift tilldelade som ett anslag. Inom ramen har nämnderna frihet att disponera anslaget och prioritera mellan verksamheterna, så länge de följer de mål och riktlinjer som kommunfullmäktige fastställt.

Nämndens budget för nästkommande år ska fastställas av nämnden senast under december. År då val till kommunfullmäktige ägt rum, eller vid andra av kommunfullmäktige beslutade särskilda skäl, senast under januari året därpå.

Stadsledningskontoret och koncernledningen för Stockholms Stadshus AB kan utfärda kompletterande anvisningar och tidsplan för budgeten.

5 §

Nämnd ska i samband med att budgeten upprättas redovisa förändrad omslutning hos kommunstyrelsen till följd av ökade externa intäkter för statsbidrag till olika projekt samt olika ersättningar. Nämnd ska även redovisa förändrad omslutning till följd av ökad försäljning av överskottskapacitet till andra nämnder.

Omslutningsförändringar av principiell betydelse ska föras upp till kommunfullmäktige för beslut.

Nämnd ska lämna sin budget till stadsledningskontoret för sammanställning.

Budgetansvar**6 §**

Nämnder är ansvariga för att anslag inte överskrids, budgeterade intäkter inflyter, avkastnings- och resultatkrav uppnås, investeringsutgifter och inkomster disponeras för beslutade objekt inom anvisad ram samt att budgeterade försäljningsbeting uppfylls. Nämnder och styrelser ansvarar också för hur verksamheten bedrivs och att kommunfullmäktiges mål uppnås.

Uppföljning**7 §**

Uppföljning ska ge underlag för att styra verksamheterna. Ansvar för uppföljning ligger hos nämnderna.

Förvaltningschefen ska kontinuerligt följa upp verksamheten, upprätta erforderliga underlag till nämnden och redovisa om risk för budgetavvikelse föreligger och därvid föreslå erforderliga åtgärder.

Verksamheter med beställaransvar ska styras genom regelbunden uppföljning och avstämning mot nämndens budget, redovisa prognostiserad behovs- och prestationsutveckling samt kostnads-/utgifts- och intäkts-/inkomstutveckling.

Verksamheter med utföraransvar ska styras genom regelbunden uppföljning mot beslutade resultatplaner samt fastställt avkastningskrav.

Nämnd ska besluta om former och tidpunkter för redovisning av erforderliga beslutsunderlag för sin styrning.

Förvaltningschefen ska tillse att budgetansvaret iakttas vid varje resursanskaffning (anställning, upphandling med mera).

Finner nämnd med beställaransvar att anslag kommer att bli otillräckligt, eller att intäkter inte inflyter i budgeterad omfattning, ska nämnden vidta åtgärder för att rymma sådant överskridande eller intäktsunderskott inom nämndens budget respektive beslutade anslag och av kommunfullmäktige angivna mål och anslagsvillkor.

Finner nämnd med beställaransvar att förutsättningarna ändrats i förhållande till underlaget för kommunfullmäktiges budgetbeslut samt att mål och anslagsvillkor till följd av detta behöver ändras ska begäran härom underställas kommunfullmäktige.

Driftprojekt (verksamhetsprojekt)**7a §**

För projekt som finansieras inom driftbudget (nedan kallat verksamhetsprojekt) och som innebär en verksamhetspåverkan i form av förändringar i organisation eller arbetssätt gäller att särskild uppmärksamhet måste ägnas åt uppföljningen av medelsförbrukning, tidsplaner, prestationer, nyttorealiserings samt de politiska målen.

För verksamhetsprojekt där kostnaderna bedöms överstiga 50 mnkr, som har betydande påverkan på stadens ekonomi eller berör frågor som är av strategisk vikt, ska ett *inriktningsbeslut* fattas av ansvarig nämnd.

För verksamhetsprojekt där kostnaderna bedöms överstiga 50 mnkr, som har betydande påverkan på stadens ekonomi eller berör frågor som är av strategisk vikt, ska ett beslutsunderlag för *genomförandebeslut* lämnas till kommunfullmäktige i ett särskilt ärende.

Bilaga 8:4

Inför inriktnings- och genomförandebeslut ska *samråd* ske med kommunstyrelsen genom stadsledningskontoret. Stadsledningskontoret rapporterar genomförda samråd till kommunstyrelsens ekonomiutskott.

Den nämnd som planerar och genomför verksamhetsprojekt har ett ansvar för att projektets innehåll samt ekonomiska åtaganden överensstämmer med vad som har beslutats. Eventuella avvikelser hanteras av nämnden genom att vidta åtgärder i projektet genom omprioriteringar. Beroende på fas och avvikelsernas storlek kan en hemställan till kommunfullmäktige behövas.

Nämnder och bolagsstyrelser ska tillämpa av kommunfullmäktige beslutad styrmodell för verksamhetsprojekt. Uppföljning ska ske tertiärvis där även avvikelser rapporteras. Uppföljning ska ske både mot kommunfullmäktiges budget (årets ram och prognos för kommande år) och mot genomförandebeslut.

Stadsledningskontoret och koncernledningen för Stockholms Stadshus AB utfärdar tillämpningsanvisningar för styrning, prioritering och rapportering av verksamhetsprojekt.

Investeringar

7b §

För investeringar och stora projekt gäller att särskild uppmärksamhet måste ägnas åt uppföljningen av medelsförbrukning, tidsplaner, prestationer samt de politiska målen.

För investeringar där investeringsutgiften bedöms överstiga 50 mnkr för stadens nämnder respektive 300 mnkr för stadens bolag eller är av strategisk eller principiell vikt, ska ett *utredningsbeslut* fattas av ansvarig nämnd respektive bolagsstyrelse. För investeringar där investeringsutgiften bedöms överstiga 300 mnkr ska utredningsbeslutet anmälas till berörda nämnder samt till kommunstyrelsens ekonomiutskott. Om beslutet kommer att påverka bolagens verksamhet ska beslutet anmälas till berörd styrelse. Bolagen ska anmäla sina utredningsbeslut till koncernstyrelsen. För utredningsbeslut som endast avser nämndens/bolagsstyrelsens beslut om reviderad utredningsutgift behöver ingen anmälan ske.

Utredningsbeslut för mycket stora investeringar där utredningsutgifterna beräknas överstiga 50 mnkr för staden totalt ska godkännas av kommunfullmäktige.

Utredningsbeslut för investering där utgiften bedöms överstiga 300 mnkr, som avser uppdrag till fastighetsnämnden att utreda utveckling och/eller upprustning av fastighet eller anläggning för annan nämnds räkning, ska beslutas av kommunstyrelsens ekonomiutskott.

Utredningsbeslut för fastighetsutvecklingsprojekt som anses vara av strategisk, stadsövergripande karaktär där investeringsutgiften bedöms överstiga 300 mnkr ska beredas av stadsledningskontoret i samråd med berörda förvaltningar och beslutas av kommunstyrelsens ekonomiutskott. Grunden för att klassa ett projekt som strategiskt kan vara att det uppfyller ett eller flera av kriterierna för uppföljning av större investeringar som medför höga investeringsutgifter, höga driftkostnader, är komplext och/eller involverar flera nämnder och/eller bolag.

För investeringar där investeringsutgifterna bedöms överstiga 300 mnkr ska ett beslutsunderlag för *inriktningsbeslut* lämnas till kommunfullmäktige i ett särskilt ärende.

För investeringar där investeringsutgifterna bedöms överstiga 50 mnkr för stadens nämnder respektive 300 mnkr för stadens bolag, eller är av strategisk eller principiell vikt, ska ett beslutsunderlag för *genomförandebeslut* lämnas till kommunfullmäktige i ett särskilt ärende.

Inför utredningsbeslut ska *samråd* ske med kommunstyrelsen genom stadsledningskontoret för investeringar där investeringsutgifterna bedöms överstiga 300 mnkr eller är av annan strategisk vikt. Inför inriktnings- och genomförandebeslut ska samråd ske för investeringar där investeringsutgifterna bedöms överstiga 50 mnkr eller är av annan strategisk vikt.

Stadsledningskontoret rapporterar genomförda samråd till kommunstyrelsens ekonomiutskott.

Investeringar i verksamhetslokaler

Vid investeringar i verksamhetslokaler ska inhyrande nämnd följa de regler som framgår av kapitel 7, Lokaler.

Vid investeringar i verksamhetslokaler ska fastighetsnämnden och inhyrande nämnd lämna ett gemensamt beslutsunderlag för utrednings-, inriktnings-, och genomförandebeslut enligt beloppstränserna ovan.

Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB) och utbildningsnämnden ska lämna ett gemensamt beslutsunderlag för utrednings-, inriktnings-, och genomförandebeslut där investeringsutgifterna bedöms överstiga 300 mnkr.

Uppföljning

Visar uppföljningen att ett objekt kan medföra större utgifter, mindre inkomster, högre framtida kostnader eller lägre framtida intäkter än vad som ursprungligen kalkylerades, eller att andra förutsättningar ändrats i väsentlig mån, ska detta omgående redovisas för nämnden. Nämnden ska snarast vidta åtgärder för att förhindra fördyringar eller göra omprioritering inom ramen för sin totala investeringsbudget. Avvikelse mot investeringsbeslut överstigande 15 procent, dock minst 20 mnkr, av investeringens nettoutgift för stadens nämnder och nettonuvärde för stadens bolag eller annan avvikelse av strategisk vikt, ska tillställas kommunfullmäktige. För bolagen SISAB och Micasa gäller gränsvärdet 15 procent av nettoutgiften för investeringar i lokaler där staden är eller ska bli hyresgäst.

Nämnder och bolagsstyrelser ska tillämpa av kommunfullmäktige beslutade regler för styrning, prioritering och rapportering av investeringar.

Stadsledningskontoret och koncernledningen för Stockholms Stadshus AB utfärdar tillämpningsanvisningar för styrning, prioritering och rapportering av investeringar.

8 §

Nämnd ska lämna de rapporter avseende utfall och prognoser, beslutade och föreslagna åtgärder, som stadsledningskontoret eller revisionskontoret begär.

Resultatenheter

9 §

Huvudregeln är att respektive nämnd beslutar om nya resultatenheter ska inrättas, förändras eller avvecklas i samband med nämndens ordinarie verksamhetsplan. Nämnden ska i denna definiera vilka enheter som ska utgöra resultatenheter och hur resultatet ska mätas. Samtliga resultatenheter anmäls till kommunstyrelsen i samband med ärendet Avstämning av mål och budget. Varje nämnd har ansvar för att utforma interna överenskommelser med sina resultatenheter.

För att skapa ett trovärdigt och långsiktigt stabilt system, bör nämnden inte upphäva eller ändra förutsättningarna för resultatenheterna under året. Det är viktigt att göra en helhetsbedömning, då en förändring av en resultatenhet kan påverka andra resultatenheter. Enheterna ska verka i enlighet med gjorda överenskommelser.

Bilaga 8:6

Nämnden kan endast i undantagsfall upphäva eller ändra förutsättningarna under pågående år. Detta gäller då resultatenheten inte har verkat eller kunnat verka i enlighet med gjorda överenskommelser och detta inte kunnat förutses i samband med upprättandet av verksamhetsplanen. Nämnden kan under vissa speciella förutsättningar, till exempel om enheten genom upphandling i konkurrens övergår till så kallad intraprenad, korrigera sin verksamhetsplan med avseende på avvikelsen. Samråd ska alltid ske med stadsledningskontoret innan beslut tas om ändring. Ändring ska godkännas av kommunstyrelsen.

Resultatenheter ska föra över hela sitt resultat, både över- och underskott, till följande år som uppkommer till följd av enhetens eget handlande, med maximalt 5 procent av enhetens bruttobudget för året. Resultatfonden får ha ett överskott med maximalt 10 procent av enhetens bruttobudget. En förutsättning för att resultatenheterna ska få föra över ett överskott är att åtaganden för enhetens verksamhet har uppfyllts.

Verksamhet som upphandlas i konkurrens med externa entreprenörer, så kallade intraprenader, ska överföra 100 procent av sina resultat för att säkerställa konkurrensneutralitet under den tid som överenskommelsen gäller.

Resultatenhet som avvecklats under innevarande år kan inte föra över resultat till nästkommande år. Enhetens utfall kommer därmed att ingå i nämndens samlade resultat för innevarande år.

Om en resultatenhet visar över- eller underskott som ska föras mellan åren, ska nämnden i samband med bokslutet avsätta resultatet till en resultatfond. Uppkomna underskott ska täckas i samband med nästkommande års bokslut. Om underskottet inte har kunnat täckas under nästkommande år ska nämnden upplösa resultatenheten i samband med bokslut, varvid underskottet täcks i bokslutet av nämnden. Ansvar för att täcka underskottet ligger därmed ytterst på nämnden. Om en resultatenhet har vidtagit åtgärder för att eliminera ett underskott men inte helt lyckats med detta under nästkommande år, kan resultatenheten få vara kvar efter kommunstyrelsens prövning av åtgärdernas trovärdighet.

Överfört överskott ska användas i verksamheten till kostnader av engångskaraktär och inte till löpande drift.

Nämnden ska i samband med sin budget/verksamhetsplan redovisa hur planerade över- eller underskott från föregående år avses behandlas.

Kommentar: Med över-/underskott avses bättre/sämre resultat än budgeterat.

Stadsledningskontoret utfärdar tillämpningsanvisningar för resultatfonder.

Taxor, avgifter och nämndernas internprissättning

10 §

Beslut om taxor, avgifter, prestationsrelaterade ersättningar till privata utförare (så kallad peng), investering, försäljning av mark och anläggningar samt andra ärenden, som anges i lag, fattas av kommunfullmäktige. För de verksamheter där kommunfullmäktige har beslutat om införande av pengsystem ska ersättningsnivåerna vara samma för alla utförare oavsett egen regi, entreprenad eller privat utförare. Vid köp och försäljning mellan stadsdelsnämnder ska de ersättningsnivåer som kommunfullmäktige beslutat om gälla, inga extra påslag ska göras.

Kommentar: Kommunfullmäktige kan ge uppdrag åt nämnd att besluta i sitt ställe i den omfattning som följer av kommunallagen.

Vid internprissättning mellan nämnder finns ett behov av grundläggande, för alla verksamheter gemensamma, principer. Dessa principer utgår från kommunallagens bestämmelser om självkostnad och stadens allmänna riktlinjer på området vid upphandling.

Köp av verksamhet inom staden behöver inte föregås av någon form av upphandling eftersom staden räknas som en juridisk person, om än uppdelad på olika nämnder.

Kommunallagens bestämmelser om självkostnad bör vara styrande vid all prissättning. Enligt kommunallagen får priset för en vara eller en tjänst avse kostnaderna för enbart denna klart urskiljbara tjänst. Ett lägre pris på en tjänst får inte kompenseras med ett för högt pris på en annan tjänst.

En förutsättning för en effektiv hushållning med resurser är möjligheten till långsiktighet i nämndernas planering. Vid ändring av priset ska de nämnder som berörs informeras skyndsamt. Eventuellt kan ändringar av väsentlig natur ske under året till följd av beslut i kommunfullmäktige eller av kommunstyrelsen som kan påkalla behov av förändrade priser. Prisändringar under året ska alltid beslutas av nämnden och gälla för resterande del av budgetåret.

Stadsledningskontoret utfärdar tillämpningsanvisningar för nämndernas internprissättning.

2 kap REDOVISNING

Stadsledningskontoret utfärdar anvisningar för tillämpningen av reglerna i detta kapitel.

Kommunal redovisningslag

1 §

Stadens nämnder ska tillämpa Lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning och reglerna i detta kapitel.

Nämndens löpande redovisning

2 §

Nämnden ansvarar för att fullständiga räkenskaper fortlöpande förs över förvaltningens verksamhet i enlighet med den kommunala redovisningslagen och reglerna för ekonomisk förvaltning samt utfärdade anvisningar.

Nämnden ansvarar vidare för att förvaltningen tillämpar det löne- och redovisningssystem som kommunstyrelsen beslutat om.

Servicenämnden svarar för löne- och ekonomiadministrationen enligt av kommunstyrelsen beslutat gränssnitt. Förändringar i gränssnitt fastställs av kommunstyrelsen.

Nämnden utfärdar anvisningar för redovisningen inom nämndens resultatenheter.

Nämnden ansvarar för att förvaltningen upprättar månadsbokslut i enlighet med de tillämpningsanvisningar som utfärdas av stadsledningskontoret.

3 §

Nämnden ska på uppmaning tillhandahålla kommunstyrelsen och stadsrevisionen rapporter och ekonomiska uppgifter.

Nämndens bokslut och verksamhetsberättelse

4 §

Nämnden ansvarar för att räkenskaperna avslutas snarast efter räkenskapsårets utgång och att bokslut upprättas. Varje nämnd ska snarast efter årets slut fastställa bokslut för varje

Bilaga 8:8

redovisningsenhet med en budget som fastställts av kommunfullmäktige, och därefter inom tid och sätt som kommunstyrelsen bestämmer insända bokslutsärendet till stadsledningskontoret. Förslag till eventuella dispositioner med anledning av årets resultat ska lämnas till kommunstyrelsen.

Dispositioner som sammanhänger med resultatenheter anmäls i enlighet med detta reglemente 1 kap. 9 §.

För nämnd ska budgetavräkning, resultaträkning och balansräkning ingå i bokslutet.

Stadsledningskontoret utfärdar tillämpningsanvisningar för specifikationer till balansräkningen samt avstämning av interna mellanhavanden.

5 §

Varje nämnd ska årligen avge en verksamhetsberättelse med redogörelse för sin verksamhet under närmast föregående räkenskapsår. Till berättelsen ska nämndens bokslut med noter till stora förändringar bifogas.

Verksamhetsberättelsen ska innehålla en beskrivning av årets verksamhet utifrån resultaträkningen/budgetavräkningen, måluppfyllelse, indikatorer och nyckeltal för nämndens verksamhet och en jämförelse med föregående räkenskapsår. Vidare ska verksamhetsberättelsen innehålla en redogörelse för mer betydande avvikelser från mål, indikatorer, riktlinjer och anslagsvillkor som angivits i budgeten samt förslag till dispositioner.

Nämnd och bolag ska särskilt redovisa pågående och avslutade investeringsprojekt i samband med nämndens verksamhetsberättelse för respektive år. Detta gäller även andra stora projekt.

I verksamhetsberättelsen ska nämnden redovisa hur den fullgjort sådana uppdrag som kommunfullmäktige har lämnat till den med stöd av 5 kap 2 § och 5 kap 4 § kommunallagen. Redovisningen ska lämnas i den omfattning som närmare kan anges i nämndernas reglemente och i enlighet med anvisningar från stadsledningskontoret. Verksamhetsberättelsen ska i övrigt innehålla en beskrivning av hur fullmäktiges beslut om nämndens verksamhet efterlevts och hur nämnden bedrivit verksamheten.

Kompletterande anvisningar för verksamhetsberättelsen utfärdas av stadsledningskontoret.

Berättelsen ska, enligt fastställd tidsplan, överlämnas till revisorerna för beredning av frågan om ansvarsfrihet för nämnden.

Nämndens verksamhetsberättelse och revisionsberättelse lämnas till kommunfullmäktige. Kommunfullmäktige beslutar om ansvarsfrihet ska beviljas för nämnden.

Stadens huvudbokslut och årsredovisning

6 §

Stadens huvudbokslut är en sammanställning av de nämndvisa boksluten. Kommunstyrelsen ansvarar för att huvudbokslutet upprättas och redovisas i stadens årsredovisning.

Årsredovisningen upprättas i enlighet med den kommunala redovisningslagen och med iakttagande av god redovisningssed. Årsredovisningen ska i enlighet med den kommunala redovisningslagen innehålla sammanställda räkenskaper som, utöver staden, även omfattar övriga juridiska personer där staden har ett röstetal på minst 20 procent. Upplysning ska lämnas om flöden mellan de olika ingående juridiska personerna.

I årsredovisningen ska redovisas stadens åtaganden gentemot andra samägda företag där stadens röstandelar understiger 20 procent. Även av staden använda entreprenader och verksamhetsstiftelser ska redovisas.

Årsredovisningen ska överlämnas till revisorerna för beredning av frågan om ansvarsfrihet före kommunfullmäktiges behandling av den.

Årsredovisningen ska överlämnas till kommunfullmäktige och revisorerna snarast möjligt och senast den 15 april året efter det år som redovisningen avser.

Delårsrapport

7 §

Kommunstyrelsen ansvarar för att en delårsrapport årligen sammanställs. Delårsrapporten ska omfatta en period av minst hälften och högst två tredjedelar av räkenskapsåret. Delårsrapporten ska upprättas i enlighet med god redovisningssed. Underlag för delårsrapporten ska lämnas av nämnderna enligt anvisningar från stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret utfärdar kompletterande anvisningar för delårsrapporter.

Anläggningstillgångar

8 §

Med en investering avses all anläggningsverksamhet, inklusive om- och tillbyggnad, samt anskaffning av utrustning till ett värde av ett prisbasbelopp eller därutöver med en nyttjandeperiod på tre år eller mer.

9 §

Varje nämnd ansvarar för att det fortlöpande förs ett register över nämndens anläggningstillgångar.

10 §

Anläggningstillgångar ska årligen belastas med kapitalkostnader. Räntesatsen för interna ränteersättningar fastställs årligen i samband med budget.

11 §

Vid försäljning och köp av anläggningstillgångar gäller, som huvudregel, att transaktionen bokförs till dagen för tillträdet.

När planer finns på försäljning av kommunal verksamhet, ska redovisningen för verksamheten, som avses avyttras, ordnas så att samtliga kostnader och intäkter kan särredovisas.

Vid försäljning av anläggningstillgångar i mark och fastigheter redovisas realisationsvinsten alternativt realisationsförlusten under kommunstyrelsens finansförvaltning.

Den nämnd som förvaltar tillgången redovisar en försäljningsinkomst som motsvarar det bokförda värdet på den försålda tillgången. Nämnden ersätts av kommunstyrelsen för verifierade externa försäljningskostnader. Samma bestämmelser gäller exploateringsfastigheter.

Vid försäljning av goodwill-värde redovisas realisationsvinsten, alternativt realisationsförlusten, under kommunstyrelsens finansförvaltning.

Stadsledningskontoret utfärdar tillämpningsanvisningar för redovisning av investeringar, nedskrivning och återföring av nedskrivning, praktisk investeringsredovisning och investeringsinkomster.

Dokumentation av ekonomisystem, kontoplan med mera

12 §

Kommunstyrelsen ansvarar för att det årligen upprättas en beskrivning över tillämpade förvaltningsgemensamma delar av ekonomisystemet i enlighet med den kommunala redovisningslagen (gemensam ekonomimodell).

Nämnden ansvarar för att det årligen upprättas en beskrivning över förvaltningsspecifika delar av ekonomisystemet.

Kommunstyrelsen utfärdar årligen Centrala krav för kodplan (omfattande kontoplan, verksamhetskoder, motparter och projektrelationer).

Riktlinjer för resultatutjämningsreserv

Nedan följer Stockholms stads lokala riktlinjer för tillämpning av kommunallagen 11 kap 14 § regler om resultatutjämningsreserver (RUR) för att utjämna intäkter över en konjunkturcykel med lydelsen "Reservering får göras med högst ett belopp som motsvarar det lägsta av antingen den del av årets resultat eller den del av årets resultat efter balanskravsjusteringar enligt 11 kap 10 § lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning som överstiger

- 1. en procent av summan av skatteintäkter samt generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning, eller*
- 2. två procent av summan av skatteintäkter samt generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning, om kommunen eller regionen har ett negativt eget kapital, inklusive ansvarsförbindelsen för pensionsförpliktelser."*

Kommunfullmäktige kan besluta om reservering eller disposition ur en resultatutjämningsreserv om besluten är i överensstämmelse med lagar och nedanstående lokala riktlinjer.

13 §

En reservering till RUR kan göras om följande villkor är uppfyllda utöver lagkraven:

- Vid reservering till RUR ska undantas, utöver lagkravet, den del av resultatet som uppstått till följd av utdelning enligt allbolagslagen.
- Stadens soliditet exklusive RUR, exklusive gjorda inteckningar, inklusive ansvarsförbindelsen för pensionsförpliktelser uppgår till lägst 25 procent.
- RUR efter reservering får inte överstiga femtio procent av summan av skatteintäkter och generella statsbidrag.

14 §

En disposition ur RUR kan göras om följande villkor är uppfyllda:

- Om tecken på en konjunkturedgång med åtföljande vikande skatteunderlag finns i form av att:
 - prognosen¹ för den procentuella förändringen av rikets skatteunderlag eller förändringen av utfallet för riket understiger den genomsnittliga procentuella förändringen de senaste tio åren², *eller*
 - den procentuella förändringen av Stockholms stads skatteunderlag understiger den genomsnittliga förändringen för Stockholms stad de senaste tio åren³
- Och balanskravet är negativt

¹ Vid budgeteringstillfället används samma prognos som används i slutversion av budget, vanligtvis SKL:s prognos. Avseende utfall används SCB:s siffror.

² Genomsnittlig procentuell förändring beräknas genom att rikets skatteunderlag eller prognos över skatteunderlag summeras och divideras med tio. Detta genomsnittliga skatteunderlag sätts i relation till motsvarande genomsnittligt skatteunderlag med ett års förskjutning bakåt i tiden.

³ Beräkning enligt not 2 avseende stadens skatteunderlag. Prognos gäller enligt not 1.

- Och ingen skattesänkning genomförts aktuellt år

15 §

Om skattesänkning har genomförts ett år och bokslutet visar ett negativt balanskravsresultat och kriterierna i övrigt för disposition ur RUR är uppfyllda ska en beräkning göras av balanskravsresultatet om skattesänkningen inte genomförts. Är även detta balanskravsresultat negativt får disposition ur RUR göras, men maximalt med det belopp som det konstruerade balanskravsresultatet visar.

16 §

Om beslut om disposition ur RUR har fattats vid budgeteringstillfället på grundval av att reglerna för disposition är uppfyllda vid budgeteringstillfället gäller följande vid bedömningen vid beslutstillfället:

- Grunderna för om kriterierna är uppfyllda eller inte ska göras med samma mättdpunkt som vid budgeteringstillfället med undantag av balanskravsresultatet. Avseende balanskravsresultatet ska detta vara negativt vid bokslutstillfället.

17 §

Disposition ur RUR får utgöra högst 50 procent av reserven per räkenskapsår.

18 §

Kommunfullmäktige kan fatta beslut om reservering och disposition till en RUR i samband med budget, tertialrapport och bokslut. Det slutliga beslutet tas alltid i samband med bokslut.

19 §

Om avsatt RUR medför att vid mätning i samband med bokslut kravet på en soliditet på minst 25 procent exklusive RUR, exklusive gjorda inteckningar, inklusive ansvarsförbindelsen för pensionsförpliktelser inte uppfylls, ska en överföring från RUR till övrigt kapital göras.

3 kap PENNINGHANTERING och VÄRDEHANDLINGAR

Stadsledningskontoret utfärdar anvisningar för tillämpningen av regler för penninghantering och värdehandlingar samt för finansiella redovisningsprinciper.

Uppbörd och inkomstkontroll**1 §**

Varje nämnd ansvarar inom sitt verksamhetsområde för uppbörd, kontroll och redovisning av stadens pengar.

Nämnden ansvarar för att inbetalda pengar omedelbart sätts in på anvisat bank- eller plusgirokonto och i övrigt använder sig av anvisade förmedlingstjänster för betalningsströmmar.

Vad som stadgats ovan gäller även för pengar som staden får och har hand om för annans räkning.

Stadsledningskontoret utfärdar tillämpningsanvisningar för egna medel.

Fakturering, krav och inkasso**2 §**

Varje nämnd ansvarar för sin fakturering och krav- och inkassoverksamhet.

1. Fakturering

Fakturor ska snarast möjligt utfärdas och föras upp i kundreskontran.

2. Krav och inkasso

- a) En fordran anses som osäker om kunden inte betalat den då betalningstiden enligt inkassokravet löpt ut. En osäker fordran ska bokföras som en befarad kundförlust.
- b) En osäker fordran ska skrivas ned i bokföringen då alla inkassoåtgärder vidtagits och senast efter ett år och absolut senast efter två år. En fordran som uppenbarligen inte kommer att kunna drivas in kan skrivas av direkt utan att först bokföras som osäker. Om åtgärder avseende en fordran är vidtagna i stadens ekonomisystem skrivs fordran ned först när åtgärderna är avslutade (till exempel pågående avbetalningsplan). Nämnd eller delegat beslutar om nedskrivning av fordran. Nedskrivning av fordran ska bokföras som en konstaterad kundförlust.
- c) Indrivning av en fordran får avbrytas om ytterligare indrivningsförsök är utsiktslösa eller inte är försvarliga med hänsyn till kostnaderna och inte krävs ur allmän synpunkt.

3. Överlåtande av krav och inkassoverksamhet

Stadens nämnder ska anlita det inkassoföretag som staden centralupphandlat för kravverksamhet. Ett sådant uppdrag får inte innefatta överlåtelse av fordringar.

Inkassoföretaget utför enbart de nödvändiga krav- och inkassoåtgärderna, medan respektive nämnd behåller beslutanderätten i alla ärenden.

Stadsledningskontoret utfärdar tillämpningsanvisningar för fakturering, krav och inkasso.

Leasing

3 §

Nämnd eller bolag får ingå avtal om operationell leasing av utrustning i de fall avtalet innebär en lägre kostnad för staden, sett över utrustningens hela nyttjandeperiod, än om utrustningen anskaffats genom köp. Hyra/leasing kan vara en ofördelaktig finansieringsform jämfört med andra tillgängliga finansieringsformer. Kostnaderna för hyra/leasing ska därför jämföras med kostnaderna för köp.

Nämnd eller bolag får ingå avtal om finansiell leasing avseende fordon, med en totalvikt under 3,5 ton med undantag för lätta lastbilar med separat flak, om rätt till momsavlyft finns. Gällande momsregler gör att finansiell leasing är ekonomiskt mer fördelaktigt än köp under förutsättning att rätt till momsavlyft finns.

Om det samlade värdet av framtida betalningsförpliktelser inte kan anses ringa i förhållande till nämndens balansomslutning, eller om dessa betalningsförpliktelser överskrider av ekonomiutskottet fastställd beloppsgräns ska de underställas kommunstyrelsen.

Alla avtal om hyra eller hyrköp (leasing) i syfte att endast finna en alternativ finansieringsform ska underställas kommunstyrelsen. Finansiell leasing med ovanstående undantag avseende fordonsköp är att betrakta som en ren finansieringsform och ska därmed underställas kommunstyrelsen.

Vad som sägs ovan gäller även avtal med annan rubricering, men med verklig innebörd av hyra, hyrköp eller leasing.

Stadsledningskontoret utfärdar tillämpningsanvisningar för redovisning av leasingavtal.

Kontroll och attest

4 §

Omfattning och definition

Paragrafen gäller för stadens samtliga ekonomiska händelser, inklusive interna transaktioner samt medel som staden ålagts eller åtagit sig att förvalta eller förmedla. Med ekonomiska transaktioner avses bokföringsposter i stadens samtliga bokföringssystem som omfattas av lagen om kommunal redovisning.

Attest innebär att intyga att kontroll utförts utan anmärkning. Kontroll utförs av attestant.

Syfte

Syftet med reglerna för kontroll av ekonomiska händelser är att säkerställa att transaktioner som bokförs är korrekta avseende:

<i>Prestation</i>	Att varan eller tjänsten har levererats till eller från staden, och/eller att transaktionen i övrigt stämmer med avtalade villkor.
<i>Bokföringsunderlag</i>	Att verifikationen uppfyller kraven i den kommunala redovisningslagen och god redovisningssed.
<i>Betalningsvillkor</i>	Att betalning sker vid rätt tidpunkt.
<i>Bokföringstidpunkt</i>	Att bokföring sker vid rätt tidpunkt och i rätt redovisningsperiod.
<i>Kontering</i>	Att transaktionen är rätt konterad.
<i>Beslut</i>	Att transaktionen överensstämmer med beslut av behörig beslutsfattare.

Kommentar: För stadens gällande betalningsvillkor se stadsledningskontorets anvisningar till ”Regler för ekonomisk förvaltning” kapitel 3.

Ansvar

Kommunstyrelsen ansvarar för utfärdandet av för staden gemensamma anvisningar till denna paragraf. Kommunstyrelsen ansvarar också för övergripande uppföljning av dessa anvisningar.

Stadens nämnder ansvarar för att fastställa regler och anvisningar för kontroll och attest. Nämnderna kan till regler för kontroll och attest enligt § 4 och 5 besluta om kompletteringar för sitt verksamhetsområde.

Varje nämnd utser attestanter samt ersättare för dessa. Kontrollansvar knyts till person eller befattning och kopplas till kodplan med angivande av eventuella begränsningar. Varje nämnd svarar för att det upprätthålls aktuella förteckningar över utsedda attestanter.

Förvaltningschefen ansvarar för att vid behov aktualisera beslut om attestanter. Förvaltningschefen ansvarar inom nämndens verksamhetsområde för att handläggarna är informerade om reglerna och anvisningarnas innebörd. Nämnden kan genom beslut om delegation ge ansvaret till fler befattningshavare än förvaltningschefen. En sådan delegation ska omfatta högst fem befattningshavare. Detta ska framgå av nämndens delegationsordning.

Attestanternas ansvar är att tillämpa fastställda anvisningar samt när brister upptäcks rapportera dessa till närmast överordnad chef, annan överordnad eller till ansvarig för intern kontroll. Det åligger förvaltningschefen eller annan delegat att ansvara för att samtliga attestanter är informerade om rapporteringsvägar vid brister.

Kontroller

Följande kontrollmoment, som attesteras, finns i staden. Kontrollerna ska i tillämpliga fall utföras.

<i>Prestation</i>	Vara eller tjänst har mottagits eller levererats.
<i>Kvalitet</i>	Mottagen eller levererad tjänst håller avtalad kvalitet.
<i>Pris</i>	Pris överensstämmer med avtal, taxa, bidragsregler eller beställning.
<i>Villkor</i>	Betalningsvillkor med mera är uppfyllda.
<i>Beslut</i>	Behöriga beslut finns.
<i>Behörighet</i>	Nödvändiga kontroller (attester) har skett av behöriga personer.
<i>Kontering</i>	Konteringen är korrekt.
<i>Formalia</i>	Verifikationen uppfyller krav enligt lagstiftningen.

Kontrollernas utformning

Kontrollåtgärderna ska utformas så att den interna kontrollen inom respektive nämnd är tillräcklig och att kontrollkostnaden står i rimlig proportion till riskerna. Vid utformningen av kontrollåtgärderna ska följande krav beaktas:

<i>Ansvarsfördelning</i>	Ansvarsfördelningen ska vara tydlig. Ingen person ska ensam hantera en transaktion från början till slut.
<i>Kompetens</i>	Den som har rollen att utföra en kontrollåtgärd ska ha kompetens för uppgiften.
<i>Integritet</i>	Den som utför kontroll av en annans persons transaktioner ska ha en självständig ställning gentemot den kontrollerade.
<i>Jäv</i>	Den som utför kontrollen får inte kontrollera in- och utbetalningar till sig själv eller närstående. Detsamma gäller utgifter av personlig karaktär. Detta innefattar också bolag och föreningar där den kontrollansvarige eller närstående har ägarintressen eller ingår i ledningen.
<i>Dokumentation</i>	Vidtagna kontrollåtgärder (attester) ska dokumenteras på ändamålsenligt sätt.
<i>Kontrollordning</i>	De olika kontrollmomenten ska utföras i en logisk ordning så att effekten av en tidigare kontrollåtgärd inte förtas av en senare kontrollåtgärd.

Vid automatisk attest ska uppsatt regelverk vara attesterat av behörig attestant.

Genomförda kontroller

Obligatoriska manuella kontroller som utförts med godkänt resultat ska dokumenteras genom attest. Attest dokumenteras i enlighet med anvisningarna. Maskinellt utförda kontroller ska framgå av systemdokumentation och behandlingshistorik. Om attestanten inte kan godkänna en ekonomisk transaktion, ska den som beslutat om transaktionen underrättas. Kan inte rättelse uppnås ska underrättelse ske enligt fastställd rutin.

Stadsledningskontoret utfärdar tillämpningsanvisningar för kontroll, attest samt begäran om utbetalningar av pengar.

Begäran om utbetalning av pengar

5 §

Varje nämnd ska utse person med befogenhet att på nämndens vägnar beordra utbetalning av pengar. Nämnden ska ge denna befogenhet till förvaltningschefen samt till förvaltningschefen för serviceförvaltningen.

Förvaltningschefen ska utse ett lämpligt antal ställföreträdare med befogenhet att begära utbetalning av pengar. Rätten att begära utbetalning av pengar ska ges till namngivna personer. Person med rätt att begära utbetalning av pengar ska innan sådan begäran säkerställa att nödvändiga kontroller har skett av behöriga personer (behörighetskontroll).

Stadsledningskontoret utfärdar tillämpningsanvisningar för kontroll, attest samt begäran om utbetalningar av pengar.

Fullmakter till stadens bankkonton

6§

Respektive nämnd ansvarar för att fullmakter och behörigheter avseende stadens bankkonton till personal inom staden är korrekt utfärdade genom signering enligt delegationsordning. Fullmakten undertecknas därefter av kommunstyrelsens delegat. Det åligger respektive nämnd att kontinuerligt meddela borttagande av fullmakter/behörigheter till stadsledningskontoret.

Förskottskassa med mera

7 §

Kommunstyrelsen beslutar på nämndens begäran om limit för förskottskassa.

Nämnden ansvarar för att förvaltningschefen utser person med ansvar för förskottskassan. Förvaltningschefen ska se till att utnyttjandet av förskottskassan redovisas och kontrolleras enligt gällande regler och anvisningar.

Förvaltningschefen kan fördela förskottskassan på flera underförskottskassor. Summan av underförskottskassorna får inte överstiga förskottskassans limit. Underförskottskassorna ska redovisas, kontrolleras och inventeras enligt gällande regler och anvisningar.

Stadsledningskontoret utfärdar tillämpningsanvisningar för förskottskassor.

Betalkort

8 §

Se kommunstyrelsens policy avseende betalkort.

Stadsledningskontoret utfärdar tillämpningsanvisningar för betalkort.

Utbetalning

9 §

Kommunstyrelsen svarar för alla utbetalningar om kommunstyrelsen inte medgett undantag. Stadsledningskontoret verkställer stadens utbetalningar.

Likviditetshantering

10 §

Kommunstyrelsen ansvarar för stadens likviditetshantering, upplåning och skuldförvaltning, utlåning samt tecknande av stadens borgen i enlighet med vad som föreskrivits i instruktionen för stadsledningskontoret och i Stockholms stads finansiella policy samt i andra beslut av kommunfullmäktige.

Nämnden ska på anmodan av kommunstyrelsen upprätta en likviditetsprognos.

Förvaring av värdehandlingar

11 §

Nämnden svarar för att värdehandlingar förtecknas och förvaras tillfredsställande. Nämnden kan anlita stadsledningskontoret för förvaring av värdehandlingar, som nämnd innehar för stadens räkning.

4 kap UPPHANDLING OCH INKÖP

Stadsledningskontoret utfärdar anvisningar för tillämpningen av reglerna i detta kapitel.

Övergripande

1 §

Stadens nämnder och bolagsstyrelser ska tillämpa Lag (2016:1145) om offentlig upphandling samt övrig upphandlingslagstiftning som kompletterar eller ersätter denna lag.

Stadens nämnder och bolagsstyrelser ska tillämpa kommunfullmäktiges program för upphandling och inköp med tillhörande anvisningar.

Organisering av upphandlingsverksamheten

2 §

Som upphandling räknas en transaktion som innebär ömsesidiga ekonomiska förpliktelser för de inblandade parterna. Som ekonomisk förpliktelse räknas motprestation såsom ekonomisk ersättning, arbetsinsats eller upplåtelse av någon annan slags nytthet. Exempel på upphandling är köp av en vara, tjänst, verksamhet eller entreprenad. Även hyra och leasing av varor faller under begreppet upphandling.

Upphandlingar i staden kan ske lokalt för den egna nämnden, gemensamt mellan flera nämnder eller via centrala upphandlingar som gäller alla nämnder.

Central upphandling

Upphandling där samtliga nämnders ansvar för upphandling överförs till en nämnd som i enlighet med beslut i kommunfullmäktige genomför upphandling för hela stadens behov. Deltagande i central upphandling är tvingande för stadens nämnder såvida kommunfullmäktige inte beslutat om undantag för viss nämnd. Stadens bolagsstyrelser deltar genom fullmakt till den upphandlande nämnden, så som vid gemensam upphandling.

Gemensam upphandling

Upphandling som genom samverkan mellan två eller flera nämnder genomförs för att lösa behov inom samtliga deltagande nämnders ansvarsområde. Deltagande i sådan upphandling är frivillig och beslutas av respektive nämnd eller tjänsteman inom nämnden som med stöd av delegation äger rätt att fatta sådant beslut.

Lokal upphandling

Upphandling som utförs av en upphandlande myndighet för att lösa behovet av en viss vara eller tjänst inom nämnden.

Upphandlande myndighets ansvar för behovstäckning och avtalsförsörjning

3 §

Varje nämnd och bolagsstyrelse utgör en upphandlande myndighet. Den upphandlande myndigheten ansvarar för planering av behovstäckning, avtalsförsörjning och uppföljning av ingångna avtal.

Varje upphandlande myndighet ska bedriva ett aktivt och strategiskt arbete för att, utifrån kommunfullmäktiges mål, uppnå en ändamålsenlig inköpsverksamhet.

Varje upphandlande myndighet svarar för att inköp sker i enlighet med de avtal som har ingåtts och som den upphandlande myndigheten är bunden av.

Varje upphandlande myndighet ska ha funktioner och roller för upphandlings- och inköpsprocessen samt efterlevnad av lagstiftning och regler samt samordning av frågorna.

Varje upphandlande myndighet ska använda det upphandlingssystem som kommunstyrelsen tillhandahåller för elektronisk upphandling.

Avtalsuppföljning

4 §

Genom aktiv förvaltning och uppföljning av ingångna avtal ska den upphandlande myndigheten säkerställa att ingångna avtal efterlevs och att varor och tjänster levereras med efterfrågad kvalitet och till rätt pris. Den nämnd eller bolagsstyrelse som ansvarar för ett avtal ska säkerställa att aktiv avtalsförvaltning planeras och genomförs. I aktiv avtalsförvaltning ingår bland annat att följa upp att leverantören fullgör avtal samt hur samverkan med leverantören utvecklas. I avtalsuppföljning ingår också att följa upp och vidta åtgärder för att upprätthålla avtalstrohet.

Alla nämnder ska använda det avtalssystem som kommunstyrelsen tillhandahåller och registrera lokala och gemensamma avtal. Centrala avtal registreras av den nämnd som genomför upphandlingen.

Direktupphandling

5 §

Direktupphandling definieras i upphandlingslagarna och får endast användas under de omständigheter som föreskrivs där. Varje upphandlande myndighet ska besluta om riktlinjer för användningen av direktupphandling inom sin organisation. Stadsledningskontoret utfärdar anvisningar för miniminivåer avseende innehåll och omfattning av riktlinjerna.

Direktupphandling får normalt inte förekomma inom områden där ramavtal finns.

Dokumentation

6 §

Information om alla beställningar som görs genom avrop eller upphandling ska dokumenteras. Kraven på dokumentation styrs dels av lag, dels av stadens behov av att kunna analysera och förklara sitt agerande i upphandlingsärenden.

Grundregeln är att alla beslut om genomförande av upphandling, direktupphandling eller avrop ska dokumenteras på ett sådant sätt att det framgår vem som fattat beslutet, i vilket syfte samt det ungefärliga värdet av den gjorda beställningen. Utöver detta ska dokumentation upprättas i enlighet med vad reglerna för respektive upphandlingsförfarande kräver.

Systemstöd för inköp

7 §

Alla nämnder ansvarar för att tillämpa det systemstöd som kommunstyrelsen tillhandahåller för inköpsprocessen.

5 kap DONATIONSMEDEL

Mottagande av donation

1 §

Mottagande av donation ska underställas kommunfullmäktige för prövning då det är fråga om ett stiftelseförordnande. Även gåva ska underställas kommunfullmäktige när gåvans värde överstiger 500 000 kr. I övriga fall beslutar respektive nämnd.

Placering av fondtillgång

2 §

Tillgångar tillhörande stadens anknutna stiftelser ska placeras i enlighet med av kommunstyrelsen beslutade placeringsföreskrifter.

Förvaltning av fondtillgång

3 §

Förvaltas fond eller stiftelse av nämnd ska denna anlita kommunstyrelsen för hand-havande av fondens eller stiftelsens tillgångar i den mån stiftelseförordnandet inte föreskriver annat.

Stadsledningskontoret utfärdar tillämpningsanvisningar för donationer och gåvor.

6 kap INTERN KONTROLL

Nämnderna ska enligt kommunallagen 6 kap. 6 § var och en inom sitt område se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt samt de föreskrifter som gäller för verksamheten.

Nämnderna ska också se till att den interna kontrollen är tillräcklig samt att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt. Detsamma gäller när skötseln av en kommunal angelägenhet med stöd av kommunallagen 10 kap. 1 § har lämnats över till någon annan.

Revisorernas uppgift är enligt kommunallagen 12 kap. 1 § att pröva om bland annat den kontroll som görs inom nämnderna är tillräcklig.

Stadsledningskontoret utfärdar tillämpningsanvisningar som förtydligar reglerna i detta kapitel om nämndernas arbete med intern kontroll. I tillämpliga delar gäller reglerna i detta kapitel och tillämpningsanvisningarna även bolagsstyrelserna.

Följande regler gäller för internkontrollarbetet:

1 §

Den interna kontrollen inom en nämnd ska bygga på en helhetssyn på den kommunala verksamheten. Detta betyder att den ska omfatta mål och strategier, styrning och uppföljning samt skydd av tillgångar. Inom dessa områden ska det finnas inbyggda uppföljnings- och kontrollsystem som säkrar en effektiv förvaltning och förebygger allvarliga fel eller förluster.

Nämnd ansvarar för att ett system för intern kontroll upprättas inom respektive verksamhetsområde med övergripande riktlinjer, regler och anvisningar i syfte att säkerställa att

- verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt
- lagar, avtal och andra för nämnden gällande regler, föreskrifter och beslut följs
- anskaffningen och användningen av resurser är effektiv och ändamålsenlig
- stadens tillgångar skyddas
- redovisningen och uppföljningen av verksamhet och ekonomi är rättvisande, tillförlitlig och ändamålsenlig samt att
- säkerheten i redovisningsrutiner, administrativa rutiner och it-system är tillfredsställande.

Nämnden ansvarar för att internt kontrollsystem för nämnden upprättas och ska se till att konkreta regler och anvisningar utformas för att upprätthålla en god intern kontroll inom alla verksamhetsområden.

Verksamhetsansvariga chefer på olika nivåer i organisationen ska bidra till utformningen av konkreta regler och anvisningar för en god intern kontroll inom sina verksamhetsområden och ska informera övriga anställda om reglernas och anvisningarnas innebörd.

Samtliga anställda är skyldiga att följa gällande regler och anvisningar för intern kontroll.

2 §

Nämnd ska årligen genomföra en väsentlighets- och riskanalys (VoR) samt utifrån denna fastställa en internkontrollplan för att följa upp att det interna kontrollsystemet fungerar tillfredsställande inom nämndens verksamhetsområden.

Väsentlighets- och riskanalysen genomförs i flera steg. Nämnden ska identifiera de viktigaste processerna/arbetssätten för att uppnå kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdena. Utifrån arbetssätten ska oönskade händelser identifieras. Dessa ska värderas (1-5) utifrån hur allvarliga konsekvenserna blir om händelsen inträffar samt hur sannolikt det är att händelsen inträffar. Utifrån riskvärdet beslutas om den oönskade händelsen/risken ska hanteras i internkontrollplanen. I internkontrollplanen planerar nämnden hur de löpande kontrollerna/arbetssätten ska följas upp i syfte att verifiera att mål uppnås samt att riktlinjer (styrdokument) och fastlagda kontroller upprätthålls/genomförs.

Internkontrollplanen fastställs i samband med verksamhetsplanen och följs upp i samband med verksamhetsberättelsen.

Förvaltningschef ska se till att en väsentlighets- och riskanalys genomförs och dokumenteras och med denna som underlag upprätta förslag till internkontrollplan för nämnden.

3 §

Nämnd ska försäkra sig om att internkontrollplanen genomförs och vid behov vidta åtgärder som säkerställer att den interna kontrollen är tillräcklig.

Förvaltningschef ska rapportera till nämnden om hur internkontrollplanen genomförs, hur den interna kontrollen fungerar samt föreslå nämnden nödvändiga åtgärder för att säkerställa att den interna kontrollen är tillräcklig. Detta ska ske minst en gång per år i samband med verksamhetsberättelsen.

Brister i den interna kontrollen ska omedelbart rapporteras till närmast överordnad.

Vid misstanke om brott av förmögenhetsrättslig karaktär ska nämnden utan oskäligt dröjsmål vidta åtgärder. Förvaltningschef ska omgående informera nämnden och revisionskontoret om det hos förvaltningen uppdagas förhållanden som medför misstanke om att sådant brott föreligger. Förvaltningschef ska också se till att nämnden och revisionskontoret informeras om de åtgärder som vidtas.

7 kap LOKALER

1 §

Nämnder och bolagsstyrelser ska i första hand hyra lokaler av staden eller stadens egna fastighetsbolag givet att det är ekonomiskt fördelaktigt ur ett kommunkoncernperspektiv.

2 §

Beslut om inhyrningar av lokaler och lägenheter kan medföra bindning av stora kostnader under lång tid för staden. Vid högre hyresnivåer, större investeringar och/eller långa hyres-tider, ska inhyrningar godkännas av kommunstyrelsens ekonomiutskott, KSEKU. Detta gäller även om en fastighetsförvaltande nämnd är hyresvärd.

Bilaga 8:20

För att minska detaljstyrningen och fokusera på större ärenden gäller, var för sig eller tillsammans, följande för vilka inhyrningar eller hyrespåverkande förändringar som i samband med genomförandebeslut ska godkännas av kommunstyrelsens ekonomiutskott, KSEKU:

(Belopp med fet stil gäller kostnadsbaserade inhyrningar/förändringar från stadens fastighetsförvaltande nämnder eller inom samverkansavtal med stadens bolag. Belopp inom parentes gäller övriga inhyrningar/förändringar.)

- Om den sammanlagda hyran under kontraktstiden (hyrestiden) överstiger **15** (10) mnkr, räknat i hyresnivå år 1. Om hyrestiden är tills vidare, kortare än tre år, eller längre än fem år, sker beräkningen motsvarande en tid om fem år.
- Om den hyresgenererande investeringsutgiften vid ny- och tillbyggnad överstiger **30** (20) mnkr, samma gäller förvärv av bostadsrätter,.
- Om kontraktstiden (hyrestiden) är 10 år eller längre och hyresvärden inte är en fastighetsförvaltande nämnd som erbjuder ett kostnadsbaserat hyresförhållande eller inhyrningen inte sker inom ett samverkansavtal med ett av stadens bolag.
- Om avstående från besittningsskydd tecknas avseende befintliga hyresavtal.
- Definierade projekt som i samband genomförandeskedet klarar sådana villkor som godkänts av KSEKU i ett tidigare inriktningsärende behöver inte i samband med genomförandebeslut prövas av KSEKU igen. En sådan möjlighet ska särskilt beslutas i samband med inriktningsbeslutet och i vilket det även ska framgå att det är ett avsteg från reguljär hantering samt specificeras vilka förutsättningar och villkor som ska vara uppfylla. En redovisning i form av anmälan till KSEKU ska göras i efterhand.

Vid mycket stora inhyrningar är det väsentligt att beslutsprocessen ger möjlighet till samordning och prioritering i ett tidigt skede. Nämnderna ska förbereda sådana inhyrningar via ett inriktningsärende som ska anmälas och godkännas av kommunstyrelsens ekonomiutskott.

Detta gäller:

- Om den sammanlagda hyran under kontraktstiden (hyrestiden) beräknas överstiga **75** (50) mnkr räknat i hyresnivå år 1. Om hyrestiden är tills vidare, kortare än tre år, eller längre än fem år, sker beräkningen motsvarande en tid om fem år.
- Om den hyresgenererande investeringsutgiften vid ny- och tillbyggnad överstiger **150** (100) mnkr
- Om nämnden vill pröva möjligheten att i samband med inriktningsbeslut förbereda så att inhyrningen inte behöver prövas av KSEKU för genomförande.

Vad som sagts ovan om inhyrningar gäller även om-, ny- och tillbyggnader med motsvarande hyreskostnadsökningar. Om investeringsutgifterna för investerande nämnd bedöms ligga i intervallet 50 mnkr till 300 mnkr ska samråd hållas med stadsledningskontoret även om investeringen. I detta fall sker ett samråd som behandlar såväl hyresfrågan som investeringen. Såväl investerande nämnd som inhyrande nämnd aktualiserar att samråd ska hållas.

Om investeringsutgifterna för investerande nämnd bedöms överstiga 300 mnkr hemställs inriktningsärendet i sin helhet till kommunfullmäktige.

Vad som sagts om inhyrningar/förändringar ovan gäller inte för *anläggningar* som bollplaner, läktare med mera som ingår i idrottsnämndens långsiktiga prioriteringar och återfinns i nämndens verksamhetsplan.

För fastighetsnämndens investeringar i lokaler överstigande 300 mnkr ska ett utredningsbeslut godkännas av kommunstyrelsens ekonomiutskott (se 1 kap. Budget och uppföljning,

7b§ Investeringar). Fastighetsnämnden och beställande (initierande hyresgäst) nämnd(er) ska lämna ett gemensamt beslutsunderlag till ekonomiutskottet.

3 §

Beslut om avveckling/omstrukturering av lokaler fattas av ansvarig nämnd. Utbudet av boståndsbedömda boenden är en gemensam resurs för hela staden. För att säkerställa den centrala samordningen i samband med avveckling/omstrukturering av dessa boenden ska kommunstyrelsens ekonomiutskott, efter begäran av respektive nämnd, godkänna större avvecklingar/omstruktureringar av särskilda boenden för äldre och bostäder med särskild service.

4 §

För att få en effektiv hantering av lokalärenden som ska godkännas av kommunstyrelsens ekonomiutskott ska avstämning ske med kommunstyrelsen, genom stadsledningskontoret, innan beslut fattas i egen nämnd. Genomförd avstämning ska redovisas i underlaget och är en förutsättning för vidare beredning av ärendet.

5 §

I stadens samverkansavtal med SISAB regleras hur kapitalkostnaderna årligen ska bestämmas. Räntan ska beräknas utifrån stadens internränta plus påslag. Påslaget beräknas som den marginal inklusive omkostnadsersättning som gäller för SISAB i oktober året innan aktuellt år. Samtliga räntekostnader mellan staden och stadens samtliga bolag, rörande hyrestillägg för lokalanpassningar, ska beräknas till stadens internränta plus påslag motsvarande SISAB:s marginal inklusive omkostnadsersättning i oktober året innan aktuellt år. Mellan staden och fastighetsförvaltande nämnder utgår endast internränta för hyrestillägg för lokalanpassningar.

6 §

Stadsledningskontoret utfärdar tillämpningsanvisningar för lokalfrågor.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Bilaga 8 Regler för ekonomisk förvaltning godkänns

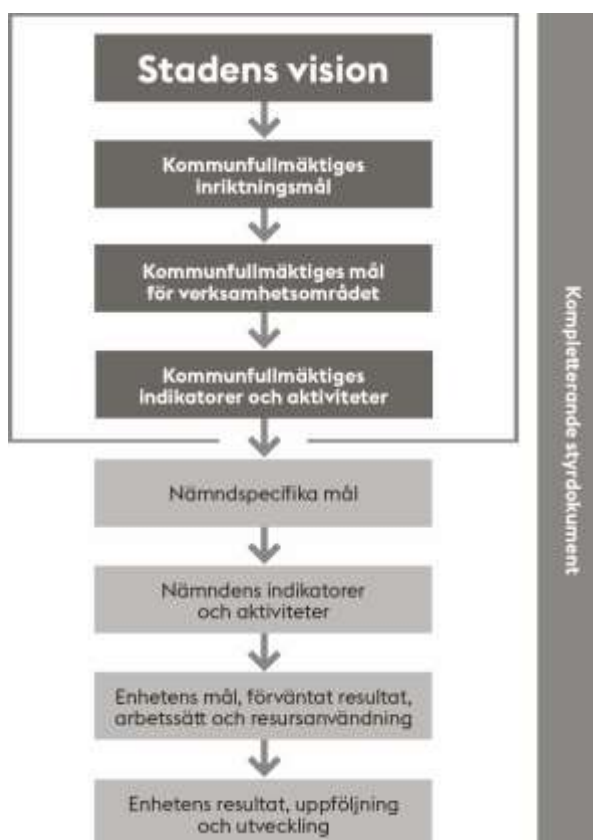
Stadens system för integrerad styrning och uppföljning

Kommunfullmäktige fattar beslut om en gemensam långsiktig vision för hur staden ska utvecklas. I visionen redovisas stadens långsiktiga mål, vilka utmaningar staden står inför samt strategier för en långsiktig och hållbar utveckling.

Kommunfullmäktige fastställer årligen budget för staden. Budgeten är överordnad och styrande för stadens alla verksamheter. Övriga, av kommunfullmäktige beslutade, styrdokument är underordnad budgeten. Utifrån de mål som kommunfullmäktige fastställer i budgeten finns kompletterande styrdokument inom olika områden. I stadens budget fastställer kommunfullmäktige inriktningsmål, mål för verksamhetsområdet, indikatorer som mäter måloppfyllelsen samt aktiviteter som ska bidra till att målen uppfylls. Kommunfullmäktige har beslutat att alla nämnder och bolag ska integrera ett jämställdhetsperspektiv där det är relevant.

Stadens system för integrerad styrning och uppföljning av verksamhet och ekonomi, ILS, se bild nedan, omfattar hela concernen Stockholms stad. Det innebär att ILS gäller för såväl nämndernas som bolagsstyrelsernas verksamheter. ILS-webb är det huvudsakliga verktyget för att styra mot och följa upp kommunfullmäktiges mål, indikatorer och aktiviteter. En viktig del i stadens styrning är dialog och delaktighet inom organisationen. Dialogen och delaktigheten ska präglas av tillit och ett förtroendefullt förhållningssätt.

Stadens styrning enligt ILS

Styrning och uppföljning på kommunfullmäktigenivå

Stadens vision

Stadens vision är det dokument som samlat redovisar stadens långsiktiga mål, vilka utmaningar staden står inför och strategier för en långsiktigt hållbar utveckling. Tidsperspektivet är långsiktigt.

Budget

Budgeten är det övergripande och överordnande styrdokumentet för stadens nämnder och bolagsstyrelser. I den läggs följande fast:

- kommunfullmäktiges inriktningsmål
- kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet
- kommunfullmäktiges indikatorer
- kommunfullmäktiges obligatoriska nämndindikatorer
- kommunfullmäktiges aktiviteter

Tidsperspektivet är treårigt med fokus på budgetåret.

Kommunfullmäktiges inriktningsmål

Kommunfullmäktiges inriktningsmål är verksamhetsövergripande och tydliggör vad som är viktigt att nämnder och bolagsstyrelser uppfyller. Tidsperspektivet är en mandatperiod.

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet konkretiserar inriktningsmålen för de olika verksamheter som bedrivs i staden. Arbetet med att uppnå jämställdhet ska integreras inom alla kommunfullmäktiges verksamhetsområdesmål. Tidsperspektivet är flerårigt.

Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer fastställs i budgeten. De mäter hur nämnder och bolagsstyrelser uppfyller KF:s mål. För varje indikator fastställer kommunfullmäktige ett årsmål, som är det målvärde som förväntas uppnås under aktuellt år. Kommunfullmäktiges årsmål för indikatorerna avser det målvärde kommunfullmäktige har för hela staden. Nämnderna och bolagsstyrelserna fastställer nämndens/bolagsstyrelsens årsmål för kommunfullmäktiges indikatorer. Under året kan det ske förändringar av definitioner och årsmål till följd av nya beslut i kommunfullmäktige/kommunstyrelsen.

Kommunfullmäktiges obligatoriska nämnd/bolags indikatorer

Kommunfullmäktige kan besluta om nämnds/bolagsstyrelsens indikatorer som är obligatoriska för respektive nämnd/bolagsstyrelse att följa upp. Dessa redovisas i nämndens/bolagsstyrelsens verksamhetsberättelse som lämnas till kommunfullmäktige. Till varje obligatorisk nämnds/bolagsstyrelsens indikator fastställer nämnden/bolagsstyrelsen ett årsmål.

Kommunfullmäktiges aktiviteter

En aktivitet är en riktad insats under en begränsad tidsperiod under budgetåret. Aktiviteter tas fram för att bidra till måluppfyllelsen, och ska ha start- och slutdatum samt en ansvarig nämnd. Aktiviteterna följs upp i tertiärrapporterna och verksamhetsberättelsen. Aktiviteter är inte ordinarie arbetssätt för att genomföra nämndens eller bolagsstyrelsens uppdrag.

Direktiv till nämnder och bolagsstyrelser

I kommunfullmäktiges budget finns direktiv till nämnder och bolagsstyrelser. Dessa förtydligar prioriterade områden som är gemensamma och där det finns ett särskilt stort behov av utvecklade processer och samverkan mellan flera av stadens nämnder och bolagsstyrelser.

Övrig uppföljning

Nyckeltal

Kommunfullmäktige har beslutat om nyckeltal för stadens verksamheter. Dessa förändras inte över tid om inte synnerliga skäl föreligger. Nyckeltalen redovisas löpande och i samband med stadens årsredovisning.

Kompletterande uppgifter

Stadsledningskontoret begär in kompletterande uppgifter från nämnder och bolagsstyrelser. Uppgifterna används för att fördjupa uppföljningen inom vissa områden.

Kompletterande styrdokument

Inom staden finns det stadsövergripande styrdokument som kompletterar budgeten. Dessa är angelägna för hela staden och beslutas av kommunfullmäktige. De ska förtydliga vad staden behöver göra, vem som ansvarar och hur det ska göras. Nämnderna och bolagen ska beakta de kompletterande styrdokumentet i verksamhetsplanering och uppföljning.

Beslut om framtagande av nya eller revidering av stadsövergripande styrdokument fattas i kommunfullmäktiges budget. Under arbetet med att ta fram/revidera dokumenten ska kontinuerlig avstämning ske med stadsledningskontoret. För att åstadkomma en högre grad av helhetsperspektiv i stadens styrning är ambitionen att styrdokumentet, där så är möjligt, ska samordnas och bli färre. Styrdokument som är angelägna för ett fåtal nämnder kan beslutas i respektive berörd nämnd och bolagsstyrelse.

Uppföljning av kompletterande styrdokument inordnas i kommunfullmäktiges budget eller i nämndens/bolagets verksamhetsplan. Därigenom säkerställs genomförande och uppföljning på adekvat nivå.

För att underlätta en ändamålsenlig styrning och tydliggöra begrepp för styrdokument benämner staden styrdokument huvudsakligen i termer av strategi, program eller riktlinjer. Styrdokument som utarbetas och beslutas är i normalfallet antingen strategi, program eller riktlinjer utifrån de definitioner som beskrivs nedan. Därutöver kan kommunfullmäktige i vissa fall fatta beslut om policys med generella förhållningssätt för samtliga verksamheter inom Stockholms stad. En del styrdokument, till exempel översiktsplan och biblioteksplan, regleras enligt särskild lagstiftning.

Strategi

Stadsövergripande strategier identifierar gemensamma fokusområden för flera nämnder och bolagsstyrelser för att nå kommunfullmäktiges mål. Med strategierna gör staden ett vägval, pekar ut handlingsriktningar och långsiktiga mål, men går inte in på hur staden praktiskt ska agera. Strategin behöver inte säga något om vilka medel eller metoder som ska användas.

Program

Program är måldokument som är långsiktiga och stadsövergripande. Därav följer att de övergripande målen som anges i programmen kan sträcka sig över mandatperioder, men att aktiviteter och indikatorer kan komma att förändras utifrån förändringar av budgetens inriktning. Programmen syftar inte till att slå fast detaljerade åtgärder, men kan

inhålla förslag på aktiviteter och indikatorer samt metoder för hur programmets mål ska nås. Stadens nämnder och bolagsstyrelser ska följa de program som finns inom respektive verksamhetsområde. Kommunfullmäktige kan ange enskilda nämnder och bolagsstyrelser som uppföljningsansvariga för hela eller delar av programmet. I de fall uppföljningen av programmen ska integreras i ILS, ska nämnden eller bolagsstyrelsen fastställa indikatorer och aktiviteter i sina verksamhetsplaner.

Riktlinjer

Riktlinjer anger hur verksamheten ska agera för att nå kommunfullmäktiges mål. Ändringar som inte påverkar själva riktlinjen, exempelvis beskrivande sammanhangstext, länkar, hänvisningar och dylikt som blivit inaktuella kan beslutas av förvaltningschef enligt gällande delegationsordning. Information om händelser som kan påverka en riktlinje kan ges genom ett tillfälligt tillägg till riktlinjen. Exempel på sådana händelser är prejudicerande rättsfall, beslut från nämnd eller andra påverkansfaktorer som tillkommit som kräver förändring av riktlinjerna. Tillägg, som beslutas av ansvarig nämnd, ska innehålla en notering att riktlinjen kan komma att revideras och beslutas av kommunfullmäktige men i väntan på att revideringen verkställts läggs informationen in för kännedom.

Styrning och uppföljning på nämnd- och bolagsstyrelsenivå

Nämndens/bolagsstyrelsens mål

Nämndens och bolagsstyrelsens nämndspecifika mål konkretiserar kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet, och beskriver vilket resultat som ska uppnås under året (förväntat resultat).

Nämndens/bolagsstyrelsens indikatorer

Nämnden och bolagsstyrelsen kan fastställa egna indikatorer för att mäta hur nämnden/bolaget uppfyller sitt mål.

Nämndens/bolagsstyrelsens aktiviteter

Aktiviteter tas fram för att bidra till måluppfyllelsen. Aktiviteterna ska ha start- och slutdatum.

Styrning och uppföljning på enhetsnivå

Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska leda till att verksamheten utvecklas och skapar värde för brukaren (dem som verksamheten är till för). Genom ett systematiskt kvalitetsarbete med tydliga mål, arbetssätt, uppföljning och analys får enheten svar på vad som leder till en effektiv resursanvändning och måluppfyllelse. Därmed kan enheten fatta välgrundade beslut om utveckling av verksamheten.

Mål

Enheten konkretiserar nämndens/bolagsstyrelsens mål genom egna mål i enhetens verksamhetsplan. Målen ska utgå från nämndens mål och ha brukarnas (dem som verksamheten är till för) behov och efterfrågan i fokus. Målen ska vara tydliga, fånga syftet med verksamheten, fokusera på väsentliga kvalitetsaspekter och rymmas inom enhetens ekonomiska ram. Innan de fastställs ska trovärdigheten i målen bedömas av respektive nämnd eller förvaltningsledning. Målen fastställs årligen.

Förväntat resultat

Till varje mål ska enheten beskriva det förväntade resultatet under året. Vad har enheten för målvärde/målbild, och vilket tillstånd/förbättring ska uppnås under året? Förväntat resultat kan exempelvis formuleras som indikatorer eller aktiviteter.

Arbetssätt

Enheterna måste ha tydliga arbetssätt som säkerställer att målen uppfylls och de förväntade resultaten nås, en utveckling av kvaliteten i verksamheten och ett effektivt resursutnyttjande. Arbetssätt och metoder ska så långt som möjligt vara kunskapsbaserade.

Resursanvändning

Användningen av resurserna ska vara effektiv för att nå målen och de förväntade resultaten. Genom att utveckla arbetssätten och uppföljning, samt analys av resultat används resurser såsom budget, lokaler, it-stöd, materialåtgång, medarbetarnas kompetens och energiförbrukning på bästa sätt.

Uppföljning

Enheterna ska ha metoder för att löpande följa upp sitt arbete. Uppföljningen ger underlag för beslut om åtgärder när resultat visar att valda arbetssätt riskerar att försvåra att målen nås. Uppföljningen ger underlag för att säkerställa att målen och de förväntade resultaten uppnås samt att erfarenheter tas tillvara för lärande och utveckling. Enheten ska följa upp hur väl de lever upp till nämndens mål, enhetens mål, arbetssätt, resursanvändning och ekonomiskt utfall.

Enhetens indikatorer

Enheterna kan fastställa egna indikatorer för att mäta hur enheter uppfyller sitt mål.

Enhetens aktiviteter

Enheten kan ta fram aktiviteter som ska bidra till att enhetens mål uppnås. Aktiviteterna ska ha start- och slutdatum.

Resultat och analys - utveckling

För all verksamhetsuppföljning och framgångsrik utveckling är det av yttersta vikt att regelbundet analysera sina resultat och sitt arbete, och om detta leder till en effektiv verksamhet som skapar värde för brukaren (dem som verksamheten är till för). För att kunna nå dit måste varje nämnd/bolag och enhet säkerställa att de prioriterar rätt områden i förhållande till avsatt budget och befintliga resurser. Genom att ta fram tydliga underlag som visar vilka resultat som leder till måluppfyllelse uppnås en kunskap om vad som leder till en utveckling av verksamheten utifrån ett brukarperspektiv och vad som inte gör det. Med kunskapen kan verksamheten agera och fatta beslut om förbättringar som leder till utveckling av verksamheten och ökad kvalitet. Denna kunskap underlättar också för politiker och tjänstemän att utarbeta relevanta mål och kvalitetsgarantier, men också att utveckla effektiva arbetssätt och ett optimalt resursutnyttjande. Analyser, inte enbart uppföljning, är grunden för en effektiv verksamhet och en förutsättning för att kunna vidta åtgärder som leder en förbättrad verksamhet. Analyserna av nämndernas och bolagens resultat ska ha ett jämställdhetsperspektiv. Det innebär att nämnder och bolag ska synliggöra och analysera eventuella könsskillnader inom verksamheten samt föreslå hur dessa skillnader kan jämnas ut.

Dialog

En viktig del i stadens styrning, ledning och kvalitetsarbete är kontinuerlig dialog inom organisationen för att säkerställa en samsyn om mål, förväntningar, resultat, upplevd kvalitet och utveckling i hela organisationen. Dialogen ska präglas av tillit och ett förtroendefullt förhållningssätt.

Kommunstyrelsen ska ha en strukturerad dialog med nämnderna/bolagsstyrelserna om utformning och uppföljning av nämndernas mål kopplade till kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och direktiven till nämnder.

Bilaga 9:6

Stadens nämnder ska ha en strukturerad dialog i organisationen om enheternas arbete med mål, kvalitetsgarantier, förväntat resultat, arbetssätt, resursanvändning, uppföljning, resultat, utveckling och analys kopplade till nämndens mål.

Stadens verksamheter ska ha strukturer för dialog med brukarna (dem som verksamheten är till för) och stockholmarna för att kunna ta tillvara deras synpunkter, erfarenheter och behov. Verksamheten behöver förstå och möta brukarens och stockholmarens situation och involvera dem i utvecklingen av verksamheten. Verksamhetens resultat ska också synliggöras för brukarna genom till exempel Hitta och jämför service.

Internkontroll

Nämndernas interna kontrollarbete är centralt för att säkerställa att staden har en ändamålsenlig styrning och uppföljning. I *Regler för ekonomisk förvaltning* (Bilaga 8:18-19) och i tillhörande tillämpningsanvisningar (Dnr 401-3/2018) preciseras hur nämnder ska arbeta med intern kontroll. I tillämpliga delar gäller även tillämpningsanvisningarna stadens bolagsstyrelser.

Kvalitetsgarantier

Kvalitetsgarantier beskriver vad varje verksamhet åtar sig gentemot brukare/kunder och vad de åtar sig att göra för att genomföra dem. Kvalitetsgarantierna kan underlätta dialogen med brukarna/kunderna, som sedan kan ta ställning till hur verksamheten fungerar samt engagera sig i att förbättra den. Kvalitetsgarantierna visar samlat enhetens verksamhetsidé, vad nämnderna åtar sig mot brukarna och rutiner för att hantera synpunkter och klagomål, och beslutas tillsammans med enhetens verksamhetsplan. Att använda sig av kvalitetsgarantier för information är ett av flera sätt att skapa en grund för en brukardialog. I takt med den tekniska utvecklingen skapas också nya möjligheter och andra sätt för information till och dialog med brukarna.

Sammanställning över stadsövergripande styrdokument

Område	Styrdokument	Antagen av	Beslutsdatum	Diarienummer Utlåtande
Övergripande styrdokument				
	Stockholms stads budget Inkluderar följande bilagor - Investeringsstrategi - Regler för ekonomisk förvaltning - Stadens ledning och styrning - Fastighets- och lokalpolicy för kommunkoncernen Stockholms stad	KF	KF 2020-12-14	KS 2020/1317
	Reglementen för kommunstyrelsen och nämnder	KF	KS:2020-03-23	KS 2020/443
	Vision 2040 - Möjligheternas Stockholm	KF	2020-06-15	KS 2019/483
	Riktlinjer för lokalt utvecklingsarbete	KF	2015-10-19	171-1405/2015, 319-858/2014
	Riktlinjer för arbetet med nationella minoriteters rättigheter	KF	2018-06-11	2018/000069
	Strategi för romsk inkludering 2018-2022	KF	2018-06-11	2018/000070
	Program för ett jämställt Stockholm 2018-2022	KF	2017-12-11	434-21/2017 2017:256
	Program för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck 2018-2022	KF	2017-11-27	171-116/2017 2017:237
	Program för barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad 2018-2022	KF	2017-12-11	171-1526/2016 2017:254
	Program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2018-2023	KF	2018-05-28	2016/001831
Barn, ungdom och utbildning				
	Revidering av regler för intagning och plats i förskola och pedagogisk omsorg i Stockholms stad	KF	2019-01-28	KS 2018/1451

Bilaga 10:2

Område	Styrdokument	Antagen av	Beslutsdatum	Diarienummer Utlåtande
	Riktlinjer för övergångar mellan förskola och skola i Stockholms stad	KF	2013-10-14	322-90/2013
	Riktlinjer för barnsäkerhet i Stockholms stads kommunala förskolor	KF	2018-06-11	2017/002058
	Riktlinjer för barnomsorg på obekvämt arbetstid	KF	2018-01-29	171-803/2017 2017:266
	IT-strategi för ett bättre lärande	KF	2011-05-02	031-2674/2010 2011:59
	Skolprogram för Stockholms stads förskolor och skolor	KF	2018-02-19	2017/001435
	Riktlinjer för samverkan mellan skola och socialtjänst för barn/ungdomar som far illa eller riskerar att fara illa	KF	2010-06-21	325-2740/2009 2010:60
	Riktlinjer för familjehemsvård för barn och ungdom	KF	2014-01-27	325-577/2013
	Riktlinjer för handläggning och dokumentation av barn- och ungdomsärenden inom Individ- och familjeomsorgen	KF	2009-11-30	325-972/2009
	Riktlinjer för adoption	KF	2008-05-12	325-5263/2007
	Riktlinjer för vårdnad, boende, umgänge och namn	KF	2012-10-15	325-1826/2011
	Samordnad grundskoleplanering i Stockholm, SAMS – planeringsinriktning 2017	KS	2019-06-19	KS 2019/541
	Ensamkommande barn och ungdomar - Riktlinjer för handläggning av ärenden gällande ensamkommande barn och ungdomar	KF	2011-03-14	333-1354/2010
Ekonomi				
	Försäkringspolicy för Stockholms stad	KF	2004-03-01	009-4489/2003 2004:22
	Finanspolicy för kommunkoncernen Stockholms stad	KF	2012-12-17	113-1325/2012 (Kfs 2013:04)
	Placeringspolicy för Stockholms stads samförvaldade donationsstiftelser	KS/EKU	2017-06-21	189-973/2017

Område	Styrdokument	Antagen av	Beslutsdatum	Diarienummer Utlåtande
	Riktlinjer för resultatutjämningsreserv	KF	2013-12-02	113-1294/2013
Information och kommunikation				
	Kommunikationsprogram för Stockholms stad 2017 – 2022	KF	2017-10-02	179-2103/2016 2017:209
	Utomhusreklam på stadens mark - etiska riktlinjer	KF	2018-06-11	2017/002028
	Policy för Stockholms stads konton i sociala medier	KF	2020-05-04	KS 2018/1303
Infrastruktur och stadsutveckling				
	Framkomlighetsstrategi för Stockholm 2030	KF	2013-01-28	314-1226/2012 2012:143
	- Strategi för offentliga rum 2018-2021 (en del av Framkomlighetsstrategin)	KF	2018-06-11	KS 2018/749
	Riktlinjer för bostadsförsörjningen 2017-2020	KF	2017-06-12	129-693/2017 2017:147
	Revidering av föreskrifter för avfallshandtering för Stockholms kommun	KF	2019-11-04	KS 2019/1047
	Avfallsplan för Stockholm 2017-2020	KF	2017-04-03	171 - 1991/2016 2017:67
	Trafiksäkerhetsprogram för Stockholms stad, del 2, inriktning, mål och åtgärder 2010-2020	KF	2010-11-08	314-1099/2010/ 2010:113
	Översiktsplan för Stockholms stad	KF	2018-02-19	2017/001867
	Strategi för ökad cykling i Stockholms stad	KF	2014-06-16	329-49/2014
	Program för City, Norrmalm och Östermalm	KF	2018-05-28	KS 2018/402
Internationellt arbete				
	Internationell strategi för Stockholms stad	KF	2016-12-12	171-482/2016
	Stockholms stads EU-Policy	KF	2016-12-12	171-1890/2015
IT och telefoni				
	Nytt IT-program för Stockholms stad (ett program för digital förnyelse 2013-2018)	KF	2013-04-29	031-786/2012 2013:46
	Strategi för Stockholm som smart och uppkopplad stad	KF	2017-04-03	171-908/2016

Bilaga 10:4

Område	Styrdokument	Antagen av	Beslutsdatum	Diarienummer Utlåtande
Kris- och säkerhetsfrågor				
	Stockholms stads säkerhetsprogram 2020-2023	KF	2020-03-23	KS 2019/1543
	Stadens arbete mot våldsbejakande extremism – riktlinjer till Stockholms stads trygghets- och säkerhetsprogram	KF	2016-05-16	155-943/2015
	Övergripande samverkansöverenskommelse mellan Stockholms stad och Polisregion Stockholm	KF	2019-11-04	KS 2019/656
Idrott, kultur och fritid				
	Idrottspolitiskt program för Stockholms stad 2018-2022	KF	2018-06-11	KS 2018/228
	Stockholms stads strategi för det rörliga friluftslivet 2018-2022	KF	2018-06-11	2017/001764
	Biblioteksplan för Stockholms bibliotek 2016-2020	KF	2016-11-07	145-646/2016
	Kulturvision 2030	KF	2012-06-11	328-1850/2011 2012:91
	Stockholms stads filmstrategi	KF	2017-05-15	171-1711/2015

Område	Styrdokument	Antagen av	Beslutsdatum	Diarienummer Utlåtande
Miljö				
	Miljöprogram för Stockholm 2020-2023 inkluderar underliggande styrdokument: – Åtgärdsprogram buller Stockholms stad 2019-2023 enligt förordning (2004:675) om omgivningsbuller – Stockholms stads handlingsplan för god vattenstatus – Plan för Stockholms stads klimatanpassningsarbete – Klimathandlingsplan 2020-2023 - För ett fossilfritt och klimatpositivt Stockholm 2040 – Stockholm stads kemikalieplan 2020-2023 – Stockholms stads handlingsplan för minskad spridning av mikro-plast 2020-2024 – Riktlinjer för förnybar energi i stadens egna fastigheter	KF	2020-05-25	KS 2019/1040
		KF	2019-05-06	KS 2019/145
		KF	2015-03-09	304-253/2014
		KS	2016-05-04	303-945/2014
		KF	2020-05-25	KS 2019/1041
		KF	2020-04-20	KS 2019/1510
		KF	2020-01-27	KS 2019/710
		KF	2014-06-16	310-1382/2013
	Riktlinjer för fossilbränslefri organisation 2030	KF	2018-10-01	2018/000015
	Program för Hållbar Stadsutveckling” Norra Djurgårdsstaden visar vägen mot en hållbar framtid	KF	2017-01-30	123-1481/2016
	Grönare Stockholm, Riktlinjer för planering, genomförande och förvaltning av stadens parker och naturområden	KF	2017-02-13	171-1292/2016
	Dagvattenstrategi - Stockholms väg till en hållbar dagvattenhantering	KF	2015-03-09	315-1075/2002 2015:18
	Fordonsstrategi för kommunkoncernen Stockholms stad	KF	2017-03-20	129-1092/2016 2017:59

Bilaga 10:6

Område	Styrdokument	Antagen av	Beslutsdatum	Diarienummer Utlåtande
	Strategi för god, hälsosam och klimat-smart mat	KF	2019-05-27	KS 2018/430
Näringsliv, arbetsmarknad och omvärld				
	Stockholms stads program för evenemang	KF	2016-11-07	171-1710/2015
	Riktlinjer för idéburet offentligt partnerskap (IOP)	KF	2017-11-27	171-84/2017 2017:240
	Stockholms stads näringslivspolicy	KF	2020-05-25	KS 2019/273
Personalpolitik				
	Reviderad Personal-policy för Stockholms stad	KF	2019-12-16	KS 2019/988
	Rökfri arbetstid i Stockholms stads verksamheter	KF	2010-04-12	219-1255/2009 2010:43
	Riktlinjer om mutor och representation	KF	2015-12-02	160-1416/2015
Socialtjänst				
	Överenskommelse om samverkan kring personer med missbruk/beroende	KS	2017-01-18	154-1131/2016
	Stockholms stads program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck 2017-2020	KF	2017-01-30	155-1324/2016 2017:13
	Riktlinjer för budget- och skuldrådgivning	KF	2018-05-28	2017/001651
	Riktlinjer för handläggning av dödsbo-ärenden	KF	2018-01-29	150-1652/2017 2018:3
	Överenskommelse om samverkan kring vuxna med psykisk sjukdom-/funktionsnedsättning	KS	2012-08-22	326-570/2012
	Stockholms stads sociala program för att minska prostitutionen	KF	2006-06-12	325-5130/2005/ 2006:119
	Stockholms stads program för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken 2018-2021 (Program för ANDT-politiken)	KF	2018-06-11	2017/002048
	Riktlinjer för vuxna med missbruks-/beroendeproblem	KF	2013-06-12	325-1789/2010
	Riktlinjer för utredning, dokumentation m.m. inom stadens socialpsykiatri	KF	2012-03-15	325-1788/2010

Område	Styrdokument	Antagen av	Beslutsdatum	Diarienummer Utlåtande
	Riktlinjer för handläggning av försöks- och träningslägenheter	KF	2014-01-14	325-1787/2010
	Riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd	KF	2017-10-16	150-2129/2016 2017:222
	Stockholms stads program mot hemlöshet 2014-2019	KF	2013-11-26	3.2 - 619/2013
	Bilaga Handlingsplan för socialtjänstens arbete med barnfamiljer som lever under osäkra boendeförhållanden 2018–2019	KF	2018-06-11	KS 2018/246
	Riktlinjer för ärendansvar mellan stadsdelsnämnderna inom individ- och familjeomsorgen, omsorgen om äldre personer och personer med funktionsnedsättning	KF	2017-02-13	152-1057/2016
	Riktlinjer för tobaks- och folkölstillsyn samt för kontroll av vissa receptfria läkemedel	KF	2014-05-26	329-1800/2013
	Riktlinjer för våld i nära relationer	KF	2014-03-24	325.679/2013
Styrning och uppföljning				
	Program för kvalitetsutveckling	KF	2017-01-30	174-742/2016
	Innovationsstrategi för Stockholms stad	KF	2015-11-02	138-903/2015
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning				
	Överenskommelse mellan Stockholms läns landsting och Stockholms stad om hälso- och sjukvårdsansvar för äldre samt personer med fysisk funktionsnedsättning, utvecklingsstörning eller autismspektrumtillstånd samt för personer med förvärvad hjärnskada eller annan kognitiv svikt	KF	2010-02-22	327-2157/2009 2010:16

Bilaga 10:8

Område	Styrdokument	Antagen av	Beslutsdatum	Diarienummer Utlåtande
	Riktlinjer för riksfärdtjänst	KF	2017-11-06	151-673/2017 2017:228
	Reviderade riktlinjer för ledsagning och ledsagarservice samt riktlinjer för handläggning av insatser enligt LSS (lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade) och bistånd enligt SoL (socialtjänstlagen) till barn, ungdomar och vuxna med funktionsnedsättning	KF	2018-06-11	KS 2018/585
Upphandling				
	Program för upphandling och inköp	KF	2020-08-31	KS 2019/799
	Tillämpningsanvisning för direktupphandling	KS	2018-12-13	401-3/2018
Äldreomsorg				
	Principer och metoder för uppföljning och styrning inom äldreomsorgen	KF	2017-06-12	152-2128/2016
	Program för stöd till anhöriga 2017-2020 (som vårdar och stödjer närstående)	KF	2016-12-12	152-1045/2016
	Mat- och måltidspolicy för äldreomsorgen i Stockholms stad	KF	2019-09-30	KS 2019/415
	Riktlinjer för handläggning av ärenden enligt SoL och LSS inom äldreomsorg	KF	2017-12-11	105-1044/2017 2017:251
	Gemensam värdegrund för äldreomsorg i Stockholms stad	KF	2011-03-14	327-1325/2010 2011:35
	Strategi för en äldrevänlig stad	KF	2018-05-28	2017/001979
	Överenskommelse mellan Stockholms läns landsting och kommunerna i Stockholms län om utveckling av samverkan vid utskrivning från slutenvård	KF	2018-01-29	111-1102/2017 2018:4
	Regional överenskommelse om samverkan vid utskrivning från slutenvård i Stockholms län	KF	2019-12-02	KS 2019/1039

Ärenden som avslutas eller besvaras i samband med kommunfullmäktiges beslut om budget 2021 för Stockholms stad

Dnr KS 2020/960

Upphandling av enstaka platser i särskilda boendeformer för personer 65 år och äldre i form av profilboende

Staden har sedan i slutet av 1990-talet upphandlat enstaka platser i särskilda boendeformer för äldre. Den senaste upphandlingen av enstaka platser i särskilda boendeformer för personer 65 år och äldre i form av profilboende genomfördes 2015.

Det pågående ramavtalet avseende profilboende löper ut den 30 april 2021 och kan därmed inte förlängas ytterligare. Det innebär att en ny upphandling behöver genomföras så att ett nytt ramavtal kan börja gälla från och med den 1 maj 2021. Äldrenämnden har i en hemställan den 23 juni 2020 föreslagit att kommunfullmäktige beslutar om nya upphandlingar för dessa boendeformer.

Ärendet avslutas med hänvisning till kommunfullmäktiges budget 2021, avsnittet för äldrenämnden.

Dnr KS 2020/760

Underlag för budget 2021 med inriktning 2022 och 2023 samt framställan om sociala merkostnader år 2021 för SHIS kärnverksamhet samt uppdraget om nyanlända (Stiftelsen Hotellhem)

I enlighet med kommunfullmäktiges uppdrag till SHIS erhåller SHIS årligen ett anslag vilket administreras av socialnämnden och utgör ersättning för drift och sociala merkostnader, förknippade med det bostadssociala åtagandet (nyanlända och kärnverksamhet).

SHIS kärnverksamhet regleras sedan verksamhetsåret 2018 och verksamheten destinerad nyanlända sedan 2017 i särskilda avtal mellan SHIS styrelse och socialnämnden. SHIS verksamhet, destinerad för nyanlända och de ekonomiska förutsättningarna bygger på självkostnad för utförd verksamhet.

Styrelsen hemställer hos kommunstyrelsen och socialnämnden om:

- 48,6 mkr i anslag för sociala merkostnader i kärnverksamheten för 2021, i enlighet med föreliggande tjänsteutlåtande. Därtill om extra medel år 2021 för bland annat utveckling om 2,5 mkr. Det vill säga totalt 51,1 mkr.
- 71,0 mkr för uppdraget om tillhandahållande av bostäder för nyanlända år 2021, att därtill ta i anspråk tidigare reserverat överskott samt därutöver kostnadstäckning enligt avtal.

Kärnverksamhet

SHIS tillhandahåller idag genomgångsbostäder för ensamstående ungdomar, vuxna och familjer som av sociala, ekonomiska och/eller andra skäl står utanför den reguljära bostadsmarknaden. SHIS är därtill en viktig aktör i arbetet med att förebygga och motverka hemlöshet.

Vid ingången av år 2020 har SHIS 2 189 lägenheter destinerade för kärnverksamheten. SHIS styrelse hemställer hos kommunstyrelsen och socialnämnden om anslag för kärnverksamheten för 2021 uppgående till 51,1 mnkr (44,2 mnkr budgetram 2020). Ansökan utgör ersättning för ökade volymer, omställningskostnader och projektkostnader.

Bilaga 11:2

Nyanlända

För verksamhetsåren 2019 och 2020 har budgetramen satts till 71 mkr.

Osäkerhetsfaktorerna är och har varit var många, vid ingivande av underlag för ekonomisk ersättning från staden. Den enskilt största osäkerhetsfaktorn är i vilken takt och omfattning SHIS får tillgång till fastigheter/lägenheter, vidare att hyreskostnaderna inte fullt ut finansieras av hyresintäkter samt att gemensamhetsutrymmen i Micassas fastigheter (så kallade överytor som inte är uthyrningsbara) kostnadsförs hos SHIS från att tidigare belastat stadsdelsnämnderna respektive socialnämnden.

Vid ingången av år 2020 har SHIS 1 960 lägenheter destinerade för nyanlända. Vid ingången av år 2021 beräknas dessa till 2 160.

SHIS styrelse hemställer hos kommunstyrelsen och socialnämnden om anslag för verksamheten destinerad nyanlända för 2021 uppgående till 93 mnkr, varav 71 mnkr budgetram och 22 mnkr ur stiftelsens balansräkning. Ansökan utgör bland annat ersättning för ökat antal boende med de personal- och lokalkostnader som tillkommer av detta.

Ärendet avslutas med hänvisning till att medel för SHIS verksamhet ingår i kommunfullmäktiges budget 2021, avsnittet för socialnämnden.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Bilaga 11 Ärenden som besvaras eller avslutas i samband med budgeten godkänns

Basnyckeltal

Kommunfullmäktige har beslutat om nyckeltal för stadens verksamheter. Dessa förändras inte över tid om inte synnerliga skäl föreligger. Nyckeltalen redovisas löpande och i samband med stadens årsredovisning. Nyckeltal som ska redovisas könsuppdelat är markerat med #

Pedagogisk verksamhet

Förskola

Inskrivningsgrad i förskoleverksamhet (2-5 år), oavsett regi	1
Antal förskolebarn per anställd (fristående regi)	4
Andel legitimerade förskollärare av anställda (fristående regi)	204
Antal barn per grupp (fristående regi)	205
Andel nöjda föräldrar (fristående regi)	206
Andel förskollärare av totalt antal anställda	211

Fritidshem

Antal inskrivna barn per årsarbetare i fritidshem	5

Grundskola

Andel elever i fristående grundskolor	6
Antal elever per lärare i årskurs 1-9	7
Andel lärare med pedagogisk högskoleexamen i grundskolan	8
Genomsnittligt meritvärde i årskurs 9 #	9
Andelen elever i årskurs 9 som uppnått kravnivån på de nationella proven #	10
Andel elever i årskurs 9 som uppnått målen i alla ämnen #	11
Andel elever i årskurs 9 som är behöriga till nationellt program #	12
Övergångsfrekvens till gymnasiet, exklusive introduktionsprogram	13

Gymnasieskola

Andel elever i fristående gymnasieskolor	17
Antal lärare med pedagogisk högskoleexamen i gymnasieskolan	18
Andel elever som slutfört gymnasiet med examen inom tre år #	20
Avgångselevers genomsnittliga betygspoäng i gymnasieskolan #	21
Andel elever med grundläggande behörighet till universitet och högskola	22

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Kostnad, kr	
Funktionsnedsättning 0-64 år, per år	31
Gruppboende och barnboende, per dygn	32
Daglig verksamhet, per dag	33
Assistansersättning, per timme	34
Hälsa och sjukvård, per brukare/år	212

Bilaga 12:2

Äldreomsorg

Andel av befolkningen med insats per månad	37
Genomsnittligt antal hemtjänsttimmar per person och månad	38
Kostnad (netto) per timme för hemtjänst, kr	39
Kostnad per vård dygn samt vård dygn/person i vård- och omsorgsboende	40
Antal medarbetare per chef inom äldreomsorgen	Ny

Individ- och familjeomsorg

Dygnetruntvård för barn och unga - kostnad per dygn, per barn och per invånare, dygn per barn samt antal barn med insats som andel av befolkning 0-19 år	55
Dygnetruntvård inom vuxen missbruk – kostnad per vårdform, dygn, person och invånare (inkl Enheten för hemlösa)	50
Andel biståndsbedömda insatser med genomförandeplaner inom socialpsykiatri (inkl Enheten för hemlösa)	51
Sysselsättning/arbetsträning inom socialpsykiatri, kostnad per person, kr	53
Antal hemlösa (mätning vartannat år) #	54
Antal familjer och antal barn som saknar stadigvarande bostad	201
Andelen försökslägenheter som övergått till eget kontrakt #	208

Ekonomiskt bistånd och arbetsmarknad

Andel biståndstagare av befolkningen i genomsnitt per månad	56
Andel barn och ungdomar som lever i hushåll som är beroende av ekonomiskt bistånd, respektive ungdomar som är beroende av ekonomiskt bistånd, i befolkningen i genomsnitt per månad	64a/64b
Andel hushåll med ekonomiskt bistånd avslutade till annan försörjning	57
Medelbidrag för ekonomiskt bistånd för vuxen biståndstagare och hushåll per månad	58
Summa ekonomiskt bistånd i relation till befolkningen	59
Vuxna biståndstagare med försörjningshinder arbetslöshet i befolkningen	60
Utrednings- och väntetid vid ansökan om ekonomiskt bistånd	61
Kostnad per utredning om ekonomiskt bistånd	62
Andel beslut om ekonomiskt bistånd som ändras av Förvaltningsrätten	63
Andel vuxna personer med långvarigt beroende av ekonomiskt bistånd av vuxna biståndstagare per månad	65
Andel aspiranter som är självförsörjande tre månader efter avslut på Jobbtorg Stockholm per månad	66
Andel inledda utredningar om felaktig utbetalning av ekonomiskt bistånd i relation till antal biståndshushåll	67
Andel invånare, 20 år, med fullföljd gymnasial utbildning	19
Andel 23-åringar som är etablerade på arbetsmarknaden eller som studerar	207

Stadsmiljö

Kostnad per kvadratmeter, kr	
Vinterväghållen yta	68
Barmarksrenhållning för parkmark	69
Parkdrift/Parkunderhåll	70a-b

Kultur och fritid

Öppen fritidsverksamhet - nettokostnad per öppethållandetimme	80
Kostnad per invånare för fritidsverksamhet	85
Kostnad per besök (inklusive lokalkostnader) - publik verksamhet (Liljevalchs, bibliotek, museum och Kulturhuset)	81
Antal besök per invånare – stadsbiblioteket, Kulturhusets bibliotek inkl. webb-besök	82
Bruttokostnad per invånare för kommunala bibliotek	83
Antal lån totalt i kommunala bibliotek per invånare #	84
Antal elevplatser i Kulturskolans avgiftsbelagda verksamhet för barn och unga (6-22 år) #	86
Antal besökande barn och ungdomar i kulturinstitutionernas alla verksamheter (0-20 år)	87
Antalet ungdomar som i kulturförvaltningens verksamheter genomfört egna arrangemang/projekt #	89
Antalet besök av barn och ungdomar i Stadsteaterns verksamhet	91

Idrott

Nyttjandegrad idrottshallar, stora hallar och övriga hallar	92
Nettokostnad per besök vid simhallar samt simhallsdelen vid sim- och idrottshallar	95
Föreningsdrivna anläggningar	97

Exploatering

Markanvisningar	71
Direktavkastning av mark	72

Trafik

Drift- och underhållskostnader	109
Andel rätt parkerade fordon	110
Framkomlighet buss och bil	111-112
Procentuell förlängning av restiden	113
Total variation i restid	114
Antal meter nyanlagda cykelvägar och övriga cykelåtgärder i staden	202
Antal skadade cyklister i staden	203
Lastbilstrafik i innerstaden	216
Cykeltrafik i innerstaden	217
Gångflöde på ett urval gator	218

Begravning

Nettokostnad för begravningsverksamhet per invånare	98
Kostnad för skötsel av enskilda gravplatser per gravyta	99

Bilaga 12:4

Miljö- och hälsoskydd

Andel objekt som haft tillsyn/kontroll under året	100
Intäktsfinansieringsgrad	101
Andel miljöbränsle i stadens etanol- och biogasfordon	213
Sålda fossila drivmedel	214
Utförd tillsyn (timmar) i förhållande till planerad	226
Utförd tillsyn i förhållande till planerad	227

Stadsbyggnad

Omloppstid från ansökan till beslut	102
Bostadsbyggande	103
Kostnadstäckningsgrad per verksamhetsområde	104
Godkända/antagna detaljplaner	105
Antal bygglov som överklagats och som ändrats av högre instans	106
Genomsnittlig tid för att hantera bygglovsärenden	107
Bygglovsavgift för normalvilla och tillbyggnad under 15 kvm	108
Bostadsbyggande i enlighet med statliga infrastrukturförhandlingar	210
Andel av ny bebyggelse som förläggs inom 500 meter till spårbunden eller stomnätstrafik	215

Fastighet

Räntabilitet på totalt kapital	73
Vakansgrad	74
Hysesnivå	75-76
Underhållskostnad	77
Driftkostnadsnivå	78
Drift-/underhållskostnad för idrottsanläggningar	93-94
Antal olovliga andrahandsuthyrningar som leder till uppsägning av hyresavtal i stadens bostadsbestånd	Ny

Personal

Andel tillsvidareanställda	122
Andel heltidstjänster	123
Personalomsättning	124
Andelen kvinnliga chefer i förhållande till andelen kvinnor bland de anställda (kvot)	125
Andelen utrikes födda chefer i förhållande till andelen utrikes födda medarbetare (kvot)	126
Korttidsfrånvaro	127
Långtidsfrånvaro	128
Kostnad för korttidsfrånvaro per årsarbetare (exklusive personalförsäkring (PF))	129

Avfall

Kostnad för avfallshantering	115
Mängd restavfall	116
Mängd matavfall som går till biologisk behandling	117
Mängd farligt avfall	118
Mängd grovavfall som samlats in via återvinningscentralerna	119
Mängd grovavfall som samlats in via entreprenörerna	120

Andel farligt avfall	121

Näringsliv

Nystartade (nyregistrerade) företag i staden	130
Företagskonkurser i staden	131
Antal utländska direktinvesteringar i Stockholm	132
Företagens nöjdhet med information från staden	219
Företagens nöjdhet med tillgänglighet från staden	220
Företagens nöjdhet med bemötande från staden	221
Företagens nöjdhet med kompetens från staden	222
Företagens nöjdhet med rättssäkerhet från staden	223
Företagens nöjdhet med effektivitet från staden	224
Antal gästrätter	225

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Bilaga 12 Basnyckeltal godkänns

Utnyckling av centrala it-kostnader

Utöver finansiering i budget fördelas centrala it-kostnader för gemensamt it-stöd till nämnder och bolagsstyrelser. Fördelningen sker via kommunstyrelsen genom den så kallade it-prislistan. Utnycklingen baseras på respektive systemområdes kostnader för till exempel drift, förvaltning, support och löpande underhåll (för mer information, se riktlinjerna för it-prislistan, dnr 419-1011/2017).

It-prislistan fastställs av stadsdirektören och tillställs samtliga nämnder och bolagsstyrelser i anslutning till att budgetförutsättningarna publiceras. För 2021 fastställs utnycklingen till maximalt 797,4 mnkr, samt systemgemensamma komponenter (Citrix, Microsoft, Oracle och SQL) till maximalt 29,4 mnkr.

Följande systemområden ingår i it-prislistan 2021 (mnkr):

#	Område	2021	2020
1	Arbetsplatssystem	81,3	77,3
2	Plattform för applikationsserverdrift	11,5	11,5
3	Programvarulicenser för infrastruktur	52,0	52,3
4	Datakommunikation	70,5	55,3
5	Sammanhållet användarstöd inom IT	80,0	80,0
6	Stockholm webb	20,3	24,7
7	Sociala system	68,3	70,4
8	Infosoc	0,2	0,2
9	Stockholm stads geografiska informations-system (SGIS)	20,0	20,0
11	Applikationsplattformar	53,3	57,6
12	Identitets- och åtkomsthantering	23,9	17,8
13	eDok/Diabas	14,6	14,6
14	LOIS	2,8	2,8
15	Agresso	38,8	39,0
16	Beslutsstöd	17,7	17,1
17	Löne- och personaladministrativa system	30,1	30,1
18	E-arkivet	8,8	8,8
20	ILS	4,2	3,9
21	Nationella e-hälsotjänster	4,6	5,0
22	Öppna data	2,7	2,3
24	Metodstöd	3,2	2,7
25	Inköp (tidigare e-handel)	17,6	15,4
26	E-vald	1,2	1,2
27	Systemstöd för stora investeringar (SSIP)	0,7	0,7
28	Skolplattformen	125,3	123,4
29	GSIT2 centrala leverantörskostnader	38,2	37,2
31	E-tjänster för förskolan	1,6	1,5
32	Utbildningsplattform	4,0	2,6
	Totalt	797,4	775,4

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Bilaga 13 Utnyckling av centrala it-kostnader godkänns

Fastighets- och lokalpolicy för kommunkoncernen Stockholms stad

Dnr KS 2020/1436

Bakgrund

Fastighets- och lokalpolicyn definierar övergripande inriktning och ansvarsområden för stadens lokalförsörjning samt hur stadens fastighets- och lokalinnehav ska utvecklas på kort och lång sikt. Stadens innehav av fastigheter och lokaler samt hyresavtal är betydande varför staden kontinuerligt behöver se över innehav, organisation och arbetssätt i förhållande till de utmaningar staden står inför när staden växer.

Stockholms stads investeringsplaner för kommunkoncernen uppgår till historiskt höga nivåer. Hur investeringarna finansieras får effekt på stadens ekonomi direkt i form av skuldnivåer och räntekostnader men även långsiktigt genom att utfallet för finansiella mål påverkas liksom stadens bedömda kreditvärdighet och därmed utrymmet att hantera verksamhetens behov. Vidare finns organisatoriska och resursmässiga utmaningar samt begränsningar i marktillgång, som sammantaget ger staden stora utmaningar i finansieringen av investeringar för att möta behoven hos en växande befolkning.

Stadens innehav av fastigheter och lokaler behöver utvecklas på ett sätt som bidrar till att planerade investeringar kan genomföras med bibehållen finansiell styrka och med låg finansiell risk samtidigt som stadens kapacitet och förmåga att tillhandahålla effektiva lokaler som är underhållna och ändamålsenliga utifrån verksamheternas behov utvecklas.

Det ska finnas etablerade kontaktvägar, så kallade servicekedjor, in i staden för aktörer som har önskemål om att etablera sig som extern utförare av kommunala tjänster och/eller som vill utveckla samhällsfastigheter.

Staden ska öka samarbetet med externa aktörer på marknaden som vill investera i infrastruktur, bostäder och samhällsfastigheter. Stadens organisation för arbetet med privata etableringar av verksamhet och/eller tillhandahållande av samhällsfastigheter förtydligas i och med budget 2021. Utifrån stadens behov ska samverkan med externa aktörer inom samhällsfastigheter och privata utförare inom äldreomsorg, pedagogiska området, social omsorg och idrottsanläggningar öka. Vid nationella och internationella företagsetableringar eller omlokaliseringar ska staden samordnas för att gemensamt och tidigt möta aktuella företag. Större företagsetableringar ska i tidiga skeden prioriteras och staden ska hålla en professionell etableringsservice.

Syfte och omfattning

Fastighets- och lokalpolicyn behandlar hanteringen av fastigheter och lokaler för verksamheter som staden har ansvar för. Syftet med policyn är att bidra till utveckling, samordning och effektivisering genom att:

- Ge övergripande mål och grundläggande principer för fastighetsinnehav och hantering av fastigheter och lokaler
- Förtydliga roller och ansvar
- Identifiera viktiga planeringsprocesser och forum för samverkan

Policyn gäller för Stockholms stad och Stockholms Stadshus AB; främst Micasa Fastigheter i Stockholm AB (Micasa), Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB) och S:t

Bilaga 14:2

Erik Markutveckling AB. Policyn gäller för övriga verksamheter och bolag i kommunkoncernen i tillämpliga delar.

Policyn beslutas av kommunfullmäktige och förvaltas av stadsledningskontoret. Uppdateringar genomförs och beslutas tillsammans med stadens årliga budget. En tydlig koppling ska finnas mellan policyn och stadens regler för ekonomisk förvaltning med tillhörande tillämpningsanvisningar.

Inledning

Lokaler och bostäder för stadens verksamheter

Staden har ett stort bestånd av verksamhetslokaler och bostadslägenheter som förvaltas av fastighetsnämnden och av stadens fastighetsförvaltande bolag. Därutöver tillkommer lokaler och lägenheter som hyrs av externa fastighetsägare.

Markförsörjning

Staden ska bedriva en aktiv markförsörjning för att säkerställa ett mark- och fastighetsbestånd som bedöms vara av strategisk betydelse för stadens långsiktiga utveckling. För att kunna styra stadens utveckling och möta behovet av bostäder, pedagogiska lokaler, omsorgsboenden, kultur- och idrottslokaler m.m. är det viktigt att staden har tillgång till markreserver för framtida behov. När nya områden, inklusive förändringsområden, exploateras ska mark reserveras för stadens verksamhetsbehov. Staden ska bedriva en aktiv markpolitik för att underlätta för kommande behov av stadsutveckling och möta behov av mark för stadens verksamheter.

Framtida lokalbehov och investeringar

Stockholm växer, inflyttningen till staden liksom ambitionerna i bostadsbyggandet är höga. Den demografiska utvecklingen och kommunfullmäktiges bostadsmål kommer att öka behoven av exploatering för bostäder och anskaffning av lokaler för kommunens verksamheter. Staden ska planera utifrån ett helhetsperspektiv med målet att uppnå en tät, hållbar stad. När ny bebyggelse planeras ska samhällsservice, så som skolor och idrottshallar med mera, vara en självklar del av den grundläggande planeringen. Behovet av fastigheter och lokaler kan tillgodoses med eget ägande eller externa inhyrningar och arrenden. I valet mellan eget ägande och extern inhyrning eller arrende, ska det alternativ väljas som bäst tillgodoser kommunkoncernens samlade behov och finansieringsmöjligheter och som uppfyller kommunfullmäktiges mål. Mot bakgrund av stadens utmaningar med ett växande Stockholm och de växande nyinvesteringsbehov, reinvesteringsbehov samt behovet av ökad flexibilitet och effektivitet i lokalanvändningen som följer, innebär det att kommunkoncernen kan komma att behöva öka egenfinansieringsgraden genom ökade försäljningsinkomster eller genom att egna investeringar i ökad utsträckning ersätts med inhyrning från externa aktörer. Bristen på byggbar mark innebär också att samverkan med externa aktörer blir allt viktigare i framtiden för att kunna tillgodose behovet av att tillhandahålla effektiva lokaler för verksamhet i egen regi. Därutöver behöver även samverkan med externa utförare i egna lokaler som bedriver verksamhet inom det kommunala uppdraget utvecklas. För underlätta samverkan med alla externa aktörer har staden inrättat servicekedjor. I och med budget 2021 förtydligas stadens organisation och ansvarsfördelningen.

Social hållbarhet tillsammans med höga ambitioner om en klimatsmart stad är centrala utgångspunkter i stadens arbete med att utveckla fastighetsbeståndet. I det arbetet ska också staden stimulera att fler långsiktiga aktörer tar ansvar för att kommunfullmäktiges prioriterade mål för hållbar utveckling uppnås, särskilt i områden där staden är stor fastighetsägare.

Marknaden för samhällsfastigheter har utvecklats under flera år med såväl nya som mer etablerade företag och organisationer som långsiktigt vill äga och investera i samhällsfastigheter. När samarbeten med externa parter görs ska staden skapa förutsättningar för långsiktighet och låg risk med ändamålsenliga avtal där stadens intressen tas tillvara på ett bra sätt och där rollfördelningen är tydlig.

Definitioner

Anskaffning

Med anskaffning avses förvärv, byggande, extern inhyrning, arrende eller leasing av fastighet eller lokal och till lokalen hörande inventarier och utrustning.

Avveckling

Med avveckling avses försäljning, rivning, avyttring eller uppsägning av externt hyres-, arrende- eller leasingavtal.

Strategiska investeringar

Med strategiska investeringar avses framtidsinriktade investeringar som skapar en större nytta än vad staden har idag.

Ersättningsinvesteringar

Med ersättningsinvesteringar avses investeringar som ger en uppgradering av anläggningar till minst den tidigare fastställda tekniska nivån eller nya miljöbetingelser. Utgångspunkten är att de behåller samma nytta.

Lokalförsörjning

Med lokalförsörjning avses åtgärder för att försörja stadens verksamheter med lokaler, mark och anläggningar.

Lokalresursplanering

Med lokalresursplanering avses att långsiktigt kontinuerligt planera för att anpassa stadens lokalbestånd till den förväntade efterfrågan av verksamhetslokaler.

Lokaleffektivitet

Ett effektivt nyttjande av lokaler innebär att kärnverksamheten har funktionella och rätt mängd lokaler i förhållande till andra resurser, givet ekonomin på kort och lång sikt. Lokaleffektivitet förutsätter en avvägning mellan nytta och kostnad som erhålls genom rätt mängd lokaler, i rätt tid, på rätt plats. Detta kräver god planering och samordning för en resurs som är kapitalintensiv, långlivad och lägesfixerad.

Fastighet

Med fastighet avses enligt jordabalken jord som är indelad i fastigheter. Till en fastighet hör allmänna fastighetstillbehör, byggnadstillbehör och industritillbehör som tillförts fastigheten för stadigvarande bruk.

Byggnad

En byggnad definieras i plan- och bygglagen så som en varaktig konstruktion som består av tak eller av tak och väggar och som är varaktigt placerad på mark eller helt eller delvis under mark eller är varaktigt placerad på en viss plats i vatten samt är avsedd att vara konstruerad så att människor kan uppehålla sig i den.

Extern fastighetsägare

Med extern fastighetsägare avses fastighetsägare utanför kommunkoncernen.

Drift

Med drift avses tekniska åtgärder som syftar till att upprätthålla funktionen hos ett objekt samt tillsyn och skötsel.

Underhåll

Med underhåll avses tekniska åtgärder som syftar till att återställa funktionen hos ett objekt. Underhåll innefattar planerat underhåll och avhjälpande underhåll.

Övergripande mål och grundläggande principer

Kommunfullmäktiges mål

Stadens verksamheter ska bedrivas i ändamålsenliga, kostnads-, area- samt energieffektiva lokaler som bidrar till hög produktivitet, kvalitet och effektivitet hos stadens verksamheter.

Både nämnder och bolagsstyrelser ska medverka till att målet uppfylls. De ska med utgångspunkt från kommunfullmäktiges inriktningsmål, fastställa verksamhetsspecifika och uppföljningsbara mål för lokalanvändningen och lokalförsörjningen och utforma de indikatorer som krävs för att följa upp dessa mål och åtaganden. Staden ska således aktivt arbeta med kopplingen mellan översikts- och detaljplaneringen, befolkningsprognos och verksamheternas lokalbehov för att i strategiskt syfte kunna fatta beslut om anskaffning eller avveckling av fastigheter och lokaler. Vidare ska anskaffningar och avvecklingar av fastigheter och lokaler samrådats, utvärderas och avvägas i förekommande fall utifrån stadens investeringsstrategi.

Stadens nämnder och bolagsstyrelser ska utveckla sin kapacitet och förmåga att tillhandahålla effektiva lokaler som är underhållna och ändamålsenliga utifrån verksamheternas behov. Detta kan innebära en ökad andel externa hyresvärdar vid utbyggnad av de samhällsfastigheter som behövs för ett växande Stockholm. Vidare ska nämnder och bolagsstyrelser överväga att avyttra fastigheter för att hålla nere kostnader för underhåll och/eller åstadkomma ett effektivare nyttjande.

Fastighetsinnehavet ska utvecklas med fokus på verksamheternas behov och stadens utveckling. Att avyttra objekt som inte används för den egna verksamheten eller är av strategiskt intresse för nämndernas uppdragsområden bör alltid övervägas. Även för lönsamma sådana objekt bör avyttring aktivt prövas. En avyttring måste dock alltid prövas utifrån en helhetsbedömning.

Stadens nämnder och bolag ska verka för fler långsiktiga och ansvarstagande fastighetsägare i områden där staden är stor fastighetsägare. Att åstadkomma fler bostäder är ett av stadens högst prioriterade mål, och därför ska möjligheten att åstadkomma utveckling av bostäder alltid prövas innan eventuella avyttringar och försäljningar.

Fastigheter och lokaler ska bidra till kommunkoncernnyttan

För att klara stadens framtida utmaningar och uppfylla kommunfullmäktiges mål, behövs en effektiv lokalförsörjning och lokalanvändning som utgår från den gemensamma kommunkoncernnyttan. Med kommunkoncernnytta menas att beslut kring fastigheter och lokaler ska utgå från ett stadsövergripande perspektiv där nyttan ska optimeras för staden som helhet. Planeringen av lokalanvändningen och lokalförsörjningen ska ske i nära samverkan och med kommunkoncernnyttan i fokus. Utan strategiska beslut som bygger på en helhetssyn på stadens utveckling och framtida resursbehov ökar risken för suboptimeringar och felprioriteringar som motverkar utveckling och optimala fastighets- och lokallösningar.

Vikten av optimal lokaleffektivitet

Berörda nämnder och bolagsstyrelser ska erbjuda kostnadseffektiva verksamhetslokaler och underlätta lokaleffektivisering, omstrukturering och avveckling. Lokalbeståndet bör vara utformat för en effektiv och flexibel användning för att möjliggöra effektiva verksamhetsprocesser – givet fastighetsekonomiska förutsättningar. Vidare åligger det alla verksamheter i staden att ha en hög kostnadsmedvetenhet samt att aktivt söka möjligheter att effektivisera lokalanvändningen och medverka till att beslutade lokaleffektiviseringar genomförs.

För att uppnå en optimal lokaleffektivitet krävs också en lokalresursplanering, vilket avser en långsiktigt kontinuerlig planering för att anpassa stadens lokalbestånd till den förväntade efterfrågan av verksamhetslokaler.

Principer för stadens innehav av fastigheter och hyrda lokaler

Stadens fastighetsinnehav är ett resultat av stadens över tiden samlade behov av ägda fastigheter och lokaler för kärnverksamheter, reservmark för stadsplanering, byggnader med stora kulturhistoriska värden med mera. Utöver de ägda fastigheterna kompletteras behovet av en omfattande inhyrning av lokaler och bostäder. De samlade lokalresurserna utgör en viktig förutsättning för stadens verksamhet och uppfyllandet av kommunfullmäktiges mål. Anpassningar som säkerställer effektiviteten inom fastighetsområdet är därför kritiska.

Äga eller hyra

Behovet av fastigheter och lokaler kan tillgodoses med eget ägande eller externa inhyrningar och arrenden. I valet mellan eget ägande och extern inhyrning eller arrende, ska det alternativ väljas som bäst tillgodoser stadens behov och som uppfyller kommunfullmäktiges mål. Valet ska ske utifrån ett helhetsperspektiv avseende kommunkoncernens finansiella och organisatoriska förmåga att säkerställa den samlade förmågan att tillhandahålla effektiva lokaler för verksamheten.

Fördelning mellan nämnder och bolag

Stadens ägande och inhyrningar kan handhas i förvaltningsform eller av staden ägda bolag. Huvudsyftet med innehavet avgör vilken nämnd eller vilket bolag som bör förvalta ägandet eller inhyrningen. Den grundläggande fördelningen innebär att:

- Fastigheter och inhyrda lokaler som är avsedda för stadens verksamheter och som inte hanteras av annan nämnd eller bolag, samt bostadsrätter, hanteras av fastighetsnämnden.
- Fastigheter som är avsedda för exploatering hanteras av exploateringsnämnden
- Skolor och förskolor hanteras av SISAB. Gäller såväl ägda som inhyrda friliggande lokaler.
- Boenden för äldre och boenden för personer med fysisk och psykisk funktionsnedsättning hanteras av Micasa. Gäller såväl ägda som inhyrda lokaler.
- Fastigheter som anskaffats genom förvärv av bolag, samt bebyggda exploateringsfastigheter med kommersiella hyresgäster med en fortsatt lång förvaltningsfas, hanteras av S:t Erik Markutveckling AB.

Principer för anskaffning

Nämnderna ansvarar själva för planering av lokalbehov, vilket också innebär ett ansvar att över tid bära sina lokalkostnader. Beslut om större eller strategiskt betydelsefulla lokalärenden ska dock fattas, eller godkännas, av kommunfullmäktige, kommunstyrelsen eller kommunstyrelsens ekonomiutskott. (KSEKU).

Stadsledningskontoret utfärdar tillämpningsanvisningar vad rör lokalfrågor utifrån stadens Regler för ekonomisk förvaltning. Tillämpningsanvisningarna är samordnade med stadens anvisningar för beslut, styrning och uppföljning av större investeringar som också utfärdas av stadsledningskontoret. Anvisningarna ifråga uppdateras utifrån eventuella revideringar i stadens regler för ekonomisk förvaltning.

Utökade eller förändrade lokalbehov

Beslut om investeringar i form av ny-, om- och tillbyggnad av verksamhetslokaler binder kapital på lång sikt. Även inhyrningar av lokaler från externa fastighetsägare innebär ofta att staden binds vid kostnader för lång tid och innebär ett långsiktigt ekonomiskt åtagande. Inhyrande nämnder ska vara restriktiva med egna investeringar i lokaler.

Utökade eller förändrade lokalbehov bör alltid prövas inom befintligt bestånd. Investeringar eller nya inhyrningar kan genomföras om de bedöms vara nödvändiga för att:

- Tillgodose behov av lokaler för verksamheter som staden har ansvar för
- Uppfylla lagar och myndighetskrav
- Genomföra stadsutvecklingsprojekt
- Uppfylla stadens mål för energianvändning, miljöpåverkan och tillgänglighet
- Upprätthålla en fastighets funktioner
- Effektivisera resursanvändningen

Extern inhyrning ska alltid prövas som alternativ till investering om:

- Staden eller stadens bolag inte kan erbjuda ändamålsenliga lokaler
- Behoven bedöms vara kortsiktiga i relation till ett långsiktigt åtagande
- Det råder osäkerhet om verksamhetens lokalbehov
- Extern inhyrning bedöms vara mest ändamålsenligt ur ekonomisk eller organisatorisk synvinkel.

När staden hyr verksamhetslokaler av en extern aktör vid nybyggnad eller ombyggnad utifrån verksamhetens krav måste i regel upphandling ske enligt lagen om offentlig upphandling, LOU. Inför en extern inhyrning krävs en analys av upphandlingsrättsliga och därmed sammanhängande frågor som otillåtet statsstöd, otillåtet gynnande av enskild, olika fastighets- och hyresrättsliga frågor, avtalsfrågor kopplade till plangenomförande med mera.

Stadens planeringsinriktning är att kapacitet i tillfälliga lokaler inte automatiskt ska omvandlas till permanenta lokaler. Nämndernas lokalplanering ska säkerställa att så få tillfälliga lokaler som möjligt övergår i ett behov av permanenta lokaler. Låg andel tillfälliga lokaler innebär inte hög lokaleffektivitet.

Beslut om anskaffning

Lokalförsörjningen till verksamheterna sker genom inhyrning. I första hand ska nämnderna, givet kommunfullmäktiges övergripande mål och grundläggande principer, hyra lokaler av staden eller stadens fastighetsbolag. Vid nya större inhyrningar av externa aktörer bör inhyrningen gå via ordinarie fastighetsförvaltande nämnder och bolagsstyrelser. Större nya inhyrningar av pedagogiska lokaler och omsorgsbostäder prövas i samråd med kommunstyrelsen.

Anskaffningar av fastigheter och lokaler för stadens verksamheter ska hanteras med stort fokus på kommunfullmäktiges mål och investeringsstrategi samt de behov som uttrycks av nämnderna. Samtliga anskaffningar bör vara prioriterade och dokumenterade i nämndernas lokalförsörjningsplaner.

Generellt ska nybyggnationer eller förvärv av byggnader endast ske när det finns ett stadigvarande behov av nya lokaler och där andra alternativ kan uteslutas. Beslut om anskaffningar ska fattas enligt stadens regler för ekonomisk förvaltning med tillhörande tillämpningsanvisningar

Vid investeringar och andra stora projekt ska särskild uppmärksamhet ägnas åt uppföljning av medelsförbrukning, tidsplaner, prestationer samt de politiska målen.

Investeringar för framtida behov

Investeringar som syftar till att säkra den framtida tillgången till fastigheter och lokaler men som staden inte har behov av under de närmaste åren, kan genomföras om investeringen är av särskilt strategiskt intresse. Till exempel för att uppfylla målen i kommunfullmäktiges investeringsstrategi eller för att säkra tillgången till mark och lokaler för stadens verksamheter. I stadsutvecklingsprojekt är det viktigt att stadens utbyggnadsbehov beaktas.

Investeringar för framtida behov som hanteras av exploateringsnämnden eller fastighetsnämnden ska, i samråd med berörda nämnder, beredas av stadsledningskontoret för beslut i kommunstyrelsens ekonomiutskott, kommunstyrelsen eller kommunfullmäktige.

Investeringar för framtida behov som hanteras av de fastighetsförvaltande bolagen ska, i samråd med berörda bolag, beredas gemensamt av stadsledningskontoret och Stadshus AB för beslut i koncernstyrelsen och kommunstyrelsen eller kommunfullmäktige utifrån stadens projektstyrningsmetodik.

Förvaltningen av fastigheter som anskaffats för att säkra stadens framtida behov, ska planeras så att staden har rådighet över fastigheterna när behov uppstår.

Förvärv av bostadsrätter

Staden skaffar sig i ökande omfattning lokaler och bostadslägenheter för olika ändamål, till exempel förskolor, gruppboendestäder med mera, via köp av andelar i nyproducerade bostadsrättsföreningar. Jämfört med att hyra lokaler så ökar stadens rådighet över resursen vid innehav via köp av andelar i bostadsrättsföreningar. Förvärv av bostadsrätter för ändamål som staden ansvarar för, ska utföras av fastighetsnämnden, som därefter upplåter resursen till berörd nämnd. Om staden är hyresgäst i en fastighet som är föremål för bostadsrättsomvandling är dock huvudinriktningen att staden ska fortsätta att vara hyresgäst.

Principer för avveckling

Huvudprincipen är att byggnader och lokaler som inte behövs långsiktigt för stadens verksamheter eller är av strategiskt intresse för nämndernas uppdragsområden ska avvecklas. Försäljning av mark ska i normalfallet avse exploaterad mark som inte bedöms komma att ändra nyttjande under överskådlig tid.

Planerade avvecklingar ska i normalfallet vara prioriterade i stadens långsiktiga lokalresursplanering. Samråd ska alltid ske med stadsledningskontoret inför större avvecklingar, samt om avvecklingen avser särskilda boenden för äldre eller bostäder med särskild service.

Anvisningar för samråd och beslut om avveckling finns i stadens regler för ekonomisk förvaltning och tillämpningsanvisningar.

Inför uppsägning av hyresförhållande/avveckling av lokal ska nämnderna alltid stämma av om annan nämnd har behov av att ta över hyreskontraktet/lokalen. Det finns många

Bilaga 14:8

nämnder som har liknande verksamhet, exempelvis pedagogisk, där nyttan av informationsutbytet kan underlätta den andra nämndens lokalplanering.

Principer för förvaltning, drift och underhåll

Staden ska ha en aktiv fastighetsförvaltning som bedrivs med hög effektivitet och ambitionsgrad. En aktiv förvaltning av den samlade fastighetsportföljen innebär både strategiska försäljningar och förvärv av fastigheter. Fastighetsförvaltningen ska organiseras så att utförandet kan bedrivas kostnadseffektivt och av personal med rätt kompetens.

Vad rör kulturhistoriskt värdefulla byggnader inom stadens nämnder ska dessa förvaltas med hög kompetens och ambition. Ett bevarande av dessa prövas från fall till fall där stadens inriktningsmål vägs samman med stadsplaneringen i stort. Även fastighets- och exploateringssekonomiska aspekter måste beaktas i relation till bevarandevärdet.

Huvudprincipen är att fastighetsägaren ansvarar för fastighetens drift och underhåll. Överenskommelser som innebär att inhyrande nämnder utför drift och underhåll bör undvikas. Undantag kan ske om det finns starka skäl för att nämnderna utför vissa fastighetsförvaltande uppgifter. Till exempel om utförandet ingår som en integrerad del i verksamheten, vid vissa andrahandsuthyrningar eller om det innebär lägre kostnader för staden totalt. Stadsledningskontoret avgör vad som är mest fördelaktigt med hänsyn till kommunkoncernnyttan.

Överenskommelser som innebär att staden sköter drift och underhåll åt externa fastighetsägare bör undvikas.

Långsiktiga underhållsplaner bör finnas för samtliga byggnader. Invändiga och utvändiga åtgärder bör vara anpassade till den tid som det finns ett dokumenterat behov av fastigheten eller till den tid som det finns beslut om att fortsatt äga fastigheten inför en framtida försäljning eller avyttring.

Dokumentation

Ägda och hyrda fastigheter ska vara dokumenterade i system som stödjer en effektiv fastighetsförvaltning och som underlättar planering, uppföljning och administration. Beslutade och planerade projekt ska vara dokumenterade så att det ger överblick över fastighetsbeståndets utveckling och planerade förändringar i areor, kapacitet och kostnader.

Fastighetsanknutna tjänster

Fastighetsanknutna tjänster kan utföras i egen regi eller handlas upp externt. I valet mellan egen regi och extern upphandling ska det alternativ väljas som bäst tillgodoser stadens behov till lägst kostnad. Upphandling av fastighetsanknutna tjänster bör hanteras samordnat och följa branschöverenskommelser. Ramavtal ska finnas. Överenskommelser om utförande av fastighetsanknutna tjänster ska vara dokumenterade.

Hållbarhet

Staden ska bedriva en långsiktigt hållbar fastighetsförvaltning som minskar den totala energianvändningen och miljöpåverkan från fastigheter och lokaler. Byggnaderna ska vara energieffektiva och leverera en sund inomhusmiljö samt vara fria från miljö- och hälsostörande ämnen. Ägda byggnader bör långsiktigt utvecklas för att minska miljöbelastningen. Stadens miljöprogram ska följas.

Behovet av mötesplatser för civilsamhället, och platser där stadens verksamheter möter stockholmare är betydande. Utifrån ett socialt hållbarhetsperspektiv och ansvarstagande

ska staden söka vägar för ett optimalt utnyttjande av stadens befintliga lokaler för även detta syfte.

Planeringsprocesser och forum för samverkan

När staden växer följer fler utmaningar som behöver mötas på ett ansvarfullt sätt, kraven på uppdaterad planering och högre grad av samordning höjs. Den ökade bostadsproduktionen måste följas av fler pedagogiska lokaler, omsorgsboenden, kultur- och idrottslokaler m.m. Förverkligandet av stadens utbyggnad innebär stora investeringar vilket kräver god samordning i både övergripande frågor och i enskilda projekt samt ekonomisk och tidsmässig prioritering.

Byggbar mark i staden blir allt mer en bristvara. I takt med att staden växer behöver olika former av service byggas ut vilket konkurrerar med andra angelägna ändamål. Via detaljplan finns möjlighet att bestämma markens användning. För att inte riskera kapitalförstöring och för att långsiktigt säkra stadens resurser i form av olika verksamhetslokaler bör inriktningen vara att bakomliggande detaljplaner ska begränsa alternativ användning utöver den verksamhet som stadens inhyrning avser. Innan en prövning inleds att ändra befintliga detaljplaner ska stadsbyggnadsnämnden alltid, om befintlig plan stöder olika former av verksamhet som är stadens ansvar, stämma av med berörda nämnder om det finns nuvarande och framtida behov som svarar mot aktuell bestämmelse.

För att över tid få en bättre flexibilitet i lokalanvändningen, men också för att minska investeringsbehovet i dubbla funktioner som exempelvis kök ska, förskolan vara helt integrerad i skolbyggnaden om verksamheterna vid nybyggnationsprojekt samlokaliseras på samma tomt. Vid särskilda skäl kan undantag medges.

Utiifrån behovet av förskoleplatser ska stadsdelsnämnderna alltid samplanera sina behov geografisk där ny bostadsbyggnation förläggs mellan, eller i nära anslutning, till en eller flera stadsdelsnämndsområden. Stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden och andra berörda nämnder och bolagsstyrelser ska medverka och möjliggöra samplaneringen.

Lokalresursplanering

Den stadsövergripande lokalresursplanen tas fram av kommunstyrelsen och syftar till att upprätthålla en hög effektivitet och kommunkoncernnytta, samordna planeringen av framtida lokalbehov med planeringen av lokalförsörjningen och stadens långsiktiga ekonomiska planering. Lokalresursplanen ska redovisa stadens lokalbehov på kort, medel och lång sikt och med hänsyn tagen till stadens långsiktiga utveckling, kommunfullmäktiges mål och investeringsstrategi samt de behov som uttrycks av nämnderna. Nämnderna genomför behovsanalyser och tydliggör sina lokalbehov i sin lokalförsörjningsplan. Nämndernas lokalförsörjningsplaner ligger därefter till grund för den stadsövergripande lokalresursplanen. Lokalförsörjningsplanerna ska vara utformade så att de kan användas som instrument för en effektiv ekonomisk- och verksamhetsmässig styrning. Planerna ska innehålla inledning, behov och efterfrågan samt bedömning av andra bakomliggande faktorer som förändrar behovet av lokaler, kapacitetsbeskrivning, förändringar i lokalbeståndet, kostnadsutveckling, effektiviseringsmöjligheter samt övriga kommentarer. Anvisningar för utformningen av planerna utarbetas av stadsledningskontoret.

Forum för samverkan och samplanering

Staden bör ha fasta forum för löpande samverkan och samplanering mellan inhyrande nämnder, berörda facknämnder och bolag. Forumen bör bland annat ges i uppdrag att

Bilaga 14:10

yttra sig över nämndernas lokalförsörjningsplaner, och inför beslut om utredning, inriktning och genomförande av större lokalprojekt.

Planeringsinriktningen för stadens skolutbyggnad utgår från stadens samordnade grundskoleplanering (SAMS) som sträcker sig till 2040. Syftet med en samordnad planering är att säkerställa att relevanta aktörer i staden har en gemensam bild av utmaning och angreppssätt för att klara skolförsörjningen i ett växande Stockholm. På ett tidigt stadium definieras vilka skolprojekt som ska initieras i samverkan med idrottsnämnden och fastighetsnämnden. Styrgrupp och arbetsgrupp för SAMS bevakar, följer upp och svarar i övrigt för den övergripande samordningen. Inriktningen är att en gång per år redovisa planeringsläget för kommunstyrelsen i samband med den stadsövergripande lokalresursplanen. Förutsättningarna för planeringen kan dock komma att ändras löpande under året i takt med exempelvis ökad kunskap om bostadsvolymer och platser för bostadsbyggande. Ur ett samplanerings- och fastighetsekonomiskt perspektiv integreras också gymnasieplaneringen i SAMS-arbetet.

Planeringsinriktningen för stadens utbyggnad av vård- och omsorgsboenden utgår från stadens årliga långsiktiga boendepplan med utblick mot 2040. Äldreboendepplaneringen samordnas av en styrgrupp under ledning av kommunstyrelsen. Äldrenämnden antar äldreboendepplanen som efter kommunstyrelsens godkännande blir vägledande för utbyggnad och omstrukturering av stadens äldreboenden.

För att stärka utbyggnadsprocessen för bostäder med särskilt stöd och service (särskilda boendeformer för personer med fysisk och psykisk funktionsnedsättning) finns en genomförandegrupp där stadens berörda verksamheter ingår under ledning av socialnämnden.

Stadsledningskontoret ska pröva om samplaneringsfunktionen även för andra lokalkategorier kan utvecklas och organiseras med utgångspunkt från de forum som idag finns för samplanering av skolor och äldreboenden. Till följd av utmaningar i samordning kring samhällsservice i takt med den ökade bostadsbyggnaden i staden är ett gemensamt stadsövergripande synsätt avseende exempelvis förskoleplaneringen i nybyggnadsområden av stor vikt.

Lokalprojekt

Staden ska ha en dokumenterad och enhetlig arbetsprocess för genomförande av lokalprojekt. Arbetsprocessen ska säkra att projekten drivs med kommunkoncernnyttan i fokus och att beslut fattas på kvalitetssäkrade underlag.

Arbetsprocessen ska tydliggöra roller, ansvarsfördelning, projektsteg, beslut och krav på beslutsunderlag. Den bör kunna tillämpas i alla typer av lokalprojekt och anpassas till projektets omfattning och komplexitet.

Arbetsprincipen ska vara anpassad till regler för ekonomisk förvaltning och samordnad med stadens anvisningar för beslut, styrning och uppföljning av större investeringar.

Stadsledningskontoret ska definiera en metodik och utfärda anvisningar för genomförande av större lokalprojekt.

Hyresfrågor

Grundläggande principer

Vid extern in- och uthyrning är det viktigt att staden uppträder enhetligt och med hög kompetens.

Staden ska verka för långsiktighet och transparens i hyressättningen för respektive lokalkategori.

Nya inhyrningar ska godkännas av kommunstyrelsens ekonomiutskott om inhyrningen medför höga kostnader eller långa hyrestider. Godkännande ska även inhämtas vid omförhandlingar av befintliga hyresförhållanden, samt ny-, om- och tillbyggnader med motsvarande ekonomisk effekt.

Bestämmelser om in- och uthyrning finns i regler för ekonomisk förvaltning samt i tillämpningsanvisningarna till dessa.

Interna hyresförhållanden

Omfattning och villkor för hyresförhållanden inom kommunkoncernen regleras i ramavtal och objektsvisa hyresavtal. Inhyrningar som omfattar bostäder som hyrs ut i andra hand regleras i stor omfattning enligt kontrakt för blockuthyrning.

Intern hyressättning

Stadens inriktning är att interna hyressättningar ska vara förutsägbara vad gäller hyressättning och ansvarsfördelning. Inom olika segment förekommer både kostnadsbaserade och marknadsmässiga hyresprinciper.

Inriktningen är att hyressättningen av boenden till brukare fastställs i förhandlingsöverenskommelse med hyresgästföreningen.

Ny-, om- och tillbyggnader ska i princip alltid genomföras av hyresvärden och betalas via hyra eller hyrestillägg.

Tekniska åtgärder för att upprätthålla eller effektivisera en byggnads funktioner ska normalt, genomföras utan att belasta inhyrande nämnd med höjda hyror eller hyrestillägg.

Verksamhetsanpassningar ska normalt ersättas via hyra eller hyrestillägg. Tjänster som utförs utöver vad som omfattas av hyresavtalet, ska regleras i separata avtal.

Extern uthyrning och andrahandsuthyrning

Huvudprincipen är att externa hyresgäster tecknar förstahandskontrakt direkt med fastighetsnämnden (i sina ägda lokaler) eller bolagen. Om inhyrande nämnd eller bolag i sin tur upplåter lokalen i ett andrahandshyresförhållande bör fastighetsnämnden ansvara för andrahandsuthyrningen. Insprängda lokaler som endast utgör en mindre del av en verksamhetslokal kan hyras ut direkt av en nämnd till extern part.

Vid uthyrning i andra hand ska momsfrågan samt avstående från besittningsskydd särskilt beaktas. Om staden är förstahandshyresgäst till en lokal som är inne i det frivilliga momssystemet ska, om staden hyr ut lokalen i andra hand, andrahandshyresgästen bedriva momspliktig verksamhet i lokalerna.

Villkor för andrahandsuthyrning av lokaler och boenden som staden äger, bör regleras i ramavtalet eller hyresavtalet mellan parterna.

Vid andrahandsuthyrning till annan nämnd bör kostnadsbaserad hyra tillämpas. Ytterligare bestämmelser för extern uthyrning finns i regler för ekonomisk förvaltning samt i tillämpningsanvisningarna till dessa.

Ansvarsfördelning

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen genom stadsledningskontoret leder och samordnar stadens lokalförsörjning och stadens processer för lokalresursplanering. I uppgiften ingår att initiera och samordna strategiska fastighetsutvecklingsprojekt.

Stadsledningskontoret har ett övergripande ansvar för strategiska, mark-, exploaterings-, fastighets- och lokalfrågor samt bedömningar av förslag till större investeringar, inhyrningar och avvecklingar av lokaler. Ansvaret omfattar bland annat följande uppgifter:

- Samordna stadens processer för lokalförsörjning och sammanställa den stadsövergripande lokalresursplanen
- Utfärda tillämpningsanvisningar för hanteringen av byggnader och lokaler
- Följa upp lokalförsörjningen mot kommunfullmäktiges mål och prioriteringar
- Föreslå prioriteringar till mål- och budgetprocessen
- Bereda fastighets- och lokalärenden inför beslut i kommunstyrelsens ekonomiutskott, kommunstyrelsen och kommunfullmäktige
- Initiera och styra större fastighetsutvecklingsprojekt av strategisk stadsövergripande karaktär. Det vill säga projekt som medför höga investeringsutgifter, höga driftkostnader, är komplext eller involverar flera nämnder och bolagsstyrelser. För projekt som ska beslutas av koncernstyrelsen sker detta i samarbete med Stockholms Stadshus AB
- Utgöra ett strategiskt stöd gentemot nämnder och bolag i samband med strategiskt betydelsefulla hyresförhandlingar
- Den stadsgemensamma hyresförhandlingsfunktionen hos servicenämnden
- Ha det övergripande uppdraget att åstadkomma en effektiv samverkan mellan berörda parter gällande planeringen av stadens skolutbyggnad
- Pröva och utveckla ett övergripande forum för övriga lokalkategorier
- I samråd med berörda nämnder och bolagsstyrelser löpande utveckla styrtal för lokalförsörjningen.

Stadsledningskontoret har uppdraget att bedöma vad som utgör den största kommunkoncernnyttan då olika förvaltningsintressen ställs mot varandra.

Inhyrande nämnder

Gemensamt för alla inhyrande nämnder

Inhyrande nämnder ansvarar för sin lokalförsörjning och bär kostnaderna för hyrda och arrenderade lokaler och anläggningar.

Nämnderna ansvarar för att lokalerna utnyttjas effektivt och för att lokalförsörjningen motsvarar verksamheternas behov. Nämnderna ska i samråd med kommunstyrelsen löpande utvärdera hyresförhållanden gällande inhyrning av lokaler där stadsinterna andrahandsuthyrningar förekommer och om det är motiverat ur ett kommunkoncernperspektiv föreslå justeringar.

Nämnderna har en strategisk roll i stadens lokalförsörjning och ska delta i stadens forum för samverkan och samplanering.

Nämnderna ska årligen sammanställa en lokalförsörjningsplan som redovisas i samband med nämndernas underlag till budget.

Inhyrande nämnder kan initiera lokalutredningar och projekt, som utförs i samverkan med hyresvärderna. Genomförande ska ske enligt stadens modell för projektstyrning och beslutas enligt reglerna för ekonomisk förvaltning.

Inhyrande nämnder bör undvika att bygga upp egna utförarorganisationer för fastighetsdrift – såvida kommunfullmäktiges mål och grundläggande principer inte åsidosätts.

Stadsdelsnämnderna

Stadsdelsnämndernas lokalinhyrningar omfattar bland annat förskolor, äldreboenden, LSS-boenden, lokaler för kultur, aktivitetslokaler och administrativa lokaler.

Stadsdelsnämndernas lokalförsörjning ska vara samordnad med den stadsövergripande planeringen för bland annat skolor, äldreboenden och sociala boenden. Därför är det viktigt att planeringen bygger på enhetliga principer och tolkningar av befolkningsprognoser och andra planeringsunderlag.

Planeringen av förskolelokaler ska utföras så att alla barn har tillgång till förskoleverksamhet och att platsgarantin uppfylls. Vid ökade lokalbehov för förskola ska alltid möjligheten att utnyttja skollokaler undersökas.

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden ansvarar för planeringen och försörjningen av lokaler för stadens grundskolor, grundsärskolor, fritidshem, gymnasieskolor och gymnasiesärskolor.

Utbildningsnämnden har en ledande roll i skollokalförsörjningsplaneringen och ansvarar för upprättandet av årliglokalförsörjningsplan för detta verksamhetsområde.

Utbildningsnämnden har också ansvar för att tillsammans med SISAB, stadsdelsnämnderna och övriga berörda nämnder och bolagsstyrelser, utveckla arbetet i stadens samverkansforum för skollokaler.

Utbildningsnämnden ska samverka med idrottsnämnden, SISAB, och fastighetsnämnden, för att samplanera användningen och utbyggnaden av idrottsanläggningar och genomföra åtgärder för att tillgängliggöra, skolidrottshallar och idrottsytor för andra nyttjare efter skoltid.

Exploateringsnämnden

Ansvarsområden

Exploateringsnämnden ansvarar bland annat för markförvaltning och markexploatering samt för frågor om förvärv, överlåtelse eller upplåtelse av fastigheter, tomträtter och andra nyttjanderätter. Undantaget förvärv som hanteras av S:t Erik Markutveckling AB. Nämnden ansvarar även för mark utanför stadens gräns i det fall den ska avyttras eller exploateras.

Exploateringsnämnden ska delta aktivt i stadens forum för samverkan och samplanering och tillhandahålla underlag för lokalförsörjningsplaner och fastighetsutvecklingsprojekt.

Anskaffningar för framtida behov

Exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden ska tillsammans med övriga berörda nämnder och bolagsstyrelser säkerställa att staden på ett tidigt stadium planerar för offentlig service i stadsutvecklingsområden. I planeringen ska kommunfullmäktiges prioriteringar och stadens investeringsstrategi särskilt beaktas. Genom stadens markanvisningspolicy kan krav ställas på byggherrar att upplåta specialbostäder, lokaler för barn- och äldreomsorg samt vissa kategoribostäder. I samband med markupplåtelseavtal ska förutsättningar och stadens villkor klargöras vad gäller tredimensionell fastighetsbildning, förhyrning eller förvärv av lokaler och bostäder för stadens räkning. Innan exploateringsavtal tecknas ska en bindande avsiktsförklaring upprättas gällande villkoren ifråga.

Drift och underhåll

Förvaltningen av fastigheter som hanteras av exploateringsnämnden utförs i huvudsak av trafikinämnden och fastighetsnämnden. Omfattningen av förvaltningsuppgifterna ska vara dokumenterade. Förvaltningen ska planeras så att staden har rådighet över fastigheterna.

Fastighetsnämnden

Ansvarsområden

Fastighetsnämnden förvaltar och utvecklar fastigheter för i första hand stadens egna verksamheter. Uppdraget omfattar fastigheter inom stadens gräns som inte passar in i de fastighetsförvaltande bolagens bestånd samt viss mark utanför stadens gräns. Fastighetsnämnden förvärvar och förvaltar även bostadsrätter som används för bland annat särskilt boende och förskolor.

Uthyrning

Vid uthyrning ska i första hand stadens egna verksamheter prioriteras. Lokaler kan hyras ut till externa hyresgäster om de inte behövs för stadens egna verksamheter eller är aktuella för avveckling.

Fastighetsnämnden ansvarar för stadens hyresförhandlingar gällande andrahandsuthyrning av bostäder där det saknas förhandlingsordning.

Fastighetsutveckling och förändringar i fastighetsbeståndet

Fastighetsnämnden ska ha en aktiv fastighetsutvecklingsplanering i syfte att optimera lokalerna utifrån verksamhetens behov. Nämnden ska i huvudsak fokusera på åtgärder som syftar till att uppgradera och anpassa befintligt fastighetsbestånd efter hyresgästernas lokalbehov och fastighetens tekniska status.

Större fastighetsutvecklingsprojekt som uppfyller ett eller flera kriterier för uppföljning av större investeringar ligger inom kommunstyrelsens ansvar att initiera. Det operativa ansvaret att utreda, planera och genomföra dessa projekt kan åläggas fastighetsnämnden.

Verksamhetsanpassningar utförs i normalfallet efter beställning från inhyrande nämnd. Ersättningsinvesteringar och andra fastighetsrelaterade investeringar utförs i normalfallet efter beslut i fastighetsnämnden.

Genomförande av projekt ska följa stadens projektstyrningsmetod för stora investeringsprojekt (SSIP) och utföras i samverkan med inhyrande nämnd. Beslutsprocessen ska följa reglerna för ekonomisk förvaltning och dess tillämpningsanvisningar.

Drift och underhåll

Fastighetsnämnden ansvarar för att nämndens byggnader och anläggningar upprätthålls i enlighet med lagar, myndighetskrav och kommunfullmäktiges mål. Byggnadernas underhåll ska långsiktigt hålla en god nivå. Fastighetsförvaltningen ska organiseras och planeras för en kostnadseffektiv hantering.

Fastighetsnämnden ska vidta åtgärder för att begränsa miljöpåverkan från nya och befintliga fastigheter, minska energianvändningen och tillgängliggöra nämndens publika lokaler för personer med funktionsnedsättning. Nämnden ska bidra till att miljöprogrammets mål för energianvändning och utsläpp kan upprätthållas.

Serviceämnden

Serviceämnden genom verksamhetsområdet Lokalplanering är stadens beställarstöd i lokalfrågor och erbjuder resurseffektiva lösningar utifrån beställarens behov. Vidare deltar man i stadens kontrakts- och hyresadministration och är systemförvaltare av det lokaladministrativa systemet LOIS (Lokaler i Stockholm), även det på uppdrag av stadsledningskontoret. LOIS möjliggör rationell och samlad hantering av stora fastighetsdata. Stadens samtliga inhyrningar av lokaler och lägenheter, även från fastighetsförvaltande nämnder och internt mellan nämnder i andra hand, ska registreras i LOIS. Inriktningen är även att samtliga uthyrningar av lokaler och lägenheter ska administreras via systemet.

Lokalplanering hanterar och administrerar den stadsgemensamma hyresförhandlingsfunktionen på uppdrag av kommunstyrelsen. Hyresförhandlingsfunktion ska underställas samtliga lokalhyresavtal som berörs av funktionens omfattning, direkt av nämnderna eller indirekt i form av tredjepartsinhyrning av stadens bolag för bedömning. Dessutom ska funktionen underställas samtliga uppsägningar av lokalhyresavtal för kvalitetssäkring.

I övrigt kan samtliga inhyrande nämnder vid behov avropa tjänster från Lokalplanering. Verksamheten tillhandahåller expertkompetens och tjänster till inhyrande nämnder i frågor som bland annat rör:

- Beställarstöd och projektledning vid ny-, om- och tillbyggnader
- Lokalresursplanering
- Hyresförhandlingar och upprättande av hyresavtal
- Underlag till beställningar och tjänsteutlåtanden
- Upprättande av funktionsprogram
- Lokalsökning
- Utbildningar om stadens lokaladministrativa frågor

Serviceämnden svarar även för administration av stadens andrahandsuthyrning av lägenheter för bostadsändamål. Vidare erbjuds tjänsten registrering av inhyrningsavtal avseende lokaler och lägenheter i LOIS.

Micasa Fastigheter i Stockholm AB

Ansvarsområden

Bolaget äger och förvaltar servicehus, vård- och omsorgsboenden, seniorbostäder, LSS-boenden, samt temporära studentbostäder och bostäder för grupper med svag ställning på bostadsmarknaden.

Bolagets uppgifter specificeras i ägardirektiven. Huvudsakliga uppgifter är att tillhandahålla välskötta, trygga och tillgängliga bostäder med rimliga hyror till stadens

äldre, personer med funktionsnedsättning samt till av staden prioriterade grupper med svag ställning på bostadsmarknaden.

Hyreskostnaderna ska hållas nere

Hyreskostnaderna ska aktivt hållas nere, genom återhållsamhet med standardhöjningar, effektiva lokallösningar för gemensamma utrymmen och kostnadseffektiv fastighetsförvaltning. Bolaget ska även eftersträva area- och kostnadseffektiva lösningar i ny-, om- och tillbyggnation.

Samplanering och samverkan

Bolaget ska ha en aktiv roll i stadens lokalresursplanering och forum för samverkan och samplanering. Bolaget ska samverka med äldre nämnden och stadsdelsnämnderna i upprättandet av lokalförsörjnings- och områdesplaner. Bolaget ska även delta i den årliga regionala och stadsövergripande planeringen för olika boenden inom bolagets målgrupp samt i utvecklingen av respektive boendeform. Bolaget ska vidare delta i genomförandet av stadens åtgärdsplan för att säkerställa behovet av äldreboendeplatser under perioden 2020-2040. Bolaget har en viktig roll att säkerställa att det framtida behovet av vård- och omsorgsboende samt andra bostäder för äldre tillgodoses.

Bolaget ska vara delaktigt i stadens utbyggnad av vård- och omsorgsboenden för äldre, respektive gruppboenden för personer med funktionsnedsättning samt medverka aktivt i stadsutvecklingsprojekt och utredningar av lokalprojekt.

Fastighetsutveckling och förändringar i lokalbeståndet

Bolaget ska ha en aktiv fastighetsutvecklingsplanering i syfte att optimera fastighetsbeståndet utifrån stadens verksamheters utveckling och behov. Bolaget ska analysera möjligheterna att öka kapaciteten inom befintligt bestånd, och föreslå lösningar som ökar verksamhetsnyttan och bidrar till uppfyllelsen av kommunfullmäktiges mål. Fastighetsbeståndet ska planeras för flexibla boendelösningar som klarar efterfrågeförändringar över tid. Åtgärder i fastigheterna ska planeras i samverkan med berörda verksamheter. Bolaget ska tillhandahålla evakueringslägenheter vid renovering i bolagets fastigheter.

Förändringar i fastighetsbeståndet bör vara baserade på redovisade behov i stadens äldreboendeplanering och lokalförsörjningsplan. Beslutsprocessen vid anskaffning och avveckling ska följa reglerna för ekonomisk förvaltning. Bolaget ska genom en aktiv fastighetsförvaltning identifiera möjligheter till strategiska förvärv av fastigheter för att tillgodose framtida behov. Strategiska förvärv bereds gemensamt av stadsledningskontoret och Stockholms Stadshus AB för beslut i koncernstyrelsen och kommunstyrelsen eller kommunfullmäktige.

Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB)

Ansvarsområden

Bolaget ska tillhandahålla ändamålsenliga, flexibla och kostnadseffektiva lokaler för stadens skol- och förskoleverksamhet. Bolagets uppgifter specificeras i ägardirektiven. Den förväntade ökningen av antalet elever kommer att ställa stora krav på bolaget för att klara av den stora utbyggnad som krävs. Därför är det angeläget att SISAB har en ledande roll i planeringsarbetet för fortsatt utbyggnad av skolor och förskolor och tar ansvar för att söka lämpliga lokaler och markanvisningar för att tillgodose det prognosticerade utbyggnadsbehovet.

Samplanering och samverkan

Bolaget ska ha en aktiv roll i stadens lokalförsörjning och forum för samverkan och samplanering. Bolaget ska ha en ledande roll i planeringen och genomföra utbyggnaden

av förskolor och skolor samt samverka med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna i upprättandet av lokalförsörjnings- och områdesplaner.

Områdesplaner ska vara baserade på redovisade behov och prioriteringar utifrån kommunstyrelsens övergripande skolplanering och utbildningsnämndens lokalförsörjningsplaner.

Fastighetsutveckling och förändringar i lokalbeståndet

Bolaget ska ha en aktiv fastighetsutvecklingsplanering i syfte att optimera beståndet utifrån stadens prognosticerade behov. Bolaget ska aktivt föreslå lösningar som ökar verksamhetsnyttan och bidrar till uppfyllelsen av kommunfullmäktiges mål.

Åtgärder i fastigheterna ska planeras i samverkan med berörda verksamheter.

Beslutsprocessen vid anskaffning ska följa reglerna för ekonomisk förvaltning

Bolaget ska genom en aktiv fastighetsförvaltning identifiera möjligheter till strategiska förvärv av fastigheter för att tillgodose framtida behov. Strategiska förvärv bereds gemensamt av stadsledningskontoret och Stockholms Stadshus AB för beslut i koncernstyrelsen och kommunstyrelsen eller kommunfullmäktige.

När SISAB hyr in lokaler i första hand från extern aktör ska i inhyrningsavtalen följa stadens anvisningar för inhyrande nämnder i tillämpliga delar. Detta för att säkerställa att staden agerar enhetligt gentemot externa aktörer.

S:t Erik Markutveckling AB

Bolagets huvuduppgift är att äga, förvalta och utveckla fastigheter eller aktier i fastighetsbolag i avvaktan på omvandling av fastigheterna till bostäder och arbetsplatser eller andra funktioner. Bolagets uppgifter preciseras i ägardirektiven.

Bolagets verksamhet ska vara inriktad på förvaltning, uthyrning och utveckling till så god avkastning som möjligt med hänsyn tagen till stadens utveckling. Bolaget ska i samverkan med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och kommunstyrelsen söka strategiska utvecklingsprojekt och förvärv för stadens framtida behov.

Bolagets uppgifter sammanfaller delvis med exploateringsnämnden, fastighetsnämnden och övriga fastighetsförvaltande bolag. Principer för gränsdragningen gentemot dessa är att bolaget i huvudsak ska förvärva och förvalta fastigheter där följande kriterier uppfylls

- Förvärvet innebär fastighetsköp i bolagsform
- Förvärvet omfattar bebyggda fastigheter med främst kommersiella hyresgäster
- Förvärvet är av strategisk betydelse för staden, men där stadsutveckling eller annan användning kan inte bli aktuell förrän tidigast om 10-15 år

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Bilaga 14 Fastighets- och lokalpolicy för kommunkoncernen Stockholms stad, dnr KS 2020/1436 godkänns

Ansvarsfördelning

Målansvar - Agenda 2030

Stockholms stad ska vara ledande i genomförandet av Agenda 2030. Genomförandet ska präglas av lärande och utgå från analyser om synergier och hävstångseffekter samt utveckla relevanta arbetssätt som bidrar till en ekonomiskt, miljömässig och socialt hållbar stad.

För varje mål har en eller flera nämnder eller bolagsstyrelser utsetts som målansvariga vilket framgår av direktiven till respektive nämnd/bolagsstyrelse samt i tabellen nedan. Målansvarig nämnd och/eller bolagsstyrelse ska vara drivande för att staden ska uppnå hållbarhetsmålet och samverka brett med berörda verksamheter i staden.

Mål Agenda 2030	Ansvarig nämnd
1. Avskaffa fattigdom	Arbetsmarknadsnämnden, socialnämnden
2. Ingen hunger	Äldrenämnden, utbildningsnämnden
3. God hälsa och välbefinnande	Idrottsnämnden, socialnämnden
4. God utbildning för alla	Arbetsmarknadsnämnden, utbildningsnämnden
5. Jämställdhet	Kommunstyrelsen
6. Rent vatten och sanitet	Stockholm Vatten och Avfall AB
7. Hållbar energi för alla	Kommunstyrelsen, miljö- och hälsoskyddsnämnden
8. Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt	Kommunstyrelsen, arbetsmarknadsnämnden
9. Hållbar industri, innovationer och infrastruktur	Kommunstyrelsen, trafiknämnden
10. Minskad ojämlikhet	Kommunstyrelsen
11. Hållbara städer och samhällen	Exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden
12. Konsumtion och produktion	Miljö- och hälsoskyddsnämnden
13. Bekämpa klimatförändringarna	Kommunstyrelsen
14. Hav och marina resurser	Miljö- och hälsoskyddsnämnden
15. Ekosystem och biologisk mångfald	Exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden
16. Fredliga och inkluderande samhällen	Kommunstyrelsen, kulturnämnden
17. Genomförande och globalt partnerskap	Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Bilaga 15 Ansvarsfördelning för målansvar Agenda 2030 godkänns

Ansvarsfördelning inköpskategorier

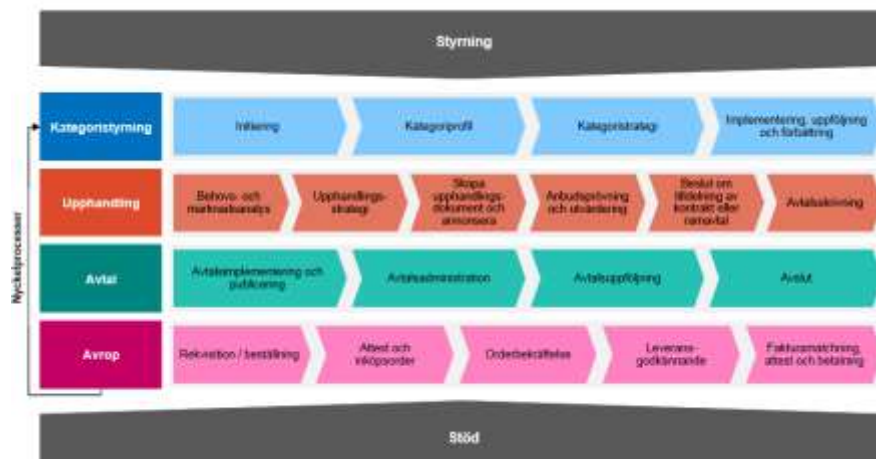
Kommunfullmäktige i Stockholms stad beslutade 2017 att staden, som ett led i att stärka inköpsorganisationen, ska införa kategoristyrning som arbetssätt. Ansvar för att leda arbetet inom de tvärfunktionella inköpskategorier som är etablerade, eller är under etablering är fördelat på olika nämnder efter beredning i stadsdirektörens inköpsråd. Ansvar för respektive inköpskategori fördelar sig enligt följande:

Inköpskategori	Ansvarig nämnd/bolag
Fordon	Miljö- och hälsoskyddsnämnden
El	Servicenämnden
Måltider & livsmedel	Servicenämnden
Inredning	Servicenämnden
Städ och lokalvård	Utbildningsnämnden
Vitvaror	AB Svenska Bostäder
IT-Konsulter	Kommunstyrelsen
Tekniska konsulter – Bygg- och projektledning	Trafiknämnden

Stadens processramverk för inköp

Stadens gemensamma inköpsprocess består av inköpsarbetets nyckelprocesser samt processer för styrning och stöd relaterat till inköpsarbetet. Dessa utgör tillsammans stadens gemensamma processramverk för inköpsarbetet.

Stadens inköpsprocess

Med inköp och inköpsarbete avses hela processen för att anskaffa varor, tjänster och entreprenader. Detta omfattar analys och strategisk planering inför ett inköp, upphandling, avrop och en aktiv avtalsförvaltning.

Kategoristyrning

Kategoristyrning är en del av stadens gemensamma inköpsprocess. Det kategoristyrda inköpsarbetet innebär att inköp inom olika områden (kategorier) planeras och genomförs med utgångspunkt i analys av behov, inköpsmönster samt

affärs- och marknadsförhållanden. Arbetet sker faktabaserat, tvärfunktionellt och kommunkoncernövergripande för att skapa effektivitet i inköpen inom respektive kategori.

Kategoriträd och inköpskategorier

Stadens totala inköpsvolym har delats in i kategorier som tillsammans bildar ett kategoriträd i fyra nivåer, där kategorifamilj är den mest övergripande nivån. Totalt har 17 olika kategorifamiljer skapats som tillsammans omfattar hela Stockholms stads externt genererade köp. Under kategorifamiljerna finns kategoriklasser, som i sin tur är uppdelade i kategorier, se illustrativ bild nedan. En del kategorier har även detaljerats i underkategorier.

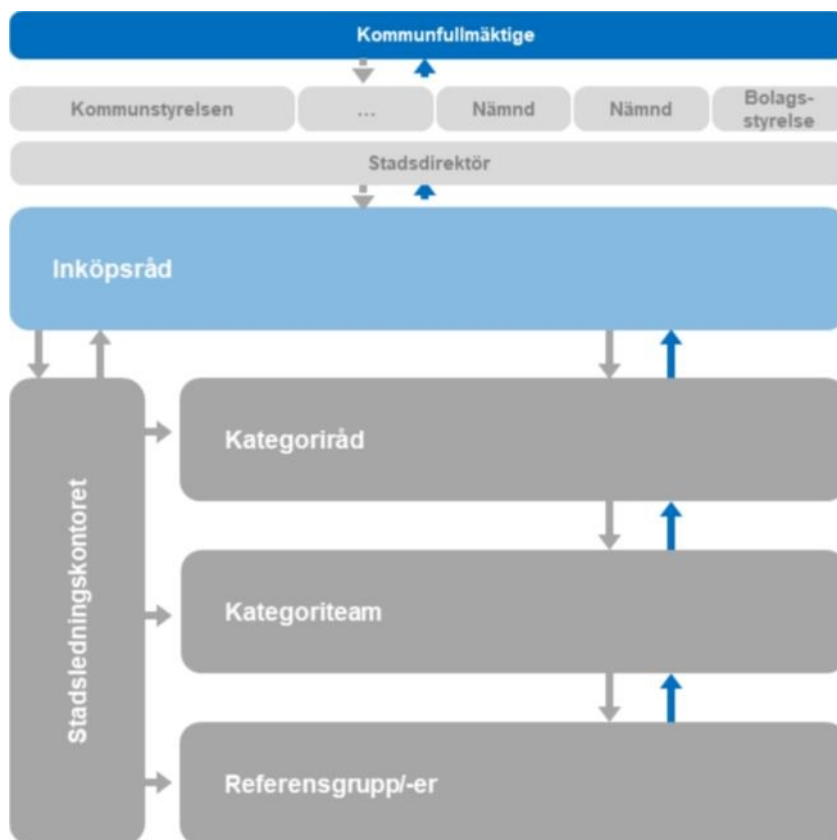

Resurser och aktiviteter organiseras enligt kategorierna, i så kallade kategoriororganisationer och kategoriteam. Kategoriorganisationer kan etableras på olika nivåer beroende på varje kategoris karaktäristik.

Kategoriägare

När en kategori har etableras utses en nämnd eller bolagsstyrelse till kategoriägare. Kategoriägaren utser ordförandeposten i kategorirådet samt en kategoriledare. Kategoriägaren ansvarar även för att en tvärfunktionell och kommunkoncernövergripande bemanning av kategorirådet och kategoriteamet kommer till stånd, samt att kategorirådet uppfyller sin funktion som beslutsfattande och vägledande forum åt kategoriteamet. Kategoriägaren och kategorirådet ska också tillse att implementering av teamets kategoristrategier kan genomföras med tillgängliga resurser.

Kategoriorganisation

Inköpsråd

Inköpsrådet är utsett av stadsdirektören och är det stadsövergripande forumet för styrning, uppföljning och samordning av stadens inköpsarbete. Inköpsrådet leds av stadens ekonomidirektör och bemannas permanent av verksamhetschefer från förvaltningar och bolag tillsammans med ekonomichefen på Stockholms stadshus AB. Inköpschefen på stadsledningskontoret är föredragande. Inköpsrådet har i ansvar att planera och prioritera genomförande av kategorier och utifrån planen föreslå för kommunfullmäktige etablering av kategorier och kategoriorganisationer som en del av den årliga budgeten. Rådet får ansvar för att godkänna kategoristrategier, som kategorirådet valt att lyfta till inköpsrådet, samt i förekommande fall rekommendera kategoristrategier inför beslut i aktuella nämnder eller kommunfullmäktige där så bedöms påkallat. Inköpsrådet stöttas av stadsledningskontoret.

Kategoriråd

Det är kategorirådets ansvar att kategorin arbetar i enlighet med kategoriprocessen. Kategorirådet ansvarar även för att följa upp kategoriarbetets framdrift mot uppsatta mål, samt fatta nödvändiga beslut, vid behov lyfta beslut till inköpsrådet, samt hjälpa till när beslut utanför kategoriorganisationen behöver fattas. Kategorirådet ska även stötta kategoriledaren och tillse att teamet har en ändamålsenlig bemanning.

Kategoriledare/kategoriteam

För varje kategori etableras ett tvärfunktionellt kategoriteam. Kategoriteamet ansvarar för arbetet inom inköpskategorin utförs i enlighet med kategoriprocessen. För att leda teamet utses en kategoriledare, det vill säga en medarbetare som är huvudansvarig för att arbetet inom kategorin fortlöper. Oftast har kategoriledaren sin hemvist i den organisation som utsetts som kategoriägare.

Kategoriledaren ska tillse att kategoriarbetet bedrivs i enlighet med beslutade kategoristrategier och mål samt ansvarar för att planera kategoriteamets arbete. Kategoriledaren ska också representera kategorin och dess resultat inom och utanför staden. Kategoriledaren rapporterar till och är föredragande för kategorirådet och ska, tillsammans med kategoriteamet, förse kategorirådet med väl förankrat och genomarbetat material och förslag, såsom kategorimål och kategoristrategier.

Nämnder/bolagsstyrelserns ansvar

Nämnder och bolagsstyrelser ansvarar för att säkerställa att resurser avsätts för att delta i kategoriråd och kategoriteam samt att införandet av kategoristyrning får effekt i organisationen.

Kommunstyrelsens ansvar

Kommunstyrelsen ansvarar för kategoriprocessen och för införandet av kategoristyrning som arbetssätt. Kommunstyrelsen ansvarar bland annat för process-, metod- och analysstöd till kategoriarbetet samt ansvarar för kategorietableringens planering. Kommunstyrelsen har även det samordnande ansvaret för uppföljning och effektmätning av stadens hela kategoriarbete.

Kommunstyrelsen ansvarar för att kategoriråd och kategoriteam får tillräcklig introduktion till och utbildning i kategoriprocessen, samt att kategoriledaren får utbildning i och kan använda inköpsanalysverktyget. Kommunstyrelsen sammanfattar även till nätverk inom kategoriarbetet. Kommunstyrelsens stöd omfattar bland annat att:

- Bistå i bemanning av team och råd
- Guida kategoriledaren i att alltid ha ett koncernperspektiv
- Bidra med erfarenheter från andra kategorier
- Samordna med övriga kategorier och annat inköpsarbete

Fördelning av kostnader för kategoriledare

Kostnad för kategoriledare avseende befintliga kategorier, samt för de kategorier som är under etablering under 2021.

Kostnaden fördelas utifrån organisationernas inköpsutgifter inom de aktuella kategorierna och innehåller en komponent avseende kostnader för kategoriledare i planerade kategorier.

Nämnd/Bolag	SUMMA
AB Bostadsförmedlingen i Sthlm AB	5 387,43 kr
AB Familjebostäder	210 924,99 kr
AB Micasa Fastigheter i Sthlm AB	82 277,49 kr
AB S:t Erik Försäkrings AB	1 696,72 kr
AB S:t Erik Kommunikation AB	3 094,03 kr
AB S:t Erik Livförsäkring AB	200,19 kr
AB S:t Erik Markutveckling AB	19 215,62 kr
AB SGA Fastigheter	7 183,44 kr
AB Skolfastigheter i Stockholm AB	222 178,85 kr
AB Stockholm Business Region AB	3 305,80 kr
AB Stockholms Hamn AB	88 247,96 kr
AB Stockholms Stads Parkerings AB	37 125,02 kr
AB Stockholms stadshus AB	478,13 kr
AB Stockholms Stadsteater AB	14 577,41 kr
AB Stockholmshem	359 304,60 kr
AB Svenska Bostäder	165 197,75 kr
AB SVOA	321 743,43 kr
Arbetsmarknadsnämnden	20 140,88 kr
Exploateringskontoret	174 010,28 kr
Fastighetskontoret	97 297,43 kr
Idrottsnämnden	74 990,62 kr
Kulturnämnden	53 617,56 kr
Kyrkogårdsnämnden	38 884,32 kr
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	7 780,37 kr
Revisorskollegiet	492,04 kr
Servicenämnden	6 391,95 kr
Socialförvaltningen	56 964,61 kr
Stadsarkivet	16 164,71 kr
Stadsbyggnadsnämnden	12 211,63 kr
Stadsdelsnämnd Bromma	71 020,09 kr
Stadsdelsnämnd Enskede-Årsta-Vantör	74 674,78 kr
Stadsdelsnämnd Farsta	53 913,74 kr
Stadsdelsnämnd Hägersten-Älvsjö	98 648,86 kr
Stadsdelsnämnd Hässelby-Vällingby	66 268,81 kr
Stadsdelsnämnd Kungsholmen	40 989,49 kr
Stadsdelsnämnd Norrmalm	36 559,75 kr
Stadsdelsnämnd Rinkeby-Kista	46 298,02 kr
Stadsdelsnämnd Skarpnäck	23 099,06 kr
Stadsdelsnämnd Skärholmen	30 977,03 kr
Stadsdelsnämnd Spånga-Tensta	34 110,37 kr
Stadsdelsnämnd Södermalm	56 147,85 kr
Stadsdelsnämnd Östermalm	33 287,00 kr
Stadsledningskontoret	260 720,85 kr
Trafikkontoret	130 607,45 kr
Utbildningsnämnden	834 972,05 kr
Valnämnden	1 300,85 kr
Äldrenämnden	4 749,73 kr
Överförmyndarnämnden	568,95 kr
SUMMA	4 000 000,00 kr

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Bilaga 16 Ansvarsfördelning inköpskategorier godkänns

Stockholm Business Alliance

Avtal om Näringslivssamarbete i Stockholmsregionen

§ 1. Hållbar tillväxt genom ökad attraktionskraft

Storstadsregioner har under de senaste 40 åren fått en växande betydelse i ekonomin. De utgör noder i globala nätverk för kunskapsproduktion, affärsutveckling, och kontaktintensiva aktiviteter, samspel mellan företagsenheter i multinationella koncerner och beslut om import och exportflöden. Storstadsregionerna blir därmed viktiga för länders förmåga att attrahera, utveckla och behålla ekonomisk aktivitet - i synnerhet kunskapsintensiv verksamhet. Ett nära samarbete mellan kommuner och en samlad marknadsföring av en region är en förutsättning för att kunna vara framgångsrik i den internationella konkurrensen om investeringar och talanger mellan regioner.

För att kunna möta den internationella konkurrensen har partnerskapet Stockholm Business Alliance bildats inom näringslivsområdet mellan kommuner i Stockholmsregionen. SBA-regionen binds samman av att infrastrukturen möjliggör en arbetspendling inom regionen och av att kommunerna näringsmässigt och funktionsmässigt kompletterar varandra. För att Stockholmsregionen fortsatt ska kunna attrahera företag, investeringar och talanger är den internationella flygtillgängligheten från Stockholm - Arlanda avgörande, men också gods- och persontrafik på järnväg och sjöfart.

Undertecknande kommun avser att i form av det långsiktiga partnerskapet Stockholm Business Alliance samarbeta för att främja tillväxt lokalt och regionalt inom det geografiska området Stockholmsregionen (SBA), genom att öka attraktionskraften för människor, företag och kapital. Partnerskapet förutsätter ett ömsesidigt ansvarstagande.

§ 2. Samordning genom Stockholm Business Region

Som ett led i partnerskapet Stockholm Business Alliance samordnas arbetet genom det av Stockholms kommun ägda Stockholm Business Region AB (nedan kallat SBR).

Den strategiska inriktningen och aktiviteterna för partnerskapet beslutas varje år i SBA:s verksamhetsplan (VP). Verksamhetsplanen tas fram av styrgruppen och beslutas av kommunstyrelseordföranden vid ett fysiskt eller digitalt möte en gång per år.

§ 3. Innehåll i samarbetet

Under avtalsperioden fokuserar partnerskapet i huvudsak på områdena **Investeringar och etableringar** samt utveckling av **kommunernas service till de lokala företagen**.

Investeringar och etableringar

Strategin för partnerskapet är att fokuserat satsa på de branscher där Stockholmsregionen internationellt ligger i yttersta framkant. Generellt går teknikinnehållet igenom i alla dessa branscher. Inom ICT (informations- och kommunikationsteknologi), Life Science (läkemedel-, bio och medicinteknik), och Construction/Infrastructure är Stockholm framgångsrikt. Stockholmsregionen har också ett gott rykte inom Cleantech (miljöteknik). För att säkerställa att partnerskapet fokuserar på rätt branscher analyseras kontinuerlig Stockholmsregionens styrkor inom olika branscher och prioriteringarna uppdateras löpande under avtalsperioden.

Vid en konjunkturavmattning är det viktigt att fokusera på de redan befintliga utlandsägda företagen i regionen och deras möjligheter att växa och återinvestera. Erfarenheten visar att cirka 70 procent av återinvesteringarna i en region sker i just utlandsägda bolag.

Det åligger medlemskommunerna att identifiera och paketera sin kommuns styrkor utifrån en investerares perspektiv. Respektive medlemskommun ska också ta emot och värdera de etableringsförfrågningar som kommer från SBR. SBR ansvarar för den internationella marknadsföringen av Stockholmsregionen som investerings- och etableringsort samt bidrar med stöd och verktyg till det lokala arbetet i medlemskommunerna.

SBR använder vid internationell marknadsföring av Stockholmsregionen det gemensamma varumärket Stockholm - The Capital of Scandinavia. Medlemskommunerna förbinder sig att alltid använda varumärket vid internationell marknadsföring.

Utveckling av service till de lokala företagen - Nöjd-Kund-Index

En god nivå på service till de lokala företagen är en förutsättning för ett gott företagsklimat. Medlemskommunerna ska årligen genomföra servicemätningen för myndighetsområdena brandtillsyn, miljötillsyn, bygglov, markupplåtelse och serveringstillstånd, livsmedelstillsyn och upphandling, vilket är i linje med Sveriges Kommuner och Regioners ambitioner för mätningen Insikt.

Sedan starten har SBA-regionens samlade betyg ökat från NKI 63 (år 2005) till NKI 73 (år 2019), men det finns stora skillnader mellan såväl myndighetsområden som kommuner. Det åligger medlemskommunerna att driva ett eget utvecklingsarbete för att utveckla servicen till företag. Medlemskommunerna ska analysera resultatet från servicemätningen, sätta upp realistiska mål och aktiviteter och genomföra dessa för att öka kundnöjdheten.

SBR bidrar med stöd och verktyg till det lokala arbetet i medlemskommunerna och att utveckla och förbättra mätningen. SBR kommer under avtalsperioden att kraftsamla gentemot de nationella myndigheterna för att utveckla deras service till företag med stöd av den moderna tekniken.

Konjunkturrapport och nyhetsbrev

Därutöver ansvarar SBR för omvärldsbevakning och spridning av adekvata analyser och rapporter inom partnerskapet. En konjunkturrapport sammanställs och skickas ut för varje kvartal för samtliga åtta län inom medlemskapet. Ett nyhetsbrev om SBA:s verksamhet sammanställs och skickas ut sex gånger per år. Syftet är ge partnerskapet en gemensam bild av konjunkturen och pågående aktiviteter.

§ 4. Styrgrupp och arbetsgrupp

Till stöd för det arbete som bedrivs av SBR enligt avtal med partnerkommunerna finns en **styrgrupp**. Denna består av stadsdirektören i Stockholms stad (ordf) samt fyra kommundirektörer från kommuner i Stockholms län (utses inom Storsthlm) samt kommuncheferna i Eskilstuna, Gävle, Uppsala, Västerås, Örebro Norrköping och Linköping. Dessutom deltar som föredragande VD och medarbetare på SBR. Denna styrgrupp sammanträder minst fyra gånger per år, fysiskt eller med digitalt möte.

En **arbetsgrupp** med näringslivschefer, med samma geografiska sammansättning som styrgruppen, genomför arbetsmöten minst fyra gånger per år fysiskt eller digitalt. Arbetsgruppens uppgift är att ta fram underlag till beslut och att komma med förslag till aktiviteter och arbetssätt som gagnar samarbetet.

§ 5. Finansiering

För att finansiera den samordnade verksamheten bidrar varje kommun med fyra kronor per invånare i kommunen, per den 1 januari varje år, med 2021 som första år. SBR skickar ut faktura där summan baseras på invånarantalet i kommunen per den 1 januari.

Stockholms stad bidrar med ett fast belopp på 7,5 miljoner årligen.

Vid projektperiodens slut kan styrgruppen fatta beslut om återbetalning till medlemskommunerna av medel som ej förbrukats. Styrgruppen kan också fatta beslut om att ej förbrukade medel ska föras över till nästa avtalsperiod, beslutet ska då innefatta en uppdragsbeskrivning vad medlen ska användas till samt ett datum då dessa ska vara förbrukade, dock senast inom 6 månader efter avslutad projektperiod

§ 6. Avtalsperiod

Avtalsperioden är 1 januari 2021- 31 december 2025. Om fler än två tredjedelar av kommunerna säger upp avtalet upphör avtalet automatiskt att gälla för samtliga kommuner

med uppsägningstid om ett år. Om partnerskapet ska förlängas efter 2025 förutsätter det att ett nytt avtal tecknas av kommunerna. Nya kommuner som ej tecknat avtal under 2020 kan ansluta senare under avtalsperioden efter beslut från styrgruppen.

§ 7. Utvärdering av partnerskapet

SBR mäter kontinuerligt under året antalet investeringar och effekterna på samhällsekonomi och sysselsättning och NKI-arbetets olika parametrar såsom handlingsplaner, serviceseminarier och resultat. Under år 2024 ska en oberoende utvärdering genomföras av SBA-samarbetet för avtalsperioden.

§ 8. Tvist

Om tvist uppstår inom ramen för detta avtal skall den i första hand lösas av parterna. I andra hand skall tvist hänskjutas till allmän domstol på SBR:s hemort för avgörande enligt svensk rätt.

Detta avtal upprättas i två exemplar, av vilka vardera parten har tagit sitt.

Stockholm den / 2020 den / 2020

För Stockholm Business Region AB För kommun

Anna König Jerlmyr
Finansborgarråd/Ordförande SBR

Kommunstyrelsens ordförande

Staffan Ingvarsson	Kommunchef
VD Stockholm Business Region AB	

